

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

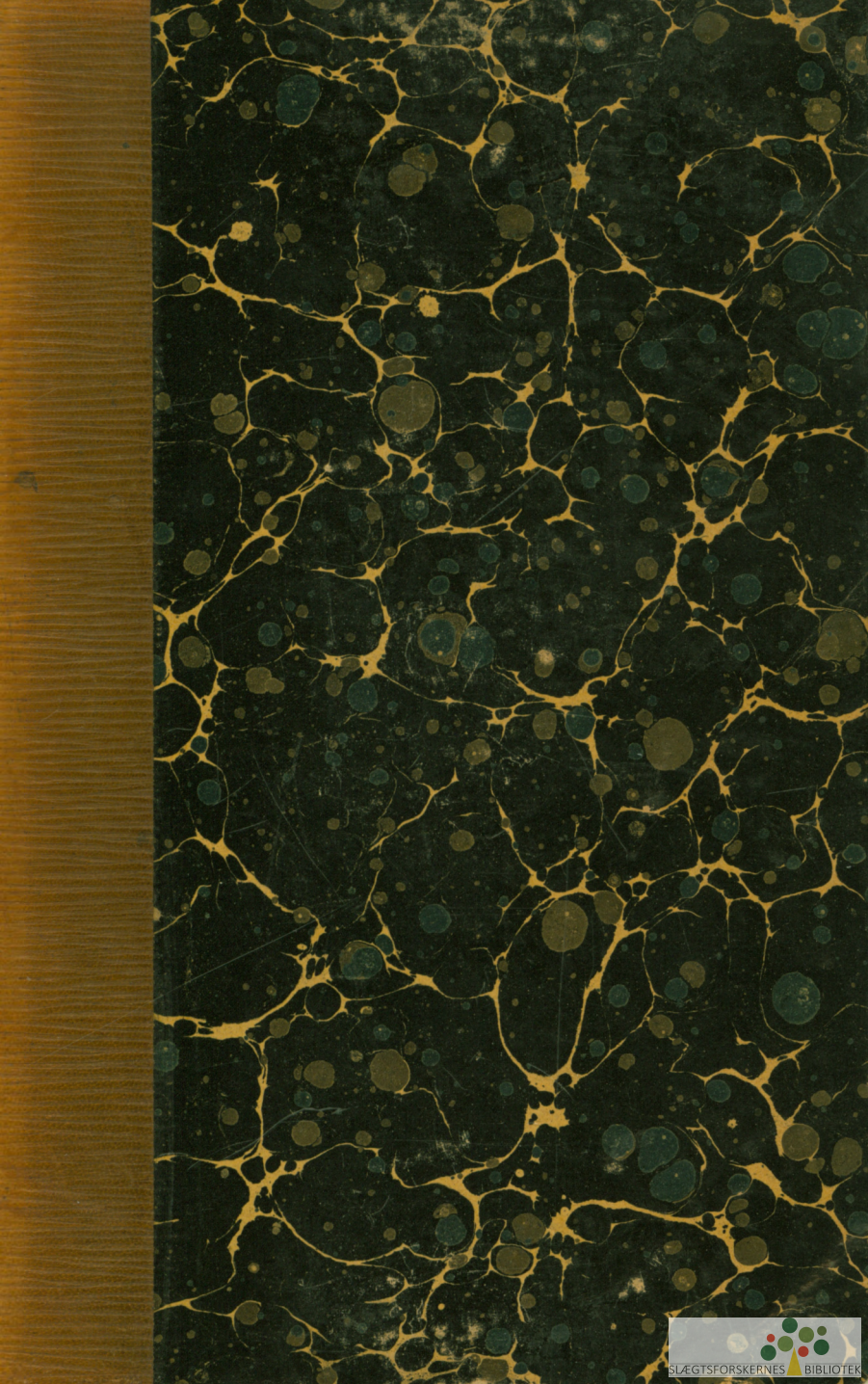
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Udvalg af Breve

fra Mænd og Kvinder

skrevne gjennem en lang Række År

til

P. Hjort

og nu udgivne

med biografiske og literarhistoriske Anmærkninger

af

Modtageren.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Høgel.)

Trykt hos S. S. Schultz.

1867.

Indhold.

	Side
Indledning.....	I—V.
Første Kapitel. Unglingens Udtrædelse i Livet.....	7.
a. Brev fra en Bedstemoder.....	9.
b. fra tvende Ungdomslærere.....	10—17.
c. fra min Fader om hjemlige Begivenheder.....	17—26.
Andet Kapitel. Den unge Students Optrædelse i Litteraturen.....	27.
a. To farlige Beskytterbreve.....	29—42.
b. Overgangs=Breve.....	43—49.
c. To Trøstebreve til min Fader fra ansete Mænd i København.....	49—52.
d. Min egentlige Brev = Verklings Begyndelse.....	53—62.
Tredje Kapitel. Den unge Statsborgers Tiltrædelse af Embede.....	63.
a. Embedsansliggender m. m.....	65—76.
b. Forefattes Privatbreve.....	77—92.
c. P. C. Stemann og nogle andre Høje Herrer.....	93—110.
Fjerde Kapitel. Mandens Indtrædelse i Samqvem eller i Samvirknings=Forhold med mange Andre.....	111.
J. P. Mynster.....	115—188.
J. L. Heiberg.....	191—198.
J. C. Hauch.....	201—262.
N. Fogtmann.....	265—308.
Louise Hegermann=Lindencrone.....	312—396.
Mange andre Forstjellige.....	399—473.

Forfale.

Denne Bog er så stor og så indholdsrig i sit Omfang og i sin Tanke så oprigtig og velment, at den sikkert vil kunne bære sig selv. Dens Hensigt, må jeg antage, er tydeligen udviklet i Indledningen. Dens ydre Plan er kortelig sat fra hinanden ved de opstillede Kapitler og disses Afdelinger; jeg troer på en Måde i dette Skrift at have oprullet et Livsbillede fra en interessant Periode hos os i det 19de Arhundrede; men et sådant Galleri af Breve, med deres Nummer og Omgivelser, er dog kun et Mosaikarbejde, hvor man mere må se på den hele Samvirkning af Tegning og Farver, end på den enkelte Del, eller Stift som det hedder i Mosaiken. Den indre Plan, den åndelige Sammenhæng, det Lys som burde skinne igjennem, må jeg overlade til Læseren selv at søge, i det Håb at det er at finde.

En 2den fortsættende Samling af lignende Indhold vilde jeg vel nok være istand til at levere, men det må da bero på, hvorvidt Publikum vil se sig opfordret til at understøtte dette nærværende Forsøg.

d. 3dje Nov. 1867.

P. Hjort.

Liste

på deres Navne

af hvem Breve ere optagne i denne Samling.

	Side.
B. Abrahamson	400.
H. Agerbeek	407.
Fr. v. Baader	407—17.
L. Baden	412.
H. Bastholm	413—15.
S. E. v. Berger	418.
D. D. Bloch	420—433.
H. Blom	434.
A. Boye	435.
B. S. Brorson	436.
A. (Stine) Bunken	439—41.
H. N. Clausen	442—4.
Joh. Dahl	445—8.
C. N. David	449.
G. Dichman	450.
Directionen f. Fonden a. u. p.	76.
D. Engelhardt	250—2.
Engelstoft	77—84.
H. F. Estrup	276.
C. v. Ewald	106.
N. Fogtman	45. 265—308.
C. G. Geijer	454.
Generalpostdirectionen	108.
S. F. Gjedvad	455.
W. Grimm	455.
G. W. Gumælius	462.
H. B. Hase	468.
S. D. Hansen	85.
F. Hauch	103.

	Side.
J. C. Hauch	201—262.
B. M. Hegerm.=Linden.....	315.
J. Hegermann=Linden.....	311. 317. 333. 395.
P. Hegerm.=Linden.....	316. 352.
Louise Hegermann=Lindencrone	312—396.
J. L. Heiberg	191—198.
Hersleb	17.
Else Hjort	10.
N. S. Hjort.....	269.
P. Hjort	57. 124. 144. 161.
B. R. Hjort	21. 23. 26. 46. 47.
A. R. Holm	465.
Høgh=Guldberg	757.
H. Johannsen	110.
Johansen	104.
Kolderup=Rosenvinge	88—9.
Krarup	62.
C. Lerche	109.
Lieberg	50.
Lj. Lütken.....	61.
D. Malling.....	77.
C. F. Molbech	90—1.
Chr. Molbech	36—42.
H. Moltke	106.
J. P. Mynter	115—188.
Nosling	76. 101—2.
Ovifsgaard.....	12.
J. G. Ranzau	107.
A. B. Rothe	101. 105.
A. G. Rudelbach	48.
J. Rildiger	48.
F. C. Sibbern.....	52. 55.
P. C. Stemann	93—9.
C. G. Tauber.....	69. 70. 71. 92.
Universitetsdirectionen	68. 72. 73. 74. 76.
A. S. Zrsted	104.

Indledning.

I langfommelig Tid skede det, at jeg instinktmæssig henlagde de fleste Breve, jeg modtog, i nogle Skuffer uden at gjøre mig Rede for noget som helst Formål dermed. Først efter Artien-der vågnede Spørgsmålet om et Hvorfor; og jeg tænkte mig da som Grunde til Opbevarelsen: Respekten, Interessen, Venstabet og den Anvendelse, at flere af dem engang kunde tjene til at opfriske, forklare, bevise med, el. a. lign. Ankommen her til Byen, i Året 1850, traf jeg til at fortælle min gamle Kammerat Andr. Bølling, Bibliotekar ved d. St. Rgl. Bibliotek, om denne min Samling, just som han var begyndt på at foranstalte, med Grams og Andres, en Samling af Danstes Breve; og det blev da en foreløbig Aftale, at han med Tiden måske kunde få en god Del af min Samling med til hin. Men så opstod efter Bøllings Død den Tanke hos mig, at udgive en Brevbog ligesom Mynsters, Pavekses, Heibergs, Sibbern's. Den Forskjel imellem min Samling og disse Nævntes, at det ikke blev mig og andre i en Brev-Vexling, men ikkun Andre, der her kom til at skildre dem selv og deres Forhold til mig og til Tiden i Almindelighed, syntes snarere at være anbefalende end fraråbende ved en Samlings Udgivelse, som min, da dette væsentlig forøgede Indholdets Mangfoldighed.

Vil man dernæst høre, da nu Sagen er kommen til Udførelse, hvad jeg har tænkt mig som den muelige Nytte og For-nøjelse (utile et dulce) af en sådan Samlings Tilblivelse, da var det ifær det Efterstående:

Man må deraf kunne lære at kjende rigtigere, fuldstændigere, undertiden måske endog ganske fra nyt af, visse Forholds eller Tildragelsers Karakter og sande Væsen; i Almindelighed modtage bekræftende, forøgende, rettende Indtryk og Forestillinger om Medborgere, være sig privat stillede eller offentlig fremtrådte, om Skribenter og Bøger, om navnkundige Jævnaldrende og historiske Personer, samt om Menneskens Domme over sådanne. Man kan samle Træk til Nutidens og nærmeste Fortids almindelige Skildring, til en ældre Skifts Forståelse nutildags, til Sprogets, Smagens, Skrivemådens og Rettskrivningens Ejendommeligheder, til det afvigende Standpunkts Jagttagelse, hvorfra Talemåder og Bendinger sommetider benytttes, til Brevstilen overhovedet og til de individuelle Tonarters Opfattelse, hvori der kan skrives imellem Forbundne, f. Ex. P. E. Müllers overordentlige Høflighed, Hauchs åndrige Djarvhed, Wilsters Trang til at spøge eller Sang til at kimsse, Mynsters geniale Bestemthed, Estrups adle Omhyggelighed, Molbechs bugnende Drøjslybe, o. s. fr. — Grundsætning og Tankemåde hos Læserne kunde vel undertiden bestyrkes eller renses, og Træk samles til det menneskelige Hjertes Fotografi. Fremdeles kunne Bidrag hentes til Specialhistorien, f. Ex. til Beretning om det i 1849 efter Demokraters Dnsfle nedlagte, istedenfor efter Christian VIII's Kgl. Vilje og skjønne Plan, samt varme Videnskabsynderes Anskuelse, til Udvidelse og særegen Gavn bestemte Sorø Akademi; til Opfattelse af det ejendommelige Samliv imellem forankrede Lærde under hin Stiftelses Blomsring den sidste Gang, o. s. fr. Endelig kunde måske også en Erkjendelse af det Retfærdiggjørende fremgå, som jeg er sikker på, der må ligge i et og andet Brev, imod den Misgjendelse og Forsølgelse, som visse Modstanderes Eidenstabelighed i min modnere Alder fik fat i Gang imod mig i vor Literatur. — Et og andet mere end hvad her er antydet føler jeg, at den Læser, som af sin Bog kan udbrage succum et sanguinem, i Stilhed skal have den Tilfredsstillelse efterhånden at samle sig, hvis han kommer den hele Bog igjennem.

Men flere ved deres partikulære Indhold får mærkelige Breve

har jeg samlet i tvende cahiers, for at efterlade dem ved min Død til d. St. Kgl. Bibliotek, da Hr. Justitsråd Bruun har billiget Bøllings Opfordring. Når og til Hvem disse Papirer engang, stykkevis eller mere i Sammenhæng, kunde udlånes, vil den Bestyrende til sin Tid afgjøre. Ingen Personer, men endnu mindre Sandheden må krænktes.

Til yderste Kamme eller Overblik af denne store — i og for sig — usammenhængende Masse har jeg valgt en Inddeling efter mine Livsalbære og mine Stillinger i dem, indenfor hvilke Afdelinger igjen de forskjellige Skrivendes Forhold til mig afgav alle de naturlige Underafdelinger. Den sidste af hine første Overafdelinger, nemlig hele min Manddomsalder, indeholder selvfølgelig det mangfoldigste Stof, og den er derfor igjen afdeelt a) dels i Rubrikker for de i Forhold til mig mest fremtrædende Personligheder, hvilke Rubrikker så benævnes efter dem f. Ex. med J. P. Mynster, J. L. Heiberg, J. C. Hauch, P. D. Atterbom, Chr. Wilster, Chr. Molbeck, Chr. af Augustenborg, H. F. J. Estrup, D. A. Rind, N. Fogtmann, o. s. fr.; b) dels i sådanne, som omfattede Småklasser, og benævnes f. Ex. „Damer“, „Mine Brødre“, „D. Dff. Børnene“, o. s. fr.; c) dels i 1 stor broget Rubrik, benævnet: „Mange Andre“ (fra Abrahamson og D. D. Bloch, forbi Geijer, D. Lehmann og Rast til Tscherning og H. C. Ørsted), i hvilken kun på Grund af hver Sorts ringe Antal Alt således er slagen i Hob, men ingenlunde af Hensyn til en Anskuelse hos mig om Nogets Bigtighed eller Uvigtighed eller min personlige Smag el. a. lign.

Hvad forresten en sådan de enkelte Breves muelige Uvigtighed angår, da må jeg bede om at turde henvende Læserens Opmærksomhed på, at mangen et Brev har fået sin Plads her i Samlingen som et supplerende, belysende, henpegende Element i Bogens forskjellige idæelt sammenhængende Skildringer, og ikke med Retfærdighed kan opfattes, hvis det isoleret betragtedes som noget for sig Bestående eller Gjældende. Mindst vilde man derfor træffe det Rigtige, om man regnede denne Brevsamling til Morfskabslæsningen, som det hedder. Tværtimod, den er ren

Ulvorslæsning. Jeg kunde derfor ogsaa haft Lyft til at kalde den, hvad jeg kaldte mit foranstte Program af 1829:

Tanker til nøjere Eftertanke.

Ehi det er dog egentlig Hensigten med Udgivelsen: at hjælpe Læseren til at belære sig selv om og ved andre Medmenneffer. Den kunde derfor ogsaa betegnes som „Psychologisk“ Illustrering af en Lærers Livsforhold, eller med andre Navne, når de blot sigtede til Sjælens naturhistoriske Belysning ved Exemppler. Taget fra den literære Side, kunde man ogsaa sige, at Samlingen i dens Helhed var et Forsøg på at skrive memoires ved Hjælp af mange Medlevendes Tanke og Tale. Somme Breve kunne blot lignedes med de Stank, hvormed man væder en ludende Blomst, eller kjøler en blusfende Kind. Småbreve har jeg undertiden tagen med for 1 eneste åndigt Ord's Skjold. Jeg elsker alt virkelig Menneffeligt, og agter højt hvert sjæleligt Livsblink. Jeg må til Tider finde det blege Grå og det funklende Blå lige interessante.

Uf samme Grunde vil man forstå min Mening om Vigtigheden af enkelte Indledninger og Anmærkninger, på hvilke jeg har anvendt ikke ringe Flid, idet at jeg tillagde deres Tilstedeværelse megen Vægt, såfremt det kunde lykkes mig at gjøre dem til det, jeg havde sat mig for Dje, at de skulde blive til i sidstangivne Retning — en Ting, som forresten er vansffeligere, end mangent vist forestiller sig. Jeg stoler heri på velvillige Læseres tilvante Takt eller medfødt Følelse.

Ved Brevenes Underskrifter har jeg fulgt den Regel, at 1ste eller 2den Gang gjengives de nøjagtigt, men når flere ens følge på hinanden, så er oftest Liniernes Fordeling trukken noget sammen, og Navnet selv forkortet. — Ved Kommatering og Sætningsfordeling er alt virkeligen Karakteriserende søgt bevaret. — Ganske enkelte Breve, som vare skrevne med Latin, ere dog satte med Dansk. — Sperret Tryk er sædvanlig, undtagen i Embedsbreve, Forfatterens.

Til sidst har jeg om Texten at bemærke, at hvor strængt ogsaa Sandhed, eller den nøjagtigste Gjengivelse, har været min

første Lov ved dens Behandling, så har jeg dog ikke pedantisk — eller usandt — undladt at rette Skrivfejl og Uagtjsomheder, og endnu mindre forsømt min Pligt som Offentliggjører, at flette et eller andet enkelt Udtryk, som Brevskriveren havde ladet løbe med i Tillid til Brevhemmeligheden, den jeg naturligvis hverken vilde eller kunde bryde. Men virkelige Domme om Ting og Personer har jeg derimod altid respekteret, enten det så galdt Andre eller mig selv; kun Novellsmagen el. Studentens Lyst el. Jomfruens Gang el. Nyffigheden, hvor stort et Krav de under andre Forhold monne have på en for dem skiftet Skilbring, har jeg ikke kunnet tænke på at rette mig efter i Valget af det, som overhovedet medtoges. Mit Stof er jo Virkelighed, som jeg ønsker man skal lære at kjende, ikke Opfindelse, som jeg ønsker man skal få til at nyde, hvorfor man ikke vil miskjende det, når jeg uden Slør har meddelt det Hårde eller Starpe, for at det Historiske kunde bevares i dets Renhed, og dog tillige stadig har mindedes det gamle: ne supra crepidam! — Man vil da, som jeg håber, skjønne af disse Betragtninger, at min Udgaves Motto ret egentlig må være det, som man vil finde på den næste Side. Den Sententsens Form fra det attende Århundrede, hvori jeg der har henstillet den, er både sonor og populær. Til Erasmus fra Notterdams Adagiorum Chiliades quat. Paris. 1571. fol. er der vedhængt fl. Samlg., bl. a. Joh. Upii Adag., hvor der, col. 1226, tales som om Galen må holdes for Ophavsmanden, thi allerede hos ham findes den Sætning: *φίλος ὁ Πλάτων ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια*. Joh. Upius siger derom: Istud seu proverbium, seu apophthegma, innuit, nullum hominem tam carum nobis esse debere, ut in illius gratiam veritas ullo supprimatur modo.

Kjøbenhavn d. 31. Marts 1867.

P. Hjort.

Motto:

Amicus Socrates, amicus Plato, magis amica Veritas.

Første Kapitel.

Ynglingens Adtrædelse i Livet.

- a. Brev fra en Bedstemoder.
- b. fra tvende Ungdomslærere.
- c. fra min Fader om hjemlige Begivenheder.

Kiære Peder Hiort!¹⁾

ieg takker Dig, og Din gode Fader som stedse finder fornøyle ved at glæde sin Moder — ia min Ven det glæder mig Inderlig at Du nu har lært den rette og Eneſte Wei til Lykſalighed baade her og hidſet — bliv ſtedſe Klippe faſt paa den og lad ingen ſmigrere²⁾ eller forførerer forlede dig paa Afveie men bliv dine Kiære Forældres glæde ſom ingen Ting ſpærer for Dig af aldt det ſom kan gjøre Dig lykkelig og til en Nyttig Borger for Dine Medmennesker — Herren styrke og bevare Dig min Ven —

bed din gode Moder at tage Penge til mine Skoe hos Din gode Fader af dem ieg ſkal have for de 2G ieg har ſendt Dem — og ſig din gode Moder Tak for uleiligheden — nu ræſter Kiærlig hilſen til Dine gode Forældre og Søſtende, din gode Beſtemoder med Familie — er de ſamtlig ved hel-

---

¹⁾ Det fulde Navn, ſom Publikum, efter mine Modſtanderes og Om-
taleres Exempel, ſiden ſå hyppig behagede at nævne mig med, fik jeg
allerede hos ſomme i Familien i min Ungdom — og, mens jeg forri-
gerer dette Blad, modtager jeg fra En af de ruſſiſke Herrer på Fre-
densborg, på S. K. S. Storfyrſtens Begne, et Brev med Udſkrift:
Msr. 1e Prof. Dr. Peder Hjort (korrekt: ikke med t).

²⁾ Gamle Mo'r Elſe ſynes i dette Prognostiſkon at have været en rigtig
gammel Edda; thi man vil ſe nogle Sider ſtrax herefter, og ſå
ſenere hen i Bogen, at jeg kom i flere Situaſjoner, hvor et Brev —
om det måſte ikke ligefrem „ſmigrede“ mig — dog yderſt let kunde
have virket på mig ſom et Smigrerbrev, hvis jeg havde haft et mere
fængeligt Naturel. Måſte blev mig Det, ſom flere, ſelv Sporon,
helt ubilligen kaldte min Stolthed, netop mit Skjold imod ſådanne
extreme Venligheder.

bredden skal det hiertelig glæde mig — Himlen beskytte Dig
min Ven det ønsker Din Bestemoder

Castrup d 31 October 1808

C Hjort¹⁾

Skibe d. 16. Maji 1810.

Kjæreste Ven!

Hvad De tænker om mig veed jeg ikke, men hvad De har Grund til at tænke indseer jeg, og finder det lidet smigrende for mig selv. At reise fra Kjøbenhavn uden at sige Dem Farvel, var mig meget ukjert; men Omstændighederne tillode det dengang ikke anderledes. — Men hvi skriver han da ikke, den Qvistgaard? tænker De. Mon han har tabt Erindringen om vort Venkab, enten i Porten, i Stadsgraven, paa Beltet, eller andensteds? og jeg svarer oprigtigen: Nej, den taber jeg aldrig. Han er kanske, tænker De videre, saa glad over sin Attestats, og saa henreven af jydsk Fornoielser, at han glemmer at han og i Kjøbenhavn priste sig lykkelig — og jeg forsikker atter: Nej, jeg er mindre glad end da jeg travede 4 à 5 Gange

¹⁾ Hendes ældste Søn, Kanselliråd og Birkedommer Chr. Hjort, ejede dengang Fuglebjerg og Rastrup i Sjælland, som han siden solgte til Statsråd Neergaard, den så højt agtede Carl Neergaards Fader. Han selv boede på F-g, hans Moder på R-p, som hun til dels styrede for ham. Min Fader var hendes yngste Søn.

Hendes Mand var Peder S-, i sin senere Alder Ejers af Claus-holm i Sjælland. Da han var c. 60 År gammel, indstillede han sig, utifreds med Administrationen i hans Egn, til Juridisk Examen, fik den, og blev Herredsfoged i Hinds og Lysgårds Herreder, † 1789. Den gamle Mand's Examen vakte Studenternes store Opmærksomhed. En Professor sagde: Ja, derom ere de lærde slet ikke enige. Men min Bedstefader svarede: Skal vi vente på det, så får vi bide, indtil der er ingen fler af dem. Den bekjendte Moralist Konferentsråd Prof. Valthazar Gebhard v. Obelitz fremhævede, at foruden de 8 Sider af Samvittigheden havde flere Systematikere funden 4 nye Netninger i „hver“. Den gamle Syde udbrød: Hillemand, hele 32! Og jeg har såmænd funden, at man undertiden kunde have vanskeligt nok ved at komme ud af det med den ene, som Borherre har pålagt os alle. En tredje god Spøg, som mest morede Studenterne, har jeg desværre glemt.

Han var overmåde stærk. Han udførte f. Ex. det Experiment, at gå op ad Loftstrappen med en Lønde Klug under hver Arm.

daglig op paa det theologiske Auditorium, og gif derpaa en Tour ned til Dem for at læse enten om Sector eller nogen af de andre gode Mænd i Nissens Anthologie. Saa er det da ogsaa en løjerlig Stær, den Dviftgaard, tænker De endelig, og dertil svarer jeg: Ja, og ønsker at De deraf vil, saa godt som De kan, forklare min senere Opførelse imod Dem og være overbeviist om, at den hverken er en Følge af Glemfomhed eller Ustjomsomhed mod Deres Venfkab. — Hidtil har jeg vallet i min Bestemmelse med Hensyn til Fremtiden, og Frygt for ikke at kunne komme til at anvende min Tid hensigtsmæssigen, og overeensstemmende med mit Ønske og min videnskabelige Trang, har tit gjort mig mindre tilfreds end jeg maaskee burde være. Nu synes jeg igjen at have noget Haab i denne Henseende, da jeg, efter alvorlig Overvejelse, har taget den Beslutning at reise til Kjøbenhavn igjen, og benytte de Midler, som der maatte tilbydes mig til videre Dannelse. Jeg venter igjen at kunne faae nogle Conditioner,¹⁾ og har da i Sindet at gaae ind i det pædagogiske Seminarium, og berede mig til at kunne søge en Tjeneste i Skolefaget, ifald jeg dertil skulde troe mig bedre skikket. — Her bliver jeg til Mikkelsdag, thi min forrige Lærer har nogle Elever, som jeg i den Tid maa undervise. Min øvrige Betsjæftigelse gaaer meest ud paa at præke, hvortil jeg her har mere Lejlighed end jeg ønsker, og end en Begynder kan befinde sig vel ved at have.

Dersom jeg ej var overbeviist om Deres Venfkab for mig, da skulde jeg have skaanet Dem for en saa lang Beskrivelse over mine egne Anliggender. Men da jeg ej kan tvivle paa Deres Deeltagelse, saa haaber jeg at den vil tale til min Udflydning. — Ofte sysselsætter mig Tanken om Dem, hvorledes De med Deres sædvanlige Flid og Ønsindighed gaaer continuo progressu fremad i Videnskabernes skjønne og store Rige. Dette er og det eneste af deres Fortrin, kjereste Ven! jeg kunde fristes til at misunde Dem, dog være De vis paa

1) Dengang det almindelige Navn på Timer at informere i.

jeg gjør det ikke, men ønsker Dem Lykke og mig selv Lykke til at kunne betræde Videnskabernes Vej med Held som De. —

Ikke skal jeg beraabe mig paa mit eget Exempel, naar jeg beder Dem at De snart vil anvende en Fritime, hvoraf jeg veed Deres Drivtighed kun levner Dem faae, til at skrive et langt Brev til mig. Her i Egnen er vist intet Nyt som kan interessere Dem; thi at Foraaret er barskt, og Grøden desaaarsag langsom, at Coursen er flet, og Levnetsmidler dyre; derom fejler det ikke at jo Sjælland og Kjøbenhavn kan vidne. — Med Biskop Bloch¹⁾ har jeg havt den Ære at tale siden Han kom fra Hovedstaden. Han talte ret til Deres Roes, hvilket var mig faa meget kjerere, som jeg kjendte Dem, og kunde af ganske Hjerte stemme i med Ham. —

Løv jeg til Slutning bede Dem formelde min dydmygste Respekt for Deres Hr. Fader, hvis Yndest jeg lige faa gjerne vilde udbede mig for Fremtiden, som jeg vil stræbe ej at være den uværdig. Deres kjere Sødsfende og De modtage herved min oprigtigste Hilsen. Endelig skjenke De mig Deres bestandige Venskab, saa vist som jeg altid er

Deres

hengivne og forbundne

Olufsgaard.²⁾

Hr. Lambrechts³⁾ beder jeg meget hilset.

¹⁾ Dengang Biskop i Viborg, min Faders Formand i Holmens Provsti, bl. a. agtet som kyndig i Græst; han oversatte Xenophons Mærkværdigheder.

²⁾ Var siden Rektor v. Slagelse Skole; † 1850 som Præst i Ågerup ved Roeskilde, meget agtet som gejstlig Taler, hvem de Stænderdeputerede oftere hørte. Han kom først til Universitetet i Årret 1807, i en Alder af 26 År, efter at have været Degn i Skive i 4 År.

³⁾ En Søster af min Fader var gift med Stiftsrevisor L— i Bergen; Sønnen Carl † 1833 på Bornholm som Herredsfoged. Hans Søn kom til Uruguay, blev stor Dværgavlør, har 5 Døttre og 3 kjæmpe-mæssige Sønner, hvilke sidste han lod opdrage protestantisk i Kjøbenhavn. Tove Tusind Får og flere Tusind Oger ere hans Rigdomme. Disse 3 Slægtninge behagede mig særdeles meget, men Udskilligt behagede flet ikke dem, f. Ex. Kirsebær.

Christiania den 26. November 1813.

De modtage, kjæreste Hjort, min forbindtligste Tak saa vel for Deres Venskab, medens vi vandrede sammen i det kjære Danmark,¹⁾ som og for deres venlige Brev og de dermed følgende 2de Portraiter af mine lige høit elskede og agtede Lærere.²⁾ De skulle hænge for stedse i min Stue, minde mig baade om de Aar, jeg som Student tilbragte i Kjøbenhavn, og om hvor meget jeg skylder disse 2 Mænds Yndest og Venskab — og de skulle tillige venligen minde mig om deres Giver. Det glædede mig ret inderlig at see af Deres Brev, at De levede vel og var vel tilmode: man behøver det Sidste ret i denne Tid. Ogsaa jeg er, Gud ske Lov, frisk og munter. Jeg kommer næsten ikke til Nogen, uden til Sverdrup og Treschow, har meget at bestille; men finder min Syssel usigelig interessant, og er hjertelig glad ved at kunne leve blot for mit Yndlings=Studium. Stod det saa godt til med Fædrelandet som med mig, var jeg lykkelig.

Jeg læser over Amos, Dommernes Bog, Indledning til det Hebr. Sprog og theol. Encyclopædie og har 10 Studenter, som høre mig — den 1ste og den 4de Forelæsning har jeg ogsaa 3 Candidater som Tilhørere af. Professor Platou har over Norges Historie et meget talrigt Auditorium. Treschow vil vist ogsaa faae Mange, naar han begynder sine Forelæsninger over Philosophemerne i den nordiske Mythologie, hvilke han endnu ei har begyndt. Kathke hører jeg med megen Fornøielse over Geologien: det er ret en Glæde at bestige med ham snart Nordkaps steile Klipper, snart Ruslands Bjerge, snart Madeiras høie Basaltstøtter. Det maa være herligt at

¹⁾ Han var min elskede Lærer fra Forår 1809 til Efterår 1811, og min tro Dngangsven fra 1811—13.

²⁾ Professorerne Treschow og Sverdrup, som jeg, ved deres Afsted fra Kbhavn. til Norge, på Studenternes Begne havde besørget slutne i Kobber af A. Flint. (Sml. Krit. Bdr. Kirkeethist. Afh. S. V—VII).

have vandret saa vidt omkring. Hvor tungt vi føle Savnet af vore Bøger, behøver jeg ei at sige Dem! Jeg har 7 Bøger med mig! Selv mine Excerpter fra Kongens Bibliothek o. s. v. ligge i Kjøbenhavn. Skolens meget gode Bibliothek er vor eneste Trøst.

Naar De seer Bonnevie,¹⁾ da hilts ham ret meget og ret venlig fra mig. Hans Nora til Svea²⁾ har ubeskrivelig glædet

¹⁾ En Nordmand, cand. theol., Løjtnant i et af Livregimenterne under Krigen med England, siden Præst i Norge, han holdt Talen ved Studenternes Fest for Trøschow.

²⁾ Et varslende Digt, som udkom 1813 hos den bekendte A. Seidelin, Broder til R. S. S., sålydende:

Nora til Svea.

1813. Af A. Bonnevie.

Banflågtet Søsterland! usrie Dverges Hjem!
 Jeg nævner dem med Gru, en Skændsel for sin Stamme —
 den Aaslæggt, som først blandt mine Fjeld' drog frem,
 og dine Sønner blev — O Thor! det var den samme!
 Men, Svea! Dine Børn har glemt de Dyders Navn,
 som dybt hiin Helteslof grundfæstede i Norden,
 dem kjende de ey meer, — og kun ved deres Savn
 udmærke de dit Sted blandt Rigerne paa Jorden.
 Fra dig har Basas Laud i Brede sjernet sig!
 Som Jette du ham saae fra Fjeldet ned at stige;
 fri var hans stærke Mand, — og Frihed gav han dig;
 men — var det Frihed til hans Vett at myrde — soige?
 Der var en Tid, men al! forlangst den gif forbi!
 Da voce Børn med Rett hinanden nævnte Brødre;
 de vare djerve Mænd, retfærdige og frie;
 op, Svea! Du og jeg de lykkeligste Mødre!
 End sidder jeg saa sæl paa Dovres stolte Lind
 og seer med Vellyst ned paa Sønners Heltesfare;
 med Trofasthed og Mod de gaae i Fædres Trin
 at offre Liv og Alt for Frihed at forsvare; —
 Staalklædte gaae de frem, med Sværd i kraftfuld Arm,
 i ærlig, aaben Kamp at fælde Landets Fjender;
 for Væge og for Drot flaaer vældigt Nordmands Barm,
 kun kjendt af Navn hos ham er Ordets Dørvinder. —

mig: jeg forelæste mine Tilhørere den den samme Dag, da jeg havde endt Forelæsningsen; thi den var, som tonede den

Det er en anden Slægt, du sner i dit Skjød!
 vantreven er den Velt, der kun ved Hunger trætter
 sin tappre Fjende, som med Smilen seer hans Nød,
 mens selv med stjaalent¹⁾ Brød den sig i Tryghed mætter;
 vantreven er den Velt, der vælger søde Ord,
 Opdigtelse og List og underfundig Tale
 for Staal, i Kamp med Mænd; -- den Skif er ny i Nord;
 O! Svea! at den først blev kjendt i dine Dale!
 Hvad har forvildet dig? Hvor kom det dig i Sind
 at attraae Hersternavn blandt mine frie Sønner?
 Tilvisse, Svea! Du er falfst men mere blind,
 At du ey seer det Hæld, som Norges Dyrker lønner.
 Glad lever han, som fri; kun Ketsjærd's milde Bud,
 paa Fædres gamle Bids, han fro og villig lyder;
 hengiven mod sin Drot, med Tillid til sin Gud,
 den Trofskabs Fed, han svor, en Nordmand aldrig bryder.
 Du vilst betage ham en gammel, hellig Tro?
 Omsonst med Snildhed du din vakkre Hensigt blotter;
 du hidtil rene var, men du saae gjerne To,
 der havde Skif, som du, at svige -- fste Drotter! --
 Du, som saa reent har glemt din Adel og dit Værd,
 som saae din Manddom og din Kraft saa brat at blegne,
 at du maa bruge -- Sult, hvor Fædre brugte -- Sværd,
 og laane²⁾ fremmed Drot fra Sydens kjelne Egne!
 Du vil formaste dig at strække Hærstærspir
 ud over Slægten, som Skjoldungen leder?!
 Ved Ddin! Svea! her du et Exempel gi'er
 paa størst Affindighed iblandt Affindigheber. --
 Men, som dit store Meed, saa og dit Middel er; --
 du haaber Tillid selv hos Norges Søn at vække,
 og glemmer, at din Færd kun Middingsstempel bær;
 blandt Nordmand meer end Nok til -- Affst at opvække!
 Forgjebes haaber du hans Slaverie til Løn, --

¹⁾ Det sædvs. Ukjendskab til Modersmålet, som holder Participiet for et Adjektiv, der kan bøjes i Intetkjen med tillagt t.

²⁾ Den franske Marjtal Bernadotte, Prinds af Pontecorvo, valgtes til Kronprinds i Sverrig i Aret 1810.

fra mit Underste. Hr. Roefoed¹⁾ bringe de venlig min Hilsen: jeg tænker mangen Stund vemodig glad tilbage paa de Glæ-

¹⁾ Overlærer ved Frue Skole i Kbhavn, Forf. til den vidtbejendte „Kofods Historie“, som afløste Abraham Kalls i vore Skoler.

han har sin Tiid til Gud, sin Stolthed og sit Glavind, †)
 og evig dyb Foragt for Træftheds fejge Søn;
 du har kun fremmed Guld og — hjemmeavlet Avind! —
 Skue hist ham rolig staae bereed til mandig Striid! —
 — end dysked Hunger ny hans Kjæmpemod i Dvale! —
 Send, Svea! dine Børn, om det dig lyst, bid,
 at de med Skam og Skræk maae lytte til hans Tale:
 Ha! væbn dig, slægfred Søn af Afers gamle Slægt!
 Stævn frem til ærlig Kamp! lad Stridsbasunen høre!
 Da skalst du føle dybt det Glavinds fulde Bægt,
 som — med usvækket Arm — de ægte Sønner føre. —
 Med blegen Hunger vi ey slutte skiændig Pagt,
 ey rane vi dit Brød for dig din Kraft at røve;
 men for hvert Offer, du en langsom Død har bragt,
 skal Hævnens Lynsværd brat din skumle Pande fløve!
 Du est en ussel Træl, din Arv er Slaverie!
 Du raser! — vover du den stolte Tanke nære
 om Herredom i Nord?! — Ney! heller døe som frie,
 end læse som en Træl, og kalde Trællen — Herre!
 Saa lidt som Herkerrett, du haabe Brodernavn —
 og fælles Brodervagt ved fælles Drot — at vinde!
 Vi liden Væe kun os spaae, som lidet Gavn,
 ved os paa nye til dig, troløse Folk! at binde. —
 Med sledste Ord i Mund, din Hu dog stander til
 at flavelænke Nor! — Ha! Slægt af Pharisaer!
 Ey mere lumstelig, naar Guld han vinde vil,
 sig teer, med skumle Blik, den usleste Hebræer. —
 Ney! som Naturen selv, med Kjølens stærke Ryg,
 saa Kræften skal, ved Sværd, din Udaad Grændser sætte!
 Ey Vold, ey List, ey Tid — stol derpaa du kun tryg! —
 skal Mindet om din Daad blandt Norges Fjeld udslette.
 Vend om, Fornedrede! lær først i Fædrestavn
 at skatte Dyd og Mod og Nordiskhed og Værel

†) I ældre Danst var Glavind = Landse, f. Ex. Glavindslæge (hos Vedel) = Sphidslæge. Fra 18. Arh., f. Ex. hos Ewald, tages det som Sværd, efter Fr. glaiive. Endnu i Nucl. Lat. fra 1763 overføres hasta ved Glavind på S. 585.

der, Latinskolens Lærere og Disciple skjænkede mig: dem Alle min hengivne Hilsen! Naar De kommer til Moldenhavers, da være de af den Godhed at nedlægge min forbindtligste Hilsen. Jeg er vis paa, at Carl Moldenhaver¹⁾ endnu med venligt Sind erindrer mig: sig De ham, at jeg med Glæde stoler derpaa, Bølling,²⁾ Schow,³⁾ Dichman [Gustav⁴⁾ og Vilhelm⁵⁾], Thomsen⁶⁾ — fort alle mine Venner maa De endelig hilse: jeg vilde gjerne, naar jeg kunde, skrive dem alle til; men jeg maa indskrænke mig til at svara.

De beder om et langt Brev — dette er ei fort, og dog havde jeg tænkt at skrive kun nogle Linier; nam per quod quis peccat per idem punitur et idem! Dog jeg troede mig hos Dem, og skrev, hvad der faldt mig ind. Lev De nu vel, kjæreste Hjort! og vær med oprigtig Hengivenhed hilset fra Deres

i Haft.

Ben Hørsleb.

De have den Godhed at besørge indlagte — som jeg ei faaer Tid at skrive, og De altsaa ei heller kan besørge. Lev vel!

Ribe Bispegaard d. 25. Martii 1812.

Kjære Peder!

Storken er kommen, dog ikke paa min Gaard, men paa Tobakshandler Kochs Huus, hvis Rede jeg kan see ved mit Pult. Din Moder var den første, som saae den fra mit

---

da kænft du Nor og Dan tilbyde Brodernavn;
men — Herferzepteret — det skalst du aldrig bære!
Hvis ey, saa drag dit Sværd, om du endnu har Mod
til, som det bør sig Mænd, i Kamp mod Mænd at træde;
at tørstlig haanet Jord inddrikke maae dit Blod,
og graadig Ulv og Ravn dig værdig Gravsang kvæde!!!

- ¹⁾ siden Justitsråd, Inspektør på Læsejalen ved Kgs. Bibl. ²⁾ Overbibl. ved Kgs. Bibl., † 1864. ³⁾ Præst v. Døst. Inst., † 1838. ⁴⁾ Rektor på Herlufsh., † 1853. ⁵⁾ Præst i Kastellet, † 1835. ⁶⁾ Assessor i Højesteret, † 1859.

Bindue, og vi blev alle glade¹⁾. Staffels Sybling ankom i et stærkt Sneveir d. 24. Marts om Eftermiddagen mellem 1 og 2. Jeg er ellers vred paa den, thi den stjæler bestandig fra min Gaards Nede og pynter og udbedrer sin dermed. Jeg bliver det endnu mere, hvis jeg ikke faaer et heelt Par paa min Gaard. I Fjor var der kun en enkelt umage langbenet Person. Det er ellers syndeligt, at Kochs Stork i mange Aar har været den første som kom til Egnen, og kom altid noget før de andre, og bestjal alle Byens Neder for at reparere sin. Saar kom den usædvanlig tidligt; thi efter gammelt Sagn skal Storcken først drage over det røde Hav i Dag, som efter Almanakken er Mariae Bebudelses Dag. Du begriber, at dette Sagn staaer i Forbindelse med, eller har givet Anledning til et andet Almuefagn, at det er Storcken, som bringer Børnene; hvilket kan have sin gode Grund, naar man taler i Figurer.

For at gaae fra Folkfagn til Folkegavn melder jeg Dig, at vor Concert i Søndags løb ret vel af. Jeg var heldig med Talen, der handlede om Kjærlighed af et varmt Hjerter. Mit Auditorium, over 700 Mennesker, er nok det største, for hvilket der i mange Aar er prædiket i Ribe, og skjønt Billetterne kunde faaes for 3 Mk., indbragtes dog over 700 Rdlr. Grev Schack havde givet 100 Rdlr. for 4 Billetter. Musikken løb ikke stærkt nok, da man havde sat den i Koret. Mængden var derfor ikke heller saa rolig, især under den sidste Afdeling, som man kunde have ønsket. Under min Tale herskede derimod den skjønneste Orden og Tavshed. Næste Gang prøve vi nok paa at stille Musikken paa Orgelet. Jeg formoder den vil tage sig bedre ud der.

¹⁾ Man har i dette gode gammeltdags Brev den daværende ripensiske, tildels alm. jydsk, Tænkemådes og Skikks Portræt. Det er som skrevet af den trostydige, før den græske Tid i Rom gjældende, Cato major.

Indkomsten, som uddeles til Huusarme, var rund efter vor lille Byes Leilighed. Domkirken tog sig godt ud med de mange Lys. Orgelpillerne var behængt med Lamper og Krandsfe. I alle Vyskronerne, som tildeels var ophængt for den Fæst, brændte Borslys; paa hver Stolpille paa Gulvet brændte ogsaa Lys. Da jeg ikke vilde have, at Oplysningen skulde fradrages det til faa ædelt Brug indkomne, og ligesaa lidet, at den fattige Kirke, hvis Fordegods Helfried¹⁾ folgte og derved plyndrede eller rettere aflædte den, skulde have denne uventede Udgift, saa havde jeg formaaet Stiftamtmanden til i Forening med mig at afholde denne Omkostning, som Byen og især Kirkens sparsommelige Bærg, den akkurat Stiftsrevisor, tykkes faare vel om.

Min gode Line²⁾ havde belavet sig paa kold Anretning til om Aftenen, indbudt vor Residentsstads første Honoratiorens, hvortil kom 2 vakre Provster og nogle Præster fra Nabo-
lauget og deslige andre Landsbyemennester, item Grev Schack fra Gram. Vi vare omtrent 40 Personer og spiste i begge Bærelserne under ned. Forstuen kom første Gang til Værelse ved den Leilighed, da Døren til Gaarden var aflukket og dækket med Tapper, foran hvilke stod et stort Bord, hvorpaa Maden blev skaaret for og derfra bragt om. Herrefærden gik af til alles Fornøielse. Mandfolkene i Storstuen vare muntre; Koner og Piger i Dagligstuen vare jydste; jeg gik for det meste fra det ene Bærelse til det andet og lod Selskabet spise for mig. — Nu veed jeg da, min kjære Søn, at Du har faaet en fuldstændig Beskrivelse over denne Høitidelighed i vor Kirke, som Du kan troe har gjort Opsigt nok i vor Stad. At din Søster Mikoline sang med i et Par Aar, siger Du dig vel

¹⁾ S — var en meget selvrådende Stiftamtmand. Borgerne i Nibe Na-
gede over, at han havde ladet tage 30 Aen af Tårnet under På-
skud af, at det ellers vilde blæse om.

²⁾ min Moder hed Marie Pauline.

feld. Soloen og Duetterne bleve sjungne af Stiftsphysikus Hoff-Hansen, min Amanuensis Ussing og Adjunkt Tetens Hansen.

Nu om noget Andet. Sterkofder har jeg læst med megen Fornøielse. Der var kun en „lysegrøn Byst“,¹⁾ som jeg ikke kunde faae ned. Det øvrige gled som Manna. Bogen beholder jeg. Du maa købe Dig en nye for min Regning. Jeg lægger heri en gal Femdalers Seddel, som jeg har faaet mellem min Tiende, og kan naturligtvis frit gjøre min Sed paa, at jeg ikke veed, fra hvilken Bonde den er kommen. Tael med Lind, om den kan blive omvexlet paa Banken, saa kan Du for den købe Dig en nye Sterkofder og beholde Resten selv.

Du skylder mig i øvrigt Regnskab for Adskilligt, som Du ikke maa glemme! Var Du paa Almindelig Hospital og fandt Du den Søllerød²⁾ og gav ham 5 Rdlr.? Du maa gjentage denne Gang til ham, naar Din Examen er forbi, og da give ham 5 Rdlr. paa nye. Har Du talt med Møster Sofie i Bartov om det Brev jeg sendte? Du maa ogsaa lægge en Femdalers Seddel i et Stykke hvidt Papir, forseglet med en Oblat, og derpaa bringe Møster det til Paaskeag fra Din Moder. Hvorledes gaaer det Lambrechts?³⁾ Saasnart Din Examen er forbi, skal Du skrive til min Moder paa Forsløv og melde hende det. Jeg lægger en Tyvedalers-seddel i Brevet. De 10 gives til dem, jeg nævnte oven for; de 10 ere til Papir hos Paludan, jeg kan ikke undvære deslige Papir, hverken paa mit Koutoir eller til mine Skoledrenge, som øde mig en forfærdelig Hob.

Jeg har i disse Dage faaet et ungt Menneffe i mit Huus, ved Navn Brandt, som skal agere min Skriver, følge mig paa Visitationer og være mig til personlig Tjeneste. Han er Søn af en Degn her i Stiftet, som er min kjædelige Fætter,

¹⁾ Se Starfod. 1812, S. 7; 1832, S. 11; 1849, S. 114.

²⁾ en forulykket Student.

³⁾ Se Brevet fra Kvistgaard, S. 12.

17 Aar og lader fix nok. Min store Hans i Stalden ligger syg af Feber. Jeg var tilfreds jeg havde mine Heste, jeg troer de kunde kurere ham; thi en mere barnagtig Røngsel, end den gamle Karl har udtret efter disse Heste, har jeg ikke i Hast seet Mage til. Løverdagen d. 4. April mod Aften venter jeg at de blive redne ind i min Gaard. For sin Sygdom har den gamle Abekat slet ikke givet sig, men at han ikke efter sit Duffe og min givne Tilladelse kunde afhente de fjere Bester ved at gaae en 6 Miil efter dem til Varde, det vaander han sig daglig for. Naar jeg nu faaer Hestene, kommer der og en Koedreng, min Mesterskomager Dyreborgs Søn, saa vi blive en Snees Mennesker daglig at foere. Jeg har faaet mig et Par kapitale Grise, som skal blive fede til Julen, da jeg venter at Du har den Ære at komme med til Pølsegilde.

Nyt i mit Huus passerer der ellers ikke, som Du kan begribe; thi at Høns lægge Æg og at Duer klække Unger op, er ikke værdt at fortælle. Dog har jeg, siden Du var her, faaet vel et Halvhundrede Gjester paa mit Tag, som sladdrer og quiddrer ret artig i Solskin over os, siddende enten langs paa Ryngaasen af det store Huus¹⁾ eller i Toppen af det høie Træ ved Lysthuset i Haven. Deres Familienavn er Star.

Nu veed jeg da, at Du har faaet et Brev, som kan gaae for tre, om det skulde gjelde. — Hvor meget Papir har Du faaet til Sangbogen af Smith?²⁾ Er det hans Mening, at jeg skulde selv forlægge den? Det kan og vil jeg ikke. Hils mig nu smukt Dine gode Huusfolk³⁾ — dem paa Gammel-torv⁴⁾ — Din Tjefen⁵⁾ og hvem ellers Du vil.

Din Fader

V. K. Hjort.

¹⁾ Sædvanlig benævnet Puggaard.

²⁾ Som Garnisonsprovst udgav min Fader i Krigen en Sangbog for Soldaterstanden, 1810, som Regjeringen uddelte.

³⁾ Min Mormoder og to Mostre.

⁴⁾ En i sin Tid alm. kjendt Mand, Justitsråd Jens M. Lind, Ejer af flere Bryggergårde i Kbhavn. og Administrator i Rigsbanken; han

Nibe Nispegaard d. 30. Nov. 1813.

Du kan, min gode Moslemin, tilskrive din evige og uforanderlige Skjebne Feilgrebet, hvis jeg, som jeg formoder, har lagt 1 Rbd. i Brevet istedet for 5, som jeg havde tiltænkt Dig. Bred er Du da vel ikke blevet, fordi Du fik Seddelen, men jeg gad dog have staaet i en Krog og seet Dit Ansigt, da Du tog den Een=Rigsbb. frem til Haandsfillinger fra mig i Stedet for Livrenteselskabets Indkomst, som Du tabte i Aar. Derimod skal jeg bede dig, at Du tilskriver min gode Villie det, at jeg endog paa en blot Formodning om at have taget feil putter en Fem=Rigsbanksdalersfeddel i dette Brev, og sender Dig.

Din politiske Tro, kan jeg sige Dig, stemmer i det Hele ikke saa lidt endda overeens med min, skjønt jeg just ikke seer Tingene fra den Side, som Du maaskee betragter dem. Jeg har nu eengang for Alle, som Du veed eller maaskee har bemærket, sat mig for at jeg ikke vil politisere, knap mundtlig end mindre skriftlig. Imidlertid maa jeg dog sige Dig, at det ikke heller er gaaet mit Dre forbi, at Engelland offentlig har vedgaaet, at Østerrig ei endnu havde ratificeret den mellem de andre fiendtlige Magter indgangne Traktat om Norges Afstaelse. Det gamle Keiserhuus i Vien er ikke for nye Udel og nyt Fyrsteblood, saa Pontekorvo fra denne Side neppe er meget høit anskreven. Vi ere og bør desuagtet ei heller være trygge, men holde redeligt vort Ord, slaae som vore Fædre, †) og saa

---

beboede dengang det store No. 7 på Vestergade; han var en Ungdomsven af min Fader fra Odense af, hvor denne havde gået i Skolen under den højtansete Tauber, som døde i Roeskilde. Min ældste Broder Niels ægtede hans næstældste Datter Karen, som blev Moder til den fra Tønder i 1864 forjagne bekjendte Provst Jens Matthias E. Hjort.

- 5) Den Nordmand, fra Studenteråret, som jeg var bleven fortroligst med. Jeg traf ham siden, i 1861, i Christiania som Romsdals afgående Amtmand og kunde hilse ham fra Rondaerne, Bjergtoppe i Romsdalen, som jeg havde seet fra Klingsberg af i Gudbrandsdalen.
- †) Om Vi den Gang vare island hertil, er meget tvivlsomt, dersom mit Citat efter Geh.=Råd P. C. Stemann, i Krit. Vdr. Pol. Afd. S. 74, er rigtigt, hvilket jeg ikke kan omtvive.

give vor Sag i Alstyrerens Haand, hvorved jeg nok tænker det samme, som Du paa din Facon kalder den evige Skjebnes høiere Love.

Lad mig nu see at Papiret, uberøvet, og Hørren, vel indpakket, og alt det øvrige, Du har faaet Begjering om i forskjellige Breve, kommer ordentlig med Skipperen.

Til Kolding sendte Moder forleden Læred til Dig og Bedstemoder. Det kommer vel og. Kævel! Hils omkring Dig, Don Pedro! fra Din Fader

D. K. Hjort.

Ribe d. 12. August 1815.

Min kjære Peder!

Dit Brev af 5te Julii, hvori Du meldte mig, at Du ei havde Lyft til at tage juridisk Examen, overraskede mig ikke, men det bedrøvede mig, fordi jeg nu med Visshed saae Dig paa den Afvei, hvor jeg alt længe havde formodet Dig. — Jeg lod Dig vente efter Svar, fordi jeg ikke vilde saare Dig ved at skrive Dig de Sandheder, mit Hjerte tilfagde mig, der i dine Dine havde faaet Udseende af Bebreidelser. Din Moder var desuden ikke hjemme, og hende vilde jeg i det mindste først gjøre bekendt med din Færd. Hun kom, og skrev Dig til paa Din Geburtsdag i sin sædvanlige bløde og elskelige Tone. Din Søster skrev Dig og et Brev til, som vidnede om, at hun erkjendte, hvad Børn skulde Forældre. — Jeg havde efter min Overbeviisning Grund til at troe, at Du, naar Du som Søn og Broder havde læst disse Breve, vilde have sparet mig for den Uleilighed at skrive i samme Sag som Fader. Især var der Træk i din Moders Brev, som, saavidt mig synes, maatte gaae et Barn til Hjerte, og saae ham til at føie sig efter en god Moders Dnske, om han end derved skulde have gjort større Dpoffrelser, end dem, der fordres af Dig.¹⁾ —

¹⁾ Desværre er dette Brev gåen tabt.

Men jeg seer, jeg har taget feil og gjort en urigtig Beregning over det Indtryk, som din Moders og Søsters Breve maatte gjøre, som over de Forsætter, sænlig Kjærlighed og barnlig Omhu for os vilde frembringe hos Dig. Du har end ikke, saavidt mig er bekjendt, givet Din Moder eet Ord til Svar paa hendes Brev, som det dog vel havde fortjent. Jeg maa da, hvor nødig jeg endog vil, gjøre Ende paa denne Sag ved at sige Dig min Mening. — For Alvor har Du dog vel intet Dieblik kunnet troe, at de Luftkasteller, Du har bygget om din Fremtids Held, naar Du fik Lov til at studere Filosofie og Æstetik med hinanden, kunde aflukke en erfaren Mand, som selv har vandret med aabne Dine ad Studeringernes Bane, Andet end et Smil? Jeg har seet Exempler i Snesveis paa unge Menneffer med gode Hoveder, som, fordi de bortodfledte de Aar, i hvilke de vare skikkede til at tage Examina, der ledte til Pligtpost, Kald og Levebrød, paa brødløse Studier og alt for tidligt, skjönt derfor ikke slet, Forsætterskab, aldeles have forspildt deres Vel for deres hele Liv. —

Jeg holder for meget af Dig, til at vide Dig paa en Bane, som leder saa lige til Nullitet, eller at give mit Minde til, at Du, uden at have paalidelige Tilflugtskilder, skulde vove Dig ud paa en Bei, paa hvilken jeg selv har seet saa mangen brav Gut ynkeligen vansmægte. For dit eget Vels Skyld, og slet ikke af nogen Grille, er det altsaa min bestemte og uforanderlige Villie, og mit Bud til Dig som Fader, at Du skal fuldende din juridiske Bane, og derved skaffe Dig en lovlig Adkomst til at erholde Tjeneste i Fædrelandet. Du bør derfor redeligen lægge ethvert noksaa kjert Arbeide og enhver nok saa behagelig Syssel tilside og ene vaage og virke og arbeide for at naae det Maal, jeg efter modent Overlæg har sat Dig.¹⁾ — Jeg ventet ikke, at Du hidtil aldeles har spildt

¹⁾ Jeg mindes godt fra min Drengaalder at have hørt min Fader sige: Han bliver vist Advokat, han har sådant Snakketøj.

den Tid, Du har anvendt paa det Juridiske,¹⁾ og naar Du da som god Søn og fornuftig Yngling river Dig løs fra alle dette Studium uvedkommende Ting og som ærefjer Student griber Sagen an, har jeg ikke den mindste Tvivl om, at Du jo udfører Sagen saaledes, at Du har ingen Vanære, og jeg ingen Harme af den. Men det raader jeg Dig som erfaren Mand, og det paalægger jeg Dig som Ven, at Du fra Nu af indtil Du er færdig med din Examen, aldeles afholder Dig fra alle Allotria, de være Dig end saa behagelige som de ville.

Naar Du da, vil Gud, i næste Aar er blevet Kandidatus, saa kan Du med et roligt Sind tage fat paa dine Yndlingsstudier, om de end beholde det Tiltrækkende, de nu have, for Dig. Jeg skal da, om og saavidt jeg kan, med Fornøielse bidrage til, at Du kan tage Magistergrad, reise udenlands, eller putte Dig ind i Filosofien til Dverne, eller hvad andet Du til den Tid maatte ønske eller ville, som gavnligt for Dig.

Her har Du altsaa, min kjære Søn, min Willie saa rent ud, som jeg burde give Dig den, da Du selv har ladet det komme saa vidt, at jeg maatte tale som Fader. —

Efterretning om den virkelig behagelige Høitid, som jeg foranledigede, og deels forestod deels medvirkede til, paa vor Konges Festsdag,²⁾ har, troer jeg nok, din gode Moder skrevet om til Familien. Jeg tillægger altsaa kun for min Deel, at det var en af de ægte Glædesdage, jeg har nydt i mit Liv, da jeg ikke blot opfyldte en god Borgers Pligt i min Kreds, men og udførte til Frederiks Hæder, hvad mit taknemmelige Hjerte tilfagde. Talen, jeg holdt i Domkirken, skal Du faae at see; thi jeg lader den trykke. — Herovre gaaer Alt ved det Gamle. Jeg har i Aar havt en meget betydelig Udgift, da jeg har ladet Kjøkkenlængden og alle Udhusse eftersee paa Tag og Fag, som vist ikke er steet saaledes i mange Aar. Det vil

¹⁾ Jeg formener mit hele Liv igjennem at have haft Nytte af dette Studium, især da af Ørstedes personlige Undervisning.

²⁾ Kroningsfesten på Frederiksborg.

koſte mere, naar jeg, om jeg lever, ſkal til næſte Aar have fat paa Stuehuſet.

Jeg har viſt ſagt det før, men gjentager det med beraad Hu, at jeg ingensinde, end ikke paa Amager, har haft ſaa grundet Aarſag til at ſpare, ſom i dette Aar.

Lev Vel, min Søn! Hils om Dig! Kys Nanna!¹⁾

Jeg er Din tro Fader

D. K. Hjort.

¹⁾ min yngſte Søſter, ſom var til Oplærelſe i Kbhavn.

Andet Kapitel.

Den unge Students Optrædelse i Literaturen.

- a. To farlige Beskytterbreve.
- b. Fem Overgangs-Breve.
- c. To Trøstebreve til min Fader fra ansete Mænd i Kbhavn.
- d. Min egentlige Brev-Verlings Begyndelse.

(Til P. H. i Ribe.)

Kjøbenhavn d. 16de Oct. 1815.

Æderlig kiære Ven!

Gid jeg fandt og befandt mig i alle, eller dog i nogle, Maader saa vel som De, der i blussende Sundhed og Ungdom, i en elskelig og elsket Families Skød, endnu uforstyrret af nogen blandt Livets ængstende Misforhold, endnu ikke nedtrykt ved nogen af dets uafvæltelige Byrder, nyder saamange af dets rene og mest skyldfrie Glæder: da skulde jeg ogsaa, til nogen Giengjæld for det idag modtagne,¹⁾ hvorved De ret har glædet mig, skrive Dem et ret smukt og interessant Brev til. Men nu, da jeg mangler alt det ovenanførte, som vel ikke hertil er absolut fornødent, men dog et meget kraftigt Hielpemiddel, kan De ikke vente Dem noget saadant, og maa, ikke som Æsthetiker, men i al Fald som Studiosus theologiæ, der har at beslitte sig paa christelig Mildhed, Fromhed og Skaansomhed, tage til Talle med at jeg skriver Løst og Fast, som det vil falde mig i Bienen — og det vel at mærke, med omtaagede Dine ved Lys, og med en vis Orhed og Tung-
hed i Hovedet, der ligesom trækker dette mechanisk ned til Papi-ret — i Stedet for at det, hævet som Thorvaldsens paa Eckertsbergs Portrait, skulde vende sig om ikke mod „den Blaae Himmel“ dog mod det gisfede Løst.

I Sandhed, jeg har været ret fornøiet med Dem ved den første hastige Giennemlæsning af det Tilsendte (hvoraf det første Ark, med nogle Bogstavrettelser af mig [jeg har ikke forandret et eneste Ord] alt i Aften er ekspederet til Bogtr.).

---

¹⁾ Bidrag til *Mdskr. Athene*, forfattede i Ribe under en Feriereise.

Det er uidentivl det smukkeste — jeg formoder ogsaa noget af det Bødeste — i Deres hidtil leverede Bedømmelser af Kunstfager¹⁾. (I Forbigaaende, jeg har ikke siden Deres Bortreise hørt Noget om det Forrige. De veed, jeg lever i en indskrænket Kreds, og seer fast aldrig nogen Kunstner, eller Nogen, der interesserer sig for slige Ting.) Og i Sandhed, der findes maaskee ikke Een i hele Kiøbenh., der kunde skrive, hvad De har skrevet, under lignende Betingelser, uden at have Malerierne for Sie — ja selv forflyttet til Verdens Ende, nemlig til Ribe, der har altid forekommet mig at ligge som i en Udørk (om De vil, en Udkant) af Danmark. I øvrigt kan jeg ikke ret sige Dem noget om Deres Beskrivelser over Eckertsbergs og Thorvaldsens Mesterværker, førend jeg seer dem trykte; thi baade synes det mig, som ethvert Landsarbeide tager sig ganske anderledes ud, og træder først rigtig frem paa Prent (ligesom jeg ogsaa overhovedet er en Hader af at læse Andet i Manuscript, end Breve); og i Særdeleshed forekommer det mig, som Deres fatale Haand foraarfager, at jeg aldrig er i Stand til ret at fatte Anden i hvad De har skrevet, for jeg — uden Halsbrækkende Umage — kan læse det trykt. Imidlertid maa jeg dog, for at trøste Dem lidt herover, sige Dem, at jeg ikke blot med Interesse men ogsaa med Kiærlighed har læst, hvad jeg idag modtog fra Dem; thi Alt hvad der kommer fra Dem, er mig saare kjær. Jeg kan vel heller ikke ved noget Arbeide af Dem fornegte den lille Deel af kritisk Sands, jeg besidder (som maaskee kun for meget sover ved mine egne); men jeg glæder mig dobbelt og tredobbelt ved det Gode og Smukke hos Dem, fordi Deres Hæder er mig personligen vigtig — fordi De Selv er mig hiertelig og inderlig kjær, og fordi det er mig et saare glædeligt og skönt Haab, at De i Tidens Fylde vil vinde Dem en udmærket Plads som Forfatter. Mange vilde maaskee i denne

¹⁾ Se Krit. Bdr. o. s. v., Kunsthistorisk Afdeling, 1854, og Mdbfr. Athene for 1815.

Ytring af mig see en Virkning af Partiskhed — og Selv er De vel besteden nok, til at troe det — Men De veed, jeg har aldrig just viist mig meget lemsældig eller staaansom imod Dem, og at mange Enkeltheder have mishaget mig. Men jeg dommer efter hvad De hidtil har leveret i det Hele, og fordrer naturligtviis, at De vedbliver at gaae frem saa heldigt, som De har begyndt. Jeg skriver heller ikke dette for at rose eller smigre Dem; thi jeg troer Dem ophøiet over den lave Forfængelighed, der er al agte Haders og Hærsfølelsses Grav. Men hvorfor skulde jeg ikke med Oprigtighed hde Dem mit Bifald, hvor jeg troer, De med Rette fortjener det? — og hvorfor skulde jeg ikke troe, at ogsaa dette Bifald vil være Dem opmuntrende og ei ukært? — Jeg for min Deel vil aldrig ophøre at glæde mig over, at jeg var den, der først gav Dem den Idee at træde op i Athene — og det, med Hensyn til Publicum, saa bestedent som de har gjort det — thi baade har De alt gavnet Litteraturen, og De vil gjøre det end mere. Kun alvorlig Villie, og stadig Fremskriden! — Deres Embedsstudier ville dog, ved Deres lette Memme, levne Dem Oidium nok; men det værste er, at der er vel Meget, som har Fordring paa dette Oidium. — Men hvad vil dette endnu sige imod den Tid, naar engang en ikke poetisk-idealsk, men virkelig-levende Skionhed bemægtiger sig Deres hele Studium? — Saa, god Nat Æsthetik! — dog dette er (tildeels) kun Spøg; og jeg troer ikke engang en Seraphine eller Balsora kan være saa farlig for denne, som Fogtmanns Rescripter og Corpus Juris. — Det fornøier mig forresten ret hierteligt, at De har opnaaet Deres Dnske, og er bleven disse tørre Beenrade qvit. Den theologiske Bane ligger Deres Aand og Stemning langt nærmere; og jeg begriber egentlig slet ikke ret, hvorledes De har kunnet forvilde Dem ind i Jurisprudentsen¹⁾.

¹⁾ So, fra Dreng af bestemte man mig til Advokat. Jeg foreskillede mig ikke videre, hvad dette var; jeg venererede Navnene Schönheyder,

For at komme tilbage til Æstheten, maa jeg sige Dem, at jeg har moret mig meget ved i denne Tid at læse endeel æsthetiske Recensioner i Heidelberger Jahrbücher, hvor der findes adskillige meget gode (blandt andet een over Goethes Werke, af F. S. — mon ikke Fridr. Schlegel?) — Jeg har foresat mig, Tid efter anden at gaae ikke blot disse Jahrbücher, men ogsaa Hallische og Jenaische Litteraturzeitung igiennem, for at læse og optegne de bedste og vigtigste æsthetiske Recensioner. Man lærer i Grunden mere heraf, end af at læse de kedsomme- lige æsthetiske Værebøger. Og levede jeg i Tyskland, vilde jeg foretage mig det vist ikke ilde lønnende Arbejde, at udgive en udvalgt Samling af gode æsthetiske Recensioner fra Lessing til vore Dage. Det maa endog være ret moersomt, imellem at læse nogle daarlige Recensioner af dette Slags, for Contrafastens Skyld, og ganske lærerigt at læse og sammenligne Recensioner fra forskjellige Tidsaldere. For Næsten har jeg intet Æsthetisk læst, men studerer Ludens Handbuch der allg. Staatengeschichte, og Reiser i Sverrige, da jeg er betænkt paa, om muligt, i Vinter at gjøre 2den Deel af mine Breve fra Sverrige færdig.¹⁾ Paa Onsdag eller Onsdag 8 Dage læser jeg i det Skandinav. Selskab en lille Afhandling om Univer- salhistorien.

Jeg ønsker ret meget, at De i Jylland vil gjøre Stykket om de forte Riddere færdigt. Vi have det da faa smukt paa rede Haand til Decemberheftet; og De kan strax tænke og tage fat paa Bemærkningerne over Tragoedierne, som jeg meget gjerne ønskede til Januarheftet. Ingemann skal, efter

---

Rottboll, Klingenberg &c., tog de forskjellige Examina med Lethed og tænkte i Grunden slet ikke på Studiets Følger — førend jeg stak midt i Forfatterfabet og gik 10 Gange hellere til Molbechs venlige Studerekammer i Gyldenbøls Baghus end til Attestats-Auditorierne.

¹⁾ Man seer heraf, at Billedhugger Freunds Spøg om Molbech, da denne kom til Rom, havde en vis Basis, i det han sagde: Jeg kunde næsten aldrig få Molbech ud med mig til at besøge Rom, fordi han altid skulde sidde hjemme for at beskrive det.

Dons,¹⁾ have skrevet 3 nye Digte, hvoriblandt, om jeg ikke feiler, ogsaa en Tragoedie. Her er for Resten ikke meget Nyt i Litteraturen. Grundtwigs Prøver af Saxo og Snorro vare nok udkomne, før De reisste. Af Fr. Thaarups Statistik ere 3. og 4. Deel udkomne i disse Dage. Litteraturtidenden hænger nu i bare Kroningsdisputatser; og Etatsraad Nissen (den juridiske) og Schlegel have begyndt en ny Disputats i Skilderiet om Doctorhatten, som den første gik Glip af, skøndt han meente at den burde være ham paafat alt for 25 Aar siden. — I dag er Minerva for October udkommen. Den indeholder det første egentlig gode Stykke, som denne Kludderjournal endnu har fremviist: Nogle physicalske og politiske Bemærkninger over den danske Stat, af Prof. Oluffen, som vel ere skrevne alt 1811, og derfor tildeels ikke nu passe paa den danske Stat; men ere dog virkelig interessante og underholdende at læse. — Naturligviis skriver Oluffen nu ret par depot og for at trodse og skade Athene; men hvor usælt dog, at man for en saadan god Afhandling skal kiøbe et heelt, af nogle Stumper Vers og Rahbæft Politik, og en dito Efterretning om en saakaldet reenskreven Peder Paars (et over al Maade jammerligt Product, hvoraf R. affriver hele Sider) sammenkludret Hefte? — Virkelig, jeg ønskede intet mere, end at jeg aldrig var eller blev nødt til at optage noget Maadeligt i Athene — men hvorledes kan det undgaaes? — og jeg vilde næsten foretrække, at den varede kun eet Aar endnu, naar den da blot maatte indeholde lutter ypperlige Ting. — Fru Brun er bleven fortørnet, som det lader, og har, skøndt meget høfligt, tilbagefordret et Par Stykker, der have helliget en Tid lang hos mig. Sandt at sige bryder jeg mig ikke stort derom; men de kunde imidlertid været meget gode til Udfyldning. — Hvad Ath. angaaer, da maa de ikke blot søge at

¹⁾ Den rare Povel Dons var en højt voren, følelsesfuld, i dansk Lit. ivrig, velstuderet Kandidat, Beundrer af Dyl., Grundtvig &c., der mere med Ord end Pen deltog i vort åndelige Køre. Dgfa mig besøgte han et par Gange, men jeg var hans store Blidhed for skarp.

virke for dens Lærv i Ribe (og bl. a. endelig skaffe mig en Tale af Deres Fader); men vi maae ogsaa efter Deres Tilbagekomst søge at faae nogle raske, yngre, modige Medarbejdere, hvortil jeg tænker, De kan virke noget. Der behøves saadanne, om noget ret Kraftigt med Varighed skal virkes. Hvor skiont, naar Mange dog vilde forene sig til det ene Maal: Konsten og Fædrelandet! — og ikke arbejde, som Rahbek, paa at adsplytte Kræfterne, og fremme det Glette og Daarlige og Uheldelige, allene for at see sit Navn trykt paa et Omflag af Karduuspapir! — Fra Bruun¹⁾ har jeg havt Brev fra Berlin, hvor han med Howitz²⁾ lever fortræffeligt, og allerede er

¹⁾ Nasmus Emil Bruun, en Barndoms-Kammerat af mig, en udmærket Mediciner, med filosofisk Blik. † som Lektor og Professor ved Universitetet i 1819.

²⁾ Den betydningsfulde vittige Læge, som forskrev sig i Filosofiens blinde Beskæmpelse. Han var morsom, men det nåede naturligvis ikke dybt. Da Homøopati kom op, sagde han: Intet er lettere end at prøve dens Sandhed! Sygdommen skal jo hæves ved at drive den til det Højeste, altså siger jeg blot til den Syge: Blodet siger Dem til Hovedet, De har Hovedpine? Belan! Stil Dem i Deres Sofa på Hovedet med Hælene mod Væggen og bliu stående således i en Snes Timer &c., da kureres De ufejlbarlig ved Hahnemanns Opdagelse. — En Sommermorgen noget tidlig gik jeg på Landet, i 1821, der var yderst få Menneſter på Gaden, men Howitz mødte jeg dog munter og smilende. Hvorhen? råbte han. Ud på Landet at more mig i det dejlige Veir! svarede jeg. More sig? Ja, det er ogsaa noget for sådan en spekulerende Doktor! Nej, jeg har virket som praktisk Doktor, det er anderledes hæderligt; jeg blev i Nat trukken ud af min varme Seng, kom til en Kone, som gjorde Barfæl, og måtte så høre alt det Brål over en dødsfaldt Dreng. Men jeg puttede ham i en Balje med varmt Vand, gav ham et par bygtige Smæk på Bagen, og så skreg han op i de vilde Skyer. Således har jeg allerede skabt et Menneſte og vakt en hendånet Moder. Det is vat anders! sagde Hollanderen. — De Prindsjer, sagde han en anden Gang, have dog et Svineheld. Mens jeg var i Genf, kommer Prinds Christian rejsende med sin dejlige Gemalinde, lader sig forevise den botaniske Have, og knap har han gået der ti Minutter, før han, den høje Person, med sin lange Stok peger ned på Jorden sigende: „Den Plante hedder ikke, som der står på Planden, men — —.“ Gartnersvenden indvoender tillidsfuldt smilende, at her har den berømte Decandolle Overbestyrelsen, og altså, — —. Sammen jeg siger, o. s. v., svarede Prindsen med nogen Hestighed, og gik så videre. Men hvad nu? Dagen efter fortælle mig alle Folk i Genf, at vores Kronprinds har været der i Byen og forrigeret

kommen heel ind i den nye og fremmede Verden. Til min store Fornøielse¹⁾ har han meldt mig, at det Kongel. Bibliothek i B., i Sammenligning med vores, er usfelt — at det f. Ex. mangler endog de fleste i Preussen udkommende nye Bøger, og har ikke engang Hufelands Journaler complet. — Bruun har en Middag hos Hufeland været i Selskab med Moskwas Opbrænder Rostopschin. — Dr. Brandis²⁾ forlader nu meget hastig vort Universitet og gaaer til Berlin, i Selskab med Dr. Bunsen,³⁾ hvorhen han har faaet en Vocation — men, som det hedder sig, uden Gage. Her havde han dog 400 Rddr. S. B. — Vor nye Professor Astronomiæ Schumacher er ankommen, men var nær sat i Fortvivlelse over hans Hunds Opfangelse, som han dog var saa lykkelig at faae løs igien, endnu før det dræbende Slag havde rammet den, ved et Sammenstød af egne Omstændigheder. Her er endnu bestandig Uarm over disse fattige Kreaturer, hvoraf en Tid lang daglig 1—200 ihjelsloges, da Folk i Mængde bringe dem ud, deels af Frygt, deels for at spare Skatten. En Pige er nylig bidt af en Hund hos en Bager paa Vesterbro; Hunden slap bort,

---

selve Decandolle — fordi en Bind er bleven flyttet. Det må være en Mand, den Prinds! hed det sig, o. s. v. o. s. v.

Morsomt nok kunde jeg svare Howitz med en Pendant: Pr. Chr. besøgte den mineralogiske Samling i Vena, og Prof. Leonhardt viste ham en stor Karitet, en lille Smule Bjergkrystal fra Norge. Han svarede: Ah, hvad er det? Jeg skal af mine Samlinger, når jeg kommer hjem, sende dem et par ordentlige arendalske Stykker, som skulle betyde noget. Leonh. drejede Halsen tvivlende, men „verbeugte sig“, som ægte Tydske, da han sidenefter hørte, hvem han havde for sig. — Det kan De kalde Held, om De vil, sagde jeg til H—; men Deres Træk er dog især et Vidnesbyrd om Talent og Dannelse, derover skal man ikke spotte.

- 1) Den Glæde må nu ialfald opgives rent her i Kjøbenhavn. Men det var også kun et Lustrum efter Universitetets Stiftelse. Nu tæller det 6—700,000 Bind.
- 2) Den ældste Søn af den geniale Konf. Råd. Brandis, Dronning Marie S. F.s Livlæge. Jeg traf ham siden i Rom og Florents, hvor han samlede med Imm. Bekker til en Udgave af Aristoteles; han lærte siden længe i Bonn.
- 3) Den noksom bekendte Sproglærde og Kirkefader samt Politiker og Anti-Däne, der i 1815 modtoges så gjæstfrit her i Kbhavn.

og har fiden ude i Landet bidt 5 Hunde ihjel og 3 Svitralgalne.

Nu er det vel Tid at holde op. Forinden beder jeg Dem modtage og aflægge mine forbindtligste Hilsener for Deres hele Familie, den vakre Søster ikke at glemme. Findes andre smukke Piger i Ribe, kan De gjerne ogsaa hilse dem, og forman dem til at forlade denne Udværg, og drage herover til Siælland. Endelig eet endnu: hvor har De det ganske hyperlige, og til min Glæde danske Postpapir fra, hvorpaa det tilsendte er skrevet? det er ganske fortrinligt, og De maa endelig og absolut skaffe mig noget deraf. Deichmann med Frue og Søster hilse Dem venstabeligst, og med Ønsker for Deres Held og Glæde og snarlige Hidkomst hilses De end mere venligt fra Deres ganske hengivne

Afbødh.

E. S. Efter Køfte venter jeg bestemt med næste Post et langt Brev, og senere hen saa ofte De kan. — Jeg maa sige Dem, at De ikke hos Deichmann har faaet Deres Held des Nordens, som De til Fabricii Klub har overladt, og at jeg endnu ikke har hentet hos Dem den glemte Bog af Solger, som jeg dog haaber at kunne faae.

Jeg maa dog fortælle Dem, at jeg forleden Postdag handelsviis kom til at skrive en kort Charakteristik over Dem — til en Dame i Sjælland — De gietter vel let, hvem? Jeg ønskede, jeg havde en Afskrift af denne Charakteristik, for at sende Dem.¹⁾

(Til P. H. i Ribe.)

Kiøbenhavn d. 23. Oct. 1815.

Kiære Hiort!

At det har været mig behageligt og fornøieligt at modtage Deres Brev, haaber jeg, De forud er overbeviist om —

¹⁾ Det var dog nok godt, at det ikke skede; thi hvorledes karakteriserer en Elsker?

men var De det ikke, maatte De blive det, et alene ved min Forfikkning, men ogsaa ved Hurtigheden, hvormed jeg besvarer eller i det mindste giengielder det, uagtet jeg ellers, som enhver veed, er langsom og uefterrettelig i Correspondance, og uagtet jeg, som Enhver ikke kan vide, i disse Dage virkelig har været overvældet af Brevskrivning over min Evne. Jeg haaber ogsaa at mit forrige Brev har forviiset Dem ikke blot om Tilfredsheden, hvormed jeg har læst Deres sidste, nu trykte, Bemærkninger over Salonens Kunstværker, men ogsaa om min hjertelige personlige Deeltagelse i dette, som i ethvert andet Arbeide, der kommer fra Dem. Det er i Sandhed en inderlig og stor Behagelighed og en meget høi Interesse, som frembringes ved den forenede Deeltagelse, hvormed man betragter en Forfatter, som man er med Venstab hengiven, og hans Arbeider; og man kan med saameget renere Følelse overgive sig til Nydelsen af denne Behagelighed, naar man er sig bevidst, at eie Fasthed nok i sin Dommekraft, til at denne ei ved noget Slags personligt Hensyn kan bestikkes. Denne Bevidsthed har jeg; thi jeg veed, at jeg vel med forhøiet Interesse kan betragte mine Venners Arbeide i og for sig selv, men-at jeg aldrig er i Stand til — naar det kommer an paa alvorlig Kritik — at eftergive min bedste Ven nogen Ufuldkommenhed i hans Værk, som jeg er i Stand til at fkielne og opdage. Jeg har oftere httret Dem (?), hvor tilfreds jeg i det Hele har været med Deres første Forsøg i den æsthetiske Kritik; til min Glæde har jo ogsaa Publicums Dom (for saavidt den i vor, just ikke meget kritisk-æsthetiske Hovedstad har kunnet httre sig om et saadant, blot theoretisk Arbeide, der efter sin Natur ei kan være for Mængden) stadfastet min individuelle Kiendelse; og jeg tør til Deres Opmuntring dristigen spørge, om Nogen hos os i Deres Alder er fremtraadt med noget første Forsøg i en saa vanskelig Materie, som den æsthetiske Kritik, der overgif Deres? — (Jeg taler her naturligviis kun om Charakteristiken over Ingemann; thi Rec. over Frankenau, veed

De, jeg var mindre tilfreds¹⁾ med; De havde givet Dem for lidt Tid med denne, og De havde unegtigen behandlet den flygtigere, end den hos os burde været behandlet — hos os, hvor den, der, som De, med filosofiske Principier og høiere Ideer om Kunst, vil levere noget i den æsthetiske Kritik, har faa meget at kæmpe imod, faa mange eenfaldige Fordomme at omstøde.) — Hvad altsaa dette angaaer, faa bør De i Sandhed ikke tvivle om Deres Kald til Videnskabsmand og Skribent, naar De vedbliver med lige sikkert og fremskridende Trin paa den begyndte Bane. Jeg er ogsaa aldeles overbevist om, at den fuldendte Modenhed ei vil komme til at fattes Deres Arbejder, og er derfor fuldkommen rolig, om jeg endog opdager, at De hist og her endnu²⁾ kunne savne den. Og hvad der, som Deres trofaste Ven, glæder mig inderligen, er at den Naade, hvorpaa De først har betraadt Forfatterbanen, og som De vist er forstandig nok til endnu en Tid lang at følge, sikkert Dem for al skadelig og slappende Indvirkning af Forfængelighed, uden at berøve Dem den Belønning, De bør søge og finde i de Bedres Bifald, naar De skriver noget Godt og Skønt. Jeg vil nu blot ønske, at Deres udvortes Skiebne paa alle Maader maatte fremme og begunstige Deres Landsudvikling, og ikke lægge Dem nogen Hindring i Veien for at blive for Deres Fædreland, hvad jeg venter mig i Dem. De kan vist nok Selv ved udholdende Arbeidsomhed og ved Deres Kræfters Concentrering udvirke meget hertil; og hvorfor skulde vi ikke haabe, at en mild Genius ogsaa vilde ledsage Dem paa faa skøn og ædel en Bane? Allerede det, at De forlader Lovhyndigheden, med sine positive, Anden dræbende Former, er et saare gunstigt Skridt for Deres Udvikling som Videnskabsmand, og jeg tør love mig, at det theologiske Studium

¹⁾ sml. dog hans egne tidligere Ord; se Krit. Bdr. Pithist. Afd. 1 B. S. 3—4, og Citatet der af Ingemanns med.

²⁾ Læseren lægge dog Mærke til dette „endnu“ (i en Alder af 22 År!) midt i hele det forførelse Sted!

vil levne Dem, i det mindste i det første Aar, saamegen Tid, at De heldigen kan fortsætte Deres philosophiske og æsthetiske Studier, og fortsætte de begyndte Bestræbelser for at virke til en bedre Smag og Kritik hos os. Vi have meget at kæmpe for; men ogsaa meget at kæmpe imod; og sandelig, ville vi udrette noget Bort og Giennemgribende, maae vi opbyde alle vore Kræfter. For Konstsmag og Æsthetik er jo egentlig intet endnu giort hos os. Endnu hviler jo Kritiken i disse Fag hos os paa de møre Levninger af den Rahbek-Sanderste Skoles Theorier, eller rettere U-Theorier; thi hvor have vel disse Herrer opstillet et fast, consequent System? Hvor jammerligt, at saaledes i en af den Vestlige Lands skjønneste og frugtbareste Provindsfer skal hos os herske en næsten død Stilstand! Hvad ere selv Dehlenschlägers æsthetiske Forelæsninger? Jeg kan gjøre Dem dette Spørgsmaal; thi De har baade Evne og Upartisthed til at kunne bedømme og besvare det. De vil fande med mig, at han er for stor Digter — nu vel ogsaa formeget Verdensmand — til at være Kritiker og Theoretiker. — Nei, her maa Skeen tages i en anden Haand. Her maa det engang heelt og kraftigt udsiges, at en anden, en friskere og livligere Aand rører sig nu, end for 20—30 Aar siden i Kunst og Poesie. Man bør engang dog vække den rigtige Sands for det Skønne, der endnu hos de fleste slumrer, og lære dem at fatte det i alle dets Ubenbaringer; men derhos ogsaa især fremhæve og understøtte og fremhielp, hvad der er nationalt og eiendommeligt hos os Danske; thi aldrig maa nogen Sands eller Iver for Kunst forlede os til at glemme Fædrelandet og dets Larv; og jeg kan, efter min rodfæstede Tænkemaade, ikke andet end ringeagte den, hvis Fædrelandskhed kan gaae under i en tilgiort, fremmed og unaturlig Stræben efter at individualisere sig ved at søge Borgerskab i et Konstens og Videnskabernes Rige, der skulde afnationalisere ham, eller, Gud bedre os, endog ophøie ham over hans eget Fædreland. Lad saadanne Stakler drømme sig en indbildt Tilværelse, imedens det sande Liv, der uden

Følelse for Borgersind og Fædrelandstthed ikke er tænkeligt, gaaer til Grunde for dem. Vi ville aldrig, under nogenstørelst Bestræbelse for Videnskabelighed eller Konst, glemme, at vi først og for alting have et Fædreland at stræbe for; og at hvad vi end i hine Sfære erhverve, maae vi ikke tænke os det anderledes, end som en Binding for vort Land, dets Sprog, Litteratur, Videnskabelighed. Saadan er ogsaa min høieste Tendents med Athene; og derfor ønsker jeg mig, ikke blot Deres og Andre Sigefindedes og lige Begavedes kraftfulde Medvirkning; men jeg ønsker ogsaa en stadig, og jævn Fremgang; thi vilde eller maatte man i en kort Tid komme frem med en overvætted stor Mængde nye Ting og Synsmaader: da vilde man, troer jeg, deels derved ikke virke faa meget, som naar man kommer efterhaanden, men stadigen og vedvarende, derved; deels vilde vel neppe Journalen da ret længe holde sig. — Nok herom; vi have deri en rig Materie til mundtlig Samtale; og hvormeget længes jeg ikke ofte efter Dem! — Saamangen Time har De opklaret og opmuntret for mig; nu favner jeg baade Dem og min gode, kiærlige Bruun! — Smidlertid trøster jeg mig ved, at De ikke blot er, hvor De helst maa ønske at være; men at ogsaa der Deres Tid vist ikke henrinder uden Frugt. — Jeg maa ikke blot gientage Dem mit Ønske og Haab, at De medbringer Bemærkningerne over de 6. Riddere sluttede og færdige; men jeg maa ogsaa, i Anledning af Deres Brev, bede Dem om Noget. De kan tænke, i hvor høi Grad det, De skriver om Ribe Domkirke, interesserede mig. Jeg bliver nu ikke tilfreds eller rolig, eller lader Dem være i Ro, naar De ikke medbringer en lille Prodrumus til det, De engang i sin Tid vil skrive om denne Kirke (scil. en ordentlig Antiquarisk-technisk Beskrivelse). Hvad der i denne Prodrumus skal staae (den kan jo hedde: Et Par Ord, eller Noogle Ord, om Ribe Domkirke), overlader jeg naturligtvis ganske til Dem Selv; men den maa være faa stor, at den i det mindste fylder $\frac{1}{2}$ trykt Ark (eller 3 af Deres saakaldte Blade, 2: skrevne Halvark), og jeg har allerede bestemt, at

med den skal Athenes Decemberhefte begynde. Kom derfor nu ikke hertil uden denne; thi faa Gud naade Dem! Jeg erklærer Dem in der¹⁾ Reichsacht der löbl. „Athene“. — Alvorligen! De vil fornøje mig uendeligen ved et saadant lille Stykke, og interessere mange Læsere. — Glem ikke at eftersee Terpsagers Ripæ Cimbricæ! — Glem heller ikke at skrive mig til, og lad mig vide, naar vi kunne vente Dem, og uendelig mange andre Ting.

Rummet forbyder nu mere Snakken; altsaa ogsaa Nyheders Fortælling, hvoraf der til Nykke heller ingen gives. At Brandis forlader vort Universitet for at gaae til Berlin, troer jeg, at jeg sidste Gang meldte Dem. — Carl Moldenhawer har været til jurid. Specimen; Professorene have ei villet antage hans Specimina, fordi hans Grundsætninger ei stemte overeens med deres; nu gaaer han ikke denne Gang op til mundtlig Examen, ja, som det lod paa hans og Bøllings²⁾ Ytringer, maaskee slet ikke. Paa Bibliotheket er for Resten Alt ved det Gamle, saavel som i Litteraturen, hvor jeg ikke veed det mindste Nye, uden at 1. Deel af Møllers Livius er færdig hos Deichmann. Bruun i Berlin lærer en Tødekone Madam Herz Danst, eller rettere forfatter Sibberns Underviisning; og til den Ende er idag sendt ham Ambergs danst-hydske Revision. Dr. Bunsen, som følger med Brandis, har nylig gjort en Fodreise i Sicilland, seet Bettestuen i Udleive, Jagerspries, m. m. — Endelig: Fru Dannemann er falden i Unaade, og skal være relegeret til Svendborg. Hendes Døtre blive her og ophøies, som det hedder sig, i Adelsstanden. Lev vel, gode,

¹⁾ Sjgen 1 af de 1000 danske Exempler på, at man kunde trænge til en sådan Anstalt, som der fattes i Gang syv Ar efter i Sorø. Selv hele Månedskrift for Literatur er fuldt af slige Småsej, end lige de andre Aviser og Tidsskrifter.

²⁾ Den så nidkjære Overbibliotekar, Justitsr. A. Bølling, som bl. a. har den store Fortjeneste af Katalogets fortrinlige Indretning på d. St. Kgl. Bibliotek, samt af den nye Brevsamling, var en Plejesøn af den gamle Moldenh., Werlauffs Formand ved Bibl., og levede der i Huset endnu en Tid efter sin teol. Attestats med egregie. Hans Fader hed Andersen.

kiære Hiort! — Alle her hilse Dem mange Gange. Hilsener fra mig beder jeg Dem paa bedste Maade at bringe Deres hele Familie; — lev vel og tænk ofte paa Deres ganske hengivne
Molbeck.

E. S. En speciel Hilsen maa De bringe Deres Dem kiære, mig desværre ukiendte Søster!! — Glem ikke at anbefale Athene hos Deres Fader — og skriv mig til!

Anm. Den opmærksomme Læser vil sikkert billige det, at jeg kalder det en sand Guds Lykke, „når en 22-årig Yngling, med blussende Sundhed o. s. v.“, slipper vel faren fra et sådant Venfkabets, Underlighedens og Fortjælelsens Styrtebad. Chr. Molbeck mente så fuldkommen ærligt hvad han sagde, idet han udtalte det, og man følte så dybt, hvor kjærlig han ret kunde være stemt. Det var derfor kanske en Lykke for mig og fl. A., at han tillige kunde vise sig som en så afgjort Don Juan i Venfkabsforholdet. Mere end en Gang friede han, således som i Ovenstaaende, til mit Venfkabs ubetingede Håndslag og fik det — den første Gang — med fuld Tillid og Glæde; jeg var indtagen i ham og takkede Gud for ham. Men da han så siden slog op med mig, gav jeg vel tilsidst (igjen) efter for Deichmanns alvorlige Forsikringer om, at M— „så inderlig ønskede in gratiam redire“; men hans 2det skriftlige Frieri kunde dog ikke vække hele den forrige Tillid og Barmh. Mellem Schour og M— kom lignende Tilstande frem; med Grundtvig må de også antages at have dannet sig. See dennes

Farvel til C. Molbeck. 1813.

(Dvædlinger S. 390.)

„Saa er det vist, saa har du dig udbundet
 Af Bennelykken, som os sammenbandt!

— — — — —
 — — — — — 2c.

Dg naar engang du ikke meer saa stolt
 Mit Venfkab vrager og bortkoster koldt,
 Et Hjerte haver jeg med Dig at skifte.“

Dg jeg har hørt om endnu Flere, der uventet bleve forsmåede, ligesom Grundtvig og jeg; men jeg samler ikke Anekdoter her, jeg bruger kun Rivstræk til Skildring af det menneskelige Hjerte. — I 2det Bind følge de til det Ovenstaaende svarende Breve om den 2den Trolovelse.

Herlufsholm d. 21 Jan. 1817.

Det Brev, som De for en fjorten Dage siden var faa god at tilskrive mig, har glædet mig meget, saavel fordi jeg derved overbevises om Deres velvillige Sindelag mod mig, hvorpaa jeg sætter megen Priis, som ogsaa fordi jeg deraf fuldkommen lærte at kjende Deres Tanker om de danske Hexametre. Hvad Baggensens Hexametre angaaer, da har De vist Ret deri, at de ere formeget roste af ham selv og af andre; og naar De indskrænker Deres Daddel dertil, har jeg ingen videre Anse at fremsføre. Men naar De ligesvem siger, at Hexametrene i Thora ere uden al Slags Hensyn usle, da troer jeg, at Deres billige Uvillie mod selve Digtet og Sproget i samme har givet Dem et ondt Die, om jeg saa maa sige, mod Versemaålet med; thi dette forekommer mig dog at være taaleligt; men jeg indrømmer gjerne, at saadant har intet Værd, naar ikke Indhold og Behandling svarer dertil. Det danske Sprogs Natur er virkelig saadan, at man maa lade sig nøie med det Middelmædige i Hexametret. Trochæernes Overvægt, de mange sløvlydende Ger i Enden af Ordene, Mangel paa Ord, som have Tonen paa den sidste Stavelse, ere, saavidt jeg kan mærke, Hovedaaragerne til, at de danske Hexametre ere mindre vægtige og vellydende i Almindelighed, end de tydske og spenske, for ikke at tale om de Gamles Hexametre. — Dehlenschlägers Frederiksberg har jeg endnu ikke faaet; men jeg har forskrevet samme og længes derefter. Hans lille Elegie over Grevinde Schimmelmann behagede mig meget ved sin simple Skjønhed og besynderlige Kraft. Mere og mere befæstes jeg i den Overbeviisning, som man dog skulde tiltroe ethvert fornuftigt Menneske, at det er Ideen og Følelsen, som er skøn, og ikke Ordene. Ligesom Fichte i sin Anviisning til det salige Liv bemærker, at ved en Billedstøtte er det ikke Stenen, men den udtrykte Tanke, som er skøn. At lempe Tanke og Følelse efter Ordene, er det samme som at tilstjære Kroppen efter Klæderne. Jeg forsiktrer Dem endnu engang, at De ved Deres 12 Paragrapher har lagt mig denne Sag mere paa Hjerte, og der-

for glæder jeg mig derover, saavel for Deres og min Skyld, som for de Fleres, der ved Dem vilde faae Dinene aabnede. De kan ellers neppe troe, hvor mange og ivrige Tilhangere Baggesen endnu har her i Egnen; især mærker jeg, at Thora har mange Tilbedere; Gud maa vide, hvorfor; thi mig forekommer det smagløst for det Meste og langt udspundet, og profaisk er det fra Ende til anden, som De rigtig har bemærket.

Nylig har jeg hørt, at Baggesen har indstævnet Dem for Forligelses-Commissionen; men at der intet Forlig blev sluttet. Jeg vilde dog ønske, at De maatte slippe for Proces, hvilken altid, om man endog har den retfærdigste Sag, dog er ubehagelig og ubeleilig. Men kan det ikke andet være, nu saa faaer det saa at være. Det samme siger jeg om de Forfølgelser, De taler om. Mod saadant er en god Samvittighed det bedste Skjold. Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Og i denne Sag har De vist en god Samvittighed, ja har en ikke ganske ringe Fortjeneste; saasandt det er fortjenstligt, lige saavel at blotte det Onde som at fremstille det Gode. — Naar jeg læser noget, hvor der tales af eller om Baggesen, tænker jeg ofte paa, at dette eller hiint endnu kunde have givet Dem flere Baaben ihænde imod ham. Saaledes synes det mig mærkeligt nok, at han selv siger, at han har lært sin lette Verifikation af Dandsferinder (Se Tilskriften til *Ud. Schall*¹⁾), og taler sammesteds om Sprogets Dands til Rimets Melodier, hvilket Udtryk synes mig at være ret characteristisk for Baggesens fleste poetiske Arbejder. Ligeledes finder jeg i *P. A. Heibergs Skuespil*, 2den Deel i Fortalen til *Holger Tydske*, Udskilligt, som forekommer mig værdt at omtale. Denne skarpsynede Mand fandt nemlig allerede dengang mange Pletter hos Baggesen, fandt i hans Labyrinth mange falske og digtede Følleser og ingen Rational-Mand, dadlede hans Svulst og unyttige Tugen efter fremmede Ord og Bendinger, og hans Klager

¹⁾ Eg.'s *Dst. Værk*. 2den Udg. 3, 139. — Smf. hans *Danfana*, S. 112.

over Misgjendelse. Dette er ikke uvigtigt; thi man seer heraf, at han forhen har været mindet; og det er glædeligt blandt saamange Sabrødre dog at finde een dygtig Dommer.

Med megen Indignation har jeg læst G. N. Tofts¹⁾ naragtige Brev til Heiberg. Har De ikke Lust til at tugte den Karl, og med det samme give Heiberg et lille Snert?

Dog, Heibergs Bog har jeg endnu ikke faaet, men faaer den snart; men i hans Løier kan man dog taale, hvad man ikke bør taale i Tofts Knurren. Jeg veed nok, at De just ikke er Ingemann gunstig; men jeg troer, at De er billig; og dette er tilstrækkeligt.²⁾ — Det vil glæde mig meget, om De undertiden vil skrive mig til; dog dette tillader Deres Tid vel ikke; men saa beder jeg, at De i det mindste vil bevare om mig en velvillig Erindring.

Deres hengivne

N. Fogtmann.

E. S. Schönheyder,³⁾ som i Dag reiser til Kjøbenhavn, og Waage⁴⁾ samt Pastor Petersen⁵⁾ hilser Dem meget. Lev vel!

Ribe først i 1817.

Kjere Søn!

Du har i saare lang Tid ikke seet Brev fra mig. Jeg vilde, efter Overlæg, ikke have med Dine Paragrapher at bestille, jeg vilde ikke forstyrre Dig ved nok saa besøiede Klager over den kostbare Tid, Du spildte, og allermindst vilde jeg som Fader stjænde for de Penge, jeg maatte udgive for Dig, uden at de anvendtes til Dine Studeringers Fremme. Tak mig altsaa, i det mindste i Hjertet, for min lange Tavshed.

¹⁾ smf. Krit. Vdr. Lithist. Ufd. S. 59.

²⁾ Jeg havde samme Tanke. Se Krit. Vdr. Lithist. Ufd. B. 2, S. 143, o. fl. St.

³⁾ Mægtig Borgermester i Næstved, ældste Søn af min Belynder den berømte Kammeradvokat J. M. Sch—.

⁴⁾ Dengang Adjunkt på Herlufsh.

⁵⁾ Præst i Lille-Næstved, Slægtning af Sch—.

Din Oplysning om Harpen, som Du nu maa procedere om, har dog vel fra Financernes Side indbragt Mere, end Sagen koster, saa Du vel i Diebliffet kan rede for Dig. Jeg længes ret efter det, som Du behøver, Frihed for Distraction og Ro til at læse til Din Embedsexamen, og begge Dele er Du vel saa fornuftig at give Dig selv, naar Processen er endt. Maatte det Bryderie, Du forsætlig har paadraget Dig, have denne Virkning, skal jeg aldrig nævne den Sag tiere.

At især Din gode Moder vilde fornøie sig, isald Du, ikke i Aviserne, men i et privat Brev, kunde melde noget virkelig Godt om Din Sags Gang, tør jeg vel ikke ved¹⁾ at sige Dig.

Hils omkring Dig, i St. Pedersstræde og hvem af vore Venner Du ellers seer. Her er Alt ved det Gamle, ogsaa med Hensyn til vore endelige Ønsker for Dit sande Vel og mit hjerlige Sindelag mod Dig som Fader.

D. A. Hjort.

Ribe Bispegaard den 5te Juli 1817.

Kjære Søn!

Forretninger have hindret mig fra at besvare Dit Brev til Din Moder af 28de forrige Maaned før i Dag. Jeg vil ikke lægge den mindste Hindring for det, Du anseer for Din Lykke, og giver Dig derfor Tilladelse til at modtage det Tilbud, Vertouch har gjort Dig. Dine Forældres Ønsker skulle ledsage Dig paa din Reise, og gid vi maa see Dig karst og glad at vende tilbage. Du er gammel nok til at burde kunne styre for Dig selv, og jeg elsker Dig som Fader saa høit, at jeg opoffrer alle de Forventninger, som jeg har gjort mig om Din tilkommende Stilling, da de slet ikke synes at passe med Dine Planer.

Jeg har hidtil gjort for Dig, hvad jeg kunde, stundom maaskee mere, end jeg burde som Fader for de mange Flere: men hvad jeg gjorde, havde Dit Vel til Siemed, og kan Du

¹⁾ „tør ved“ er agte Tydsk.

nu naae det ad en anden Bei, end den, jeg efter mit Sind havde udfastet, saa gik med Gud, og søg Tilfredshed paa den!

At jeg ønsker Niels til Moder, naar Du forlader Byen, er ikke saa snart. Dit Løi som Du ikke tager med, saasom Seng, Pult og deslige, følger vel af sig selv med Kammeret. Saasnart det kan lade sig gjøre, ønsker jeg og bestemt Efterretning om, hvorvidt Niels kan modtage og udfylde din Plads hos Reinhardts¹⁾. Løiet til Kraver har Du vel nu faaet fra din Moder, men om Du nu kan bruge det som Hovmester, veed jeg ikke.

Da Du, efter Dit Brev, faaer 10 à 12 Hundrede til Extrapenge, gjør Du vel nu ikke Regning paa Penge fra Din Moder, som jeg ikke heller nu kan sende.

At Dit Løste om at tilbagebetale mig nogle af de sidste Penge, Du modtog, nu maa bortfalde, siger jeg mig selv.

Om Din Proces med Baggesen, er jeg af den Mening, at Du bør intet Skridt gjøre uden den værdige Etatsraad Schönheiders Minde og Samtykke, da han vist ogsaa i din Fraværelse vil føre den til et hæderligt Udfald.

Jeg beder Dig Hjerlig at hilse Familien fra os alle, og at give min søde Nanna et Kys for det deilige Piberør. I lang Tid har ingen Forøring moret mig saa meget, som den. Guds Fred! Din Fader

D. K. Hjort.

Forord. Dette og det næstfølgende Brev aftrykkes her, fordi man i offentl. Blade har spottet og tvivlet om den — i og for sig uvigtige — Sags Rigtighed.

Galle den 20ten November 1817.

Wohlgebohrner,
Hochgeehrtester Herr Doctor.

Erv. Wohlgebohrnen Schreiben vom 4ten d. M. wegen Erlangung der philosophischen Doctorwürde nebst der beygefüigten Abhandlung habe ich

¹⁾ Jeg underviste der nuværende Baron C. Hambro og tvende Sønner af General Orholm.

folgelig bey der Facultät zum Umlauf und Vortrag gebracht, worauf dieselbe auch solche bewilliget hat.¹⁾ Es ist daher meine Schuldigkeit Ihnen das ausgefertigte Diplom zu überschicken, und es überkommt hieby wie immer gewöhnlich in zwey Originalen mit Siegel und Unterschrift und 10 anderen Exemplaren zur beliebigen Mittheilung an Bekannte.²⁾ Ich beschliesse mit dem Wunsche, daß es in aller Absicht zu Ihrer Zufriedenheit und Vergnügen gereiche, und verbleibe mit Hochachtung

Erw. Wohlgebohrnen

ergebenster Diener,

J. C. C. Rüdiger.

Glauchau 16. Nov. 1844.

Dyrebare gamle Ven!

Endelig er det lykkes mig at komme dit Diplom, som jeg maatte tro forsvundet, rigtig paa Spor. Det er fundet, men kun i eet Exemplar, og det beroer nu paa, om Du vil anvende Trykkeomkostningerne derpaa og hvad der ellers hænger ved. De betræffende Yttringer i Prof. Leos Brev til mig læse Du her. Efter at have sagt, at hans Forsøg, at faae et Exemplar tilkjøbs hos Pedellen, var bleven til Vand, bliver han ved:

„Der Decan hat mir die Kosten des neuen Abdrucks zwischen 4—5 Rthlr. berechnet. Glauben sie also, daß Hjort diese Procedur wünscht, so lasse ich sogleich dazu schreiten, und Sie haben dann wohl auch die Güte, mich wissen zu lassen, in welcher Weise und in wie viel Exemplaren ich das Diplom an Ihren Freund schicken soll, ob durch die Post, ob durch Sie, oder durch wen. Sie werden die Kosten vielleicht zu groß finden; allein die Druckereien sehen eines Theils einen Diplomdruck an wie die Lohnkutschker eine Gevatterfuhre; und dann, da der Druck durch den Decan besorgt werden muß, lassen sich die Pedelle nicht umgehen mit ihren ewigen Gebühren.“ —

Du vil nu, kjære Ven, paa alle disse Spørgsmaal give mig bestemt Svar (da Du seer, at Professor Leo venter derpaa), helst gjennem Ditlevsen,³⁾ som uden Tvivl vil tilskrive mig til samme Tid. — De kjerligste Hilsener til Prof. Wegener (som nu uden Tvivl vil have faaet sin Tegning over Orlamunds Ruiner;⁴⁾ ublagt derfor 2 Rthlr. 8 Ngr. — betales til Reizel — maatte han kun være tilfreds dermed), til Prof. Ingemann, Dr. Kierkegaard, Pastor Fenger og alle Venner!

Din hengivne gamle Ven

A. G. Rudelbach.

¹⁾ Se udførligere i Arit. Bdr. Kirkl. Ufd. XXXI—III.

²⁾ Disse forsvandt på et nær på min lange Rejse.

³⁾ Boghdl. Ditlevsen var R.'s Svoger.

⁴⁾ Til hans interessante Program om Carl Danske, fra 1844.

(Men jeg forfulgte ikke den Sag videre, da det var mig nok at konstatere det Diploms Tilværelse. Det sidste originale Exemplar havde jeg indleveret i 1821 på Universitets-Direkshjonnens Kontor, med min Ansøgning om Lektoratet, hvor det siden var bortkommen.)

(To Breve til min Fader.)

a.

Kjøbenhavn d. 4. Juli 1818.

S. T.

Hr. Biskop B. R. Hjort, Ridder af Dannebrogen!

Ret inderlig glædede det mig at modtage Skrivelse fra Dig, min gamle høitagtede Ven og Broder! Endnu mere vilde det have glædet mig, om jeg kunde have givet Dig noget tilfredsstillende Svar paa det omskrevne Anliggende. Men der staaer aldeles ingen Stiftelse eller Legat under min Bestyrelse. Hvad det Fletscherste Legat angaaer, da seer jeg af dit Brev, at først Fauzon siden Udler forhen udbetalte det; altsaa de tydske Hofpræster! Formodentlig er dette Stipendium, da den sidste tydske Hofpræst, Christiani, i Maret 1810 afgik, bleven henlagt under en anden Bestyrelse. Jeg har i disse Dage spurgt Etatsraad Engelstoft om denne Sag, men han kan ingen Oplysning give mig derom. Biskop Münster er bortreist, ellers havde jeg henvendt mig til ham. Naar han kommer hjem fra sin tydske Reise, kan jeg muligens hos ham erholde nogen Underretning, som jeg da med Fornøielse skal meddele Dig.

At din ældste Søns Fremgangsmaade ikke i alle Dele kan behage Dig, føler jeg tilfulde. Dog har jeg det bedste Haab, at dit Faderhjerte vil opleve megen saavel sand Hæder som sand Glæde af ham. Det Ubefindige i hans Yttringer bør tilgives Ynglingen, og det Arrogante deri er en Smitte af Tidens flemme Modetone. Begge Feil ville Alder, Erfaring og modnende Wiisdom af sig selv udslette. I hans Paragrapher

mod Baggesen har han talt mangt et vigtigt, værdigt og dyrebart Ord, som under Sandhedens, Smagens og Moralitetens Tegide staaer uroffret og seirende, uagtet Modpartens tilsyneladende Triumph paa den juridiske, i deslige Forhandlinger uafgjørende, Kampplads. — For dine yngre Sønner kan jeg da, som Du seer, for Diebliffet desværre intet indrette. Skulde der i andre Henseender være noget, hvori jeg kan tjene dem og Dig, da skal jeg med sand Beredvillighed gribe Leiligheden dertil og opfylde Anmodningen derom.

Naar Du kommer til Kjøbenhavn, stoler jeg paa, at Du besøger mig, og glæder mig ved mundtlig Samtale om saa mangen Gjenstand, der har fælles Interesse for os begge, men hvorom skriftlig Meddelelse er for vidtløftig og formedelt vore Forretninger umulig.

Bevar stedse i broderlig Erindring

Din oprigtig hengivne

Liebenberg ¹⁾.

b.

Kjøbenhavn d. 13. Juli 1818.

Deres Højærværdigheds Brev til mig af 4de Juli, hvilket først idag er kommet i mine Hænder, har overrasket mig paa en behagelig Maade; deels fordi det har kaldet mig min Varnings Dage i Erindring, i hvilke jeg bestemt, skjønt kun dunkelt, husker, at Deres Højærværdighed stundom fra Amager besøgte min faa tidlig mig berøvede Fader²⁾, deels fordi det giver mig Lejlighed til at tilskrive Dem i Anledning af Deres Søns Sag mod Baggesen.

Volo aliquid in juvene, quod amputem³⁾,

¹⁾ Kong Frederik VI's Konfessionarius, † 1828. Han efterfulgtes af S. P. Wynster. Han stattedes i mange Familier, f. Ex. hos Lindcronens og Hegermanns.

²⁾ Han var en Tid Læge på Christianshavn.

³⁾ c: Jeg vil hos en Ungling have noget til at bestjære.

figer træffende Cicero, og dette maae vi her ej forglemme. Jeg har — og det er mig kjær at have Lejlighed til udtrykkeligen at bevidne det — jeg har ikke været Anledning til Deres Søns Beslutning i denne Henseende; han meddelte mig endog sine første Paragrapher, efterat have leveret dem til Trykken, hvilket ogsaa var Grunden til, at Fortalen til dem imod mit Raad blev, som den eengang var skrevet. — Men siden har jeg anseet det for min Pligt at gjøre for ham i denne Sag, hvad jeg kunde; uden dog nogenjinde at opfordre ham til noget nyt Skridt; kun ved at advare og raade ham, naar noget allerede var begyndt. — Men hvorledes man end anseer hans Fremfærd, er det dog aabenbart, at det, han har foretaget, er at føre Honettitetens Sag imod — imod noget, der i det mindste ej var Honettitet. Jeg bruger disse Udtryk, fordi jeg engang hørte en af vore anseeteste Embedsmænd bruge dem netop om Deres Søn. At et ungt Menneske har en saa levende Følelse for Sandhed og Ret og en saa udholdende Standhaftighed i at tale og virke for begge, maae dog i ethvert Tilfælde glæde, om man end mener, at meget kunde være taget paa en bedre Maade.

Hvad Dommens og fornødne Actstykkers Udgivelse angaaer, da har jeg holdt den for nødvendig, for at Publicum kan see, hvorledes Dommens Præmisser lyde, og at Baggesen havde været bedre tjent med, ingen Dom at forlange, end at erholde en saa betinget Mortification. Hvad de tolv Paragrapher angaaer, er jeg ej den eneste, der holder for, at Deres Søn for dem burde været aldeles frifundet; og i Sagen om Trylleharpen bør det blive bekjendt, hvilke Beviser han havde, for at man kan see, hvor meget han havde for sig.

Smidlertid har jeg ingenlunde tænkt paa, at Deres Højærværdighed skulde fremme disse Acters Udgivelse. Her maae være en Misforstaaelse. — Noget ganske andet er der derimod, hvortil Deres Højærværdighed maaskee kunde bidrage. Det er, at Deres Søn kunde befries fra den Privatcensur, han

ifølge Forordningen af 1799 skulde være underkastet. Hvor ubehagelig en saadan er, vil Deres Højærværdighed sikkert føle. Man har sagt mig, at der i Cancelliet, da Etatsraad Schönhelder havde søgt om denne Fritagelse, har været Disfens; de meest Anseete af Cancelliets Medlemmer skulde dog have været for Fritagelsen; men uden Kongens Tilladelse kan Sagen ej afgjøres, og Præsidentens Betænkkeligheder ved at forestille Kongen den maatte overvindes. Hvor let det er i Danmark, naar nogen personligen henvender sig til de højeste og den allerhøjeste af Autoriteterne, at faae udvirket, hvad der i sig selv er billigt, er bekjendt. Billig i sig selv er denne Dispensation, deels fordi Deres Søn dog i saa meget er af Retten fundet at have Ret, deels fordi hans Fremtids Vel dog kan lide derved, at han skal staae under privat Censur, og han dog er et ungt Menneske, der giver de bedste Forhaabninger, deels endeligen, fordi Dødsstraffen med trykte Skrifter alligevel er strengt i Danmark, saaat speciel Censur for nogle enkelte er overflødig, og af flere Grunde. — At virke for, at Deres Søn kunde opnaae denne Dispensation, troer jeg Deres Højærværdighed kunde uden at fornægte Deres Grundsaetninger eller at ansees for at blande Dem i Deres Søns Sag.

Tilgiv, at jeg tager mig den Frihed saa uforbeholdent at forestille Dem dette. At gjøre noget for Deres Søn, hvor jeg kan, dertil er jeg altid bered. — Jeg glæder mig ved at knytte en Forbindelse med en af min Faders kjære Venner og anbefaler mig til Deres Højærværdigheds Yndest.

Erhødig

F. C. Sibbern.

Jeg beder Deres Højærværdighed undskyldte den Hast, hvormed dette Brev er skrevet.

(Til P. Hjort i Rom.)

Kjøbenhavn Tirsdag d. 6te Octb. 1818.

Deres Brev af 1ste og 3die Sept. fik jeg midt i forrige Uge. Da de behøver hastigt Svar, opfatter jeg ej længere at skrive, ligesom jeg da ogsaa til næste Postdag ikke kan vente stort andre Efterretninger at meddele Dem, end de ere, jeg allerede nu har. Deres tidligere Breve i Sommer har jeg begge faaet. Jeg har talt angaaende Dem med Holm, Reinhardt, Justitsraad Lind, Ørsted og flere. Alle mene og jeg ligesaa, at De bør rejse hjem strax for at tage en Embedsexamen, hvilken De faa vil. Til den juridiske gavner et Ophold i Heidelberg Dem ej tilstrækkelig nok, for at opholde Hjemreisen; og til theologisk Embedsexamen læser De sikkert ogsaa bedst her. — Dertil kommer at Nyerup har sagt mig, at han veed et baade fordeeltigt og behageligt Arbejde for Dem, naar De kan komme snart. Oberhofmarschallen vil have en Fortegnelse trykt over Kunstammeret. Spengler, der ej tør udføre det uden en litterarisk, i at skrive øvet, Medhjælper, har bedt sin gode Ven Nyerup om at foreslaae ham nogen, og han har foreslaaet Dem. Dermed var altsaa noget at tjene, medens De tillige kunde læse til den Embedsexamen, de hurtigst kunde tage. Dog deslige Ting kunne betænkes nærmere, naar De kommer. — Jeg forudsætter altsaa, at De kommer snarest mueligt. Det Scheelste Legat har jeg vel erkjendigt mig om hos Engelstoft, men ej videre tænkt paa; thi rejser De hjem, som jeg venter, faa kan De jo ej faae det; og til at sætte Dem i Stand til at blive udenlands, er det langt fra at være stort nok, som jeg formoder; thi i Universitetsjournalen og i Hofmanns Fundatser findes Bestemmelser angaaende en Mængde Stipendier, hvert paa 20 Rdlr., og et Rejsestipendium, hvis Capital kun er 1000 Rdlr.; andet har jeg ej kunnet erfare derom, da Engelstoft har sagt mig, at Universitetet dermed har ej at gjøre. Den, der har Ret at bortgive det, er en Scheel paa en Gaard i Sjælland, hvis Formue er derangeret, og som jeg jeg ikke veed nogen Adresse til, og som plejer, som jeg hører,

lade dem, der have tilskrevet ham, vie længe paa Svar fra sig. Dog, som sagt, dersom De rejser hjem, kan De ej gjøre Forbring paa noget Stipendium, ej heller vente noget, og at rejse hjem raade alle Dem til, medmindre De skulde see Udveje til at subsistere udenlands, i hvilket Tilfælde De dog vel neppe vilde kunne gjøre noget for Deres Sødsfende. — Men hvorfra tager De Penge til at rejse hjem for, spørger jeg mig selv. Af Deres Brev kan jeg aldeles ikke see, om De har Penge eller ej, om Bertouch har, som han dog vel maatte, tilstaaet Dem noget til Deres Hjemrejse, eller om Deres eneste Udvej er at gjøre Gjeld. At De maae kunne paa en eller anden Maade skaffe Penge til Rejse til at rejse for, maae jeg formode deraf, at De taler om at rejse til Heidelberg. — Til Collin har jeg talt angaaende en offentlig Understøttelse til Hjemrejse; men deels er det ubist, om der kan udrettes noget i denne Henseende, deels maatte det da ogsaa udtrykkelig være til Hjemreisen allene. En bedre Udvej var at tage hjem med Frengatten, som Bertouch, dersom De kan træffe den. Lad den ej gaae fra Dem, om De paa nogen Maade kan komme til. Hvis ej, da svar strax og opgiv et Sted i Tydskland, hvor Breve til Dem sikkert kunne afleveres. Kan De laane noget af danske Consulere eller Gesandtere, tør De vel snarest vente, at der tilstaaes Dem noget til saadan Gjelds Afbetaling. Men tab ingen Tid. — Jeg adresserer dette Brev efter Deres i Deres næstsidste Brev opgivne Adresse til Rom; men paa Loverdag vil jeg tillige skrive til Heidelberg af samme Indhold som dette, om De maaskee rejser derhen. —

For Deres Moder gjøre Præsterne i Ribe Stift meget. De skal i denne Henseende ej være bekymret; ogsaa sagde Præsten Holm, at Etatsraad Lassen i Cancelliet, en Ven af Deres Fader, nok vil sørge for Pension fra Regjeringen. Deres Fader var overhovedet meget afholdt. Men det forstaaer sig, at De derfor ej maatte opsætte med at gjøre noget, for saa snart muligt at kunne være Deres Moder til Støtte.

Deichmanns og mange flere bede hilse. Deres litteraire Stridigheder er det bedst ganske at glemme. Baggesen har i den senere Tid skrevet flere skamløse Breve mod Dehl., der er megen Strid nu i den litt. Verden, men jeg læser ikke engang noget deraf. Mit sidste er, som mit første: Alle mene De bør komme hjem og tage en Examen. Jeg haaber Baggesen er sin totale Ruin nær. At Kongen ej vilde tilstaae Dem Befrielse for den private Censur, dog med de Ord: for det første — veed De vel. Dog har jeg ved denne Lejlighed seet, at hele Cancelliet endog Raas vil Dem vel. De havde intet imod at indstille til Fritagelse, uagtet det var første Gang, en saadan Fritagelse skulde gives. Saa De ogsaa fra denne Side kan see Fremtiden med Haab imøde, naar De blot har en Examen. Endnu eet: stol ej paa Schubart. —

I Haft. Deres

Sibbern.

S. T.

Hr. Professor Sibbern.

Rom $\frac{9}{11}$ 1818.

Jeg modtog iforgaars Deres venkfabelige Brev af 6te Oct. og svarer efter Deres Forlangende siebliffelig. De har gjort langt mere end jeg kunde haabe, og næsten end jeg kunde ønske; saa at jeg virkelig ikke veed, hvorledes jeg skal takke Dem. Jeg troer, at det tilmed traf lige i Examenstiden, og paa-fjønner saameget mere den store Tids-spilde, de for min Skyld har paadraget Dem. Men desmere gjør det mig urolig, at jeg ikke vel kan opfylde Deres og de Mænds Ønske, som De har talt til om mig. Arsfagerne ere mange. Om jeg ogsaa, som flet ikke staaer til at vente, fik Penge af Kongen, saa kunde jeg dog høist vanskeligt reise hjem. De nævnte Leiligheder finde ikke Sted. Jeg trænger meget til No. Jeg har i denne Sommer oplevet og gennemgaaet for meget, til at ikke mit Sind og endogsaa min hele organiske Livsproces skulde fordrø,

at jeg samlede mig igjen. Heller ikke staaer det i min Magt, uden Forberedelse at tage Afsted med Livet, for at opretholde det for andre, eller uden videre at blive fortrolig med den Tanke, at jeg maa ansee som spildte de 3 sidste Aar af mit Ophold hjemme, og derfor ganske bør søge at glemme det. Jeg har intet derimod at sige; men et Menneskes Sind er dog ikke saa let at dreie som en Veirhane. Det Arbeide, som De omtaler, vilde ogsaa først dette Vinterophold i Rom gjøre mig duelig til, saa at det, selv blot med Hensyn hertil, er bedre, jeg ikke reiser strax. —

Penge havde jeg nok af, da jeg skrev; men nu har jeg næsten ingen. Jeg holdt nemlig tilbage af nogle Penge, jeg sendte hjem til Kmh. B— just i de Dage, jeg skrev Dem til, 200 romerske Rigsdaler til en Hjemreise.

Men da jeg efter roligere Overlæg besluttede at blive her til Foraaret, tog jeg ikke i Betænkning at laane til Atterbom, som absolut skulde reise, 150 deraf. Naar jeg faaer dem igjen er ubestemt. Jeg har altsaa kun Penge til at ligge stille for. Og maaffee burde jeg tilbagebetale gamle B— selv disse, da jeg jo beholdt dem til Rejsepenge, men nu ikke reiser. Dog, en Gang skal jeg dog reise fra Rom ad Hjemmet til, og dertil gjælde de jo.

At De taler om at tage en Examen, som kunde gjøre mig afhængig af Cancelliet, og i den Anledning forsikrer mig om dettes Velvillie, har undret mig. Hvad kunde det hjælpe nu at ville tænke paa Embede? Førend jeg blev 40 Aar, altsaa først efter femten Aars Forløb, vilde jeg ikke kunne undvare noget til Andre. — Dersom noget skal gøres, saa er det allereneste at blive uafhængig af alle og blive Sagfører.

For Schubart kan De være fuldkommen rolig. Jeg kender den gode Mand for nøie. Jeg stoler paa ingen anden end paa Guds Forsyn og Olivias Trofasthed. De To have hidtil hjulpen mig igjennem Verden, og jeg har ikke Ret til at stole paa nogen Tredie. I de to vigtigste Vendepunkter i mit Liv

er jeg begge Gangene bleven fritagen for den haarde Forretning, selv at bestemme min tilkommende Virksomhed og de nye Forhold, jeg skulde indtræde i. Tro ikke, at det er en svag Kjærlighed til Italien, som binder mig; Klimaet er mig imod, og jeg er aldrig fuldkommen frisk. Denne uddøde Romerverden er jeg kold for — og min hele Reise har jeg aldrig betragtet som nogen Fornøielse, jeg nød; men som Studium og Forberedelse til min Uddannelse som Menneſke og Tænker er den mig uſfatterlig. Glæden ſkal jeg først finde i mit Hjem. Myerup maa De endeligen takke ret meget. At han tænkte paa mig i min Fraværelſe, var meget ſmukt. Deichmanns hilſer jeg paa det venligſte; jeg veed, at jeg ikke er dem ligegyldig. Dem ſelv takker jeg endnu engang oprigtigt for Deres Beredvillighed og Venſkab.

De bliver mig dog ikke vred ſindet¹⁾, fordi jeg ikke ganſke opfylder Deres Ønſter? At gaae til Kongen er viſt ikke værdt. Jeg anſeer det ſom en Ulykke at have for Meget med ham at gjøre, thi man bedrager ſig næſten altid.

Maafſke havde det dog været allerbedſt, at reiſe hjem, iſtedenfor blot at ſkrive Dem til? — Saaledes er det! Man kan pine ſig med de meeſt modsatte Planer, og lige klog og lige tilfreds bliver man!

Endnu vilde jeg ſige Dem, naar De blot ikke miſforſtod mig, at der var en Tone, eller hvad jeg ſkal kalde det, i Deres Brev, ſom var mig aldeles fremmed. Men da jeg aldrig før har faaet Brev fra Dem, ſaa kan jeg jo ſtuſſe mig. Jeg vilde ſaa nødig forſee mig imod Dem, Dem, der har gjort ſaa meget for mig. Indtilvidere kan jeg kun gjengjælde med at forſikre Dem om, at jeg altid forbliver

Deres taknemmelige
Peder Hjort.

(Dette Brev er mig velvilligen bleven
udlånt af Hr. Konf.=Råd Sibbern.)

¹⁾ S. Anm. Jeg lader denne Germaniſme pligtſkyldigen ſå.

(Kjøbenhavn) 20. Martii 1820.

Da Du rejste herfra, gode Hjort, bad Du mig at skrive til Dig engang imellem, og jeg lovede det ogsaa. Hvorledes jeg har holdt det, veed Du selv, og Du vil spare mig Undskyldninger, der dog Intet vilde undskyldde.

Nu skriver jeg, for dog, inden Du kommer tilbage, at forlige Dig med mig, i det mindste sørge for at Du ej aldeles skal have glemt mig og vort Bekjendtskab. — Jeg længes virkeligt efter Dig, baade fordi Du er Peder Hjort selv, og fordi jeg venter at have Gavn af Dig og Alt hvad Du har seet og hørt, til at forstaae en Smule bedre vort Liv og vor Tid. — Imidlertid misunder jeg Dig slet ikke Dine Frierer, og det glæder mig at Skjæbnen har givet Dig hvad Du kunde bruge. — Hvis Du vil vide hvorledes det imidlertid er gaaet mig, hvad jeg har levet og oplevet samt udrettet, saa har jeg Intet at mælde, undtagen at jeg endnu nogenledes har bevaret mig heel og holden til det Bedre, som skal komme, at jeg har forsøgt adskillige Ting, men intet gjort færdigt, og at jeg endnu lige saa lidet som før seer Udfigter til nogensinde at kunne profitere, eller profitere af, noget lærdt Haandværk. Herover kunde nu anstilles adskillige lærerige Betragtninger, men den ufrugtbarste Materie i et Brev er Skriverens indre Forfatning, og derfor gaae vi videre til ordentlige Historica. — Fra bedre Steder har Du vel nøjagtigt faaet at vide hvad der her er skeet i Staten, Litteraturen og Familierne, og jeg vil da kun fortælle Dig Et og Andet om vore fælleds Bekjendte. — Sibbern veed Du da er gift, og lever nu som en vel betænkfuld Huusfader. Som Lærer har han tabt en Deel af sit Publicum, og det enthousiastiske Partie for ham er forsvundet. Hans udgivne Bog om Kjærlighed har især skaffet ham mange Trosser paa Halsen, og jeg har endog hørt de samme Herrer, der for et Aar siden sikkede sig om Munden paa hans Elfkovsforelæsninger, udbrede sig med megen Vittighed om det Forfejlede og Naragtige deri. Saa hastigt blive

vi kloge her. — I Winter har han holdt et Collegium over den kristelige Dogmatik, og han er stærk i sin Tro, og dertil hjælpe Gud ogsaa os andre! — Mig vilde S— gjerne hjælpe igjennem, men jeg kan nu engang ikke andet end evigt sige Nej, og deraf bliver der aldrig nogen Philosophie. Og derfor er han ængstlig paa mine Begne, som jeg paa hans. — For Næsten er han endnu saa god og saa brav som før, og jeg vilde gjerne skrive 12 gange 12 Paragrapher for ham, hvis det behøvedes. — For Modsatningens Skyld maa tilføjes, at Dehlenschläger ikke mere lastes og ikke mere læses; og at Grundtvig nu er glemt og har selv glemt sig selv og sin Sandhed, da hele Byen nu siger det Samme som han for 10 Aar siden sagde alene. Endogsaa de theologiske Professore er nu extra orthodoxe, og Marheineckes Dogmatik er deres Drakel, saa Du seer, at ogsaa her gjorde Reformationensfesten sin Virkning, og er endnu ikke forvunden; dog bliver det, som det sig bør, ved Theorien, den gamle Praxis har man viseligt beholdt — (Dog maa Du ikke troe at jeg er ukristeligere nu end i gamle Dage, men man fristes meget i sin Smule Kristendom ved at see den i saa mange Trossers Munde, og brugt til Tyrefaabe for den gamle babyloniske Skjæge, vide: alle tydske Aviser og franske Taler i Pairskammeret.) — Hvorledes Folk, der aldrig have seet et Basrelief og heller ikke skjøtter om at see Sligt, jublede ved Thorwaldsens Hjemkomst, har Du vel seet, og maaskee fornøjet Dig derover; men jeg kan forsikre Dig, at det var kun Publicums Spas. Men vi lade nu Publicum være! Vor Ven Povl Møller veed Du da drog til China, i Mangel af at kunne gaae i Kloster, og kan Ruiner opbygges, saa haaber jeg ogsaa at see ham frisk igjen. — Hauch har aldeles kastet sig i Naturhistorien, og skriver en Disputats om Dyrenes Bevægelsesredskaber. Rudelbach gaaer nu op til theologisk Attestats for at faae inprimis egregie. Molbeck er i Engelland, og knurrer ogsaa derfra. Peterjen har man to Gange villet gifte, men endnu er han Ungkarl, og det tjener

ham vel ogsaa bedst; i øvrigt har han viist mig og flere al mulig Velvillie ved at hjælpe os i vores Græft. Krarup der endnu er den gamle Stoiker, vil selv skrive et Par Ord heri. Bloch spørger ofte til Dig og trættes endnu med sine Vænder¹⁾. Münster, Schow, Estrup, Zeise, Thomsen og andre flere seer jeg vel, men veed intet Nyt om dem, undtagen at de leve. —

Om mit eget borgerlige Liv er der heller intet videre at sige, end at jeg stadigt har opholdt mig her, og anvendt min Tid meget nyttigt og fornøjeligt til at informere og dimittere adskillige Especer af unge Herrer²⁾. — Jeg vilde nu vel fortælle Dig Noget om vore pia desideria, om Tydsferie og Abderisme samt smaae Gallicismer, men det er hermed som med Politiken i vore insurgentiske og kongemorderiske Tider, hvad der er værdt at sige, er misligt, og altsaa tie vi til vi tales ved; og saa haaber jeg vel at vi skal enes, hvad der saa end bliver af Krøniken og Grundfløkten³⁾. — En Ting endnu vil jeg dog sige Dig til Esterretning, at de Boglarde her, der gaae til den rette Smedde, have haft meget Hovedbrud over hvad Du vel vilde og vil gjøre med Din tydske Doctorhat, om Du her vil gaae med den, som den er, eller lade den opflinke og galonere her; hvorpaa jeg har svaret, at jeg meente, Du her vilde bruge den til Rathue; den, som fover, synder jo ikke, de skulde kun ikke være bange. — Lev nu vel til vi sees, siden har det ingen Nød. Din Olivia, quam integer laudo, har befaleet mig at lade hende besørge dette til Dig, og

¹⁾ Det var D. D. Bloch (sml. Krit. Vdr. Litterat. Afd. II. XXXIV, og Svea 1831, Dansk Lit.), Morbroder til F—, mangeårig Belynder og Ven af mig. En Sygdom havde efterladt den Svækkelse hos ham, at han påstod, at Moldenhaver, teol. Professor, som meget høstes om Skolefager, ved den ny Skoleforandring havde fået ham fjernet fra sin „Hørerplads“ ved Frue lat. Skole, og havde sat tre Hæde, unge smukke Piger, i hans venstre Skulder, som stadigen drillede ham. Sml. dog nedenfor hans forstandige Breve!

²⁾ F. Fr. Andreas Saint Aubain (som Forf. Carl Bernhard).

³⁾ To Antydninger, som ikke behøve Oplysning.

derved har hun gjort mig en større Fornøjelse, end hun tænkte; først at hun uagtet den Skikkelse, hvori hun har seet mig som raadvild Samvittighedsraad og Souffre-douleur¹⁾, dog troer at et Brev fra mig kan fornøje Dig; dernæst fordi jeg haaber at Du saa meget lettere vil kunne bære over med mig og mine Skrøbeligheder, naar Du faaer disse Linier igjennem hendes Haand. For at undgaae en adelmodig Strid imellem hende og mig om Postpengene, beder jeg Dig at lade Dit næste Brev til hende gaae over Walkendorphs Collegium. — Dermed befales Du Gud i Vold.

Din Ven Ch. Lütken.

Kjære Hjort! For længe siden havde jeg uagtet min Dienstvaghed skrevet, om jeg havde troet, at et Brev fra mig var saameget værd, som Portoen vilde beløbe sig til. Jeg befinder mig omtrent ved det Gamle. I et Par Aar har jeg været bestemt til Overlærer og Inspecteur ved Borgerdydsskol. paa Chavn, naar Kongen vil befordre den nuværende Captein. — Min Olsen var ved sidste Ex. Art. den Første blandt de Indkaldte, og jeg haaber, at han ogsaa i Fremtiden vil svare til mine Forventninger²⁾. Han boer hos mig her paa Regentsen. Schmidt-Pshifeldeck, hvis Søn jeg næste Gang skal dimittere, har i disse Dage udgivet et Bærk, Europa und Amerika, som uden tvivl er det bedste, der i lang Tid her er udkommet, og ogsaa har gjort megen Opsigt³⁾. — Den fæle Dr. Dampe, som siges at være Forfatter til et nederdrægtigt

1) Lütken led i den Tid forfærdeligt af Tandpine.

2) Poul Møllers bekjendte pedissequus. — Siden Rektor ved Viborg Skole; skrev en så hyperlig Biografi af P. Møller.

3) Hans Skrift „die Welt als Automat“ er recenseret siden af Chr. Lütken; Mfl. f. Litt. B. IV. 99—133. Frederik VI sagde til ham: Hvad er det for underlige Bøger, De skriver? De skal jo sige deri, at det er for dyrt nu at leve i Europa? Det må en Mand i Deres Stilling ikke sige offentlig. S— Psh— var nemlig Kollegiedeputeret.

Skrift mod den ædle Sibbern, gaaer det kun daarligt: der er frataget ham Lov til at prædike, sin Skole har han maattet ophæve, et uxorem in adulterio cum suo ipsius patre deprehendit. Dichman har nu ligesom Lütken lagt Theologien tilside og studerer Philologie. T. Schow er Lærer ved en lancafterst Skole. Möhl studerer alvorlig Medicin. Studelbach tænker paa et theol. Profesforat. Sotost skriver aandelige Sange, som det egner en Præstemand; han græmmer sig over at han ingen Værn faaer og over mange andre Ting. Baggesen er aldeles tavst. Digterne ere her i Aftagende. Dehlenschl. har skrevet en ny Tragød., (Erik Blougpenning¹⁾), som roses overordentlig af dem, der have hørt den.

Kom snart hjem! Leuvæl!

Krærup.

---

¹⁾ Hermed må menes Erik og Abel, som udkom 1820.

Tredje Kapitel.

Den unge Statsborgers Tiltrædelse af Embede.

- a. Embedsansliggender m. m.
  - b. Forefatters Privatbreve.
  - c. P. E. Stemann og nogle andre Høje Herrer.
-

Num. Som fra et Medlem af Universitetsdireksjonen henhørte egentlig Dr. Theol. Wunstere's Breve herhid, men da de ere så talrige, vigtige og forskjelligartede, gjøre de rigtigere for sig Begyndelsen i næste, eller fjerde, egentlig Hoved=Kapitlet i Bogen.

Forord. Da jeg efter fire Års Fraværelse kom hjem i Foråret 1821, opfordredes jeg strax unisono til at søge et Lektorat ved den Anstalt, som skulde oprettes i Sorø; min ældste Barndomsbekjendt, Skole- og Universitets=Ven, H. N. Clausen begyndte, og J. Deichmann, Sibbern, Biskop Münter, Nyerup, Heg. Lindenchrone sen., Waage, Pastor Holm, Fogtmann og Fl. fulgte i få Dage efter. Det var jo en højst behagelig Modtagelse, og jeg skrev, efter Rådene, Ansøgning om en Lærerpost i Filosofi eller Lydsf. Mine Besøg hos Kollegieherrerne har jeg fortalt om i Krit. Bdr. Kirk. Afd. S. XXIX—XXXIV; men min Avdients hos Hs. M. Kongen bør her beskrives udførligt. Da jeg var indladt og begyndte at sige, jeg var den ældste Søn af Biskop Hjort, som ved et Ophold i Udlandet i fire År havde søgt at . . . afbrød Kongen mig: Der var en Søn af B—H—, som for nogle År siden blev „dømt“ her ved Netterne, det var dog vel ikke Dem? — Jo, Deres Maj., det var netop mig; men jeg må allerunderdanigst tillade mig at gjøre opmærksom på, at jeg dog blot mulktredes og kun tildels, ell. i somme Henseender, hvorimod jeg i andre ikke blot ikke dømedes, men der endog negtedes min Modstander Mortifikasjon af mine Ord. — Det kan jeg ikke huske! — Her, for D. Maj., vilde jeg jo umueligen i mit Referat kunne afvige fra det Rigtige. — Hvad var da det for Påstande? — Jeg nævnedes dem nu kort men tydeligt, f. Ex. det literære Bedrageri, den påtagne Fædrelandskjærlighed, &c. — Da udbrød Kongen: det var jo uforfæmmet af Dem at sige sådan noget om en Mand som Justitsråd Baggesen, og endnu mere uforfæmmet at repetere det her for mig! (Dette var så urigtigt, at jeg ikke tabte Fatningen.) — Deres Maj. tilgive allernådigst, at Deres positive Spørgsmål om disse Poster troede jeg ikke at kunne besvare anderledes end ved at nævne dem; det smertes mig dybt at have vakt Deres Uvilje¹⁾ ved mit Svar. — Der indtraf nu en pinlig

¹⁾ De burde have sagt „Unåde“, bemærkede en Hoflyndig, da jeg fortalte ham Avdientens Tildragelser.

Pausse på hele 2 el. 3 Minutter, hvor jeg kun ventilerede, om Tavsheden vel kunde betyde, at jeg skulde gå min Vej. Endelig brød Kongen den og sagde, noget vred endnu, men kjendelig mildere: Nå, hvad vil De mig da nu? — (Ja, tænkte jeg ved mig selv, nu kommer Humlen, sa' Per Brass! men havde jeg været koldblodigere, så havde jeg vel tænkt: Bagefter kommer tyndt Ol! Thi Majestæten vandt intet ved denne taktiske Vending.) Jeg svarede: Jo, jeg ønsker allerunderdanigst at meddele, at jeg på den Rejse har stræbt at habilitere mig (det var dengang Livordet) til D. Majestæts Tjeneste, og at jeg vilde ubede mig Tilladelse til at søge om en Plads ved det ny Akademi, som oprettes i Sorø. — (Efter lidt Tavshed.) Ja, nu kan De give en Ansøgning ind (og så bukkede han).

Sådan Skjærmsild, kunde man tro, havde været nok denne Gang for en i Sigt uerfaren Mand; men der kom mere til, og det Børre. Egeoverfor Kongen var det jo let ikke at forløbe sig ved den uendelige Afstand; men hos en Eigemand kunde det blive vanskeligere. Dog sattes jeg også på den Prøve med.

*Man vil mindes, at udenfor For-Gemakket til Hs. Maj. Kongen, hvor de Adientsøgende samles, var det store Kafejemark, og derudenfor igjen den nederste Repos på Hovedtrappen, hvor Hestgarden, sex Mand og en Fører, stod opstillet. Da jeg ved Bortgangen nu kom herud, satte jeg min Hat på. Der råbtes da høhdennåh (hvilket jeg senere fik forklaret som: Hatten af!), men det skede med så tykt og dybt et Måle af en gammel norff Vagtmester, at jeg uden at tænke på at røre min Hat, kun trådte hen i Retning af ham med det Spørgsmål: Er det måske mig, De vil noget? Men istedenfor at gjentage sit Råd, hvis Mening jeg ikke anede, smat han Hatten af Hovedet på mig, så den rullede langt hen ad Trappen. Er De rent forstyrret, udbrød jeg, den Grovhed anklager jeg Dem for, og gik ind til den vagthavende Officer nebe i Porten. Men her viste det sig, at denes Herredømme kun gik over Jodgarden, og netop nåede til den Dør ved Enden af Trappen, hvor jeg var bleven fornærmet. Meget høstigen hørte han min Klage (han hed nok Kirchhoff), kaldte en Gefreiter ind og sagde: lad strax den Mand ved Døren afløse! Jeg oplyste da, at det var en af den gule Garde, på den anden Side af Døren: — Ah, så må de over på Søkadetakademiet, der boer Kmjuncker Bjerregaard. Men ham traf jeg ikke, og gik da noget fortrædelig hjem, for opad Dagen at høre Råd hos min fænde Velynder Kammerherre Joh. Hegermann=Lindencrone. Han sagde: det bør ikke tåles, og gav sin Forfrist. Men inden jeg fik denne fulgt, kom der Ende på Sagen. Snakkeshovedet Provst Gutfeldt, som færdedes altid med

Kongens Adjutanter, hørte, hvad der rygtedes, og sendte Bud til min Ven Pastor A. K. Holm, at han skulde sende mig næste Dag til Frants Bülow, Kongens Fortrolige. Denne vilde nu endelig vide, hvad jeg egentlig havde gjort; men jeg havde jo Intet gjort. Bessed sig jeg derfor ikke; men Meningen lod til at være: Et Uheld af den Art skulde jeg ikke være så utilfreds over. Og det kan vel også være, at Fred. VI's Lyst til den „Mådes-Handling“, 6 År efter at stå Fadder til min Søn, der efter ham opkaldtes Frederik, for endel vakktes herved.)

Paa denne Directions allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 23de f. M. allernaadigst at befatte Dem til Rector ved Sorøe Academie i det tydste Sprog og Litteratur med Forpligtelse tillige i fornødent Tilfælde at overtage andet Fag ved Academiet¹⁾ samt en saadan Deel af Underviisningen i Skolens høiere Classer, som nærmere maatte bestemmes. I denne Egenstaaelse er Dem allernaadigst tillagt en fast aarlig Gage af 800 Rbd. Sølv, uden al Afkortning, af Sorøe Academies Kasse fra 1ste Sept. d. A. af at regne, foruden fri Bolig for Familie, samt visse Favnne Brænde i den Quantitet og paa den Maade, som nærmere vil blive bestemt²⁾. Hvad angaaer Deres Anciennitet, da er denne af Hans Majestæt bestemt saaledes, at De er den syvende i Ordenen blandt de ved ovenmeldte Resolution udnævnte syv Rectorer, dog³⁾ at de Rectorer, der herefter maatte blive ansatte, forbeholdes den Anciennitet, som Hans Majestæt ved deres Ansættelse allernaadigst maatte tillægge dem. I det Directionen har den Fornøielse at tilmelde Dem denne allerhøieste Resolution, forventer den, at de indretter Dem til at kunne i det seneste Indtil Midten af næste Sept. Maaned indtræffe i Sorøe,

¹⁾ Dette Tillæg var mig bleven betroet iforvejen, så at det ikke overraskede mig, som det ellers havde måttet i sin hele Ubestemthed.

²⁾ Det blev 16 Favne, som helt opbrugtes, da Familien voksede.

³⁾ Denne Hårdhed ubvistes dog ikke siden.

at Adjunkt Wilster, hvem Fransk ligesom og Tydsk var tildelt i de lavere Klasser, ogsaa overtog det Fag i Nothes Klasse: saa vilde jeg lase saa meget Tydsk i de lavere Klasser, som man vilde have. Mit Forslag billigedes af Direktor, jeg kom til at arbejde for mig selv, og Angesten for Bestallingen vendte ikke mer tilbage.

Til

Hr. Rector Hiort.

Sorøe d. 20 Octbr. 1822.

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler har i det mig under 12te denne Maaned communi- cerede Interims-Reglement f. den indvortes Orden ved Aca- demiet i Sorøe bestemt, at nogle Timer hver Søndag Efter- middag af Rectorerne i de levende Sprog skulle anvendes til Taleøvelser i Tydsk og Fransk med dem af Eleverne, der ere komne saa vidt, at de med Nytte deri kunne deeltage, hvilke Timer i den for Vintersemestret autoriserede Lectionstabel ere bestemte fra 3 til 5 Eftermiddag. Hr. Rectoren vilde derfor rette sin Veilighed efter, fra førstkommende Søndag af, at overtage bemeldte Conversationsøvelser i det tydske Sprog, der kan foretages efter Veirligets Bestaaffenhed, enten i Forsam- lingsalen eller paa Spadseregange og Excursioner¹⁾. Naar Adjunct Wilster hertil indtraeffter, skal denne Gjenstand vorde foretagen i en speciel Lærerconference, for at faste Bestem- melser derom for Fremtiden kunne gives.

Tanber.

Sorøe d. 20de Octb. 1822.

Til Gjenfvar paa Hr. Rectors Skrivelse af Dags Dato betræffende Fritagelse fra de i den Kongelige Universitetsdirec- tions Reglement for den indvortes Orden ved Sorøe Academie samt den af samme autoriserede Lectionstabel for indeværende Vintersemester bestemte Taleøvelser i det tydske Sprog med de

¹⁾ herimod remonstrerede jeg ærbødigst med stærke Grunde; men be- gyndte naturligvis Øvelserne alligevel strax.

af Eleverne, som deri med Nytte kunne deeltage, har jeg den Ære at melde: At ligesom jeg isærdeleshed anseer det for skadeligt for de i Hertugdømmene fødte og opdragne Elever, om de af Mangel paa Dvælske skulde tabe den alt erhvervede Færdighed i det tydske Sprog, saa staaer det ialmindelighed ikke i min Magt, uden høiere Ordre, at dispensere Deres Velædelhed fra nogenformhelst af de Dem i Lektionstabellen tildeelte¹⁾ Underviisningstimer.

Cauber.

Anm. En stng Brevverling af sådan Art opstod ganske natulig allerede i det nye Akademis allerførste Leve-Måned imellem Direktor og mig, da både vore Hensigter såvelsom vore Grundfætninger vare så yderst forskjellige. Der var kun en eneste Elev, H. Malling, Søn af Toldinspektøren i Rangenfelde ved Altona, der var Broder til Gehejmeråd Malling, som kunde tale Tydsk; men jeg tillod mig at indvende, at Frihed for regelmæssig Underviisning om Søndag-Eftermiddag syntes at måtte tilkomme Disciplene, og foråvidt også de Lærere, som ikke boede sammen med dem; at 1 Discipel kunde jeg yderst vanskelig i hele 2 Timer, især når det i Regnvejrs skulde ske i Lovsangsalen, hvor der fremsattes 2 Stole til mig og Drengen at sidde på som to Fugle på deres Pinde, beffjæftige med Samtale, hvortil Stof i hans unge Alder og i den lille By snart vilde faves. Efter nogle uheldige Forsøg, som den satiriske Wilster, da han kom, med sit store praktiske Blik hjalp Disciplen, der var en fiffig Knegt, til at le ad, bortfaldt også Bestemmelsen i det snart efter udstedte faste Reglement. — Siden, da Skolens øverste Klasse og Akademiet selv kom i Gang, drev jeg naturligvis Tale og Extemporaløvelser med stor Iver. Endnu i 1853, i Skolelærerforfam. i Brunsvig, fandt min Forklaring af sådanne Dvælsker afgjort Bifald, som Tænke-Dvælsker på Tydsk.

Men den Grund-Differentis imellem T— og mig vedligeholdte sig den hele Tid, som vi tjente sammen, og brød oftere ud; dette generede Universitetsdireksjonen adskilligt. Jeg lukkede såmænd oftere Djet til for at undgå Splid; men — som Wilster

1) Denne „Eildeling“ var dog steet uden mindste Forhandling med mig eller Forespørgsel hos mig. Desuden havde jeg ikke forlangt personlig Dispensasjon, men betvivlede objektivt selve Foranstaltningens pædagogiske Hensigtsmæssighed.

sagde — Tauber havde et Falkeblik til at opdage hver Lejlighed, hvor der kunde begæes en Fadæse. Men begiktes den så, da slog den på mig som Snevelen på en Kloffe ¹⁾).

Sorø d. 10 Junii 1823.

At jeg for Deres private Bequemmeligheds Skyld ei kan dispensere Hr. Lectoren for en Embedspligt, som De har tilfælles med alle Deres Colleger, behøver ingen videre Dplysning. Jeg tilføier derfor allene til Gjensvar paa Deres Skrivelse af Dags Dato, at Deres Nærværelse ved Elevernes Morgenforsamling, paa den Dag, De har jour ²⁾, af mig forventes, fremtidigens som hidtil, at ville finde Sted, som et Bidrag fra Deres Side til „at Alt holdes i Orden og god Skik“ (Regl. § 7) og som en Anordning fra min Side, hvor til jeg er berettiget, som den „der har øverste Bestyrelse her paa Stedet“ (§ 6), til hvilken Anordnings Efterkommelse De ydermere tilpligtes ved det Forhold til mig, som Director, som i den Dem allernaadigst forundte Bestalling er udtrykt.

Tauber.

Anm. T—s uheldige Opfindsomhed bragte snart en anden Strid i Gang. Iblandt de smukke Bestemmelser for Sorø Akademi af 1822 var den, at en af Lektorerne, som jo vare både Akademiets og Skolens Lærere, daglig mødte ved Elevernes Middagsbord; dette foranledigede siden, at man „vedtog den Regel“, at den samme også mødte ved Elevernes Lovfang, når de vare opståede. Men til den Forretning, som til al Opdragelse, boede jo forresten 3 Adjunker i Hus med dem. Så fandt T— på, uden nogen Vedtægt, at kalde dette „at have jour“ og at bestemme, at den Lektor skulde være en Slags Dag=Inspektør og ligesom repræsentere ham. Et par Vigtignagere mødte også, lode Eleverne forevise Ordningen i deres Skabe og Skuffer, 2c. 2c.

¹⁾ smf. nedenfor, i 4de Kap., tvende Breve fra Biskop Mynster af 30. Oktbr. og 11. Nov. 1822.

²⁾ T— vilde hver Dag som en kommanderende General have en Lektor til sin Adjutant; det var Finessen; derfor udsandt han denne Frase, og vilde skabe efterhånden en tilsvarende Morgen=Forretning for hver af os fra Kl. 4³/₄ om Sommeren, 5³/₄ om Vinteren.

Men da vi allerede havde Trin og Forffjel nok i Stiftelsen, så udførte jeg ingensinde et sådant Hverv, og det såmeget mindre, som de udmærket slinke Adjunker på Stiftelsen, Rütten, Wilsler, Daugaard, fandt sig generede og krænkede af disse Lektor-Bisfiteringer. T — så skjævt til mig; men Fogtmann afskyede dem også. Siden klagede Adjunkterne formelig over Betyngelsen og Skaden derved, og de ophævedes også af Regjeringen. — Men hine så tiblige Udvantringer til Lovsangen, om Vinteren i Mulm og Mørke og Sne, forstyrrede de rolige Morgenstudier, og da de ikke var Lovbestemmelse men kun Vedtægt, så undslog jeg mig sidenhen også for dem. Men jeg begik derhos den Fejl, ikke blot at debattere Sagen med Direktor, men at udføre mit Duffe og strax udeblive, hvorfor jeg fik den efterstående officielle Formaning af Direktionen; men da jeg tillige så deri et Bink om, at Bestemmelsen længere hen vilde blive aldeles hævet (se „så længe“), så begreb jeg, at jeg i Realiteten var på den rette Vej, og kun ved Naivitet skaffede T — en midlertidig Overvægt, men Kolleger en billig Rettelse. Da siden så Meget slappestes, mødte Ingen akkuratere ved Clevernes Bord, hvilket var mig en ren Udspreddelse, end netop jeg.

Det har været Directionen uventet og ubehageligt, af den Brevvexling, som har fundet Sted mellem Dem og Director Tauber, og som Directoren hertil har indsendt, at erfare, at De har anseet Dem berettiget til at unddrage Dem fra den efter hans Forslag med Hensyn til god Ordens Fremme af Lectorerne vedtagne Regel, at disse skifteviis skulde være tilstæde ved Clevernes Morgenlovsang. Directionen forventer, at De uvægerlig vedbliver at møde ved Morgen-Lovsangen efter den vedtagne Bestemmelse, saa længe samme ikke paa behørig Maade er ophævet¹).

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler
d. 28. Juni 1823.

(Underskrifterne som ovenfor på S. 68.)

Efterat Directionen havde med sin Ubefaling tilstillet det Kongelige danffe Cancellie Deres ved Skrivelse af 24de August

¹) men det blev den så kort efter på behørigste Måde.

d. A. hertil indsendte Ansøgning om at de Skrifter de herefter maatte udgive, maatte fritages for den særdeles Censur, som de ifølge Forordningen af 27de September 1799 § 20 skulde være underkastede, har bemeldte Collegium underrettet Directionen om, at det allerunderdanigst har foredraget Hans Majestæt Kongen bemeldte Deres Ansøgning, og at det derpaa har behaget Allerhøiøstfamme under 23de f. M. allernaadigst at resolvere saaledes: „Vi ville allernaadigst have Lector Hjort ved Sorø Academie fritaget fra den specielle Censur, som han i Anledning af den ham under 28de Mai 1818 overgangne Landsoverrets- samt Hof- og Stadsretsdom er underkastet ifølge Forordningen af 27de September 1799 § 20“¹⁾.

Denne allerhøieste Resolution communiceres Dem herved til behagelig Underretning.

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler
d. 6te November 1824.

(Underskrifterne som ovenfor.)

I Anledning af Hr. Lectorens Skrivelser af 30te Septbr. og 11te samt 26de Octbr. d. A., og efter at have indhentet Director Taubers Erklæring, undlader Directionen ikke herved at tilmelde, at Den under Dags Dato har tilskrevet Director Tauber, at, ligesom Lærerforsamlingernes Natur medfører, at Lærerne der personligen indfinde sig, og dette ogsaa ved Reglement I § 40 navnlig er gjort samtlige Lectorer til Pligt, saaledes kan § 3 i Reglementet I ikke forstaaes derhen, at Director paa Grund af samme skulde være beføiet til, naar de øvrige Lectorer af ham indbydes til ordentlig eller

¹⁾ Den gammelbuds Bestemmelse fra 1799 om sådan Censur, en naturlig Afspøding af Universitetets ældre Forpligtelse til at give sit Imprimatur, trykkede mig kun såre lidet, og jeg undertrykkede med Nøje Smilet, da En af Kanselliherrerne gaaft oprigtig gratulere mig til dette Sagens Udfald. Men da jeg nu tænkte på at udgive Skrifter igjen, rådede Reichmann (Gyld. Bogh.'s Ejer) mig til at søge Dispensationen, skjønt jeg mente, at et „Maas trykkes“ havde tagen sig ret morsomt ud midt på min Tydske Grammatiks 1ste Titelblad.

overordentlig Lærerforsamling, da at forbigaae nogen enkelt af dem, og indskrænke sig til, fra denne at indhente skriftlig Betænkning, men at det derimod vil staae Director frit for, saafremt han under et Lærermøde maatte ansee sig paa Embedsvegne fornærmet af nogen af de deri Deeltagende, da at henvende sig til denne Direction med sin Klage til nærmere Afgjørelse.

Hvad angaaer det, som af Dem er bemærket angaaende Misbrug i Henseende til visse Bøgers Udlaan til Disciplene fra Bibliotheket, da vil alt det Fornødne vende bestemt i det nye Reglement for Bøgers Udlaan m. v., som nu er under Omhandling.

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler
d. 3die Nov. 1827.

(Underkrifterne som ovenfor.)

Anm. Denne Sag kom således: I September 1826 flyttede vi ind i den store nye Bygning, som påbegyndtes i Foråret 23; jeg havde den Morvskab at holde den første Forelæsning der. Fra nu af tiltog Fejlgrebene, da langt mere skulde varetages af den stakkels Tauber; jeg vedblev at bemærke og foreslå ifølge pædagogisk Drift og Pligt, men jeg var gåen fremad i Indsigt og Øvelse. Iblandt meget Andet indtraf Følgende. Bibliotekstilsynets Ordning udsattes utilgivelig: man traf ofte kun Buddet, en ældgammel Bogbinder i Kjøbsteden, som Udlåner, og ofte kun dennes Svigersøn, halv Bogbinderhvend halv Skriver hos T—. Deraf fulgte ny Uordener; bl. A. kom endog Elever af Skolen, hentede en Stige og tog sig selv Bøger til Låns; istedenfor Bevis gave de undertiden Hr. Kjølbne, så hed den forresten skikkelige Fyr, et Nik til Farvel. Herover begyndte jeg et klagenende Forslag i Sept. Måneds Lærermøde 1827, hvorover T— tabte Tålmodigheden, og hvad værre var, contenance'n. „De er også altid“, råbte han ic.; „jeg ekskluderer Dem herved for Fremtiden fra Lærermøderne, for vi kunne ikke således bestandig lade os forstyrre.“ Strax rejste jeg mig da op, gik til Vinduet, hvor min Hat stod og bortfjernede mig med de Ord: Så er det vel bedst, at jeg også går bort idag. Posten var endnu ikke gåen til Kbhavn, så at jeg strax samme Eftermiddag kunde afsende det af Kollegiet i Ovenstående nævnte Brev af 30te s. M. Resultatet blev det sædvanlige; men denne Gang fik T— ikke engang mindste formelle Dplysning og tabte realiter hele Slaget.

Da Lærerne trådte ind til næste Lærermødes Afholdelse, sad den Ekskluderede på sin Plads igjen til Konjonernes store Forundring og de Andres hoffligste Hilsen. —

Det kan ikke negtes, at Skjæbnen virkelig ikke sjælden „forstyrrede“ Tauber med sin Person — men hvis var Skylden? Da f. Ex. Tagværket på den nye Bygning var rejst og Tommerpolereren fik Lov til efter gammel Skik at presentere Direktor en Bind med en blå Sløffe, som denne under Skåler og Hurra skulde slå ind overst i Gavlen, mente Svendene, at de måtte have et par Lærere med; de løb Byen rundt, men kunde slet ingen opdrive uden — mig. Der på Toppen vare da T— og jeg meget fidele, som ikke sjælden ellers, men det var ham dog en crève — coeur, at just jeg ene kom med. — Da En engang skulde vælges til at udjævne en Sag med Geh.-Råd Stemann under en opstået Utilfredshed, opfordrede Lærerne uden videre mig til at gå til ham. — Da en Læsesal indrettedes med Aviser 2c, valgte man mig til Bestyrer, jeg troer i 15 År, og lign. — Det anede T—, allerede før han ankom til sin Direktorpост i 1822, thi han sagde i Kbhavn, uden at betænke, at en tilstedeværende Ven af mig også kunde have Dren at høre med, da man lykønskede ham: „Ja, når nu blot ikke denne unge Forf. til de 12 §§ var bleven ansat derude; hvem ved, hvordan det vil gå med ham?“ Rimeligvis forlebede denne Frygt ham til mer end en Utidighed imod mig. — Man har siden spurgt: Hvor dan kom også T—, som de så snart igjen counts qui counts måtte stille sig ved, ind i den Post? Jeg skal i Pædagogikens Interesse meddele, hvad jeg ved derom.

Man henvendte sig først til Rahbek, Peter Erasmus og Thorlacius om at overtage den nye Anstalts nærmeste Nøgt og Pleje, men de turde eller vilde ikke. Så opfordredes offentlig til at søge Posten, og der meldte sig da 1, siger En, nemlig den unge Rektor i Kolding, Erik Gjørup Tauber, Søn af den berømte Henrik Tauber, Rektor i Odense og Koeskilde. Han havde ved Flinkhed som Kandidat og senere ved adskillig Korrespondents vunden den i sin Tid så formående Moldenhawer for sig, og skaffet sig en Extra-Indtægt (jeg tror 200 Rdlr.) som designeret til et teologisk Profesforat. Synderlig bevendt var det nok ellers ikke med hans Religionsindsigt; en Gang f. Ex., da han til en af sine Fester vilde overtale mig, „som sagde så meget muntert“, til efter de Wilsterffe at skrive en Holbergssk Bise, kom han til at yttre: „Dette Sværmeri som høres ved alle Grave, men som jeg nu ikke kan tro på, at vi sees igjen.“ Denne Ene valgte man så ursus necessitate, hvilke Ord han selv i distraction kom til at udtale engang på fjerde Klassees Kateder.

Hr. Lektoren har feilet i den Formening, at De kunde nægte skriftligen at meddele Director Tauber paa hans Opfordring det Forslag angaaende visse Forandringer i Elevernes og de Skolefogendes Læse- og Fritid, som De for ham havde anmeldt at ville fremkomme med i en Lærerforsamling, uden hvilken Meddelelse han ei heller vilde være noksom sat istand til forud at indhente de fornødne Oplysninger i Genhold til Reglementet for Bestyrelsen og Underviisningen i Almindelighed ved Sorøe Academie § 43. Men da De nu hertil directe har indsendt bemeldte Forslag, saa har Man under Dags Dato tilstillet Director Tauber samme, og til ham overladt at foranledige Sagens nærmere Overveielse i Lærermøde¹⁾.

Dette meddeles herved tjenstlig i Anledning af Deres Stri-
velser af 7de og 30te f. M.

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler
d. 8. Juni 1830.

(Underskrifterne som ovenfor; men Malling var død i 1829.)

Directionen for Fonden ad usus publicos undlader ikke, i Anledning af Deres under 3die f. M. indgivne allerunderdanigste Andragende om en Understøttelse af Fonden til Udarbejdelsen af et Lydsk Lexicon, herved at tilkjendegive Dem, at man ikke kan tillade sig allerunderdanigst at foredrage Hans Majestæt dette Andragende, da der af Fonden nylig er tilstaaet en Understøttelse til en anden Videnskabsmand i samme Dø-
med²⁾.

Directionen for Fonden ad usus publicos, d. 24de Decbr. 1832.

Malling.

A. W. Moltke.

Gollin.

¹⁾ Det var jo blot denne fælles Overveielsses Forhindring, jeg havde til Formål igjen at forhindre. Ligesom i de forrige Tilfælde opfyldte Stjæbuen mit Pusle, medens den, som man siger, smurte I — om Munden med en tom Opvejsning.

²⁾ Se også herom i Biskop Mynters Brev af 22. Oktbr. 1832. Men dette Lexikon udkom aldrig.

(Nu følge 13 Privat-Skrivelser fra forskjellige Direkctions-Herrer. — I. Ved Formen ere disse Breve altså langt vigtigere end ved Indholdet.)

Kjøbenhavn d. 18. Oct. 1823.

Jeg har havt den Fornøjelse at modtage Hr. Lectorens Johann Scotus Erigena. — Den er mig saa meget mere kjær som jeg har den fra Deres egen Haand. Endnu har jeg ikke kunnet have Tid til at gjøre mig den nøjagtigen bekiendt, da jeg siden jeg kom ind fra Landet har havt en Deel Forretninger. Det skal skee med det Allerførste. Imidlertid takker jeg Dem for den Opmærksomhed De har viist mig ved at tilstille mig den, og er med Høiagtelse

Deres
tiensthengivne Tjener
O. Malling.

Kjøbenhavn d. 27. Sept. 1823.

Fra den Gyldenalske Boglade er mig idag tilstillet det mig af Deres Velb. tiltænkte Exemplar af Deres: Joh. Scotus Erigena. Jeg bevidner Dem min Tak for Deres venstabelige Opmærksomhed, ligesom ogsaa foreløbigen for den Fornøjelse, som jeg er vis paa, at Læsningen af dette Deres venstabelige Arbeide vil forskaffe mig. Jeg forbliver med Høiagtelse

Deres
ærbød. og hengivne
Engelstoft.

Til S. T.
Hr. Lector Hiort i Sorøe.

Kjøb. d. 21. Jan. 1824.

Jeg takker Deres Velbyrdighed for det mig tilstillede Exemplar af Deres nydske Grammatik, saavel som for Deres ærede Skrivelse af 17 d. M. Saavidt jeg kan dømme, har Deres t. Grammatik betydelige Fortrin for de hidtil brugte, blandt andre ogsaa dette, at den holder Skridt med Sprogets nyere Uddannelse. De har aldeles Ret i at betragte (p. VIII.)

den funde Logik som den eneste fande Grundtypus for al Grammatik, og forlange, at den skal overalt, saavidt mueligt, komme tilsynne. Fra denne Side behandlet, maa Underviisningen selv blive desmere frugtbar, saaledes som den vist altid i Deres Hænder vil være. Trykken kunde have været bedre; den Gylendalske Boghandling pleier at sørge for en bedre ved sine Forlagsartikler. — I alt Fald er dette Noget, der ei kan tilregnes Forfatteren. Deres Ansøgning er idag ved Skrivelse fra Universit. Directionen tilstillet Direct. for Fonden ad usus publicos. Jeg troer, at i dette Tilfælde privat anbefaling maatte gjøre det Beste, og mit Raad skulde derfor være, at De skaffer Dem nogle formaaende Benners Recommendation til sidstnævnte Direction, og især til Etatsr. Collin. Jeg veed ikke, hvorvidt min personlige heri kunde formaae noget, men jeg skal i alt Fald gjøre mig en Fornøielse af at tale til Collin derom og søge at interessere ham for Deres Andragende. Det lader sig let begribe, at Deres nuværende Levebrød, sjønt i Stand til at give Dem Udkomme, dog ikke kan afgive noget Overflud til Afbetaling af Gjæld eller Forskud¹⁾.

Med Hoiagtelse forbliver jeg

P. S. Directionens Brev til Di-	Deres Velbyrd.
rector L. angaaende Indførelsen	hengivne
af Deres nydste Grammatik i S. .	Engelstoft.
Skole afgaer idag.	

Kjøbh. d. 27. April 1826.

Jeg takker Dem, høistærede Hr. Rector, for det Exemplar af Deres nye Skrift om de høitidske Substantiver, som De har været saa god at lade mig tilstille. Rigesom det bærer Præg af et grundigt historisk Studium af Sproget og af den Sagtagelsesaaend, der er saa nødvendig en Betingelse for heldig

¹⁾ Da jeg ved privat Understøttelse havde uddannet mig under en frivrig Udenlandsrejse, hvilket dengang ansås ligesom en alm. lærd Attestatsstagelse, søgte jeg om, at det Offentlige vilde overtage en ikke betydelig Gjælds Afbetaling for mig i Udlandet.

Sprogforskning, saaledes er det en ny Borgen for det Gavn, De vil see Dem istand til at stifte i det Værefag, der har et af de meest uddannede Sprog og en af de meest udmærkede Litteraturer til Gjenstand. I samme Grad som en grundig Sprogunderviisning er gaaet foran, i samme Grad vil den for de Modnere bestemte Anførsel til nærmere Bekiendtskab med den tydske Litteraturs Mesterværker — navnlig dem fra det at-
tende Aarhundredes sidste Halvdeel¹⁾ — bedre kunne opnaae sit Niemed. At ogsaa dette under Deres hensigtsmæssige Be-
ledning og agtværdige Iver for Deres Værefag vil bevirkes, derom er jeg ligesaa forvisset, som jeg dertil af Hjertet ønsker Deres Bestræbelser det mueligste Held.

Med Høiagtelse forbliver jeg

Deres hengivne E.

Kjøbenh. d. 11. Nov. 1826.

Jeg bevidner Dem, høifarede Hr. Rector, min Tak for det Exemplar af Deres Forsøg angaaende de tydske Conjugationer, som De har været saa god at tilstille mig, ledsaget med Deres behagelige Skrivelse af 1. d. M. Med Fornøielse har jeg læst de almindelige Bemærkninger, som De har forudskiftet S. 1—5, og med Interesse fulgt den Anvendelse, som De i det Følgende har gjort af de deri opstillede Principer. Uden at tilegne mig nogen betydnende Stemme i den egentlige Formlære, erkiender jeg med Dem den alt for almindelige Feil ved Grammatiker, at de glemme og tilfidesætte det, som er det allervigtigste, Sprogenes egen indre, af deres eiendommelige Liv udspringende Organismus og Retning, saa at de ofte ikke ere andet end disse Sprogs Riggklæde eller etflags Forstening deraf. Sprogene kunde meget vel ogsaa i Underviisningen være, hvad de ere i deres Natur, Liv af Liv, istedet for at blive Død af Død, hvortil Grammatikerne saa ofte gjøre dem.

¹⁾ Jeg forstod nok, hvorledes Engelstoft, af sand Embedsiver og personlig Bøvilje, håbede at frelse mig fra det 19. Aarh.s tydske-philosofiske Besmittelse.

Dertil hører Historie, Logik og en ved cursoriff Læsning erhvervet Tact for Sprogets Aand; det er hos Lærerne¹⁾, at disse bør findes, og de korteste Grammatiker ere da de bedste. Det har været mig kiært at see, at De ved Deres ommeldte Skrift har gjort opmærksom paa Noget, der ikke mindre i pædagogisk Henseende end fra Sprogenes egen Interesse fortienner at agtes paa og at benyttes practiff. —

Naar Reglementerne, paa hvilke der arbeides, ere fuldendte, saa vil ogsaa Bestemmelserne angaaende det academiske Raad blive redigerede. Men maaskee gjør man sig i Sorø andre Forestillinger om dette Raads Functioner, end dets Hensigt medfører. Det er nemlig ikkun Disciplinar¹⁾ Sager, som derunder komme til at henhøre, og som der skulle afgjøres og paakiendes. Alt Andet vil henhøre under de sædvanlige Lærer-Forsamlinger. Jeg forbliver med Høiagtelse Deres Velbyrdigheds

arbedige og hengivne E.

Anm. Det Sidste blev dog ikke Tilfældet! Thi det Akademiske Reglement, som udstedtes 1827, bestemte, at alle Sager i de særegne Akad. L.=Fors. skulde afgjøres af de fleste Stemmer. Det var sikkerlig Angst for Taubers Malkonduite, som fremkaldte denne store Forandring så få Måneder efter dette Brevs Uffendelse.

Det indtraf da denne høist mærkelige Sene. Den magelige Tauber havde ikke engang gjenlæst det særegne Akademiske Reglement! I det første Akad. Møde var han og en anden stærkt imod de Flestes Mening. Estrup sagde da: Vi komme vist til at stemme om det. — Nej Tak, sagde T., det vilde jeg åbenbar komme tilført ved; jeg kan umueligen give efter. Den milde Estrup tav forlegen; men Fogtmann viste nu T.—Stedet om „Afgjørelse ved Majoritet“ i det ny Regl.; da blev han bleg, sprang op og gik forvirret frem og tilbage på Gulvet. Overraskelsen havde gjort ham mállos. Endelig sagde En: men vi må dog forfætte, Hr. Statsråd! Hertil svarede Staffelen da: „Vær så god, mine Herrer! Jeg seer jo, at jeg kun skal have $\frac{1}{11}$ Stemme; om den kommer med eller ikke, gjør jo Intet til Sagen. Værsgo!“

¹⁾ udhævede af Engelstoft selv.

— Endelig fatte han sig nedslagen ned igjen, og der stemtes. —
Se, således begyndte den Særegne Akademiske Anstalts Bestyrelse!

Kjøb. d. 3. Nov. 27.

Jeg lader, Høistærede, medfølge dette Par Ord, for —
efter Tidens Korthed — at bevidne Dem min Tak for det mig
venstfabeligen tilsendte Exemplar af den nye Udgave af Deres
nydske Grammatik, for hvilken Intet kan være mere anbefalende
end i saa kort en Tid at have oplevet Trangen til et nyt Op=
lag. Dette Arbeide forener sig med det af Dem nyligen over
det latinske Sprog udgivne for at documentere hos Forfatteren
et fortrinligt Kald til den dybere Indtrængen i Sprogene, som
hos den historisk=forforskende Tænkter bliver til Sprog=Philoso=
phie, en væsentlig Deel af Philosophie i Almindelighed og
— maaske — den rette Bei og Indgang til den Philosophie,
hvis Udbytte er, ikke Tænkens Nat i Sprogets Nat, men Tænk=
kens Lys i Sprogets Klarhed. Som den, der — paa Grund
af min Alder — har nogle Erfaringer forud, tør jeg spaae
Dem, at De paa den Bei vil høste langt rigere Frugt, end
De maaskee selv ved første Diekast har troet, ei blot som Lærd
(hvilket ogsaa per se er Værd værdt), men ogsaa, og end mere,
som Tænkter og Philosoph¹⁾. Drinking deep — sobers us.

Med Høiagtelse og behagelig Erindring af gamle acade=
miske²⁾ Forholde

Deres hengivne E.

Kjøb. d. 22. Jan. 1828.

Høistærede!

Formodentlig vil Etatsraad Tauber allerede have givet de
samtlige Hrr. Professoreer Leilighed til at yttre Deres Mening
angaaende Reglerne for Hovedkarakterens Uddragelse ved exam.
philos., hvorom han for c. 8 Dage siden blev tilstrevet at

¹⁾ er nogle ret nette Skojer for mine såkaldte mystiske Meninger om
Christendom i min Scotus Erigena, 1823, og om det Andeliges Væ=
sen i Viljens Frihed, 1825.

²⁾ I ældre Tid hed Universitetet sædvanligst „Akademiet“.

overlægge med dem. Til Veiledning bleve de Regler sendte, der følges her, og for at Udtrykket „i Analogie med ex. art.“ ikke skulde misforstaaes (hvorpaa Hr. Profess. i Deres behagelige Skrivelse til mig af 2den Juledag henpegede — jeg beder undskyldt dens sildige Besvarelse —), anledigede jeg, at det blev udtrykkelig tilføjet, at ved denne examen den ene Rubrik ikke skulde have mere Indflydelse end den anden. (Udtrykket „Analogie“, som for Kortheds Skyld blev brugt, var nærmest meent som refererende sig til det større Antal af Rubriker i S. end i R.) Hvad de for Hovedkarakterens Uddragelse ved ex. art. bestemte Regler angaaer, da kan man ikke nægte, at, naar de analyseres nøie, jo nogle Inconsequentzer synes at vise sig; men deels ere de maaffee uundgaaelige, naar man ikke vil substituere Talværdier (hvilket har mange Betænkeligheder), deels ere de i deres Virkning enten temmelig ligegyldige eller uskadelige, eller vel endog snarere gavnlige end skadelige, hvilket er ved Universitetet den Mening og Anskuelse, som hyldes af Pluraliteten af Professorerne i det philosophiske Facultet (mig inclus.)¹⁾

De vil snart paa officiel Wei erfare den ubehagelige Nyhed, at Directionen har seet sig nødt til, formelig at suspendere Profess. Molbech i Sorøe; da han i Winter ingen Forelæsninger har at holde ved Academiet, saa behøves ingen Foranstaltning i saa Henseende. Hans partes i Stolen skulle „einstweilig“ forsynes ved Vicariering.

Jeg forbliver med Høiagtelse

Deres ærbød. heng. Engelstoff.

Kjøb. 28. Juni 1828.

Høifstærede Hr. Professor!

Det gjorde mig ondt, at de skulde forgieves have uleiligt Dem hen for at bæere mig med Deres Besøg, medens jeg var

¹⁾ Dette Brev tør ikke forbigås til Mandens Karakteristik. — Det Spærende er G.'s.

i Sorøe, ligesom at jeg ei heller selv var saa heldig at træffe Dem hjemme. Væsentlige Forandringer ved Professorboligerne, saaledes som De nu eengang ere indrettede og afleverede, seer Directionen sig ikke istand til at lade foretage; i mindre vigtige Ting føier den gjerne Vedkommendes Ønsker. Som et Beviis paa det Sidste vilde Hr. Professoren derfor ansee, at den har bevilget nogle af de Punktter, Deres Andragende gif ud paa, uden at finde nogen Mangel paa Velvillie deri, at de øvrige ikke have kunnet samtykkes. Paa Velighederne i og ved Professorboligerne kan der være nogen Forskjel; Deres er bedre end Nøgles, mindre god end Andres. Man tager det som det falder; altid kan man være vel fornøiet med det, man har i Besiddelse (Professorerne ved Universitetet maae anderledes tage til Takke), og ved foresaldende Optioner immer¹⁾ have Udgang til noget Bedre²⁾.

Med Høiagtelse Hr. Professorens
ærbød. hengivne E.

Kjøb. d. 4. Maj 1830.

Høifæredede Hr. Professor!

Jeg har forefundet det Andragende fra Dem, hvorom De under 25. f. M. har tilskrevet mig. Eftergivelse af det endnu Resterende af det gjorte Laan kan Directionen neppe andrage paa. Det vilde være altfor betænkeligt i sine Følger, om det endog ikke var usikkert i sit Udfald. Men maaskee kan den i det Tilbud af nogle Bærker, som De har gjort Academiets Bibliothek, finde et Middel til at facilitere Deres Ønske om at blive lettet for Byrden af hiin Gjæld. Efter hvad af sagskyndige og erfarne Bibliotheksmænd er opgivet, kunne disse

¹⁾ ikke ualmindelig i den Tid; flere, især Fruentimmer, sagde ogsaa: „ømmer“.

²⁾ Kollegiet viste mig i Bygningsfager uegtelig Gunst; det bør og vil jeg gjerne befjende. — Spørgsmålet her galdt en Sag, hvorved jeg onstede et Princip stadfæstet, hvilket nu har tabt sin Interesse.

Bøger¹⁾ anslaaes til et maximum af Auctionspris af c. 100 Rdlr. eller Noget over. Da det er saadanne Ting, som Acad. Bibliothek kunde ønske, saa mener jeg, at Directionen kan, uden at komme i Modsigelse med sine Maximer, under Formen af denne Acquisition, være Dem behjælpelig til, hvad enten ganske eller for største Delen at faae Dem befriet fra den Gjæld, De endnu har til Academiet og finder Dem trykket af. At det i saa Henseende hverken mangler paa Directionens Belvillie imod Dem i Almindelighed eller min Redebonhed i Særdeleshed, kan jeg have den Fornøielse at forsikre Dem.

Erbødigst og hengiven E.

Kjøbenhavn d. 19de Jan. 1833.

Høistærede!

Jeg modtog Deres Brev af 14de dennes netop som jeg underskrev det Directionens Brev, der indeholder Afgjørelse af den omskrevne Gjenstand. Da denne Afgjørelse ikke synes ganske at stemme med Deres Forlangende, saa har jeg troet saa meget mere at burde underrette Dem om, at Anledningen hertil ikke er nogen Uvillie fra Directionens Side til at opfylde Deres Ønske; men kun, at, siden Laanet er Dem forundt ved en Kongelig Resolution, der tillige udtrykkeligen foreskriver Tilbagebetalings Terminerne og Summerne, saa tør Directionen ikke paa egen Haand give Tilladelse til Forandring heri; men hertil vilde i al Fald udfordres en nye Kongelig Resolution og altsaa forudgaaende Forestilling, hvilket vel ikke for den liden Udsættelse, Høistærede attraaer, var værd, eller, som jeg antog, maaskee af Dem ønskedes, derfor valgtes den Maade, som blev fulgt, hvorved for det Første alt er i Orden til næste Summetermin; og naar den kommer, kan man jo altid nærmere see til, hvad der videre kunde være at ønske.

¹⁾ Noogle af mig fra Italien hjembragte sjældne Bøger, som jeg nu måtte opoffre for nærmere Behovs Skyld.

For saa vidt jeg hertil kan bidrage, skulde det være mig en særdeles Fornøielse.

Deres hengivne

(Sperret er Forf.'s)

Hansen¹⁾.

Efter Martsdagene sagde H— engang til mig: Ja, hvad er det så? Før havde vi 1 Ronge, under hvem vi Andre styrede; nu har vi fået 33 Småkonger. — Da Martzministeriet faldt, var han tilfagt til Referat; han indfandt sig, men der var hverken Bud eller Lyfene tændte. Han tændte da selv, og gik op og ned i den store Stue; da der ingen kom, så han sig endelig om, og opdagede nu, at Stolene langs med Væggen vendte Ryggen udad, og at noget lå bagved; tilsidst mærkede han, at det var Monrad selv. Han gjorde da Støj og fik endelig Ministeren på Benene. — Af deres mærkelige Samtale kan jeg kun anføre dette af Monrad: Nej, Hansen! Tal ikke således! Den, som engang har smagt Diagens Sødme, ved, at det ikke er således. — Men jeg tør ikke forsømme at fremhæve, at Hansen aldrig har „ladet mig mærke“, som Talemåden lyder, at jeg gramt havde opponeret imod ham i Literaturen, hvad Sorø Akademis Christens angik, såvelsom andensteds. Dette må jeg dybt ære. —

Hansen har måttet være ret betydelig, for såvidtsom man betænker, hvor højt A. S. Ørsted, Mynster, o. lign. Mænd skattede ham, hvilken Indflydelse han imod Fleres Forventning somme Tunge vidste at udøve, og hvor bange egentlig hans Overmand Geh.=Råd Rothe i Grunden var for ham. Til at udføre var han vist overordentlig duelig. Om Forsøg af ham på Intriger, Forfølgelse, o. lign. hørte man ikke tale. Da Geh.=Råd Rothe efter Waages dødelige Afgang havde opnået Christian VIII.'s Resoluffion for, at Sorø Akademi skulde bestå og kun modificeres i dets Virksomhed, og Geh.=Råd Ubler allerede i et Privatbrev havde meldt denne store Nyhed ud til os, gik Hansen alligevel til Kongen og satte det Heles Tilbagetagelse igjennem! I det mindre førte han noget Vignende igjennem ved den (vistnok ganske fejlede) Lære-Anstalt på Mørup. Melankolsk, bl. a. over sin Husstrus tidlige Tab, egnede han sig for at hange efter Grublerier; hertil kom, at han fra først af var en meget jævn Student og først i en modnere Alder udvikledes. Således sværmede han f. Ex. for Badning og Svømming og påstod, at Nasjonernes

¹⁾ Direkksjonsmedlem, Konferentsråd, Discipel og Yndling af A. S. Ørsted, fortrinlig Kollegie-Arbejder, streng Statsøkonom, religiøs Grandster. Han skrev den bekjendte Trostebog for Skiftesforvaltere.

livligste Perioder hang sammen med disse Dvellers rigtige Påskjønnelse hos dem. En Broder af mig, siden død som Bestyrer af Bordingborg Skole, kunde han aldrig noksom agte og prise, da denne havde erklæret ham, at han levede med Kone og Barn tilfreds af sin ringe Adjunkt = Gage og bekostede dog engang en liden Rejse, el. lign. Han kunde overalt fordybe sig i Tingen. Således skulde jeg engang spise til Middag hos Biskop Mynster i en Ferie. M— havde prædiket til Aftenfang, men nu kom Hansen lige fra Kirken for at afhandle to Steder i Prædikenen med M—, og vedblev i en stiv halv Time med Samtalen, skjønt han så Døren åben til det dækkede Bord. Det var både et Feilgreb og i sig selv ogå fuldkommen rigtigt. Sid mange danske Embedsmænd førte et så sjæleligt Levnet! Men han kunde tilige være slem hård, f. Ex. imod Estrups Virksomheds-Iver, hvem man vel må sige Hansen bortskræmmede fra Sorø.

Kbhvn. d. 6. Dec. 1835.

Kjære Hiort.

Undskyld, at jeg først efter lang Tids Forløb sender Dem vedlagte mærkelige Actstykke tilbage med Tak for Laanet¹⁾. Den politiske Betsalenhed skal, efter Sigende, nu gjøre saa store Fremskridt hos os, at hiin Tale vel neppe kan blive at betragte som andet end et umodent Forsøg, og Aanden deri vil nu aldeles ikke finde Bifald efter de moderne Anstuelser, der udfrages paa Gader og Stræder, taktet være Skrigsfriheden, som den grønne Ungdom ikke vil lade sig betage. — Dog jeg vil ikke plage Dem med mine politiske Uergrelser, men ikke desto mindre agter jeg rigtignok at plage Dem lidt med en anden Sag, nemlig med Indcassationen af de paa indlagte Subskriptionsplan²⁾ tegnede Bidrag; Estrup har betalt; hvad der staaer tilbage, beløber sig til 46 Rdlr. r. S., som De maaskee ved en Anviisning kunde lade mig hæve hos Secr. Reichmann eller remittere mig gjennem Justr. Povelsen eller paa hvilken anden Maade, De finder for godt. Da Sagen angaaer

¹⁾ var nok min Tale på Sorø Akad. den 28. Jan. 1828, der siden tryktes i 1840.

²⁾ Barme Tilhængere af Dr. Mynster som Prædikant lode hans Buste udføre i Marmor, og opstille hjemme, da han engang var i Kirken.

Mynster, vil De sikkert ikke lade Dem den Ulejlighed fortryde, som jeg herved foraarfager Dem. Jeg tilføjer kun, at da Bispen var fraværende en stor Deel af Sommeren og Mynster nu er i Roeskilde, kan Arbejdet ikke udføres, førend M. kommer tilbage, formodentlig engang i Januar, men da Bidragene imidlertid skulle indfattes i Sparekassen, ønskede jeg dem om muligt endnu i denne Maaned. M. har naturligviis ogsaa sin Deel af politisk Nød og er vel anstrevet hos det unge Danmark — man maa troste sig til, at de unge Herrer vel engang blive ældre og besindigere; det er heller ikke de Umyndige, som bringe min Galde i Bevægelse, men de mange Ældre, som burde have bedre Forstand og som dog løbe avede omkring og have Skruer løse — men nu er jeg jo atter kommet ind i Politiken — altsaa manum de tabula!

Hils mange Gange Deres gode Kone og andre godt Folk i Sorø, Estrup ikke at forglemme, som jeg beder at gratulere til hans Godskjøb¹⁾; jeg vil haabe, at det vil blive ham til Gavn og Fornøjelse; her mene mange, at han har kjøbt for dyrt²⁾, men jeg regner ikke meget paa den Tale; det gaaer dermed, som naar Folk vil gifte sig — der bliver altid snakket om Bruden, og hvem har da ikke noget at sætte ud paa hende? — Vi skulle nu i Directionen til at betænke os i Anledning af Estrups Plan angaaende Academiet og Skolen i Sorø, og jeg vil inderlig ønske, at der maa komme noget godt ud deraf³⁾. Jeg havde ret lyst til at tale med Dem derom, naar det engang kunde træffe sig, at De kom til Byen — har De noget paa Hjertet i den Anledning, saa hav den Godhed at skrive

1) Det gamle Kongsdal i Solbek Amt, hvortil han siden trak sig tilbage.

2) dette var Estrup meget ligegyldigt, da han købte — for at få et nyt Hjem.

3) En vis Alferdighed kom oftere frem hos den ædle Estrup, formodentlig en Folge af den i Stilhed spirende Brynssyge, som tilsidst fik Bøgt med hans skjønne Liv. Han skrev således meget snart, efter at han havde overtaget Direktørposten definitivt, et Forslag om Akademiets Omgjørelse. Se hans Underviisning og Opdragelse ved S. Afad. 1832.

mig det til. Naturligviis taler De herom intet — heller ikke om, at jeg ikke har store Tanker om et Real-Academi, men vel om en Real-Skole i Forbindelse med eller rettere som en Deel af den lærde Skole. — Lev vel!

Deres hengivne
Kolderup-Rosenvinge.

Lyngby d. 20. Juni 1836.

Kjære Hiort!

For lang Tid siden burde jeg have besvaret Deres kjære komne Breve og takket baade for de deri indeholdte Meddelelser, og for Deres Ulejlighed med Subscriptionen til Wihnsters Buxte, og sandelig! det er ikke blot Forpligtelsen, men langt oftere Lyften til at skrive Dem til, som jeg tit levende har følt — et tamen mendax desideror! Jeg behøver nu ikke vidt og bredt at forklare Dem, hvorledes de bedste Forfætter ofte ikke blive udførte, at Aanden er villig, men Hjertet skrøbeligt &c., eller at jeg har Grinde mange Steder, mange Fern i Flden, hvorfor nogle altid brændes &c. &c. Jeg vil derimod strax gaae over til at fortælle Dem, hvorfor jeg netop nu skriver Dem til (og det endda intet Svar paa foregaaende Breve). — Sagen er denne: Grev Holck, som jeg jevnlig seer her ude, har en Brodersøn, der tillige er Dattersøn af Grev Hardenberg; han har først talt til mig om det unge Menneſte, og jeg raadede til at give ham i Deres Hænder; igaar fik Bedstefaderen fat paa mig og bad mig at skrive Dem til, da han agtede at rejse til Sorø. —

Deres Breve fra Provindsferne¹⁾ have meget glædet mig og mange andre; især har jeg fundet Critiken over Uſſings Forslag til Realskolevæsenets Organisation ganske fortreffelig — om et og andet havde jeg megen Lyft til at tale, vel og til at disputere med Dem om, blandt andet om Deres Gymnasier²⁾, da jeg ogsaa i denne Tid har adskillige Forslag paa Stabelen;

¹⁾ S Heibergs flyvende Post.

²⁾ Det var Skade, at den ellselige Rosenvinge aldrig havde gaaen i Skole. Han var eneste Barn og dimitteredes i 1809 af U. A. Plesner, siden

men for Øjeblikket er det mig umuligt, da Universitetets Finantser give os alt for mange haarde Nodder at knække og fordre i meget væsentlige Punkter Reformere. Maaſke det vil blive bedre i Ferierne, og da vil De faae et langt Brev fra mig.

Hils meget Deres gode Frue fra Deres hengivneſte **A. K.**

Kbh. d. 4. Oct. 1836.

Kjære Hiort!

Det er mig endnu ikke muligt at give Dem fyldeſtigjørende Beſkeed angaaende Tiliſch's¹⁾ Specimen, da jeg endnu ikke har læſt alle hans Beſvarelſer, og det ſamme er Tilfældet med de øvrige Profeſſorer. Vi har nemlig ikke mindre end 36 juridiske Candidater denne Gang, og ſølgelig 288 Beſvarelſer, hvoraf nogle paa 2 å 3 Ark, at læſe; dertil en Slump Diſputatſer, 2c. 2c. Naar jeg, ſom jeg haaber, faaer dem læſt til paa Løverdag, ſkal jeg give Dem Underretning om min og mine Collegers Mening. Hvad jeg hidtil har læſt af T. kan ikke begrunde nogen beſtemt Dom, fordi det hverken er meget godt eller meget maadeligt — rimeligviis vil hans Spec. komme til at ſtaa i Mellemclaſſen, hvis Charakteer vil beroe paa den mundtlige Examens Udfald. Kan jeg intet bedre ſige Dem paa Løverdag, faaer De intet Brev, hvilket ikke vil forundre Dem hos Deres næſten uforſvarlig brev-knappe Ven. Mange Tak for Bemærkningerne om Sorø; jeg haaber, De har ſaaet mit Project angaaende Universitetet og de lærde Skoler; det er længe ſiden, at jeg har bedet Reichmann om at beſørge det til Dem; jeg længeſ ret efter Deres Bemærkninger derom. Hils mange Gange Deres Frue; jeg haaber, at hendes Helbred er reſtitueret.

Deres hengivneſte **A. K.**

Præſt i Humble på Fangeland. Jeg hufter godt nogle Gange, jeg i Eſterſlægten ſom lille Dreng ſad på Laboretten i Examensſalen, ſå kom der en vakker Dreng med ſin Lærer og hørte noget på os; det var den liden Roſenvinge, ſom førtes ud at kjende Verden.

¹⁾ Georg T., yngſte Søn af min mangeårige Ven penſjon. Oberſt v. Tiliſch, af Kavalleriet, † 1845; for Tiden Herredſfoged i Bjerge Herred. Han tog Examen om og fik laudabilis.

Forord. I et Årstid havde min Kollega Carl Molbed blandt andet tilskrevet mig således:

a.

Høifæredede Hr. Collega! Jeg lider idag ubeskriveligen af en rædsom Drepine, saa at jeg ikke kan give mig synderlig af med Drengenes Underviisning. Skulde De eie Basedows Elementarwerk der Erziehung, eller hvad Bogens rette Titel er, hvilket jeg nu ikke kan erindre nøiagtigen, vilde De forbinde mig meget ved at laane mig Billederne til Samme, hvis Beskuelse da paa eengang baade kunde more og gavne dem, og give dem Anledning til Samtaler over det Seete uden min Deeltagelse. Jeg skal staae inde for, at c.

P. S. Skriftligt
Svar udbedes.

Fra idag Deres oprigtige Ven,
om De skjøtter om en uhykkelig, men
sandhedselkende Mand's Venstabs.

Erbødigt

Carl Frederik Molbed.

Han besøgte mig i samme Epoke undertiden om Aftenen, men blev vred, naar jeg opfordrede min Hustru, som havde flere Småbørn at passe, at gå tilfængs, naar Kl. gik over Elleve, da det, sagde han, var det samme, som at vise sin Gæst på Døren. Engang kom han en Formiddag, da der vare Damer indbudne til Kaffe, talte overmåde venligt og muntert, men drak få med et, til sommes Fatter men sommes Forstrækkelse, al Fløden ud, som stod på Bordet, og gav derpaa mange knubbede Ord, fordi jeg, som kaldtes tilhjælp, fik ham lempeligt „på Døren“. Han var Hjertens god af Naturen, kunde isandhed være elskværdig, og viste særdeles sikker Dømmekraft, naar han ganske var ved sig selv. Han kostede mig ellers ikke få lidt Tid. Engang, da han en Aften gik opbragt bort, skrev han mig næste Middag således til:

b.

Sorøe d. 23. Februar 1825 Kl. 4¹/₂.

(den var 3¹/₄.)

À Dieu!

Carl Frederik Molbed,
Rector i det græske Sprog og Litteratur
ved Sorøe Akademie paa Grund af

Unbefaling til Hans Majestæt Kongen fra den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler og ifølge Hans Majestæt Kongens Bestalling af 23 Julii 1822.

Men efter sin store Godmodighed kom han snart igjen; blev atter engang vred, fordi jeg ikke vilde høre en smudsig Historie ud; kom så igjen, men blev atter vred, fordi jeg negtede ham ved Aftensbordet mere end den 3dje Snaps Genever, der havde smagt ham altfor godt.

c.

Sorøe d. 11. Martz 1826.
(en fejl Dato.)

P. M.

Jeg beder Dem ærbødigst, at De idag vil vise mig den overchristelige Velvillie og Tjenstagtighed at tage min Udfunction¹⁾ paa Stiftelsen; thi anden Function ved jeg ikke, at vi sammesteds har siden d. 4. Juli 1823.

ærbødigst

Carl Friderich Molbech.

(P. S. Raptim! quod velim excuses.)

Am Herrn, Herrn Peder Hjort, Doctor Philos.
und Lector in der d. Spr. zc. zc.

På Akademiets Examensbal, Vinteren 1826, drev Svækkelsen den Ulykkelige over alle Grændser. Han tomte hvert andet Dje-blik de Glas Rum, som Tjenerne ombare med en Bid Brød til de ældre Iffedandsende, råbte så højt, vrængede ad Direktoren, som talte ham tilrette, sagde Flawser til de unge Damer, zc. Jeg sad i et Sideværelse og spillede Whist med Geh.-Kåinde Stemann og to Herrer. Da kom Direktor, med store Lærer ned ad Kinderne og vridende sine Hænder, forbi os, og M— gav i det samme et Brøl inde i Dandsesalen, som bragte den allerede ængstede G.-Kåinde til heftigt at gysse. Jeg betænkte mig da ikke længere, men trådte med de Ord hen til Direktor: Vil De lægge Hånd på ham, så skal jeg være Mand for at bære ham

¹⁾ Der bestod den passende Bestemmelse, at en Lektor hver Middag spiste ved Elevernes Bord med Adjunkterne, og gik i Kirke med hver Søndag. Hvad Juli-Datoen kan sigte til, ved jeg ikke.

hjem. Modet kom derved op i den arme Tauber. Han greb ham i Brystet idet han råbte: „herut, Karl!“ Jeg knappede min Kjole, omfavnede den leddeløse Oprører bagfra, udenom hans Arme, og bar ham ned ad Trappen lige ind i hans Port, som heldigvis var ligeoverfor den Bygning, hvor Ballet stod. Et Uheld havde nær slagen sig til; thi da min Fange kom lidt til Besindelse, gav han sig så ubændigt til at vræle i mine Arme, at Akademiets flinke Godsforvalter troede at burde dæmpe dette ved at stoppe ham et blåt Lærreds Lommelørklæde i Halsen, men derover sprellede nu M—s sidste Kraft så springst, at jeg let kunde have tabt Egevægten ude på Trappen. Min Hånd rystede endnu lidt, da jeg atter skulde spille de første Kort ud.)

Dagen efter modtog jeg denne så meget artige Skrivelse fra Direktør:

Sorøe d. 6. Martz 1826.

Bed at recapitulere i Erindringen det høist ubehagelige Optrin, der indtraf i Gaar Aftes med Lector Molbech ved vor academiske Fæst, føler jeg mig Dem, Høistærede Hr. Lector! særdeles forbunden for den Raskhed og Beredvillighed, hvormed De understøttede mig i at forekomme de videre Følger af en Opsætsel, der trueede at forstyrre, om et aldeles at tilintetgjøre, den almindelige Fornøielse.

Jeg iler derfor med at sige Dem den Tak, som Dieblifkets Adspredelse i Gaar forhindrede mig i at tilkjendegive.

Venstabeligst

E. Tauber.

Amn. Man skulde nu troet, at den Ulykkelige var bleven i det mindste suspenderet, men man erfor Intet¹⁾. Dog, meget snart viste sig andre Udbrud af de samme indre Symptomer; han holdt f. Ex. usømmelige Taler ud af Vinduet til Forbigående; da tog Amtmanden Geh.-Råd Stemann sig af Tingen, og en Nat hjørte den kæmpesterke Smed Møller med Molbech til Bidstrup. Hans senere Skjæbne, Helbredelse og Tilbagekomst, hvorledes han en Stund endog holdt Forelæsninger, blev atter sindsvag²⁾, drog afskediget til Frederiksborg &c., vedkommer ikke denne Bog.

¹⁾ Sml. i Mynsters Breve en særegen Ytring om Grunden.

²⁾ Sml. på Side 82 Engelstofts Brev af 22. Jan. 1828; item Mynsters af 1. April s. A.

(Flere Breve fra Gehejmeråd **P. C. Stemann** og nogle andre Høje Herrers.)

Sorøe 16. Decbr. 1823.

Med Taknemmelighed modtager jeg de ærede Herrers Indbydelse til at tiltræde det under Deres Bestyrelse oprettede Selskab for Musikøvelser, ved hvilket ikke allene den mere cultiverede Deel af Byens Indvaanere tilbydes en behagelig Underholdning, men ved hvilket tillige for Sorøe Skoles Elever aabnes Udgang til gavnlig Forlystelse og til Samqvem med Ældre, hvilket er en væsentlig Betingelse for en god Opdragelse, og som disse dog desværre hidindtil saa meget have maattet savne¹⁾.

Med særdeles Agtelse har jeg den Ære at være, de ærede Herrers,

forbindtlig hengivenste

P. C. Stemann.

S. T.

Herr Doctor Hiort

og

Herr Profurator **S. R. Povelzen.**

d. 25. July 1825.

Da jeg i Gaar paastod²⁾, at Hans Majestets Tilbage-
reise ikke var opfat, hvilket den Tiid ikke var Sandhed, for-

¹⁾ Dette var en velfortjent Snært til, at Dirkt. Tauber så lidet visse Interesse for i denne Retning at sætte Anstalten eller sit eget Hus i Virksomhed. — Hovedmanden for vort lille Selskab var naturligvis vor Musiklærer, den fortrinlige Kapelmusikus Fr. Pedersen, men han vilde endelig ikke være i Bestyrelsen. — Stemann passede på Alt. Ved en af de første Konserter talte han til mig med de Ord: De burde egentlig være lidt ængstelig ved at bede såmange sammen i dette gamle Bindingsværkshus (den store Sal over min Embedsbolig, hvor foreløbig Skolens Examina m. m. holdtes), men jeg vil dog trøste Dem med, at når man regner hver Person til 1 Ed. Rug, så kan Antallet vel nok gå an.

²⁾ Jeg havde henad Aftenen den 24de ds. Brev fra En, der var med Hoffet i Kjøbenhavn og som lod et Ord falde om, at vort Gjensyn på Tilbagereisen til København var udsat, da Kongens Tilbagereise var opfat; en Timestid efter gif jeg i et Selskab hos Geh.=R. Stemanns,

faavidt man da endnu ingen Efterretning derom kunde have i Sicelland, saa bør jeg berigtige dette derhen;

at der i Aftes passerede en Kongelig Estafette over Beltet, som skulde melde i Kiøbenhavn at Hans Majestets Reise er opfat!

Stemann.

S. T. Herr Doctor Hiort.

Anm. Denne Fasthed kom frem i det Store som i det Små. Som Amtmand forfulgte han til det Yderste Drenges Frugttyverier, fik han en gammel Kone, som på Landevejen havde funden et Hestedækken og ikke tænkte på at opløse det, afstraffet, o. lign. Han skaffede ved den Sorø Akad. Mørup Gods tilkjøbs for en 4. el. 5te-Del af den Sum, det kort efter var værdt. Højfortrolig med Kong Fred. VI fik han let hemmelig Tilladelse til at købe Godsset uden Universitetsdirektionens Videnbe, og de indtrædende Omstændigheder skaffede ham et ypperligt Skalkfejful. Godssets Beliggenhed op til Akademiets anbefalede Kjøbet i høj Grad, hvorfor den nidkjære talentfulde Godsforvalter S. R. Povelsen tidligere oftere foreslog det; men Stemann vidste stedse at afsøise ham. Da faldt den driftige og velhavende Mand på selv at ville erhverve denne så fordelagtige Ejendom i Forbindelse med en Svoger, og en Broder, og meddelte det til St—, bestandig endnu i den Tanke, at Akademiet dog tilsidst skulde erkende sit eget Vel og lægge sig derefter; han tilbød St— dog i det mindste at se Papirerne, som viste alt så fordelagtigt for S— A—; men Nej; han rådførte sig med mig, om det vel var rimeligt, at St— kunde være så blind, men jeg svarede, at vilde han ikke engang se Papirerne, så måtte han have sine aparte Grunde. Povelsen forberedede da alt til sin Plans Udførelse, og gik endnu engang til St— og bad om Permision til at tage til Kbhavn og derfra til Auktionen, stedse forberedt på, at St— tilsidst skulde sige: Nej, holdt! køb det dog helst til Os. Men St— afflog, spøgede, og sagde: God Lykke! Altså sige vi ved deres Hjemkomst: „Velkommen Hr. Herremand.“ Nu var Povelsen ganske duperet og rejste sjælelad.

---

og kom håndbælsvis til at nævne den Opsættelse ved Aftensbordet. Men St—, som vidste Bested om særdeles Meget, kunde ikke godt tåle, at Nogen vidste en Hofbegivenhed før ham, og modtogde mig; jeg replicerede ganske kort men tydeligt, og han duplicerede kategorisk med sit Nej. Da det så viste sig, at jeg havde haft Ret, så fik jeg næste Middag denne Billet, som den opmærksomme Læser vil finde ret karakteristisk. Han var således i Alt en rigtig fast Mand.

Men St— havde ræsonneret således: Erfarer nogenfomhelst, at S— A— vil have Godset, så skrues det op for os uden Ende; får Kollegiet det at vide, så sættes endvidere Konf.=K. Rothe i den største Forlegenhed, thi han er både Medlem af Direktionen og Formynder for det ene Kuld af Arvinger i Boet; endelig åbnes et Spillerum for alle Slags Planer og Intriger her på Egnen. Altså må Povelsen opoffres. Auktionen holdtes da, Konf.=Råd Rothe sad der som Formynder; Povelsen bød; da der så sagdes: 1ste, 2. 3. Gang! bød ingen højere, og Rothe og andre Vedkommende gik ind i et Sideværelse, for at aftale, om man nu skulde gå ud og slå til. Povelsen, hans Svoger Ritmester Pringen og den Tredje vare yderst spændte, hjemme i Familien havde man den forrige Aften udmalet sig alle Behagelighederne og en lille Diner ventede de trende Tredjedels-Herremænd i Sorø. Men nu kom 2den Akt. Pludselig trådte Kanselliråd Harhoff, Byfoged i Ringsted og fra sin Fuldmægtigpost af Stemanns første Fortrolige, hen til Povelsen og hvidskede: Se i min Hat henne i Vinduet! P—, i sin Spænding, hørte dette knap, men eftertrykkeligst-på ny opfordret, lød han dog. Medens han nu, rent forvirret ved her at læse en officiel Skrivelse, hvorefter han ved at købe Marup måtte umiddelbart opgive sin så behagelige Stilling som S— Akademies Godsforvalter, og i sin Overraskelse løb til Svogeren, til Rothe, til Harhoff 2c., trådte denne sidste op, gav et Overbud, og ikke længe efter tilfloges Godset Akademiet. Et Øjeblik tænkte P— på at trodse, træde af fra Posten, og triumfere over den listige Overherre; Svogeren var ude af sig selv, råbte, vilde købe uden Deltagere, 2c. Men besindig Klogskab sejrede dog, da man indfå, at i Penge kunde man ikke hamle op med S— A—, og at man altså ikke kunde få Godset på Trods. Jeg måtte næste Dag beundre, at min Ven P— tog sig således i det, som han gjorde. — I kort Tid betalte dette Kjøb sig fire-semdbobelt for S— A—, men sidenhen igjen, da der oprettedes hint Landvæseninstitut under G.-K. Mallings Svigersøn Gjerfing 2c. 2c., kostede det store Tab; men det vedkommer os ikke her. To År efter blev St— Statsminister, og havde sidenher intet at gøre med eller for Akademiet.

Denne Fasthed i Handling trådte endnu hårdere frem i Domme. Christendommen, sagde han engang, er en mageløs Politimester, men sådan som Fogtmaann tager Tingen, det kan i sig selv umuelig være det Rigtigste, eller for Menneskene det Gavnligste. En anden Gang: „Ja, Ingemann! hans Hypoteker kunne måske gjælde til Poesi, men jeg siger Dem, at om den Drøm kunde virkeliggjøres, at jeg kom til at leve hele mit

Liv nok engang igjennem, så vidste jeg ikke en eneste Handling, jeg vilde gjøre anderledes, eller en eneste Tildragelse, jeg ønskede uftæet.“ — Men alt sådant var jo „Filosofering“, og den var over hans Horizont; blev han blot indenfor sine Grændser, så undgik han langt lettere Extremet. — Der taltes om de vågnende realistiske Ideer, og Flere bekjæmpede dem og talte om klassiske Studier med andet slikt; da sagde Stemann: I skulde vogte Jer med den Snak, for jeg sætter mine 3 Danske Jurister, Justitsråd Borgermester Birch i Slagelse, Prokurator Godsforvalter Povel- sen i Sorø og Kanselliråd Harhoff i Ringsted, imod 3 Dufin latinske Jurister af den gjængse Slags det hele Danmark over. Han kunde også have sagt: Mit Amts Skole er nok nyttigere, end alle Manuduktorer tilsammen. Da i Lybverne alle Kontorers Revision omkring i Landet fandt Sted, så glemte man dette Stemanns tilfidsst, og sendte som missus dominicus A. S. Ørsted med den så slinke lille Jacobsen. — D — yttrede for mig sin over- ordentlige Fornøjelse over hele Stemanns Indretning. — Under den nye Bygnings Opførelse blev en Aften en strikke sat i Gang af flere Hundrede Håndlangere; der var periculum in mora og Bygnings-Konduktor Fr. Friis vidste ingen Udvej; men St — lod en forulykket Gartner Carlsen arrestere, som var iblandt dem, og næste Morgen — mødte alle til Arbejde igjen. Han fortalte siden hele Historien meget morsomt ved sit Aftensbord, hvor Sønnen, Amtmand i Randers, just var tilstede; noget tvivlende spurgde denne: Men hvad blev St — egentlig sat fast for? Men Faderen svarede raff: Til Rettens Hævdelse! Har Du ellers aldrig forvisket Dig Rogens Person, inden Du kunde forevise Grunden? Så er Du såmænd også mere end en Gang kommen forsilde, min gode Ludvig! — Selv i det mest Enkelte var han ligedan; da han skulde være Raases Eftermand i 1826, varede Korrespondentsen længe om alle Betingelserne; han fordrede f. Ex. Lov til at møde i Statsrådet, hvor Regelen krævede Knæ- benklæder, Silkestrømper og Sko med Spænder, på Grund af sin Alder, Podagra og Bane, med snørede Halostøvler, i det mindste så store som gamle Wallings, foruden et par andre Føjeligheder. Og i store Enkeltheder var han endnu ubøjeligere; han var lige ved at blive Finants-Minister, da . . . . blev det, fordi han ikke på nogen Måde vilde vide af, at Kongen ved Håndbillerter uden videre anviste større og mindre Summer på Kassen, hvilket Fr. VI. på den anden Side ikke var kapabel at opgive på Grund af så mange Års Praxis. —

Man talte også i mine Studenterdage om visse Historier. En Gang skulde Adjutanterne, Folk kaldte dem spotvis Gros- sererne Zepelin & Comp., have spekuleret i Kaffe, som førtes med

med Aageposten fra Gottenborg til Hamborg på Grund af Napoleons Kontinentalsperring — jeg kjørte i 1812 med den, og vi vare 23 af de lange røde Bogne i Følge, med flige Bære — men gjorde fiasco og måtte frelses af „Fatter“ (med hvilket Navn jeg selv har hørt f. Ex. Hans Romling kalde Kongen engang højt i Gylbendals Bogl., da jeg sad der: „F — er så vred herover, som om han havde Fld i R. . . . !“) med en stor Anvisning på Finantsskassen. Dr. Pingel nævne endog i flette Penge, forstår sig, 1 Million 168,000. En anden Gang skulle de have overtaget at levere Brændevin m. m. til Lejren, der oprettedes mod Sverrig, da Bernadotte skulde marsjere herigjennem, men gjorde atter Fallit, da Freden uventet indtrådte, zc. Den Gang nævnedes 3 Ld. Guld.)

Engang trattedes Chr. VIII. af denne sin fornemste Ministers Ubojelighed, stampede i Gulvet og udbrød: De vil da også altid have Deres Vilje! Men St— svarede „ganz gelassen“: Nej, D. M., kun når jeg bestemt troer, at just den er til Landets og Deres Bedste. Men denne stærke Fasthed havde da også sine store Modstandere, som lastede den og beskyldte ham for Grumhed. Jeg kom engang gående hjem med en Pose Penge på Armen (vi fik den Gang et helt Qvartals Gasse udbetalt i Specier), og mødte just Oberste Tillisch, Svoger til St— og en heftig Patriot. Hvad slæber De på? spurgte han. Det er mit „Levebrød“, sagde jeg spøgende, så det bærer jeg med Lethed. „Uh,“ råbte den Gamle, „Gudsfelov det ikke er mig; der er Blod på de Penge.“ Han var tillige Landmand og vidste at mange havde måttet forlade Gårdene i Krigsårene. —

Således kunde jeg længe blive ved! En rig Gårdmands søn havde besørget de fornødne Bestikklser, og bar sig ved Sessjonen meget klogtig ad i at spille døv; Trommer, Pistolskud, zc. ansejtede ham ikke. Så gik St— tæt ind på ham og sagde ganske jævnt: Nu er Du færdig, Lars, nu kan Du gå! Tak, He Kamme'hære! svarede Lars, lettende på Hatten, og var så greben. — Da Regj. skulde kjøbe ikke få Gårde til det nye Akad., bestilte St— alle Ejere af en Gård, som kunde passe sig for en højere Pensjonist, der vilde bosætte sig i Sorø, op på Kontoret. De indlødes en efter en, vare alle glade over at få deres Gård endbragt, udlodes en anden Vej, meget vel tilfredse med Handelen — og erføre så næste Dag, at concurrence'n var undgået til betydelig Fordel for Stiftelsen. Mere end en Gang hørte man siden Vedkommende sige: Ja, hvem der bare havde vidst, at Akademiet zc. — Og Personsanseelse kjendte han ikke; han forlangte af en ung Slægtning, som med offentligt Stipendium rejste udenlands, at han regelmæssig to Gange månedlig måtte

indsende sine Rapporter, hvis han regelmæssig vilde have sine Remisser tilsendte, og holdt disse strax engang tilbage, da den Rejsende havde været syg og intet sendte. — Ved en Diner hos Et — sad jeg ved Siden af G.-R. Andr. Kjærulf og kom til at tale om denne mærkelige Fastsed; R — svarede: Ja, De kan tro, det er skam en god lille Knort! — Og dog må man ikke tro, at han var uden Følelse. Akad. havde af gammel Fornemhed en aparte Forstkasserer; i de flette Aar fra 1810—20 smeltede hans Smule Gaffe sammen, og et Par Stovler til Skovauktionerne kostede $\frac{1}{3}$ af et Aars. Han levede en Stund af Grev i Forstkassen, måtte gjøre Opbud og dømtes til Møens Tugthus. Stemmanns Afsærd i alle denne Sags Stadier var udmærket; han havde også sin Kontraktlage. Da han horte om mit Familieforhold til Justitsråd Lind i Banken, sagde han: „Ja, den Mand har dragen mig f. Gr. (og gjorde behørig Gjest) 1 Ed. Guld ud af den Lomme og nok 1 ud af den.“ Men traf han på ond Vilje eller mistænkte han derfor, så var han stenhård. Således råbde han Geh.-R. Walling ganske tørt, — da Tauber indsendte sin skammelige el. latterlige Regning på 1,800 Rdlr. for angivne Udlæg til Frederik d. Sjettes Vossi og Beværtning i hans Hus, da denne i to Dage lod flere Snese Gjæster kongeligt traktere under Akademiets Indvielse i 1827 ved Sit Eget Bord — sporenstregt at sende T — et Brev med a) en Anvisning på samtlige 1800 Rdlr., og b) hans Afsked fra Statens Tjeneste, istedenfor, som man gjorde, at skamme ham ud, forhandle med ham, og tilsidst anvise ham Et Tusinde Rdlr. (Om denne Regning mere sidenhen.) Tauber havde desuden fået forærendes af Fr. VI. en Ring med en meget stor Amethyst, omgivet af Diamanter, hvis Værdi den medrejsende Justitsråd Feddersen angav os til 600 Rdlr.

Kiøbenhavn. 17de Febr. 1827!

Ifølge Deres Velbyrdigheds Ønske følger herved Afskrivt af et af de meest behagelige Breve, jeg i mit Liv har modtaget! Jeg finder samme saa hædrende og smigrende for mig, at jeg paa den ene Side vilde have anseet det for Forfængelighed, selv at udbrede dets Tilværelse, men paa den anden Side dog heller ikke troer at burde nægte, at det vil være mig en behagelig Følelse at see, at saa agtværdige Mænd ville give deres Skudsmaal meere Offentlighed.

Med saare veemodige Følelser forlod jeg Sorøe, og disse opvækkes paa nye i lige Styrke, hvergang Tanken vender sig til dette mig saa kiære Sted, og til de Mange mig saa kiære

Venner, med hvilke jeg der har levet saa mange glade Dage, og ved hvilke mit Ophold og min hele Tilværelse daglig blev mig behageligere. Dette, og hvor meget jeg paafionner det Venfkab og den Tillid, hvormed mine Soransfte Venner have kommet mig imøde, beder jeg Deres Velbyrdighed at bevidne Enhver, som jeg tør henregne blant disses Tal.

For Deres Frue ville De frembære Bevidnelsen af min oprigtige Høiagtelse og selv være overbeviist om, at jeg stedse med sandt Venfkab henlever, som

Deres hengivne
Stemann

Undskyld den fiendelige Hast
hvori disse Linier ere affadstede.

(Affskriften:)

Deres Excellence!

Tiden inden Deres Excellences Afreise tillader ikke paa en mere offentlig og festlig Maade at udtrykke, hvad dette Academie har besiddet i Dem og hvad det taber ved Deres Vortgang. Understrevne Lærere benytte derfor det eneste Middel, der er dem givet, til personlig at bevidne Deres Excellence den dybe Høiagtelse og den varme Taknemmelighed, hvortil Deres lange, utrættelige og vellykkede Bestræbelser for Academiet saa naturlig opfordrer. Vi erkjende, at denne Lærestift, for hvis Fremme vi ere kaldede til at arbejde, uden saadanne Bestræbelser ikke var bleven gjenreist. Men jo mere Anledning vi desaar sag have til at beklage os over den Skjæbne, der kalder Deres Excellence fra Sorø efter en 27aarig velgjørende Virksomhed; desto meer Anledning have vi til at ønske Fædrelandet til Lykke med, at Deres Excellence paa en høiere Plads og i en større Kreds vil kunne gjøre Deres Indsigter og Deres Arbeide endnu mere frugtbringende. Vi ønske, at Forsynet dertil vil forunde Deres Excellence sin Bistand.

Sorø d. 24de Januar 1827.

Underdanigst

**Tauber. Estrup. Ingemann. Kielsen. Fogtmann.
Rothe. C. F. Molbech. P. Hjort. Chr. Lütken.
Wilster. Daugaard. Kaalund. C. Wegener.
Høyberg. Vedersen. H. Harber.¹⁾**

D. Ex. Hr. Geheime-, Stats- og Justitsminister von Stemann,
Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

¹⁾ Den udmærkede af Alle agtede og så afholdte Gymnasitilærer, Kaptejn i Studenterkorpset, Thomsen var ikke tilstede den Dag.

(Forord. Fra min tidligste Ungdom, i hvilken endnu den franske Revolutionens Møller og Hjul vedbleve at klappre, hørte jeg ikke sjældnen tale om Grevers Stoltthed og Ministres Fornemhed og Rangspersoners Storagtighed. Enkelte Lærere i Efterlægten, som P. H. Mønster, begge Kielsen'er og Hørbroe, gave imellem en fin, men ret fin, Antydning i lign. Retning, og En fortalte begejstret om Mattetoget og Ledfagelsen, da P. A. Heiberg rejste. Rahbek stillede hyppig på Spalten imellem „de Store“ og „os Småfolk“ — hvad han f. Ex. etsteds (Erindr. I., 221) kalder: „min Respekt for Magnater af den mægtige Indflydelse“ (sml. desuden mg. a. St. i hans Skrifter). I Paris, hvor jeg i et Fjerdingår boede i Hus og næsten daglig omgiktes med P. A. Heiberg (og hans Søn), opfriskedes disse Minder igjen. Da nu min senere personlige Erfaring ikke havde skjenket mig ret hyppige Prøver herpå, i det jeg på min Rejse havde truffen naturligt venlige (slet ikke blot nedladende) Medborgere i begge Bernstorffer, i General Waltersdorff, Minister i Paris, i Grev Ranzau til Breitenburg, i Kmh. Ahlefeldt, Verbitter for Jæghoe, i Prindsen af Würtemberg, tidligere Guvernør i Kjøbenhavn, hvem jeg omgiktes i Florents zc., ikke at tale om Baron Schubarth og den Slags Stormænd, så kunde jeg også herhjemme vurdere den humane Liberalitet og Forekommenhed, hvormed mangan Stormænd eller „Ragthaver“ behandlede mig. Overensstemmende med Reglen: *πάντα πρόσωπα έχει οὐω λαβὰς*, påstår jeg derfor i det mindste, at selv fra Rahbeks Tid af gaves der ikke så få Modbeviser. — II. Jeg aftrykker her hele fjorten uwillige Exempler fra min Tid efter at have begyndt med Stemann.)

Kjøbenhavn 29de Martz 1834.

Høystærede Hr. Professor!

De vil vist nok, og med Rette, have undret Dem over at jeg har ladet Deres Brev ubesvaret indtil nu. — Det er dermed saaledes tilgaaet. Dengang jeg modtog Brevet var jeg vel i min Reconvalescents efter min langvarige Sygdom kommen saa vidt at jeg kunde være oven Sengen, komme ind i mit Arbeidsværelse og underskrive Directionsbrevene. Men gaae ud kunde jeg ikke før længe efter, og det er først for en 8 Dage siden at jeg har kunnet komme til Noget af mine Bekjendte. — Jeg kunde desaaarsag ikke see Minister Møsting, og da han selv ogsaa paa den Tid var lidt upasselig af en Forkjølelse, saa kom han ikke heller til mig under min Syg-

dom. Jeg kunde saaledes ikke skaffe Dem nogen Oplysning, og nu da jeg for 5—6 Dage siden fik M. i Tale, var det for sildigt at sige Dem Noget om Deres Reise i den, snart udløbne Paaske-Ferie. — Direct. for Fonden ad us. publ. har indleveret til S. M. Kongen sin aarlige Forestilling; og Deres Sag beroer saaledes for nærværende Tid der. — Om dens Udfald kan endnu Intet vides. — Det skal glæde mig om det bliver efter Deres Ønske. — Personlig Audients hos Kongen vilde gandske vist hverken have gjort til eller fra; da Kongen sædvanlig følger Directionens Indstilling. Imidlertid, dersom De troer det og det beroliger Dem, saa er det jo en let Sag at reise herind paa 2 til 3 Dage, saaledes at De kunde være her en Mandag, som er Kongens Audientsdag. — Hos Directionen skal jeg forsvare Deres Reise uden formelig Permission

gandske Deres

(A. B.) Rothe¹⁾

Kjøbenhavn d. 26. Julij 1834.

Jeg har havt den Fornøjelse at modtage begge Deres Belbyrd. Skrivelser af 28. forrige og 24. denne Maaned til- ligemed Deres Ansøgning og et Exemplar af de færdig trykte Ark af Deres tydske Læsebog, og jeg har den Fornøjelse i den Anledning at meddele Følgende. Da Grev Moltke, der er Meddirecteur ved Fondet ad usus publicos, er bortreyst og først den 4de i næste Maaned ventes tilbage, saa kan Deres Ansøgning først nogle Dage sildigere blive forelagt Hans Maje- stæt. Det er altsaa af ingen Nytte for Sagen at De kommer hertil den 1ste August og De kan sikkert udsætte Deres Rejse hertil. Saa snart jeg anseer det passende at De ind- finder Dem skal jeg derom meddele Dem fornøden Efterretning

Med den største Hønhagelse forbliver jeg

Deres ærbødige

Møsting²⁾

¹⁾ Konferentsråd, Universitetsdirektionens daværende 1ste Medlem.

²⁾ Dette Brev og det næste blev vel at mærke skrevne endnu under Frederik

Kjøbenhavn d. 19. Aug. 1834.

Deres Velb. har jeg den Fornøjelse at melde at Hans Majestæt Kongen, paa en af Directionen for Fondet ad usus publicos nedlagt allerunderdanigst Forestilling, under 16de denne Maaned allernaadigst har bevilget Dem en Gratification af 500 Rd.¹⁾ Den officielle Meddelelse herom kan Deres Velb. vente om nogle Dage.

Jeg tilføyer Forsikringen om den største Hønhagtelse hvor= med jeg undertegner mig

Deres Velb.

ærbødige

Møsting

Kbhvn. 29de Jan. 1828.

Hønhædle og Velbaarne
Hønhæderede Hr. Professor!

Meget forbunden for Deres ærede Skrivelser, det til min Datter om det 23. sidstl. hendes Broder rammede Vanheld²⁾ og det til mig af 27. hujus om hans paafølgende, Gud være lovet, gode Befindende, undlades ikke at paa egne og gandske Families Begne fremsende megen Tak for beviiste Velvillighed med disse Efterretninger, og hermed tillige bevidne aldrig glem= mende sand Erkiendtlighed for os bevisende³⁾ hønhst kjere og magtpaaliggende Tieneste ved det ham belovede venstfabeligste Forsorg og Tilsyn, han i sin nærværende vist nok meget pas=

den Sjette. M— var Geh.=Råd, Stats= og Finantsminister, Rid= der af Cef., m. m. Jeg havde ikke den Ære at være videre bekendt med Hs. Excell. — Egenhændige Breve fra Møsting skulle være sjældne.

- ¹⁾ nemlig i Anledning af mit meget besværlige Arbejde med den første Udgivelse af min store Lydske Udsættelse.
- ²⁾ Under en Svæls i Ridehuset slog Hesten ham af, hvorved han brød Armen. Han losjerede i samme Gård, hvori min Embedsbolig fandtes.
- ³⁾ Denne Brug af det aktive Particip var ikke sjældnen i de Tider. Sml. de endnu gyldige „blæsende Instrumenter, det sælgende Grund= stykke“, samt et Brev strax herefter (S. 109).

sive og immobile Tilstand er især højlig behøvende. — Min Datter vil med Guds Hjelp indtræffe i Sorøe næste Løverdag d. 2den Febr., geleidet derhen af ingen uden Postføreren ved Pakkeposten. Banskfeligen kunde hun tiligere have begivet sig hen til sin kjære Broder, og jeg haaber han ikke angrer for meget denne hendes, imod hendes gode Villie, udsatte Komme, og at hans Fornøjelse med sin ham ømmest hengivne Søsters Navværelse vil, naar den nu næste Løverdag indtræffer, blive desto større.

Det fra ham, igiennem Dem, Høystarede, mig omanmodebe til min Broder¹⁾, og til Hrr. Wynnster, Reinhardt, Boye²⁾ deels er alt, deels bliver uopholdeligt besørget. — Den fra ham mig meddeelte hans tagne Beslutning, at aldrig mere betiene sig til Ridning og personligt Brug af Hesten han hidtil havde, glæder og beroliger mig særdeles meget. — Min Søn erholder med Dagsposten et Par Ord fra mig selv, og imidlertid, ærbødigsttafnemmeligen bedende mig anbefalet Frue Professorinden, har jeg den Ære at henleve med fortrinligste Hønhagtelse og Erkiendtlighed

Deres Hønhædel- og Velbaarenheds
ærbødigste

F. Hauch³⁾.

Kbh. 14/2 31.

Det gjør mig ondt, at Hr. Professoren to Gange har søgt mig forgjæves. Jeg havde tænkt i Aften at gjøre Dem et Gjenbesøg, hvorved jeg tillige kunde ventet at blive faa lykkelig at see Deres Frue, og ved samme Leilighed kunde have hilset paa den Hegermannske Familie⁴⁾. Men en Forkjølelse, hvoraf jeg har lidt, er i Eftermiddag atter blevet lidt værre;

¹⁾ Overhofmarskalk A. W. Hauch, den bekjendte Fysiker.

²⁾ A. Boye, Holbergianeren, P. Wegener.

³⁾ Geh.-Råd, Gen. Post-Direktor, Storfor af Dbrg. p. p.

⁴⁾ hos hvem vi under en Ferie-Rejse til Kbhavn opholdt os.

hvorfor jeg maa holde mig hjemme. Derimod tillader jeg mig herved at fremsætte en Bøn, som jeg ellers mundtlig skulde have fremsat, at Hr. Professorens i Morgen Middag vilde tage til Takke hos mig med en yderst tarvelig Anretning i et Par gode Benneres Selskab.

Deres

(A. S.) Ørsted

Kjøbenhavn d. 19. Mai 1835.

Den Keiersenske Fonds Bestemmelse er, efter Testators udtrykkelig udtalte Villie, at tjene til Manufacturvæsenets og Industriens Fremme. Paa Grund heraf ere Fondens Bestyrere nødsagede til at lade saadanne hertil indkommende Andragender upaaagtede, som gaae ud paa Understøttelse til Gjenstande, der ligge udenfor fornævnte Fondens Virkefærd, hvor værdige disse Gjenstande endog ellers kunde være til Opmuntring. Saaledes forholder det sig nu netop med Hr. Professorens i behagelig Skrivelse til os af 2den d. M. omtalte Foretagende: at levere en Læsebog for Borger- og Almue-Skoler, og det gjør os derfor ondt at maatte herved meddele Dem, at vi efter de os bindende Forfrister ikke ere i Stand til, fra den Keiersenske Fond at yde Dem den Understøttelse til dette Foretagende, som De har attraaet og som det vistnok ellers kunde fortjene¹⁾.

Paa Medbestyrers og egne Vegne
Johnsen²⁾.

Holm.

¹⁾ Hvad der iøvrigt blandt andet var mit Motiv og derhos min Undskyldning for dette Andragende, var den Grindring fra mine Drengear, at min Fader var et mægtigt Guldbur, som vi Vorn kaldte sædvanlig det „Keiersenske“, fordi han af Fonden, eller måske af Keiseren selv, havde fået det til Foræring for sin „Sangbog for Haandværksstanden.“ 1809.

²⁾ Nu Geh. Konf.=Råd, Storkors af Ddg., m. m.

Kjøbenhavn d. 6. Jan. 1835.

Høystærede Hr. Professor! Jeg har efter Deres Ønske strax efter Modtagelsen af Deres ærede Skrivelse omtalt Deres Andragende til det Classenske Fideicommis for Grev Moltke. Greven var vel stemt til, for sit Vedkommende, at bidrage til Deres Ønskes Opfyldelse, forsaavidt samme kunde bestaae med hvad der var vedtaget som Regel for Fideicommissets Bestyrelse. — Jeg bør imidlertid ikke undlade at bemærke, at Greven, hverken da jeg første Gang omtalte Sagen for ham, eller nogle Dage senere, da jeg atter for ham berørte denne Sag, havde seet den i Deres Skrivelse til mig nævnte Ansøgning¹⁾.

Det vilde være mig særdeles kiært hvis De maatte see Deres Ønske opfyldt og jeg benytter denne Leilighed til at anbefale mig til Deres venkfabelige Erindring.

Med Høyhagtelse

Deres ærb. hengivne

(A. B.) Rothe

Kjøbenhavn d. 18de Juni 1836.

Idet jeg herved har den Ære at meddele Hr. Professoren, at den af Dem ønskede Bog, „Busch Handbuch der Erfindungen, 2te Ausgabe“, efter hvad af Bibliothekaren er mig opgivet, ei findes i det Classenske Bibliothek, maa jeg, som den af Directeurerne, hvem Sager af den Art nærmest vedkomme, bede Dem undskyldte, at denne Underretning ikke tidligere er bleven Dem givet, og derhos angive Dem Grunden til at Deres Skrivelse af 28de Marts d. A. ikke alt længst er bleven bevaret. Denne ligger, som De vist alt har sluttet Dem til, deri at Directionen ikke seer sig i Stand til at opfylde Deres i samme gttrede Ønske. Jeg vil ligefrem tilstaae Dem, at jeg, da jeg i forrige Aar opfatte det af Dem paaberaabte Brev til Dem, skjøndt jeg vel vidste, at Bibliotheket skulde endeel

¹⁾ jml. Brevet fra Højesterets=Assessor Grev Henr. Moltke.

til forskjellige Boghandlere, dog dengang ikke endnu kjendte saa nøje, hverken til Storrelsen af Gjelden eller til Storrelsen af de Ressourcer, der havde til efterhaanden at afgjøre samme, og at dette i Forbindelse med den Omstændighed, at det Bænk som Hr. Professorens agter at udgive var af det Slags, at der vistnok var særdeles Grund til at bidrage til samme, var Skyld i, at jeg lod de af Dem citerede Udtryk indflyde i Brevet.

Jeg maa derfor saa meget mere beklage, at de Forpligtelser, som Directionen har at opfylde, hindre den i at udbetale Dem nogen Sum, der kunde være Dem til Nytte.

Hr. Professorens ærbødigste
H. Moltke¹⁾

Kjøbenhavn d. 28de Decbr. 1838.

Naar Deres Velbaarenhed behageligt vil indfinde Dem i overmorgen, lidt førend Klokken 9, i Hans Majestæts Forgemak, skal jeg søge at forstaafe Dem den ønskede Audience²⁾.
ærbødigst

Carl v. Ewald³⁾

Breitenburg den 15. Jan. 1841.

Erw. Hochwohlgeboren

haben sich meiner selbst in meiner einsamen Abgeschlossenheit von der großen Welt erinnert und mir Ihre in jeder Hinsicht interessanten vortrefflichen Reden geschickt, die ich sogleich mit Vergnügen gelesen habe. Empfangen Sie dafür meinen herzlichsten Dank und erhalten mir Ihre Freundschaft. Was Sie in Ihrer Rede am Geburtstage unsers unvergesslichen Königs Friedrich des 6. über den Verlust von

¹⁾ Kammerherre, meget anset Højesteretsassessor, m. m. † 1847.

²⁾ nemlig til Overleverelse af min „Danske Børneven“, som var bediceret til Frederik VI, „Skaberens af den danske Folkestole“.

³⁾ Kongens General-Adjutant, m. m.

Norwegen sagt haben scheint mir eine ganz neue, aber sehr wahre und treffende Beleuchtung dieses Gegenstandes aufzustellen.

Mit Freude gedenke ich der Zeit unsers Zusammenlebens in Rom und bedauere nur, daß ich Sie in Kopenhagen so wenig gesehen habe. Unser guter Ahlefeldt¹⁾ ist leider nicht mehr, aber mit jugendlicher Kraft schafft unser Thorwaldsen noch fortdauernd Meisterwerke der Kunst.

Leben Sie wohl theuerster Hr. Professor und gedenken Sie zuweilen mit Freundschaft Ihres alten Bekannten, der Ihnen mit unveränderter Hochachtung und Freundschaft ergeben ist

gehorsamst

J. G. Kanza²⁾

Anm. Jeg har intet elstværdigere, mere dannet og veltænkende Medlem af d. hollst. Ridderstab kjendt, end denne Ahlefeldt. Han talte fuldkommen godt Dansk. Jeg besøgte ham i nogle Dage på Hjemvejen 1821 i hans Residens, og tilbragte i underholdende mindesfuld Samtale den meste Tid hos ham. De Dage, hvor vi To spiste alene, gik det naturligvis npperligt; men en Dag gjorde han Selskab, hvor jeg, om jeg pøb eller sang, måtte øse op for Klosterfrøkenerne, spildte så på Randen af Tallerkenerne, 2c. I Sommes Dine var jeg vist prostitueret; men mine Bøder, at skulle fortælle om min Rejse, bleve dog af to af Damerne erklærede for gyldige, og om Aftenen ved Spillebordet var min reception fuldstændig, så jeg godt udholdt den medspillende Provst Hødtwalkers evige Snak om Geben, Abheben, 2c. (Jeg havde som Dreng seet H— i min Faders Hus, dengang han var den tydske Præst ved Garnisons Kirke i Kbhavn.)

Generalpostdirectionen skulde ikke undlade herved at meddele Hr. Professoren til behagelig Underretning, at der, i Anledning af Deres Klage af 19de f. M., over at de Heste, hvormed Bogmand Siemsen den 11te næstforhen befordrede

¹⁾ Dr. jur. Gay Berner v. A—, Kamherre, ugift, Berbitter for Klosteret i Stehøe, levede i 1819 med os i Rom.

²⁾ En Mand med ualm. Dannelse, han læste f. Ex. Dante i Grundsprøget. Han ledsagede Fred. VII som Kronprinds til Genf og videre. Optoges i Statsrådet af Christian VIII.

Deres Datter og Medreisende til Ringsted, vare i en saa slet Tilstand, at de ikke kunde tilendebringe Reisen m. m., er dikteret bemeldte Bognmand en passende Mulct, hvorhos det tilføies, at Man, med Hensyn til at flere lignende Klager over mangelfuld Befordring fra Sorø ere indløbne, har tilskrevet Kammerherre og Amtmand Stemann i Sorø angaaende en forandret Organisation af Befordringsvæsenet ved denne Station. —

Generalpostdirectionen den 23. November 1841.

Monrad

H. Monrad
Jessen

Winge

Til

Herr Professor Hjorth,
Ridder af Dannebrog i
Sorø.

Obdrup

I Anledning af Herr Professorens Skrivelse af 7de September sidstleden, angaaende et af Opsynsmand Finderup i Ans, med Hensyn til en Forsinkelse af Dagvognen, udviist misligt Forhold, undlader Generalpostdirectionen ikke at meddele Dem, deels at bemeldte Opsynsmand herfor er dikteret en passende Mulct, deels at Postillonen, som ved den omhandlede Leilighed befordrede Dagvognen fra Ans til Viborg, er fritaget for Ansvar for den Forsinkelse, Timesedlen urigtigen udviste.

Generalpostdirectionen den 31te Decbr. 1844.

S. Danneskjoldsmøse

H. Monrad

Winge

(Tilskrift som ovenfor.)

Obdrup

Kerchenborg d. 8de Febr. 45.

Behag, ærede Hr. Professor, med Godhed at undskyldte den lange Henstand, flere sammenstødende Omstændigheder lode mig tage i Besvarelsen af Deres Brev af 14de f. M.

Beg takker Dem hjerteligt for Deres smigrende Yttringer

i Anledning af min uventede Forfremmelse¹⁾, som endnu meer ved Maaden, hvormed den blev mig til Deel, end ved Tingen selv har glædet, og maatte glæde mig. — Saa langt fremrykket i mit Livs Aften, forbyder den høie Alder, Forsynet forundte mig, at sætte en overdreven Priis paa den Rang, Kongens Raade tildeelte mig; at vinde og fortjene agtværdige Medborgeres Velvillie og Agtelse er og bliver stedse Formaalet for min Attraae. — Det vil fornøie Dem, tør jeg haabe, at erfare, at jeg — zur guten Stunde gesagt — nyder et godt Helbred, uagtet Vintertiden just ikke pleier at være mig favorabel, og jeg vil hjerteligt ønske, at dette agtvæsentlige Gode ogsaa maatte i mange Aar blive Dem og Deres tildeel.

Jeg tillader mig at sende Dem mit Bidrag for dette Aar til Deres haabefulde Brodersøns Studier, — hvis Velgaaende og ikke paatvivlende²⁾ gode Fremgang paa Videnskabelighedens Bane det vil glæde mig at erfare³⁾.

Med sandeste Høiagtelse høistærede Hr. Professors
hengivenste C. Perthe.

Haderslev den 17de Sept. 1845.

Idet jeg aflægger Deres Velbaarenhed min forbindtligste Tak for den mig godhedsfuld tilsendte Prøve af Deres literaire Virksomhed, beklager jeg ret meget, at Samtalen med Herr Professoren, som jeg skylder Deres Meddelelse, var for kort til en speciellere Udladelse over de Forhold, vi her leve i og om hvilke rigtige Begrebers Udbredelse i selve Kongeriget er saa faare ønskelig. Dog, Deres Velbaarenhed har havt Leilighed til Selv at blive bekendt med hine Forhold, og vil De derfor sikkerligen ogsaa kunne bidrage væsentlig til i denne Henseende at berigtige vore Landsmands for en stor Deel uklare Ideer.

¹⁾ Grevens Udnævnelse til Gehejme-Konferentsråd.

²⁾ Sml. denne Forms Brug i Brevet på S. 102.

³⁾ Denne Unglings Fader havde været Præst i Tømmerup på Grevens Gods. Han blev siden Provst i Tønder, og er nu, fordreven derfra, Sognepræst i Hjertebjerg på Møen.

Haabende snart at kunne fornøje Deres Velbaarenheds
Befjendtskab henlever jeg med fuldkommen Høiagtelse

Deres ærbødigst hengivne
H. Johannsen¹⁾.

Anm. Jeg vil slutte denne Skildring ved Breve (III. i
hvilke, som allerede antydet, den karakteriserende Form er Aft, medens Indholdet, eller min Dmtale, må betragtes som Intet) med et nær beslægtet Træk, som jeg oplevede i min Drengaalder. En Aften i 1805 el. 6, da jeg sad i min Faders Studereværelse og læste, ringede det på Døren. En meget høj smal Mand, helt klædt i Gråt, trådte ind og spurgte: Er Provsten hjemme? — Nej, han er ude på Amager, hvor der er en stor Ildbrand. — Godt, er De hans Søn? — Jo. — Vil De nu høre! Jeg er Ministeren Grev Reventlow; hils Deres Fader fra mig og sig, at han kan love alle de Afbrændte, som ville flytte ud, — „flytte ud“, siger jeg, forstår De mig? — Penge af Kongen til nye Afskedskaber. Husk 'et nu! Farvel. — Da han vendte sig mod Lyset, så jeg en Stjerne på Brystet af hans Iysegå Rjole.

---

¹⁾ Konferentsråd, Amtmand, Storkors af Ddg., m. m.

Fjerde Kapitel.

Mandens Indtrædelse i Samqvem eller
i Samvirknings - Forhold med mange
Forskjellige.

S. P. Mynster.

Anm. Biskop Mynsters Arvinger have beviſt mig den ſå hjærkomne Venlighed, at tilbyde mig adskillige af mine Breve til ham for at indſkydes i denne Samlings Række på Steder, hvor de ſhutes at kunne tjene til hans egne Oplyſning. Denne liden Afvigelse fra Bogens almindelige Plan vil Læſeren ſikkert ikke misbillige.

(Forord. — IV. Dr. Mynsters højhæderlige Minde træver, at disse to nærmeste Breve (som man behage først at sammenligne med Side 68—70) her må medtages, endsskjønt deres Indhold er så rent personligen mig selv alene vedkommende og i sig selv så forbigående, esterdi deres logiske og retoriske Form afgiver en så udmærket Prøve på Forf.'s Sikkerhed i Stilen, fine Takt, sjældne Klogskab og humane Tænkemåde.)

Kbhavn. d. 30te Octbr. 1822.

Derjom De, Høijærede Ven! ikke allerede har saa megen Indsigt i huuslige Affairer, saa vil De forhaabentlig faae den, at De vil vide, at naar en Mand's Kone ligger i Barselseng, saa har man meget liden Tiid til Alt, og altsaa og til Correspondance. Da nu den glædelige Begivenhed er indtruffen, at min Kone i Fredags bragte mig en liden Datter til mine 2 Sønner, saa vil De, haaber jeg, deri finde tilstrækkelig Undskyldning for, at jeg ikke med forrige Post besvarede Deres venstabelige Brev.

Hvad dettes Indhold angaaer, da ville de tillade, at jeg begynder med korteligen at udvikle, hvad der var Directionens, eller i det mindste min, Mening med de Bestemmelser, som ere indførte i Reglementet den omhandlede Sag betræffende. Det blev ønsket, ikke blot med Hensyn til Rettelse for Adjuncterne, men ogsaa af andre Bevæggrunde, at Lectorerne kunde bringes i noget nærmere Forbindelse med Eleverne, end blot den, der fremkommer ved at læse nogle saa Timer med Nogle af dem. Da der tillige, af Vedkommende og Uvedkommende, blev lagt megen Vægt paa, at Eleverne skulde perfectioneres i de levende Sprog, og det var umueligt, naar ikke de egentlige Studier

skulde forfømmes, at skaffe ret mange Underviisningstimer deri, faa blev det anseet gavnligt, at Lectorerne i disse Sprog — som dog ellers kun vilde faa meget faa Timer i øverste Klasse — ogsaa udenfor den egentlige Skoletid havde nogen Anledning til at famles med Eleverne, og øve dem i at tale Sprogene. Dette kan nu maaskee vel kaldes Tale=Øvelser, uagtet ingen egentlig Underviisning er tilstigtet dermed. Jeg veed ikke ret, om den Methode var hensigtsmæssig, som i den Campe'ske og Salzmann'ske Tid blev fulgt i de nye Instituter, kun at antage saadanne Lærere for de levende Sprog, som ikke forstode Landets sædvanlige Sprog, faa at Disciplene for at forklare sig for dem bleve nødte til at søge de fremmede Ord; men jeg tvivler om, at ret Mange vilde lære at tale et fremmed Sprog, naar de ikke nødes til at anvende den Anstrengelse, og overvinde den Undseelse, som ellers vilde afholde dem derfra. Det forstaaer sig vel i Øvrigt, at disse Taleøvelser ikke ganske kunne anvendes ved enhver Discipel, og at dertil ogsaa hører al Slags Discoureren i Spøg med et Barn, paa hvilken Maade jeg selv ofte holder tyske Taleøvelser med min lille Dreng. Iblandt de Midler, der bleve bragte i Forslag for at bringe Lectorerne i Berørelse med Eleverne, vare nu ogsaa de bevidste Søndags=Promenader; og ligesom Promenaderne i sig selv maa ansees som uundværlige ved et Opdragelses=Institut, saaledes syntes det ret passende, at de ogsaa undertiden foretoges under Anførsel af Lectorerne i de levende Sprog. At dette fandt Sted om Søndagen, kunde vel ikke være nogen Indvending, da der ikke var tænkt paa noget egentligt Arbejde derved for Børnene, og hvis det tildeels var det for Lærerne, da er jo ved et Opdragelses=Institut Tilsyn og nogen Sysselsættelse nødvendig om Søndagen, og kan sikkert henregnes til de Nødvendigheds= og Nierligheds=Gierninger, som ogsaa paa den Dag ere tilladte.

Dette var, i det mindste oprindeligen, Meningen med hvad der er indført i Reglementet herom. Maaskee er det ved Time=tabellens Affattelse støbt i en stivere Form, end der egentlig var paatænkt, men Sagen vil vel ogsaa i Anvendelsen kunne

løses noget af sit Snørliv. I ethvert Tilfælde vilde det være meget at ønske, om en officiel Meddelelse til Directionen kunde undgaaes. Det er steds ubehageligt, naar slige Banfeligheder møde; Sagen bliver ogsaa let endnu mere forquaklet, naar enhver Punct skal afgjøres i officielle Skrivelser, og for Dem i Særdeleshed vilde det let gøre ugunstigt Indtryk, dersom det skulde see ud som en Uenighed, eller som en Uvillie til at paatage Dem noget mere Arbeide for Stiftelsen, end de egentlige Underviisningstimer.

Dette, kiere Ven, er i Korthed og Genfoldighed min Mening om Sagen. At den er fremsat uden Forbeholdenhed vil sikkert ikke være Dem ukjert, og at den er korteligen fremsat hidrører tildeels fra den Omstandighed, hvormed jeg begyndte, da jeg nemlig skal ind og sladdre med min Kone. Hun befinder sig ellers meget vel. Det glæder mig at forestille mig Dem huuslig indrettet. De hjemkomne Medlemmer af Directionen havde medtaget et meget behageligt Indtryk, saavel af Deres øvrige Huusvæsen som (jeg tør jo vel sige det, siden det er satte Mand,) af Huusfruen. Hils hende venstabeligst fra mig, og vær forsikkert om at jeg steds er Deres

hengivne

Mynster.

Kbhavn. d. 11te Nov. 1822.

Breve ere dog et temmelig ufuldkomment Meddelelsesmiddel, især naar de skrives hurtigt. Ligesom det forekommer Dem, kiere Ven! efter mit Brev, at De maa have skrevet Andet, end De vilde, saaledes forekommer det ogsaa mig efter Deres. Hvis jeg endog tildeels anfaae Sagen fra en anden Synspunct, end den, hvorfra De syntes at betragte den, saa vare vore Synsmaader dog ingenlunde saa forskjellige, at jeg egentligen kunde give Dem Ret. Det var ved Reglementets Affattelse paa ingen Maade Tanken, at enten Promenaderne, eller — hvad der vel om Vinteren kunde træde istedet, men hvorpaa der dog fra først af ikke var tænkt — en Rectors

Tilstedeværelse undertiden om Søndagen, til Lettelse for Adjuncterne og maaffee til noget Gavn for Eleverne, skulde saaledes reguleres som en ufravigelig Norm, men kun at dette ogsaa kunde finde Sted, og efter en Aftale, som jævnlig kunde efter Omstændighederne træffes og igjen forandres. Da Timetabellen indkom, blev denne Sag aldeles ikke ventileret, fordi man ikke kunde forestille sig Andet, end at Tabellen var et Resultat af indbyrdes Aftale og Overenskomst mellem Lærerne — thi saaledes burde det vist nok have været — og deri vilde det da have været en Daarlighed, om Directionen havde tiltaget sig at gjøre nogen Forandring.

Det synes imidlertid, som om Directoren ved denne, som ved et Par andre Leiligheder, har foretrukket den directoriale Fremgangsmaade for den collegiale, og dette er jeg meget langt fra at billige. Imidlertid tør det haabes, at dette ikke vil vedblive, da han i Kolding har levet i god Forstaaelse med Lærerne ved Skolen, og da han ellers er en brav Mand, som synes med Omhu og Rierlighed at tage sig af Børnene. Og derfor var det min Mening, at man gjorde bedst i, for Dieblikket at stifte sig i Omstændighederne, og søge efterhaanden i Mindelighed at faae forandret, hvad der behøver Forandring. Jeg maatte saa meget mere tilraade dette, da jeg ikke kan vide, hvad der mundtlig kan være passeret i Sorøe, og ikke kan indstaae for, om Resultatet ved officiel Forhandling i Directionen blev saadant, at det lønnede Umagen at have gjort nogen Motion derom. Overalt er det, især i Begyndelsen, meget at ønske, at Ubehageligheder af denne Bestaafenhed kunne undgaaes, og af denne Marsag beder jeg Dem ogsaa, at hvad jeg her har ytret maa blive imellem os.

Jeg beder Dem saaledes være forvisset om, at jeg paa ingen Maade misgiender Dem eller Deres Forhold i denne Sag. Og nu nok herom. —

Paa Aristoteles skal jeg være opmærksom, saafremt Auctionen efter Kall virkelig finder Sted. Men dette er endnu uafgjort, da Antiquaren Nestler i Hamburg staaer i Under-

handling om at købe hele Bibliotheket. At der ikke stæer Mere for at skaffe Dem i det mindste nogle Bøger i Sorøe, hidrører derfra, at Akademiets Kasse er bleven saa stærkt angreben ved alle de havte Udgiøter, at man maa lade den fyldes igien, førend man tager mere deraf, end det for Diebliffet Allernødvendigste.

Frue Hegermann erindrede mig forleden om mit Løfte til Deres Olivia at lade hende faae Brudevielsen bestrevet. Det skal ogsaa stæe igiennem Frue Hegermanns Hænder. Men ved at giennemsee den, finder jeg den gyselig knudret, og det staaer ikke i min Magt nu at jævne Knuderne. Tag altsaa tiltakke med den, som den er, og ansee den blot som et lidet Pant paa det Vensteb, hvormed jeg stedse er

Deres
Mynster.

Kbhavn. d. 11 Julii 1823.

3 Henseende til Morgen-Lovsangen var det stedse min Mening, at Lectorernes Nærværelse var overflødig, ligesom det forekom mig, at den bekvemmere holdtes i Skolen ved Undervisningens Begyndelse. Nogle i Directionen vare af en anden Mening, ligesom ogsaa Director; Sagen blev derfor overladt til Afgiørelse i Sorøe. Da De i Deres Brev havde pttret, at Lectorerne, førend Deres Ankomst, havde vedtaget at være tilstede ved Lovsangen, kunde man ikke troe Andet, end at Sagen var afgjort efter formelig Overenskomst. — Af Fogtmanns Erklæring i Anledning af Adjuncternes Andragende¹⁾ sees nu ogsaa, at Overenskomsten kun har været stiltiende.²⁾ For bemeldte Adjuncternes Andragende ere der mange

¹⁾ Dette, vel ikke ganske heldigt formulerede Afsnit, billigedes i alt Væsentligt af de vigtigste Lektorer, som Intet mindre vilde, end bruges af Director til Tryk på Adjuncterne. Men Director blev jo højere, jo flere Mellemtrin der lavedes.

²⁾ men dels påberåbtes, dels udgaves, den for at være adskilligt mere. Sml. Direkshonsbrevelse 28 Juni 1823, Side 72. hinc illæ lacrymæ!

Grunde der taler. Det er i Dag kommet tilbage, men jeg har endnu kun flugtig seet Erklæringerne. Jeg kan kun ikke lide, at Adjuncterne paa en Maade have givet det Form af en Klage, og at de have blandet endeel uforholdne Bitterheder mod Lectorerne¹⁾ deri. —

Om Clemens Alexandrinus erindrer jeg ikke noie, hverken hvad De eller jeg har sagt; men jeg troer meget gierne, at De har Ret, da De har seet efter, og jeg ikke. — Naar faaer man Deres Arbeide at see? — Det er mig kiert, at Deres tydske Grammatik er saa vidt avanceret. Jeg hører ogsaa med Fornøielse, at man fra Fogtmann kan vente en Lærebog i Religionen, hvilket er saa meget ønskeligere, som den Meierste uagtet sine Fortrin ogsaa har mange Mangler, og ikke er vel skiftet til sin Bestemmelse.²⁾

Deres hengivne
Mynster.

Kbhvn. d. 27de Oct. 1823.

Overordentlig meget Arbeide har hindret mig i, tidligere end for et Par Dage siden, at tilendebringe Læsningen af Deres Erigena.³⁾

I det jeg nu særdeles takker Dem for Meddelelsen af denne udbortes og indvortes ziirlige Bog, er det mig en Glæde at bevidne Dem den Interesse, hvormed jeg har læst den, og

¹⁾ havde vel bedre heddet: sådanne L—r, som Direk. ønskede sig dem.

²⁾ Den teol. Professor Krogh=Meyers Lærebog i den kristelige Religions- og Sædelære, 1818. Som kristelig og videnskabelig modfatter den Niemeyers rationalistiske, og agtedes i de Omvendelsesår; men den galdt med Rette for at være tung og noget dunkel. Nordmanden Kg.=M. holdtes for den åndrigste af de teol. Professore, hvorfor Universitetspatronen, Kongens Svoger, Hertug Fr. Christian af S. S. Augustenborg, fra 1808 til 16 holdt ham som Lærer for sine Sønner.

³⁾ Johan Scotus Erigena oder von dem Ursprung einer christlichen Philosophie und ihrem heiligen Beruf. Kphg. 1823. Med Motto i røde Bogstaver: Das Amt der Philosophie ist der leidhafteste Moses. Hamann.

fundet den saa kundstabs- og aandrig, som jeg ventede. Og saa det tydske Sprog deri er, som det egner en Lector i den tydske Literatur; thi hvorvel det ikke tilkommer mig at bedømme det Grammaticalske deraf, saa troer jeg dog at kiende Sproget saaledes, at jeg tør give Deres Bog det bedste Lov i denne Henseende.

Det fattes mig baade paa Tiid og paa mangehaande Kundskaber for at kunne gaae ind i nærmere Detail over Deres Arbeide, for at fremsætte de Indvendinger, som paa adskillige Steder ere oprundne hos mig, og for at gjøre mig selv det klart, om det er Deres eller min egen Skyld, at Deres Mening paa nogle andre Steder ikke er bleven mig klar. Tillad mig herved alene at yttre, at jeg ikke ret indseer Hensigten af Deres Motto. Jeg veed ikke, hvor eller i hvilken fuldstændig Sammenhæng — ifald der ellers hos Hamann kan være Tale om en fuldstændig Sammenhæng — Hamann siger det, men jeg synes ikke, at det kan udtrykke Indholdet af Deres Skrivt, eller hentyde derpaa; thi dersom virkelig Philosophiens Embede var den lebendige (dansk Oversættelse af: leibhaft) Moses, saa synes mig, der kunde ikke være Tale om en christelig Philosophie.¹⁾ — Biskoppen, som ogsaa med Interesse har læst Deres Bog, og Balth. Münster, hvem det gaaer meget godt i hans nye Stilling, have overdraget mig deres Hilsener.

Med Høiagtelse og Hengivenhed

Deres M.

(Svar fra P. Hjort.)

Coroë d. 8. Nov. 1823.

Deres Høiarværdighed!

Jeg skriver just idag for at kunne have den Fornøielse at lykønske Dem paa Deres Fødselsdag. Saa ere vel paa een

¹⁾ Hamanns Ord (se næste Brev) tog jeg den Gang i den Mening, at ligesom Moses forholdt sig til den kommende Christus, saaledes skulde vor Tids Forberedelse ved Filosofien forholde sig til den kommende Opfattelse af Christendommen. — Leibhaft oversatte jeg mig ved „livagtig“.

Gang faa lykkelige og fortjene faa ganske at være det. Gid De endnu i mange Aar maa leve til Trost og Beroligelse og Underviisning for Deres talrige Menighed, til Gavn for Staten og til Glæde for Deres Venner.

Hvormeget Deres Brev maatte opmuntre mig, veed De nok selv; saameget mere gjorde det sin Virkning, som den omnøse Høflighed, hvormed Andre havde takket for Bogens Modtagelse, med Undskyldning for ikke at have læst den endnu, havde slaaet koldt Vand over Hovedet paa mig. — Jeg haaber nok engang i Byen at kunne tale med Dem om enkelte Steder og Ideer, og da at kunne udjevne adskillige Misforstaaelser. Min Bog er maaskee for meget sammentrængt, og jeg har vel for meget lagt an paa at vise hvad jeg forstaaer ved en symbolisk Skrivemaade. Det faaer nu engang være. —

Men hvor vittig Deres Oversættelse er af „Leibhaft“, faa tillad mig dog at sige, den er ikke ganske rigtig. Ordet hedder paa Dansk: livagtig, og kan, som dette danske Ord, ikke betyde andet, end: Noget er den selvsamme Gjenstand som noget Andet, eller er beskaffen netop ligesom noget Andet. Den sidste Betydning er den sædvanlige, som ogsaa gjælder i Mottoet. (Dette staaer forresten i Hamanns Skrifter, 2. Deel, S. 102, uden synderlig Sammenhæng med Noget). — Den christelige Philosophie forholder sig til et vist Phænomen i det christelige Livs Udvikling i Historien, livagtigen saaledes som Moses forholder sig til det christelige Livs Indtræden i Historie og Natur. Moses forberedte Christi Fødsel i Kjød, og Philosophien skal forberede hans Fødsel i Aanden: i Tankningen; thi denne er jo ligesom den aandelige Blodcirculation. Saa længe man altsaa bliver indenfor Historiens Grændser, kan man meget vel tale om en christelig Philosophie, men gaaer man udenfor denne — som er bemærket f. Ex. S. 119 og paa den sidste Side — saa hæves Spørgsmaalet. Philosophien skal ligesaa lidt som Moses naae det forjættede Land, og saa længe der er een Philosoph, som troer at have Fred og Glæde udenfor Christendommen, kan Troen ikke opgaae som natur-

ligt Element i det aandelige Liv. — Tag f. Ex. Forstanden! Kunde David, kunde nogen orientalsk Mytholog, kunde de per-
siske Digtere, kan en nuværende Tyrk gjøre en rolig, reflectiv
Slutning? Umulig! Spidsfindighed var deres høieste forstan-
dige Uddannelse, og deres Begeistring gav dem Resultater,
som en Beboer af en europæisk Hovedstad kan lære udenad
ved Middagsbordet. Dette kommer af at Forstanden igjennem
Grækerne er opgaaet som naturligt Element i det aandelige
Liv; og saaledes troer jeg at den tydske Speculation er et
Gjennemgangspunkt for Det i Troen, som er det Evige og
Uforgjængelige, til at opgaae i det aandelige Liv, der kommer
tilsynne i Tid og Rum, som naturligt med al menneskelig In-
dividualitet forenet Element. Men det er vel allerede nok for
et Brev. —

De har vel læst Rudelbachs Afhandling. Begyndelsen og
Enden ere vistnok gode, men han har dog i mine Tanker stude-
t forbi Maalet. Læren om Miraklerne bliver aldrig fyldest-
gjørende, førend den grundes paa Læren om Syndefald og
paa Modfatningen af Tid og Evighed. Thi hvad er Mi-
raklet andet end Fremtrædelsen af det oprindelige paradisiske
Samliv af al Natur og Villie; det er ikke noget Nytt,
men det Allercældste og Naturligste, det er det evige
store guddommelige Liv, som glimter gjennem Tidens mørke
Skyer, og det er ingenlunde Guds siebliffelige Virksomhed,
men Menneskets siebliffelige Fornemmelse af Guds evige uaf-
brudte Virksomhed. Denne Lære om Syndefaldet er ligesom
det kopernikanske System: den bringer Orden, Sammenhæng
og Fasthed i alle Ideer — ja, efter det kan man forudberegne
enkelt historiske Konjunctioners Indtræffen. Men jeg maa
bede Dem tilgive, at jeg skriver saa frit til Dem.

Til Slutning maa jeg ubede mig Deres Raad an-
gaaende min Grammatik. Kan nemlig Noget tage ilde op,
at den er skreven „for Danske og Norske“? Den er al-
deles grundet paa „vort Sprog“, og kun en Dansk og en
Norsk kan lære Tydsk af den; men Deichmann fik maaskee

ingen Affætning i Norge, isald den blot kaldtes „for Danste“. Og jeg synes, det er godt paa enhver Maade at forene begge Rigers Bitteratur! Tilgiv, at jeg er saa dristig at forlange Noget, som kræver et Brev fra Dem og lægger Beslag paa Deres kostbare Tid. Mer hvo kan heri raade mig bedre? Min Kone og jeg bede Deres Frue hilset venstabeligst!

Seg er Deres

ærbødigste og hengivneste

Peder Hjort.

Kbhavn. d. 15de Novbr. 1823.

Megen Tak, Høistærede! for Deres venlige Enkønstning. — De maa ikke antage det for en skrømtet Bitterhed, naar det næsten forundrer mig, at der endnu er Nogen, som mener, at jeg lever Staten til lidet Gavn, saa megen Utilfredshed møder man paa alle Kanter. Overalt skal Ungen, som, især i nærværende Tider og Forhold, har havt Deel i nogen offentlig Bestyrelse, klage over, at han mangler Erfaring om, at Skoen kan trykke. Men hvorvel der fra denne Side for nærværende Tiid ikke er meget Andet at hente end Besværlighed og Ubehagelighed, saa erkender og paastionner jeg dog tilfulde det faare meget Gode, der er blevet mig til Deel, og iblandt det bedste deraf sætter jeg steds mine Benners Godhed.

Om Deres Motto er det vel ikke værd at gaae ind i længere Undersøgelser. Jeg indrømmer villigen, at det kan staae paa sit Sted i den Betydning, hvori De har forstaaet og forklaret det; men det er maaskee dog en Mangel ved et Motto, naar dets Betydning ikke falder i Sinene. Og ved Moses tænker man ikke let paa Andet end Loven i Modsatning til Evangelium, og Speculationen over Loven er ingen christelig Philosophie. Før der kan være Tale om denne, maa først Evangelium være opgaaet i Troen, hvorvel den christelige Speculation igjen fører tilbage til Troen. Man maa derfor uden Tvivl for at forstaae Mottoet kiende den Tankegang, hvori Hamann har sagt disse Ord, nemlig at han har forudskiftet

den Bemærkning, at ved Fornuften kommer Intet uden Erkiendelse af vor overvattede syndige Uvidenhed. Men Forestillingen om, at Menneskene ere indsluttede under Uvidenhed, fremkommer ikke let, naar Moses nævnes isoleret. —

Kudelbachs Afhandling har ikke ganske fyldestgiort mig, skjøndt den indeholder adskilligt Godt. Augustinus siger: portentum non fit contra naturam, sed contra quam nota est natura. Noget Eignende siger N. ogsaa, men har neppe tilstrækkelig udhævet det. At Aarsagen, hvorfor Menneskene ikke, uden i enkelte Glimt, kiende Naturen i dens Herlighed, ligger i deres Fordarvelse, deri er jeg ganske enig med Dem.

I Henseende til Titelen af Deres tydske Grammatik, da skulde det vel synes uformasteligt at tilkjendegive, for hvem den er skrevet, og at Danske og Norske ikke kunne sammenfattes under een Benævnelse. Smidlertid tør jeg ikke indestaae for, at jo Nogle ville forarge sig derover; og noget Paafaldende er maaskee deri, forsaavidt man strax ledes til at tænke paa, at det er skeet for at skaffe Bogen mere Affætning i Norge. — Dersom baade Danske og Norske kunde forbigaaes paa Titelen, og det Fornødne bemærkes i Fortalen, var det maaskee bedre; kan dette ikke beqvemt skee, er det jo ogsaa ligegyldigt, om nogle Uvillige gjøre deres Bemærkninger derover.

Min og min Kones Hilsen til Deres Olivia!

Deres M.

Kbhavn. d. 9de Marts 1824.

De undres billigen, Høistærede! over, at jeg ikke før har takket Dem for Deres venlige Gave. Sagen var, at jeg først for faa Dage siden har modtaget den. Deres Brev havde en Pige modtaget uden at lægge Mærke til, at der skulde følge Noget med, og uden at spørge, hvo der bragte det. Og da Bøgerne ikke medfulgte, saa gif jeg nogle Dage, eller jeg troer endog et Par Uger, som en Tantalus, i en Besiddelse af en Skat, som jeg ikke turde nyde. Jeg spurgte alle Mennesker, (undtagen den, jeg skulde have spurgt, Deichmann,) om der

nylig var kommen nogen Reifende fra Sorøe, men kunde Ingen opspørge. Omfider indfandt Bøgerne sig af sig selv, og da Deres Hensigt har været at giøre mig en Fornøielse, faa er det mig særdeles kiert at kunne forfikkre, at Hensigten aldeles er opnaaet¹⁾. Jeg havde vel havt en flygtig Tanke om at subscribere paa dette Værk, men jeg tilstaaer, at de mange Annoncer om, i hvor mange og tildeels pragtfulde Udgaver Værket strax skulde fremtræde, syntes mig at indeholde endeel Pretension, (som dog nok var mere Forlæggerens end Forfatterens,) og vakte nogen Mistanke hos mig. Efterat Bogen var udkommen, hørte jeg faa meget godt om den, at jeg var i Begreb med at anskaffe mig den, da Deres Godhed betog mig videre Uleilighed. Jeg har læst nogle Capitler med særdeles megen Tilfredsstillelse. Forskningerne forekomme mig ligesaa grundige og nøiagtige, som Udførelsen er klar, værdig, reen og i Sandhed smagfuld. Jeg glæder mig over, at der i disse forskruede Tider fremtræder en saadan Historiker. Jeg har allerede ved Læsningen deraf tilbragt nogle meget behagelige Timer og haaber endnu flere.

Ogsaa for Meddelelsen af Deres tydske Grammatik takker jeg Dem meget. Hvad jeg har læst deraf, forekommer mig meget nøiagtigt og klart, men jeg maa tilstaae, at jeg endnu ikke har læst Meget. Jeg trænger nemlig til at læse Bogen ordentlig, for om mueligt at lære noget tydske Grammatik, hvoraf jeg Intet kan, og dog burde kunne Noget, da jeg endog er i Begreb med at skrive Tydske; men det er i mine Forhold ikke saa let at komme til grammatikalske Studier. — I Henseende til Indførelsen af Lærebøger gjør Directionen ikke let noget Skridt, førend den almindelige Stemme har begyndt at udtale sig, og den vedkommende Lærebog har begyndt at indføre sig selv. Dette, haaber jeg, vil vel efterhaanden skee med Deres, og kun have den Hindring, at daarlige og magelige Lærere

¹⁾ Fr. Raumers Gesch. der Hohenstaufen, sendt som Gave for min Brudevielse.

(hvoraf vi ikke have faa) ville finde det ubequem, at de ikke finde det angivet for sig, hvad de strax skulde lade Disciplene lære, og hvad de indtil videre kunne forbigaae, og saaledes nødes til, selv at tænke og selv at bestemme.

Jeg glæder mig til snart at kunne vente at see Dem, og er stedse

Deres hengivne M.

Kbhavn. d. 22de Juni 1824.

Derfom det endog havde været Glemfomhed, at De, høifæredede Ven! ikke sendte mig den belovede Anviisning til en for mig beqvem Brug af Deres tydske Grammatik, faa vilde jeg paa ingen Maade være berettiget til at beklage mig derover, da jeg selv ved vor sidste Samtale var saa utilbørlig glemfom, at jeg hverken takkede Dem for Deres egne Skrifter eller for Gaven af Raumers Geschichte, hvis Læsning dog har glædet mig meget. — Men saaledes løber ofte Meget bort for mig just i det Dieblif, da jeg skulde bruge det — jeg vil haabe, at Aarsagen kun er den, at jeg har saa mange forskjællige Ting at tænke paa. Hvad i Dvrigt bemældte Udtog af Grammatiken angaaer, da erkjender jeg ogsaa, at det vilde være meget vanskeligt, at træffe just de Huller i min fragmentariske Rundskab om den tydske Grammatik, som behøve at stoppes. — Jeg haaber, at jeg paa en beqvem Maade kan komme til at befæste mig lidet i meerbemældte Grammatik ved at giennemgaae Sibberns Rettefser¹⁾, som synes mig at røbe saavel megen Nøiagtighed i som en meget god Tact for Sproget. — Det er ellers temmelig keedsommeligt saaledes at foretage paa nh, hvad man for en Række af Aar siden har skrevet; man vilde nu gjøre faa Meget anderledes, og kan dog kun forandre, tilfætte, udflutte noget Lidet, men ikke omstøbe.

¹⁾ til Kleine theologische Schriften von J. P. Mynster. 1825. 408 S.

— — Bemærkningerne om Kunst-Udstillingen¹⁾ har jeg, og vel den største Deel af det læsende Publicum, læst med megen Interesse. Der har været megen Tale, saavel om Bemærkningerne, som om Forfatteren. Man har naturligviis ogsaa giettet paa Dem, men endnu har jeg ikke fornummet, at Nogen havde mindste Kundskab om Forfatteren, uden ved Gissning. I det Hele ere vist Bemærkningerne meget sande, grundige, og meget velkomne i en Tiid, da Sands for Kunsten er vaagnet, men ofte tager en skiev Retning. — I enkelte Ting afviger jeg vel noget fra Deres Mening, som ikke kan være anderledes, da Individualiteten gjør sin Ret gjeldende. Enkelte Ytringer ere vel ogsaa for strenge. — Det er saa vanskeligt at præstere noget Dydigt, at hvo der dog har gjort og gjør dette, fortæner, at hans Mangler — hvilke han vel selv ofte erkjender uden at kunne afhielpe dem — omtales anderledes, end deres, der studefrem frem i behagelig Selvtilfredshed. Og saa har den, der lever i en alvorlig Stræben, saa mangen Kamp at bestaae med Verden og sig selv, at han trænger til Opmuntring. Til den vel store Strengthed henregner jeg imidlertid paa ingen Maade, hvad De har sagt om Jensen. Han, og hans Maneer, og det Bifald, der af saa Mange er blevet ham til Deel, trænger just til en saa alvorlig Tiltale, og det har inderligt glædet mig at finde et saadant soutien ved Udbrudene af min Indignation. Men ligesaa meget som jeg takker Dem herfor, ligesaa oprigtig tilstaaer jeg, at jeg havde ønsket Deres Replik²⁾ anderledes. Det er naturligt, at Jensen og hans Venner bleve brede, men denne Brede uden stor Magt havde det efter mine Tanker, ogsaa for Sagens Skjld, været bedre at behandle lettere, og — tilgiv min Ubehjertighed et dristigt Udtryk — mindre i Jensens egen Maneer med at lægge Farverne saa tykt paa.

¹⁾ Se Krit. Bdr. Konsthist. Afd. 1854. S. 123—67. Stod først i A. Boyes Nyt Aftenblad for År 1824.

²⁾ til min Undskyldning eller Forsvar behage Læseren at efterse den i Krit. Bdr. S. 131 senere meddelte Oplysning herom.

Det er da ikke mere en Hemmelighed, naar jeg betroer Dem, at jeg har skrevet Recensionen¹⁾ over Howitz's Afhandling. Jeg holdt det kun lidet hemmeligt, inden den kom ud, for at faae den Moerskab, at mine naerreste Omgivelser Intet skulde have mærket dertil, før Bladet kom ud. — Som jeg ventede, kiendte de mig dog strax. Foruden hvad der ellers kunde mangle mig til dette Arbeide, manglede mig ogsaa Rum; thi det er vanskeligt inden en Recensions Grandser at sige noget Tilstrækkeligt over saa omfattende et Stof. — Sibbern har ogsaa taget til Gienmæle mod samme Afhandling; hans Bemærkninger ere trykte i juridisk Tidsskrift²⁾ og ville nok om saa Dage have i separate Aftryk. Jeg har endnu ikke seet dem. —

Hvad De mælder om Disciplinens Tilstand paa Academi, bedrøver mig, og saa meget mere, som det er vanskeligt at giøre noget tilgavn derved, naar Vedkommende ikke have Charakter nok til selv tilbørligen at gribe ind. — Jeg ønsker meget at kunne komme lidet til Sorøe i Examenstiden, men om det lykkes mig, veed jeg endnu ikke. — Lev vel, og hilß Deres Olivia venstabeligen fra

Deres hengivne M.

Åbhuu. d. 19de Julii 1824.

Det var min Hensigt ved mit Besøg i Sorøe at incommodere saa lidet som mueligt, men da De, kiære Ven! vil have den Uleilighed at træffes med mig, saa kan jeg naturligviis gierne skikke mig deri, og modtager saaledes med megen Fornøielse Deres giestevenlige Tilbud. Kun beder jeg for Alting, at De arrangerer mit Qvarteer saaledes, at jeg ikke generer mere, end uundgaaeligt.

Efter min Bestemmelse vilde jeg tage med min Familie paa Søndag Aften til Roeskilde. Familien sender jeg næste

¹⁾ S. Dansk Lit. Tid. 1824; Nr. 23—5. 1825; Nr. 1—4.

²⁾ Ørsted's Jur. Tidssk. 9, 1.

Morgen til Frynddal, og begiver mig derpaa engang om Formiddagen paa Reisen til Sorøe, hvor jeg haaber at indtræffe Mandag Eftermiddag den 26de. Udentviol følger Balthasar Münter med, men søger sit Qvarteer andensteds, da han har Bekiendtere nok i Sorøe. Torsdagen derefter har jeg lovet at være paa Frynddal. — Jeg glæder mig til, saavel at see Dem i Deres huuslige Indretning, som især til at kunne tale med Dem om mange slags Ting. Derfor tilføier jeg heller ikke noget Videre skriftlig, kun at jeg stedsse med venstabelig Hengivenhed er

Deres M.

Kbhavn d. 24de Julii 1824.

Disse faa Ord have en tredobbelt Bestemmelse: 1) at takke hierteligst for Deres venlige Tilskrivt; 2) at mælde, at da vi i Roeskilde have adskillige Bisitter at aflægge m. v., saa kunne vi ikke, selv efter den københavnsfeste Beregning, komme til Middagstid. Vi bede derfor, ikke at ansee os som Middagsgjæster, da vi nok i Ringsted finde Livets Fornødenhed, om man endog der er mindre vel accommoderet. Vi komme saaledes først engang om Eftermiddagen — naar, vil beroe paa Vind og Veir. 3) at takke meget fra den unge Velærvarldighed¹⁾, som naturligtvis med megen Fornøielse modtager Deres venstabelige Invitation, naar han kun ikke generer for meget.

Alt Øvrigt mundtlig.

Deres M.

Frynddal d. 31 Julii 1824.

Jeg haaber, at Postens Indretning ikke er saa forstyrret, at dette jo endnu kan træffe Dem i Sorøe, og i saa Fald er

¹⁾ Balth. Münter og jeg havde gået i Skole sammen i Efterlægten og i Frue Skole, vi vare Studenter sammen, og havde levet sammen i hans Faders Hus, hvis Klient jeg desuden var.

det disse Liniers Bestemmelse, for det Første at mælde, at jeg hurtig og lykkelig, skøndt ad meget vildsomme Veie, ankom hertil, og traf Kone og Børn i god Stand, paa en dygtig Bule nær, som Ludvig havde erhvervet sig i Panden; for det Andet og mig Vigtigste, at takke Dem og Deres kiere, venlige Olivia af mit ganske Hierte for al den Godhed, hvormed De beredede mig et saa behageligt Opholdssted i Sorøe. Virkelig er jeg meget satisficeret af min Reise, thi hvad Mangler og Ubehageligheder der kunne finde Sted ved det akademiske Liv i Sorøe, vidste jeg saa omtrent forud, derimod bekiender jeg med Glæde, at jeg ikke havde forestillet mig Ensemblet i alle Henseender saa tilfredsstillende, som det har fremstillet sig for mig. Og naar det Hele dog er fornøieligt, saa tør og bør man efter menneskelig Velighed være tilfreds, ligesom jeg ogsaa stedse haaber, at Banffelighederne maae for største Delen lade sig overvinde, hvor saa mange dygtige og fornuftige Mennesker med Iver og Omhyggelighed tænke paa, og arbeide for en Indretnings Vel.

Jeg glæder mig til saa snart igien at see Dem i Kiøbenhavn. Med min gientagne Tak til Dem og Hustru, og med venstfabelige Hilsener til Albertine Saint-Aubain¹⁾, samt hvem De endnu maatte see af foræfste Venner, hvoriblandt i særdeleshed til Fogtmann, er jeg stedse

Deres hengivne M.

Kbh. d. 5te Oct. 1824.

Kiere Ven!

Sibbern paatog sig forleden at besøge Dem underrettet om, naar Steffens kan ventes til Sorøe. Af denne Marsag har jeg ikke itide søgt den nødvendige Oplysning. Imidlertid har jeg dog baade i Aftes og i Morges forgieves ledt efter St., men jeg har kun lidet Haab om at træffe ham, førend Posten gaaer, da jeg hele Formiddagen har Forretninger, og

¹⁾ En Søster til Karl Bernhard, navnkundig Skjønhed og en fortrolig Veninde af min Hustru, som oftere lå hos os om Sommeren.

St. til Middag er paa Sorgenfrie. Saa Meget kan jeg sige, at St. ikke kommer den 6te (hvilket han heller aldrig har havt ifinde), da han først i Morgen Eftermiddag reiser herfra, og da endnu vil tilbringe een Dag i Helsingøer, een i Frederiksborg, og een i Roeskilde, saa at han først Søndag Aften efter Rimelighed vil være hos Dem. Kan jeg træffe ham endnu, saa skal jeg tilføie et Postscript; hvis ikke faaer jeg at stole paa Sibbern, som ogsaa pleier at være paalidelig. Kun bemærker jeg, at St. ikke pleier at være meget accurat med Sigt, saa at det vel kunde være, at han indtræffer en halv Dag fildigere, end han bestemmer.

Jeg glemte, da jeg sidste Gang faae Dem at vise Dem Deres Erigena omtalt i en tydsk Journal, nemlig i Baters Kirchenhistorisches Archiv, hvor det i Anledning af Engelhardts Oversættelse af „die angeblichen Schriften des Dionysius“ hedder: „das Dionysische ist nicht genug berücksichtigt in P. Hjort's Johann Sc. Er. (Kopenh. 1823), worin auch die frühere und spätere christliche Philosophie behandelt ist“. Da jeg meget lidt kiender det Dionysiske, saa veed jeg ikke, hvorvidt Vater har Ret i sin Bemærkning¹).

Biskop Münster erfarer tilfældigvis, at jeg skriver til Dem, og anmoder mig om at bede Dem ved Keilighed at bede Ingemann om et Exemplar af hans Program²), da Biskoppen har sendt sit til Kreuzer.

Tusinde Hilsener til Deres Olivia. Stedsf

Deres hengivne M.

¹) Jo, den var fuldkommen rigtig! Jeg havde den Gang endnu ikke læst Dionysius Areopagita om de to Hierarchier. Engelhardt gjør en lignende Bemærkning i sin Anmeldelse af min Bog i n. kr. Journal d. theol. Litt. von Winer u. Eng. 1824. B. I., hvor han siger, at mange af Erigenas Ideer ere „rein areopagitisch“. Jeg droges desværre ud af Sporet, og er aldrig siden kommen til at undersøge den Sag, så at hin Oversættelse nu i over 40 År — har stået på min Hylde sågodt som ulæst.

²) Grundtræk af en Nord- = Slavisk og Vendisk Gudelære. Sors Akademies Examen's-Program for 1824.

C. St. Jeg har ikke truffet Steffens, men kun hans Broderføn, og denne vidste kun liden Bæfted, dog bleve vi enige om, at de Reifende formodentlig indtræffe i Sorøe Søndag Aften. Jeg haaber, at Sibbern mælder noget Bæftemtere. — Hvad Broderfønningen angaaer, fom følger i Tilgiot, da er han en ung Perfon paa 15 Aar, kun liden af Væxt, faa at han kan nøies med en liden Seng, og kan gierne, hvis dette conuenerer, ligge i famme Værelse, fom hans Onkel.

Vi haue glædet os overordentlig ved Steffens's Nærværelse, og De vil fikkert ogsaa glæde Dem ved ham¹).

Kjøbenhavn d. 2den Decbr. 1824.

Kiere Ven!

At jeg ikke før har befvaret Deres fidsste tvende venfkabelige Skrivelfer, har haft fin Grund, deels i et langt Arbeide i Anledning af Howitz, fom medtog al den Tiid, jeg havde tilovers, deels i en Sygdom, fom har holdt mig en 8 Dages Tiid. Den fidsste — nogle flemme Koliker, formodentlig af hæmorrhoidal Oprindelse — haaber jeg dog nu at være temmelig hævet, fkiøndt jeg ikke er sikker derpaa, og endnu ikke har været ude.

Hvad den første Hindring angaaer, da er den ogsaa forfaavidt hævet, at jeg har faaet Arbeidet færddigt, paa en betydelig Reuifion nær, hvormed det ikke haster faa meget, da det ikke kan udkomme før i Begyndelfen af næfte Aar. Det er nemlig en Recenfion af det fidsste Skrivt, fom fkal komme i Literaturtidenden, og i denne er der ikke Plads dertil, før denne Aargang er fluttet. Det er egentlig keedsfommeligt at haue med en Modftander at giøre, fom er faa uvidende, og faa — uphilofophift er for hæderligt et Ord, men faa — tankeløs. Alligeuel gaaer det ikke an at lade Sagen ganfte hvile. Vel har jeg endnu Ingen truffet, fom jo var enig i, at Howitz fidsste Bog er flet frevet; men derfor lader det fig

¹) Se f. Ex. Krit. Bdr. Kirf. Afd. S. 98.

dog ikke negte, at jo den Bevægelse, hvori Sagen er kommen, har gjort Indtryk paa Mange, og at det onde Sind, som aldrig er overbundet, om det end stundom undsaae sig ved at yttre sig aabenbart, nu mener det sig mere tilladt at træde frem i Ord og Gierninger, fordi det har fundet soutien. — Imidlertid bekymrer jeg mig ikke stort om Fordærvelsens Børn, hvis Underste dog er raaddent, om de end nødes til at quæle deres egentlige Mening i dem selv; men det gjør mig ondt for de yngre Studerende, som derved ledes paa Afveie, omendskøndt jeg erkjender, at denne Striid har været gavnlig til at vække Adskillige af deres Søvn, og det var selv mueligt, at de philosophiske Studier herved kunde vinde noget mere Liv hos os. Det glæder mig, at ogsaa De har ifinde at foretage Noget. Uden Tvivl veed De, at Ørsted ogsaa har skrevet paa ny, og at hans Arbeide allerede er under Presfen.

Hvad mig angaaer, saa har jeg holdt mig til min Modstander, altsaa ikke givet mig ind i nogen egentlig Philosophie eller Speculation, men kun holdt mig til, hvad de godt Folk kalde Philosophie, søgt at vise, hvorledes denne Philosophie ophæver sig selv, og at med samme Ret, hvormed de, for at redde den udvortes Verden for en total Oplosning af Skepticismen, tage deres Tilflugt til en naturlig Følelse, som ingen Tvivl kan udrydde; med samme og med langt helligere Ret paaftaae vi de moralske og religiøse Følelsers Sanddruehed. Udarbejdelsen har jeg vel fuldført con amore, men jeg har dog været meget generet, deels ved idelig at skulle tage Hensyn paa en saadan Modstander, deels ved Rummet, thi skøndt Recensionen er bleven meget længere, end den egentlig turde, har jeg dog maattet forbigaae Meget, som jeg gierne havde forsøgt at udvikle, og det, jeg har sagt, har jeg maattet sige kortere, end jeg vilde, og er derved maaskee undertiden bleven utydelig, eller i det mindste er Foredraget blevet mindre heldigt. Jeg faaer nu at see, om jeg endnu kan bøde noget derpaa. Ogsaa har det været mig fatalt at maatte skrive i en saa haard Tone, som

jeg har gjort; men jeg veed ikke, paa hvilken anden Maade jeg skal tale med en saa tølperagtig eller drengagtig Modstander. Men videre gaaer jeg ikke heri, uden det skulde være med nogle saa Pinier. Derimod havde jeg vel Lyft at behandle nogle af disse Materier ordentligere, naar jeg kun havde Tiid.

Det glæder mig, at De har kunnet nyde Steffens saa meget. Jeg har aldrig kiendt et Menneske med den interessante Personlighed, som St., og han har endnu, siden jeg sidst saae ham, vundet Meget i Henseende til Mangesidighed, saa at han kan benytte og henrive ethvert Selskab, han forefinder. At De i Øvrigt kunde have Meget endnu at tale med ham om, undrer mig ikke; thi skøndt jeg saae ham saalænge, er der dog saare Meget, som jeg ikke fik ham sagt, eller hvorom jeg slet ikke fik ham spurgt, fordi Samtalen stedse gik andenstedshen, og aldrig standfede. Steffens er virkelig udtømmelig og utrættelig i Samtale — en Talekunstner som Faa eller Ingen, og hans Personlighed er langt over hans Skrifter. — Naturligviis have vi ikke et Bogstav fra ham siden hans Afreise. Jeg har ikke ventet det anderledes, thi jeg veed, at han altid har for at skrive os lange og indholdsrige Breve, og derover skriver han ikke engang de Par Pinier, om kunde underrette os om hans udvortes $\pi\omega\upsilon$ og $\pi\omega\varsigma$, og som vi dog alle længes efter.

Recensionen over Deres *Erigena* lader jeg følge tilbage. Jeg kiender saalidt til Sagen, at jeg ingen Dom tør have over det Dionysiske Elements Indflydelse. Mueligt er det, at Engelhardt — der rigtignok kiender det meget godt — seer det, ogsaa hvor det ikke er.

Vedkommendes Procedure i Henseende til den Moldenhaveriske Auction var vistnok meget besynderlig. Directionen havde slet ikke bemærket, at der kun var antegnet Bøger i de to Sag, og approberede derfor i Almindelighed, hvad der var foreflaaet. Men saasnart Feiltagelsen blev opdaget, blev der strax raadet Bod derpaa ved en egen Skrivelse, hvilket formodentlig er dem bekjendt. Bøgerne gaae ellers ved denne Auction i

uhyre Priser; dog skal Akademiet have faaet endeel, og dette da forhaabentlig til rimelig Priis.

Min Kones og min hiertelige Hilsen til Deres Olivia.

Deres hengivne M.

Mangfoldig Tak for 3. og 4. Deel af Raumer, som jeg rigtig har modtaget.

Kjøbenhavn d. 26de Marts 1825.

— Det glæder mig, at Deres tydske Grammatik har havt faa god Affatning. En god tydsk Læsebog anseer jeg ogsaa for en Trang, da jeg ingen kiender, som jeg endog blot vilde ansee for nogenledes. Meyers synes mig bygget paa meget flette Principer, og disse meget maadeligt udførte. Af Goethe, erindrer jeg, findes kun en Scene af Egmont; af Herder slet Intet; derimod finder man vidtløftige Ting af høist classiske Forfattere, som man fast ikke har hørt nævne. Dette kunde nu i sig selv være det samme, naar der ikke var lagt an paa en pedantisk Fuldstændighed. For at kunne give en brugbar Læsebog, maa man nødvendig have Erfaring i at undervise, og da De har denne, saa tvivler jeg ikke om, at Deres Valg vil blive hensigtsmæssigt¹⁾. Det fornoier mig, at De vil optage Endeel af Raumer. — Jeg gientager min Tak for denne Bog, som atter nylig har givet mig megen Glæde. Vel gaaer han saaledes i Detail, at man maatte giøre et egentligt Studium af denne Tiids Historie for at følge ham heelt derigjennem; men jeg har læst flere enkelte Capitler deraf, som ere fortræffelige. — Jeg takker ligeledes for Meddelelsen af Deres Skrivt mod Howitz. Der er saare meget virkelig Skarpsindigt deri, om end Endeel vil være for skarpt for saa løse Tænkere som Howitz og Conforter. Hvad det Capitel om den menneskelige Villies Frihed angaaer, da vilde jeg gierne ingen Dom have derom, dersom De ikke saa udtrykkeligen havde opfordret mig til at meddele Dem mine Tanker. Jeg kan derfor ikke til-

¹⁾ Sml. Mynsters Brev af 13. Febr. 1825.

bageholde, at der er Udskilligt deri, som jeg maaftee forstaaer, men hvori jeg ikke er ganske enig, eller hvorved jeg ikke er fyldestgiort, og at der er Meget, som jeg ikke forstaaer. Dette er imidlertid ingen Dom, men kun en simpel Bekiendelse. Sagen staaer saaledes: Vi søge Alle, jeg med, et philosophiff Polar=Land. Jeg for min Deel bekiender, at mine alvorligste Anstrengelser stedse tilsidst have bragt mig ind i saa megen Taage og Vis, at jeg har maattet vende tilbage. Andre mene at have seet Landet; hvorvidt de have Ret deri, derom kan jeg ingen Dom have, da det har været mig umueligt at komme til de samme Bredde=Grader, hvor de mene at være trængte hen.

Maaftee beroer det ogsaa derpaa, at jeg i Heibergs Skrivt ikke kan finde store Gaver udviklede. Bistnok maa man beundre den Lethed, hvormed han, uden synderligt Studium, har kunnet bringe det til at bevæge sig i de nye philosophiske Former, hvorved han ganske haaber at naae en Ansættelse i Berlin. Men ligesom jeg paa nogle Steder favner den simpleste Logik, saaledes finder jeg paa mange andre kun et letfærdigt Spil (f. Ex. i hans saakaldte Antinomier), og tilsidst faaer jeg dog intet andet Resultat, end det, som man kan have uden saa mange Kunster, at for den fuldendte Visdom er dog den menneskelige Frihed = Nødvendighed, og Ondt = Godt. Howitz's Ultimatum er da udfømt. Stilen deri er bedre, end i det forrige Skrivt, hvilket uden Tvivl kommer deraf, at han har undgaaet næsten Alt, hvad han havde at besvare, og saaledes kan snakke væk om hvad han finder for godt. Uredeligheden har i dette Skrivt naaet sin høieste Spids. Han har ogsaa meget naivt selv anført et Sted af Helvetius, at Ingen ved at citere andre Forfattere er fri for Skielmerie (Løgn). Naar man her til foier det theologiske Maanedsskrivts Uvæsen, og de Thistedske Umtriebe, som formodentlig snart kunne ventes, saa kan man glæde sig over at have det i sin Magt at drage sig tilbage til en aandelig Verden af en ganske anden Beskaffenhed, end den, hvori man seer Mængden omkring sig at bevæge sig.

Fra Steffens har jeg omfider modtaget et Brev — faare

hjerteligt og saare danskfindet. Han beder mig paa det Indstændigste at hilse Alle, som her have beviist ham saa meget Venstabs, at han føler sig som forynget derved, og at Alle finde ham nogle Aar yngre efter hans Reise. Han holder i Berlin to Forelæsninger, den ene mere offentlig, den anden for fornemme Herrer og Damer, hvoriblandt Kronprindsen¹⁾. Jeg veed ogsaa fra ander Kilder, at de gjøre megen Lykke, og at man almindelig forudsætter, at han bliver i Berlin. Han selv skriver imidlertid, at han intet Skridt gjør derfor, skjøndt det ikke vilde være ham ukjært, om det skeede paa anstændig Maade.

Hils Deres Kone venstfabeligen, og lev saa vel, som det ønskes Dem af

Deres M.

Kbhvn. d. 9. Mai 1825.

At De har skrevet paa ny mod Howitz maa jeg vel indrømme Nødvendigheden af, naar De beviser det med mine egne Ord. Ørsted har ogsaa skrevet et lidet Svar, som formodentlig kommer i juridisk Tidsskrift, men jeg veed Intet videre derom. At jeg nævnes blandt dem, der have skrevet mod Howitz, har jeg aldeles Intet imod, da jeg aldrig har villet holde det skjult, kun at det steer en passant, og ikke som om jeg vilde vække nogen Opmærksomhed derved. Heiberg fortalte mig ellers, at han havde troet, at Recensionen var af Rosenvinge.

Howitz, hører jeg, er nu bleven stærk i Distinctioner — maaskee har han lært Noget af Deres Skrivt — thi da en Prof. Weinholdt fra Halle forleden i et Selskab vilde tildrifke ham et pereat Determinismus, vilde han ikke; derimod draf han villigen et pereat Fatalismus.

Om Balthasars Forlovelse vide vi her Intet, omendskjøndt Mogle have troet at finde Mærker derpaa. Jeg skal imidlertid med megen Fornøielse bringe ham Deres hypothetiske Gratulation.

Deres M.

¹⁾ Den ændrige senere Kong Frederik Wilhelm IV.

Kbhavn. d. 19. Julii 1825.

Da min forestaaende Afreise giver mig Meget at bestille, saa kan jeg alene med saa Ord mælde Modtagelsen af Deres sidste Brev, fiære Ven! og besvare den Punct, som meest trænger til Besvarelse.

Deres Efterretninger i Sorø ere ikke ganske paalidelige. Saaledes reiser jeg ikke til Tydskland — nemlig hvad vi her kalde saa — men kun til Holsteen, hvorunder vi da rigtignok indbefatte Lübeck og Hamburg. At Heiberg søger at komme til Sorø, var mig ligeledes ubekendt, indtil jeg erfoer det derfra. Siden har jeg imidlertid rigtignok hørt, at han har ladet Ytringer derom falde iblandt anden løs Snak, hvilken han fører mundtlig som paa Prent. Jeg haaber, at der bliver ligesaa lidet af hans Ansættelse i Sorø, som jeg formoder, at Director Tauber bliver Biskop i Ribe.

Om Heibergs Bog — dersom ellers noget Saadant skal kaldes en Bog — dommer jeg naturligviis ligesom De. Derimod maa jeg tilstaae, at min Dom ikke er den samme om en vis Roman (De seer, jeg er bleven saa forsigtig, at jeg hverken tør nævne Forfatter eller Titel); thi jeg negter ikke, at dersom jeg turde øve Udstrygnings=Retten, saa vilde jeg for det Første udstrynge de to første Dele, hvilke jeg endnu kun har læst. Men det har giort mig saa ondt at finde Bogen som den syntes mig, at det vil glæde mig, dersom Skylden, i det mindste for en Deel, maatte ligge hos mig¹⁾.

Deres lille Johan er jo nu i god Bedring? Hils Deres Olivia venstfabeligen, og erindre mig med Venstskab.

Deres M.

d. 22. Aug. 1825.

Biskop Tegnér kommer til os i Morgen (Tirsdag) Mid= dag Kl. 3¹/₂. Det vil være os en Glæde, om vi til samme Tid ogsaa maatte vente at see Dem.

¹⁾ Den blev fordømt af særdeles mange; men Dommen burde vist have ramt Forf.s Magelighed ja Jasteri langt mere end Bogen selv, hvis ægte poetiske Partier fortjene fuld Anerkjendelse. Publitsums Deltagelse i en uretfærdig Behandling bidrog meget til at sløve Dbl.'s konstneriske Samvittighed i den Periode igjennem hele Aaringer.

Hos Miss Mitchel — hvem jeg dog ikke traf hjemme —
 har jeg maeldt Deres Besøg¹⁾.

Deres M.

Hr. Rector Dr. Hjort.
 hos Frue Rasbech, ny Adelgade 317.

Kbhavn. d. 21de October 1825.

Kjære Ven!

Derjom De er meget forundret over, ikke blot at Deres Sag ikke er afgjort, men at De aldeles Intet har hørt fra mig derom, saa har De ganske Ret, men jeg har derfor ikke, det forsikkrer jeg Dem, Uret. Det er nu en af offentlige Bestillingers Byrder, at man ofte maa synes at have Deel, saavel i Meget, der skeer, som i Meget, der ikke skeer, uagtet man ikke blot kan være negativ uskyldig, men endog ganske positiv have opfyldt sin Pligt — skøndt der ingen Virkninger deraf ere tilsynne. Saaledes forholder det sig ogsaa med denne Sag. Den hører ikke til mit Departement, altsaa har jeg ikke Magt til at tage den frem, naar jeg vil, men kan kun minde om den, og maa sikkre mig i, at den fortrænges af andre Sager. Den er ikke saa liquid, at der kan gøres nogen Paastand, uden om, at der skulde en Ende paa den; men en langsom god Ende er bedre end en hurtig slet Ende. Paa denne Maade er det gaaet hen i mange Uger; jeg har jævnlig bragt Sagen i Erindring, man havde halvt glemt Sammenhængen, man vidste ikke ret, hvor Papirerne laae, naar man skulde tage den for; og stedse kom andre Sager, af hvilke vi i denne Tid have haft adskillige vigtige og vanskelige, foran. Nu er Sagen kommen frem, Statsraad Engelstoft har bestemt lovet mig at tage den for i næste Directions-Møde, og jeg har forklaret ham, at det er Dem af stor Vigtighed at faae Afgjørelsen snart. Jeg kan tillige betroe Dem, at da jeg i Tirsdags (thi der er kun eet Møde om Ugen, hvor Directionen er in pleno) atter omtalte Sagen i Directionen, faldt der Yttringer, som gibe Haab om et gunstigt

¹⁾ Sml. Brevet af 18. Jun. 1826.

Resultat. Men jeg tør heller ikke fordølge, at efter Rimelighed vil dog nogle Uger endnu hengaae, inden Kongens Resolution kan være falden. Kan De nu faae Hensind saalænge, saa er der Haab (thi Visshed staaer det desværre ikke i min Magt at give Dem), at Sagen kan gaae efter Ønske. Dette er Alt, hvad jeg for Sieblikket er istand til at meddele Dem; benyt Efterretningen, saa godt, som de kan, for derefter at tage en midlertidig Bestemmelse, men jeg behøver ikke at tilføie, at hvad jeg her har skrevet, kun er bestemt for Dem. —

Den Clausen-Grundtvigske Sag har bedrøvet mig meget, saa meget mere som den har giort mange Mennesker saa eensidige og partiske, at man neppe kiender dem igjen. Jeg kunde vel have havt lyst til at yttre mig ogsaa om Sagens Materie, da der vissest er meget at sige om begge Partier. Den tykke Bog¹⁾, som har givet Anledning til Striden, er i mine Tanker en temmelig tynd Bog, fuld af urigtige Paaastande, af utilgivelige Inconsequentser, af megen Superfløjskab, og naar man slaar paa de fleste af de høitragende Phraser, saa klinge de temmelig huult. Ogsaa frister Forfatteren saa meget mere til Opposition, som han har faaet en Kløe efter at yttre sig i Recensioner, hvorpaa der ogsaa er Meget at sige. Men hvo kunde nu skrive herom, uden at maatte skrive en stor Bog, fuld af utallige Restrictioner, for at man ikke skulde blive anseet for at høre til det modbydelige Partie af Grundtvig og Consorter? Grundtvig har forsøget sine Fortienester ved de forkeerteste dogmatiske Ytringer, hvis Ugrund det vel var meget let at vise; men hvo vilde paa den anden Side ansees for at tage den tykke Bog eller de 88 unge Lærefædre²⁾ i vor Kirke i Affection? — De har fuldkommen Ret, at den bedste Maade at yttre sig herover, vilde være i et Collegium, hvor man, som De siger,

¹⁾ Clausens Catholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning 2c. 1825.

²⁾ Hermed sigtes nok til en Trods mod gamle Hornemann af endel Studerende.

kunde yttre sin Tænkemaade, og see til at faae Tilhørerne til at tage den hiem med sig.

Men da jeg nu intet Collegium kan holde, og ingen Bog kan skrive herom, har jeg dog indtil videre (thi hvo veed, hvortil man endnu kan blive nødt?) villet gjøre Lidet, i Mangel af det Mere. Ved en Sag, der har gjort saadan Opsigt i Menigheden (af Kirkens Gienmæle annonceredes i Gaar allerede det tredie Oplag), forekom det mig, at Præsterne heller ikke ganske skulde tie i Menigheden, og derfor holdt jeg i Søndags en Prædiken, som jeg derpaa gav under Pressen. Jeg havde haabet at kunne sende Dem et ordentligt Exemplar; men da jeg er bleven narret, saa vedlægger jeg det Eneste, jeg har, nemlig Correcturen, ifald De gider arbejde Dem derigjennem. Jeg veed vel, at Prædikenen er ubetydelig; det var ikke Strids-punctet, jeg vilde tage fat paa, men Fremgangsmaaden, og dens Billigelse, jeg vilde straffe. Nogen Virkning troer jeg, det gjorde, da jeg til Slutning, for at det tydeligere skulde sees, at jeg ikke talede af mit Eget, tog det Nye Testamente frem, og deraf forelæste Menigheden det Sted af Jakobs Brev, hvormed Prædikenen ender¹⁾. —

Fra Steffens har jeg med næstforrige Post havt et Brev. Han er i Breslau, men synes nok at have Lust til at være paa et andet Sted. Der har været megen Tale om hans Ansættelse i Berlin, og de bedst Underrettede have anseet den for afgjort; men den synes dog at finde Vanskeligheder, da han endnu intet Officielt har erfaret derom²⁾. — Hvad man i Sorøe har sagt om Hohlenberg, er uøsterrettelige Efterretninger³⁾.

¹⁾ Jakobs Brev. Kap. 3. V. 13—18.

²⁾ Til mig sagde St. i Fortrolighed i Sorø: Det er dog måske bedre at være den første i Breslau end den 10de el. 12te i Berlin. — Efter min Mening vilde kun den yngre Steffens kunne fået det godt i Berlin. Da St. efter Befrielseskrigen indstilledes til Jernkorset, fik han det først efter den tredje Indstilling. Første Gang sagde Fr—B—III.: „Ist ein Genie, muß gestrichen werden“. Den Synsmåde kunde den ældre ikke bære.

³⁾ Man sagde, at R. Nass vilde have været Prof. Oriental., men at

Det Officielle er, at den gamle Hornemann har begieret, ufortøvet at faae Hohl. til Afløser, og det theologiske Facultet anbefalet denne Begiering.

Endnu min hjerteligste Hønhøstning til Deres heldigen opnaaede Værdighed som Dannemand — hvilket vil sige mere end Dannebrogsmænd. Min Kone føier sine Hønhøstninger for Deres Olivia til mine.

Deres M.

Kbhavn. d. 18de Mai 1826.

Jeg har, gode Ven, en Tidlang faaet adskillige Skrivelser fra Dem, hvorpaa De ikke har faaet en Linie Svar. Dette beroer dog egentlig hverken paa Træthed eller Dovenskab, men derpaa, at jeg ikke har haft Noget at svare; thi mange Ting ere af den Bestaendighed, at jeg ikke saa lige veed, hvad der er at gjøre derved, i det mindste for Diebliffet, og andre af den Bestaendighed, at om end jeg mener at vide det, saa er min Mening derfor ikke Alles Mening. Jeg beder derfor, De ikke lader Dem affrække, naar De har Noget at meddele mig, thi om jeg end ikke svarer, tager jeg dog tilbørlig Notits deraf; men hvad der saa skeer eller ikke skeer, da maa hele Udfaldet ikke tilregnes mig, thi min Stemme er kun een. — Tak for Deres sidst tilsendte Skrivt. Jeg maa vel tilstaae, at jeg hverken kan Adelungs eller nogen Andens Declinationer, og at jeg overalt ikke kan have noget egentligt Videtur i den tydske Grammatik; men de brugelige Declinationer, saavel i den tydske, som i den danske Grammatik, have altid været mig en Daarlighed — uagtet jeg ikke kan indrømme, at de fattes a andeligen, og jeg seer derfor gierne, at Kaarthuset nedbrydes. — Deres Scotus Erigena har i de med Aprilheftet af Hallische A. R. 3. følgende Ergänzungsblätter fundet en tem-

---

S —, Mallings Swigerson, blev ham joretrukken; og man sagde siden, at dette blev en Pind til Raff's Pigliste, og dette On-dit behagede flere.

melig udførlig Recensjon. Recensjenten gjør vel en heel Deel Indvendinger, og jeg turde just ikke paastaae, at han er en Mand af Indsigt, men han er dog en Mand af Kundskab¹⁾ og behandler Deres Bog med Agtelse. — Fra mig faaer De herved en lille Bog, som selv maa sige, hvad den vil og mener. Hvad der i den kan være forstaaet eller misforstaaet, saa troer jeg dog, den har Ret i at bede om ordentlig og tydelig Besked²⁾. — Af Miss Mitchel har jeg med Glæde fornummet, at De og Deres leve vel. Hun var meget glad over hendes Dreng³⁾. Det Eneeste, hun klagede over, var hans Kalligraphie — som naturligtviis i en Engellænderindes Dine er vigtigere, end i vore. Paa denne Mangel haaber jeg, Wegener kan raade Bod. Hils og lev vel!

Deres M.

(Begyndelsen på et Svar fra mig:)

Eroer den 22. Juni 1826.

Jeg takker Deres Høiærværdighed ret meget for det Brev, som De var saa god at sende mig med Adjunkt Wegener, saavel som for den lille hoslagte Bog. Jeg troer, hvad denne angaaer, at man ligefrem maa antage en Modsigelse imellem Schellings Sprogbrug paa de to anførte Steder (S. 10 og 11), men troer dog derimod, at der kan siges endnu noget til Forsvar for Sætningen: det Gode er det Onde (o: det Gode er det, eller er det, som er det Onde), hvilket jeg beder om at maatte fremsætte, naar vi have den Lykke at see Dem herude; thi vi stole da sikkert paa, at De til September — hvis der bliver noget af Indvielsen overhovedet — vil gjøre os den Ære at boe hos os. Jeg mener nemlig at, kun naar copula er verbum abstractum, saa finder nødvendigen Subjectets Subsump-

¹⁾ Forf. var den i Middelalderens Filosofi velbevandrede Heinrich Smith i Halle.

²⁾ „Logiske Bemærkninger om Identitet.“ Se Blaudebe Skriv. I Bind.

³⁾ en Søstersøn, Andr. Rhein, Pensjonær hos mig, nu Læge i Brasilien.

tion under det almindeligere Prædikat Sted. Vor Mangel er, at vi ikke, som det Indiske, har to Verber til at udtrykke „være“ med, og at vi den ene Gang med er mene noget ganske andet end den anden Gang, endskiøndt vi sige begge Gange: er. Saaledes er i Sætningerne: Solen er varm, Himlen er blåa, o. s. v. copula det blotte grammatikalske verbum abstr., en Art af Conjunction; men i Sætningerne: Gud er Livet, Legemet er det Forgængelige, det Gode er det Onde (hvor tilfælle, af grammatikalske Grunde, Prædikatet er bestemt), er copula et individuelt, eller concret, Verbum, ligesom har, sønker, bliver til, o. s. v. = det Ind. bhavari. — Overhovedet troer jeg, at Logik og Grammatik maa forenes langt næriere, inden Sætningerne blive rigtig inddeelte i den første, ligesom jeg troer, at den egentlige identiske Sætning slet ikke er logisk, eller slet ikke er et Dømmene eller et Udsagn, men en reen grammatisk Construction. — Forgaars Løb en af Borgerstolens Dreng omkring til alle Lærere med fire Exemplarer af Mønsters Disputats. Hvad skal man nu med det Løi?

Er det ikke en Forglemmelse, at Geh. Stemann nu to Gange har forandret Udbetalings=Maaden af vor Gage, uden at noget derom er os communiceret fra Directionen?

(Af Slutningen er jeg ikke i Besiddelse.)

Kbhavn, d. 30te Octob. 1826.

Jeg har, min Ven! ladet mange Breve fra Dem ubesvarede. Det fattes mig ofte paa Tiid til at skrive Breve, og jeg havde egentlig Intet at melde, uden hvad De fik at vide alligevel. Desuden havde jeg, vel ikke ventet, (thi jeg har aldrig troet derpaa) men dog maatte ansee det som mueligt, at Indvielsen var foregaaet i October, og at jeg saaledes var kommen til Sorøe. — For Deres nyeste grammatiske Arbeide takker jeg forud; men Deichmann har ikke sendt mig det endnu; jeg skal minde ham derom. Bestemmelsen for de Forelæsningsstimer, der skulle holdes i ethvert Fag, er hidtil kun interimistisk, og

kan gjerne med næste Curfus forandres, dersom det findes hensigtsmæssigt. Smidlertid synes mig, at De ikke kan være i Forlegenhed, da det jo stedse staaer til Dem, naar de Gjenstande, der egentligen skulle udgjøre Deres Forelæsningers Indhold, ikke kræve den hele anviste Tid, da at dvæle ved enkelte mærkværdige Bærter og meddele Deres Tilhørere det Interessanteste deraf.

Hvad Etatsraad Ørstedes Sag angaaer — infandum jubes renovare dolorem. Sagen er forsaavidt bortfalden, at Ørsted fortsætter sine Skrifter, endog den Afhandling, som voldte det hele Oprør¹⁾. Men Kongen anseer det dog ikke ret passende med hans Stilling at skrive Bøger. Fra Pastoralseminariet har han søgt sin Afsteed²⁾ — det forstaaer sig paa Grund af hans mange Forretninger. — Lindberg maa formodentlig være en stor Skribent; han ansees i det Mindste af Mange derfor. Til Rudelbachs Charakteristik hører dette, at han har været hos den gamle Prof. Hornemann og — i Tilid til, at han Intet læser, og til hans Godmodighed — bedet ham anbefale sig hos Kongen til en Ansættelse ved Universitetet. — Det Næste er, at Lands-Overretten i Morges har affagt Dommen i Prof. Clausens Sag contra Grundtvig. Alle Grundtvigs Bestyldninger ere mortificerede, og han dømt i 100 Rbd. Mulct³⁾. Af Dommen følger, at han kommer under Censur. Han appellerer til Høiesteret, og Mogle sige — hvad jeg dog ikke ret kan troe — at han der selv vil føre sin Sag. Det Næst-Næste er, at jeg — uden at have haft mindste Anelse derom, er tilligemed Præsten Schjødte paa Fre-

¹⁾ Det var bleven foreslagen Fr. VI. at befale, at General-Prokurøren ikke måtte være Skribent om Juridiske Qvæstioner, og Vedkommende håbede, at det skulde blive billiget. Den sidste Anledning var D.s Afhandling: Behøver den danske Kirkeforfatning en omgribende Forandring? se Jur. Tidsskrift. 1826. S. 213.

²⁾ som Lærer i Kirkeretten.

³⁾ Mange Usvoirlige i Publikum mente, at Retten med Urette havde skilt Sagens sammenhængende Indhold ad i 2 Parter, og så udsuffende holdt sig til den ene Part. Anch'io.

deriksberg pludseligen bleven udnævnt til Hofprædikanter. Sagen er vel ikke saa overvættets farlig, da Forpligtelsen kun er, efter Omgang ogsaa at prædike i Slotskirkerne og i Cabinettet, men jeg veed dog neppe, hvorledes jeg skal komme ud deraf, og det gaaer dog heller ikke an at refuserere det.

Deres M.

Kbhavn, d. 1ste Martz 1827.

Til Deres Beroligelse, Høistærede! er det mig kiert at kunne mælde, at jeg strax har i Directionen foredraget Deres Erindringspøster i Aaledning saavel af de tydske Religions-Afhandlinger, som af Charakter-Beregningen, og at begge bleve foreløbigen befundne ikke uden Grund. Den endelige Bestemmelse vil blive tagen ved den sidste Revision af Reglementerne, hvorom jeg vel kan minde, men som det ikke staaer i min Magt at begynde; dog haaber jeg, at den snart vil blive foretagen. Indtil videre vil det altsaa ikke være fornødent, at De ved Deres Underviisning træffer nogen Forandring.

I Reglementerne findes Intet, som har til Hensigt at forhøje Concerterne. Skulde noget Udtryk kunne synes at have denne Mening, da skal jeg være opmærksom derpaa ved Revisionen. —

Jeg vedlægger en Afhandling, frist fra Pressen. Jeg beder erindret, at dens Hensigt kun er at yde Bidrag, og ikke at tilbyde en udtømmende Lære om Drivterne. Undersøgelsen dvæler her ikke i Philosophiens dybere Regioner; men desuagtet bør Resultaterne vistnok være saadanne, at al rigtig Philosopheren, fra hvor dyb Grund den end udgaaer, kunde vedkiende sig den. —

Det staer jo ikke, at Baggesens Mindefest blev ligesaa juxet, som hans Liv. Det værste Minde er dog det, han har sat sig selv, thi det er virkelig næsten for haardt, at Adam og Eva skulde være hans Dødningkrands, det Værk, han næsten døende overgav Verden. Jeg har ikke let læst Noget, der har oprørt mig mere end dette Digt, og det var at ønske, at man

blot kunde sige derom, at det var ugudeligt, men hvad der viser den dybe Fordærvelse, hvoraf det er frengaaet, er især dette, at det er indlysende, at Forfatteren har meent, hans Digt ogsaa var fiint, idyllisk, uskyldigt, ja fromt, og at han saaledes har kundgiort sin dybe Vankundighed om Alt hvad der er skønt og reent og godt. Et lidet Carmen til Baggeseus Ære, som circulerer her i Staden, skal have den gamle Brandis til Forfatter¹⁾.

I Øvrigt tilstaaer jeg, at jeg ikke ret fatter, hvad De i denne Anledning siger om vort Folks Udartning. Jeg for min Deel vilde paa ingen Maade finde Folket udartet, derfor det ogsaa virkelig havde været saa, at man ved Baggeseus Død havde glemt hans Synder for et Dieblis, og erindret det meget Skønne, som vi i bedre Tider modtog fra ham. Men det kan man saa langt fra sige at have været Tilfældet, at vel aldrig nogen Mindesfest er optagen lunknere af Publicum, end Baggeseus. Man kunde da meget snarere sige, at det tydske Folk var udartet, fordi Adam og Eva gaaer rivende af i Tydskland. Men hvor uretteligen man derved vilde dømme, viser sig af de mange agtværdige Stemmer, som tillige opløste sig

¹⁾ Dette Spottedigt lød således:

Auf den Verfasser von Adam und Eva.

Zu! ja! dein Ahnherr war aus Noth geschaffen,
Zum Muster wählst er sich den Affen.
Der Enkel sollte gar das Vorbild übertreffen,
Mit Grinzen selbst das Heil'ge äffen;
Nichts wissen drum, nur schnell sein Meinen
In sauer süße Verse reimem;
Das Streben edler Menschen schelten
Ein Träumen in — ihm — unbekanntem Welten;
Selbst mit erlognem thierischem Verlangen,
Mit Zoten, Pöbellachen doch nicht Beifall fangen;
Kurz, ganz manierlich, da — den Hintern zeigen,
Wo Menschen Kopf und Herz dem Höhern neigen.
Drum schickte man ihn nach Paris,
Wo diese Aefferei bon-ton wohl ehmal's hieß.

fra Tydsffland mod dette Digt. I en Recension derover fandt jeg det træffende og pudseerlige Udtryk, at det er „nicht ohne Anwendung wahrhaft großer Gedanken“. Heibergs flyvende Post er fandeligen ikke Repræsenteranten for det danske Folks Tænkemaade.

Deres M.

Kbhavn. d. 16de Oct. 1827.

Hermed, Høistærede! sender jeg Dem for det Første min venlige Hilsen, for det Andet en liden Bog, som ikke vil sige stort, men som dog er a l'ordre du jour¹⁾. Den behandler sin Modstander med mere Moderation, end han vel egentlig fortjener; men dette beroer paa Forholdene, da jeg ikke gierne vilde, at det skulde see ud, som om det blev ilde optaget, at offentlige Foranstaltninger underkastes offentlig Prøvelse.

Dernæst min oprigtige Tak for det langt vigtigere Skrivt, De nyligen har havt den Godhed at sende mig. Saa langt jeg end lever fra grammatiske Undersøgelser, saa kan jeg dog tilfulde erkiende den Grundighed og Klarhed, hvormed De har fremstillet en ny Theorie, som vil blive desto vigtigere, naar det lykkes at gjennemføre den for flere Sprog. Da det Materiale, som Børn maae lære, stedse voxer — om ikke i Andet, saa dog i Historien, som vi alle dagligen arbeide paa at gjøre større — saa er det en Trøst, naar Methoden igjen kan blive lettere. Jeg er begjerlig efter at erfare, hvad vore Grammatici ex professo ville sige hertil, og om de ville forsvare deres 4 Conjugationer som deres 4 Elementer. For Indførelsen ved Underviisningen vil for det Første dette være til Hinder, at saalange kun Enkelte følge denne Theorie, ville Børnene fiden i Skolerne finde sig fremmede mellem en aldeles uvant Terminologie. Al Begyndelse er tung, men derefter er det Rigtiges Seier let. Hvad jeg hidtil har hørt, er aldeles til Fordeel for Deres Arbeide²⁾.

¹⁾ „Om Universitetets og de lærde Skolers Frequentis“. 1827.

²⁾ Jeg kalder det en Skam for Literatur og Skole, at Dette ikke senere trængte igjennem.

Over Deres mange Ankeposter angaaende Akademiet og Underviisningens Gang og Inddeling var meget at sige. For en Deel er jeg enig med Dem, en Deel kan jeg ikke bedømme, da jeg hverken er paa Stedet, eller er øvet i at undervise. Men Directionen kan i de fleste Henseender Intet gjøre herved, naar der fra Akademiets Side intet Andragende skeer; thi vi bruge, Gudskelov, ikke den preussiske Fremgangsmaade at lænkebinde Skolerne ved Schemata og Lectionsplaner, der affattes ved de grønne Borde af Mænd, der for det Meste ingen Erfaring have i Skolelivet. — At Directionen skulde ville forlange Erklaring i Anledning af Udfaldet af sidste Examen, er saa langt fra, at hverken Statsminister Malling eller Etatsr. Engelstoft have været saa utilfredse med denne Examen, som Lærerne — til deres Ære — have været.

Over Deres Klage angaaende det i sidste Lærerforsamling Passerede har Directoren afgivet en meget udflydestgjørende Erklaring¹⁾. Sagen vil formodentlig med det Første blive foretaget. Men De har Ret, dersom De mener Dem enten excluderet²⁾ eller dispenseret fra Møde i Lærerforsamlingen, thi en saadan Suspension af Forretninger, hvortil Kongen har sat en Embedsmand, kan kun da være gyldig, naar den af Vedkommende strax indberettes til høiere Autoriteter, og der rati- haberes.

Af literarisk Nyt veed jeg i dette Dieblik intet Andet at fortælle, end at der med det Første kan ventes en ny Novelle — eller maaskee flere Noveller — af Steffens, som skal indeholde hans Autobiographie i „Dichtung und Wahrheit.“ Jeg formoder, at den, ligesom de forrige, eller vel endog endnu mere, vil indeholde meget Smukt og Interessant, om den endog i adskillige Henseender vil lade Udfylligt at ønske. Min Hilsen til Frue Professorinden.

Deres M.

¹⁾ Sml. ovenfor Direkctionskrivelse af 3. Nov. 1827.

²⁾ Min Ironi over det Skete har været ret uheldig, hvis denne Opfattelse af mine Ord skulde have været den eneste rimelige.

København, d. 17de Jan. 1828.

Indholdet af min Samtale med Director Tauber er faa lidet en Hemmelighed, at jeg tværtimod efter den Maade, han har behaget at omtale den, maa ønske det faa bekendt som mueligt. — Det er sandt, at Directoren i denne Samtale — foruden et Andragende, som ikke angik Sorøe — omtalte, at Rectorerne ved Akademiet kunde behøve Tillæg. Men det er ogsaa sandt, at jeg derpaa svarede, at jeg vel vidste, at Rogle kunde behøve det, men at deels var det endnu temmelig kort siden Rectorernes Bilkaar bleve regulerede, deels havde Akademiet haft faa betydelige Udgifter, og endelig var her den store Banskfelighed, at det ikke gieldte et Tillæg for Een eller To, men at, saafremt noget Tillæg skulde bevilges, da maatte det finde Sted for alle dem, som bleve ansatte paa een Gang, og at dette vilde forvolde en temmelig betydelig Forøgelse i den aarlige Udgift. Jeg overlader til Deres egen Bedømmelse, om det kan kaldes at begunstige Planen. Saa gierne som jeg under enhver brav Mand alt Godt, der kan vederfares ham, faa lidet ønsker jeg at ansees skyldig i den Flaahed at ville give et protegerende Haab, hvor jeg forudsæer Banskfeligheder, som neppe ville være at overvinde. Og derfor ønsker jeg gierne, at Enhver maa vide, at hvad Flaahet der er i denne Sag ikke tilhører mig. I Øvrigt forstaaer det sig, at det ligesaa lidet tilkommer mig at give Afslag, som at give Haab i denne Henseende. Dersom altsaa de ærede Herrer ville indgive et Andragende om Tillæg, da kan jeg ikke have det Mindste derimod, men maa blot bede, at jeg bliver ganske udenfor Tilslutningen desangaaende. Mit Svares Korthed beder jeg for Alting ikke at ansee som nogen Slags Uvillie. Thi vel tager jeg Director Tauber det ilde op, naar han fortæller det Modsatte af hvad jeg har sagt; derimod kan jeg ikke paa nogen Maade fortænke en Mand, som trænger til Tillæg, at han ønsker det.

De vil da vistnok komme til at holde Talen ved Kongens Fødselsdag, efterdi det ikke er at formode, at Director selv

skulde gjøre sig den Uleilighed. Han uleiligede sig da ikke heller med at indberette det Mindste om Molbechs seneste Forhold¹⁾, men overlod til Directionen, hvorledes den kunde bringe i Erfaring, hvad der foregik i Sorøe og Slagelse. Min bedste Hilsen til Deres Olivia.

Stedse

Deres

hengivne

M.

Kjøbenhavn d. 1ste April 1828.

Det er meget længe siden, Høistarede! at De hørte Noget fra mig; men det er ofte nær ved at gaae mig som Pødslen Søeborg²⁾, hvis Forretninger „overstige menneskelige Kræfter“. Skulde De ogsaa her vente at finde Mere end et Slags Postbeviis for Modtagelsen af endeel Breve, saa maa jeg bede Dem betragte denne Skrivelser Datum. Det Sidste, hvormed De tilskrev mig var Elevernes Dragt. Sagen er allerede afgjort; desuden tilstaaer jeg, at jeg ikke turde have tilraadt en Indretning, der neppe vilde hjælpe stort, derimod drage Alles Opmærksomhed hen paa det, man vilde forebygge, give de stakkels Drengene et aparte Udseende, og formodentlig af vittige Hoveder blive bragt i Parallele med en nylig af en Professor i Halle foreslagen Infibulation. — Forestillingen om Molbechs Entledigelse vil een af Dagene gaae op til Kongen. Jeg haaber, at Wilster kan blive hans Eftermand. Vel er Wilster ikke udmærket Philolog, men, da Madvig forhaabentlig bliver ved Universitetet, er der ikke let Nogen, som kunde foretrakkes ham, efterdi de unge Philologer, paa hvilke man ellers kunde tænke, for det meste mangle den almindelige Dannelse, som man maa ønske hos dem, der udkaares til den akademiske Vei. — Men skulde Adjunkterne i Almindelighed sætte sig i Hovedet, at de ere udseete til Rectorer, da er dette en forfængelig Indbildning,

¹⁾ Sml. ovenfor, Side 92, mine Bemærkninger ved Taubers Brev.

²⁾ En meget ivrig Universitets=Pødel.

som Erfarenheden snart vil betage dem. Overalt vilde det være en meget maadelig Speculation for en Adjunct at bide paa et Rectorat, da D'Herrers Rectorer formodentlig ikke saa snart have ifinde at rømme Pladsen. Ellers forstaaer det sig, at, ceteris paribus, kunde vel den Omstændighed gjøre Udslaget, at Nogen allerede har staaet i Akademiets Tjeneste.

Hvad De har erindret imod det Forslag, at Bibliotheket skulde være aabent om Aftenen, vil blive taget ad notam ved Affattelsen af Reglementet, som formodentlig er nærforestaaende. Jeg takker for Meddelelsen af Deres Tale¹⁾. Jeg formodede den allerede i Deres Hænder, men da Kammerherrinde Hegermann forleiden begierede den af mig, erfarede jeg, at Deres Broder endnu havde den, og saaledes har jeg nu afgivet den til Fru H. Hvor meget Godt, og hvor meget til Kongens Berømmelse den end indeholder, anseer jeg det dog for gavuligt, — hvad De ogsaa selv har foreskrevet — at den ikke kommer i fremmede Hænder, blandt Andet formedelt de mundtlige Udsagn af Kongen, som man egentlig ikke er beføiet at vide²⁾. Mere har jeg nu ikke Tid at skrive, da jeg skal vie et Par Brudfolk, og derefter i Universitets-Directionen. — Jeg ønsker Dem og Deres en glædelig Paaskefest. See vi Dem ikke snart herinde?

Deres M.

Kbhavn. d. 6te Febr. 1829.

Idet jeg i disse Dage er i Begreb med at afgjøre min meeft trykkende Brevgiæld, erkiender jeg, at det ikke er til Dem, min Ven! at jeg har den ringeste. Hvorfor jeg maa paadrage mig den, veed De vel, og naar jeg siger, at jeg i disse Dage afgjør den, da mener jeg egentlig Uger, thi det er virkelig

¹⁾ Afskrift af min Tale, holden d. 28de Jan. 1828 på Kongens Fødselsdag; senere trykt i 1840.

²⁾ Et lærerigt Træk er denne Advarsel fra Foråret 1828: Mynster kjendte sandeligen Barometerstanden. Mine Hjemmelmænd vare Biskop Milner, højbetroet som den lærde, der hædrede alm. udenlands, og Preussens Minister hos os, Orev Dohna.

Uger, i hvilken jeg anvender næsten al den Tid, jeg har til at skrive Andet end Prædikener og Directions = Sager, for nogenledes at komme til Bunden af de ubesvarede Breve, hvoraf naturligtviis en Qvantitet imidlertid igien famler sig. Det i Deres Breve, der hurtigst trangte til Svar, var vel Spørgsmaalet om Vestindianerens Dimission.

Angaaende Directors Forhold ved Høitideligholdelsen af Kongens Fødselsdag ere vi ganske enige. Den besynderlige Fremgangsmaade med Vinen er fra flere Sider kommen Directionen for Dre, og man kunde vel have Lyft til at faae Vinen bestemt til offentligt Brug: naar der kun var Noget, hvortil man kunde knytte en Bestemmelse desangaaende. Men naturligtviis har Ingen Lyft til at indkomme med en officiel Klage om en saadan Sag, og jeg vilde ikke heller raade dertil, da Sligt let i mange Henseender vækker et Alvor, som Sagen neppe er værd. — For Meddelelsen af Deres nye Grammatik takker jeg Dem meget. Jeg har læst den baade med Nytte og Fornøielse, og sufter ret meget, at vi havde flere saadanne Grammatiker for denne Slags Skoler, der kunde afløse de nu brugelige, deels i Bund og Grund flette, deels aldeles uhenfigtsmæssige. — Fra Balthasar Münter skal jeg hilse; han befinder sig meget vel. Rhytet om hans Svagelighed har alene sin Grund deri, at han Nytaarsmorgen var hæs, og derfor havde paa en Hylde paa Prædikestolen ladet sætte et Glas Vand for dermed at vade Halsen, dersom den blev tør. Det er forunderligt, hvor mange Mennesker der ere, som føle en egen Driivt til at sige Enhver, hvem de møde: De seer ilde ud, og om Enhver der omtales: han er svag, han bliver neppe gammel. Denne Driivt hører neppe til den menneskelige Naturs Godmodighed, og hidrører neppe fra kiærlig Omhu.

De har vel seet den ny Clausenske (ad modum: den Heggelske) Literaturtidende. Jeg tilstaaer, at hverken Foretagendet selv eller Udførelsen vil behage mig. Recensionen over Kingos Psalmer var forud bebudet som en Prydelse for Journalen, og jeg var derfor meget forundret over aldeles ikke at finde

nogen kritisk Burdering af Kingo som Psalmedigter, men kun en Polemik imod Fenger, der vel ikke er mindre bitter, end den prodromus galeatus, hvormod den er stilet. Hvad kan det dog nytte til, at man opregner Pietisterne alle deres Indlings-Udtryk, hvor overdrevne disse endog mangen Gang kunne være, og mener, at de skulle gaae i dem selv ved den blotte Opregning? Ogsaa er mangt Udtryk anført, der neppe fortjener Dabel. Saaledes kan man vel i det Kingoske Sprog uden Overdrivelse tale om det menneskelige Hierte som om en Biskule, en hundfrosken Syndeø, thi Undtagelserne forstaae sig af sig selv, og for at finde saadanne Hiertes behøver man vel ikke blot at gjøre Bekjendtskab med dem, der gaae Veien til Galgen. — Bedre havde det været, om Recensenten havde viist, hvad sandt er, — hvor langt inderligere og christeligere Brorsons Psalmer ere end Kingos, der saa ofte kun ere Svulst og tom Klang.

Raadmand Münter har bragt mig Deres Hilfen, og sender igjen sin Hilfen og sin Tak. Det har været mig meget kiert, at han har bragt mere beroligende Efterretninger om Langberg¹⁾. Venstabelig Hilfen til Deres Kone.

Stedsse Deres hengivne **M.**

Kbhavn. d. 27de Julii 1829.

Jeg kommer fra at tale med Kongen, og har sagt ham Sagen med Thorvaldsen. Han svarede mig, at han nok vidste, at Kunstnere ere temmelig prikne i Henseende til Gressbeviisninger, men at nu bliver Th. Commandeur. Paa nogen særdeles Meddelelse af Ordenen turde jeg ikke andrage, men da jeg vidtløftig søgte at udvikle, hvor betydelig en Binding det vilde være, dersom Th. bestemte sig til et saadant Offer paa Fædrelandets Alter, saa kunde maaskee ved nærmere Overveielse Et eller Andet skee, der bestemttere tilkiendegav Kongens Opmærksomhed. Dette naturligviis imellem os.

¹⁾ en Svoger af Münter, som var på Sorø og havde været meget sgg.

Deres Program har jeg læst med Interesse. Det indeholder Meget, hvori jeg er aldeles enig, og adskillige meget træffende Bemærkninger, f. Ex. den, at al Lærdom meddeles, for at vi skulle kunne den. Derimod findes ogsaa adskillige Meninger, som jeg vel kunde have Øyst til at opponere imod. Mindre betydelig er Spørgsmaalet om Bequemheden af Corn. Nep. til Skolebrug, hvilken jeg tilstaaer at forsvare, efter nu at have læst den med begge mine Dreng. Den synes mig just at have Vanskeligheder nok for at kunne forberede til det Sværere, og ikke saa mange, at Discipelen skulde tabe Modet. Selv dette, at den giennem saa mange Omvæltninger i den lærde Underviisning stedse har soutineret sig, synes mig at vise, at ingen bekvemmere er at finde¹⁾. Af meer Betydning er Forhandlingen om det latinske Sprog i Almindelighed, og i denne Anledning havde jeg Øyst at forsvare disse Theses: Et af de lærde Sprog maae i Skolerne læres tilgavn; dette maa være det latinske; dette kan ikke skee, uden at Disciplene ogsaa lære at skrive Sproget nogenledes vel; dette kan ikke skee i et ringere Time=Antal, end det nu tilstaaede. Ved Skole-reformen indskrænkede man Time=Antallet for Latinen, men det viste sig snart, med hvilke Frugter.

Deres Mening om Universiteter er neppe saaledes udviklet, at den tilstrækkeligen kan fattes. Jeg tilstaaer saaledes, at jeg ikke veed, i hvilken Henseende De mener, at Universiteterne have overlevet sig selv. Et Universitet er vel et Samfund af Lærde, saavidt mueligt i alle Videnskaber, saavidt mueligt baade unge og gamle, som mere og mere stræber, ikke at være et blot Aggregat, men at blive en Organisation, hvor Meddelelse, sømmelig Opposition, Opfindelse og Udbredelse samle sig i eet videnskabeligt Liv omkring Statens udvalgte Ungdom, som ikke blot i Hørefalene men ved alle dette Livs mangfoldige Incitamentur vækkes og dannes til i sin Modenhed deels at fordeles i alle Dele af Stats=Regemet, deels ogsaa at reproducere det

¹⁾ men vel, i en Chrestomati, stykkevis at sammenstille med Andet.

Organ (Universitetet selv), hvor den erholdt sin Dannelse. Universitetet synes mig derfor ligesaa lidet at kunne overleve sig selv, som Stat eller Kirke.

Men nok af Objectioner. Jeg beder undskyldt, at jeg ikke har sendt de begierede Lektionstabeller for Skolerne. Deels haves de kun meget lidet complete, da der ingen indsendes hvor Ordenen i det Hele bliver den samme som forhen, deels kunde Bedkommende vel gjøre Indvending imod, at deres Forslag meddeelttes til fremmed Kritik. — Fra deres Broder i Brüssel har jeg et temmelig gammelt Brev at besvare. Han levede dengang ret vel, men De har maaskee senere hørt fra ham. Min Hilsen til Deres Frue og øvrige gode Venner i Sorøe. Sophie Münster hilser og takker.

Deres M.

Forhaabningsholm d. 2den October 1829.

Til Deres Datters Fødsel og Deres Kones Velbefindende — hvilket i den første Tid blev mig berettet, og som jeg haa-ber siden har stadfæstet sig — bringer jeg Dem min hiertelige Ynkønskning. Jeg har paafønnet, at De saasnart meddeelte mig denne gode Efterretning, og jeg vil i det Mindste takke Dem derfor, dersom endog Tiid og Omstændigheder nu ikke tillade mig stort mere. — Jeg vilde gjerne melde Noget om „Grev Esfer“, men kan ikke sige Andet, end at jeg har hørt Fremstillingen rose. Da jeg ikke selv holder Kiøbenhavnsposten, maa jeg læse den i Athenæum, men der læses intet Skrivt saa hyppigt og saa grundigt, som dette Blad, og jeg kan derfor kun fielden faae fat derpaa.

Om Lindbergs Proces hører man aldeles Intet. Disse Menneſker lægge det an paa Spectakelstykke, og da er det ikke mere end ret og billigt, at ligesom Grundtvigs Gienmæle i sin Tiid blev fortrængt af Kong Salomon og Jørgen Hattemager, saaledes er nu Lindberg indtil Videre fortrængt af den fore-staaende Illumination? Dette er just det Beklagelige, at hvad der dybt skulde gribe ind i Folkets Liv, det gøres til en Gien-stand for ørkesløs Nysgierrighed. Vel ved jeg, at disse De-

vælgelser ville have langt dybere Følger baade til det Gode og det Onde, end den kiøbenhavnske Mængde i dens Søvnvandring aner, men Kampen vilde blevet langt alvorligere, og have bragt langt mere gavnlige Følger, naar den ikke ved al den Skrigen var giort til et Pøbel-Skuespil. At Lindberg har antaget en Tøde til sin Procurator, er Dem vel bekjendt; selv heri danner Striden under hans Hænder sig til et Giefferie.

B. Mønter har en nervøs Feber, som dog ikke er bleven betænelig, og synes at være i Bedring. — Thorlacius lider af apoplektiske Tilfælde, og der er ikke meget Haab om hans fuldkomne Restitution. — Det uforstammede og i det Varsenlige grundløse Angreb paa Brøndsted har her giort stor Sensation. Forfatteren har meget snildt indrettet det saaledes, at Enhver kan forstaae Beskyldningerne, men at der hører Studium til for at forstaae Beviisførelsen. Enhver kan see, at Steder af Willoison og Brøndsted ere aftrykte ved Siden af hinanden, men hvad der staaer i disse Steder, have kun Faa Taalmodighed at lase sig til; men efter den sædvanlige Godmodighed forudsætter man, at man nu har een betydelig Reputation mindre at agte. —

Jeg har hele Eftermiddagen skrevet Breve, og tilføier kun den Begiering, at det ikke maa tilregnes mig, naar adskillige ikke uvigtige Andragender fra Dem og Andre til Directionen intet Svar faaer. De foretages mangen Gang saa silde, at Svaret først kunde komme bag efter. Saaledes om Forandringen af den tydske Læsebog, hvor der vare adskillige dubia, men det Hele ventileredes først over en Maaned efter at det skulde været afgiort.

Min Kones og min venstfabelige Hilsen til Deres Kone.
hengivenst M.

Abb. d. 27de Nov. 1829.

Hermed en liden Tale, hvori jeg har sagt Noget af hvad jeg føler ved Tabet af en Mand¹⁾, hvis borgerlige, huuslige og

¹⁾ Geh. Statsminister D. Malling, Rid. af Cef., m. m.

personlige Liv henhører blandt det Erværdigste, jeg har kiendt. Jeg tør vel anmode Dem om den Godhed at tilstille Fogtmann og Hauch hver et Exemplar med Undskyldning, at jeg ikke har Tiid til specielle Forsendinger. For at dæmpe mangeslags Rytter tilføier jeg, at Conferentsraad Rothe er bleven udnævnt til første og bestyrende Medlem af Universitetsdirectionen, og Overhofmarschal Hauch Chef for det Kgl. Bibliothek.

Angaaende Deres sidste Brev har jeg kun Tiid til at forsiikre, at der ikke er et sandt Ord i, at Directionen skulde have optaget Deres Forestilling om den tydske Underviisning ilde. Den blev først refereret, efterat Skoleaaret var begyndt, da det altsaa for den Gang var for sild. Der blev blot befrygtet, at Raumers Vorlesungen, som jeg ikke har læst, vare vel tørre til dette Brug, og jeg for min Deel ønskede, at man havde en Chrestomathie af større Stykker af heterogene Forfattere, thi naar man kun kan giennemgaae saa lidet, er dog een Forfatter neppe tilstrækkelig for at indføre de Unge i Sproget¹). Dermed blev Sagen indtil videre stillet i Bero. Afgjørelsen om Elevernes Bibliothek blev udsat, til en af Directionens Medlemmer kommer til Sorøe.

Undskyld min Hast!

hengivenst M.

Kbhavn. d. 26de August 1830.

Høistærede!

Hermed sender jeg Dem en Bog — dette er saa omtrent, hvad jeg her har at sige, thi af det Øvrige, der i denne Anledning skal siges, maa Bogen sige een Deel, og De den anden. Naar man længe er nød til at hysselfætte sig med en Videnskab, saa bliver deraf med en vis Nødvendighed en Bog; og efter min Formening har Psychologien en saadan Stilling blandt de philosophiske Videnskaber, at man vel tør haabe at kunne giøre nogle Progresser i den, uden derved just at rose sig af at være kommen saa meget vidt in philosophicis.

Tør jeg uleilige med at tilstille Dr. Fogtmann det ene af

¹) Er vistnok fuldkommen rigtigt altsammen.

hosfølgende Exemplarer; jeg har ikke Tiid at tilskrive ham særskilt, og jeg har nyligen seet ham, og venter snart at see ham.

Hvad Indholdet af Deres seneste Skrivelse angaaer, da tvivler jeg meget om, at Pitten for Tiden bliver ansat som Docent i Philosophien her ved Universitetet. Det kan vel for denesinde ogsaa være tilstrækkeligt at have taget Fogtmann fra Sorø; og mange andre Omstændigheder concurrere til ikke at ansee denne Forslyttelse som rimelig. Bestemmelserne angaaende Sorø ville i Øvrigt med det Første være tagne. De for Deres Deel kan og vil jo ogsaa gierne kaste Dem i Studier, som Deres Hierte driver Dem til, uden at have Forelæsningernes bydende Nødvendighed over Hovedet. Imidlertid erkjender jeg meget vel, hvor gavnlig ogsaa en Tvang er, og hvor Meget man faaer udrettet, fordi man nødes dertil.

Stedsse Deres ærbødigsthengivne **M.**

Kjøbenhavn d. 4de Jan. 1831.

Jeg havde allerede besluttet at meddele Dem, min Ven! hvad jeg veed om Deres Broder, da jeg modtog Deres Brev.

Nylig har jeg faaet indlagte Brev, hvoraf De vil see, at han, efter en Indgang, som synes mig at mangle Sammenhæng, ganske en passant fortæller, at han ikke længer er hos Ministeren, der har sagt ham op; at han har ifinde i et Par Aar at opholde sig i Tydskland, o. s. v. Skjøndt Brevet ellers ikke synes at have nogen politisk Tendens, tilstaaer jeg, at jeg befrygtede, vor Ven var bleven indviklet i „politishe Umtriebe“, fornemmelig da jeg ikke begreb, hvoraf han for Dieblicket levede, eller hvorfra han meente at finde Ressources til et toaarigt Ophold i Tydskland. Efterdi man ikke veed, i hvis Hænder Brevet falder, og da det kun lidet hjælper at sige til Den, der staaer paa Bredden af en Afgrund: tag Dem i Agt! saa besluttede jeg at vente, til jeg dog kunde høre Noget om ham, eller maaskee fra ham.

Nu hørte jeg forleden det Nygte, at Deres Broder var gaaet over til Dprøverne i Brüssel. Det forekom mig efter

hans Ytringer ikke meget rimeligt; imidlertid besluttede jeg da, at underrette Dem om Sagen, og sende Dem hans Brev. Men strax ovenpaa kom et andet Nygte, nemlig at han havde forlovet sig med en meget riig Pige, som er i Selbys Huus og af hans Familie, at dette var Selby meget imod, og at dette faaledes havde givet Anledning til Adskillelsen. Dette er vel ogsaa kun et Nygte. — Jeg overlader nu til Dem, om De vil fra ham selv, efter den Adresse, som Brevet indeholder — ifald den ellers endnu er rigtig — vil fra ham selv indhente nærmere Oplysning, hvilket De kan bedre end jeg. Faaer jeg noget Nærmere at vide, skal jeg ikke undlade at melde Dem det, ligesom de vel ogsaa har den Godhed at underrette mig, saafremt De erfarer Noget. Ved Leilighed udbeder jeg mig Brevet tilbage.

Naar jeg blot havde Tiid, skrev jeg gjerne Noget om Gjenganger-Brevene. De ere meget vittige, skøndt ogsaa tilstrækkelig grove, paa fortræffelige Vers, Adskilligt i Theorien meget priisværdigt, Adskilligt ogsaa det Modsatte. Turde jeg raade, da svarede man for det Første slet Intet derpaa fra Sorøe, indtil Indtrykket har sat sig, og Andre have talet, hvilket formodentlig vil skee. Anonymiteten er hidtil ganske uigiennemtrængelig.

Det glæder mig, at Akademiet nu paa det Bestemteste har hævet sig i det almindelige Omdømme, og sikkert vil erhverve den fuldkomneste Tillid, naar Alt vedbliver at gaae saa fredeligt og godt, som nu.

Et glædeligt Nytaar for Dem og alle Deres.

Stedsse

Deres hengivneste M.

(Fragment af et Brev fra P. Hjort
til Biskop Mynster:)

12. Jan. 1831.

Der som Autor til Gjengangerbrevene er en Mand, som jeg kjender, og dersom det kan være Prof. Schmidtens, saa antager jeg fuldt og fast

at det er ham. Hvilken fornuftig Mand¹⁾ er saa blindt forelsket i Heiberg? har jeg spurgt mig selv, og Svaret blev: Den Ovennævnte! —

Autor er nøje forbundet med H— ved daglig Omgang; er en saadan Beundrer af Baggesen, som kun den kan være, for hvem, under hans Skrifters Studium, tillige Djet for Poesie er bleven aabnet (nemlig naar han ikke rent er fra forrige Tider og forrige Aarhundrede); Autor har sikkert andre Retninger i sin Virksomhed, hvormed han forbinder en mere original Slaben, da et saadant Efterlignelsestalent, uden at have andet at støtte sig til, vilde være et Slags Monstrum. Han overgaaer langt P. Wegeners træffende Copie af Holberg. Autor er „befangen“ i Nutidens liberale Ideer. Autor er, med alle sine Vittigheder, Sententser og Indsigter, ingen rigtig frie Tænker, 2c. 2c.

Men Intet af dette kan siges at være uanvendeligt paa Schu—, Forkjærligheden for det Franske passer ogsaa. Men min eneste Grund, til at gjette paa ham, er dog det førstnævnte Kjendetegn.

Seg har meddeelt Hauch dette. Samtalen var kort; derfor svarede han blot: „jeg troer det Samme, men af andre Grunde“. Dette Svar kan i en Tredies Dine faae Udseende af, som beviser det, hvor usikre saadanne „Grunde“ ere. Men det frapperede mig dog.

Kbhavn. d. 14. Jan. 1831.

Herved, Høifstarede! giver jeg mig den Frihed at oversende Dem en liden Bog²⁾ om hvilken jeg ikke har Videre at sige, end hvad den selv og dens Tilegnelse siger. —

Fra deres Broder har Professor Reinhardt med forrige Post haft et Brev, som skal være meget ordentligt skrevet. Han fortæller deri, at i Anledning af, at han til Ministeren klagede over sin Eleve, skal Ministeren i sin Kammertieners Nærværelse ganske have glemt sig, og sagt deres Broder saadanne Ting, som foranledigede ham til strax at quittere sin Stilling. Vor Ven skriver i Øvrigt, at han, ved nu at tiltræde en ny Carriere, føler sig saa let og fri, som om han nu først skulde begynde at leve, og det lader til, som om aldeles ingen Bekymring for Fremtiden trykker ham. Dette Sidste er egentlig det Uforklarlige. Seg har

¹⁾ „iblandt dem, Du kjender“ — burde her have været tilføjet, ligesom det i Tænkerne tilføjedes.

²⁾ Om Begrebet af den christelige Dogmatik. Se Bland. Skr. 1 Bind.

paa anden Maade erfaret, at et Forstuds paa sin Gage, som Deres Broder før denne Begivenhed havde oppebaaret af Ministeren, har han strax efter sendt ham tilbage. Hvo er bleven hans Finantsminister? og med hvilke Resourcer tænker han paa at drage ud i den vide Verden? — Skulde han skrive Dem Noget, har De vel den Godhed at meddele mig det.

Hengivneft **M.**

(Billet i Kbhavn.) d. 7de Marts 31.

Høifæredede!

1. udbeder jeg mig den Ære af Deres Selstabs Onsdag Aften c. Kl. 8.

2. takker jeg meget for Ueiligheden ved Auktionen.

3. Priserne paa Auktionen overstige langt min Forventning, og jeg nødes derfor til at gjøre en betydelig Indskrænkning. De fleste Bøger, ved hvilke jeg har sat Mærke, bekymrer jeg mig ikke synderligt om at have, men jeg vilde kun hellere købe dem, end at de skulde gaae bort for en Slik, hvilket paa Auktioner saa ofte er Tilfældet. Der forekomme senere endeel Bøger, som jeg virkelig ønsker at besidde, og til hvilke jeg derfor vil spare mine Penge.

4. takker jeg, fordi De frelst Tilskrivten paa Photius, da denne var den eneste Grund, hvorfor jeg vilde have denne Bog, som jeg eengang tilforn har købt paa en Auktion for at forære Biskoppen.

Deres **M.**

(Billet i Kbhavn.) d. 15de Marts (1831.)

Det er mig en Fornøjelse at kunne mælde, at Kongen har givet sit Samtykke til, at Sorøe Akademie maa købe for en større Sum paa den Månterste Auktion, og jeg er bemyndiget til foreløbigen at tilkiendegive Dem, at De gierne kan gaae til omtrent 300 Rbd. over den forhen bestemte Sum¹⁾.

Deres **M.**

¹⁾ Denne var 800 Rbd. Iblandt de første Dages Bøger (Folianter) var der nemlig flere, som jeg måtte give dobbelt så meget for, som

Kbhavn. d. 19. Mai 1831.

Kjære Ven!

Allerede de foregaaende Postdage har jeg villet bevare Deres Brev, men er bleven forhindret; jeg gjør det derfor nu, skiondt det ikke er Postdag. Det glæder mig, at De har syntes om min Recension, da jeg selv har nogen Godhed for dette lille Barn; i Øvrigt veed jeg meget vel, at den berører mange disputable Materier, og det vil være mig meget kiert at læse Deres Tanker om de Gjenstande, hvorom vore Meninger afvige. Dersom jeg strax efter Giengangerbrevens Fremkomst har raadet til, at der fra Sorø af ikke blev taget til Gienmæle, da var det ikke, fordi jeg føler nogen Grund til at standse Nogen i det, han føler sig kaldet til at gjøre; men det var mere en historisk Efterretning om, at bemældte Breve for Diebliffet gjorde en saadan furore, at man ikke kunde vente, noget fornuftigt Ord i den Storm kunde blive hørt, og mindst naar det kom fra Sorø. Nu har Stormen for en Deel lagt sig. Fremdeles havde man herinde længe fundet, at der kom altfor meget Polemisk, og især smaat Polemisk, fra Sorø, og derfor kunde det vel synes, at det her var bedst, Andre først toge Ordet. Endelig er Kjøbenhavnsposten et fatalt Organ. Det er vel beklageligt, at vi ikke have et anstændigt Blad, hvori man kan blive af med hvad man har paa Hierte (Udgivelsen af et saadant er virkelig i denne Tid paatænkt, men jeg veed ikke, om det kommer istand), men hiin Pumpe er dog bleven altfor gemeen. Dersom det længe omtalte Sorøeste Tidsskrift udkommer, da kunde der være en passende Blads. Overalt er Hovedsagen, at Folk see, det er en rolig videnskabelig Under-

---

vi havde tænkt os hjemme i Sorø, thi der vare Kommissjonærer fra Christiania, Leipzig, Skotland, Sverrig, Hamborg, &c. Jeg voode da at handle på egen Hånd, forklarede Geh. Råd Rothe Situationen, som han strax overså, og Resultatet blev denne Billet. Siden fik jeg Kollegers fulde Bifald. Med det samme fik jeg flere kostbare Gaver, som sødelig hvilede på Gulvet i Direkijonslokalet i et Bagværelse, fattede i Betragtelse, så de fulgte mig i Triumf på Hjemvejen.

føgelse, og ikke Stof for Sladdercompagnerne til at forlyste sig over lærde Mænds Kieblerier.

Deres sidste Besøg har glædet mig meget; jeg vilde ønske, at De snart kunde gientage det.

I Henseende til den forvæste Examen artium tvivler jeg om, at der foretages synderlig Forandring. Dog er Sagen endnu ikke ordentlig foretaget.

Om Stemmanns Gaard¹⁾ er det dog kommen dertil; at Professorenes Erklæring først indhentes. Men dersom ikke meget vægtige Grunde opfordre til at modsætte sig Byttet, troer jeg, det var bedst godvilligen at indrømme det, thi som det lader, vil dog Kongens Resolution falde i Faveur af Stemmann.

Kongen kommer neppe til Sorøe. Man har vel anmodet ham derom, men han har endnu forleden sagt, at det var ham umueligt.

Lev vel, og hilts hjemme!

Deres M.

Åbhaan, d. 12te Julii 1831.

I Anledning af Deres seneste Skrivelse, høistærede Ven! undlader jeg ikke i al Hast at mælde, at det ansees rettest, om De i Ferien, eller ved Leilighed, kunde komme herind og selv overlevere Kongen Deres Ansøgning²⁾.

Jeg havde vel Adskilligt at svare i Anledning af tidligere Breve, men jeg skriver dette i Directionen under Anhørelsen af Referat, og maa derfor giemme alt Sligt til en anden Gang, mundtlig eller skriftlig.

1) Geh. R. Urnes Gård ved Enden af Søgaden i Sorø kjøbte Akademiet i 1822, og Estrup, den forreste Lektor, opterede den. Da han blev Direktør, skulde den igjen opteres, og da de, som stode foran mig, ikke kunde ønske den, så kunde jeg få den: men højere Hensyn, d. e. den almægtige Faders billige Ønske, forlangte den til Amtmandsbolig. Jeg var da tilfreds med, at Retten formelt respekteredes.

2) se i somme følgende Breve.

Hvad Forst-Institutet angaaer, da har der vel engang været nogen Tale derom, men uden Tvivl er denne — uheldige — Idee nu aldeles opgiven.

Deres M.

Forhaabningsholm den 9de Sept. 1831.

Høifstærede Ven!

Jeg er i en bundløs Brevgiæld til Dem, og jeg vil aabenhjertig tilstaae, at der idag neppe blev afbetalt Noget paa den, dersom jeg ikke følte, at jeg bør underrette Dem om, hvorledes Sagen staaer i Henseende til — — —.

Alle Deres Breve ligge i Byen, og jeg kan derfor kun berøre Eet og Andet. At Beretningerne i Sæde almindeligen have interesseret, har De vel selv kunnet bemærke. Allerede i de første Dage giettede jeg i en Samtale med Conf.=R. Dr=sted paa Dem, kun var der Eet og Andet — for det Meste af Det, som ikke tilhører Dem — der stod iveien for Hypothesen. Det lader, som om Publikum i Almindelighed, som sædvanligt, ikke har været meget skarpsindigt i at opdage Forfatteren — hvem jeg naturligviis ikke siden paa fierneste Maade har røbet, eller skal røbe — og dette er vel, thi deels vil Fortættelsen saaledes kunne gjøre mere Virkning, deels vil De selv derved undgaae mangen Ubehagelighed. Om Bemærkningerne selv tør jeg neppe tale, da jeg deri er saa venstfabeligen behandlet. Dog tilstaaer jeg gierne, at de forekomme mig træffende, skarpsindige og særdeles velskrevne. I Bemærkninger af saadant Omfang forekommer naturligviis Adskilligt, hvori man ikke er ganske enig. Saaledes havde jeg ønsket Rosenvinge mere fremhævet; han er en sand Videnskabsmand, et klart Hoved, med levende Deeltagelse for det Skønne og Gode, og hans Arbejder i Lovhistorien, hvortil han opoffrer sig med saamegen Kierlighed og Bedholdenhed, indtage allerede i Quantitet og Qualitet en betydelig Plads i vor Litteratur. I Clausens Augustinus kan jeg ikke finde Andet end en næsten aldeles unyttig Fliid; Hovedsagen er (for)længesiden bekiendt, og behøvede ikke at ophyses med alle de Exempler, og de enkelte brugbare

Bemærkninger, der kunne findes, gider Ingen søge i det Hav af ingen Ting.

Gienganger-Brevene — hvilken nu endog deres uudforskelige Genesis er — synes at have været en Explosion, der indtil videre endte Uveiret. Jeg havde gierne læst Deres Erindringer ved Recensionen, men nu er det vistnok bedst at lade den Ting hvile, saalænge den selv vil. — Deres Vignelse om den lille Krig er vel frappant, men jeg tvivler dog om dens Rigtighed. I det Vegemlige vækker den lille Krig ogsaa Forbittrelse, men der faae Bedkommende Bank, som de ikke kunne Andet end erkjende; i det Mandelige glemme Læserne Sagens egentlige Sammenhæng, gide ikke følge Grundene, og Virkningen bliver da kun en personlig Uvillie mod Den, der ideligen lader dem høre om det Samme. Ole Ravnkøfses famøse Eventyr har jeg ikke gidet læse; Svaret paa Recensionen har jeg heller ikke endnu truffet.

Tak for Meddelelsen af Deres Broders Brev. Jeg har selv nyligen havt et Brev fra ham, hvori han ligeledes er meget vel fornøiet med Verden og — havde jeg lyst til at tilføie — med sig selv¹⁾. Det glæder mig, at det for Dieblikket gaaer ham vel, og det beviser, at Noget udvikler sig hos ham, at han saaledes kan hielpe sig selv. Den modne Umodenhed i hans Ytringer kan man gierne tilgive den Unge. Men jeg føler ikke megen Drivt til at svare ham, da jeg ikke har lyst til at formane, og da man ikke veed, hvor saadanne henkastede Ytringer, som man nedskriver i et Brev, kunne komme hen. Hav derfor den Godhed, naar De skriver ham til, at hilse ham fra mig og Mine, og forsikre ham, at jeg oprigtigen tager Deel i ham, saavel hvad det Indvortes som Udvortes angaaer.

Beretningerne om Sygdommene i og ved Sorø ere med Posten i Dag lidet trøsteligere. Denne Calamitet er ikke

¹⁾ Ifølge Samlingens Motto vil jeg ikke fortie, at den ändrige elstøerdige Broder Hans led af denne Glæde. Til den Kjæres Forsvar el. hans „Rüge“, hans Karakteristil, meddeles siden flere ikke umærkelige Breve.

stort ringere end Cholera, naar man undtager, at Foranstaltningerne mod denne ere endnu mere trykkende. — I Hamburg manglede efter Dampffibets Efterretninger 2 preussiske Postere. Man havde Rytter om Uroligheder i Berlin. Det er naturligt, at Rægerens Herredømme i disse Tider ikke respecteres meere end ethvert andet; men det er at befrygte, at der i Berlin kunde være ganske andre Gæringer med i Spillet.

Vi have den Sorg, at Balthazar Münter og Kone begge ere meget heftigen angrebne af den siællandske Feber — eller her egentlig den lollandske, da Begge og en Pige, som havde været med, bleve angrebne deraf paa samme Dag, men rigtig nok 8 Dage efter deres Hienkomst. Han er dog Gudskelov i Dag saa vel, at jeg tør haabe, Faren er overstaaet; Hun er endnu meget slet, dog ikke uden Haab.

Hiertelig Hilsen til Deres Kone. God Lykke til det Forestaaende.

Steds

Deres hengivne M.

De 2 Breve skal jeg fende til Fogtmann.

Kbhvn d. 31. Oct. 1831.

Høifstædede!

Naar De seer Deres Ansøgning komme med Posten, vil De formodentlig troe, at den ledsages af en venlig Anmodning om at brænde den. Dette var nu vel det Korteste, men min Mening er egentlig denne: — Da det i Henseende til flige Andragender „er sandsynligt, at meget Usandsynligt skeer“, saa kunde jo Dette være mueligt, som saa meget Andet. Men da vilde Veien aldeles ikke være, paa sædvanlig Maade giennem Director at indsende Ansøgningen; men det vilde vel komme an paa, om De personlig kunde interessere Møsting for Dem¹⁾. Da han nu har saa mange færre Personer og Ting at tage sig af, saa kunde De maaskee bevæge ham til at tage

¹⁾ Af Brevene S. 101—2 vil man se, at Sagen dog lykkedes mig uden flig Bestræbelse.

fig af Dem. Han er en fornuftig og velvillig Mand, og nu noget lettere at træffe, end tilforn.

Deres Ansøgning forekommer mig i Øvrigt vel skreven, kun en Feil i Formen, nemlig at alle Ansøgninger skulle skrives paa brækket Papiir, og Indholdet af Ansøgningen angives i et Par Linier paa den ene Side. —

Det er Skade, at Deres smaa Udarbejdelser for det Meste komme i Kiøbenhavnsposten, hvilken jeg næsten aldrig læser. I Athenæum er den næsten altid i Hænderne paa meget grundige Læsere, som bruge en Time til hvert Nummer, og hvis Fingre ere saa lidet vant til at omgaaes med trykte Sager, at Bladet snart er opslidt, saa man stedse kun finder de allerfjødste Nummere, naar man engang kan faae fat paa Convoluten.

Derfom det danske Ugeskrift kommer til Sorøe, saa vil De der med det Første finde et lidet Stykke af mig i Anledning af Clausens seneste Skrivt¹). — Jeg maa slutte i al Hast, da jeg skal paa Bal hos Kongen i Anledning af Hendes Majestæts Fødselsdag.

Stedse

Deres M.

Kbh. d. 20de Dec. 1831.

Kiere Ven!

At jeg først nu, med Tak for Vaan, tilbagefender disse Nummere af Kiøbenhavnsposten, har vel sin Grund i egen Forsømmelse, men ogsaa i Andres, da jeg tillige vilde sende medfølgende Mindeskrivter om Bakkehuset, som for længesiden vare mig lovede, men som jeg først i Gaar har erholdt. I denne Samling har jeg i Øvrigt slet ingen Andeel, uden at jeg har skrevet Indledningen. Opsatferne i Kbhvnsposten har jeg læst med megen Fornøielse; der findes deri vist mange

¹) Om Injuriantens og den Injurieredes Stilling i Danmark. Et Ord til nærmere Overveielse. Sml. D. Ugstr. 1 Bind, Nr. 5—6.

grundede Bemærkninger om Ole Navnløse, hvorvel Get og Andet er mig mindre klart, af den Aarsag, at jeg — horresco referens — slet ikke har læst denne navnkundige Bog, og ventelig heller aldrig kommer dertil, da jeg altid synes, jeg har noget Bedre at bestille. — Bloms Skrivt er vistnok meget vel skrevet, men det oplyses dog mere og mere, hvor meget, ikke blot Eensidigt, men Uredeligt det indeholder. Til Sligt forfører den Grundtvigste Skole, som Blom jævnlig frequenterer. I Øvrigt er denne Strid mig meget kær, thi den er om en vigtig og tvivlsom Gienstand, hvori vi alle ønske at erholde tilstrækkeligt Lys. Bloms og Zahrtmanns Skrifter give virkelig endeel Oplysning, men adskillige Puncter kunne kun høiere Autoriteter, som have Oversigten over Detaillen, opklare; og disse tie vel som sædvanligt. Det er dog en stor Skam, at Danmark ikke har faa meget som en ministeriel Tidende, som dog nøder Bedkommende til at svare Noget paa saadanne Indvendinger, og derved dog ogsaa nøder dem til at tænke, i det Mindste, Noget over Sagen. Man taler allerede om, at Vinieskibe ville komme paa Beseiling, hvilket dog er Noget vundet. Blom arbejder nu paa et Svar, som jeg tænker vi snart kunne vente. — Hvad Deres seneste Breve indeholde, maa De ikke forlange, jeg ordentlig skulde besvare. Mindst har jeg lyst til her at indlade mig paa Akademiets Sager, hvor Ventilationen stedsse maa blive meget vidtløftig, og hvori faa ofte de Resolutioner maae tages, som efter Omstændighederne synes de bedste, ikke de, som burde tages under bedre Omstændigheder. Den nye Indretning med Inspectionen kan være tienlig for Diebliffet, men om en kort Tid kan den maaskee være skadelig. Scharlings Overtagen af Mundts Religionstimer var et privat Arrangement mellem Begge, som man ikke vilde negte sit Samtykke. M. var nok ogsaa meget udfikket til Religionslærer. — Naar De har meent, at hvad jeg engang skrev om Det, der allerede var blevet Dem tilstaaet fra Akademiet, skulde være „en Grettetsættelse“, da har De ganske feilet. Det skulde kun tiene til at vise, hvilke Banfæligheder Deres davarende Andragende vilde finde.

Fra Deres Broder Hans har jeg i Dag modtaget et Brev fra Stuttgart. Da De mueligen ikke veed, hvor han er i Verden, saa lader jeg det medfølge, og kan engang faae det tilbage, naar der er beqvem Leilighed, thi det hafter ikke dermed. Det er mærkværdigt nok, hvorledes han dog kan eventyre sig om i Verden; men jeg frygter, der bliver kun liden Tid til grundige Foretagender. De kan let vide, hvad jeg svarer, at Udsigterne efter hans Planer vilde i Danmark være i høieste Grad uvisse, og at han derfor, efter mine Tanker, bør enten forandre sin Plan, eller og tage imod hvad han kan faae, og hvor. — Den fornemme Verden er for nærværende Tid meget opbragt over Maanedsskriftet f. Litt.; Inge-mann, den indb. Underviisning og Søcadetakademiet tør ikke saaledes røres ved. Abrahamson har søgt Fritagelse for sine Forretninger med indb. Und., da han forfølges derfor. Om dette er et Strategem, eller om han virkelig, som Rogle fige, til Foraaret skal være Theaterchef, maa Tiden lære. — Jeg haaber, at Alt staaer vel til hos Dem. Vi have haft mange Sorger ved Th. Winters ulykkelige Ægteskab, om hvis Op-hævelse De vel har hørt. Hans og vor Trøst er, at intet Middel har været uforsøgt, og at han har opført sig ikke blot aldeles ulasteligt, men ædelt. —

Deres M.

Kbh. d. 26. Jun. 1832.

Høistærede!

Jeg skylder Dem dog at bevidne Dem min Tak for Deres Meddelelser angaaende den ulykkelige Sag, der har ligget og endnu ligger mig paa Hjerte. Jeg er fuldkommen enig i, at Fru Dehl., med Alt hvad vi alle ære og elske hos hende, er meget uskiftet til saadanne Ambassader, og hun kan endnu ikke tilgive mig, at jeg ikke strax var enig i, at hun skulde reise til Sorøe for at sfiendes med Lotte. Da jeg lod et Ord falde om, at vogte sig for Hefstighed, blev hun saa

heftig, at hun aldeles ikke fik hørt hvad jeg videre havde at sige; og dog klager hun, som jeg hører, meget over, at jeg kunde misliende hende faa meget, at jeg ansaae hende for heftig. — Smidlertid er jo dog nu Noget blevet udrettet — hvor lidet det maaskee end i sig selv er. Jeg beklager meget Hauchs, at de endnu ikke kunne blive deres Huuskors quit; men deres høist agtværdige Forhold i den hele Sag finder ogsaa almindelig Anerkiendelse. Endnu mere beklager jeg naturligvis Dehenschlägers, thi paa hvilken som helst Maade gaer det dog til Undergangen med denne Datter for det Første. Man seer vist ideligen, at hverken en god eller en slet Opdragelse frembringer de Resultater, man skulde vente deraf; men at en Opdragelse, hvori grændseløs Heflighed forener sig med grændseløs Svaghed, ogsaa stedsse naaer sit Maal, at fordærve Børnene i Bund og Grund: dette har jeg seet i mange sørgelige Exempler. — Der var vel i Deres Breve flere Ting, jeg egentlig skulde besvare, men jeg erindrer nu kun —'s Søn. Jeg negter ikke, at jo Deres Betænkneligheder have Grund; men paa den anden Side veed jeg ikke, hvorledes Directionen skulde bære sig ad for at aflaae Andragendet. Jeg haaber ogsaa, at Sagen ikke er saa farlig. „Greve“ er ofte i Drenges Mund et ligesaa slemt Stieldsord som „Snedker“, ikke at tale om „Jøde“, og Jødebørn kan man dog ikke udelukke. — Fra deres Broder¹⁾ har jeg i Gaar modtaget et Brev, som jeg vedlægger, da jeg ikke veed, om han har tilskrevet Dem. Med Tilbagesendelsen haster det aldeles ikke. De seer, at han nu vender Næsen hjem, hvilket uden Tvivl ogsaa efter Omstændighederne er det fornuftigste, naar han blot for det Første vil lade høie Planer fare, gaae piano e sano, og virkelig forsremme sig til en „danst Student“.

Flittig Hilsen til Deres Frue.

Deres M.

¹⁾ om hvem og fra hvem fidenhen flere Breve ville forekomme.

Kbh. d. 16. Julii 1832.

Det er vanskeligt at sige, hvad en Pædagog kan falde paa, men der er dog vist Intet til Hinder for hoslagte Stykkers Optagelse¹⁾ i Deres Læsebog, som jeg længes efter. — Deres Broder er da ankommen. Han seer ret flink ud, og lover af al Magt at tage fat paa sine Jura.

Lotte Dehlenschläger stikker sig nok ikke med det Bedste — som man kunde formode.

Mere har jeg ikke Tiid at skrive.

Deres M.

Kbh. d. 22. Octbr. 1832.

Høistærede!

Det er ligesaa let, i Deres Stilling at trænge til Penge, som det maaskee er vanskeligt at bringe dem tilveie. Hvorvidt det vil lykkes at faae et Tilskud fra Fonden ad usus publicos, er et Spørgsmaal omtrent af samme Bestaaffenhed, som: hvorvidt det vil lykkes at vinde i Lotteriet. Fonden ad u. p. er, som Conf.=R. Tetens sagde, ein Fond für gute Freunde, og da Venfskab nu ikke er meget stadigt, saa kommer det an paa, hvorvidt Bedkommende just i Diebliffet ere venligen stemte. Smidlertid finder jeg intet Urimeligt i Forsøget, og da Rector Arnesen, til de 1000 Rdlr. Bortpenge, han har uden mindste Arbeide, har havt en betydelig aarlig Understøttelse til sit græske Lexicon, og har en saadan til det latinske, saa veed jeg ikke, hvorfor der ei skulde kunne erholdes nogen til et tydsk²⁾.

Jeg seer af et af Deres tidligere Breve, hvilket jeg desværre ikke har besvaret, at De ogsaa har spurgt om, hvorvidt det vilde kunne lykkes at faae Prinds. Charlotte Amalias Legat for en Datter. Dette vil være meget vanskeligt, da De vel

¹⁾ At min Forsigtighed kunde være grundet, det viste f. Ex. det Møde, som en jydsk Biskop, efter hans eget Brev til mig, holdt med sine Provster, om hvorvidt Molbohistorierne burde tales i min Danske Børneven, hvilket han selv ikke kunde antage, o. lign. Træk.

²⁾ Sml. Brevet S. 76.

neppe har den Lykke at nedstamme fra en Sakai eller desl., som har været i Prindsessens Tjeneste. Disse saakaldte Privilegerede formere sig til uendelige Masser, og da der for de saa Bladser, som disse levne, ere saa mange faderløse Børn, saa kunne Andre ikke vente at komme i Betragtning, naar der ikke i Bestyrelsen findes Nogen, der interesserer sig saa varmt for Dem, som Biskop Münter vilde have gjort for Deres Børn.

Paa at svare Hr. Stk. har jeg ikke tænkt. Efter Regelen lader jeg det helst blive ved den første Fremstilling af min Formening, thi naar begge Parter have talt, kan det tænkende Publicum dømme; og for dem, der ikke kunne eller ikke ville tænke, nytter det ikke at skrive.

Lotte Dehlenschläger og Phister skulle med det Første have Bryllup, og hun derefter debutere i Fanchon — ikke, som Aarhus Avis mældte, i Ungdom og Galiskab. Dehlenschläger, som for saa Maaneder siden, paa mit Spørgsmaal, om han dog ikke tilfids vilde give efter, svarede: saalænge mine Dine ere aabne, giver jeg ikke mit Samtykke! — er vel tilfreds, og morer sig meget godt med Ph. og de øvrige Skuespillere, han drager til Huset. Fru Dehlenschläger er lykkelig ved at købe ind til Udstyret, ved at betragte, hvorledes Lottes og Phisters Hænder og Fødder accurat ligne hinanden.

Hun begriber ikke, hvortil de unge Folk skulle bruge de 1000 Rdlr., de faae at leve af.

Deres M.

Kbh. d. 14de Febr. 1833.

Høistarede!

Jeg veed ikke ret, hvorledes det er gaaet til, at der gienem saa lang Tid, hvergang Pakkeposten er afgaaet, er indtruffet saa megen Hindring eller saa megen Glemsomhed, at jeg først nu kan oversende indlagte Aftryk af en liden Biographie over Biskop Münter, som er indrykket i theol. Studien u. Kritiken. Naest min Undskyldning til Dem for den sene Oversendelse, beder jeg Dem aubringe min Undskyldning

især til Prof. Hauch, fordi jeg ikke er istand til ogsaa at sende ham et Exemplar, da jeg kun har eet tilbage, som jeg maa forbeholde til en eller anden fornøden Anvendelse. De er vel saa god, ved Leilighed at lade Hauch see Deres Exemplar, hvis han har lyst til at læse det.

Uagtet vi i Aften hos os celebrere Sophie Münters og Prof. Duffens Forlovelse — hvorved jeg skal anbringe Deres og Frues Gratulation — saa havde jeg dog fast besluttet at anvende nogle Diebliske, før Selskabet samles, for omfider at skrive Dem nogle Linier, da jeg for lidt siden modtog Deres Brev.

Uagtet jeg ikke skrev, har jeg dog ikke forglempt Deres Anliggende. Jeg talte jensest for en 14 Dages Tiid siden med Conf.=R. Collin derom, og han sagde mig, at Sagen endnu stod i Vero, og svævede mellem begge, og at han ikke paastyndte den, fordi den maaskee med Væmpe kunde drives igiennem. Jeg veed ogsaa af gammel Erfaring, at det er meget let, at faae en Resolution over flige Sager, naar man vil have den afslaaende, men at man undertiden ved at forhale Sagen, og bringe den flere Gange paa Bane, inden man paadrøver Afgjørelsen, kan naae Maalet. Gid nu blot Resultatet maa blive gunstigt, dersom endog langsomt!

Lotte Phisters første Debut faae jeg ikke, men jeg troer ikke, hun gjorde sig selv megen Uret, naar hun kaldte den Sux. Fanchon faae jeg forleden. Hendes Syngestemme er neppe for store Partier, men meget behagelig, og hun sang med Følelse og Smag, og, saavidt jeg tør dømme derom, med Kunst. Derimod er hendes Talestemme, især i de muntre Partier, paa Theatret paafaldende piattet. I første Akt var hendes Spil, da hun ogsaa var meget bange, høist ubetydeligt, men siden forekom der nogle Partier i Rollen, der gave Anledning til ret godt Haab. Jeg skulde efter denne Forestilling troe, at hun er meest skicket, ikke til de muntre Roller, som hun selv har meent, ikke til de tragiske, som hendes Fader i den sidste Tiid har meent, men til de naive rørende. Hun fik i Dvrigt et

Bifald, som man vel kunde kalde forstrækkeligt, ikke blot fordi det var saa stærkt, men fordi overdreven uretfærdig Roes fremkalder ligesaa uretfærdig Dadel. Ellers har hun hidtil i sin Ægtestand stiftet sig vel, og det vil uden Tvivl gaae godt, saalænge den forestaaende Rolle ved Lyst og Frygt kan tilstrækkeligen fysisksætte hende. Siden — ? — Tordenskiold har jeg endnu ikke seet; den har, især anden Gang, gjort megen Lykke. — Svea har jeg hidtil blot giennembladet, og meente derved — som det pleier at gaae ved slige omfattende Bedømmelser — at finde mig enig og ikke enig.

Den hebraiske Sag var Director neppe forpligtet til at bringe frem for den akademiske Lærersforsamling. Han kunde have gjort det, men han kunde ogsaa lade det beroe ved særskilt at tale med Enkelte derom. Det er uvist, om Sagen gaaer igiennem, men jeg tilstaaer, at jeg understøtter den, thi de, der ville studere Theologie, maae dog faae Tid til at lære Hebraisk, og kunne det uden Tvivl ogsaa i deres 3 akademiske Semestre. — Overalt forekommer det mig mangen Gang — hvis jeg tør tillade mig denne Bemærkning — som om man er i ond Humeur i Sorøe, og tager mange Ting alvorligt og strengt, som vilde gaae bedre, dersom man behandlede dem med lidt mere Jovialitet. — Scharling havde jeg paa en Maade ønsket lidt mere ondt Humeur derude, for at man kunde faaet ham herind, thi nu maae vi lade det komme til en Concurrance, hvor det stedse er tvivlsomt, om den Bedste feirer, og om den Bedste er god.

Med bedste Hilsener

Deres hengivne M.

Liturgie=Sagen hviler, og for mig maa den gjerne hvile, thi det er meget uvist, om Forbedringerne ere den Larm værd, som de ville vække.

Kbhvn. d. 11te Mai 1833.

De har, høifæredede Ven! i Deres sidste Brev givet mig vel lang Frist til at svare; thi havde De forlangt Svaret

strax, da havde de venteligen ogsaa faaet det, nu derimod havde jeg nær glemt det.

Dehlenschläger har skrevet en ny Tragoedie: Dronning Margrethe. Dens Indhold skjønes bedre af den Titel, den først skulde have baaet: den falske Duf, men Titelsens Forandring anseer jeg ellers for rigtig. Tragoedien forekom os alle, som hørte den, meget vellykket; den vil maaffee mindre bevæge Publicum, da den ikke er meget spændende, og man saa temmelig kan forudsee Udfaldet; men den har meget delige Scener, rigtignok ogsaa nogle matte, men, som mig synes, kun saa flaae.

Phister og hans Kone have haft heftige Demelser, men som for Dieblisset ere bilagte. Hendes theatralste Fremstillinger ere endnu stedse —; dog skal den anden Forestilling af Fauchon have været temmelig tilfredsstillende.

Venstabelig Hilsen til Deres Frue. God Lykke til det Forestaaende!

Deres M.

Abbon. d. 2den Sept. 1833.

Jeg tilstaaer, høistærede Ven! at jeg befinder mig i en fuldkommen Uvidenhed om, hvor noget Sammenhængende om vore lærde Skolers Historie efter den af Nyerup behandlede Periode er at finde. Jeg tvivler om, at der eksisterer noget Saadant, og derfor vil de fornødne Oplysninger neppe, foruden i Forordn. af 11. Mai 1775, kunne erholdes uden ved at giennemsee de mange i senere Tider udfomne Skoleprogrammer, der angaae de enkelte Skolers Historie. Nogle Notitser findes da ogsaa i Badens Universitets-Journal og Engelstöfts Annaler; men alt dette er kun maadelig Trøst. (Profesor S. Møller kom just, medens jeg skrev, men han veed heller ingen anden Trøst. Jeg veed ikke, om Akademiets Bibliothek er riigt i Skoleprogrammer; hvis ikke, er mit det temmelig.)

Jeg burde for længesiden have svaret paa det mig forelagte Spørgsmaal af jus canonicum. Barnet har vel længesiden i Deres Huus faaet det Navn, hun fremdeles bærer;

imidlertid undlader jeg ikke — uagtet Meningerne ere meget deelte — at httre min uforgribelige Formening derhen, at Barnet bør kaldes Anna; thi 1) Daabsnavnet ansees ikke som saa uroffeligt, at det jo ved Rgl. Resolution kan forandres; men her vil ingen saadan Resolution behøves, da 2) Kirkebogen viser Navnet Anna, og naar derfor engang det passerede er glemmt, vilde man være nødt til paa dennes Autoritet at kassere Navnet Emma, saafremt dette tilforn havde været brugt. 3) Da Børn nu døbes med Tilnavn, og der ingen Tvivl er om, at dersom en Feiltagelse var skeet med Tilnavnet, maatte Barnet dog bære Faderens rigtige Navn, saa synes Analogien at retfærdiggjøre det Samme i Henseende til Fornavnet¹⁾.

Især de 2 af Hverdagshistorierne ere vistnok mærkværdige ved den træffende Opfattelsesgave, Forfatteren har lagt for Dagen; men samme Forfatter synes mig at have vel stærk Tendents, ikke blot til det Hverdags, men til det Ordinaire. Den rimeligste Formodning, man hidtil har havt om Forf., er uden Tvivl den, at det er Vands-Overrets-Assessor Jacobsen, den Samme, som har skrevet Fortalen til den anonyme Nytaarsgave (af H. Herz).

Som sædvanligt i største Hast.

Deres M.

Kbhavn d. 13de Dec. 1833.

Høifarede Ven!

Bore Følelser ved Prof. Møllers Død have været meget lignende. Med de Menneskeligheder, som vi alle kiendte, forenede han mange gode Egenstaber, som vi ogsaa alle erkjendte. Man forbauses næsten i første Dieblik, naar en ret virksom Mand kaldes bort, og veed ikke ret, hvorledes Meget, som dog synes at burde blive ved at gaae, dersom Verden skal bestaae som hidtil, kan fremdeles vedligeholdes i sin Gang. Saaledes hører Literatur-Tidenden og Theologisk Bibliothek nu eengang til den danske Verden, og kunne vanskeligen undværes. Om den førstes Fortsættelse er der, som jeg hører, Tanke, men jeg

¹⁾ Pastor Dr. Theol. Sommer skrev i Kirkebogen: Anna, men døbte min Datter: Emma.

veed aldeles ikke, hvo der skal overtage den. Men ogsaa et theologisk Tidsskrift er en Fornødenhed, og Redacturen maa paa den ene Side ikke være en Mand, som tager det altfor nøie, thi ellers faaer han for meget Bryderie med Forfatterne, og dog maa han paa den anden Side kunne holde det i saadan Anseelse, at skikkelige Folk kunne være bekiendt at lade Noget indrykke deri.

I Facultetet havde Møller nu vundet en Stilling, hvor han stod sig saa temmelig med begge stridende Kirker, og især vil hans Utrættelighed, Godmodighed og Eyst til at antage sig de Studerende, savnes. — Formodentlig maae vi nu stille dem ved Scharling, hvilket unegtelig vil være et Tab for Sorøe. Herinde har man aldeles ingen Tanke om at lade hans Post gaae ind, men jeg seer ogsaa af andre Breve fra Sorøe, at man der tænker derpaa, og, som det synes, for da at faae et Rectorat i Pnyfikken istedet. Man vil paa denne Maade ogsaa tage sig af Naturvidenskaberne. Jeg er aldeles enig i alle af Dem anførte Grunde, og dobbelt besynderligt vilde det være, under Prof. Püttens Sygelighed at overdrage ham endnu Mere. —

Det gjorde mig ondt, at Directionen, for Følgernes Skyld, ikke vel kunde bevilge Hielp til Erhvingen af den 2den Udgave af Deres Programm. Ved at omtale dette erindrer jeg, at jeg skylder Dem Svar paa et dertil hørende Spørgsmaal; men Aarsagen til min Udsættelse af dette Svar er den, at jeg ikke kan give det med nogen Nøiagtighed og Paalidelighed. Kun saa Meget veed jeg, at Rahbek var Secretair i Commissionen, men naar han blev det, og naar Commissionen¹⁾ nedfattes, veed jeg ikke, og kan ikke see det i Directionens Archiv, da det henhører til en tidligere Tid.

Jeg tillader mig endnu at anmelde, Secr. Deichmann har lovet at besørge et Exemplar af mine Betragtninger over de christelige Troeslærdomme, som nu ere færdige fra Pressen, Dem tilstillet. Det bedes venstfabeligen modtaget.

Deres M.

¹⁾ R. var Secr. i Komm. angående Univers. og d. l. Skoler fra 1794 til 1805.

(Billet i Kbhavn.) d. 2den August 34.

Uagtet jeg ligger paa Forhaabningsholm, saa er jeg dog stedsse en stor Deel af Dagen i Kiøbenhavn. I Morgen gaaer hele Formiddagen hen med at prædike, men paa Mandag er jeg hjemme mellem 9 og 11, og maaskee sikkest for Stormen af Besøgende mellem 10 og 11. Jeg glæder mig ret til at see Dem, og beklager kun, at De bliver saa kort.

Deres M.

S. T.

Hr. Prof. P. Hjort ny Adelgade 317.

Kiøbenhavn d. 13de Novbr. 1834.

Kiere Ven!

Derjom De i denne Pakke venter Svar paa de flere venstabelige og velkomne Meddelelser, jeg har modtaget fra Dem, vil De snart see Dem bedragen. Min i disse Dage yderst knappe Tiid tillader mig kun at oversende hosfølgende Bilses-Akt, og at bede Dem have den Godhed at besørge det ene af de medfølgende Exemplarer til Etatsraad Estrup, og det andet til Profesfor Hauch. Endnu vedlægger jeg nogle Dem tilhørende Breve, som jeg har havt temmelig længe, og hvoraf jeg — naturlignvis i største Fortrolighed — har gjort et Brug, som i det mindste ikke kan være Dem til Skade.

Deres M.

Kjøb. d. 13. Febr. 1835.

Kiere Ven!

Det er ikke ret mange Dage siden jeg modtog Deres tydske Læsebog. Jeg har nu anvendt et Par Aftener til at læse i den, og maatte gjøre Vold paa mig, for ikke at anvende flere. Skøndt jeg altsaa ikke kan sige, at jeg har læst den tykke Bog, saa har jeg dog saaledes gjort mig bekendt med den, at jeg vel kan bringe Dem min oprigtige Tak derfor som for et fortræffeligt Arbeide¹⁾. Det er vel at formode, at

¹⁾ Til Sammenligning med denne Dom vil Læseren længere hen i Samlingen finde Hr. Biskop Konf. Martensens behagelige Uttringer om denne Bogs 5te Dplag i 1866.

de fleste Læsere hverken have Kundskab eller Skønsomhed nok til at erkiende, hvor Meget der hører til at levere en saadan Bog; dog er det at haabe, at den, naar den bliver bekiendt, vil blive almindelig brugt, hvor den hører hjemme, og at der dog ville findes saa mange Hoveder blandt dem, der give sig af med Ungdommens videnskabelige Dannelselse, at der vil danne sig en almindelig Dom om de Fortrin, der udmærke denne Bog fra de sædvanlige tydske Læsebøger, omtrent som en klar Dag har Fortrin for en taaget. For at redigere en saadan Bog udfordredes et nøie Kiendskab til det Ypperste, til den tydske Litteratur i alle dens mange Forgreninger; der udfordredes Dømmekraft og Erfaring; men til alt dette udfordredes der ogsaa flere Aars stadige Flid, uden hvilken hverken det omhyggelige Udvalg, i hvilket Ordenens Genhed paa det Skønnefte samler den rige Mangfoldighed, eller den saa nødvendige Correction i Udførelsen kunde fundet Sted. Saavel Anmærkningerne som Litterarhistorien ere Gaver, paa hvilke Udgiverne af Læsebøger ellers neppe tænke, endfige at de foretage at levere noget Saa-dant. Da der nu dog ikke fielden blandt Disciplene findes gode Hoveder, i hvilke mangt Frøforn vil spire, og hvis Sands derved vil dannes; da Mange af disse ogsaa efter Skoleaarene ville læse mangt et Stykke i denne Bog; og da den dog vist vil falde i Hænderne paa mange andre skikkelige Folk, som deri ville finde, hvad de saa ofte savne, en interessant Læsning, saa haaber jeg, at De aldrig vil komme til at fortryde, eller snarere, at De altid vil have Aarsag til at glædes ved den Tiid, De har anvendt paa dette priselige Foretagende.

Iblandt de gamle Venner, med hvilke jeg ved denne Læsning har fornyet Bekiendtskabet, er ogsaa Een, hvem det undrer mig, at jeg næsten ganske havde glemt, uagtet den er som strevet ud af mit Hierte, og disse Tider dog ere saare stikkede til at bringe den i Erindring, nemlig: die feindlichen Brüder af Fr. Schlegel. Vi see dem dog hver Dag Insklevende for vore Dine med deres hele Fætterskab, og med deres dyrebare Patriarch, den gamle „Schlechtrian,

Der in der Zeiten Gemirre
Das Rechte nicht finden kann“.

Desværre see vi det ogsaa hver Dag, hvorledes Hr. Sludrian arbejder Hr. Slendrian i Hænderne, og hvorledes ved den Førstes genialste Kunst det smule virkelige Liv, der begynder at røre sig, (—?—) og overantvorder det i Broderens Hænder. —

Jeg erfarer desværre, at vi med det Første kunne, efter al Rimelighed, vente en Presse-Anordning, hvorved ethvert Tidsskrift, eller dog Uge- og Dagblad, først skal have et Privilegium fra Cancelliet for at fremtræde, og at Cancelliet igien uden nogen Lov og Dom kan fratage Privilegiet, hvorhos dog den hidtil anordnede Fremfærd mod Forfatteren vedbliver. Tør man endog haabe, at denne Vilkaarlighed vil blive udøvet med nogen Moderation, saa vil dog derved mangt uheldigt Misgreb finde Sted, og, hvad der maaskee er det Værste, denne Anordning synes at skulle udkomme uden først at være forelagt Standerne. Og disse skulde dog enhver Anordning forelægges, som angaaer Borgernes „personlige Rettigheder“, hvor til dog maa henregnes Mere, end blot den Ret at gaae paa Gaden, eller at kjøbe Biin for sine Penge. — Man har talt om, at dersom dette skeede, vilde samtlige Kiøbenhavns 12 Repræsentanter give deres Dimission. Dermed var nu ikke Meget tabt, da Hovedstadens første Fremtræden paa den constitutive Bane var med et sandt Philister-Balg; men jeg troer ikke at denne heroiske Procedure virkelig er paatakt.

De 12 Herrer holde nu hver Torsdag Aften et Møde, for at vænne sig til at regiere Staten. Jeg beklager Hvidt, at han skal være Deeltagende, thi dette politiske Conseil skal meget levende kalde Randestøberiet i Erindring.

Haagens — Indlæg har man den Uregelse hver Dag at høre kaldet velskrevet. Hvor Mange der end have leveret Bidrag dertil, træffer man dog paa Phraser, der ikke vilde gjøre noget Specimen til juridisk Examen Skam, f. Ex. den berømte Sætning, at Rietterie og Trolddom ikke mere forfølges, fiden man har lært at indsee, at det Overnaturlige er

umueligt, og at Tanker ikke mere ville forfølges, naar man har lært at indsee, at det Fornuftstridige er umueligt. Den sidste Paastand skal formodentlig være en Esterligning af Hegel's „Alles was ist, ist vernünftig, und alles Vernünftige ist“. — Fattig-Folk vil ogsaa have det lidt skikkeligt. Professor Clausen har i Ugeskrivtet gjort sig det meget let at skaffe Censur-Friheden Seier, idet han lægger Censurens Forsvarere en Paa-stand i Munden, som vel Ingen i Danmark gjør, at nemlig den aandelige Impuls kun' tør komme ovenfra.

De har vel Ret, at det er en psykologisk Mærkværdighed, at Molbech ikke har tænkt paa Hauchs Been ved sit Udtryk¹⁾ om „det Afstumpede“. Smidlertid er jeg overbædt om, at det er faa. Det er Skade, at M. ved sin Vidsthed giver de usleste Subjecter Anledning til at behandle ham, som en Mand af hans Fortienester ikke bør behandles. Han er mangen Gang ligesaa eenfædig i sin Roes, som i sin Dadel. Til Exemplerne paa det Første regner jeg den overdrevne Lovtale over Paludan-Müllers blodagtige, monotone Poesie.

Med Tak for Aaenat følge Fragmenterne af en Tale tilbage, som man vel kunde kalde curios, dersom ikke denne Forkeerthed hos en Mand, af hvem man dog kunde haabet noget Bedre, var beklagelig.

Deres hengivneste M.

Kbhavn. d. 9 April 1835.

Hermed, fiere Ven! i al Korthed og Genfoldighed for det Første en Tale, som maa tale for sig selv²⁾. Med de tre Aandsføstre i Slutningen har jeg — hvad jeg mærker, at mine Tilhørere og Læsere ikke have forstaaet — meent Fru Staël, Elise v. d. Recke og Fru Brun. Jeg kom derpaa ved at erindre, at Schleiermacher sagde mig, det havde glædet ham at have seet

¹⁾ Se Krit. Epist. til B. Zaberns Forfatter. S. 20 og 35. Sml. Kbh. Post. 1835, S. 66, 77, 81, 89, 93-8.

²⁾ Ved Fru Gehejmekonferentsrådinde Bruns Forbered i Petri Kirke.

Fr. Brun, fordi hun var den Sidste af de tre aandrige Damer, der i vor Tid, eller dog i vort Landsfamsfund, havde erhvervet sig den meste Celebritet. Fru Genlis og Flere høre til en anden Kirke.

For det Andet. Jeg leverede meget gierne et Bidrag til Deres Læsebog, kunde maaskee ogsaa, naar jeg var kommen ind i det, faae Nytt til at behandle et Thema liggt det af Dem opgivne. Men Tidens Piinagtighed forbyder mig aldeles at tænke paa Sigt. For lærde Folk kan man skrive med nogenledes Indsigt, men til at skrive populært udfordres der dyb og noiagtig og skarp Kundskab, og for at skaffe mig denne udfordres et Studium, som jeg nu paa ingen Maade kan anvende hertil. Hele Vinteren er gaaet saaledes hen, at jeg har maattet være glad ved at kunne faae udrettet, hvad Dagen nødvendigen krævede; nu skal jeg flytte, saa paa Bisitats, og nogle Arbejder ligge mig paa Halsen, som jeg længe har forberedet, men endnu ikke har kunnet komme til. Altsaa — —

Hvad Dehlenschlägers Oversættelse angaaer, da — transeat cum ceteris! Derved er Intet at gjøre. Jeg skulde meget tvivle om, at Oversættelsen i dette genre bliver bedre end Barket, og saa faaer Dehlenschlägers Navn paa disse Blade at skylle hen til Læthe.

In politicis ere vi nu her med Gæt blevne temmelig rolige. Vel forestaaer uden Tvivl en Explosion, naar Davids Dom falder, hvad enten han frikendes eller ikke; men det bliver ikke af Betydning, thi her er ingen virkelig Misfornøielse, kun en øieblikkelig Nytt til Spectakler, og vort Bevægelses-Partie har tabt Meget af sin Credit. Men i England kan let det Frygteligste brynde løs, og hvad der da vil udbrede sig over Europa, kan Ingen beregne.

Lør jeg uleilige med at tilstille Estrup og Hauch medfølgende Exemplarer af Talen, thi jeg har ikke Tid til at skrive nogle ledsagende Ord.

Deres M.

København, d. 25. Maj 1835.

Naar jeg herved atter fremsender to Taler¹⁾ til eget behageligt Brug, og besværer med 2 Pakker til andre gode Venner i Sorøe, da tilføies en Undskyldning, fordi den ene kommer saa sildig. Men naar man skal skrive og holde saa mange Taler — siden min Afkedsprædiken har jeg holdt 4 — hvor skal man da faae Tiid til at forsende dem?

Tiid — Tiid — dette er et af mine meget væsentlige Savn, og dette Ord maa da ogsaa indeholde mit Svar paa Deres gientagne venstabelige Anmodning om et Bidrag til Deres Bog. Om de Andre, der have lovet Bidrag, virkelig holde deres Løfte, om ikke det, til at spille Tiden, om ikke til Andet, fortraffeligt indrettede Selskab for Trykkesfrihedens rette Brug, vil absorbere deres Tiid og Kraft, veed jeg ikke; men jeg vilde nødig love uden at holde, og hvorledes jeg skulde komme til at holde et saadant Løfte, indseer jeg ikke. Dag gaar hen efter Dag med en Mængde, for en stor Deel meget ubetydelige Ting, men som dog skulle varetages; de nærmeste Maaneder skulle for det Meste tilbringes paa Reiser; nogle begyndte og presserende literaire Arbejder hvile paa mig. — Slutningen af disse Præmisses maa jeg overlade Dem selv at uddrage.

Til alt det Dvrige kommer, at jeg har Ordre til 1ste October at blive Politicus. Quod felix faustumque sit! Jeg overlod gierne der, som ellers, Politiken til Andre. Conferentsraad Schlegel, som ikke saa gierne vilde afftaae sine partes, vil dog neppe kunne overtage dem, da han atter i Gaar har i Kongens Forgemaal haft et heftigt epileptisk Anfald. Hvo der da skal træde i hans Sted? Engelstoft?

Dauids Sag skal da nu for Høieste-Ret. Det havde uden Tvivl været bedre, at denne Sag aldrig var bleven anlagt, men efterat dette er skeet, kunde dog Regieringen ikke vel træde tilbage, hverken for en Dom som Lands-Overrettens, eller for de Applaudisements, hvormed den blev beæret af det tilstede-

¹⁾ Afkeds-Prædiken i Christiansborg Slotskirke, 3. Maj 1835, og Tale ved Præstevieslen i Frue Kirke, 13. Maj s. A.

værende Pøblicum, hvilke da ogsaa have opvakt almindelig Indignation hos alle Partier. Hvad det endelige Udfald bliver, er vanskeligt at sige, men frifinder ogsaa Høieste-Ret, da kunde meget let Forandringer i Trykkefriheds-Lovgivningen finde Sted. At denne Lovgivning høielig trænger til at omstøbes, er unegteligt, men det er slemt at røre ved gamle Bygninger, de styrte let ganste sammen.

Et Affskum, kaldet Carl Gutzkow, af den heynebørneste Skole, — jeg troer, ogsaa Forfatter af nogle Noveller — har udgivet Schleiermacher's — fatale — vertraute Briefe über Fr. Schlegel's Lucinde. Den lange, ogsaa mod Schleiermacher høift impertinente Fortale, slutter med en Dialog mellem Forfatteren og en Søn, som han gjør sig en Ære af at give tilkiende at være en naturlig Søn. Denne Dialog slutter omtrent (thi jeg har ikke Bogen for mig) saaledes: „glückliches Kind! Du weißt Nichts von Gott. Hätten die Völker nichts mehr von Gott gewußt, so hätte viel Übel in der Welt nicht stattgefunden.“ Köhr's Kritische Prediger-Bibliothek og andre theologiske Journaler af dette Slags begynde nu at tale meget kraftigt mod Schleiermacher — nu kan han ikke mere bide dem.

Dermed God Nat!

Deres M.

København d. 12. Nov. 1835.

Allerede længe, høiftærede Ven! burde jeg have takket Dem for Deres seneste venstabelige og kierkomne Brev, men da jeg i denne Tiid saa at sige staaer med det ene Been i Koeskilde, med det andet i Kbhavn, da jeg begge Steder har Meget at bestille, og Tiiden gaaer meget iisfont, saa er jeg hidtil ikke kommen dertil.

Nu takker jeg for det Første meget for Meddelelsen af Literatur-Blätter¹⁾, som det var mig saameget kierere at faae at see, som der synes i denne Anledning at fremstaae en egen Li-

¹⁾ W. Menzels Litt.-Blatt 1835, Nr. 93, 94, 99 og 107, om C. Gutzkow.

teratur. Menzels Bemærkninger ere sande og træffende, temmelig diærve, og vel lidt for vidtløftige, men hans Riis træffer paa et nødtørftigt Sted. —

Da jeg skriver dette i Stændernes Forsamling under en Forelæsning af en Consumtions-Tarif, som ikke kommer mig ved, faa har jeg ikke Deres Brev ved Haanden, og erindrer derfor ikke hvad jeg egentlig kunde have at svare paa. Jeg vil derfor udfylde Bladet med hvad der nu er mig nærmest.

De kan troe, det er et underligt Liv her i Koeskilde. Ofte er her meget muntert, og mangen Gang er Forsamlingerne interessante. Men hvo der, som jeg, er en Hader af Brøvl, har ogsaa mangen haard Kamp at bestaae. Thi prøvle kunne vi, naar vi først komme i Gang dermed, som de Bedste. Det er ogsaa ofte beklageligt at bemærke, hvor lidet Antallet af de Dngtige i Forsamlingen ere. Vi gjøre uden Tvivl mange gode og forstandige Bemærkninger om de Kongelige Propositioner, men naar det kommer til Votering, da stemme vi ofte reent hen i Laaget, og man vilde meget feile, dersom man i Pluralitetens Bestemmelser vilde see endog kun denne Pluralitets virkelige Mening, thi i de ofte meget indviklede juridiske Spørgsmaal forstaae de Fleste ikke ret Meningen af den Qvæstion, der sættes under Afstemning, eller de votere efter Diebliffets Indfald, efter deres Sidemænd, efter hvad de troe at læse i deres Dine, der udøver meest Indsyndelse paa dem, o. s. v. Saaledes have vi forqvælet mangen Forordning, og det er meget godt, at vi kun ere raadgivende, ikke lovgivende.

De politiske Ergrelser vil jeg ikke omtale. Smidlertid vilde det Alt være godt, dersom een Mand ikke var. Vi have havt mangen god Petition, deriblandt meget forstandige, grundige og frimodige, f. Ex. Tuteins om Finantserne; men der skal megen Taalmodighed til at udholde Allgreen-Ussing og hans, snart med det flaueste Markstrigerpathos udsnyrede, snart med den eensidigste og fripostigste Bitterhed kryddrede Andragender. — De har vel allerede hørt, at han har været ifærd med at lade sine Foredrag trykke. Han begyndte til et Forsøg med det om Realskoler, hvori der fra den politiske Side

intet Anstødeligt er — desto mere fra den æsthetiske, men Censor var saa uartig at lægge Beslag derpaa, fordi Udgivelsen var stridende mod Institutionen, da hvad her forhandles først skal offentliggøres, naar det er kommet til Resultat. Allgreen-Ussing havde først ifinde at trodse, og at bringe Sagen for Domstolene, men nu siges der dog, at han vil lade sig nøie med Cancelliets Resolution, som vel upaatvivlelig lader Beslaget vedblive, indtil Forhandlingerne her ere endte. Hans Andragende om Finantferne vilde uden Tvivl, naar det udkom som et trykt Skrivt, endnu fra andre Sider komme under Betragtning; thi dersom det Udtryk „med Bitterhed at skumle over Regjeringens Foretagender“ har mindste Betydning, maatte det dog her komme til Anvendelse.

Dersom Forsamlingen bestyldes for at have overilet sig med Tak-Adressen, da kan Prof. Clausen ikke synes at dele denne Brøde, thi han har givet sig Tiid nok. — Det har moret mig, at han fra sine exegetiske Forelæsninger er saa vant til at finde østerlandste Phraser i Bibelen, og at oversætte dem i sin ordrige Trivialitet, at han nu seer orientalske Talemaader allevegne. Mobbemærkningerne i Flyveposten¹⁾, hvis Forfatter er mig aldeles ubekjendt, forekomme mig velskrevne. Det vilde overalt være at ønske, at Flyveposten vilde organisere sig til et Blad af en anden politisk Farve, end Riøbenhavnsposten.

Man undrer sig i Holsteen og Hamburg over, at Censor lader saa frie Stykker, som de, hvilke man nu der faaer at oversætte, passere. Sagen er, at man har troet Riøbenhavnsposten, at vi ingen Trykkefrihed have. —

Da vi nu ikke blot have hørt Consumtions-Tariffen, men vi ogsaa have valgt en Consumtions-Committee af 9 Medlemmer, hvilket tager en meget lang Tiid, og da vi nu skulle have fat paa andre Sager, saa maa jeg slutte.

Hilsen og Venstabs!

Mynster.

¹⁾ o: Heibergs. — Sml. Krit. Vdr. Polit. Afd. S. 158—9, og Mynsters Meddelelser om mit Levnet. S. 251.

S. L. Heiberg.

Kjøbenhavn, d. 22. Febr. 1834.

Høifstarede!

Deres mig under 18de dennes tilstillede Bidrag til den flyvende Post skal jeg med stor Fornøielse indrykke. Det skal, som jeg formoder, udkomme paa Onsdag. Om den fuldkomne Anonymitet kan De være aldeles overbevist. Jeg har taget mig den Frihed at sætte et Mærke derunder, og har dertil valgt et *ψ*. Det er blot sæet, for at Afhandlingen ikke skal have udvortes Udseende af at være af Redacturen. Deres Manuscript er vel, især mod Slutningen, ikke saa ganske tydeligt; med et Par smaae Ord er jeg lidt i Forlegenhed; dog synes disse ikke at være af stor Bigtighed. Skulde derfor, tiltrods for min bedste Villie, en eller anden lille Feil indløbe, da maa jeg i Forveien bede Dem om Undskyldning derfor; og dersom De — hvad jeg dog ikke haaber — skulde finde nogen Retteelse nødvendig, da ville De behage at tilstille mig samme, hvorpaa den uopholdelig skal blive indført i det nærmest følgende Nummer.

Erhødigst

J. L. Heiberg.

Kjøbenhavn, den 1ste Marts 1834.

Høifstarede!

Jeg bør underrette Dem om, at jeg paa Censurs Forlangende har maattet meddele ham Navnet paa Forfatteren af Stykket „En Stemme fra Menigheden“¹⁾, hvorhos jeg dog

¹⁾ Se Krit. Bdr. Kirf. Afd. S. 213—24.

har paalagt ham at holde Navnet hemmeligt. Da jeg umuligt kunde forudsee, at han vilde komme med dette Forlangende, var Bladet allerede trykt og færdigt til Uddeling, da han pludselig sender mig Bud, at det ikke kunde komme ud, førend jeg havde nævnt ham Forfatteren. Her var selvfølgelig ikke Tid til at indhente Deres Bestemmelse desangaaende, og jeg blev mod min Villie nødt til at gaae udenfor min Fuldmagt. Og endda skulde det forestille, at han lod Raade gaae for Ret, thi han lod mig vide, at alle theologiske Artikler skulde være forsynede med Navn, og at dette herefter ogsaa maatte være Tilfælde i mit Blad. Jeg skal nu indhente paalidelig Efterretning om, hvorvidt hans Fordring er grundet, og ifald han har Ret i den, da vil jeg see at forskaffe mig en lignende Anonymitetsbevilling, som den, Maanedsskrift for Litteratur og Dansk Ugeskrift er i Besiddelse af. — Et Par høist ubetydelige, neppe i Dinene faldende, og aldeles ikke forvirrende Bogstav-Feil har jeg fundet i den trykte Artikel. En anden, som jeg desværre har overseet, nemlig trolig for rolig, bliver bemærket i det Nummer, som udgaaer imorgen.

Erbødigst S. L. H.

Ifald De ønsker nogle Aftryk, ere de til Tjeneste.

Rjøbenhavn, d. 24. October 1835.

Høifstærede Hr. Professor!

Jeg kan ikke lade Posten afgaae, uden at takke Dem ret meget for Deres Afhandling, hvoraf jeg iforgaars modtog de to sidste Tredieparter. Først nu, efter at have læst det selv, kan jeg rigtig vurdere det, og iler med at takke Dem, fordi De vil skjænke den flyvende Post den Ære og Ænfte at sige saa træffende Ord angaaende Gjenstande, der i høieste Grad trænge til at opklares for det blandede Publicums Dine. — Afhandlingen om Sophisterierne er hypperlig, og glæder mig saa meget mere, som jeg nu kan ansee mig moralsk fritagen for selv at skrive om et Par af dem, hvilke det forekom mig som et Slags Pligt at berøre offentligen. Vil De ikke ved Veilig-

hed see ind til Fædrelandets nuværende Redacteur, f. Ex. i Anledning af hans sophistiske Betragtninger over det kongelige Rescript, der indskrænker Journalisternes Frihed med Hensyn paa deres Beretninger om Stænderforhandlingerne? Paa Stof vil det neppe mangle Dem, ifald De, hvad der skulde glæde mig meget, vilde komme igjen med noget lignende. — Først efter at have modtaget den hele Artikel, har jeg sendt den til Trykkeriet. Den vil formodentlig kunne udkomme i 2 Nummere, og Afbrydelsen vil da passende finde Sted der, hvor De forlader den Davidske Sag og gaaer over til almindelige Betragtninger, navnlig af Sophisteriet. Det første Stykke vil uden tvivl udkomme paa Tirsdag (d. 27.), det andet paa Fredag. Fra Censurens Side kan jeg ikke forestille mig nogen Banstuelighed. (Maaskee dog paa det Sted, hvor De ytrer, at Statsmagternes Adskillelse vel kunde være ønskelig; men ifaaftald kan Udtrykket jo faae en lille Modification.) —

Deres ærbødigst hengivne
J. L. Heiberg.

Kjøbenhavn d. 13. Novbr. 1835.

Høistærede!

Efter at Deres Artikel i den flyvende Post nu er sluttet, kan jeg ikke undlade endnu en Gang ret at takke Dem for denne Meddelelse, saameget mere som jeg, efter nøiere at have læst den, sætter, om muligt¹⁾, endnu større Priis paa den, end efter den første hurtige Gjennemlæsning.

Den hæslige Trykfeil i Nr. II: „Affondrings“ for „Afhandlings“ (som forresten rettedes i det følgende Nummer), er jeg ganske uskyldig i — I Correcturen stod det rigtigt, men da der et Par Linier længere nede stod „Afhandlingsmaade“ istedenfor „Affondringsmaade“, og jeg havde rettet denne Feil, troede Sættaren, at der overalt skulde staae „Affondring“ iste-

¹⁾ Sen. A. Dette „smigrede“ mig virkelig; sml. Stederne om Smiger i 1ste Kap.

denfor „Afhandling“, og rettede da det første Sted, vistnok i den bedste Mening af Verden.

Det mig meddeelte Carte blanche til at gjøre Forandringer har jeg — som De vil bemærke — paa eet eneste Sted benyttet mig af. I den Overbeviisning, at det umuligt gaaer an at sige, at Vornsens Spilopper have foranlediget Provindsfialstændernes Indførelse (Censur vilde vistnok have strøget det), har jeg sat et almindeligere og ubestemttere Udtryk istedenfor; ligesom jeg ogsaa i samme Passus har tilladt mig at forandre Ordet „Slutning“ til „Resultat“, for at man ikke skulde tage Sætningen i den Betydning (eller ved Idee=Asfociation komme til den): at Frederik den Sjettes Regjering nu er sluttet o: til Ende. Jeg haaber, at disse Forandringer ville, paa Grund af Omstændighederne, vinde Deres Bifald. —

Hvad jeg forudsaae, er steet: Deres Artikel har vakt en ualmindelig Sensation, og har vundet et meget stort Bifald, under hvilket sidste jeg blandt Andet subsumerer den ligesaa store Forbittrelse, som den har opvakt hos Mange. Efter hvad jeg har hørt sige, vil det liberale Parti alligevel ignorere den, for ikke, ved at skrive imod den, at henvende Opmærksomheden endnu mere paa den. For Rigtigheden af denne Relation vil jeg forresten ikke indestaae. — Her i Byen trænger Artiklen ikke til de andre Blades Relation, for at blive bekjendt; i Provindserne kunde det derimod vel gjøres behov, thi udenfor Kbhavn holdes ikke ret mange Explr. af den fl. Post. Man taber sig i Gissninger over hvem Forfatteren kan være. — Foruden mig Uværdige (der paa det bestemteste frabeder sig den ham ikke tilkommende Ære) har jeg hørt gjætte paa Biskop Mynster. Men Alle, baade Venner og Fjender, ere enige om, at Artiklen er — som man kalder det — ypperlig skreven.

Og Dette er virkelig Sandhed. Ikke ofte har jeg seet, at en Forf. saaledes har truffet Hovedet paa Sømmet, eller saaledes sagt et Ord i rette Tid. — Det er ogsaa Følelsen her-

af, som har glædet, eller idetmindste imponeret Alle. Man har længe følt, at det var paa Tide, at den modsatte Anskuelse af den, som man daglig hører, ogsaa kom til Ord. — Men, „aller Anfang ist schwer“; hvo vil gjøre det første Skridt? Nu er det gjort, og jeg haaber, ja venter, at naar man først har seet, baade at Tingen lader sig gjøre, og hvorledes den lader sig gjøre, ville Flere følge efter. — Men hvad jeg ikke tør haabe, og endnu mindre vente, det er, at ret Mange skulde saaledes træffe den rette Form og den rette Tone, som Den, der har gjort Begyndelsen. Paa Grund heraf kan jeg ikke lade være at bede Dem om, ret snart at komme igjen med noget Rignende, og det tiltrods for de mange andre Forretninger, hvormed De nylig undskyldte Dem. Det er virkelig ikke for at give mit Blad forhøiet Interesse (endstjondt dette jo er meget behageligt for mig), at jeg beder Dem derom, men det er for Sandhedens, for den gode Sags Skyld. Den Nytte, De stifter ved Deres andre Arbejder, kan idetmindste ikke overgaae den, som de stifter ad denne Bei.

Uagtet det, jeg nu vil sige, falder noget kettet, maa jeg dog sige det. Den flyvende Post hører ikke til de rige Fugle, men den kan dog betale et maadeligt Honorar, og har flere Gange gjort det. Dens Taxt er 3 Mk. for Spalten (Bladet beregnet til 7 Spalter, da den første Side regnes for 1 Spalte.) For Deres Artikel vilde der saaledes beregnes et Honorar af 16 Rbdlr. 3 Mk., en Ubetydelighed, hvormed en god Artikel vistnok ikke kan kjøbes, men som er til Deres Tjeneste, naar De behager at lade et Ord falde derom, ligesom den samme Taxt vil blive fulgt for Eftertiden, saalænge Abonnent=Antallet vedligeholder sig uforandret, hverken lavere eller høiere. — Deres Manuskript vil jeg, til Deres Betryggelse, imorgen sende til Secretair Deichmann, under Convolut. Deres Breve i den Anledning ere tilintetgjorte, saa De kan betragte Hemmeligheden som vel forvaret.

Deres ærbødigst hengivne J. L. H.

Kjøbenhavn, 25de April 1836.

Høifstarede!

Det er utilgiveligt, at jeg ikke for længe siden har takket Dem, først for Deres Løfte at sende mig et Bidrag, og dernæst for Løftets Opfyldelse til min og Alles store Glæde og Tilfredshed. Men da jeg af Deres sidste Skrivelse seer, at De er uvis, om De endnu skulde tilføie nogle Politica, og især da jeg seer, at Hovedgrunden til Deres Uviished er Frygt for, at det skulde see ud, som om De, af Kjærlighed til Honoraret, gjorde Afhandlingen vidtløftigere, saa maa jeg dog i denne Henseende bede Dem være ubekymret, og skrive saa Meget, som De selv maatte føle Lyst til, da det maa være indlysende for enhver Læser af Deres interessante Artikel, at Forfatteren ikke kan have haft en ringere Bevæggrund end Interesse for den vigtige Gjenstand, som omhandles. Desuden er det ringe Honorar, jeg kan byde, neppe nogen Fristelse for en Skribent, der kan føre Pennen, saaledes som De. (A propos af samme Honorar, skal jeg, hvis De ikke træffer en anden Bestemmelse, aflevere det paa samme Sted, og under samme Adresse, som sidst.) Allerede Deres foreløbige Artikel i Kjøbenhavnsposten behagede mig særdeles. At Realia ere en Mangfoldighed, Idealiala en Eenhed, saa at, „en Høiskole for Realunderviisningen“ eo ipso er en Modsigelse (efter som Høiskolen vel maa antages at meddele hiin Eenhed af Dannelse, medens den lavere Skole kun meddeler et Fælledsskab i Dannelsen, og Realskolen en speciel Dannelse), havde jeg længe ønsket fremsat, og er nu meget glad ved at det er skeet, først i det kortere Stykke i Kjøbenhavnsposten¹⁾, og dernæst i den udførlige Commentar derover i Fl. Post.*)

Denne Afhandling i Fl. P. har vakt stor Opmærksomhed, og vundet et næsten almindeligt Bifald. Især roser man Nr. II, som ogsaa synes mig at besidde en særegen henrivende Kraft.* Ogsaa i dette Tilfælde gjætter man paa Biskoppen.

¹⁾ Se Kbh. Post. 1836, Nr. 78.

Om en Maanedes Tid tiltræder jeg en 3 Maaneders Udenlandsreise. Om Fl. Post i dette Tidrum skal hvile, eller om jeg kan finde en Person, hvem jeg imidlertid kan betroe dens Redaction, og som derhos er villig til at paatage sig dette Arbeide, veed jeg endnu ikke. — Jeg haaber, at De idetmindste til min Hjemkomst, har Et eller Andet i Beredskab. Kun den sidste af de i Redactionens Navn skrevne Anmærninger har jeg tilladt mig at udelade, da det ikke synes mig passende at rose sig af, at man indyømmer sin Modstander Ret, hvor han fortjener det. Jeg venter nu som snarest Slutningen af Artiklen. Manuskriptet, saavel som de medfølgende Sedler, rives successive itu, og kastes paa Ilden. Naar det Sidste er trykt, skal ikke en skreven Tøddel være tilbage.

Deres ærbødigst hengivne S. L. H.

Hvis De kommer til Kjøbenhavn, haaber jeg dog, at De gjør mig den Fornøielse at besøge mig.

26de April.

I dette Dieblif modtog jeg Deres Baffe, indeholdende Arkene 33—40. Det glæder mig, at min Taushed har været opmuntrende. Jeg haaber, at mine Ord ikke ville være det mindre, thi ellers burde jeg ikke affende dette Brev. —

*) Jeg tænker, De forstaaer mig, ihvor utydeligt jeg end har udtrykt mig. Ved det Fælleds forstaaer jeg den abstracte Eenhed, hvori det Forskjellige kommer overeens, men som altsaa er udenfor Dette; ved Eenheden derimod den concrete Eenhed, hvori alle Forskjelligheder indeholdes. (Jeg seer, at der til Forklaring af denne Anmærkning egentlig behøves en ny Anmærkning. Men da der ikke er Plads paa Papiret, maatte jeg skrive den paa Bordet, og lader det altsaa være).

Kjøbavn. d. 4 Juni 1836.

Høifstærede!

Zust som jeg stod i Begreb med at sende Dem Honoraret for Deres Bidrag, modtog jeg Efterskriften, og vilde derfor

vente, indtil jeg faae, hvormeget den udgjorde. Men under min Travlhed i disse Dage, og under Mangel paa andre Artikler, hvormed jeg kunde udfylde Nummer 100, hvori Deres Efterfrist kommer, er Tiden hengaaet. Dog haaber jeg idag at kunne raade Bod derpaa, saa at Nummeret kan udfomme paa Mandag. Regningen bliver da følgende: 67½ Spalte, à 3 Mk., udgjør: 33 Rbdlr. 4 Mk. 8 f., som herved følge. Det er vel ikke at vente, at De skulde meddele Hr. Herk noget Bidrag under min Fraværelse? — Ialfald udbeder jeg mig at faae Noget ved min Hjemkomst den sidste August. — De veed vel at Uefings Tirade om Manden fra Provindsferne, ved Gildet d. 28. Mai (han fremsagde den med Hempels¹⁾ Stemme), blev af alle skikkelige Folk modtagen med Høfsen og „Fy, fy!“

Lev ret vel!²⁾

Jeg har ingen Smaapenge, og sender derfor 34 Rbdlr. jeg har da en Rigsort tilgode; eller ogsaa De sender mig en epigrammatisk Artikel til 24 f.

Deres ærbødige S. L. H.

---

¹⁾ o: Kanselliråd Hempel, Udgiver af Fyens Stifts = Avis, Bogtrykker og Boghandler, Rådmand, 2c.

²⁾ Jævnfør Krit. Vdr. Lithf. Afd. 2 B. S. 75; S. 242; o. fl.

Joh. Carsten Hauch.

Evensborg d. 26. Aug. 1827.

Kiære Hjort.

Jeg skriver Dig kun to Ord for at takke Dig for den Umage, Du for mig paatager Dig, og dernæst for at sige Dig, at Du en lille Smule gjør mig Uret i Dine Forudsætninger om mig. Hvad min D. Juan angaaer, da skal den vel trykkes, men er endnu ikke trykt. Gregor bliver først trykt; til den Tid altsaa sees vi, og kunne endnu omtale meget. Jeg gjør endnu selv bestandig smaa Forandringer i Mskr. som Følge af min tydste Doversættelse, hvoraf jeg har 4 Acter færdig, og hvorom jeg ligeledes ønsker at høre Din Mening. Med Hensyn paa min Ankomst i Sorø¹⁾ har jeg rigtignok udsat Tiden længe; da jeg imidlertid ikke snart seer mine Venner her igjen, kunde jeg ikke aflaae Dem at forlænge mit Ophold, da jeg ligesaa godt kunde udføre mine Planer her som paa ethvert andet Sted. Den 10de eller 12te i næste Maaaned kommer jeg ganske vist, men bliver rigtignok kort, da glæder jeg mig ret til at see og tale med Dig. Lev vel, hilts alle Venner, og tro ikke, fordi jeg sværmer lidt omkring, at jeg nogensinde kunde forglemme vores Venstabs.

Din tro

J. C. Hauch.

Evensborg d. 22de Sept. 27.

Kiære gode Ven.

Du maa vel undre Dig over mig, der bestandig udsætter min Ankomst til Eder. Paa Mandag kommer jeg imidlertid.

---

¹⁾ Efter 10 Års Adskillelse — jeg var nemlig udenlands fra Sept. 1817 til April 1821, og få Dage efter min Hjemkomst rejste Hauch ud indtil Sommeren 1827 — skulde vi nu igjen leve og virke sammen i Sorø.

Jeg beder Dig, at Du for den korte Tid, jeg bliver i Sorøe, vil see at skaffe mig en Pige til min Opvartning. Jeg var kommen for længe siden, hvis ikke mine kiære Slægtninge her, hvis Børn vare snge og nær Døden, havde anseet det som en Opmuntring, at jeg blev, og derved gjort mig det til en Slags Umulighed, naar Omstændighederne ikke vare mere bydende, at forlade dem. — Vil Du afgive indlagte Qwittering til sin Bestemmelse. Mange Hilsninger til alle kiære Venner paa Sorøe, jeg glæder mig ret til at see dem igien. — Stedsse Din hengivne og tro Ven

J. C. Hauch.

Kjøbh. d. 29. Decbr. 1827.

Kiære Ven.

Kun et Par Ord i al Hast. Det forstaaer sig, at Dehl. ingen store Sorger havde havt; han modtog mig med det muntreste Ansyn, og forsikrede, at jeg reent havde misforstaaet ham. Den hele Ulykke var en suur Mine af Md. W—, en Sky paa hans Himmel, der alt længe havde fordeelt sig. — Jeg faae igaar Børingerne, det gjør en overordentlig Virkning, og vilde gjøre en endnu større, hvis denne ikke især i anden Act formindskedes og forsinkedes ved de hyppige musikalske Indblandelser, der i det mindste gjorde mig noget utaalmodig. Er Oluf Tryggvesens Ankomst en Feil, som man her forsikrer, faa er den en Feil der veier en halv Snees correcte Tragedier op, og jeg kiender ingen correct Scene som jeg heller vilde have opfundet, end denne Feil. Ruge og Md. W— ere fortreffelige.

Mine Stykker komme ud om otte Dage. Nielsen skal forelæse et af dem eller, hvis det gaaer efter hans Hoved, dem begge.

Heibergs Recension er da heller ikke saa fornærmelig, som man efter hiint Brev skulde troe; imidlertid har han stedsse Uret i ved Siden af de enkelte Smaafeil, som han upaatvilelig gjør for meget af, ikke at omtale de fortreffelige Scener med Zoe og Harald, Marie, Oluf Trygg. &c. At nægte at Dehl.

er en dramatisk Digter er, som Prof. Ørsted sagde, en af de allerustadeligste Inderendinger, der kan gøres. Hils Lütken, Fogtmann og alle andre Venner.

Din tro Ven C. H.

I Hast.

Kbhvn. d. 12. April 1828.

Kære Ven.

Uagtet jeg intet Betydelig har at sige Dig, sender jeg Dig dog et Par Linier efter Aftale. Dehleschlägers sidste Sange af Wolf Krake kroner det hele Værk, og ere saa herlige, at vist ingen Digter kan rose sig af at have skrevet noget bedre, i det mindste paa denne ufuldkomne Jord. — Da alle Menneſter her troe, at Du har skrevet hiin Recension mod Heiberg¹⁾, saa har jeg fundet det vanskeligt at nægte mod Dehleschläger hvad han dog vidste. — Men hvordan gaaer det til, at der ei kommer mere? S. skulde dog ei have taget Dig Dit Brev ilde op, hvor Du med Wiisbilligelse omtaler et af de indrykkede Udfald paa „S.“ i hans Blad? Jeg formoder noget Stigt. Dehleschläger er fornøiet med Critiken, og troer at den kan virke noget godt; han har flere Gange omtalt en af sine Yndlingstanker at give et Blad ud i Forening med os. Det gjør mig ondt, at jeg først fik at vide, at Din Kone havde været her, efterat hun var borte; jeg skulde ellers have taget mig den Frihed at hilse paa hende. — Reinhardt fandt jeg særdeles, Mynster meget venlig. Ørsted mere tilbageholden og forlegen, end sædvanlig; Grunden veed jeg ikke²⁾. — Møhl har jeg sagt min Mening om Heiberg, og fandt ham mindre misfornøiet dermed end jeg havde troet. — De fleste Folk, som tale til mig om mine Stykker, ville lære mig at Bajazet er det bedste, og begribe ikke at jeg kan være saa indskrænket ikke at indsee dette. Det

¹⁾ Se Krit. Bdr. Lithst. Afd. 2 B., S. 3. — Smi. dog Breve fra mine Brødre i næste Bind.

²⁾ o: S. C. D.; Hauch omgives ikke med A. C. D. — Det var sikkerlig for Samlingens Bortførelses Skyld, som jo forresten Carsten Hauch var aldeles uskyldig i. Se Brevet af 28. Okt. s. A.

var ikke umuligt, efter hvad jeg har hørt, at Bajazet kunde blive opført. — Nu skal Freias Alter gives, Dehlenschläger har været heldig med flere Sange, hvor han saa temmelig har faaet de gamle lyriske Digte til at passe; derimod har han beklippet sit Digt, ved at bortskiare adskillige Indfald, der især i Jacobs Rolle, i den ældre Udgave, gjorde stor Virkning.

Conferenzraad Rothe talte denne Gang, uden Forbeholdenhed og uden Anledning fra min Side, om T—, som Wnster talte forrige Gang, jeg var her. Man skatter ham nu fuldkommen som han er det værd. Rothe har bedet mig at give en Ansøgning ind om udelukkende at komme til at forestaae Cabinettet¹). Jeg har for Resten endnu kun seet faa Menneſter, og lever meget stille, og er for det meste hjemme. — Lev vel, kjære Ven! Tusinde Hilsninger til Lütkenſ, til Fogtmann til Din Kone og vore andre Venner og Bekjendtere, der bryde sig noget derom. — Lev vel! — Faaer jeg noget Interessantere at vide, skal jeg skrive Dig.

Din hengivne C. H.

Den 22de April 1828.

Kjære Ven.

Jeg kan endnu ei bestemme, naar jeg kommer tilbage til Sorøe, jeg takker Dig derfor meget, at Du vil paatage Dig at faae mine Sager bortflyttede. Dehlenschläger er i det hele meget fornøiet med Din Recension, dog var der et Par Steder i næstsidste Nummer, som ikke ganske behagede ham. Heiberg svarer ikke i sit Blad, da Pringlau ei ønsker det, men maastee i et særskilt Skrift, dog er og dette uviſt. — Jeg har sagt Møhl min Mening om Heiberg og det meget alvorligt. — Sidst mødte jeg Møhl igien paa Comoedien, hvor jeg møde mig meget godt; jeg vendte mig til ham for at tale om Udførelsen af Stykket²), men da jeg yttrede blot et Ord til

¹) d. e. den Hauchſte Samling, eller Muſeet i Sorø. Sat sapienti.

²) *nat* *ék*. naturligtvis Bøvingerne.

Fordeel for det, saae han paa mig¹⁾ med en saa høi Medlidenshed, ja dnb Foragt, som det lod, at jeg blev arrig og sagde ham at jeg ikke troede, det Bedste Heiberg havde skrevet vilde leve og erindres halvt saa længe som dette; han vendte sig forbitret bort, og dermed troede jeg vort Venfskab var ude; men jeg saae ham dog siden hos Werschalls, og der var han ret venlig. — Forresten gif det saa jevnt med Stykket, just som Du skriver, det vandt mere Bifald end Mishag, dog hysfedes der ogsaa temmeligt. Rosenkilde tillod sig paa egen Haand at brodere Stykket med flere Tvedygheder, der gjorde megen Skade. Man kunde være fristet til i Aviserne at bede ham lade det være en anden Gang.

Lidt efter lidt modnes min Plan til Don Juan, Catastrophen beholder jeg ganske, for han kommer til Kirkegaarden har jeg og ret udtænkt mig en Scene, det skal være paa den saakaldte alle Siæles Dag, hvor Sangen kan tone endnu fra Kirken, og hvor Mindet om alle de Hændede, om alle de længst henvisnede Somfruex, kan blive levende hos ham. Begyndelsen er at han brænder sit eget Slot og sine Eiendomme op, for at bortføre En han er forelsket i, den Bortførtes Mand kommer, og dræbes, og det er dennes Statue der kommer igjen i femte Act. — Mange Hilsninger fra alle Venner! I Søndags blev Johannes Dehlenschläger confirmeret. Bispen²⁾ var tilstede, der blev talt om Tauber, og Bispen svor paa, vi skulde beholde ham, til han døde, for Bisp skulde han aldrig blive, saalænge han havde et Ord at sige. Mange Hilsninger til Fru Hjort, Lütken og Rone, og til Fogtmann. Oplever jeg noget Betydeligt, skal jeg skrive det. — Leve!

Din tro Ven C. H.

P. S. Jeg vilde gjerne begynde mit Stykke, men jeg kan ikke, da jeg i den Hurlumhey, jeg kom fra Sorøe i, har glemt et Par Stykker Papiir, hvorpaa jeg havde henkastet nogle Hoved-

¹⁾ Hvad mon den gode Møhl vilde der? Opfriske sin Uergrelse? P. S.

²⁾ nemlig den berømte Fred. Münter, Mynsters Svigerfader.

momenter. Gjør mig derfor den Tjeneste at tage alle de løse Papirer, der ligger i eller udenfor Skufferne i mit Skab, og send mig dem; for at finde dem særskilt vilde Du forgiæves gjøre Dig Umage.

Den 9de Mai 1828.

Jeg sender Dig kun to Linier i største Hast. Indlagte 4 Rbdlr. beder jeg at give til Johanna, jeg ønsker at betale hende for den sidste Maaned uden Affortning. Den Pige, der opbarte mig i min Sngdom og som Johanna skaffede mig, var jeg ret vel fornøiet med, hun kunde maaskee for de enkelte Maaneder, jeg for det første vil tilbringe i Sorøe, være tilstræffeligg. Til Vinter, naar jeg kommer derhen for bestandig, tager jeg mig vel en Tjener. Alt Nytt opfatter jeg at skrive om til næste Gang, da jeg ikke nu har Tid, men skal ud i dette Dieblif. Dehlenschläger har solgt sin Freias Alter til Brinzlau, og har intet Exemplar betinget sig selv, jeg har heller ingen faaet. — Hils Din Kone, Lütken med Frue, &c. Jeg har talt med Mynster, mit Ophold her i Kjøbenhavn skal Intet have paa sig at sige¹⁾, jeg kan endnu iagttage de fornødne Formaliteter.

Din Ven H.

3 Haft.

P. S. Kullegardiner &c. skal jeg bestille herinde. Lad mig blot vide ved Leilighed, hvor mange Binduer der er i hver af de to Stuer, thi jeg har glemt det.

Kbhvn. d. 14. Juni 1828.

Kiære Hjort.

Her er stort Spectakel i de offentlige Blade. Heibergs uartige Angreb paa Dehlenschläger²⁾, den sidste Gang, har vaft

¹⁾ sålænge nemlig, indtil S. A. fuldstændig, ved H. S. Forelæsninger, fattedes i Gang. Snavne Personer klagede i de to Begyndelses-Ar uden al Grund over enkelte Lektors Fraværelse i ledige Semestre.

²⁾ Recensjon af Freias Alter, i hans flyv. Post Nr. 42.

megen Uvillie. Sibbern har skrevet et fortreffeligt Stykke, fuldt af vittig Ironie, hvor Heibergs litteraire Fremgangsmaade treffende characteriseres, som kommer i Kjøbenhavnsposten næste Uge¹⁾. — Jeg har ogsaa skrevet et lille Stykke uden Navn, i Kjøbenhavnsposten Nr. 46. Du kan gierne sige det til Pütten og Fogtmann, men ikke til flere. Heiberg er bleven heftig forbittret derover, og har skrevet et Stykke, hvori han skielder mig for en Sinke og et Menneſte uden Tanke- og Faaetevne; jeg skal svare ham ganske roligt derpaa, og dermed maa det beroe for denne Gang. — Sibbern river ham meget grundigere og vittigere ned end jeg, jeg gad vide, hvad han vil svare derpaa. At hiint Stykke (som kommer) er af Sibbern, maa Du ikke sige. Aarsagen, hvorfor jeg ei har sat mit Navn under, som jeg laugt heller gjorde, er min gamle Fader, der vilde tage sig det meget nær, hvis han saa, at jeg blev saa udfieldt, imidlertid er det ikke ubekjendt, og jeg skal sørge for at Heiberg faaer det at vide, saa kan han hevne sig paa mine Stykker saameget han gidder.

Din hengivne C. H.

(Kön) den 19. Aug. 1828.

Gode kiære Ven.

Jeg beder Dig meget at tilgive at jeg bebyrder Dig med disse Linier og med de Commissioner de indeholde. Jeg har givet mine Venner her det Løfte at blive endnu i 14 Dage, og kan derfor endnu ikke komme til Sorøe. Dette convenerer mig saameget mere, da jeg fuldkommen kan foretage mig det Samme her som hist, nemlig Fulddendelsen af den tydske Overtættelse af D. Juan. Imidlertid hører jeg at en Cousine af mig Fru Moltke fra Nyborg kommer til Sorøe med sin Søn sidst i denne Maaned, d. 28de el. 29de. Jeg vilde da meget bede Dig den Tid hun er der at overlade hende mit hele Huus, samt hvis Du kunde at sørge for at der var en Pige

¹⁾ Under Titelen: „S Anledning af Flyvepostens Nr. 42.“ Se Kbh. Post 1828. Nr. 49, 50, 52.

til hendes Opvartning; alle de Udgifter Du herved har at gjøre vil mod Forevisningen af dette Brev eller paa Din mundtlige Anmodning blive Dig godtgiort af Justitsraad Povelsen, hos hvem jeg endnu har en Deel staaende af min Gage fra forrige Qvartal. Hvad hun behøver til Spisning &c., haaber jeg og Du paa min Regning sørger for, og seer til at der ikke mangler noget i nogen Henseende. Du vil særdeles herved forbinde mig. Jeg haaber Du bliver ikke vred for den Møie jeg herved forarsager Dig, jeg kiender Dit Venfskab og Din Beredvillighed nok til uden Betænkning at henvende mig til Dig. Mange Hilsninger til Fru Hjort og alle Venner paa Sorøe.

Din hengivne C. H.

(Kbhavn.) den 28. Oct. 1828.

Kiære gode Ven.

Tak for al den Møie Du har for min Skyld. Jeg har modtaget Alt hvad Du har sendt mig. Jeg faaer alt her indrettet som jeg vil, og kan til mine Forelæsninger begynde blive i Kbhavn. Hils Rütken og tak ham for hans Brev og og for hans Umage! Alt er godt, som han har indrettet det, og Overleveringen maa skee, naar den kan, men paa ingen Maade før Samlingen er numereret. Molbeck har i nordiskt Tidskrift anmeldt min Bajazet og Tiberius, og har erklæret, at Bajazet langt overgik den sidste. Tiber er formeget baseret paa Historien mener han, jeg mener det er just Kunsten, forsaavidt det fri poetiske Liv ej lider derunder. — Han er for Resten ret artig paa sin Viis, men det kommer mig ei ganske beleiligt, da nu Stykket skal spilles. Heiberg vil vel og siden tage Leiligheden i Agt. Det maa nu gaae som det kan. Apropos! Du maa lade illuminere i mit Huus, hvis Du kan; Myrster har underhaanden sagt mig, at det var det Bedste¹⁾. Lev vel, hils Fru Hjort og Rütkens.

Din J. E. H.

¹⁾ i Anledning af Prinds Frederik C. Chr. (senere Fr. VII.)'s For-
måling med Prinds. Wilhelmine, Fr. VI.'s yngste Datter, d. 1. Nov.

Anm. Hauchs Dntel, Fysikeren, havde tidligere, da det gik tilbage med en Landejendom, som han besad, pantsat sit fysiske Kabinet til Finantserne (Nogle sagde: til Frederik VI). Da nu S. Akad.'s Indvielsesfest holdtes i de nybyggede tomme Museumsale, henvendte Overhofmarskalken sig til det ypperlige Humør som Kongen befandt sig i, og foresloa ham at forære denne Samling til disse Sales Udfyldning, hvilket Frederik VI strax gif ind på. S. C. Ørsted blev meget vred derover, da ikke Lidet af Samlingen var udlånt til Universitetets Forelæsninger, som i de År slet ingen Råd havde til nyt Indkjøb. Desuden forsikrede han højt og dyrt, at Meget i Samlingen kun havde historisk Værd og altså især passede for Universitetet, så at man for de 200 Specier, som Smith i Silkegaden fik for at rengjøre og indpakte den så umfangsrige Samling, kunde have kjøbt en ganske hensigtsmæssig til Akademiet. Denne hele Sendelse modtog nu Platten på 5—8 Begne. — I sig selv var Gaven sikkert et Fejlgreb.

Kbhvn. d. 25. Nov 1828.

Kiære gode Ven.

Jeg takker Dig meget for Din Deeltagelse i min Skiæbne. Der er ingen uesterretteligere Brevskriver end jeg — det maa være min Undskyldning for at jeg ei skreev. Jeg tænkte desuden, mine Venner fik det let nok at vide. — Det er en god, dannet, hoist uskyldig Pige; i mine Åar er det dog meer Overlag end Videnskab, der leder Balget, uagtet jeg ei kan nægte, at jeg er hende ret inderlig hengiven. — Uden at danne en huuslig Kredss for sig selv, vilde Dpholdet i Sorø heller ei i Tidens Længde, uagtet jeg der har faa kiære Venner, have fængslet mig. Først nu kan jeg tænke med Tilfredshed paa min Existens der.

Dehlenschläger's Carl den Store er fuld af Genie, kun vilde jeg ønske at han havde gjort den mindre bred. Der er megen skøn epist Poesie deri, og flere Episoder, der ei sammenknytted med Hovedhandlingen. Men som Digt er det fortreffeligt, fuldt af Opfindelse og Originalitet, det har og mange fortreffelige dramatiske Scener; jeg veed intet at udsætte derpaa, uden hvad man kan udsætte paa en deilig Pige, der er for feed; man kan ønske at hun havde en rankere smallere Figur, og naar man faa seer hende, ønsker man det ei engang,

thi hun er saa skøn i sin Yppighed. — Men Du maa nu dømme selv.

Hiint Stykke i den flyvende Post¹⁾ er uden Tvivl af Boye, og jeg maa tilstaae, at det er skrevet mig for største Deel som ud af Hiertet. Det kom ret beleiligt i denne Tid, hvori Stykket skal opføres, det var mig vigtigt, at man ei skulde troe at Stykket var en Conflict mellem Germanicus og Tiber; Germ. er, som der staaer, kun et af Offerne, og ei engang saa vigtig som Cordus og andre. Den synkende romerske Verden, det er Ideen og det rette Ord; jeg har selv ofte og selv i For-talen sagt det, og det har Recensenten i Flyveposten²⁾ vel ind-seet. — Lev vel, mange Hilsener til alle Venner, til Din Fa-milie, &c.. Der ligger 4 Dele af Jean Paul i min Bolig, Du vilde meget forbinde mig ved at finde og sende mig dem. Jeg kommer med Tiden til at plage Dig med at angive mig Længden og Bredden af mine Bærelser.

Din hengivne tro Ven C. H.

Kbh. D. 20. Jan. 1829.

Kierreste Ven.

Det glæder mig særdeles at D. Juan har Dit Bifald; hvad siger Rittken dertil, han er mig saa kjær, hans Mening er mig vigtig. Her lader det ei til som disse to Stykker³⁾ gjøre megen Sensation. Med Tiberius var det noget Andet, da var min Fremtrædelse som Digter noget Nytt. Dog er Prof. Rahbek saa indtaget i min Gregor, at han sætter den over alt Andet; han holder og Forelæsninger over Tiberius. Over denne sidste staaer en Recension i Morgenbladet, hvori

¹⁾ Ud. Boye (Peter Wegner). Fl. Post, 1828, Nr. 92, b. 17. Novbr.

²⁾ Ikke sjældent vedblev man at nævne Heibergs „fl. P.“ med dette Navn, selv efterat et andet Blad netop havde valgt sig det, nemlig Edb. Meyers.

³⁾ „Gregorius den Syvende og Don Juan. To Dramaer“. De udkom i den Vinter.

den slemt medtages, og hvori det blandt andet hedder: hvor kunne dog de Ord „hans Ydre boied sig, hans Staal var fast, han seiled som et klogtig bygget Skib for alle Vinde“ gielde om Tiber? Rec. blander Cæsar med Tiberius, fordi denne og kaldes Cæsar — hvad synes Dig? Derpaa bygger man en Kritik, og den største Deel af Publicum mærker ikke Bildfarelsen. Critiken ligger hos os i de Umyndiges Hænder, det veed Gud. Flyveposten er, som Du veed, gaaet ind. Heiberg ligger syg af Mæslinger.

Stedsje Din tro Ven C. H.

Kbh. D. 28de Jan. 1829.

Kiæreste Ven.

Kiender Du W. Humboldts Aesthetische Versuche? Det er en fortreffelig Bog, er den ikke paa Sorøe, saa lad mig det vide, saa vil jeg købe den¹⁾. — Der er en Recensent i Morgenposten, der i et væk ligger til Felts imod Tiberius. Han paastaar at det er umuligt, at saa modsigende Egenskaber kunne forenes hos en Mand, det er egentlig en Recension imod Historien og vor Herre, thi hine Egenskaber fandtes virkelig forenede. Han paastaar og, at efter som Smigrerne sige, T— var tapper og en god General, saa kan han ikke være feig, og troer saaledes Smigrerne ganske godhjertet paa Ordet; det var den samme Mand, der skieldede mig ud, fordi Cæsars Egenskaber ei passede paa Tiber. En anden har svaret ham ret fornuftigt i Kjøbenhavnsposten, men lidt kort, og det sidste Ord har han stedsje; jeg formoder, det er Hr. S. C. Lange. Nu kommer første Hefte ud af det meget omtalte Maanedsskrift, hvortil Ørsted, Reinhardt, Hønen, Heiberg, etc. etc. bidrager; det skal indeholde en Rec. over Sibberns Psychologie og en

¹⁾ Af dette udmærkede Skrift, skrevet i Paris 1798, udkom 1ste Del i 1799, og hedder: Von Hermann und Dorothea. 360 S. Men dets 104 Småstykker handle også om Tragedien, om Iskaden, om Ariost, 2c.

over Dehlenschlägers Kolf Krake; mere veed jeg ikke, da det end ei er publiceret. Hils alle Venner.

Din tro hengivne C. H.

Kbhavn d. 3die Febr. 1829.

Kiære Ven.

Jeg haaber at Du har modtaget det Brev, jeg sendte Dig med Lector Bredsdorff, hvori Betalingen for de mig tilsendte smaa Regninger var indsluttet. Den 16de Febr. tænker jeg, hvis ingen Hindringer indtræffe, at reise fra Kbhavn, og den 17de at ankomme til Sorø, for ikke saa snart at stilles fra mine Venner der. Troer Du ikke at man kunde formaae Kammerraad Povelsen at lade en Skafelovn opstille i det øverste Værelse? Uden at dette skeer, seer jeg ei, at jeg kan boe i mit Huus med Familie. Tal endelig med ham derom, det er især derfor, at jeg skriver Dig disse Linier.

En Recensent i Morgenposten (ventelig Hr. Lange) har længe holdt slemmt Huus med min Tiberius, nu tager han fat paa Don Juan, og erklærer den for ublu, uanstændig og irreligiøs; hvad skal man sige dertil? Det er den gamle Maade at blande Forfatterne med deres skildrede Characterer; jeg troede netop at have indrettet mine Stykker saa, at man fra dem vanskeligen kunde slutte til Forfatterens Character. Hr. L— forstaaer imidlertid denne Kunst, han begynder nu stærkt at indstøde sig under Dr. Heibergs Beskyttelse. I Guds Navn. En Poet er omtrent i samme Tilfælde som en Sagføgt, der maaskee har begaaet een Forbrydelse, men nu søges for en anden; ere Dommerne uvidende og malicieuse, saa er han slet deran. Jeg har en Plan til et Stykke Attila (den Wernerske kommer det naturligtviis ei til at ligne), Planen skal blive temmelig riig, og der skal komme meer Mangfoldighed deri end i mine andre Stykker. Hvad jeg i Julian Apostat vilde fremstille, gaar maaskee ind som en integrerende Deel deri. Men

dertil behøves Tid og Kølighed ¹⁾. Lev vel, hils alle Venner.
Din tro

C. Hauch.

Kbh. Den 7de Feb. 1829.

Kjæreste Ven.

Carl Heger ²⁾ har havt den Ulykke at brække et af de to Been, der danner Forarmen, og ligger paa Hospitalet, dog er han uden Fare, og mere resigneret end man efter hans Character kunde haabe. Dehlenschläger har bedet venlig at hilse Dig; han taler endnu ofte om et Blad, vi skulde udgive sammen ³⁾, og skjelder mig ud, fordi jeg ei vil entreere derpaa. Lev vel, vi sees snart.

Din hengivne Ven C. H.

(Fra nu af ere Brevene fra Sorø.)

(Foraar) 1829.

Kjære Ven.

Jeg takker Dig ret meget for de tilsendte Ark. Jeg finder det Hele baade billigt og kraftigt skrevet og overhovedet troer jeg, at det er et Ord sagt netop til rette Tid ⁴⁾. — Jeg er og glad over, at Du saa bravt paataaler de Fornærmelser, man tilføjer Ingemann ⁵⁾, maaskee tildeels i den Tro, at han enten ikke kan eller ikke vil forsvare sig. — Jeg veed Intet at anmærke uden et lille Ønske om, at Du paa det 1ste Halvark vilde ombytte Ordet „Harme“ med „Misfornøielse“; ligeledes troer jeg, at Side 3 vilde blive lettere at fatte, naar Du istedetfor „skionne“ fatte „fande“ eller „udtryksfulde“.

¹⁾ Dette Digt kom så tilfældt i 1866, en 40 År efter, i Sultan den Frafaldne. Så længe „bære“ Digterne oftere deres Planer.

²⁾ Dehlenschlägers Svoger, omtalt flere Steder i denne Bog.

³⁾ Sml. Krit. Vdr. Pithf. Afd. Bind 1, S. 5, o. fl. a. Steder.

⁴⁾ Se Krit. Vdr. Pithf. Afd. Bind 2, S. 76, o. fl. St.

⁵⁾ l. c. S. 124.

Din Adskillelse af melodiske og fuldendte Vers er vistnok grundet og saa klar tillige, at man ei skulde troe, at en saa klog og i visse Maader skarpsindig Recensent skulde have kunnet overse den. Send mig endelig og de næste Ark.

Din tro Ven C. H.

(1829.)

Kiæreste Ven.

Jeg er bestandig Patient fra den Tid jeg for 3 Uger siden gjorde et heftigt Fald, og derved atter lemlæstede et svagt Sted lige under mit Been. — Erik Menved behager og mig¹⁾ meer end Baldemar Seier ligetil Midten, hvor Kongen dræbes, men dermed synes mig det er forbi, da nu Forvirring og Adspaltelse tager Overhaand, hvor før herskede Eenhed, Orden og Sammenhæng; er dette og grundet i Historien saa kan det dog ei bruges i Poesien, der ikke skal end meer forvirre det Forvirrede, men lægge eller opdage Plan og Orden deri. —

Din hengivne S. C. H.

Maj 1829.

Kiæreste Ven.

Det gjør mig overordentlig ondt, at Du har været syg, jeg var hos Dig, men traf uheldigviis netop det Dødelik, da Du havde Feberen. — Det glæder mig at Du har sagt Hr. Andersen Sandheden; han er bleven saa kæphøiet ved sine Subskribentere, at det er utroligt. Mange holde ham for et Genie, og jeg er bleven anset for at handle efter det sædvanlige Digternid, som man stedse forudsætter mellem Poeter som mellem andre Laugsbrødre, naar jeg i Kjøbenhavnste Cirkler sagde min Mening om ham. Jeg har faaet et Brev fra Hr. Lange, hvis Stykke er bleven udpebet, hvori han siger mig at hans Stykke er bleven mishandlet, og at Folk siger det er mit Partie, der har pebet; han har imidlertid forsvaret mig mod Dehlenschlä-

¹⁾ sigter til „Et Ønste“, 2c. Se Krit. Bdr. Lithst. Ufd. B. 2, S. 132—43.

ger, og sagt, at det ei var fandt, men nu vil han dog høre min Mening, 2c. Hvad synes Dig? Mange Hilsener til Din Kone og Familie.

Din hengivne Ven C. H.

(1829.)

Kiære gode Ven!

Jeg har med Glæde læst Din Anticritik¹⁾, jeg finder at den klart og grundigt giendriver de ubillige og af Spleen og Misforståelse fremavlede ubestemte eller i det mindste ubeviste Meninger om den nærværende Tids Poesie. Jeg takker Dig og for de Steder, hvori Talen er om mig selv. — Fodreisen har jeg læst, før jeg kom herud, og er fuldkommen af Din Mening om den. Da den blev saa uforskammet rost i flere Blade, ja selv i det ny Maanedsskrift, havde jeg selv engang havt lyst til at skrive noget derimod, men af Dovenskab blev der desværre Intet af. Jeg finder det en sænd Ulykke for en Litteratur, naar slike geniøse Efterligninger vække en saa stor Interesse. Det er som at sælge Drømme fra Bidstrup for Geniets ægte Frembringelser; ogsaa i hine kan man jo finde Phantafie. Hvad der især irriterede mig var den Arrogance og impertinente Hjerteløshed, hvormed dette Værk fremtræder. Nathan den Vise stilles i Spidsen for Molboerne! Romeo og Julie, Axel og Valborg blandes med alle de sletteste Kiærlighedstragoedier, der ere skrevne! Enten er dette Galsskab eller Hjerteløshed, og uden Tvivl er der lidt af begge Dele, især naar det kommer fra sliq en Person, som Forfatteren af Fodreisen. Smidlertid har dette Værk funden en Deeltagelse, som de bedste Værker ofte maae savne. Aarsagen er, at H. Andersen kaster sig i Støvet og lader sig træde ned deri af Enhver, som det falder ind²⁾. Han trænger sig ind i alle Fa-

¹⁾ Gjenmæle, 2c. Se Krit. Vdr. Lithst. Afd. Bind 2, S. 76—129.

²⁾ Læseren vil da ikke overse, at disse Bemærkninger gjælde en for et par Sneje Ar siden svunden Tidsalder.

milier, slikker alle Menneskers Spyt, og er lige faa ledeløs og uden Holdning i sin Person som i sine Digte. — Dog nok herom.

Din tro og hengivne Ven C. H.

Den 31. Dec. (1829.)

Tak for den tilsendte Recension¹⁾, der i visse Maader har interesseret mig. Den er ikke skrevet uden Talent, men i Talentet kan Mangel af Billighed bedst skjule sig. Molbechs Recensioner ere ligesom hans øvrige Bærker langt fra at være originale; en god Deel Trivialitet ligger her som overalt til Grund for det meste han skriver; han gaaer efter visse Regler, fører Andres Domme til Protokols, og har ikke Hierte nok for at overse en Feil mod de Grundfætninger, han hylder, for det Heles Skyld. — Han gienspeiler, som S. Paul siger, Hverdagsfandsens Trivialitet i Talentets Glorie. Han skriver hverken uden Forstand eller Skarpsindighed, han har tvertimod begge disse, og trods dette ligger dog til Grund for Alt hvad han siger Trivialitet og atter Trivialitet. — Uvæsentlige Gienstande, f. Ex. „Arvaagenhedsdyret“, som S— zirlig benævner en Hane, har han med Held og Satire angrebet. Du har Ret i, at en stor Deel af Recensionen dreier sig om Tillægsordet „historisk“, som han dog selv paa andre Steder erklærer for en uvæsentlig Egenstabs hos en Roman. Rec. har endnu langt til den Socraticke Mildhed, der med den høieste Attiske Urbanitet omtaler hvad den mindst kan lide. Urban er han egentlig ikke, heller ei human, men gnaven, og kun fornøiet, naar han kan finde Noget at dadle. Latterlig er ogsaa den Veneration, som han lægger for Dagen for S—s lyriske Virksomhed i Fordumstid. Det er gnavne Personers Kiendetegn at rose den forbigangne Tid, naar de bare kunne faae Lov at sfiende paa den nærværende. De sfiotte aldeles ei om at være

¹⁾ af Erik Menveds Barndom (ved Molbech). Se Mdsf. for Litt. B. 2, S. 473.

uretsfærdige mod Andet, end mod hvad nu opstaaer og udvikler sig. Homer og Plato have ei stort at frygte af vore Dages Recensenter. Og disse ere kun lidt ubillige, nemlig kun ubillige mod et lidet Dieblif (det nærværende) og billige mod den hele Rest. Tak for det gamle Nar, Held og Tilfredshed i det ny.

Din hengivne Ven **J. C. H.**

P. S. Siig mig, hvormeget Du til Nytaar betaler til Wendelboe og til Sommer¹).

(Nytaar 1830.)

En ganske mageløs Begivenhed er, at et Brev fra Bødtcher til mig staaer ordret indrykket i Flyveposten²). Jeg havde paa Harders Anmodning laant det til Thiele, som maa have misbrugt min Fortrolighed. Det Moersomste er, at der og staaer stærke Invectiver mod Heiberg selv i Brevet, som han for Resten ganske rolig har udeladt. Hvilken Mangel af Delicatsse fra hans Side at bruge saadant Brev! Jeg vil imidlertid Intet gjøre paa en fremfusende Maade, men først naar jeg fra Thiele har faaet de fornødne Oplysninger. — Min Tale er færdig, og jeg vilde gierne forelæse Dig den, naar Du vil sige en Tid, naar jeg maa komme til Dig.

(Forord. Fra nu af have disse Breve i flere År ikke sjælden Karakteren af Billeter og Sedler, uden Datum; men da de karakterisere Hauchs hele „Art und Weise“, hans mangesidige Samliv med Kollegaer, og hans store Flid og alvorlige Tænkemaade, så giver jeg alligevel flere Fragmenter deraf i Flugt med Brevene.)

(1830.)

Det har moeret mig meget at læse Dit Brev til Tauber³). Tak fordi Du sendte mig det. Jeg troer just det er et Ord paa

¹) o: Lægen og Præsten i Sorø.

²) Kbhavns flyvende Post. 1830. Nr. 6.

³) Hauch var en af de Mænd, som Klarest havde gennemstuet denne mærkværdige Medborger og Foresatte.

rette Sted; man maa være saa bevandret i Reglement og Anordninger som Du for at kunne skrive det. Peer Ladefoged¹⁾ faaer i Dag mit Manuscript, saa jeg vanskelig faaer Tid til at læse det for Fogtmann.

Kiæreste Ven. Vil Du vel, om Du kan, i Aften sende mig et eller andet Værk af Dehlenschläger hvori der findes anapæstiske Vers, f. Ex. hans Baldur, eller hans Fisser, eller hans Helge; et af disse er nok. Tilgiv at jeg uleiliger Dig saa silde.

Statsraad Tauber er en Lusfus; han har selv bedet mig om at holde Talen²⁾ om Eftermiddagen. Da jeg ei vidste at dette ei var antaget, gav jeg efter for ham, da Tiden var mig ligegyldig. — Jeg var ei tilstede i Formiddags, ellers havde jeg sendt Dig Svar strax; medfølgende Brev vil jeg sende Tauber, dog ei uden Din Tilladelse.

Din S. E. H.

Jeg sender Dig hermed et Brev fra Dehlenschläger; da det blev mig overgivet som et til mig selv, kom jeg til at bryde Seglet. Naturligviis har jeg ei læst eller engang aabnet det, derpaa giver jeg Dig mit Brevsord. Dehlenschläger er fornøiet med min Aristophaniske Comedie³⁾, det glæder mig naturligviis. I Morgen skal jeg sende Dig et Exemplar af Hamadryaden, som nu er kommet⁴⁾, men ei endnu mig overleveret. De to femfødde Hexametre, som jeg til min Ergrelse har udfundet,

¹⁾ En i Aarene 30 meget kjendt, slyng og højt betroet Fragtmænd mellem Sors og Kjøbenhavn, som det siden gik rent tilbage for af Melankoli, fordi Kanselliet ikke — vilde tillade ham at ægte sin Stifmoder!

²⁾ til Kongens Fødselsdag, som jo ellers alle vegne holdtes og holdes om Formiddagen. Billetten er ikke uvigtig som Bidnesbyrd om denne Intrigemagers Driftighed.

³⁾ Den babyloniske Taarnbygning i Mignature. 1830. 49 S.

⁴⁾ kom tillige som 3dje Del af hans „Dramatiske Værker“ i 1830.

vil jeg rette i Kbhavnsposten, den ene er en Trykfeil, da der i Manuscriptet staaer, istedetfor skummiende, vildnedstrømmende, hvilket giver en Fod meer, det andet: Det var qualmt, og Fissene sprang høit, er en Feil af mig, jeg vil istedetfor sætte: Det var qualmt paa Land, og Fissene sprang høit. — Du vil spørge, hvorledes jeg har faaet dette at vide uden Exemplar, men jeg har nogle af de trykte Ark. — Nu er Comm. Wulff her, og Fadderstadsen kan gaae an enten i Overmorgen eller om 2 Dage, om hvilket jeg skal tage mig den Frihed at underrette Dig.

Din hengivne Ven **J. C. H.**

Den 3die Febr. 1830.

Jeg tager mig hermed den Frihed at indbyde Dig til paa Fredag Kl. 12 efter Løfte at være Fadder til min Dreng. Jeg er stærk forkiølet, men haaber vel, det gaaer over til den Dag. — Jeg maa ved denne Leilighed forelægge Dig et Samvittigheds=Spørgsmaal. Fru Commandeurinde Wulff¹⁾, en stor Tilhængerinde af Ingemann, har paa det stærkeste insisteret paa at jeg skulde bede Ingemann med; dette vil jeg kun giøre under den Betingelse, at Forholdet mellem Dig og ham er saaledes at det ei er Dig imod²⁾. Skriv mig saa snart muligt desangaaende! Hermed følger et Exemplar af Hamadryaden.

Din hengivne Ven

J. C. Hauch.

P. S.

Indførelsen af mit Digt i Slagelse Avis³⁾ er saa uforstammet, at den vilde bragt mig i Harniff mod Enhver anden end mod Director T., men om ham kan man sige: Forlad ham, thi han veed ikke hvad han giør.

¹⁾ fød Morgenstjerne, Søster til Fru Hauchs Moder som var gift med Skribenten Sv. Brun Juul, Politimester i Helsingør, død 1813.

²⁾ Naturligvis lod mit Svar: Naturligvis! Den så hensynsfulde Ingemann gif oftere af Bejen for mig: jeg aldrig for ham.

³⁾ Se Den Best=Sjællandske Avis eller: Slagelse Ugeblad. 1830. Nr. 9.

(1830.)

Platens Bog¹⁾ har jeg læst med overordentlig Fornøielse, den er skrevet med aristophanisk Wittighed. At han sætter for megen Priis paa Bersformen, har en underlig Tro om Tragoedien, som han strengt vil have rensset fra alt Overnaturligt og alt Comisk, end mere at han med saadan Haan omtaler Shakespeare kan jeg naturligtviis ei billige. Men en ung Mand, der endnu ei er i det Nene med sig selv, maa man tilgive meget, naar han forresten viser saameget sandt og eminent Talent som Platen. Aristophanes var vel heller ei saa ganske retfærdig, imidlertid treffer han for det meste skarpt det Upoetiske.

(1831.)

Jeg kiendte aldeles ei det Stykke²⁾ Du sendte mig, da jeg i de sidste Dage ei havde læst Kjøbenhavnsposten, og ikke talt med Noen. Jeg har overhovedet forsømt Kjøbenhavnsposten i den senere Tid, da jeg ikke ventede Noget deri. Desmere overraskedes jeg ved det omtalte Stykke, der efter mine Tanker er skrevet baade med Indsigt og poetisk Følelse. Jeg er især enig med Forfatteren med Hensyn paa hans Dom om Hansens Arbejder, hvad der siges om Frue Kirke er treffende. Christusfigurens Stilling paa Alteret fortjener vistnok den Dadel, hvormed den her bedømmes. Den Fremmedes Tilbageholdenhed, Skaansel og Erbødighed for Alt hvad der udspringer af et fremmed, virkelig tænkende Væsen, gjør en særdeles god Virkning, samt fremstiller den Fremmede som en Character, der selv har Krav paa al Agtelse. Hans hele Charactereskildring, og den Maade hvorpaa Forfatteren undgaaer at træde selv frem, er vist godt udtænkt. Mindre enig er jeg i Slutningen, hvor den skarpe*) Modsatning opstilles imellem Naturens og Kunstens Virkning, som efter min Følelse

¹⁾ Die verhängnisvolle Gabel. Ein Lustspiel in fünf Acten von A. Grafen v. Platen-Hallermünde. 1826. — Jeg havde omgæedes med Platen i Erlangen.

²⁾ Se: Om Frue Kirke. Kbhpost 1831. Nr. 147, S. 400—99; og Krit. Bdr. Konstl. Afd. 1854. S. 171. *) ?

ere mere fideordnede, end her antages, da de tilfidsft ere to Strømme der udfprunge fra den famme hellige Søe (die Ur-gewässer der Schöpfung, om jeg maa bruge et myftift Novalis-mæssigt Udtryk). Et tænkende Hoveds Værk er sikkert det Hele, og hvis Du er Forfatteren, faa ftænk os ofte mere Sligt! — Hermed følger Jean Paul; kun en Recension kan jeg finde, maastee er der ei fleer. Men læs og det øvrige, som jeg har indbølet, en Oversættelse deraf kunde gjøre godt hos os. Din hengivne og

Dig høitagtende Ven J. C. H.

(1831.)

Kiæreste Ven.

Jeg er enig med Dig i at der bør være nogle Repræsentanter for den modigere Deel af Borgerne i mit Stykke¹⁾, og dette troer jeg at have bragt til Veie: a) ved i tredie Act at lade de Borgere, der bekræfte at Porten ei er sprunget i Luften, komme faarede fra Volden, hvorved de i faa Ord omtale deres egen Deeltagelse i Striden, b) ved at lade den 4de Borger opmuntre de Andre, og gaae bort for at deeltage i Striden, c) ved at lade Officeren omtale Borgerne som de *), der tildeels have drevet Fienden ned af Volden; d) har jeg benyttet Din Mening og virkelig ladet en Qvinde feie Varten af, for at og denne Deel af de Stridende kunde have sin Repræsentant. Saaledes kan vel Dranien henvende sig til Borgerstabet uagtet dets Bakken; det er med Villie, at han lader som han er uvidende om det sidste Oprør, da han derved sætter Vedkommende i den ubehagelige Nødvendighed at begynde Oprøret forfra, istedetfor blot at fortsætte det, hvis de ville sætte deres forrige Planer igiennem; af lignende Grunde kan han vel tillade sig at tage Borgerne lidt mere idealste, end de ere; naar man bringer Folk til at troe, at de ere Helte, kunne de, i det mindste saalænge Rufen varer, virkelig blive det. — Du seer saaledes,

¹⁾ Maastrichts Belejring. — *) bedre: dem.

at jeg har benyttet Dine (første) Anmærkninger, hvorfor jeg ret meget takker Dig. De sidste skal jeg nu til at tage fat paa. Med Hensyn paa den 3die Soldats eller Matroses Tale paa Skandfen i 4de Act, saa er det en af de saa Punkter, ja maaskee næsten den eneste Punkt, hvori jeg ei er enig med Dig. Jeg troer, at den bestandige Kamp med Faren, i et exalteret Dieblif som her, vel kan fremaaule en levende Beskrivelse, der ligesom svinger sig udenfor den Cirkel, hvori hans Kammerater leve. Han taler her som en Bild, et Barn af Naturen, og noget af det, som Cooper i sin Jæger (the last Mohican) fremstiller, var da maaskee heller ei af Veien. Jeg har virkelig selv hørt en Skipper beskrive en Orkan med de Ord, at Havet slog i Luften som en Støvregn; dog skal jeg tage mig Tid til at betænke dette nøiere. En saa fornuftig Mands Indvendinger, som Du er, fortjener vel Opmærksomhed. Jeg skal komme hen og meddele Dig de Forandringer jeg har giort. — Mange Tak for sidste Aften.

Din hengivne Ven J. E. H.

Tilgiv at jeg endnu beyrder Dig med flere ¹⁾ Spørgsmaal. Da jeg intet godt Lexicon har, maa jeg undertiden spørge om Ting, som ellers ei behøvedes. 1. Uverantvortlich (uforsvarlig) er jo dog vel Tydsk? 2. kan man sige om en Prædikten: Mit Freud' an jemand hören eller mit Freude jemand hören? 3. kan man ei sige: Denn Ihr verlorst die Treu aus Euren Herzen (J har tabt Trostaa af Eders Hjertes)? 4. skal man sige: Es giebt nur Einen hier im Land, wie er eller wie ihn. —

De tydske Lexica ere mig til megen Nytte og jeg takker Dig derfor.

d. 18. Mai 1832.

Jeg har nu skrevet mit tydske Stykke færdig, og vil gjerne vide, naar Du tillader mig at sende Dig det. — Jeg

¹⁾ — meget betænksomme —; især det sidste, som tydsk Præzis endnu ikke har afgjort. P. S.

hører af Lotte¹⁾, at Du har tilskrevet Dehl., for at bede ham endelig at gjøre et afgjørende Skridt med Hensyn paa hende. Det er vistnok paa høie Tid, at Noget skeer; jeg har intet Svar faaet paa det Brev jeg i samme Hensigt skrev²⁾.

Din Ven J. C. H.

d. 20. Mai 1832.

Kjæreste Hiort.

Jeg vilde rigtignok gierne snart være istand til at sende bemeldte Stykke til Tydskland, men, hvis Du har meget at tage vare, kan det da og opfattes lidt. — Kom endelig snart til os, i Dag eller i Morgen. Min Kone reiser maaskee i Dag til Petersgaard, men derfor maa Du dog endelig komme. Dine Smaa vil jeg derimod af denne Aarsag ei i Dag bede, men send dem endelig hen i Morgen. Lotte vil vist gjøre Alt for at moere dem.

Din tro Ven J. C. H.

3 Haft.

Søndag Eftermiddag.

Jeg fik i Dag et meget mærkværdigt Brev fra Wynster, som jeg vil sende Dig, for at Du kan see, hvordan Sagerne

¹⁾ Dehl's Datter L. var sendt til Hauchs, for at hun skulde glemme en Forbindelse med en af Publikum afholdt Kunstner, inden den blev for alvorlig.

²⁾ L. Dehl. indtog Mangfoldige ved Elskværdighed, Livlighed, Bittighed og hendes morende Fortællemåde, medens flere fandt, at hun for tydeligt vilde indtage. Hendes Lidenskabs Heflighed, mente somme, var kun forbigående, og det mente en Tidlang Forældrene med. 3 sin øjeblikkelige Rød tyede hun nu til mig, hendes ældste mandlige Ven, og jeg tilråbde i stærke Udtryk en Afgjørelse, både af Medlidenhed med den stakkels Pige og af formentlige højere Hensyn. Det gjærede meget svært hos Barnet; men der måtte have været langt mere Metode i hele Behandlingen, om et lykkelig Udfald skulde været opnået. Den blotte Fjernelse viste sig aldeles utilstrækkelig. En bestemt Indskridning forbød mig imidlertid Samvittigheden, ligesom denne på den anden Side bød mig ikke at sty en Inddragelse ved Andre, når man forstræket tilræbte mig sit à l'aide. Lottes Udsærd har selv gjort hende til en (konst)historisk Personlighed, hvis Objektivitet henviser os til et ejendommeligt Standpunkt.

staae. — Da min Kone nemlig nær havde faaet Krampe sidste Gang, hun faae Lotte i oprørt Tilstand, troede jeg det nødvendigt at skrive til Dehl., at jeg under disse Omstændigheder maatte ønske, at Lotte og min Kone bleve adskilte. Som Følge heraf kommer Fru Dehl. rimeligviis herud. Jeg beder Dig for Resten for det Første, indtil videre Bestemmelse tages, ei at tale om denne Sag til Nogen. Mynsters Brev ønskede jeg tilbagefendt, saasnart Du kunde.

Fru Dehlschläger er heftig, men bestemt og kraftig i hvad hun vil og anseer for rigtigt; Lotte uklar og theatralst. De første alvorlige Scener ere forbi, og Alt gaaer nu bedre. Lotte skal bort, men kommer vel til at vente et Par Dage her. Fru Dehl. reiser i Morgen.

Din J. E. H.

Løvedag Aften.

Kjæreste Ven.

Jeg vil foreløbigen underrette Dig om, at Du vil faae Brev i Morgen (Søndag) om at tage Lotte paa nogen Tid i Dit Huus. Årsagen er, at jeg blev faa indigneret over Lottes sidste Udfærd, da hun, efter at have givet det hellige Løfte den ene Dag ei at see sin Elskede mere, løb ud efter ham den anden Dag i fire Timer, at jeg erklærede Dehl., at jeg ei kunde tage vare paa hende længer. — Da hun nu imidlertid forsikkrer, at hun dog for Alvor har brudt sin Forbindelse, saa troer jeg det dog bedst, at hun bliver hos mig, til hun om kort Tid kan komme reent bort. Det vilde dog være en ny Scandal, hvis hun saaledes skulde forlade vort Huus, og denne ønskede jeg at spare hende for, og især ønskede jeg at bidrage til at mildne Forældrenes Tilstand. — Vil Du gjøre mig den Tjeneste at fortie denne Sag, da Du veed hvor let Alt kommer omkring i Byen, og da det dog var det Delicteste at lade Lotte være uvidende herom. — Jeg skriver selv til Dehl. om denne Sag i Morgen. —

Din hengivne Hauch.

Anm. Det er vel ofte meget vanskeligt at drage Grændsen, hvor man skal standse Talen og tie. Jeg er i Almh. tilbøjelig til at tie, hvor jeg har Naturens Drifter for mig, som jeg begriber og respekterer; men hvor Forvildelsen indtræder, der begynder Trang til Korrektivet, og der kan Talen blive fornøden, tidt i det mindste for Advarselens og Belærelsens Skyld. Derfor kan jeg ikke fortie dette, hvormeget jeg og fortier beslægtede Ting. En Middag sendte Fru D— og Hauchs pludselig Bud efter mig, Lotte var lukket inde i det største Værelse, udenfor korsede Familien sig i en meget angreben Tilstand. Efter de modtagne Vink trådte jeg ind til hende. Ja, udbød hun, de vide nok hvad de gjøre! Den eneste sende de, som de mener jeg ikke skal modstå, min egen Gode Pever (dette var Lottes Kjælenavn til mig, da hun var lille, og i hendes smidskende Øjeblikke brugte hun det engang imellem). Da jeg ikke skriver en Roman her, men kun beretter til Oplysning humanissima, så forbigår jeg, hvad mungen måske vilde kalde det morsomste. Efter 3 Timers Forhandling (saant Bud og Parlamenteringer) skrev Lotte egenhændigen uden på et lukket Brev til hendes Elskede, som var mig bleven ubleveret, og som hun snappede efter, lig en Falk, den første Gang hun så det i min Hånd, disse Ord: Jeg samtykker i at Prof. Hjort åbner dette Brev, meddeler Indholdet til hvem han vil, og handler derefter. Men Indholdet gik ud på, at alle Lottes Løfter, som vare eller herefter bleve givne i Soro, galdt slet ikke, da de alle sammen kun vare Skjærm imod Forældrenes Evang. Formen var Lafontaines Romaner fuldkommen værdig. Et Slag var nu vel vunden; men snart kom Lotte tilbage igjen til Kbhavn, og begge krigførende Magter enedes fuldstændigt — sålænge det varede.

Megen Tak for Din Billet og Din Efterspørgsel om mit Befindende. Jeg er endnu i Dag ikke ret vel og gaaer naturligtvis ikke til Estrups¹⁾. Derimod beder jeg Dig herved at tage til Takke hos mig i Morgenaften, da Professorerne komme her. Jeg haaber ikke at Du vil hævne Dig paa mig med at blive borte. — Mange Hilsener til Pütken, naar Du skriver ham til²⁾.

¹⁾ Ved Ex. Art. om Sommeren tilbragte de 3—4 tilforordnede Professorer fra Universitetet sædvanlig Aftnerne hos en af Lektorerne.

²⁾ Lektor i Filosofien havde nemlig intet at gjøre ved Ex. A. og kunde tage Ferie i den Tid, hvortil så Sommerferien allerede sluttede sig.

Petersgaard d. 19. Aug. 1832.

Kjæreste Ven.

Tilgiv, at jeg besværer Dig med disse Linier, hvormed Hovedbestemmelsen er at bede Dig levere Wilster¹⁾ indlagte Seddel. Jeg har endnu Behrmann's Christ. den 2dens Historie, men denne ønskede jeg ei at Wilster skulde vide, at jeg havde, og dertil har jeg vigtige Grunde. Jeg tænker nemlig at skrive en lille Roman i Vinter, der med Hensyn paa det Historiske der deri findes, skal henlægges i Christian den 2dens Tid. At jeg skriver denne Roman skal indtil videre være en Hemmelighed, hvori Du og med Tiden Bøye skulde være indlemmede; det er mig derfor vigtigt at blænde Wilster med Hensyn paa de Bøger jeg i denne Tid bruger, hvoraf ellers Slutninger kunde gøres, der vare istand til at blotte hvad jeg ønsker at skjule. Jeg vil derfor bede Dig at sige kort og godt at Du har taget Behrmann, samt, naar jeg kommer hjem, under Dit Navn at forskaffe mig Alt hvad vi kunne faae fat paa af Christ. den 2dens Historie. Behrmanns Bog skal Du faae, saasnart jeg kommer hjem.

Stilen i den omtalte Roman, hvortil jeg alt løselig har udkastet Planen, skal blive meget gammeldags og saadan at den til Nød, som jeg haaber, skulde kunne gaae for at være skrevet i en ældre Tid; idetmindste skal Ingen, der gaaer frem efter Nymeligheder, saa let kunne giette paa mig, hvis jeg ikke ved en eller anden Omstændighed bliver røbet. Jeg har lyst engang at see hvad Lykke en anonym Forfatter i Danmark kan gjøre, naar han skriver i det Fag, som nu mest er en vogue. Christian den 2dens Tid forekommer mig at være den, der i den sildigere Middelalder bedst er stiftet til poetisk Behandling, hverken Videnskaber eller felseomme Begivenheder mangle deri. —

Jeg var i Forgaars paa Nysøe i Selskab med Sætoft; han er reent utaalelig, og raisonnerer saa stievt, som muligt.

1) Han var nemlig tillige Bibliotekar ved Akademiet.

Hans nuværende Mening er, at al Characteertegning bør forsvinde af Tragoedien, og at denne bør være lyrisk; istedetfor altsaa at de største Mestere hidtil troede, at man skulde gaae ud af sig selv, og optage saameget af det store Verdensliv som muligt, saa skal Enhver nu være blot subjectiv efter Hr. Sætofts Mening, og lukke Døren til for alt det Objective. Jeg indvendte ham, at hvis Vorherre havde baaren sig saaledes ad, saa var hverken Ford, Menneſter eller Dyr blevene til, og at Poesien, der beskæftiger sig med Livet ogsaa maatte tage dette i sin Mangfoldighed, samt at der var Meget i Verden, der var mere værdt, end vor egen lille Person, at de herligste Værker vare de, hvori det Objective sandest var opfattet &c.; men han svarede Nei; at tegne Characterer var blot en Sygdom sagde han. Musikken var den høieste Kunst, af den skulde Digterne lære. Jeg gad ikke tale med ham, men jeg blev ham dog ei quit den hele Aften, og tilsidst kom det ud, at han var meget forbitret over, at jeg engang havde været i Præstøe, uden at besøge ham. N. B. jeg var hjørt derind med Wilster, der skulde tale med en Mand der, og jeg var ei engang stegen af Bognen. Sætoft er og blandt de Menneſter, om hvis Pande Jupiter har slaaet en Jernring; hans Egenſindighed og heftige Uklarhed maae forvirre ham, og tilintetgiøre hans Talent. — Hils alle Venner i Sorøe.

Din inderlig hengivne J. C. H.

Dn6b. d. 24. Oct. 1832.

S. T.

Hr. Prof. Hiort.

Hvis ingen Hindringer ere i Veien, da vilde jeg gierne anmode Dig om at staae Fadder til min lille Pige paa Fredag (Overmorgen). Da Du har været Fadder til begge mine to andre Børn, saa var det ret smukt af Dig, hvis Du vilde være det til det Tredie med; alle gode Ting ere jo tre. — Kl. 12 er den Tid vi have bestemt at være i Kirken.

Din hengivne J. C. H.

d. 1ste Nov. 1832.

Meget Tak for det Tilsendte. Hermed følger Mdsfr. f. Litt. tilbage¹⁾. Recensionen behager mig særdeles, uagtet den langtfra paa alle Steder er til min Fordeel. Den hele Inddeling der kun var det første Forsøg til en physiologisk Række giver jeg gierne til Priis, naar noget Bedre paa dens Ruiner kan have sig. I Meget er jeg vel ei overbediist, i Noget troer jeg Rec. har misforstaaet mig, i andre Ting, selv hvor han afviger fra den almindelige Mening, er jeg tilboielig til at give ham Ret, og det vilde maaskee ei koste os begge meget ved nogen Eftergivenesshed fra hver Side at foreene vore Meninger. I alle Tilfælde er jeg glad ved at have fundet en Recensent, der elsker Sandheden, der er istand til at trænge til Bunds i hvad han recenserer, og der ei glemmer Kiernen over Skallen. Borneert Eenfidighed har med Hensyn paa Critiker over mig saaledes nedslaaet mit Haab, at jeg ordentlig følte en Glæde over Recensionen, selv hvor vi vare meest uenige. Jeg underskriver gierne Reinhardts Dom, at Rec. indeholder lumineuse Ideer, og skal og offentlig med et Par Ord erklære mig herover. — Dehlschlägers Opførsel mod Dig er mig meer end ubegribelig. Hvad har han at være vred for? — I alle Tilfælde lægger vel Breden sig snart.

Din tro Ven F. E. H.

P. S. Den hele Recension dreier sig for Resten om et Par Sider af min Afhandling, og netop om de Punkter jeg selv ansaae for mest problematiske.

D. 22. Nov. 1832.

Kiære Ven. En sørgelig Efterretning om en fiar Søsters pludselige Død driver mig til Kbhavn. Undskyld, at den korte

¹⁾ Se 6. Bind, S. 309—56, hvori en Recensjon af Hauchs Afhandling: „Kort Oversigt over en Deel rudimentariske Organer, over deres Bestemmelse i Naturen, samt en systematisk Udviklingsfølge, der tildeels paa disse kunde bygges.“ (I Blandinger fra Sorø, 1. Hæfte, S. 16—76).

Tid ei har tilladt mig at tage Afsted fra Dig mundtlig og tillad mig hermed at gjøre det skriftligt. Har Du Noget, som Du onsker, at jeg skal sige til Dehenschläger, saa siig mig det med Budet. Han er næsten den Eneste, som jeg under mit korte Ophold i Kbhavn tænker at besøge.

Din hengivne Ven **Hauch.**

Megen Tak for Saamet af Maanedsskriftet¹⁾. Jeg fandt hvad jeg havde ventet, nemlig Feilene (baade virkelige og fin-gerede) med Kiarlighed søgte og med Detail udviklede, Fortrinene med et Par Ord løselig berørte. — Jeg troede, at det i en Recension, der vilde synes upartist, var nødvendigt, hvis Stykkerne ellers, som der siges, indeholde store baade Fortrin og Feil, at fremhæve begge med lige Upartisthed, men ei at ile forbi hine for blot at omtale disse. — For Resten er Recensionen mig temmelig ligegyldig, da jeg ikke troer nogen Slags Celebritet nødvendig til at være tilfreds.

Din hengivne **S. C. Hauch.**

(Om Prometheus.)

Min Kone erindrer, at Fru Dehl. en anden Gang har skrevet: Hiort og Hauch faaer naturligviis et Exemplar frit. Det er da ganske sikkert en Foræring. — Hvad jeg har læst endnu behager mig, selv det Philosophiske lader sig for det meste, som jeg troer, forsvare, flere Ordforklaringer ere her overraskende ved deres Simpelted, og, oftere i det mindste, ret vittige. Enkelte Critiker ere fortreffelige, andre ubetydelige. At Goethe var billig mod det Underordnede, ubillig mod det Betydelige, kunde Dehl. med Hensyn paa sine Domme om Tieck og Shakspeare, paa andre Steder, mutatis mutandis overføre paa sig selv. At betragte Bærker som der Gott und die Bajadere som et Forsvar for uregelmæssige Forbindelser,

¹⁾ Udførlig Recension af Bajazet og Tiberius i Maanedsskrift f. Litt. B. 4, S. 279—98. Af daværende Adjunkt Mag. C. A. Thortsen i Helsingør.

synes mig er det samme som at paastaae at Christus forsvarede Ubluighed ved at sige: Den der er reen, kaste den første Steen. Guddommens Barmhertighed mod Synderen og det Herlige, der viser sig igiennem den falske Menneksenatur, er vel aldrig fremstillet skønnere end i dette Digt. For Resten er Critiken over Goethe meget god. — Naar han sætter Scribe saa lavt, bør han ei saameget have Heiberg, thi Scribe er vel ligesaa god som denne, der dog er Scribes Esterligner. — Jeg har endnu ei læst Alt.

Din hengivne Ven J. C. H.

Hufft Christ. den 2dens Historie og Dyveke!

Jeg vil sætte en Dedication foran mit Stykke¹⁾, som, uden Pralerie, dog skal antyde mit Forhold til Tiedt, og til Nød kunne tiene istedetfor Fortale, hvis han er saa doven og saa at forsømme at give mig denne, som jeg nu for Resten vil anmode ham om. — Vil Du see denne Dedication igiennem, og sige mig Din Mening derom.

Din hengivne Ven J. C. H.

P. S. Du veed vel at Botte gaaer til Theatret og skal debutere i Figaros Giftermaal?

Efteraar 1833.

Jeg takker Dig meget for det tilsendte Skrift over Goethe²⁾. Man lærer deraf endnu bedre end før at forstaae, hvorledes Kiærlighed til det Bestaaende, Agtelse for Orden og Frygt for Raahed og Eidskabelighed kunde bringe Goethe paa den Plads, hvor han stod, og de Liberales Misfornøielse med ham er forsaavidt ubillig; om ikke Frygt for at ryste det Bestaaende igien bragte Goethe til at vise en altfor stor Afky for ethvert

¹⁾ Den tydske Oversættelse af Maastrichts Belejring, som udkom 1834 hos Brockhaus.

²⁾ Goethe in amtlichen Verhältnissen. Aus den Acten. Von Dr. L. Vogel. 1834. En Bog, som kunde kaldes Katekismus for mangen begyndende Embedsmand.

Forføj paa at basere hiint paa en værdigere Grundvold, er et andet Spørgsmaal; at underlægge ham lave Bevæggrunde til sin Opførel, som Börne f. Ex. gjør, er imidlertid sikkert ubilligt. Batteredlig forekommer mig dog (hvis man tør bruge slikt Ord om en saa stor Mand) den Orden, der bringer ham til at holde Bog over hvert Maskeradetog han anordnede; han var jo dog mere end en Ceremoniemester, og vidste ellers at skielne det Vigtige fra det Uvigtige.

Din S. C. H.

Den 21. Dec. 1833.

Jeg havde bestandig haabet at kunne have den Fornøielse mundtlig at tage Afsted med Dig, men i Gaar og i Forgaars kom der mig saameget i Veien, at det blev mig umuligt. Jeg sender Dig derfor med disse Vinier mit Lovvel og min Tak for det gamle Ar, med de venstfabeligste Ønsker for det ny. —

Din Commission hos Fru Dehl. skal jeg udrette.

Din hengivneste S. C. H.

Det gjør mig ondt at melde Dig, at Dehlenschläger ikke har modtaget Din Tydske Læsebog, den ligger hos Boyes, og skal ved første Leilighed vorde mig tilsendt, og da skal jeg skikke Dig den. — Jeg frygtede det nok¹⁾.

Din hengivne H.

P. S. Min Fortælling²⁾ udvikler sig meget under Udarbejdelsen, og Meget udfolder sig organisk deraf, som ikke kan og bør forbigaaes; denne Rigdom anseer jeg som et Tegn paa

¹⁾ Vel var Dehl. meget fortørnet over Prometheus-Historien; men jeg tillader mig alligevel at tro, som den der kjendte hans store Hjerte, at havde han modtaget a) Bogen, med Tilstriften i, og b) det led-sagende Brev på 1 Gang, så havde han dog beholdt dem. Men nu fikte en ængstelig Reflexion i Kjøbenhavn disse to Ting ad, og mit gode Forføj på en ærlig Forsoning glippede — og holdt Dehl. for fædse stilt fra mig. Det var meget tungt.

²⁾ Guldmageren.

et godt Stof. — Lotte skal være bedre, jeg bilder mig ind at hendes Opdragelse paa Jorden endnu ikke er forbi, og at hun derfor ikke skal eller kan døe. — Jeg er meget forkiølet, vil Du ikke paatage Dig at undskylde mig i Lærermødet i Dag?

Jeg sender Dig blot Brev, for at Du kan see, at jeg har gjort Alt for at faae Din Bog saa hurtig som muligt, og at det ei er min Skyld, at den ei alt er her; jeg har skrevet to Gange derom. — Nu er da det Fyrværkerie udbændt, der her i Verden fik Navn efter Charlotte —.

Din Hauch.

D. 1ste Juni 1834.

Tak for det tilsendte Hefte af Maanedsskr. for Litt.¹⁾ Er det Molbeck, der har skrevet denne Recension? Det synes næsten saa. Hvo det saa er, saa maa det forundre Enhver, at see hvor formløst den Mand skriver, der omtaler Formen saa meget. Mange Sætninger have tre til fire Subjecter, hvert af disse have tre eller to Epitheta, nu komme adskillende Mellemfætninger o. s. v., saa at Læseren ofte mattes paa Halvveien, ja hvert Dieblif nødes at læse om igien for at fatte Meningen, der ofte ikke er al den Umage værd. NB. hvad er det for et polemisk Digt²⁾, der fremkaldte den Strid, Rec. omtaler? Den hele Recension kommer saa temmelig post festum synes mig, hvilket især ligner Molbeck, der først pleier at fremarbeide sine Meninger et halvt Aar efter at andre Folk have talt vidt og bredt om Sagen.

Din Ven J. C. H.

¹⁾ Se II. Bind, 1834, hvori S. 363—92 omhandles: „Noveller, gamle og nye, af Forfatteren til en Hverdagshistorie. 1—3. Bind.“ Mærket γ kunde ellers understøtte den Mening, ifølge den store Stivhed, at Forf. var Madvig.

²⁾ er vel Gjengangerbrevene? Men jeg ved det ligesaa lidt som jeg ved, hvad Forf. mener med „sine Debatter“.

D. 28. Juni 1834.

Jeg har fulgt Dit Raad, og tilskrevet Klunge, at jeg var Forf. til B. J., samt bedet ham at indrykke det ham tilsendte Stykke. Men han bliver ved hverken at svare mig eller at indrykke hvad jeg ønsker. Jeg finder hans Fremgangsmaade meer end uartig, og tænker derfor at fende ham indlagte Brev, som jeg tilsender Dig, for at Du kan see, om krænket Forfatterforsængelighed driver mig forvidt. — Jeg vil desuden endnu vente til næste Søndag, før jeg affender Brevet, og see, om han muligt endnu skulde have i Sinde at gjøre sin Fremgangsmaade god igien.

Jeg frygter¹⁾ meget, at B. J. hændes umærket og ulæst, jeg har ikke hørt et halvt Ord derom; veed Du Noget om dens Skiebne, saa beret mig det²⁾.

Din Ven J. C. H.

P. S. NB. En Dom har jeg dog hørt om hiin Bog, nemlig at der ei var nok Semicolonex deri.

Det falder mig ind ved at see indlagte Oversættelse, at Du maaskee kunde bruge den i den Bog³⁾, Du nu har under Arbeide. Finder Du den ikke passende, saa hav den Godhed at fende den tilbage igien! Den blev forfærdiget til en musikalsk Nytaarsgave, som Mac-Dougall vilde udgive; efter hans Død blev den paa Anmodning afleveret til et offentligt Blad, hvor den imidlertid altfor meget er viet til Lethesfloden, til at det vil huffes, naar Din Bog kommer ud. —

Hvis Du ei har anden Brug derfor, vilde jeg igien bede Dig om „des Knaben Wunderhorn“, som jeg med Hensyn paa Tonen i enkelte Sange ønskede dog kun paa kort Tid at studere. Hav den Godhed at give den til Budet, hvis Du kan.

Din hengivne J. C. H.

¹⁾ en naturlig elstværdis Angest.

²⁾ Mit Svar lød: „Geduld, liebe Seele, Geduld!“

³⁾ Gamle og nye Psalmer, udvalgte og lempede efter Tidens Tarv. 3dje forøgede Udg. 1843. Nr. 21.

Juni 1834.

Hermed følger et Exemplar af V. J. Mit Navn maatte opgives for Censor, at den kunde komme ud. Kiunge har ikke fundet for godt at indrykke den Prøve, som jeg tilsendte ham, heller ikke anmelder han, at han ei vil indrykke den. Jeg finder hans Fremgangsmaade uartig nok, da han ellers gierne indrykker de ubetydeligste Bidrag.

Din Ven J. C. H.

Julii 1834.

Jeg har faaet et Brev fra Dehlenschläger¹⁾, hvori han erklærer min Roman (NB. især dens første to Trebiede) for noget af det Bedste, jeg i mit Liv har skrevet. Især er han fornøiet med Charactereskildringerne. — Paa samme Tid skriver han et Par Ord om Amor og Psyche, som forekomme mig saa gode, at jeg her maa affkrive dem: „Biergene i dette Digt ere af Chocoladefager, Sneen er pidsket Flødestum, Blomsterne malet Sukkerknaas.“ Forresten begynder han Recensionen med de Ord: „Amor og Psyche, det Snavs, o. s. v.“

Vil Du have den Godhed at laane mig 3die Deel af Don Quixote?

Din J. C. H.

Da jeg i Dag dog syssler med Sligt, tog jeg Claudius's Sang²⁾ strax for mig, og rettede hiint Vers, saa godt jeg for-maaede. Ogsaa det første Vers, der vel var altfor frit over-sat, forandrede jeg. I Afskilligt af det Andet har jeg vel for Resten mere fulgt Meningen end Ordene, ganske ordret kunne heller ikke slige Sange gaae over i et fremmed Sprog, naar de skulle beholde det Naive og Lethenaandede, fra hvilket deres største Tryllekraft kommer. Er der Noget, Du endnu ønskede forandret, saa siig mig det. Dog tiltroer jeg mig ei at kunne forbedre stort Mere i det 3die Vers. Originalen kan især her vanffelig naaes. —

Din hengivne J. C. H.

¹⁾ netop, ligesom Frygten i det omstående Brev udtaltes!

²⁾ Se min Psalmeafamlings 3. Udg. Nr. 211.

P. S. Hvis Du synes, kunne vi godt forandre „Que“ til „Due“; jeg var selv uvis om, hvilket af disse Ord jeg skulde bruge.

Den 22. Julii 1834.

Kjæreste Ven!

Hvad min Anonymitet angaaer, da har jeg længe indseet, at den ikke kunde holde sig; det Vigtigste, hvad jeg kunde naae derved, har jeg naaet, nemlig at Bogen vandt Opmærksomhed. Dog beder jeg Dig endnu at gjøre Dit til, at Forfatterens Navn, i det mindste kun for en Tid endnu, bliver en Formodning.

Din Anmeldelse¹⁾ takker jeg Dig for, jeg kunde ikke ønske den bedre. Jeg er og enig med Dig i de Skyggesider Du finder i B. 3., med Undtagelse af en. Jeg troer nemlig at Bogens Begyndelse betinger dens Ende, naar Dyvekes Skiebne, som den er det Heles Drivhiul, og betragtes som den forbindende Traad. Mine Beviser ere følgende:

1) I første Afdl. vil Du selv ikke nægte, at hendes Handlemaade betinger det Væsentligste.

2) I anden Afdeling siger B. 3. det vel ei med klare Ord, men dog er det aabenbart, at hvad der trækker ham til Danmark er Dyveke, skøndt han ei vil være sig det selv bekiendt.

3) Frastødningen følger paa Tiltrækningen og derfor reiser han til Brabant, hvor han gjør Bekiendtskab med Dronningen og seer G. Basas Søster.

4) I 3die Afdl. er atter Fængselet en Følge af Forholdet til Dyveke; hans Befrielse af Banffeligheden heraf forarsages atter af Omstændigheder, som ei vilde være opstaaede, hvis han ei havde kiendt Dyveke.

5) I hans Benaadelse spiller atter Dyveke Hovedrollen, og angiver sig selv som Hovedpersonen i hiint Syn i Enden af Bogen.

¹⁾ Se Krit. Bdr. Fiftte Afd. Bind 3, S. 185. Først stod den i Kbhavnsposten for det År.

Saaledes har jeg tænkt mig det Hele, men jeg tilstaaer at jeg (med Billie) har spundet Traaden fin og lidet synlig.

Jeg var hos Dig for at tale om dette og mere, men fandt Dig ei.

Din hengivne F. C. H.

Efterjømmer 1834.

Jeg takker Dig for Dine Anmærkninger, og skal, naar jeg retoucherer det Hele¹⁾, benytte dem; dog forbeholder jeg mig at tale nærmere med Dig om enkelte Gienstande. Det undrer mig, at Du efter en saa flygtig Forelæsning saaledes kan erindre det Hele.

Din Ven F. C. H.

(34.)

Din Anmærkning med Hensyn paa den altforsvage Motivering i hiin vigtige Scene²⁾, er maaskee desværre ikke ganske ugrundet, og dog veed jeg aldeles ikke at hjælpe mig uden ved at skrive Bogen reent om, som jeg ikke kan og vil. Scenen med M. Sehfeldt kan ikke forlægges paa et andet Sted, den er altfor stærkt indbøvet i det Heles Deconomie paa det Sted, den kommer. Jeg veed Intet at lægge til uden nogle smaa tidligere Bagtaleser fra Victor, som Veronica kunde istemme, og som Md. Wolfgang selv kunde bidrage til at bekræfte. Derved kunde en Gnist til Mistanke tidligere indkastes i Manons Hjerte. Og dog, eet stort Motiv er bedre end hundrede smaa, siger Jean Paul. I Morgen skal Du faae mere Msript. Svar mig om mulig snart.

Din hengivne F. C. H.

16/10 34.

Megen Tak for det Manuscript, Du har giennemgaaet for mig. Du er en dygtig Karl til, naar det gjelder, at faae

1) Guldmageren i noget tidligere Skikkelse.

2) i Guldmageren.

et Arbeide til Ende i en Hast. Du har især viist mig en stor Tieneste ved at giøre mig opmærksom paa at Bende-
punktet i Romanen burde bedre motiveres; dette har jeg ogsaa
giort, og det Hele har, som jeg troer, vundet meget derved¹⁾.

At Du finder min Fortælling god, er mig inderlig kjær. At den skal blive saa meget læst som B. Zabern venter jeg ikke, thi af den har Keitel alene, efter sine egne Ord, folgt 120 Exempl. i 3 Dage. — Den norske Udigter Bergeland har fundet paa at sende mig sine Digte, blandt andet har jeg denne Gang faaet et Skandskrift over Dahl — forlagt af Dahl selv²⁾ — og over Ohlenschläger og den Gyldendalske Boghand-
ling i Kiøbenhavn, der, hvor gemeent det er, kan læses og for-
staaes, og vidner om et Baggesens Talent i den Retning. Har Du lyst til at læse det, kan Du faae det.

Din Ven C. H.

J Gaar faldt det mig ikke ind, at der kunde være Noget i Veien for at jeg overlod Dig hiin Pasquil til Læsefalsen. Men Fruentimmer have ofte i Sigt en Tact, som vi maae misunde dem; min Kone gjorde mig nemlig opmærksom paa, at det ikke var ganske rigtigt, at en Pasquil over Ohlenschläger, den være nu saa dum og altsaa saa uskadelig som muligt, ud-
bredtes fra mit Huus. Mig synes hun har Ret, thi selv om Ingen aner, hvorfra den først er kommen, saa er der dog Noget i mit Indre der byder mig at afholde mig derfra. Jeg er derfor vis paa, at Du ikke misforstaaer mig, fordi jeg, ved nøiere Betænkning, og i Følge min bedste Overbeviisning, nødes til at afflaae Dig en saa ubetydelig Tieneste. —

Din tro Ven C. H.

(Octbr.)

Jeg indseer vel, at Du, som den, der skal see paa Læse-
falens Bedste, burde handle, som Du har handlet, men jeg er

¹⁾ Herved sigtes især til Manons Stilling i den hele Handling.

²⁾ Sml. Krit. Vbr. Lithst. Afd. Bind 3, S. 221.

i Følge min Overbeviisning ogsaa nødt til at gjøre hvad jeg har gjort. Jeg tænker at brænde Bogen, og vil maaskee ogsaa ved Leilighed, hvad jeg ellers aldrig vilde have gjort, skrive til Bedkommende, og sige ham alvorligt hvormeget jeg misbilliger hans Fremfærd. Vil han saa skrive et Standskrift imod mig, saa maa han det.

Din Ven C. H.

Mange Tak for det Tilsendte, jeg har læst det med For= noielse, det er baade findigt, billigt og fleersidigt skrevet, synes mig. Det glæder mig ogsaa, at Du saa samvittighedsfuldt undgaaer hvad der kunde saare Ingemann, hvilket, midt i den billige Roes ham tilkommer, dog ligger saa nær at komme til. Selv om han ei var saa talentfuld som Heiberg, burde han dog behandles mildere og skaansommere; thi den ædlere og renere Villie som Menneſke er ogsaa noget, der bør mildne en human Recensent, saavidt Retfærdighed tillader.

(Novbr.)

Hvad Du har seet er et ikke ualmindeligt Phaenomen. Raalorme og andre Sommerfuglelarver forfølges nemlig af smaa Fluer eller Schneumonier, der lægge deres Æg i Larvens Indre, nu kryber Ormen om som en levende Liigkiste for de sig udviklende Schneumonslarver, disse leve dog kun for det første af Tidnettet i Raalormen, hvilket ei er dødeligt for denne, men hvorved den kun smægter hen. Naar nu For= vandlingstiden kommer for de smaa Orme, da giennembyrde de deres Pleiemoder paa alle Kanter og dræbe hende, hvorpaa man seer et Spind udvikle sig, hvoraf tilsidst en 30 smaa Schneumon=Fluer komme frem.

Din hengivne Hauch.

Tieck omtaler en Autor, der bestandig vilde have en Neger ind i sine Comoedier, enten det passede eller ikke. Engang var det dog aldeles umuligt at faae en Neger ind, da lod han Bæggene betrække med Sort for dog i det mindste at kunne

see sin kiære Farve. Et Kiærlighedsforhold er Negeren i alle bemeldte Digters Stykker, de nordiske Guder er det ogsaa.

Din Hauch.

Det er mig kiært, at jeg, af en Art af Forudfølelse om den Brug, Bergeland vilde gjøre af dem, skrev de Bar Vinier, som jeg ikke uden den eminenteste Uartighed kunde lade være at sende ham, saaledes, at han kan vise dem, hvor det skal være. —

(3mod Slutn. af) 1831.

Molbechs Rec.¹⁾ har forbausset mig, thi netop hvad jeg troede mest poetisk, finder han aldeles forfeilet; dette gjælder næsten overalt. Har han Ret, da maa jeg aldeles mangle Begreb om Poesie. Mellem os maa der da være Strid paa Liv og Død, thi den Ene kan ikke aande, naar den Anden lever (at sige: i aandelig Forstand). Det, Du udpeger, er halvgalt, men ikke mere, synes mig, end den Paastand at Wilhelm Zabern er et tørt historisk Compendium — fuldt af Opfindelse, og hvori der findes formegent Eventyrligt; eller at der mellem Fjelsfjeldene ingen Hækker kan findes; eller at man ikke i fire Dage kan plante Kaa i en Have, &c. Mod at Dnyveke er en reen Copie protesterer jeg, der findes ikke en eneste Handling, som virkelig er skeet; det er da alt kun en ved Phantasiens Hielp udført Overtættelse i en fremmed Sphære, der ogsaa maa modificere Tænke- og Handlemaade. Jeg giver Dig forresten fuld Aa- dighed over min Hemmelighed. Du maa sige til hvem Du vil, hvem Forfatteren til W. Zabern er, thi jeg holder det selv ikke mere hemmeligt. —

Jeg læser i denne Tid Schellings Afhandlinger igien. Hans Afhandling over Friheden har meget glædet mig, men jeg kan kun lidet rime hans Mening om det Døde her (der ganske stemmer med Franz Baaders Tale) med hvad der siges derom i hans Jahrbücher der Medicin. Jeg gad vide, om Schellings tidligere Mening om Sielen var overeensstemmende med den,

¹⁾ Af Hauchs Wilhelm Zabern: Mdsfr. f. Litt. 1834, 12 B.

hans Broder fremsætter i sine „96 Grundsätze zu einer künftigen Seelenlehre“¹⁾); thi denne sidste, synes mig, kommer mere reent ud med Sproget, end Schelling, i det han ligefrem antager at der kun er en eneste Urtypus for alle Siæle, der er det eneste virkelig Existerende, og at alt Individuelt forgaaer. Noget Vignende siger vel den anden Schelling²⁾, men dunklere.

Din Hauch.

NB. Jeg vil skrive et Stykke mod Molbech, hvori jeg ikke tænker at skaane ham³⁾.

D. 30. Nov. 1834.

Jeg er ganske enig med Dig om, at Steder som de anførte⁴⁾ ei bør fremsiges af Drengene i Læreres eller overhovedet i Børnes Narvarelse, de bør efter min Mening udelades eller forandres, og det bør paa samme Tid siges Eleverne, at de forandres, fordi de ere aldeles upassende. — Jeg indrømmer og at de betydeligste Naturer mest ville henrives af Aladdin *rc.*, men at Sligt kan ei udføres og spilles.

Din hengivne J. C. Hauch.

Oberst Guldberg bragte mig den Efterretning, at Folk i Kiøbenhavn vare meget vrede paa Molbech og undte ham alle de Stød, han kunde faae; ifør har mit Been været ham en uhykkelig Anstødssted, og hans Benægtelse af et aabenbart Factum har endnu forværret hans Sag⁵⁾.

d. 30. Nov. 1834.

Hvad Du i Dit Brev omtaler er i mine Tanker vanskeligt at afgjøre. Jeg vil her heller ikke gjøre videre, end fremsætte den Synspunkt hvorfra jeg betragter Sagen, uden at ville

¹⁾ Se Jahrbücher der Medicin. 1807. B. 2. S. 2. Nr. 25. S. 190—224.

²⁾ Se om dem Begge i Krit. Vdr. Kirkl. Afh. S. XXIV.

³⁾ Dette Stykke kom i Kbhvnsposten for 1834; Nr. 211—13.

⁴⁾ Enhver Læser med en Smule pædagogisk Interesse vil selv kunne forestille sig tre eller fire „Steder“ af Art som dem, jeg havde foreslået ham.

⁵⁾ Sml. alligevel Mynsters Brev af 13. Februar 1835.

fælde nogen bestemt Dom, da jeg indseer, at Andre, som f. Ex. Du selv, kunne have andre Meninger, og have meget gode Grunde derfor. Jeg er overhovedet en altfor varm Under af Holberg, til at jeg med fuldkommen Visshed i denne Sag kan kalde mig upartisk. Hvad det angaaer at hans Stykker spilles af Børn, da er jeg ikke fuldkommen paa det Rene med mig selv. Jeg mener overhovedet, at det er et stort Spørgsmaal om Comediespillet burde tillades i den Alder. Det er sandt at Børn herved kunne erhverve en vis Vethed og Frihed maaskee ogsaa Indsigt i at behandle Sprog og Conversation, men ligesaa vist er det, at Glimrelyst, Paradevasen og Forsængelighed, ja selv Affectation herved paa mange Maader kunne fremelskes; de lære og let at behjælpe sig med Phraser og Flosser og Andres Tanker. Men anseer man ikke desmindre Comediespillet i den Alder for tilladelig, saa er det i mine Tanker et Spørgsmaal, om ikke Holberg er ligesaa god som enhver Anden, ja bedre. For det Første findes hos H— Diarvhed, Natur og Eigefremhed; Affectation leder han altsaa ikke til; dernæst er der hos ham, og endog i de Scener der ei ere tvetydige, et Bæld af Enstighed og et comisk Liv, der neppe saaledes findes hos nogen Anden, ei engang hos Cervantes, Tieck eller Molière. Men for det Comiske er vel Diet i Barndomsalderen mere aabent end for Alvor, hvad der altsaa her kan udvikles af æsthetisk Sands, vil maaskee ved disse Stykkers Spil komme frem. Dette Enstige ligger kun ielken i Plumphederne, de værste af disse kunde da ligefrem udelades, NB, kun naar der tales om Børn og Fruentimmer; det andet mener jeg man i Guds Navn kunde spille, thi Phantasien sættes jo herved ikke i Bevægelse, det Plumpe er af ingen farlig Slags. Skal derimod H— ikke spilles, men Comedier dog spilles, hvad skal man da vælge, som, naar Spillet er saa maadeligt, blot er udholdeligt at see? Hos Holberg trænger den rige comiske Aare sig frem selv under flette Biergmands Hænder, thi den er altfor gedigen til at man kan tage fejl deraf, altfor mægtig til ei at sees. Satirer, som Klærlighed uden Strømper f. Ex., ville jikker

under flige Omstændigheder lade de Spillende og Tilskuerne koske. Hvad skal man endvidere sige om Baudevillen eller om egentlige Comoedier? Hvor Fruentimmer skulle fremstilles med Værdighed, Alvor eller endog erotisk, kunne ei Drengene spille dem. Min Mening er da: aut Cæsar aut nihil, enten Holberg eller Intet, maaskee helst det Sidste.

Din tro Ven J. C. H.

Dec. 34.

Tak for det tilsendte Brev¹⁾, som jeg jo har al Anledning til at glæde mig over, men habent sua fata libelli kunne vi Digtere rigtignok sige. Det gaaer hermed som med en Bøgtstaaal, er Udslaget først giort, saa kan den ene Bøgtstaaal stige saa høit den anden synke saa dybt det skal være, det er dog ofte kun en meget lille Overvægt paa en af Siderne, der gjør Udslaget. — Den Mand der taler i hiin Recension, staaer forresten (hvis jeg ikke dømmes feil, fordi jeg er bestukket af hans Roes, som jeg ikke vil haabe) langt høiere end den almindelige Recensentsflok. — Tak for sidst.

Din Ven J. C. Hauch.

d. 18de Dec. 1834.

Jeg er temmelig enig med Dig i hvad Du har skreven, især maa jeg opponere mod, at ethvert Stof er lige poetisk. Men i det Hele er dog Recensionen²⁾ raff skreven, og hentyder paa en Mand, der har virkelig Sands for Poesien (i det mindste for en stor Deel deraf), og det vil Du, som er en af de Faa, der ogsaa forstaaer sig derpaa, vel indrømme, at denne Sands kun fielden findes i vore almindelige Critiker, der rette Digterværker paa samme Maade som en opbragt Skolemester retter en Stil, naar det ikke saameget er ham om at gjøre at bevise Feilene, som at udskielde og afpryngle Forfatteren. —

¹⁾ En Læfers Mening om B. Zabern, trykt i en glad Privatsskrivelse.

²⁾ Sådanne ringe incuria, som at kalde Bedømmelsen i Brevet en „Rec.“, var bleven anden Natur hos den kjære Hauch.

Min sidste Billet indeholdt, saavidt jeg husker, kun den Yttring at en ringe Ting ofte er istand til at gjøre Udslaget saavel i offentlige som i private Domme om et Konsværk; Bevist ligger synes mig i den Forkiærlighed, hvormed ofte et eller andet Værk optages, uagtet Digteren maa sige sig selv, at Aarsagen ikke ligger i at han var i en høiere poetisk Stemning, da han digtede det, end da han sammensatte sine øvrige Digte; derfor siger jeg endnu: habent sua fata libelli.

Din hengivne C. Hauch.

Den 24de Decemb. 1834.

Mange af Goethes Epigrammer fortiene vist Navn af mesterlige, Xenierne vilde jeg snarere kalde genialste, efterform Formen ikke overalt her er lige fuldendt. — Hvad den Tale angaaer om de to Digteres Titler, da er det vel en Spøg af Wilster, som han ikke selv troer paa. Jeg vil ikke nægte, at jeg fattet Schiller noget høiere end Du, men en Mening*), der udspringer af Overbeviisning, og har mange Grunde for sig, bør ikke opgives, fordi Andre ikke ganske ere enige dermed, ellers beholdt vi tilsidst ingen eneste Mening tilbage.

*) Sat sapienti!

Din Ven J. C. H.

Den 10de Jan. 1835.

Der er kommet en Skrivelse ud til Forf. af B. B. af Molbech. Skulde Du af en Hændelse see den, saa beder jeg Dig at sige mig, om det er Umagen værdt at svare derpaa; i modsat Tilfælde vil jeg aldeles ikke see og lase den, efterform den ganske vilde forstyrre den Stemning, hvori jeg ønskede at blive med Hensyn paa hvad jeg nu skriver.

Mange Lykønskninger sender jeg Dig i det ny Aar.

Din hengivne Ven J. C. Hauch.

P. S. Har Du seet Heibergs pudsigte Annonce af en ny Udgave af Jerusalems Skomager?

April 1835.

Min Mening om Baggers Bog¹⁾ er den samme, som Din, den frapperede mig saa, at jeg, hvis jeg havde havt Tid dertil, useilbarlig havde recenseret den; ogsaa med Hensyn paa Signelserne deler jeg Din Mening, de ere det eneste Konstlede i Bogen; dog er Heltinden (der lader sig forføre i tre Dage, og derpaa med Fornemhed seer ned paa sin Omgivning, ligesom de vare Dyr af lavere Natur) mig i det mindste i Begyndelsen fatal. De liderlige Scener ere fortreffelige, ja næsten altfor gode, thi man maa have været paa Bordeller, for at skrive saaledes derom. Det var at ønske, at Forfatteren nu og lærte andre Steder og bedre Selvfab at kiende, for at han kunde øve sit Seerblik derpaa. — Hvis Forfatteren ikke ruinerer sig paa liderlige Steder, og bliver et Sviin eller et fordruffent Genie, da kan der blive en Digter af ham.

Vor lille William har i tre Dage svævet mellem Liv og Død, men nu er han Gud være lovet rimeligviis reddet. — Hermed følger den forlangte Attest. Jeg har nu gjort de sidste Strøg i min Roman, dog skal den omskrives, ja paa en Maade dobbelt omskrives, for jeg slipper den. Den bliver to Ark vidtloftigere, end B. Zabern. — Dehl. har sendt mig min Afhandling i Prometheus udstyret med over 30 svære Trykfeil; forresten har han i Dag skrevet mig et saa elskeligt Brev til, at jeg ikke blot tilgiver ham, men havde lyst at omfavne ham for hans herlige Hjertes Skyld.

Din Ven J. C. H.

Den 31te Mai 1835.

Hermed sender jeg Dig den første Afdeling af Romanen, jeg takker Dig meget, fordi Du vil læse den igiennem. Et Par Skrivfeil lagde jeg Mærke til, under Forelæsningen, at der fandtes deri, hvilke jeg beder om at undskylde. Skulde det træffe sig at Du i flere Dage ikke kunde læse deri, saa

¹⁾ Min Broders Levnet. Se Krit. Bdr. Lithst. Nfd. B. 3, S. 188.

beder jeg om i den Tid at faae den tilbage, da jeg selv hift og her har Noget at rette deri. —

(I flere År var en jævnlig Forespørgsel fra min Side, og kortere el. længere Svar fra Hauchs, Gjenstand for vore, ligesom Skytten i Baven, veylende Sendefedler, f. Ex. angående Den Danffe Børnevæns Indhold. Det gif somme Dage flere Gange således frem og tilbage, og havde en af os fået en ny Pige, så smilte hun undertiden ved Indtrædelsen, inden hun havde lært Metoden. Erindringen herom har noget eget Behageligt, men tjener langt mindre ved sin Subjektivitet til at give Situationen nogen Farve, end Hauchs andre Sendelser, hvorfor kun Lidet deraf er medtaget.)

Hvad Ild, Luft og Vand angaaer, saa høre de aldeles under Naturlæren, og egentlig under Chemien. Skulde de behandles i en naturbeskrivende Bog, saa maatte de rærmest staae under den mineralogiske Deel, dog kun under Form af Kaanesætninger fra en beslagtet Videnskab. Da Ild dog i Grunden er en bestandig fortsat electrisf Gnist, eller snarere Phaenomenet af de kæmpende Naturkræfter, Vand ikke Andet, end Phaenomenet af Naturkræfternes Udvikling efter at Kampen er forbi og Egevægt er indtraadt, saa ere disse to Begemer snarere at betragte som Punkter i den samme Udviklings=Række, end som totalt forskiellige.

(Andre Explr. — Tak for det Tilsendte, der forekommer mig så klart og vel skrevet, at selv en i Theologien Uindviet, som jeg, med Sikkerhed kan sælde den Dom, at Du i det Mindste har Ret i Hovedquæstionen. Jeg er nysgierrig efter at høre hans Svar!

— Jeg var ikke hjemme, da Din Billet kom, derfor kunde jeg ikke svare før. Mig synes, at Forandringen ikke blot gaaer an, men er meget passende, saa at Sangen endog har vundet derved. Jeg veed aldeles ikke noget Bedre at sætte istedenfor.

o. f. v., o. f. v.)

Din hengivne J. C. H.

(1835.)

Tak for Din Umage med Manuscriptet. Enkelte Forandringer, f. Ex. den at udslette Theodors Motiver til at kalde Sø-

den et Dyr af en vædel Race, har jeg alt betænkt at gjøre, men kun ei endnu tilføiet i Manuscriptet. Vignende Ting, som vi alt have omtalt, vil Du endnu finde uforandrede i medfølgende Ark, men det skal Du ikke bryde Dig om; de skulle nok blive forandrede.

Titelen er jeg meget i Forlegenhed med. „Indgangen til det skjulte Pallads“ klinger mig for mystisk, „Scener fra det forbigangne Aarhundrede“ er for almindeligt, „Guldmageren“ udtrykker ikke hvad det skal, og kan lede vild med Hensyn paa Bogens Hovedidee, men denne Titel er simpel og tillokkende for Læseren. — Jeg havde endnu tænkt paa Titelen: „Lyffens Hiul“, men det klinger saa pedantisk. „Dichtung und Wahrheit“ havde jeg lyst til at sætte, forstaaer sig paa Danst, hvis ikke Goethe havde brugt det, og hvis det ikke passede paa al Poesie. Jeg har aldrig været saa forlegen for en Titel, som denne Gang, netop fordi jeg har villet omfatte flere Sider af Livet. Kan Du sige mig en, skal Du have Tak. —

Din hengivne Ven J. C. H.

P. S. Som Forsvar for Titelen „Guldmageren“, hvilken jeg dog endnu er meest tilbøielig til at vælge, maa jeg endnu anføre, at hans Kunst vel ikke falder sammen med Digtets Idee, men at han og hans Kunst dog er den Grundvold, hvorpaa Digtet er bygget. — Jeg sender Dig hermed den Titel jeg havde valgt, tilligemed Fortalen, hvorefter vi kunne tale nøiere om Sagen.

(Octb.)

Hvad siger Du om P. Møllers Stykke? Mig synes, at det er langt bedre end det foregaaende fra samme Haand¹⁾. Dehlenschlägers Erklæring er for Wilster en haard*) Nød at knække²⁾. I det Hele har Møller dog vist Ret, men han

¹⁾ Poul Møller (Kbhpost. 1835, Nr. 159.) havde angrebet en Recensjon af Wilster over (Halvbroderen) Christian Winthers „Nogle Digte“ (smsteds), hvilket Angreb han så atter forsvarede i Nr. 177.

²⁾ Smsteds, S. 707. — *) ?

har Geniet og Kraften paa sin Side. Jeg frygter virkelig for, at Wilster, hvis Heiberg (som jeg fra Begyndelsen ikke har betvivlet) ogsaa falder over ham, vil betale det med sin Sundhed.

Din J. C. H.

¹/₁₂ 35.

— Til Digte vil jeg neppe regne hverken de gnomiske Digte eller Fabelen eller overhovedet noget Digt, hvor Individualiteten viger til Side for et Begreb, der ved et Exempel skal gøres indlysende.

Din H.

Januar 1836.

Jeg er i nogen Forlegenhed med Hensyn paa Biskop Fogtmann, som jeg denne Gang, mod min Sædvane, ei kan sende et Exemplar af min Bog, da Keitzel har sendt mig to Exempl. mindre, end Trier ved flige Leiligheder pleier. Troer Du ikke, at F. er for fornuftig til at tage mig det ilde op, at jeg ikke skikker ham Bogen? At købe den til ham er mig virkelig for dyrt.

Der er i min Bog p. 196 en betydelig Trykfeil, nemlig: uundværlig istedenfor uvurderlig. Slikt er neppe til at undgaae, naar man kun faaer een Correctur selv.

Sibbern forekommer mig i sit Forhold til Poesien hos os (den nysudkomne mener jeg især) ligesom salig Don Quixote med Hensyn paa sin Dulcinea. Han er ellers en Mand, der nok kan tale fornuftig, saa at Alle, der hører ham, beundrer det, han kan handle kraftig og med Opoffrelse, han gløder af Begeistring — men hans Dulcinea er et Taagebillede, som han paa mange zivrlige Veie og Sidespier, som en vandrende Ridder eller, om Du hellere vil, som en Peripatetiker, forfølger, og som han bilder sig ind at være særdeles deilig, uagtet hun ikke engang har den Egenskab, som dog ingen Skønhed ganske bør foragte, at eksistere.

Din Ven J. C. H.

Megen Tak for medfølgende Bøger om Polen. — Jeg tænker at gjøre den sidste polske Historie til Behikel for en Fortælling, som jeg vel kan begynde men vanskelig udføre i Vinter. Det er mig derfor vigtigt at læse Spaziers tre Bind over den polske Revolution; jeg kom ikke til at læse dem, da de vare hos mig, efterfom Scharling den Gang bad mig om at overlade dem til ham. Skulde Du have dem hjemme, vilde jeg derfor bede Dig om at laane mig dem igien.

Din Ven J. C. S.

Den 19. Martz 1836.

Tak for Gutzkows Appellation, man seer deraf, at han er i Knibe, men, som mig synes, ikke at han er en god Procurator. Das junge Deutschland, trods de Stænk af Talent, det har at byde over, er mig i Hjertet imod; jeg tager hver af de Bøger, der have sin Oprindelse fra denne Kilde, i Haanden med Modbydelighed, og takker derfor Gud for at vi¹⁾ ei have faaet Welly die Zweiflerin, som jeg vilde ansee det som en sand Ulykke at skulle læse. — Theodor Mundt forekommer mig at være en flau Person, men derfor er det rimeligt nok, at han vil gjøre stor Ulykke, hvor han faaer Lov at skrive. Indbildske ere de, som om de skulde være fødte i Kiøbenhavn og høre til det Heibergske Parti. Disse Mennesker gaae foran Tiden, ligesom Avnerne foran Kornet, de flyve saa langt, netop fordi de ere saa lette.

Jeg har faaet et Brev fra Fogtmann, der har, som Udtrykket for en sindig og dog i Sandhed poetisk Naturs Mening, været mig kiært at modtage.

Din Ven J. C. S.

Jeg skriver paa Guldmagerens Historie, der bliver 3 trykte Ark stor, om ikke meer. Flere Tillæg i Sidstningen af Bogen ville desuden indtage to Ark. Deraf følger, at jeg maa dele den i to Dele (nemlig i den tydske Udgave).

¹⁾ o: i den tydske Læseforening, jeg havde indrettet.

D. 24te Martz 1836.

Din Mening om Guldmagerens Slutning deler ogsaa jeg; for nogenledes at raade Bod paa hvad der mangler, har jeg skrevet to Capitler til i Slutningen, hvori blandt Andet forekommer en Scene, der, om ikke ganske, dog nogenledes opfylder den Fordring, Du gjør, med Hensyn paa de Fristelser, Theodor bør gaae igiennem ved Hoffet. — Et andet Capitel handler om et Forsøg af Isak paa at bortstjæle Tincturen; dette har Isaks Characterer ligesom tvunget mig til. Alt dette vil indtage omtrent to trykte Ark. At lægge mere til i Slutningen drifter jeg mig ikke til, da det er en mislig Sag at flikke paa et Bærk, efterat det er færdigt, og da en nogenledes accelereret Gang i Slutningen efter mine Tanker er tilraadelig i ethvert Digt. — Desuden skriver jeg paa Guldmagerens egen Historie, denne vil blive 4 Ark lang om ikke længere, kun de 3 Ark ere færdige. — Dette vil blive en Hoveddeel af Bogen, og uden Tvivl den vanskeligste. Alt Dette skal følge i den tydske Oversættelse, der bliver i to Dele. Det skal og indflettes i det danske Exemplar, hvor det da kan ligge og vente paa en ny Udgave, maaskee til efter min Død.*) Guldmagerens Historie maa tildeels blive philosophisk-mythisk, den passer derfor bedre for Tyskland end for Danmark. Naar Alt er færdigt, skal jeg sende Dig det til Giennemsyn, og vil da ogsaa bede Dig om efter Dit gode Løfte at laane mig et tydsk Lexicon. — Tak for Din gode Hensigt at ville skrive et Par Ord om Bogen; jeg maa staae mig slet med alle vore Journalister (Kunne inclusive), eftersom de aldrig værdige at omtale mine Poesier med et Ord, da de dog spilde saamange dumme Anmeldelser paa alt Andet, hvad der udkommer. *) kom dog 1837 i „Evide Digtninger.“

Jeg har faaet et Brev fra Ørsted, der er over al Forventning rosende med Hensyn paa Guldmageren; dette er mig vigtigt ogsaa med Hensyn paa det chemisk-videnskabelige Standpunkt; dog ønskede han, at en Deel af den Kraft, der anvendes i Danmark paa poetiske Productioner, maatte finde et Afløb i videnskabelige Bærker, da han troer, at vi trænge mere til de

sidste¹⁾. Herpaa kan jeg kun svare, at Ingen efter Godtbefindende kan forvandle sig fra Digter til videnskabelig Skribent.

Din hengivne J. E. H.

27. Marts 1836.

Til Orsted skriver jeg neppe hine Ord²⁾, men jeg mener dog at de kunde skrives. Alt hvad man kan fordre af mig som Lærer i et videnskabeligt Fag er, at jeg skal forstaae Faget, og kunne foredrage de bekiendte Sandheder deri, men paa ingen Maade den Ibeeflyde eller høiere Combinationsevne med Hensyn paa Videnskaben der characteriserer den egentlige videnskabelige Skribent. Mangfoldige maadelige Skrifter af flittige Videnskabsmænd tale for min Mening, thi de vise at Skribenttalent paa ingen Maade altid er forbunden med videnskabelig Dygtighed, ja ikke engang med Talent til at docere fra Cathederet.

Din J. E. H.

den 30 Marts 1836.

Tak for Tilsendelsen af Recensionen³⁾, hvilken jeg ikke kunde ønske mig fordeelagtigere. Jeg gad nok vide, hvem der har skrevet den. Vilster kan det ei være, om ei af anden Grund, saa fordi Recensenten paastaer, at man nu er træt af lyriske Digte; heller ikke kunde Vilster skrive uden Vittigheder,

¹⁾ Det var Orstedes og Fleres stående Sorg, at Hauch, som de mente, var en Frafalden i Naturvidensskaberne. Jeg mener, at ligesom Hauch tog juridisk Attestats af Høien sønlig Endighed, således studerede han Physik zc. af sand Lyst, medens hans poetiske Konfidrist trivedes rigtigt i Omgang med Dehl., men antog først Skikkelse på hans sejarige Rejse. Endnu i Nizza slængebe han kapitalt i Pistene, og søgte i Neapel at popularisere eller rettifikere sin Doktordisputates Ideer. Poesie var og blev Mandens Kjærlighed. Hamadryaden, som Konstværk uheldigt, var hans 2det Digterlivs Hufstud, når man vil mindes om et af Jakob Badens fære Ord, og bør holdes i Vre.

²⁾ Geniale, men vel stærke, Ord, som faldt fra ham om Skribentens Kald og Frihed. Hauchs frie Udvikling er just et interessant Exempel på, hvor rigtig Tanken med Sors Akademi var, når ikke Danmarks demokratiske Skjæbne havde villet noget andet.

³⁾ nemlig af Guldmageren, i D. L. Tid. 1836, Nr. 7.

ligesaa lidet kunde han ubetinget rose Hverdagshistorierne og Blichers Noveller, som han i Grunden hader. Poul Møller skulde være nærmere dertil, dog vilde han rimeligviis for Heibergs Skyld neppe bevise mig en slig Ære. Sandsynligviis er det en yngre Person, men hvem det saa er, kan jeg være vel fornøiet dermed.

Dit Stykke i Kiøbenhavnsposten¹⁾ maa jeg — naaget selv interesseret for den modsatte Mening — dog indrømme Sandheden af. Det er godt og findigt skrevet. Skulde jeg svare derpaa, da vilde jeg tilstaae Dig Alt, men komme med en Exception paa Juristernes Viis. Jeg vilde nemlig gaae ud fra den Sætning, at vore ædleste Qvinder naae ligesaa stor en Dannelsse, som vi, ved Hielp²⁾ af de nyere Sprog alene. Altsaa maatte disse kunne lægges til Grund for en almindelig Dannelsse, hermed kunde en Underviisning i Naturvidenskaberne, som Forberedelse, godt forbindes, dette gav da en Art af Realskole, hvori jeg, hvis den blev oprettet, i det mindste vilde sende min Søn, og Mange tænke som jeg.

Din hengivne J. C. H.

10/4 36.

Jeg haaber, at Du vil tillade mig at forespørge:

Hvad hedder Gienvei paa Tydsk?

Hvad hedder Gienbo?

Han sprang om et Hjørne kan det gives ved: Er sprang um die Ecke herum?

Troer Du at Harro Harrings Barf over Polen kan faaes herind i Landet, og kan Du sige mig Titelen derpaa?

Din Ven J. C. H.

P. S. Hvem havde det Indfald, at jeg skulde skrive Cantaten³⁾? Jeg har aldrig læst nogen Cantate, der dueede noget, og er af alle mindst i Stand til at skrive den.

¹⁾ Imod Stændersforslaget om de Højere Realskoler. Kbh.=B. 1836, Nr. 78.

²⁾ ? ?

³⁾ ved en påtænkt hundredårig Reformationsfest.

Mai 1836.

Seg takker Dig overordentlig for Din fortrolige Meddelelse, som jeg skal holde saa strengt hemmelig, som det er et Menneſke muligt. Det glæder mig meget at vide, at Du er Forfatteren¹⁾; jeg anſeer hiint Brev for noget af det Bedſte ja maafkee det allerbedſte, der i lang Tid er ſkrevet i noget offentligt Blad. Hvad mener Du ellers med de to Breve? Det var jo kun om eet, vi talte. Siig mig det ved Veilighed. Rimeligviis beroer min Uviſhed paa en Forglemmelse af mig, da jeg naſten ſtedſe overſeer Titlerne paa hvad jeg læſer i offentlige Blade. — Endnu engang Tak for Din Meddelelse.
Din tro hengivne Ven C. H.

(?) 1836.

Megen Tak for de tilſendte Anmærkninger, ſom jeg alt har benyttet: Med Henſyn paa den Linie, ſom Duønſter forandret. „Hat ſein Geſchwäg von Weibern euch bethört“, beder jeg Dig at ſige mig, hvordan man rigtigſt ſkulde overſætte de Ord paa Tydſk: „Har hans Snak om Qvinder daaret Jer?“ Dernæſt onſkede jeg at vide, om man kan bruge Verbet „hinabgehen“ iſtedenfor „untergehen“ om Solens Nedgang. —

Seg troer, at Poul Møller har forløbet ſig imod W— og det paa flere Maader. 1) Det Vers, ſom han vil forſvare om det Pompeſtempel, Winther paaftaaer at have i Halsen, lader ſig neppe retfærdiggjøre; 2) ligeledes er den hele Samtale mellem Cavalleren og Damen paa Spadſeretouren neppe Andet end et Lapſeri, hvad ſaa Møller ſiger; 3) har Wilſter, naar man ikke tæller men veier Grundene, jo roeſt de bedre af Winthers Digte færdeles meget; 4) burde Møller ikke ſaa aabenbar lægge ſin Bitterhed for Dagen, ſom han gjør, idet han paaftaaer at Recenſenten er ligesom en gammel Mand, der vil tvinge ſig til at ſige moerſomme Ting, uden at have Evne dertil; thi da han ved andre Tegn lægger for Dagen,

¹⁾ Til Breve fra Provindſerne i Heibergs flyvende Poſt.

at han kiender Recensenten, bliver dette næsten et hadefuldt personligt Angreb, der, da det har Hensyn til W.'s Svagbed i legemlig Henseende, neppe gjør Møller Gæ. Imidlertid er der vel og Feil paa den anden Side. Uagtet W.'s Recension er meget god, er dog den angstelige Bestræbelse, efter at sige i det mindste to Vittigheder paa hver Side, vist ikke at billige, og reiser sig ei af Interesse for Sagen, men af Øyst til at glimre. W.— har vel og altfor angsteligt frygtet for at stille forskjellige Billeder nærved hverandre, og vil neppe kunne forsvare denne Post mod Møllers Angreb, og jo mere han maa skee vil bestræbe sig herfor, desmere vil han komme tilfört. Det er og et uheldigt Udtryk, at man om smukke Vers ikke kan sige Andet, end at de ere smukke.

Jeg vil for Næsten aldeles ikke begiere nogen større Roes for det Bedste, jeg har skrevet, end den, der paa enkelte Steder tildeles Winther i hiin Recension, og at hans Hensigt ikke er hadefuldt, vil Rec. let kunne bevise.

Dehl.'s Socrates er i mange Henseender god, dog troer jeg at Aristophanes's Forhold neppe lader sig ganske forsvare.

Din hengivne J. C. H.

d. 16de Mai 1836.

Med Undtagelse af Begyndelsen kiendte jeg ogsaa det første Brev, men i den lange Tid havde det, der gjorde meest Indtryk paa mig, f. Ex. Beviserne for enkelte Forfatteres ubestemte og sophistiske Maade at skrive paa¹⁾, den moersomme Fremstilling af de fulde Bølgere zc., amalgameret sig med det andet Brev, saa at det i min Erindring udgjorde eet Heelt. — Ogsaa i dette, nemlig det første Brev, finder jeg meget Godt og Fortræffeligt; Du har for Næsten gjort Alt for at blive ukiendt i det mindste af dem, der kiende Dig nærmere, ved f. Ex. at erklære Schiller for Din Livdigter, og ved saa flittig at citere ham; det er især en Omstændighed, der maatte føre Dine

¹⁾ Smf. Heibergs Ord i Brevet af 24. Okt. 1835.

nærmeste Venner vild, thi han er ikke Din Rivdigter, det vide vi vist. Hvorledes staaer Du Dig med Heiberg? Kiender han sin kraftige Medarbejder eller ei? Ved Dette og Mere, der vedkommer Dine egne Forhold, gjør Du Dig ret en Spøg af at mystificere Læseren. Det er altsaa Dig, der har givet Flyveposten sin Anseelse paa ny; thi de andre Stykker deri havde ei formaaet det. Tak for Din venlige Spøg med mig og den Roes, Du ved vore Navnes kunstige Forbyttelse giver mig. Wilster, der nu engang er en født Tilhænger af Heiberg (deri giver jeg Lütken Ret), og der kun ved Tilfælde er kastet ud fra sin ham af Naturen anviste Bane, troer fuldt og fast, at Heiberg selv har lavet alle de gode Indfald i begge Stykker, og har længe levet af at udpille disse Bittigheder deraf, og bære dem omkring til sine Bekjendte. Han vilde gjøre store Dine, hvis han vidste, at det var Dig, der saaledes havde forføret ham med sin aandelige Føde; jeg maa ogsaa selv tilstaae, at Du saa vel veed at forene en høiere Grundighed og Samvittighedsfuldhed med den Heibergske Flankering, at Enhver, der læser hine Breve, maa sige, deres Blads er i Flyveposten og ingen andre Steder, uagtet de ere grundigere, end hvad der ellers staaer i hiint Blad. Det glæder mig at have opdaget nye Talenter hos Dig; at Du er et af vore bedste Hoveder har jeg aldrig betvivlet, derpaa har Du ogsaa i disse Breve givet Publicum de stærkeste Beviser.

Din tro hengivne Ven

J. C. Hauch.

P. S. At forbytte vore Navne¹⁾ har Du nok lært af Fru Dehlenschläger; naar hun (som i denne Tid) er vred paa Dig, saa veed jeg, at det bekommer mit Navn ilde.

26. Juni 1836.

Det interesserer mig, at Du skal læse den Indvending imod Grundfactum i Guldmageren, der findes i vedlagte Brev. Skulde jeg svare derpaa, vilde jeg sige, 1) om man ogsaa til-

¹⁾ Dette sigter til en List af mig i Brevene, hvorved jeg søgte at skjule mit Forfatterkab.

staaer Indvendingens Rigtighed, saa mener jeg dog, at dette Suet enten maatte opgives eller tages saaledes, thi at tage Guldmageriet som et Bedrageri var i den alvorlige Poesie utilfredsstillende og upoetisk; fortienet altsaa (som de Fleste dog vel ville tilstaae mig) Sujettet at behandles, saa maa og den Betingelse, under hvilken det Hele ene kan vinde sin Betydning, optages med i Behandlingen, selv om det kunde indeholde noget Stodende. — 2) Indvendingen er ei ubetinget anvendelig, thi uagtet den Konst at gjøre Guld ei er opfundet, vil ingen philosophisk Chemicus negte Muligheden ja selv Rimeligheden af, at den engang kan opfindes; saameget mere da man i vore Dage alt har opdaget Oplosningen og Sammensætningen af et af de alcalinske Metaller; det vilde da kun være en historisk men ei en philosophisk Urigtighed, hvorpaa det Hele var baseret. — Har jeg Ret eller ei? —

Din Ven **S. C. H.**

P. S. Jeg maa erindre Dig om Dit Løfte, engang at høre Guldmagerens Historie, thi nu skal den snart til Kiøbenhavn.

Torsdag d. 18. August 1836.

Du har Ret i hvad Du har skrevet om Bergeland; hans Værk er virkelig et genialt Product seet paa Brangen; det er det Bedste, hvad derom kan siges. Tilgiv, at jeg beholder Resning endnu. Dehlenschläger har skrevet et Stykke, der indeholder baade gode og mindre gode Ting. Han har imod mig, at jeg har en for ringe Stoffylde, jeg derimod mener, at han opdynger mere Stof, end Digtets Enhed kan taale. Derfor skeer ogsaa Meget pludselig og uden Motiv, før Læseren er forberedt, hvorved selv gode Opfindelser spildes. Fru Dehlenschläger reiste i Morges.

Din Ven **C. Hauch.**

1836.

Mynter talede vel med mig om Realskoler og yttrede tillige sin Misbilligelse over Riunges Blad; han yttrede det Ønske, at der herfra Sorø kunde udgives et Blad, hvorved alle Diebliffets Udsvævelser modarbejdedes, hvilket han dog selv

indsaae var et pium desiderium. Han omtalte dog Dig som den Mand, der her bedst kunde lægge Haand paa et slegt Bærk, men var misfornøiet med sine Venner i Sorøe, at de vedbleve at give Bidrag til et saa slet Blad som Kiøbenhavns-posten. Han var og misfornøiet med den Maade, hvorpaa Ussing og andre gaae frem, i det de lade de vigtigste Invektiver ubesvarede og ignorerede, indtil Publicum glemmer dem. Dette er Alt hvad jeg af hiin Samtale erindrer, der kan interessere Dig. Hermed Liberius! Undskyld, at jeg ei svarede før.

Din Ven Hauch.

Jeg er meget enig med Dig i Hovedsagen i Din Afhandling: jeg troer ogsaa, at de filosofiske og philologiske Studier i Studenteraarene, hvorved Sands for Vidensfaberne og Evne til selv at arbeide sig frem deri, skulde vindes, behandles mindre rigtigt, thi enten taber Studenten denne Tid, eller han tager det Hele som et Pensum i Skolen, faaer Sort paa Hvidt for hvad Professorens siger, og lærer det som en Læge med alt det Øvrige, uden at ane hvad det egentlig skal hielpe ham til; ja er Professorens selv en videnskabelig Haandværker, saa veed jeg ikke engang hvad Studenten skal gjøre andet. Derfor har ogsaa ofte de tydske Studenter, der besøge Forelæsninger uden at ængstes af en forestaaende Examen, i det Væsentlige meget forud for vore, naagtet de ikke saaledes ere præparerede paa de respective Professorers specielle Spørgsmaal. Her falder en af Wilsters Anecdoter mig ind, hvorefter en jydsk Manufacteur *) svarede, naar man gif ham for nær paa Klingen: Ja, videre gaaer Jeres Peter Erasmus it'. *) Jens Briz.

Forresten ønskede jeg endnu en Udvidelse i hvad Du siger om Foredraget (i den mellemste Periode) fra Lærrens Side. I det mindste vover jeg selv saavel i Theorien som i Praxis at stræbe videre frem; jeg søger nemlig ikke blot at foredrage Resultaterne, samt Maaden, hvorpaa Videnskaben er kommen til disse, men ogsaa Maaden, hvorpaa den rimeligviis vil frem-

fride; jeg søger at spænde Tilhørernes Siæle paa hvad der end er at vente, og derved især at vække Videnskabeligheden hos dem, og at give dem i Anelsen som et Heelt, hvad i Realiteten kun er et Brudstykke; derved troer jeg at man vel kan vække Begeistring og Æver hos dem, der ere modtagelige derfor. Jeg er derfor uenig med Lütken, naar han fordrer (mundtlig har han i det mindste ofte fordret det), at man blot skal foredrage det Vidsfeste i Videnskaben, man skal ogsaa (mener jeg) foredrage Uvissheder o: Videnskabernes Haab og Fremtid, saavidt dette er muligt uden at forvirre sig i luftige Hypotheser; især maa man nøie lære Tilhørerne at skielne imellem det Afgjorte og det blot Rimelige, gjør man det, da kan selv en poetisk Driftighed undertiden vel tiene til at hæve og oplive det academiske Foredrag. Steffens Methode (der for Resten sikkert ikke er fri for Feil, og hvori Analogierne altfor dristigt og løst anvendes) er et Beviis for hvor vækkende et slikt Foredrag er. — I alle Tilfælde er den blotte gode Skolemand aldeles ikke skabt til academisk Docent, deri er jeg enig med Dig; den Professor, der kieder opvakte Tilhørere, er en slet Professor, det troer jeg ganske vist.

Din Ven J. C. H.

(Novbr.)

Hav den Godhed at læse medfølgende Sange, som jeg skal bruge til et større Værk, og siig mig, om de have nogen Liighed med de gamle simple Sange, som man undertiden hører i Folkets Mund, og som derfor frem for andre kunne fortjene Navn af nationale.

Din hengivne C. H.

^{25/11} 36.

Megen Tak for Dine Bemærkninger, hvis Rigtighed jeg for største Delen erkiender. Den ene Sang er nu indsendt, og kan for denne Gang ikke forandres. Dog skal i det mindste det sidste Vers deri med Tiden blive bedre. Denne Sang kan imidlertid paa det Sted, den skal staae, gives mere som et poetisk Udtryk for en Enkelt, end som en egentlig Folkesang.

Den anden Sang maa derimod nødvendig, efter sin Bestemmelse, have Præget af en Folkevise, og jeg kan ikke slippe den før. Her følger derfor en total Omarbeidelse, hvori kun de to Vers, Du har billiget, ere beholdte, de andre ere nye, og Sangen er saaledes bleven en ganske anden.

Siig mig endelig Din Mening derom!

Maaskee kan det sidste Vers udelades, da Alt i Grunden er antydet i det foregaaende Vers; der maatte da i foregaaende Linie sættes: „Den Rose“, istedenfor „De Roser“.

Din Ven J. C. H.

1836.

Denne Recension¹⁾ er i mange Maader udmærket, og vidner om en stor Indsigt. Jeg har kun følgende derimod at indvende: 1) at det er urigtigt mere at holde sig til Skjægge- end til Nysfiderne i et Værk; lad ogsaa være at Nysfiderne, fordi de og forekomme i andre Værker, ogsaa i andre Recensioner ere blevne roste. Dette er et af de meget skieve Principer, der følges i Maanedsskriftet, og hvoraf Følgen bliver, at dets bedste Recensioner i Eftertidens Dine ville see ubillige ud. 2) Troer jeg, at Recensenten gjør Socrates's Character Uret; trods alle Smaaletter deri er den sikkert en heldig Omplantning fra den philosophiske til den poetiske Forbund. 3) Med Hensyn paa Aristophanes er jeg derimod endnu strengere end Recensenten. Enten har jeg reent seet feil (og det kan formedelst min ringe Kundskab i denne Sag vel være), eller ogsaa var Aristophanes en ivrig Tilhænger af den forsvundne Tid; det var hans fulde Alvor at virke for det historisk Urværdige, for det Bestaaende. Han ønskede, trods alle de Streger, hans bukkfodede Muse spillede ham, at den gamle Religiositet, den gamle Eenfoldighed i Meninger skulde bestaae. Men nu saae han klart og skarpt, at Socrates undergravede disse, han hadede ham derfor, som en rettroende Catholik hader en Reformator.

¹⁾ Rec. af Dehl.s Socrates i Mdsfr. for Litt. XVI Bind, S. 383 - 419.

Han anfaae virkelig Socrates for en Sophist, for en Gudsfornegeter, thi Socrates vilde, at Tiden skulde gaae frem, Aristophanes at den skulde gaae tilbage, det var altsaa den gamle og den ny Tids Kamp, for hvilken Aristophanes og Socrates vare de værdigste Repræsentanter. Hvorledes skulde nu Amor kunne slaae en Bro over det svælgende Dyb, der var imellem dem? Slige Mænd maae for at staae i deres Værdighed tænkes over Kiærlighedsaarene; en Kiærlighedshistorie er her at ansee for et Borneværk. Derimod kunde Aristophanes fortræffeligen have staaet som en Repræsentant for de Bedste af Modpartiet; og det, der kunde siges herfor, kunde saaledes være bleven os begribeligt. At Aristophanes i sin Iver gif forvidt, det er i sin Orden, og han giver jo virkelig i Skjerne det Raad at brænde Socrates's Huus; at stille sig af med Reformatorer paa denne Maade, er saaledes i det mindste en ældgammel Tanke. At nu en saadan Mand skulde elste Socrates's Datter, var ligesaa urimeligt, som at lade Cardinal Ximenes (forudsat, at han som Geistlig havde kunnet gifte sig) frie til Morten Luthers Datter.

For Resten anseer jeg Recensionen for noget af det Bedste i den Art, vi have seet i den senere Tid. —

Rec. over Bredsdorff¹⁾ gjør mig ondt, hvor det gaaer an, skulde man ikke straffe to Gange, at belønne to Gange, det er en anden Sag. Vidste Recensenterne hvor bittere Timer de mange Gange, ved at skjære dybere end de have nødig, forarsage en stakkels Forfatter, da gif de vel, hvor det lod sig gjøre, lemsældigere tilværks. Jeg mener ikke dermed, at de ikke efter Overbeviisning skulde sige deres Mening, men jeg mener, at de skulde gjøre Operationen saa kort og lidet smertefuld, som deres Samvittighed tillader dem. I Bredsdorffs Huus vil denne Recension bringe Ulykke og Fortvivlelse.

Megen Tak for Dine venstabelige Anmærkninger, de ere vigtige og skulde blive benyttede.

Din Ven C. H.

¹⁾ l. c. S. 443, af hans foranst. Program.

Bed nøiere Eftertanke er det falden mig ind, at Du selv maaskee er Forfatter til Rec. over Socrates, i det mindste kiender jeg Ingen her i Landet, som jeg tiltroer Indsigt nok i Poesiens inderste Væsen, for at kunne skrive en sliq Recension, uden Dig.

Skulde imidlertid Madvig have skrevet den, da maa jeg gjøre ham Afbigt¹), thi da har han et langt høiere aandeligt Overblik, end jeg havde tiltroet ham. Hvad der gjør hans Forfatterskab her usandsynligt, er den fri, af Fordom ikke længer hildede Maade, hvorpaa han taler om de frygtfomme Formtilbedere, og den sande Agtelse og Erkiendelse, hvormed han omtaler den store Digters Fortienester, samt den Humanitet, hvormed han behandler ham, selv naar han har noget Ubehageligt at sige ham.

Din Ven **J. C. H.**

Mig synes, at Du godt, saaledes som Sagerne staae, kan skrive til W— hvert Ord, der staaer i Dit Brev, og at han ei bør tage Dig dette ilde op. Om han, der er en irriteret og empfindelig (tilgiv dette udanske Ord) Natur, ikke vil støde sig over et eller andet Udtryk, er en anden Sag; dog kunde dette vel kun finde Sted med Hensyn paa de sidste Linier af Dit Brev, og jeg synes ikke, at det er værdt at tage denne Mulighed i Betragtning. — Tak for Brevvevlingen mellem Goethe og Schiller, den interesserer mig meget.

Din hengivne Ven **J. C. H.**

(Noobr.)

Boul Møller har ikke skrevet Rec. over Socrates, hvilket han i et Brev til sin Søster bevidner, der paa ægte Qvinde-maneer har villet drage ham til Regnskab med Hensyn paa Rec. over Bredsdorff, som hun mener, at han for godt Svo-gerskabs Skyld skulde have hindret. — Bliv ikke vred, fordi

¹) Behøvedes for så vidt ikke; thi Forf. var den geniale Prof. Olsen, senere Rektor i Viborg, dengang Overlærer i Helsingør.

jeg beder Dig om endnu engang at laane mig Wunderhorn af Arnim og Brentano, jeg behøver ofte at mindes om den sande Folketone i denne Tid.

28/11 36.

Hvad figer Du om Capt. Baggesen, der har foresat sig at bryde en Landse med Enhver, der ikke vil tilstaae, at hans Fader var saa reen som Solen? Han kan saalænge vedblive at skrige paa Beviser for hvad der længst er beviist, at man endelig nødes til at opfriske nogle af de gamle Historier; jeg har et lille Udvalg til denne Brug liggende, men haaber dog ei for det første at behøve at gjøre Brug deraf; thi hans Skrigen imod de Modstandere, der aldeles ikke endnu have værdiget at bryde nogen Landse med ham, kan man lee ad. Jeg gad bare vide, om det Menneske har læst et eneste af de antibaggesenske Stridskrifter, man skulde næsten ikke troe det.

Din Ven C. H.

19. Dec. 1836.

I det Digt, der har til Overtskrift „Forfskiellig Attraae“, staaer 2 Vers, hvori jeg beder Dig at rette et Par Trykfeil, Versenes Indhold er følgende:

Han.

Hver Gang mit Blik sig svinged ud fra Vandet,
Da ønsked jeg at heise hviden Seil,
Dg skrive Kampens røde Skrift i Vandet,
Der min Bedrift fordobled i sit Speil.

Hun.

Hver Gang mit Blik sig svinged ud fra Vandet,
Da ønsked jeg, han stod paa nære Ryft,
Mens ubemærkt jeg stirred ned i Vandet,
Der suger ind hans Billed i sit Bryft.

Heri bør „suger“ rettes til „suged“, „svinged“ bør i begge Vers rettes til „svinger“.

Ræg Mærke til det Digt med Overskrift „Stedbørnene“,
og til det store Digt om „Hellig Olaf“.

Din Ven **Hauch**.

22/12 36.

Tak for Efterretningen om Waages tilkommende Udnæv-
nelse til Director. Saa er endelig den lange Uvished endt!
Men hvad kan man vente sig af ham? Thi at han er en
brav Mand er ganske godt, men endnu langt fra nok; der er
mange brave Mænd, der ikke due til at være Directorer hos os.¹⁾
— Præsterne gjøre Lykke i denne Tid, sandsynligviis fordi
man stoler mere paa deres loyale Tænkemaade, end paa Ju-
risternes. —

Det er noget forbandet Sludder, der staaer om mig i
Kjøbenhavnsposten. Troer den Hjel, at jeg selv er forelsket,
fordi jeg har digtet en Sang, som jeg har i Sinde at lægge
en fremmed Person i Munden i en Comedie? Skal Poesien
saaledes neddrages i Birkelighedens Land, da maatte Fanden
være Digter.

Din Ven **J. C. H.**

---

¹⁾ Sml. Kbhavnspost. 1837; Nr. 20, S. 80.

Nic. Fogtmann.

Sorøe d. 7de Febr. 1828.

Jeg har tegnet mig som Deeltager i Krypto-Clubben¹⁾, fordi jeg ikke troer, at man bør sætte sig i Opposition til Philisterne, naar man kan have Fred og Venstreb med dem for en ubetydelig Tribut. Forresten har jeg ikke i Sinde at komme i disse Forsamlinger uden en enkelt Gang som Tilskuer. Dette anfaae jeg mig forpligtet til at melde Dem, og jeg ønsker, at De vil meddele Hauch og Kuffen det ved Leilighed.

Deres hengivne

H. Fogtmann.

Jeg troer nemlig, at vi burde handle eens eller overensstemmende i den Henseende.

Kjøbenhavn d. 23. Aug. 1828.

Kjære Ven!

Naar jeg kommer til Sorøe, skal jeg fortælle Dem noget om min Reise til Norge. I Dag skriver jeg blot for at bede Dem, at De vil have den Godhed ved min Opvarterste at sende Bud til Rasmus Ledevogter i Lynge, og lade ham sige, at han skal møde med en Vogn paa Tirsdag (den 26de August) præcise Kl. 3¹/₂ om Eftermiddagen paa Kongens Nytorv Nr. 1 (o: Hôtel du Nord), for at høre mig til Sorøe. Jeg vil nemlig ligge Matten over i Roeskilde. Til min Opvarterste

---

¹⁾ Der foresloges nemlig en Fredagsaften-Klub for Sorø mandlige Indvånere. Fogtmann havde Ret, men så fortspillende Lærere trådte alligevel kun ind.

bedes desuden sagt, at jeg haaber at være i Sorø paa Onsdag inden Middag, d. e. inden Kl. 2 Eftermiddag, hvorefter hun haver sig at rette. Nu stoler jeg paa, at bemeldte Rasmus faaer dette Bud og at han henter mig. Jeg skal da, som sagt, enten Onsdag eller Torsdag=Aften fortælle Dem min Reises Udfald og bringe Dem adskillige Hilsener. Nu har jeg ikke Tid til at skrive meer. Formodentlig bringer jeg Dem ogsaa den lille Rinde=Friedenreich¹⁾. Lev vel og hils Deres Kone venstabeligt fra Deres hengivne

N. Fogtmann.

Forord. F—s Trofasthed i Karakteren viste sig bl. mg. N. også deri, at han lod sit Venstab gå over på Bennens Nærmeste. Som Prøve meddeles derfor dette blandt hans Papirer forefundne Brev fra min Broder Niels, død som Sognepræst i Tømmerup ved Kallundborg i 1842. Sm. S. 22 i Anmærningen.

Præstfjer d. 7. Febr. 1830.

Kjære Doctor Fogtmann.²⁾

Deres Høiarværdigheds Skrivelse af 26. f. M. overraskede og glædede mig, som i mere end 2de Maaneder ikke har hørt fra Rogen, men været som beleiret af Vinteren, og i den Tid oftere tænkt paa at skrive D. S. til og takke Dem, fordi De glædede mig og min Hustru med et Besøg, og siden sendte mig de vakre Tragoedier, af hvilke jeg især ynder Liber, fordi den ligner saa ganske det Malerier, Tacitus har udkafstet. Deres Brev betog mig ogsaa en Frygt, som min monosyllabiske Conversation let kunde vække, og som Deres hurtige Afreise syntes at bekræfte, at De kjædede Dem hos os. Deres Løfte om Gjentagelse af Besøget er mig dobbelt hjært, da det kommer fra en Mand, der i sin Lærebog vil, at Sandhedspilgen skal være uindskrænket (altsaa ogsaa af Høflighed).

Svad De skriver om Menings- og Lære-Frihed, vilde jeg ønske var alle academiske Læreres hjertelige Overbeviisning; men, naar Præsterne have aflagt en Ed, kan Man ei heller fortænke dem i, at de gjerne vil hævde den. En Fremadstriden kan vel gjøre Forandringer nødvendige; men gid Man hellere vilde vise, at symbolum Quicunqve og Art. 2. og

¹⁾ en Søn af en Fætter til mig, hvis Opdragelse jeg arbejdede på.

²⁾ Dengang endnu Lektor i Sorø.

9. af Confess. August. ikke længer fortjene at fremhæves, og altsaa heller kunne henligge ubenyttede, end med umild Haand ved Kongebud, Synode eller Disputats faae dem forandrede. Ved dette maatte mange redelige Præster hindres i deres Virksomhed, og de nye Bestemmelser sif aldrig de gamles Vægt. Jeg anseer det for let for enhver Præst at bevirke et Oprør, dersom der i Symbolerne skal forandres det Mindste, men høist vanskeligt at bringe Minoriteten i Menigheden til at bifalde endog den hensigtsmæssigste Forandring. Vi ville søge Guds Rige, og vi vide, at det er ikke af denne Verden; men nogen Forfatning maa dog dette Rige have, som den Enkelte ei kan forandre; nogle Kampmærker maae der dog være, hvorefter de Stridsmænd, som sille Skulder til Skulder, kunne rette sig og kjende hinanden. Men hvor sørgeligt er det, at hvad der skulde være Foreningsbaand mellem Brødre, der søge og forsøgte det Samme, stundom blir formulæ discordiæ; dog Misbrugen hæver ikke Nødvendigheden. De veed, at Præsterne aldrig opvarte med Andet end Fortællinger om deres Fattiglemmer, Skolevistatser o. s. v.; dette Exempel tillader De mig vel at følge, og derfor meddele Dem en Historie, der har stadfæstet for mig, at ligesom Man tidt forundres over at træffe Sandheder erkjendte i Oldtiden, hvor Man mindst venter dem, saaledes træffer Man hos sine Samtidige Bildfarelser, hvilke Man forlængst troede hendøde. — En for sin Legemstyrke bekjendt Mand i Raboefoguet Feuling bliver syg, troer sig forherjet af en Mand i mit Sogn, som ansees for Trolldkarl, angriber denne og forslaner ham saaledes, at en Deel af hans Blod blev drukket af Jorden (hvorefter Man skal kunne befrie sig fra en Trolldkarls Indvirkning). Vidner fattedes, den Forslaaede laae længe syg; men kom sig endelig uden hos Menneker at kunne faae Erstatning. Guds Raad ere vel, som Claudius siger, et tillukket Bærelse, hvor Mennekerne see gjennem Nøglehullet, og med megen Selvtilfredshed afgive deres videtur; men her var en Guds Finger, en Commentair over Esaia 55; 8, 9. Noget Tid efter kommer Maleficanten til Mølle, uforfigtigen stiller han sig paa et farligt Sted ved en Lem til at falde ned, Mølleren i mit Sogn, der ikke ventede Noget der, havde taget en Teglsteen ud, og lagt sin Bøsse an efter nogle Spurve; denne, som havde været ladet længe, gaaer af i Utide, og et Skud gaaer igjennem Laaret paa Forbryderen. Uden at ahne, hvad der har faaret ham, troer han sig rammet fra Hælvede, og styrter sønderknust til Jorden. — Det er et gandske eget Syn at skue Een, som før kun stolede paa sin Legemstyrke, denne berøvet, og derfor aldeles ydmyget. Sagen truede med Proces; men Eiler og jeg (de nærmeste Fredsdommere her paa Heden) stiftede et Forlig ved at erindre begge Parter om, hvad de skyldte Gud og hinanden. To Præster ved en Sygeseng, hver førende sif Sognebarns Sng, sluttende et billigt Forlig paa

Troe og Love, uden eet skrevet Bogstav bevirkende en hjertelig Udsoning, Lode mig erkjende, hvor langt behageligere en antagen Boldgiftsmands end en bestiftet Dommers Rald maa være. —

At Lindberg er frikjendt, glæder mig for Sagens Skyld og for hans egen; i denne min gamle Sidecammerad har jeg stedse høiagtet Ærlighed, Selvopoffrelse og en Flid, der ikke skyer de meest herculiske Anstrængelser. Glæde, at han efter sin Fader har arvet Oppositionslyge, som bringer Mange til at miskjende hans ædle Hjerte. — Vi fulgtes ad gennem øverste Klasse; men Skiebmen, som lod Eiler og mig blive sammen, kaldte Lindberg til en høiere Scene, hvor han har høstet megen Roes, men ogsaa druffet megen Galde. Allerede tidligen tog hans djerpe Character den Retning, som den til hans sidste Aandedræt vil følge. Som Skolediscipel havde han indrettet et Læseselskab blandt sine Meddisciple, skrevet en Forsatning, en vidtløftig Lovbog, bestemt haarde Straffe, og indsat næsten lige saa mange Embedsmand, som der var Medlemmer i Selskabet¹⁾ Rector Thorup, som vilde kjende Bøgerne, der circulerede, gif ind Selskabet, forfaldt i Bøde og yttrede sin Utilfredshed derover; men Lindberg paastod med en ualmindelig Frimodighed, at Thorup, hvem Ingen af hans Disciple har staaet saa nær som De (derfor kan D. S. maaffee ikke tilfulde vurdere hans Driftighed), skulde betale den ham af Tribunens Viator (Læseselskabet havde nemlig lutter romerfke Indretninger og Navne) dicerede Mulct af 4 Skilling. Jeg og en anden Discipel gif aldrig ind i hiint Selskab, uden at Lindberg tog os det fortrydeligt op. —

Jeg kaldte mig beleivet, og jeg er det; tænk Dem et stort Bærelse opfyldt med 24 Rugbrød, som hos en Bager, Bordene besatte med Melkebøtter, som i en Melkejelder, imellem Brød og Melk latinske og græske Autores, mellem Æl og Flesk, Tiendehøger og Prædikener en Præst, hans Pensionairer, Kone og Børn, fort Alt, hvad der ikke skal forberdes af Kulde sammenstuvet i eet Bærelse, som dog sjelden er gandske varmt. — Nu kan vi ikke tænke paa at frede Krattet om Tirs-kund Steen, *επει τὰ Χερσωνα νινά*. Jeg har altid anseet det for Tjenestefolks Lykke, at de vare stærkere end Herkabet, min Huusholdning har overbeviist mig om det Modsatte; mere udsatte for Kulde og flettere paaklædte blive de snarere syge; af mine 8 Tjenestefolk have de 7 været syge paa een Gang, og deriblandt det hele qvindelige Personale; men hvad ere slige Sorger mod det, Almuen lider? To fattige Børn have af Mangel paa Brændsel og Klæder ligget i Sengen siden 14 Dage for Sunn; Mangel paa Brændsel er almindelig; Møllerne kunne ikke male

¹⁾ f. Ex. Prætor, Tribun, Quæstor, o. lign. P. S.

for Fis, og megen Sammer vil spørges, naar et gunstigere Veir tillader Folk at høre Fremmedes Glendighed.

I denne Vinter har jeg læst Napoleons Levnet af W. S., Slaget ved W. inclusive; men synes ikke, at Beretningen om dette Slag stemmer med hvad samme Forfatter beretter om dette Slag i Paul's Breve. Niemeyer's Deportationsreise, af hvilken 2den Deel vrimler af historiske Feil, bragte mig til at tage fat paa hans Characteristif, men hvor dybt staaer ei hans Skildring af Pauli Character under Hugs. Neander's Kirkehistorie har glædet mig meget; Man troer selv at kunne være Dommer over en Tidsalder, ved at høre dens Repræsentanter tale; men et Spørgsmaal bliver det dog altid, om hver af de citerede Personligheder fortjener at være Repræsentant, og om Autor har været heldig nok til just at vælge Hovedsteder, som i Korthed udtale deres Overbeviisning. Forskjellen paa Esfener og Therapeuter, at Abgarus er et Bærdighedsnavn, at legio fulminea virkelig har eksisteret under M. A., og meget Andet var mig nyt.

Bil De talke Peder for hans Recension over Grev Esfer, der har glædet mig og mange Flere, og vakt det Ønske, at han oftere vilde betænde den historiske Bei. I Maanedskriftet har jeg troet at gjentfende Deres Høierværdighed i de første Recensioner over Busf og Muus.

Tak for Deres skjønnede Tale over Walling, som jeg idag har faaet. — Nu har jeg for længe misbrugt Deres Taalmodighed, og vil slutte med de hjærligste Hilsener til min Broder, hans Hustru og Deres Høierværdighed

fra

Deres med Høiagtelse hengivne
N. S. Hjort.

Kjøbenhavn d. 11de Sept. 1830.

Kjære Ven!

Hidtil har jeg intet foretaget mig, undtagen det, at jeg har søgt at orientere og acclimatifere mig her i Hovedstaden. Jeg har derfor ikke heller noget at fortælle; men jeg har noget at bede Dem om. Scharling skal nemlig have Bolig i Bogtrykkergaarden¹⁾, hvor han agter at flytte ind midt i October.

¹⁾ Kaldtes også Lilies Gård efter en tidligere Bogtrykker deri. Det er den, som støder op til Klosterporten. Det forrige Akademi havde nemlig flere ukloge luxuriøse Indretninger. Fra Akademiet af 1822—49 udgik en stor Mængde, og det værdifulde, Skrifter uden at det havde sit Trykkeri. Her havde F—, hvem Sch— fulgte, haft Embedsbolig.

Nu maa altsaa Herr Harder til den Tid flytte ned i mine forrige Bærelser, da Directionen udtrykkelig har erklæret Overeenskomsten mellem ham og mig for gjældende ifkun for min Tid. Da denne nu er forbi, er ogsaa hiin Overeenskomst hævet. Det gjør mig ondt, at Harder ikke kan beholde de Bærelser, som han har; og da jeg i en vis Henseende ved min Eigendighed eller Tjenstagtighed har foranlediget, at han nu maa flytte fra de Bærelser, som han ellers skulde have flyttet fra for et Aar siden, eller som han ellers ikke havde faaet til Beboelse: saa ønsker jeg desto mere denne Sag bragt i Rigtighed. Og jeg stoler paa, at De anvender Deres bona officia og al Deres Svada for at berolige Harder og for at bringe Sagen i Rigtighed. Scharling, som jeg har beroliget med dette Haab, har bedet mig at hilse Dem meget fra sig. Han har desuden Hilsener til Dem fra Niethammers¹⁾ og flere.

Man mener, at Cand. Koltzoff, som har faaet Udmærkelse ved alle Examina, og som er en født Lydsker, bliver Adjunct i Sorøe. Hans Fader maatte udvandre fra Hamborg, fordi han havde været et Slags Maire under Grev Hogendorp eller en anden af de franske Generaler.

Jeg har med stor Fornøielse læst Lützens Anmeldelse af Schmidt-Philbedes Bog²⁾, og jeg anseer samme for at være et langt betydeligere Skrift end Bogen selv. Siden jeg kom herind, har jeg intet hørt om Lützens Ansættelse ved Universitetet. Derimod tales der endnu om P. Møller.

Jeg beder Dem at hilse Deres Kone og mine forrige Colleger venstabeligt

fra Deres hengivne N. F.

E. Sk.

Blynyt melder jeg ikke, fordi det staaer i Aviserne; men Blynyt

1) Oberstudienrath Niethammers Familie i München.

2) Sml. ovenfor S. 61 i Anmærkningen.

fra Sorø staaer ikke i Uviserne, hvorfor jeg beder, at De vil melde mig slikt, forsaavidt det kan interessere mig.

Kbh. d. 18de Sept. 1830.

Kjære Ven!

Min Ulyst til at skrive Breve bliver bestandig stærkere; derfor maa De ikke ofte vente Brev fra mig. Men dette Brev maa jeg dog skrive som Svar paa et Spørgsmaal i Deres Skrivelse af 12te d. M.

De spørger nemlig, om De maa bestemme Prisen paa alle Ting, som skulle sælges. Herpaa svarer jeg, at jeg overlader Dem at bestemme Prisen eller at lade mine Efterladenskaber sælge ved en Auction, dersom en saadan holdes med det første enten i Sorø eller i Nærheden. Et af mine Vorde ønsker jeg mig dog forbeholdt til videre.

Saameget er egentlig mit Brev. Det øvrige er et Tillæg.

Scharling ønskede gjerne, at Hr. Harder kunde blive boende, naar Directionen vilde anvise ham en anden Leilighed. Jeg veed ikke, hvorledes Sagerne staae. Men det var maaskee bedst, at Harder protesterede, dog i al Submission, imod Flytningen.

Kolthoff skal være en Person, som ikke alene har udmærkede Kundskaber, men ogsaa en saare agtværdig Tænkemaade. Det vil derfor uden Tvivl være en Binding for Sorø Academies Skole at faae ham til Adjunct. Han forstaaer vistnok det danske Sprog lige saa godt som en Indfødt; thi han har været i Kbhvn. i 14 eller 15 Aar, og var kun ganske ung, da han kom her.

Dehlenschlägers nye Lystspil¹⁾ har ikke fundet Bifald. Kjøbenhavnsposten, et ubetydeligt, uselvstændigt Blad, har omtalt dets Modtagelse for fordeeltigt. Forf. har været meget

¹⁾ Trillingbrødrene fra Damask.

misfornøiet med sit Stykkes Skjebne, og har forandret en Deel deri. Det skal have hjulpet noget. Jeg for min Deel synes ikke meget om Stykket, dog er det ganske moerksomt at læse; men det er neppe for Theatret. Der har jeg endnu ikke været.

Der var et Par Aftener nogen Tumult, som især syntes rettet imod Føderne. Men Politiet har faaet det dæmpet med Lempe og i Stilhed. Kun Pøbel og Gadedrenge toge Deel i Tumulten. Alle retskafne Folk vare meget derimod, og derfor var der ingen Fare. Man seer, at denne Lyst til Oplob og Tumult er smittende, endog saa der, hvor man ingen Grund har til Misfornøielse. Men det er ikke forunderligt i en Stad som Kbhavn, hvor det vrimler af Dagdrivere, som ikke kunne faae bedre Moro end Tumult og Ødelæggelse.

Af Posgaru er der nu udkommet en ny Novelle, Germanos. Jeg har ikke læst den endnu. Ingen her i Kbhavn har endnu læst „die Liebesgeschichte“. Dersom De nu har brugt mit Exemplar, udbeder jeg mig det tilsendt, helst gjennem den Gyldendalske Boglade. Jeg husker nemlig ikke, om jeg forærede Dem det. I dette Tilfælde udbeder jeg mig samme tiltaans.

At P. Møller kommer herved, omtales næsten som afgjort. — Sibbern synes meget godt om Lützens Program; men der er i disse Tider kun Faa, som bekymre sig om, hvad han synes. — Han har paataget sig at recensere Mynster's Psychologie, som er et ypperligt lille Skrift, hvilket De ikke maa undlade at læse.

Deres hengivne N. F.

G. St. Mynster har skrevet en Indledning til Dogmatiken, eller en Bestemmelse af Begrebet Dogmatik, hvilken han vil lade trykke i Ulmann og Umbreit's Studien u. Kritiken. Den er nok for en Deel stilet imod Schleiermachers Send-schreiben til Prof. Rücke. Lev vel og hilß mine Venner og Bekjendtere!

Kjøbenhavn d. 25de Septbr. 1830.

Kjære Ven!

— — Scharling er eller har formodentlig været i Sorøe i disse Dage. Henrichsen kommer nok først efter Efteraars-Examens Slutning i Helsingør.

— Man siger, at Rudelbach skal være saa forhadet i Glauchau, at han er misfornøiet med at blive der, og skal ønske at komme derfra¹⁾.

Det har overrasket mig, at erfare, at Prof. Dr. Hengstenberg i Berlin er en ung Mand paa 26 Aar. Han troer imidlertid, at han er gammel nok til at correge alle andre Theologer. Naar jeg betænker, hvor ubefindig og iilfindet jeg var, da jeg var 26 Aar gammel, kan jeg ikke andet end ynke en Mand, som i den Alder træder ufaldet op som andres Tugtemester.

Deres hengivne N. F.

Kbhavn. d. 5. Oct. 1830.

Kjære Ven!

Jeg har meget travlt med Examen Artium, da jeg paa faa Dage maa gennemlæse og bedømme 360 Udarbejdelser, af hvilke nogle ere paa 8 Qvartsider. Jeg skal nemlig ogsaa censurere dansk Stil — dog maa jeg skrive disse faa Linier.

— — Examen Artium er den værste Tid for en Professor her ved Universitetet. Man er overlæst og maa være misfornøiet, fordi man maa ile altfor meget. Da Etatsr. Werlauff er bleven syg, skal Prof. S. Møller examinere Halvparten i Historie og Geographie. Derfor skal Clausen og jeg examinere hver Halvparten i Religion. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

¹⁾ Som bekendt nedlagde Rudelbach sit Embede d. 1. Sept. 1845, opnåede, ved Christian den VIII.'s Interesse, senere at blive Privatdocent ved Universitetet, og ansattes tilsidst som Sognepræst i Slagelse i 1848.

E. St.

I Morgen skal jeg samles til Censur med Etatsraad Engelstoft og Prof. Dehlenschläger; thi vi tre censurere den danske Stil.

Kjøbenhavn d. 12. Octbr. 1830.

Kjære Ven!

— — Hvorledes det er gaaet Korttrigh¹⁾ i det Hele, veed jeg endnu ikke. Men jeg veed nok, at han fik N. C. for latinst Stil²⁾. Han meente eller ventede, at han skulde faae Laud. for samme. Derimod faae jeg strax, at han ikke kunde faae mere end Haud.; men jeg kan heller ikke sige, at den var for god til N. C. I det Hele taget er han for tilbøielig til at være tilfreds med sig selv. Men denne Selvtilfredshed har vistnok faaet et Anæ ved hiint N. C., hvilket maaskee kan være til Gavn for hans personlige Character, endstjøndt det ventelig vil nedsætte hans Examenscharacter til Haud. ill. Men denne Hovedcharacter mener jeg dog, at han skulde være sikker paa. —

Angaaende det, som De melder om —s Familie, har jeg intet andet at sige end det gamle Ordsprog: Naar Skarn kommer til Ære, saa veed det ikke, hvor det vil være.

At Tauber ikke er bleven forbedret eller forandret ved sine Badefurer og Reiser, har ikke forundret mig.

Henrichsen er dog vel nu kommen til Sorøe. Han besøgte mig for nogle Dage siden. Han er uden Tvivl en grundig Philolog, som man med Fornøielse og Nytte kan tale med. Han synes at have en alvorlig Interesse for Ungdommens videnskabelige og moralske Dannelse.

Han fortalte mig, at Prof. Meisling nylig har skrevet til

¹⁾ En ung Engellænder fra Portorico, som i mit Hus forberedes, og så af mig dimitteredes til Kbhavns Universitet. Hans Navn var formodentlig i Bestindien omgjort fra Cartwright, en Bogmager.

²⁾ Fogtmann selv havde i Sorø i et par År givet ham Undervisning deri.

Universitets-Directionen, hvad han for 4 Aar siden sagde til mig, at han var en knækket Vilie.

Jeg har examineret 3 Gange ved Examen Artium, men har endnu 4 Gange tilbage. Den ene Gang maatte jeg af 11 give de 5 N. C. Det var Privatister. Kortrigt kommer jeg ikke til at examinere, hvilket er mig hjært. Derimod examinerede jeg Frølund, som jeg gav Laud. præ cet. Han har ogsaa faaet N. C. for latinisk Stiil. Men forresten har han staaet sig meget godt. Han havde i lat. St. iblandt andet begaaet den forunderlige Feil, at han havde oversat For-glemmelse ved lethum, hvilket han har forvevlet med det græske λήθη. Maaskee De ved Leilighed vil fortælle Prof. (Strup¹) dette og hilse ham venstabeligt fra mig.

Deres hengivne H. S.

(Til Forståelse af flere karakteristiske Uttringer i de nærmest følgende Breve indrykkes her 2 Breve fra Direktør Estrup. Jeg har holdt alle disse Enkeltheders Meddelelse for en streng Pligt imod Borgerfamfundet, imod Sandhedskjærligheden, og imod Historien, til vore daværende Småjobsteders Skilbring, og Fremstillingen af den alm. menneskelige Sværtedrifts store Udbredthed.)

I.

Sorøe d. 14. Oct. 1830.

S. T.

Hr. Prof. Dr. Hjort.

Jeg har ikke været saa heldig at træffe Dem hjemme i Dag og fører derfor Pennen i et for mig og for Dem og for alle, som holde af Fogtmann, ubehageligt Anliggende. Min Skriver²) fortæller mig i Dag, at Gartner —s Tjenestepige nævner for al Verden Fogtmann som Fader til det Barn, hvormed hun er frugtommelig. Enten er hun en Løgnerske og bør tiltales derfor, eller hun er det ikke, og udlægger hun F— som Barnefader i sin Tid og beediger det, da er ikke blot hans gode Navn forspildt, men ogsaa hans Embede. Det er aabenbart, at F— bør underrettes om Sagen, for at han i ethvert Tilfælde kan tage

¹) Estrup havde nemlig i flere Aar tagen sig alvorligt af Frølund (den nuværende bekendte Politikus), da han, en Søn af Bæveren i Sorø, fra Gartnerdreng i Sorø Al.'s Have først gik til Jonstrup Seminarium og senere tog Artium og blev teol. Kandidat.

²) Den Side 74 nævnte Sviger søn af Biblioteksuddet.

sine Forholdsregler, og, hvis han er skyldig, som jeg ikke troer, bringe det derhen, at Pigen bortsiernes herfra og udlægger en anden Barnefader¹⁾. Jeg er ikke intim nok med F— til at skrive til ham derom; paa den Post, paa hvilken jeg staaer, og i de Forbindelser med Directionen, som jeg har, vilde maaskee et Brev fra mig i den Anledning gravere F— for meget. Jeg troede, at De bedre kunde lade Deres Advarsler indflyde i Deres Correspondance, fordi De allerede corresponderer med F—, er mere privat Person end jeg i Sagen, og levede paa en fortroeligere Fod med ham herude, end jeg. Skriv endnu i Dag, hvis De billigere, hvad jeg her har nyttet. Vale.

t. t.

H. Strup.

II.

Tak for Meddelelsen fra Fogtmann. Jeg troer saa vel om ham og er ham saa hengiven, at jeg efter denne Erklæring aldeles ingen Fiid fæster til Rngtet, og fortryder, at jeg et Dieblik har fæstet Fiid dertil. Hvorledes stulde Fogtmann i et Brev til en Fortrolig nytte sig saaledes, naar han ikke var reen?

— — Om Overlædselen af Academiets Locale til Concertselskabet heller ingen Resolution i Dag! Men jeg mener dog, at det spø rati kan benyttes indtil videre. Jeg har anbefalet Ansøgningen, men dog gjort opmærksom paa nogle Betæneligheder, som jeg forhen har havt mod disse Øvelser. Dixi et liberavi animam meam. Jeg skal vise Dem min Indstilling ved Leilighed.

Fire nye Professorer ved Universitetet: P. Møller — med 1200 Rd.; Nathan David — med 800 Rd; — Eschricht og Møhl. Jeg har faaet den kongelige Resolution, at Kielsen, Hauch, Bredsdorff og Voigt²⁾ faae med Algerd.=Institutet paa Mørup at bestille, og erholde 100 Rd. for hvert Curfus af Forelæsninger for disse rustici. Disse ere Hovednyhederne med Posten i Dag. God Morgen! Deres hengivne

H. C.

Hermed følger endnu et Heste af Geogr. Ephemeriden, som jeg ikke troer De har havt.

Kbh. d. 16. Dec. 1830.

Kjære Ven!

Tak for Deres Brev af 14de d. M. Jeg erkjender med Taknemmelighed Deres og mine øvrige Venners Omsorg for

¹⁾ En vakker ung Svend hos Pigenes Husbond erklærede sig snart for den Skyldige, blev strax efter syg og døde af (Uergrelse og) Nervefeber.

²⁾ en Landinspektør, som boede i Sorø.

mit gode Navn og Rygte. Men da jeg er mig bevidst, at jeg ikke har forseet mig, hverken med den omtalte Pige eller med noget andet Fruentimmer, saa foragter jeg aldeles saadanne Rygter og vil forholde mig ganske rolig derved, og jeg beder, at De ved Velighed vil give eller meddele mine Venner og Bekjendter denne Erklæring og Forsikkring. Det eneste, jeg vil gjøre ved denne Sag, er, at jeg vil skrive det samme til Justitsraad Gynldenfeldt¹⁾, hvem jeg skylder Svar paa et Brev om hans Søn. Jeg er saa vant til at blive mistænkt og ilde omtalt, at jeg er aldeles ligegyldig derved, naar jeg, som her er Tilfældet, veed mig fri. Jeg beder, at De vil forholde Dem lige saa ligegyldig og rolig og ikke foretage Dem noget Skridt videre i den Henseende.

I Dag mødte jeg Mag. Lindberg²⁾ paa Nørrebro og talte med ham. Vi talte ganske venstabelig sammen, og vi hittede paa begge Sider vore høist afvigende Meninger med den største Kølighed. Det fornøiede mig, saaledes at tale med ham, skjøndt der udrettedes intet derved; thi han vedbliver at rase mod Clausen. Men han gjør det med en frygtelig Kulde.

I Gaar talte jeg med Kortright. Han har endnu ikke været oppe med Meget til mundtlig Examen. Han syntes nu at være ganske rolig. Dersom han ikke faaer mere end eet Haud. til sit N. C., saa kan han endnu faae Laud. til Hovedcharacter.

I Morgen skal der holdes Bispevielse i Frue Kirke. Jeg er indbudet dertil ligesom alle andre Professores ordinarii. Man indbydes dertil af 2 Præster i Ornat, som kjører omkring i Kareth.

Efterretningen om Opdagelsen af Østergroenland eller Gammelegroenland er overraskende og yderst mærkelig. Det skal være ganske vist, at Capitain=Lieutenant Graah har opdaget dette Land og fundet Indbyggere der. Men meget meer er endnu

¹⁾ Byfogden i Sorø.

²⁾ Begge vare de dimitterede fra Ribe Skole af Rektor Thorup.

ikke bekjendt. Kongen skal være særdeles glad derover. Jeg har i disse Dage næsten ikke kunnet tænke paa andet, endstjændt jeg har meget andet at tænke paa.

Lev vel!

Deres hengivne N. F.

E. Sk. Da Gartner —s Tjenestepige vistnok ikke kan have nogen anden Hensigt med sin falske Angivelse end Fordeel, i det hun sagtens formener, at hun kunde faae Penge for sin Trusel, saa falder maaskee den hele Sag bort, naar hun faaer at vide, at hun har gjort en falsk Regning. Men enten det nu er Havn eller Egennytte, der driver hende, vil jeg ikke give hende en Skilling for hendes Røgn. Skulde hun drive sin Uforstammenhed saa vidt, vil jeg ikke vågre mig for en Eed, som jeg skylder Sandheden og min Ære. Dette maa De sige til hvem De vil. Lev vel!

Kbh. d. 30te Oct. 1830.

Kjære Ven!

— — Examen Artium er nu tilendebragt. Af 183 Anmeldte afmeldtes 3. Af de øvrige 180 rejiceredes 6, og 5 forlode Examen. Af de tilbageblevne 169 fik 100 Laud., af hvilke 6 indkaldtes, 66 Haud. og 3 N. C. Baade Kortright og Frølund fik Haud. til Hovedcharacter, fordi de havde et Par Haud'er til deres N. C. for latinist Stil. Forresten er Frølunds Haud. ligesaa godt som mangt et Laud.

Derksom jeg kan stole paa et Brev, som een af mine Venner i Sorøe har skrevet mig til, saa er det min forrige Opvarterfke, der har udbredt de bekjendte Rygter om mig; ogsaa skal Fru — have antaget sig deres Udbredelse. Jeg kan, som jeg forhen har sagt, være rolig ved disse Rygter, fordi de ere usande. Og jeg anseer det for rigtigst, at man ikke gjør noget videre derved; thi det vilde blot give Røggen længere Liv, da den ellers maa døe af Mangel paa Næring. Jeg beder Dem derfor, at De ikke af Iver for mig tager Dem Sagen for nær, men behandler den med rolig Foragt. Forresten ønskede jeg nok at

vide, om min Dpvarterſke virkelig havde Deel i Rngtets Udbredelse; thi deraf vilde det være afhængigt, om jeg ſkulde underſtøtte hende noget i Fremtiden, eller ikke. Men dette er vel ikke ſaa let at komme efter. En forfærdelig Bagtalelseslyſt har jeg ofte mærket hos hende. Maaſkee hun nu har givet denne Luft imod mig. — Hvad ſiger Hauch til Recenſionen i Maanedſkriftet? Og hvad ſiger De dertil? Ved en Samtale med een af Redacteurerne fik jeg det ud, at Forf. til Recenſionen, eller Anmeldelſen, er „der groſe Ubefaannte“¹⁾. Deraf ſluttes jeg, at det er den ſamme, ſom anmeldte Dehlensſchlägers Carl den Store. Bedømmelſen af Don Quans Character ſynes mig iſær ubillig og urigtig. Maanedſkriftet vil ogſaa levere en Recenſion af Hamadryaden, hvilken bliver nok endnu meget ſkarpere.

Det glæder mig, at Henrichſen har nærmet ſig til Wiſter. Det Paſſerede²⁾ kan vel ikke glemmes; men Bitterheden kan udſlettes ved Godmodighed, ſaa der bliver intet Nag tilbage; og dette er meget vigtigt, ſom man altid bør beſtræbe ſig for, ſaaavidt det er mueligt.

Conferentsraad Jeſſens³⁾ Død beklages meget. Endnu veed man ikke, hvo der bliver hans Eftermand. Der tales om Conferentsraad Collin; men andre mene, at det bliver Juſtitsraad Fedderſen⁴⁾.

Deres hengivne N. F.

Kjøbenhavn d. 1ſte Novbr. 1830.

Kjære Ven!

For de meddeelte Oplyſninger takker jeg. Det er bedſt at lade Folk ſnakke ud. Jeg mærker ellers, at man bruger ganſke

¹⁾ En Stund betegnedes derved Mag. C. A. Thortſen i Helsingør. Se Mdf. f. Litt. B. 4, S. 279—98.

²⁾ Den for Filologer bekjendte Polemik imellem dem i Anledning af Wiſters Magiſterdiſputats om den deſſigſte Apols Drakel. 1827.

³⁾ Frederik VI.'s mangeårige Kabinetsſekretær og tildeels Fortrolige.

⁴⁾ Jeſſens Stiſſon.

befynderlige Argumenter i Sorø. Især er Fru —s Argument mærkværdigt. Thi deraf kunde man slutte, at man ikke kan rose en Pige for Sædelighed, med mindre man har søgt at forføre hende. Af fordærvede Mandspersoner har jeg vel hørt deslige Argumenter. Dog dette er noget, som jeg ikke vil tale mere om eller tænke mere paa. At Fru — var ilde stemt imod mig, har jeg længe mærket, men jeg troede dog ikke, at hun var i den Grad forblindet af Brede. Dog det gaaer vel nok over. At jeg i visse Dele kan have Skinnet imod mig, vil jeg ikke nægte; men videre gaaer det ikke, og dette Skin selv kan kun den mindre Velsindede tage for Sandhed. Men jeg haaber, at selv det falske Skin, som adskillige af mine Handlinger have faaet, vil forsvinde af sig selv. Herefter vil De derfor ikke høre mere om denne Sag fra min Side. Jeg takker Dem endnu engang for Deres venstabelige Deeltagelse og Deres gode Omsorg i den Henseende.

Jeg er bleven anmodet om at redigere og udgive Litteraturtidenden; men jeg tør ikke paatage mig dette Arbejde; thi deels har jeg ikke Tid dertil, og deels kan jeg ikke gjøre Regning paa meget Bidrag fra Andre. Litteraturtidenden vil saa, siger man, gaae ind. Maaſkee det var godt, om den gik ind paa nogle Aar.

Forresten finder jeg mig vel tilfreds i mit nye Logis. Jeg føler mig i det Hele langt lykkeligere her end i Sorø, hvor jeg havde mange Ubehageligheder at trækkes med, som jeg er glad ved at være sluppet fra. En Deel af disse Ubehageligheder vilde dog nu være ophørte, hvis jeg var der, da Director Tauber er borte¹⁾; men nogle fulgte ogsaa af mine personlige Forhold og af Byens Bestaaenhed. Dermed dadler jeg ikke Opholdet i Sorø i Almindelighed; thi det har ogsaa mange Fortrin for

¹⁾ Til F.'s Embede hørte, som før sagt, at være Lærer i Latin i Fællesskab med Direktoren; men Dir. T. — var så overordentlig forskjellig fra F. — i Læse- og Handlemåde, i pædagogisk og videnskabelig Grundfætning og i det hele Bøsen, at F. — stadigen måtte overveje, hvorledes Sammenstød skulde undgås.

Opholdet i Kbhvn. Men for mig er det i mange Henseender bedre at være i Kbhvn. Smidlertid har jeg dog endnu ingen Omgang herinde, der er mig saa behagelig som adskillige forøiste Venners, hvilke jeg ikke behøver at nævne. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

Kjøbhvn. d. 9de November 1830.

Mohl blev begravet i Gaar. Hans Ulykke var, mener jeg, nok den, at han arbejdede for meget om Natten. Han fandtes meget baade som Videnskabsmand og som Menneſke. Han havde mange Venner, og fulgtes af saamange til Graven, som neppe nogen saa ung Mand er bleven fulgt af. — Det er ganske godt, at Hauch har beroliget sig med Hensyn til Recensionen over hans Dramaer. Saavidt jeg kan mærke, vil Recensionen af Hamadryaden endnu blive langt strengere og haardere.

Det fornøier mig i en vis Henseende, at De erkjender, at det Tillæg, som De faaer til Deres Gage, ikke tillader Dem at gjøre store Udgifter. Thi jeg blev bange, da Prof. Clausen fortalte mig, at De vilde gaae ind i Kunstforeningen, fordi De havde faaet Tillæg. Jo mere Tillæg man faaer, desto mere maa man spare; ellers gaaer det galt. Det fik Myrup at vide, som man kan læse i hans Levnetsbeskrivelse. — Nu kommer jeg tilbage til det Foregaaende. Det undrede mig meget, at De kunde troe, at Prof. Molbech havde skrevet Recensionen over Carl den Store; og det fornøier mig, at De nu er kommen tilbage fra den Mening. Smidlertid er det mærkeligt nok, at ingen af Redacteurerne, paa Prof. Petersen nær, veed, hvem denne i mine Tanker mærkelige Recensent er. Denne Recensent er derfor virkelig anonymus¹⁾.

Conf. Dr. Mynster har læst Posgarus Liebesgeschichte. Han troer, ligesom jeg nu, at Forfatteren er en af Steffens's

¹⁾ Rec. var, som ovenfor oplyst, daværende Adj. Mæg. Thortsen i Helsingør. NB. Mærkelig og Udmærket ere ikke Synonymer.

Omgangsvenner, og at den store Liighed mellem Steffens og Posgaru kommer deraf. Især brugte han det Argument, at Steffens ikke var saa bange af sig, at han vilde skjule sig under et falsk Navn.

Jeg beder Dem hilse Deres Kone og andre Venner fra
Deres hengivne N. F.

Kbhvn. d. 30te Novbr. 1830.

Kjære Ven!

Hvad Badens latinste Grammatik angaaer, da forlanger jeg aldeles ikke, at De skal forsones med den, som De skriver; men jeg er enig med Dem i, at den har store Mangler som Lærebog betragtet. Men jeg paastaar alligevel, og deri er Prof. Madvig, som ellers har meget imod Badens latinste Grammatik, enig med mig, at den endnu er den bedste latinste Skolegrammatik, som vi have; og derfor have vi vel ogsaa et Erfaringsbeviis deri, at den har holdt sig mod de andre. Prof. Madvig har just i Dag sagt mig, at han var ganske enig med mig i, at der hverken paa Dansk eller Tydsk er skrevet nogen latinste Grammatik, som man kunde ønske at sætte i Stedet for Badens; men alligevel ønsker han, ligesom jeg, en bedre, og haaber, ligesom jeg, at vi faae en bedre enten af Overlærer B. Borgen eller af G. A. Dichman. Nu veed De min Mening. Jeg haaber, at De heraf indseer, hvorfor jeg er vedblevet at udgive Badens latinste Gramm. En ny latinste Gr. havde jeg hverken Tydsk eller Tøne til at skrive, og jeg kjendte ingen bedre, som jeg kunde oversætte, hvilket jeg vilde have gjort, dersom jeg havde kjendt en saadan. De vil ogsaa deraf see, hvorledes og hvorvidt jeg har roest og kunnet rose Badens latinste Grammatik. Denne Roes er aldeles relativ, men som saadan baade grundet og ikke ubetydelig. Det mig tiltænkte Dryppebad vil ikke nytte noget. Hr. Algreen-Ussing har endogsaa engang med Rette skrevet, at det ikke kunde nytte at støde mig i en Morter. Derfor ønsker jeg, at De ikke gjør Dem nogen Uleilighed dermed.

Endskiøndt jeg havde besluttet ikke at skrive mere om det falske Rngte, for hvis Opklaring og Gjendrivelse jeg er Dem meget forbunden, saa maa jeg dog endnu tilføie, at jeg har eftertænkt, hvad Fru — kunde mene med Aftenbesøg hos hendes Pige, og jeg har ikke kunnet finde eller tænke mig anden Anledning til saadan Tale, end maaskee den Omstændighed, at det vel er hændet sig et Par Gange, at jeg er kommet til hendes Mand, for at besøge ham, om Aftenen, og ikke har truffet nogen hjemme undtagen Pigen; men det er at drive Medicancen vel vidt, at kalde slikt Tilfælde Aftenbesøg hos Pigen. Men nu maa det ogsaa være nok herom! Jeg troer, at Fruen især blev vred paa mig for Bosgarus Novelle die Liebesgeschichte. Manden selv blev meget misfornøiet med, at jeg roste denne Bog saa ubetinget. De troede maaskee, at det var en indirecte Fordømmelse af Deres eget litteraire og artistiske Væsen. Han er mig personlig i kjær Erindring, og hans Kone har jeg intet videre imod. I det Hele er der intet, som jeg skyer mere end at bære Nag til nogen. Jeg kan godt taale at lide nogen Uret. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

G. Skr.

- Nr. 1. Hertugen af Augustenborg er kommen hertil, som man mener, i Anledning af de constitutionelle Bevægelser.
2. Prinds Christian blev forleden Dag kaldt til Statsraadet, hvor han sad da for første Gang.
3. Der skal være indkommen Petition fra Ridderfabet i Holsteen om en Constitution, men den skal være affattet i de meest moderate Udtryk. — Der er meget at betænke i denne Tid. Gud give Bedkommende Visdom til at betænke det ret! Lev vel!

Kjøbenhavn d. 4de Decbr. 1830.

Kjære Ven!

Prof. Madvig er ikke syg. Jeg talte igjen med ham i Gaar. Men han lider af og til af Hypochondrie og af Skrupler. Det er beklageligt; men jeg troer dog ikke, at det

er farligt. Det Værste er nok overstaaet. — For Deres politiske Troesbekjendelse takker jeg. I det Hele er jeg enig med Dem. — Canzeleirath Vornsen er bleven arresteret paa Sylt uden Modstand og skal være bragt til Rendsborg. — Iøvrigt rasjonerer man saaledes: Holsteen kan ikke faae en Constitution, uden at Slesvig ogsaa faaer en Constitution, men Slesvig kan ikke faae en Constitution, uden at Danmark ogsaa faaer en Constitution o. s. v.¹⁾ Forresten mene de indsigtsfuldste Mænd, at vi maaskee vare slet tjente med en Constitution. I Throndhjem skal der have været Oplob, hvorved der blev raabt: Leve Frederik den 6te! Er det ikke mærkeligt? —

Angaaende det vel bekjendte Rngte vil jeg tilføie dette: a) Jeg vil bede Dem at forsikre Estrup, dersom De skulde finde en passende Leilighed dertil, at han har misforstaaet mine Ord, da jeg skrev ham til, at jeg maaskee ikke altid havde iagttaget den nødvendige Forsigtighed; thi dermed meente jeg intet bestemt Tilfælde, men dermed meente jeg i det Hele, at mine stadige Aftentourer og min eensomme Ledemaade kunne ansees for at være stridende mod den Forsigtighed, man skylder sit gode Navn og Rngte. Det omskrevne Tilfælde, hvor jeg skulde have mødt en ved Navn P—, er aldeles opdigtet. Jeg veed ikke engang, hvem denne P— skulde være. Sa! jeg veed, at det umueligt kan være sandt; thi i hiin Granlund spadserede jeg aldrig, ligesom jeg aldrig spadserede med noget Fruentimmer. Det er mig et mærkeligt Exempel paa, hvorledes Folk kunne lyve. Men det undrer mig ikke. Naar slikt et Rngte først kommer op, saa ville alle sætte noget dertil. b) Det Dem nævnte Tilfælde med en Zfr. Galschjot²⁾ er aldeles fordreiet. Jeg husker, at noget lignende har fundet Sted, men det var noget aldeles uskyldigt. Det vil sige, jeg husker nok, at jeg engang traf samme Somfru, da jeg vilde spørge efter min og Prof. Ingemanns fælles Kudsst, fordi jeg

1) Dette blev, som bekjendt, senere Frederik den Sjettes Hovedargument for Stenderinstitutionens Indførelse.

2) En Slagtning af Prof. Ingemann, som oftere besøgte hans Hus.

vidste, at Ingemann var fjørt bort, og fordi jeg ikke vidste, om min Kudst, som jeg nu selv vilde bruge, var fjørt med ham eller ikke. At der ikke var noget ondt deri, og at det ikke var sildigt om Aftenen, det er vistnok. Alt dette har Poeten¹⁾ eller hans Muse lagt til. Forresten troer jeg, at Folk siger slikt mere, fordi det morer dem, end fordi de ville mig ilde. Men det er meget beklageligt, at slikt kan være. Nu ønsker jeg virkelig, at jeg kunde undgaae at tale mere om denne Sag. Lev vel!

Deres hengivne **N. F.**

Kbhavn, d. 7. Decr. 1830.

Kjære Ven!

Da jeg i mit sidste Brev sagde, som jeg meente og ønskede, mit sidste Ord om de Sorøiske Rygter, havde jeg i min Travlhed overseet den Anecdote, som En skal føre om (Tjeneren) Lars's Pige i Akademistboligen. Om den gjælder det samme som om Tilfældet hos Ingemann: nihil est, quin male narrando possit depravari. Jeg erindrer nemlig vel, at jeg flere Gange, da jeg havde Opsynet i Akademistgaarden, maatte forbyde een af Tjenerens Piger — hvilken det var, huster jeg ikke — at lukke Gade-Døren, fordi hun vilde lukke den længe før Tiden; hvorfor jeg ogsaa tilsidst, hvilket jeg burde have gjort først, sagde det til ham, at han maatte have Tilsyn dermed. Nu kan jeg tænke, at een eller anden har fundet sin Regning ved at give Sagen den omtalte Bending. Jeg troede, at jeg burde melde Dem dette. Forresten bliver dette dog nu mit sidste Ord om disse Rygter; thi jeg har andet at bestille end at fægte i Luften, og det er dog en Fægtning med Luften at fægte mod Rygter. Man maa lade dem drive som Skyer og Taager. De ville nok forsvinde engang med det første. Lev vel!

Deres hengivne **N. F.**

E. Sk. 3 Aftes var jeg i det saakaldte Professor-Selskab hos Prof. Clausen. Der hørte jeg, at alle misbilligede

¹⁾ Herved mener F — naturligvis det foranste Ryttemageri i Almindelighed. — Jeg selv havde foresat mig: denne usle Klaffer skal ikke sejre.

Heibergs Stykke i flyvende Post, hvori han ogsaa har stikket paa Dem og Hauch. Navnligen misbilligedes det meget af Prof. Peterfen, Schmidten og David, hvilke ellers ere Heibergs gode Venner. Desto mere troer jeg, at De ingen Notits bør tage deraf.

Kbhvn. d. 18. Decbr. 1830.

Kjære Ven!

Jeg har endnu ikke læst Baggens Gjenganger, et i disse Dage udkommet Skrift. Men det finder almindeligt og stort Bifald hos vore største Æsthetikere og Kunstdommere. Man beundrer det og roser det og anbefaler mig det til Læsning. Endnu har jeg ikke faaet Tid. Man kan ikke begribe, hvem der kan have skrevet det. Jeg haaber, at De snart faaer det, og jeg ønsker da at høre Deres Mening.

I Mandags var jeg til Middagselskab hos Confessionarius Dr. Mynster. Mellem os sagt, gif det der altfor luxuriøst til. En 10 à 12 Retter og 6 Slags Biin! Er det passende? Det gjorde mig ondt. En saadan Mand burde give et andet Exempel. Det er en anden Sag, naar der er een eller anden Høitidelighed. Men dette var et simpelt Gilde. Dog derom maa De ikke tale, uden maaskee til Deres Rone. Jeg anseer det for en vigtig Pligt i vor Tid at give Exempel paa Tarvelighed.

Lev vel! Deres hengivne **N. F.**

Kjøbenhavn d. 1ste Jan. 1831.

Kjære Ven!

— — — I Gaar fik jeg ogsaa Brev fra Prof. Estrup. Da han meldte mig, at han endnu ikke havde faaet Gjengangerbrevene, sendte jeg ham et Exemplar, som jeg ogsaa bad ham levere til Ræfesen, naar han selv havde læst det. Af ham vil De altfaa om en Dags Tid, mener jeg, kunne erholde disse Breve, dersom De ikke har faaet dem før. Men det kunde ikke falde mig ind, at jeg skulle behøve at minde Sekretair Deichmann om at sende Dem en saadan Bog, som

gjorde saa stor Opsigt, og som har været averteret til Salg i Aviserne. For et Par Dage siden fortalte Sekr. Deichmann mig, at han i en 14 Dage ikke havde sendt Bøger til Dem, fordi der ikke havde været Bud fra Sorø. Hvorledes det kan hænge sammen, veed jeg ikke¹⁾.

Jeg troer, at De feiler meget i Deres Mening om Prof. Sibberns Deeltagelse i P. Møllers Nedkaldelse hertil. Det, som har bestemt S. især til at virke for P. Møller, er uden al Tvivl følgende: 1) at P. Møller er Philolog, 2) at P. M. var utilfreds med at være i Norge, 3) at Prof. Sibbern i ham har en trofast Ven, som han savner meget. De to sidste Grunde have nok især været de bestemmende, eller de meest virkende, endstjændt jeg gjerne vil troe, at Sibbern selv troer, at den første Grund var den vigtigste. Det synes virkelig, at Prof. S. ønsker meget, at der var her en anden Philosoph, som havde et eget System. Han har endog saa sagt mig, hvad han sikkert meente, at han vilde have interesseret sig mere for Lützens Ansættelse, dersom han havde læst hans Program før. Sibbern er ærlig, og han yttre ingenlunde andet, end hvad han mener.

At De tier til Directionens forandrede Bestemmelse angaaende Lovsangsalens Afbenyttelse, kan jeg ikke kalde egoistisk, som De selv kalder det; men jeg vil snarere kalde det sympatistisk. Thi Directionen har uden Tvivl, om den endog saa skulde have feilet i ikke at erindre den første Bestemmelse, meent, at begge Dele kunde forenes eller bestaae ved Siden af hinanden, i det den uden Tvivl har antaget, at Musikøvelserne kunde foretages hver anden Søndag, og Elevernes Morstid eller Lyftighed hveranden Søndag. Naar disse Lyftigheder holdes inden visse Grændser med Hensyn til Tid og Nytte, synes de mig meget hensigtsmæssige; hvorfor jeg troer, at man bør

¹⁾ So, den Gang vare Kommunikationsmidlerne så simple endnu, at man fik de fleste Bøger i Sorø med Fragtmænd, som hjørte i Ny og i Næ til Hovedstaden.

gjerne give noget efter af den strenge Ret for at fremme dem. Og jeg tvivler ikke paa, at der vil blive f3rget for, at disse Forfriffelsestimer blive anvendte paa en passende Maade. S3vrigt er Confessionarius den eneste i Directionen, som har nogen Sukommelse i saadanne Sager. Jeg tvivler ikke paa, at han ogsaa nok husker dette, og at han vil vide at forsvare det paa en tilfredsstillende Maade; thi det har jeg m3rket, at han veed at gj3re ved alt, hvad han gj3r. Paa en tilfredsstillende Maade vil sige paa en saadan Maade, at man ikke kan sige noget derimod, men faaer Skam tiltakke. Det har jeg oftere bem3rket.

At C. Molbech og Publikum har misforstaaet Hauch's Satire i Babil. Taarnbygning, vil jeg gjerne indr3mme; men det forekommer mig, at et Digt af den Natur, som skal gj3re den tilsigtede Virkning, maa v3re saaledes skrevet, at det ikke faa let kan misforstaaes¹⁾.

Det er forunderligt at h3re de mange Gissninger om Forf. til Gjengangerbrevene. Man har gjettet paa S. E. Heiberg; men ham er det ingenlunde; paa Meisling, Prof. von Schmidten, Prof. D. Bang, Prof. Smith paa Falster, Thiele, Bre Dahl i Bor3d, o. s. v., o. s. v. Prof. Heiberg selv mener, at Forf. er den samme som Forf. til Amors Geniestreger; men faa er det igjen Sp3rgsmaalet, hvem denne er²⁾. Den illuderende Efterligning af Baggesens Brevstil³⁾ og den uigjennemtrængelige Anonymitets Hemmelighed og visse pikante Personligheder og mange sindrige Ytringer give disse Rimbreve en Interesse, som de neppe fortjene med Hensyn til deres Tendes. Dog derom vil jeg ikke d3mme. Thi maastee Ten-

¹⁾ Det var, me judico, 3benbar Hauchs Mening at sigte Heiberg for at optr3de med falske nymodens P3st3nde, hvilket det ogs3 tr3ffende lykkedes ham at satirisere over.

²⁾ Sml. mine Betragtninger over dette Sp3rgsm3l i Krit. Vdr. Litter. Afd. Bind 2, S. 194—227.

³⁾ o: Epistel- og Rimbrev-Stil.

dentsen er ganske god; men den baggesenke Poesie og Kritik synes mig dog at være stillet i et altfor urimelig gunstigt Lys.

Det er et langt Brev fra en Mand, som har meget travlt. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

E. S. Jeg beder Dem meget at hilse Lützens og Hauchs fra mig.

København. d. 8. Jan. 1831.

Kjære Ven!

Selv efter Deres Bemærkninger i Deres behagelige Skrivelse af 2den d. M. kan jeg endnu ikke andet end mene, at De i Deres første Skrivelse havde dømt urigtigt om Sibbern (Professoren); thi man kan ikke ansee det for Mangel paa Ærlighed, at een ikke kjender sig selv ganske noie, naar han kun er sig bevidst, at han vil handle efter bedste Indsigt og Skjønnende, og naar han ikke skjuler sin ham bevidste Hensigt (Immo! P. H.). Iøvrigt troede jeg nok, at De ikke meente det ilde med ham; men det er ikke altid nok.

Confessionarius Mynster har nu udgivet paa Dansk særskilt sin Afhandling „om Begrebet af den christelige Dogmatik“, som vel med det første bliver at læse paa Tydsk i Ulmann og Umbreits Studien u. Kritiken. Det er en meget vel skreven Afhandling, som indeholder mange gode Bemærkninger.

Da De har gjort mig den Tjeneste at melde mig en Deel Rygter fra Sorøe, vil jeg til Gjengjæld ogsaa melde Dem eet derved, nemlig det, at Prof. Estrup er bleven forlovet med Frøken Eleonore Stemann¹). Jeg vil dog ikke sige Dem, hvem der har fortalt mig det, og jeg beder Dem ikke at tale derom. Jeg anfører det blot som et Exempel paa Rygters Troværdighed. — Jeg hører fra flere Sider, at Vægen Estrups

¹) Den mellemste af Statsminister P. C. Stemanns fem Døtre, hvoraf ialt tre bleve giste, den ældste med Gen.-Krigs-Komm. Rosenørn, de to yngste, efter hinanden, med Kammerer Soach. Keergaard til Svenstrup.

Død har gjort et stærkt Indtryk paa Broderen i Sorø, saa at denne Sorg ikke har været uden skadelig Indflydelse paa hans Helbred. Det gjør mig ondt.

Endnu veed ingen, hvem Forf. til Gjengangerbrevene er. Baade Biskop Müller og Confessionarius Mynster, begge forstandige og sindige Mænd, mene, at det vilde være det klogeste og rigtigste, at hverken De eller nogen anden Soraner skrev noget derimod. Nogle have meent, at Thortsen i Helsingør er Forfatteren. — Om nogle Dage taler neppe nogen meer derom; thi saaledes gaaer det med alt i Kbhavn. Jeg fandt stærk Modsigelse, da jeg for en 14 Dage siden yttrede, at det vilde gaae saaledes; men nu mangler der ikke meget i, at min Forudsigelse er opfyldt. Politik beskæftiger især de mere alvorlige Folk. Og ingen alvorlig Mand kan andet end betragte de politiske Bevægelser med den største Opmærksomhed, og glemme de mindre Bevægelser derover. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

E. St. Dichman paa Herlufsholm har nu besluttet, at han ikke vil søge Rectoratet i Christiania. Men skulde det blive ham tilbudt, vil han maaskee modtage det. Dersom nogen herfra kommer derop, bliver det ventelig den gøttingste Dr. Kirkegaard. Vale.

Kbhavn. d. 12te Febr. 1831.

Kjære Ven!

Den nye Adjunkt, som De har faaet, er en Æsthetiker, og han er Forfatter til Epigrammerne fra Kullen, som læstes i Flyvende Post ifjor Sommer eller Efteraar¹⁾. Forresten skal han være ganske godmodig, saa at jeg haaber, De nok

¹⁾ Hans Formand Hr. R—, holdt nemlig ikke ud mere end henimod 4 Måneder, fra 1. Sept. til henimod Jul, og forlod endog så Posten nogle Dage inden Juleferien var begyndt, efterladende sig urettede Stile, m. m. — Denne nye Adj. hed C. H. Lorenzen, Broder til den altfor hyppig nævnedes P. H. Lorenzen. Han var et af de særegne Talenter, som kunde give sig af med Meget, men gjorde så Lidet af det. Han skrev i D. Lit. T. 1831 ikke åndløst om Gjengangerbrevene.

kommer ud af det med ham. At han gjør noget*) Bind, maa man tilgive en faa bereist ung Mand, der nu skal slaae sig til Roe og puste ud.

*) nogen?

Det er ganske vist — mellem os sagt — at Etatsraad Ørsted har skrevet Anmeldelsen af Gjengangerbrevene¹⁾. Han havde ogsaa anmeldt Aschlunds Skrift eller Skrifter. Nu har Pastor Grundtvig ogsaa, i Lindbergs theologiske Maanedsskrift, anmeldt Aschlunds Bøger i Modsatning til Etatsraad Ørsted. Han antager deri Aschlunds Mening, at Jorden fuldender sit Omlob i 600 Aar; „thi dette passer ganske godt med dens bekjendte Tungfærdighed!“ Det er ude med Grundtvig²⁾, om jeg maa sige det faa ligefrem. Det gjør mig meget ondt.

Det er Skade, at Dehlsenschlager synes at være forhardet mod al Kritik, ja næsten mod al Disput om Smag og Kritik. Thi det var dog godt, at han tog nogen Notice deraf. Pas est ab hoste doceri! Hans Mindedigtt over Niebuhr syntes mig at være aldeles mislykket, aldeles uden Værd. Han har bedet mig at komme undertiden til sig. Jeg har ikke været hos ham endnu. Men da han erfarede, at jeg ikke spiller Kort, syntes det ogsaa mindre at interessere ham — se., enten jeg kom eller ikke. — Dog dette maa endelig blive mellem os.

De veed vel, at Oberstlieutenant Dr. von Abrahamson har sendt et lithographeret Brev med Rasts Gjenmale omkring til alle Medlemmer af Oldskriftselskabet. Dette Brev er temmelig grovt. Redactionens Medlemmer³⁾, som derved fandt sig fornærmede, meldte sig ud af Oldskriftselskabet. Prof. Sibbern derimod skrev et hjækt Brev til Abrahamson som Oldskriftselskabets Præsident, hvori han gjorde opmærksom paa, at dette Brev var skrevet i en for Videnskabsmænd upassende Tone, samt at det stred mod den Veneration, som skyldtes

¹⁾ Næmlig den 1ste i Månedsskriftets Bind V, S. 1—15; den er over-dreven i een Henseende. Den 2den, på S. 197 til 222, er af Dr. Mynster.

²⁾ Næmlig som Teolog eller Videnskabsmand, mener Fogtmann.

³⁾ næmlig af Månedssk. f. Litt., mod hvilket Gjenmælet var stilet på Grund af en meget skarp Bedømmelse deri over Rast.

Kongen, at nævne hans Navn i en saadan Sag. Ogsaa dadelde han, at det var dateret paa Kongens Fødselsdag. Han fik derpaa et høfligt, undskyldende Svar fra Præsidenten. I næste Hefte af Maanedsskriftet kommer der et Svar til Rask, som vil gjøre et stort Skaar i hans litteraire Anseelse, ja maaskee i mere end det. Det synes endog, som at Abrahamson og Rask o. s. v. ville blive i Bund og Grund ruinerede ved deres Forsvar for Rasks Oversættelse. Biskop Müller har sagt paa sin bekjendte Maade, at det eneste Gode, som fandtes i Rasks Gjenmæle, var den Roes over ham — Biskoppen — som fandtes deri.

Lev vel

Deres hengivne N. F.

Kbhavn d. 3die Mai 1881.

Kjære Ven!

At skrive mod —, er en farlig og vanskelig Sag. Jeg vil raade Dem meget derfra. De kunde jo i et privat Brev sige ham Deres Mening. Maaskee De kunde derved erfare, om han maaskee ønskede, at De yttrede Deres Mening offentlig. Men jeg kan ikke see, at her er et Tilfælde, hvor man maa anvende det apostoliske Ord: „Man bør adlyde Gud mere end Menneſter.“ — Ingemanns firdste Eventyr er just ikke Brøvl, men det er en besynderlig Bog; man veed ikke rigtig, hvad man¹⁾ skal sige eller tænke derom. De fleste Kyndige og Upartiske ere nok enige i, at Ingemann er bleven saa ubillig bedømt, at man maa holde ham det tilgode, om han vil forsvare sit Digterliv vel ubilligt og bittert. — Den —n, som De hørte holde en Forelæsning i Studenterforeningen, fik forleden Haud. ill. for sin Dimisprædiken af Prof. J. Møller og Pastor Schjødte, begge milde Censores. Han gik ganske fra sin Prædiken, og han havde intet Manuscript med sig, saa

¹⁾ Min Tanke og Dom derom udtalte jeg strax. Se Krit. Bdr. Lithst. Afd. Bind 2, S. 144—193.

at Prof. Møller maatte gaae op paa Prædikestolen og levere ham Censorerne Exemplar. — Poul Møller ventes endnu i denne Maaned. Hans Kone kommer maastee i Dag. — Det theologiske Facultet i Lund har officielt forlangt et theologisk Responsum af „den Vidberömda Theologiska Faculteten i Köpenhamn“ i en litterair Strid, som er opstaaet ved hiint Facultets Dom over nogle theologiske Disputatser. Vi have lovet at meddele Lundenserne et saadant Responsum. Disputatserne ere os tilsendte til Censur og Bedømmelse. — Prof. v. Schmidten er i en betænkkelig Tilstand. Han er vel paa Landet; men han har nylig havt et nyt Anfald af Blodspytning. Man frygter for ham, men haaber dog endnu. Jeg vil ogsaa haabe. Hans Tab vilde være et stort og i flere Henseender uerstatteligt Tab. —

Vor Ven Lütken spurgte mig forleden om St. Simonismen eller St. Simonisterne. Da vidste jeg kun lidt om dem. Siden har jeg læst en Deel om dem. Et lidet Stykke om dem har ogsaa staaet i Kjøbenhavnsposten. De ere Philantropier eller Theophilanthropister. Det synes ikke, at man kan vente sig meget af dem, undtagen forsaavidt, at de kunne bidrage til at vække mere Religiositet i Frankrig, og deres Virken kan vel betragtes som en gavnlig Gjæring.

Deres hengivne N. F.

E. St. Deichmann har jeg bragt Deres Hilsen og Efterretning. Han var fornøiet derover og dermed. Lev vel!

Kbhavn d. 24de Mai 1831.

Kjære Ven!

Jeg har havt og har endnu faa travlt med theologiske Studier og med Facultets-Forretninger, at jeg endnu ikke har læst de sidste Hefter af Ullmann og Umbreit. Derfor maa De og Scharling have lidt Taalmodighed. Hvad theologisk Bibl. angaaer, da formener jeg, at Prof. Scharling bør selv holde dette, og derfor vil jeg hverken laane ham eller Dem

samme. Maaſtee det kan intereſſere Dem og Rittken og Hauch, at der er paaſtaaet i et tydſk Blad, at Poſgaru er et Pseudonyma, og at det er det græſte *πῶς γὰρ οὐ?* der ſaa ofte forekommer i Platos Dialoger, og betyder hvorfor ikke? Jeg tvivler ikke paa Rigtigheden heraf.

I Løverdags beſøgte jeg, i Selſkab med Profefſorerne Peterſen, Clauſen og Madvig, Prof. v. Schmidten hos hans Moder i Frederiksborg. Han ſeer meget affalden ud og taler med ſtor Beſværlighed. Dog er der endnu Haab. Engang i denne Maaned eller om nogle Dage agter han at reiſe til Beſtindien paa et Mars Tid for at gjenvinde ſin tabte Sundhed. Hans Broder er paa St. Thomas. Hoſ ham vil han naturligtviis opholde ſig. Gud give, det maa lykkes! — Etatsraad Tauber beſøgte jeg ikke¹⁾. Han har endnu ikke begyndt at læſe i Skolen, men begynder nok i denne Uge. Han ſkal læſe det Meſte af Latinen og al Græſken, i alt 15 Timer, i øverſte Claſſe. — Endnu i dette Semester ſkal der begyndes paa Universitetsbygningen, ſom ſkal opføres af Prof. Walling, der har leveret en Tegning dertil, ſom har fundet meget Bifald, men ogſaa nogen Miſbilligheſe. Prof. D. D. Bloch har ſtrantet noget i den ſidſte Tid; dog haaber jeg, at han kommer ſig endnu. Hans Forhold til Prof. Raſk trykker ham noget, maaſtee for meget. Men det er ikke godt i den Alder at blive ſat under en meget yngre Mand, og det iſær i den ſamme Forretning paa det ſamme Ste²⁾. Prof. Dehlensſläger er allerede reiſt til Tydſkland. Rectorſkiftet bliver opſat til hans Hjemkomſt, da han ſkal være Rector i Mar. Poul Møller ventes hertil paa Torſdag med Dampſkibet. Ved et Afſteds-

1) Noget efter Afſteden fra Sorø gjordes et Forſøg med at konſtituere ham i Frederiksborg, men det gik ſnart galt. Han foreſlog at Diſciplene ved Syngesøvelſerne ſkulde have Bænke at ſidde på, men lod dem ſå føre lige fra Smederen ud i ſin Have. Ogſå en urigtig Regning på Lyſelære mumledes der om. Kort, han fortrak ogſå her.

2) Sml. nedenfor flere Breve fra ham i Afdelingen: Mange Forſjellige.

felskab for ham i Christiania var Statsraad Treschow tilstede. Denne sidste har nylig udgivet et philosophisk Skrift med sin Autobiographie som Fortale. Dette Skrift ligesom P. A. Heibergs Autobiographie bør De have til Læsesalen. Treschow bliver i Aar 80 Aar gammel og skriver endnu med sin forrige Kraft. Lev vel!

Deres hengivne N. S.

E. St.

Da Prof. Forchhammer er bleven Prof. i Mineralogien, er Afdelingen hertil nu spærret for Steffens. Et vist Partie i Norge skal gjøre sig Umage for at kalde ham did. Vale!

Kbhavn d. 7de Juni 1831.

Kjære Ven.

Prof. v. Schmidten er reist til Vestindien i Søndags Ste Dage. Hans Venner frygte for, at han ikke mere kommer tilbage. Hans sidste Bidrag til Maanedsskriftet er de særdeles vigtige Betragtninger, som ere anstillede i Anledning af Grundtvigs „politiske Betragtninger“¹⁾. — Maaskee det kan interessere Prof. Heinrichsen at vide, at Præsten, Digteren, Naturforskeren og Tusindkunstneren Sophus Zahle, og ikke Prof. Bloch, er Forfatter af Anmeldelsen over Rector Dorphs Virgil, som stod i Litt. Tidenden.

Endnu har jeg ikke talt med P. Møller, thi han har travlt ligesom jeg, dog har han været hos mig, men ikke truffet mig. Han boer paa Vesterbroe. Han begyndte sine Forelesninger anden Dagen efter sin Ankomst. Hans Fader bliver maaskee Biskop i Kaaland. Prof. J. Møller vil ikke være det, om han endog kunde blive det. — Jeg lever meget vel, men lider en Deel af den stærke Hede, som er paa theologisk Auditorium. Det er meget udmattende at læse i en saadan Hede. Man maa vel længes efter en ny Universitetsbygning. — Skaar talte jeg med Statsraad Tauber. Han kommer herind

¹⁾ Se Bind V, S. 147—66.

en Dags Tid imellem, og da kommer han i Athenæum, hvor jeg talte med ham. Han sagde, at han var vel tilfreds med sin nye Stilling; men han pleier just ikke at sige, hvad han mener. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

Kbhvn d. 2den Juli 1831.

Kjære Ven!

Derfom De vidste, hvor travlt jeg har i denne Tid, da jeg baade holder Forelæsninger og læser theologiske Examens-Specimina, vilde De sætte mere Pris paa disse Linier, end de ellers fortjene i sig selv. Deres Brev af 15de f. M. modtog jeg først den 21de f. M. Prof. D. D. Bloch var skilt fra Prof. Raff den samme Dag, da De skrev dette Brev. D. D. Bloch var en tro og flittig Arbejder i Videnskabens Tjeneste. Men han havde det ikke godt i denne Verden. Nu er han — som Pastor Gad passende sagde ved hans Grav — omgiven af gode Aander¹⁾.

Fra en temmelig sikker Kilde troer jeg at vide, at baade Forslaget om de kjøbenhavnske Professorers Udelukkelse fra Examen artium i Sorø og Forslaget om den nye Character-Beregning falde igjennem. — Fra v. Schmidten har man hørt fra Canalen eller fra Falmouth. Han befandt sig ikke bedre, men snarere slettere end ved Afreisen herfra. — Om Prof. J. Møller maa jeg dog fortælle Dem en Anekdote, som De ikke maa fortælle igjen, uden i det høieste til Rütken og Wilster, og det under Tausheds Løfte. Forleden Dag sad han og Kammerjunker S. og læste i Athenæum. Kammerjunkereren trommede med Hælen paa Gulvet. Det kunde Prof. J. Møller ikke lide, da han længe har været kjed af denne Mand i Athenæum, og derfor trommede han igjen ligesaa høit. Saa gjorde S. det noget sagtere, og J. M.

¹⁾ Sml. ovenfor S. 61, i Anmærkningen.

gjorde det da ogsaa noget sagtere. Derpaa holdt S. ganske op, og S. M. ligesaa. Saaledes kurerede han ham. Mig har dette meget moret; thi det er meget characteristisk for den gode Prof. J. Møller. Det var vel meent, men ikke ganske vel betænkt. Smidlertid kunde Kammerjunkeren have meget godt deraf; dog havde jeg ønsket, at han havde faaet denne Correction af en anden end en theologisk Professor. — P. Møller seer jeg meget sjelden. Han er temmelig uforandret, men seer lidt ældre ud. Endnu er han ikke gaaet ind i Redactionen af Maanedsskriftet. Det er endogsaa mueligt, at han paatager sig Redactionen af Litt. Tid. Det er stærkt i Værk i denne Tid, at der skal udgives et Ugeblad, som kan virke noget imod de flette Dagblade og Ugeblade. Man taler om at det skal redigeres af Prof. Schouw¹⁾. Jeg beder Dem at hilse vore fælleds Venner. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

Kbhavn. d. 30te Juli 1831.

Kjære Ven!

Da jeg sidst var i Sorø, talte jeg ikke meget med nogen, og det tildeels med Billie. Jeg betragtede nemlig mit Op-
hold der ikke som et Besøg, men som en Gjennemreise, paa hvilken jeg vilde see alt og alle. Det lykkedes mig i en vis Henseende. Og dette maa tillige være sagt som en Forklaring over mit Forhold, som maastee syntes Dem, der har Deres egne Meninger om alle Ting, ikke rigtigt. Men derover erkjender jeg ikke andres Competence til at dømme. Vel havde jeg ønsket at tale noget mere med Dem og Deres Kone, men derved vilde jeg have forsaemt noget, som ogsaa burde gøres. Og dertil kommer, at jeg havde tænkt at tilbringe Aftenen hos Dem efter gammel Skik. Og da dette ikke ved min Skyld blev forhindret, mener jeg ogsaa, at det ikke var min Skyld,

¹⁾ Det kom da, som bekjendt, om Efteråret, i samme År, og blev en sand Støtte for dem, der søgte Klarhed og holdt på Sindighed.

at vi talte saa lidt sammen. Dette altsammen maa betragtes som en Undskyldning for mig, og ikke som en Klage over nogen, hvilken jeg ikke vil føre, ligesaa lidt som jeg vil taale, at nogen i dette Tilfælde fører Klage over mig. Dog kunde jeg have Grund til at beklage, at jeg fik saaliden Tid til at tale med Deres Kone om en vis Sag, hvorom jeg talte et Par Ord med hende, og hvori jeg udbad mig hendes Bistand. Jeg troer dog, at jeg udtrykte mig tydeligt nok desangaaende, og jeg stoler paa Deres Kones Klogskab og Forsigtighed i denne mig ikke ganske ligegyldige Sag, som har et mistænkeligt Udseende, endskjøndt der ikke er noget ondt deri fra nogen af Siderne. Det eneste, som gjorde mig ondt ved mit Ophold sidst i Sorøe, var, at jeg ikke fandt Veilighed til selv at sige det, som jeg bad Deres Kone at sige. Men jeg glæder mig ved, at Deres Kone vilde paatage sig dette delicate Hverv, og jeg haaber, at det vil blive udført paa en tilfredsstillende Maade. — Med Deres Broder, Præsten, skal jeg sende Dem Steffens's Bog om, „*hvorledes han igjen blev en Lutheraner.*“ Det er et interessant Skrift; men det burde vel snarere hedde, „*hvorledes han igjen blev en evangelisk Christen.*“ Deels fordi det er det, som man bør stræbe at blive, og deels fordi det vel ogsaa er det, som Steffens ønsker og stræber at blive. Hvad han har sagt om „*die Aristokratie der Geistreichen*“, som han især gaaer løs paa, er mærkeligt nok og for en Deel sandt. — Mellem os sagt, er det H. E. Ørsted, som har anmeldt Ingemanns Huldregaver i sidste Hefte af Maanedsskrift for Litteratur. Dog, det har De vel allerede mærket. Rütten er vel reist nu? Jeg fandt ham bedre, end jeg havde ventet. Gud give, at han maatte komme endnu mere stærk og frisk tilbage fra Fyn!

Deres Betragtninger over den danske Litteratur, som læses i Kjøbenhavnsposten¹⁾, læses af mange med stor Interesse. Nogle troe, at Forf. er en Svensk, men undrer sig over, at

¹⁾ En Oversættelse af Udsigten i Svea.

han kjender de danske Skribenter faa noie. Derom mere en anden Gang. Levvel!

Deres hengivne N. F.

Kbhavn. d. 6te Aug. 1831.

Kjære Ven!

Efter Løfte kan jeg nu meddele Dem nogle Efterretninger om Folks Domme over den danske Litteraturs Tilstand, som staaer i Svea. Dog har jeg kun talt med Prof. Petersen og Dr. Krarup derom; thi jeg fører aldrig den Sag paa Bane; men jeg taler derom, naar man taler til mig først. Begge disse og flere, hvis Stemme jeg dog sætter ingen Priis paa og derfor regner for intet i den Henseende, have spurgt mig, om jeg havde nogen Mening eller Formodning om Forfatteren til denne Afhandling. Jeg redder mig i saadanne Tilfælde med dette Svar, som er overeensstemmende med Sandhed: „Naar man skulde have nogen Mening om, hvem Forf. er, da burde det først afgjøres, om han er en Dansk eller en Svensk, men der synes at være lige stærke Grunde for begge Antagelser; og derfor er dette Spørgsmaal, som det synes, ikke saa let at bevare.“ Ved et saadant eller et lignende Svar er jeg hidtil sluppen for at sige baade Sandheden og en Usandhed. Prof. Petersen og Dr. Krarup heldte selv til den Mening, at Forf. var en Svensker, og det af den Grund, at han havde sagt adskilligt, som en Dansk neppe vilde eller kunde sige. Saaledes staaer det sig med den saakaldte høiere Kritik, som jeg derfor ikke vurderer høit. Forresten var Prof. Petersen særdeles vel fornøiet med det, som var sagt om ham; men han meente, at Brønstedes Fortjenester vare overvurderede. Dr. Krarup meente omtrent det Modfatte, idet han holdt for, at det, som var sagt om Brønsted, var sandt, men at Petersen var omtalt for fordeelagtigt. Men begge vare enige i, at Bedømmelsen over Litteraturen i det Hele var vel grundet og vel skrevet. Dette sidste, udtrykte Dr. Krarup saaledes, at denne Forfatteres Kritik var for Litteraturen i det Hele det samme som Gjen-

gangerbrevenes Kritik for den poetiske Litteratur, saa klar og rolig og billig. Dette vilde i hans Mund sige meget, skjøndt det maaskee siger lidt for Deres Øren. Med Dr. Wynster har jeg endnu ikke fundet Veilighed til at tale om hiin pseudo-svenske Kritik. Men jeg veed, at han ved et Middagsfæst sagde til Prof. Petersen, med Allusion til samme, i det man gik tilbords: Kom her „fortjenstfulde Petersen“ og sæt Dem ved Siden af en- geistlig Mand, „som har paataget sig en Statsmands og Hofmands Pligter“. Ved denne Spøg vilde han formodentlig slaae en Ubehagelighed hen i Veiret. Han skal ellers i det Hele være fornøiet med det, som er sagt om ham. Naar jeg hører mere skal De ogsaa faae mere at høre. — Endnu har jeg ikke læst det Hele i Svea; men det, som jeg har læst, synes jeg godt om, paa saa Undtagelser nær. Hvad de siger om de latinske Juristers Manuduction, er sagt for almindeligt; thi det gjælder kun om de færreste Manuducteurer. Hvad De har sagt om Prof. Hohlenberg, synes mig for haardt sagt; thi han har virkelige Fortjenester af det hebraiske Sprogs grundige Studium blandt Theologerne; og dette er ikke lidet, da dette Studium tilforn var aldeles forfæmt. Han er desuden en meget flittig og arbeidsom Mand, der vel kan præstere noget med Tiden, hvis hans Helbred vil blive bedre. — Dersom man kjendte Forf., frygter jeg for, at mange vilde opponere mod de Domme, som de nu billige; og derfor troer jeg, at De bør for det første iagttage et strengt Incognito. Man taaler hertillands meget af en Udlandning, som man ikke vilde taale af en Landsmand. Ogsaa her kan man sige: „en Prophet er ingensteds mindre æret end i sit Fødeland.“ Prof. Heiberg havde Bryllup i Søndags med Komfru Pätges. De bleve viede i Slangerup af hans Ungdomslærer, Præsten Hansen. I Theatrets Sommerferie boe de i Nyngbye. Hun bliver ved Theatret; thi, siger Prof. Petersen, Heiberg behøver en Kone, som selv kan fortjene noget. — Lev vel og hilsk Deres Kone og andre Venner fra

Deres hengivne N. S.

Kjøbenhavn, den 12te August 1881.

Kjære Ven!

For Deres Brev af 7de og 11te Aug. takker jeg meget, og især beder jeg Dem, at De vil hilse Deres Kone fra mig og takke hende for den udførte Commission. Nu er en anden Afdeling om den danske Litteraturs Tilstand kommen her til Byen. Men denne har jeg endnu ikke læst og ikke heller hørt noget om. Prof. Petersen har formodentlig meddeelt Riunge den Notice om den anden Udgave af hans Bog. Han er stolt af den Dmtale, som føres om ham i Svea. Han sagde, imellem os sagt, at der stod en 2 à 3 Sider om ham (O, vanitas!) Jeg saae det efter og fandt, at der staaer ikke fuldt 2 Sider om ham, men det, som er sagt om ham, staaer rigtignok paa 3 Sider. Prof. Petersen er i mange Henseender en brav Mand, men i somme er han en Nar. Forresten kom jeg derved til at tænke paa den gamle C. F. Hornemanns Indfald, som sagde, at han læste i 2 Timer, fordi han læste fra 4½ til 5½. Nogle Bemærkninger mod Bemærkningerne i Svea ere bebudede i Kjøbenhavnsposten. Man vil vel snart mærke, fra hvad Kant de ere komne. Nu holdes Svea i Athenæum. H. N. Clausens Venner finde Dommen over hans tykke Bog vel haard. Mig synes den vel grundet og billig. Snarere kunde det synes mindre billigt at sige, at hans Skrift om Augustinus ikke giver noget heelt Billede af Manden; thi dette er ikke Skriftets Bestemmelse, da det blot skal skildre Augustin som Skriftfortolker.

Kan det interessere Dem at vide, at Oversætteren af Bogen om Elfvovskunster, P. R. Maurath, er per anagramma M. R. Thaarup, Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket, Etatsraad Thaarups anden Søn. Da Ingemann endnu ikke kan have læst Deres Kritik, saa maa hans Replik være stilet mod Maanedsskriftet. Deres Kritik, som endnu ikke er sluttet i Kjøbenhavnsposten (med mindre den er sluttet i Gaarsnummeret, som jeg ikke endnu har seet), synes mig vel haard og haanlig. Kritikken i Svea behager mig ganske anderledes. Kritik bør være rolig og alvorlig, men og klar. Men i Kritikken over

Huldregaverne er der en vis Hidfighed¹⁾ eller Eystighed²⁾, og nogen Uklarhed. Hvorfor har De dog brugt et saadant Udtryk som „den danske Springer“?! Det glæder mig, at denne Kritik er anonym, og jeg haaber, at den vil vedblive at være det. Det Modsatte vilde forekomme mig høist sørgeligt. N. B. Jeg mener ikke, at Deres Kritik over Ingemanns Huldregaver er i sig selv uretfærdig, men at Tonen deri er stødende og neppe anstændig. De har ikke blot brugt en skarp Kniv, hvilket er godt nok eller rettere i alle Maader det bedste, men De har brugt et krumt Sværd, som skjærer mere end det skulde. Endnu har jeg ikke hørt tale om denne Kritik; men jeg skal ved Leilighed melde Dem, hvad jeg hører derom (quidquid audivero). Holder de Torvil Badens Prøvesteen paa Rasfalsen? Prof. Rask har begyndt at skrive deri og har med Roes omtalt Deres Skrift om de latinske Conjugationer. Lev vel;

Deres hengivne N. F.

E. St. Jeg skal dog idag meddele Dem en theologisk Notits. Der er nylig udkommet et tydsk polemisk Skrift, som taler den gamle christelige Kirkes Sag, og som begynder saaledes: „Es sey dem, daß jemand von oben her, superne, e supernis geboren, ein Supernaturalist werde, kann er das Reich Gottes nicht sehen, das Wort vom Reiche, die christliche Lehre nicht verstehen. So lange er ein Naturalist bleibt, vernimmt er nichts vom Geiste Gottes, ist es ihm alles Thorheit und kann er es nicht erkennen. Joh. 3, 3. 1 Cor. 2, 14.“ (Dette er ganske findrigt). „Dem Supranaturalisten steht also gegenüber der Naturalist — keinesweges aber der Rationalist. Denn der Supranaturalist ist selbst ein Rationalist, der ratio und Grund seines Glaubens hat, weiß an wen er glaubt und allezeit zur Verantwortung einem jeden bereit ist, der Grund fordert von seiner Hoffnung.“ — (Dette er ogsaa rigtigt, forsaavidt som man bør beholde eller bruge dette sidste Navn.) Dette lille

1) ? P. Hjort. 2) S Parentes har F— tilsat: eller Vøierlighed.

Skrift er uden Tvivl forfattet af en tydsk Adelsmand eller Godseier, og er udgivet af Prof. Sack i Bonn. Vale!

Kjøbenhavn, 22 Aug. 1831.

Kjære Ven!

Slutningen af Kritikken over Huldregaverne var vel mere moderat, men kunde dog ikke forandre min Mening om det Hele. Atterbom har uden Tvivl viist Dem og Litteraturen en meget stor Tjeneste derved, at han har føiet eet og andet om Sverrig til Kritikken over den danske Litteratur. Derved er De bleven godt dækket. De Fleste have hidtil været uvisse, om Forfatteren var en Dansk eller en Svensk. Nu er Justitsraad og Prof. Chr. Molbech kommen ud af denne Uvisshed og paa-
staaer, at Forf. maa være en Svensk. Han haaber nok at komme efter, hvem det er, skjøndt det hidindtil ikke har villet lykkes for ham. Naar jeg seer Wynster, skal jeg see, om jeg kan faae ham sagt det, som De har skrevet om.

Deres hengivne N. F.

Kjøbenhavn, 3die Sept. 1831.

Kjære Ven!

Tak for Deres Brev af 25. f. M. og for de deri givne Efterretninger. Mellem os sagt, veed Directionen selv, at det ikke hænger saa ganske rigtigt sammen paa Mørup; men den veed neppe, hvad den skal gjøre derved. Prof. v. Schmidten er død. Derom er der kommen Efterretning; men jeg veed ikke, om han er død i Vestindien eller underveis; thi derom glemte jeg at spørge. Alle, han selv undtagen, ventede, at det vilde gaae saaledes. Da Etatsraad Sartorph hørte, at han skulde reise til Vestindien, sagde han: „Hvorfor kan han ikke ligesaavel døe her hjemme?“ Forsaavidt er Efterretningen ikke overraskende, men den er dog bedrøvende. Hans Død turde være det største og det mest uerstattelige af de mange Tab, som Universitetet har lidt i de sidste 10—12 Aar. — Nogle, f. Ex. Redactionen af Maanedsskriftet, synes godt om Kritikken over

Huldragaverne, skjønt med Misbilligelse af enkelte Steder og Udtryk. Denne Redaction havde nok ønsket, at samme Kritik, (lidet *) *) bedre: lidt forandret, eller modificeret, var kommen i Maanedsskriftet. Justitsraad Brorson paa Herlufsholm er syg. Han er en gammel Mand, 75 eller 76 Aar gammel. Statsminister St. vilde komme i ikke liden Forlegenhed med at besætte hans Plads, hvis han skulde døe. Det er mig heller ikke bekjendt, om Sygdommen er af den Beskaffenhed. — Molbech har endnu ikke opdaget, hvem der har skrevet Kritikken i Svea. Men han anseer denne Kritik især for mærkelig derved, at en Svensk kjender den danske Litteratur saa nøie, endskjønt samme Svensker, efter hans Mening, fælder en Deel eenfaldige Domme. Derimod har Provst Tryde sendt mig den Hilsen med en Student, som havde besøgt ham, „at Forfatteren neppe kunde være nogen anden end Professor Hjort i Sorø; thi han er nøie bekjendt med Atterbom, og denne er Redacteur af Svea“. Baade denne Slutning og denne hele Uttring synes mig at være noget overilet og ubetænksom eller ikke vel betænkt, som saamange af denne, forresten brave, Mands Uttringer.

Levvel og hils Deres Kone fra

Deres hengivne H. F.

Kjøbenhavn, 30 Sept. 1831.

Kjære Ven!

De veed vel, inden De faaer dette Brev, at jeg er bleven Biskop i Ribe, uden at have paa nogen Maade søgt dette Embede. Gud give, at det maa lykkes mig at bestyre det, som det sig bør. Indlagte 2 Breve, som De har laant Confessionarius Mynster, har han bedet mig at besørge til Dem. Jeg har ikke engang faaet Tid til at læse det længste af dem, hvilket dog formodentlig var mig tilladt. Harms's smukkeste og gløserigste Prædikener findes uden Tvivl i hans Vinterpostille, som jeg ikke eier paa Lydf. Derimod eier jeg nogle smaa Samlinger af hans Prædikener og af disse sender jeg Dem een, som inde-

holder 3 Prædikener, af hvilke den sidste maaskee kunde være paasfende til den omtalte Brug¹).

Deres hengivne N. F.

Kbhvn. d. 15de Oct. 1831.

Kjære Ven!

Tak for Deres Lykønskning! Jeg har meget travlt og har neppe Tid til at skrive et Par Linier, endstjøndt jeg gjerne vilde berigtige adskillige urigtige Forestillinger, som findes i Deres sidste Brev; thi det synes, at De mener, at jeg har attraaet Biskops-Embedet i Ribe, og at jeg har opgivet min Stilling ved Universitetet. Nu er det vistnok sandt, at jeg maa forlade Universitetet; men jeg har ikke gjort noget Skridt i den Henseende. Det var mig ganske uventet og næsten ubegribeligt eller utroeligt, at jeg var bleven udnævnt af Kongen til Biskop. Dette sagde jeg ogsaa til Kongen, som loe deraf da sliq en Erklæring nok fjelden gives ham. Han meente forresten, at jeg kunde virke meget godt i min nye Stilling. Sagen synes mig at hænge saaledes sammen: Cancelliet vilde ikke indstille Stiftsprovst Dr. Frost. Men at indstille en anden Provst til Bisp over ham, synes maaskee mindre tilraadeligt, især da man ikke ønskede en gammel Mand til Biskop i dette vidtløftige og besværlige Stift. Og da man nu forudsatte, at jeg kunde have Lykt til at være Biskop, saa indstillede man mig. Jeg er bleven derved mere overrasket end vel nogen anden. Imidlertid kan jeg ikke sige, at jeg er misfornøiet dermed; thi jeg maa ansee denne min Kaldelse for en høiere Styrelse, som jeg maa ære og lyde. Det gjør mig imidlertid meget ondt, at jeg skal forlade Universitetet. Men selv dette, at det gjør mig ondt, har noget glædeligt i sig. Guds Villie stee! I Tillid til ham gaaer jeg enhver Forandring, enhver Skjebne imøde med frit og roligt Mod. — Deres Broder Jens har jeg sagt Bested om adskilligt, som jeg ikke har Tid til at skrive om. — Paa Onsdag (d. 19de) skal jeg ordineres til Præst, paa Søndag (d. 23de) til Biskop.

¹) o: Optagelse i min tydske Læsebog.

— For at besætte min Plads, vil der nok blive aabnet en Concurrency. — Jeg har faaet saamange Ting at tænke paa og at bestille, at det ikke maa forundre Dem, om De ikke hører meer fra mig, inden De seer mig i Sorøe. Lev vel!

Deres hengivne N. F.

E. St.

En Ting maa jeg dog fortælle Dem. Det theologiske Facultet i Kbhvn. afgav, efter Opfordring, en Betænkning om nogle (4) theologiske Disertationer, om hvilke eller om hvis Censur der var opstaaet Strid i Lund. De 3 Forfattere fandt sig fornærmede og angreb os, og dertil benyttede de sig af Kritiken i Svea, som de beraabte sig paa, fordi den uimodfagt var indrykket i et dansk Blad. Jeg slap paa den Maade bedst derfra, og de vrede Lundenser vare saa høflige mod Mig, at de yttrede den Formening, at jeg af Beskedenhed havde taget Deel i mine Collegers Anmaselse, fordi jeg ikke vilde være dem imod!

Kjøbenhavn, 25. Oct. 1831.

Kjære Ven!

Deres Brev, som var skrevet i Søndags Eftermidd. Kl. 2¹/₄, var rigtignok skrevet omtrent en Time, efter at hele Bispevielsen var til Ende. Denne Handling er mere for Tilfuerne end for Ordinandi, skjøndt den er baade meget høitidelig og indtrængende. Men Præste-Ordnationen gjorde stærkere Indtryk paa mig. Nu gaaer det løs med Traktementer, zc. I Morgen er jeg tilfagt til Kongens Taffel, o. s. v. Gid alt dette havde Ende! — Ved Deres Broder Zens har jeg sendt Dem et Par Programmer til Estrup og Lütken og eet til Dem selv. Jeg fører i mit vita hist og her den lille Krig. Thi det forekommer mig ikke billigt, at De alene skulde have Lov dertil. I Dag har jeg skrevet til Dr. Sommer; thi ham henregner jeg ikke til mine Venner, som ville undskyldte, at jeg ikke skriver dem til. — Om den „danske Undersaats Tanker“ en anden Gang¹⁾. —

¹⁾ Se Krit. Bdr. Pol. Afd. S. 62—80.

Jeg mærker dog, at De nu begynder at blive distrahit af Deres megen Læsning og Værdom; thi De har allerede eengang før sagt mig det samme om den historiske Artikel i Svea. — Professor Sibbern er traadt frem som Ingemanns Forsvarer med en hvid Bind i Munden. Han har nemlig udgivet „Skrivelse til Digteren Ingemann i Anledning af Huldregaverne“. Han siger deri, at han ikke kan taale at skulle tie til, at der skeer en Mand og et Gemyt, som Ingemanns, en saa aabenbar Uret, som der er skeet i Kritikerne over hans Huldregaver. Han siger fremdeles, at dette Skrift (Huldregaverne) er et findrigt og betydningssrigt Værk. At Ingemann deri byder os guldrne Ubler. Sibbern gaaer vel for vidt. Men det synes mig ogsaa, at De er gaaet for vidt, især ved at gjøre eller ville gjøre nogle af Ingemanns Paastande latterlige. Denne Fremgangsmaade skulde allermindst bruges mod en Mand af Ingemanns milde Tænkemaade. Jeg vilde hellere i Deres Sted have savnet det Bifald, som flige Indfald altid finde hos latterlystne Læsere, og deres Antal er visseelig legio, end at have sagt et Ord, som kunde krænke Ingemann. Dersom De skriver imod Sibbern, hvilket vel ikke behøves, da bør det skee med mandig og alvorlig Tale, ikke med Spot og Spøg, som er fast at ligne ved giftige Baaben, naar man skriver om Sandhed og Ret. — Lev vel og hils Deres Kone fra

Deres hengivne N. F.

Kbhvn. d. 19de Novbr. 1831.

Kjære Ven!

Slutningen af mit Levnetsløb paa Latin har jeg skrevet med velberaad Hu. At det der Sagte billiges af nogle og lastes af andre, det er i sin Orden, og dermed er jeg vel tilfreds. I det danske Levnetsløb er dette og mere udeladt, som De vil see, naar dette — hvilket skeer i disse Dage, er blevet trykt. — Det er mig ubehageligt at høre, at der have fundet Uordener Sted i Academiets Skole. Men det vil dog interessere mig at erfare noget næiere derom, naar jeg kommer til Sorøe, hvilket formodentlig skeer allerlidst i denne Maaned. Jeg har kongelig

Tilladelse til at blive her saalænge, og Cancelliet har intet derimod. Naar jeg kommer, tager jeg naturligtvis ind i Gjaestgivergaarden, da jeg nu reiser med Tjener og Tsi¹⁾. — Prof. Clausens sidste Skrift har vel gjort Opsigt, men har ikke vundet Bifald hos de Sindige, da man anseer dette Skridt for en Overilelse²⁾. Dr. Wynster har skrevet et meget interessant Stykke derimod, eller i Anledning deraf, i Ugeskriftet Nr. 5 og 6. Pastor Gads Skrift har gjort megen Lykke. En Revision af Ritualet vil nok være en Følge deraf. Dette skulde man have betænkt før.

I Kjøbenhavns Posten findes nogle temmelig skarpe og bitre Stykker mod Kritiken i Svea. Det er mig især meget ubehageligt at see den Ubillighed og Bitterhed, som nu tager Overhaand i al Slags Polemik. Gads Skrift er dog skreven i en rolig Tone. Men Striden mellem Sæmagten og Landmagten bliver mere og mere bitter i Dahlerups (anonyme) Skrift og i Zahrtmanns Skrift mod Capt. Blom. Stærke, ja selv heftige Ord maae der gjerne falde; men ingen Bitterhed, ingen Spot eller personlig Fornærmelse. — Jeg har i denne Tid næsten ikke Tid til andet end til at tænke paa Afreisen og hvad dermed staaer i Forbindelse. Ellers blev jeg neppe taus ved de theologiske Stridigheder. Men det kan, om Gud vil, indhentes i Ribe, hvor jeg, længere borte fra Kamppladsen, maaskee vil kunne baade med mere Roe og med Vægt anbringe enten et afgjørende Stød eller et forsonende Ord.

Lev vel og hilß Deres Kone fra

Deres hengivne N. F.

¹⁾ Da F— nu kom så langt bort, tog han i Sørs kortelig Afsted med flere Familier, som han i de 8 År vel havde kjendt til, men ikke videre omgæedes. Da der i et par af disse fandtes vogne Døttre, så begyndte strax Kjøbstedspoesien, eller Sladderens Dndskab og Smule Bid, „sich zu regen“, og fortalte at Wispen var gåden om og havde seet på — Koner.

²⁾ Om Injuriantens Stilling i Danmark i 1831.

Louise Hegermann Lindencrone

samt

Enkelte af hendes Nærmeste,

som en Krands omkring Portrætet.

(Modtaget i Ublandet.)

Citabellet den 7de Februar 1818.

Høifstærede Herr Doctor!

Det er mig og min Omgivelse saa kjær at høre, hvor vel De lever. Man behøver blot at tilsonffe Dem god Helbred, for ret at kunne nyde og samle, hvad som altid har Interesse til Meddelelse for Deres Samtidige, naar De har endt denne Reise, og iler til Hjemmet. Hvorledes skal jeg kunne takke Dem for den overraskende Godhed, at sende mig en saa behagelig Present, der indtraf i Gaar paa min Datter Hannes Geburtsdag. Disse skønne Glas med Karaster¹⁾ bleve samme Dags Aften indviiede, da det indtraf, at en Familie fra Landet passerede Aftenen hos os tilligemed flere Venner. Uagtet Deres Kiæreste²⁾ havde betroet hendes Veninder mine to ældste Døttre, hvad som var i Anmarsch fra Dresden, blev det dog en Hemmelighed for min Kone og Mig. Vi have klinket paa Deres Belgaaende, og ville gientage det, naar vi atter kunne see Dem iblant os. Jeg kan ikke herfra meddele Dem noget Nyt, da Olivia sikkert er en troe Overbringer af alt, hvad som fra Hovedstaden kan interessere. Saaledes f. Ex. at Parterret har continueret sin Met til at pibe ud, hvad som ikke duer, og at Professor Guldberg³⁾ med alle Udmærkelser fik en afgjørende Dom, fra Parterret og over hele Huset, lige til Galleriet. Samme Forfatter skal endnu have et Stykke, som skal gives i denne Saison. Det er en slibrig Bane, at skrive for Skuepladsen.

¹⁾ Kjøbte i Dresden på et Elbskib, som bragte Glasvarer fra Böhmen.

²⁾ Olivia Catharine Rasmussen, en Datter af Kaptejn Ole Lykke Rasmussen, ved Prinds Christians Regiment (en Tid ved Marineerne). Da Faberen døde tidlig, tilbragte hans Datter 7 Ar i daværende Kmhr. Oberst Hegermanns Hus, hos hvem hun var kommen fra tidligste Barndom af, og som, tilligemed sin norske Landsmand D. L. K—, havde udgjort fra Løjtnantstiden af et Kløverblad med den vidtbekjendte Franz Bülow hos Frederik den Sjette.

³⁾ Fr. Sogh Guldbergs „Aften er ikke Morgen lig“ faldt d. 31. Januar, hans Forfatter=Aften.

Vinteren lister sig saa hen, uden at være streng. Man tør maaskee kunne vente tidlig Foraar. For min Kreds, saa nær mit Landsted¹⁾, er det en glad Udsigt.

Pengevæsenet forbedrer sig betydeligt, og naar De igjen betræder disse Sletter, vil De finde megen Forstiel. Desuagtet er det vel for Mængden endnu vanskelige Tider. Men under de fredelige Udsigter, som ingen let tør bryde, saa længe de første Magter ingen Splid ville taale, kan Danmark snart komme til fordums Velstand. Vore Gienboere have snart intet forud; og det seer ud til, at Handelen her mere oplives, omendskiønt der ikke er saa stor Omsetning, som under Krigen²⁾.

Min Kone og mine Børn hilse Dem hengivenst, og forene med mig de meest deeltagende Ønsker for Dem. De ville venstabeligt modtage Forsikringen om den Agtelse med hvilken jeg henlever
Deres ærbødige Johan Hegermann.

(Modtaget i Udlandet.)

Citabellet den 3die Decbr. 1818.

Jeg havde for længe siden takket Dem, kiære Hiort! for alt hvad De har været saa god at sende os til Erindring om Dem og Deres Rejse, derjom det ikke forekom mig, at alt hvad der under D.'s Couvert ikke var fra hende selv, egentlig var et Ran fra Dem; imidlertid kan jeg dog nu, efter at have modtaget Deres Brev og de smukke Armbaad, ikke andet end gjøre mig skyldig deri. Vær forsikret at jeg, og vi alle, deeltagte af ganske Hjerter i hvad der møder Dem, og at vore bedste Ønsker ledsage Dem. Jeg har tilfulde tænkt mig det Nedslagende i at modtage en sørgelig Efterretning uforberedet i et fremmed Land³⁾, men jeg har tillige følt, at De i Deres hele Tragten har en Ressource som ikke vil svigte Dem. Jeg haaber at De ganske har forvundet Følgerne af det Fald ved at vælte med Bognen, som vist nok var Dem dobbelt ubelej-

¹⁾ Han var Kommandør for Kastelsjægerne, de jydste, og ejede „Nolighed“, Hovedlyststedet ved gml. Kalkbranderi, lidt udenfor Kastellet.

²⁾ Med „Krigen“ mentes altid den Gang Krigen mod England 1807—14.

³⁾ Af alle Breve på min næsten firårige Rejse gik kun 1 fejl, nemlig det hvori min sal. Faders pludselige Død, kun 53 År gammel, meldtes mig; jeg blev altså sørgeligst overrasket ved at de næste Breve udenvi dere forudsatte hans Dødsfald som bekjendt.

ligt i den bedste Sommertid, hvilket jeg tænker det endnu var der, medens vi i dette Øjeblik, da det billigt skulde være Vinter, neppe har den sædvanlige Efteraarsskulde. — Enhver af mine hilse Dem venstabeligst. Jeg veed ikke om jeg bør fortie Dem, at De har en Medbejler? Olivia vil trøste Dem med hans unge Alder og ubetydelige Størrelse; ung er han, det er sandt, men De veed jo nok: „dans une âme bien née la vertu n'attend point le nombre des années“, og jeg forsikkrer Dem, han er desto kærligere.¹⁾ Olivia har vel neppe sagt Dem hvad for et nydeligt Romannavn han har givet hende: Lila! — og det udtaler han saa kælent som muligt; lille er han rigtignok ogsaa, men Amor er jo ogsaa lille, og smuk er han, det kan jeg forsikkrer Dem, og mig, som er hans Moder, vil dog ingen mistænke for Partiskhed.

Den 22de Decr. skal vi af de böhmiske Glas drikke Skaalen i den italienske Viin og tillige ønske Dem en behagelig Vinter, og, naar det kommer saa nær, en lykkelig Hjemreise.

Deres forbundne

Louise Hegermann.

(Modtaget i Udlandet.)

København den 15de Juni 1820.

Gode Hiort!

Det er i Sandhed med Forlegenhed, skændt rigtignok ogsaa med megen Fornøjelse, at jeg atter har modtaget fra Dem en Erindring om Deres Reise. Saa kært som det er mig, at De, saa langt fraværende, har tænkt paa os, og saa smukke og fiendne de tilsendte Vascer²⁾ ere, kan jeg ikke andet end være undseelig ved saa ofte at modtage de smukke og mærkværdige Ting, De flere Gange har sendt os. Smidlertid takker jeg Dem venstabeligst derfor, og beder Dem være overbevist om at jeg, og vi Alle, tænke paa Dem med oprigtig Agtelse og Velvilie,

¹⁾ Nuværende Oberstløjtnant D. W. Hegermann=Lindencrone, Kommandør for Gardehusar=Regimentet, fød d. 23. April 1817.

²⁾ Jeg traf en dansk Kjøbmand Due i Livorno, som i en ganske ung Alder var kommen dertil, og han skaffede mig ved sine Forbindelser to Alabasters Vascer (dengang en Sjældenhed).

og at vi med Fornøjelse imødefee den Tid, vi atter skal see Dem i vores Kredss. Baserne ankom aldeles ubeskedigede hertil, som skal være et fiødent Held, men de vare og omhyggeligt indpakkede. Jeg haaber at Olivia har takket Dem for den romerfke Kefeda, De var faa god at fende mig med Ingemann, som fornøjede mig særdeles, vel ogfaa fortalt Dem Estrups Forlovelse med Frøken Scavenius, som jeg tænker har fornøjet Dem. Den stakkels Fru Dehlenschlæger har ligget i fyu Uger af Gigt=Feber, det er en høift smertelig og angribende Sygdom, hun er lidt bedre, men det gaaer faa langfomt, at vift næften den hele Sommer (som er stræng og kold og mere ligner Efter=aaeret) vil gaae hen, inden hun bliver fuldkommen friff. Dehlenschlæger felv har haft Kold=Feber og var meget medtaget, da jeg for en fiorten Dage siden var der. Jeg veed ikke om De har faaet hans Nordens Guder og Erif og Abel tilfendt; hvis ikke har De en Nydelse tilgode, som jeg veed De forftaaer at fætte Priis paa: Den varmefte dybefte Følelse og den livfuldefte Phantafie udtaler fig heelst igiennem med Modenhed og mandig Kraft, de kan fiffert regnes blandt hans bedfke Digter=Værker. — Thorvaldfens Arbeider her (to Vasreliefs og det Kongelige Herffabs Bufter) har ffienket Kiøbenhavnerne en Kunst=Nydelse af et Slags, som vi her før hverken har kiendt eller haft Foreffilling om, ligefom hans personlige Effværdighed har vundet ham alle Hjærter. Jeg undrer ellers over at det ikke er faldet ham ind, under fit Dphold her at modelere Dehlenschlægers Bufte; det er jo baade et smukt Hoved og vilde havt dobbelt Interesse faavel for den Kunstners Skyld der havde dannet det som for dens det foreffilte. Ingemann har beføgt os et par Gange i Citadellet og lovt at gientage fine Beføg, hidindtil har han ikke giort det. Jeg tænker at Provff Schmidt kommer hertil Danmark omtrent paa famme Tid som De; det er vift en rar Mand og det er begribeligt (i det mindfte efter de norfke Ugeblade at dømme), at en Mand af hans Dannelse ikke kunde være fornøjet deroppe. Her er Gud ffee Lov alting vel; min Mand og mine Børn, ffore og fmaae, fende Dem de venffabe=

ligste Hilsener. Lev De selv, gode Hiort, saa vel som det
 onffes af Deres

forbundnefte
 Louise H. Lindencrone.

(Modtaget i Udlandet.)

16. Juni 1820.

Det er umueligt for mig at begynde med at sige Dem Aarsagen til min lange Tausshed, da den er ubegribelig for mig selv. De kan vide at jeg ofte har erindret Dem, da jeg lever hver Dag med Olivia, og hun virkelig ikke er mig ligegyldig. Ogsaa har jeg i min Skuffe tre kasserede Breve; det var mig altfor hoitideligt at skrive saa langt som til Rom. Nu er De naermere, om kort Tid er De her igien, saa kan vi mundtlig afgjore alt hvad vi vil; nu vil jeg blot sige Dem hvor megen Fornøjelse det har gjort mig, hver Gang vi har havt Beviis paa at De ikke har glemt os. De, som har vaeret saa lange og saa langt borte, kan vel ikke mere forstaae hvad Reiz det har for en af os, som aldrig forlod Hjemmet, at blive erindret saa langt borte, og det paa Steder som er en anden Verden for os. Hvad Fornøjelse det er at pakke saadan en Kasse ud! Dog kan De tænke at den sorte Haarlof af En, som endnu lever og er hjemme i de Egne, har forundret og fornøjet mig meest. Olivia og jeg gjør os gierne en Tour giennem Ny-Værk for at see Solen gaae ned, i Aftes, den 15. Juni, gif vi med uldne Schawler og Foerværks Raaber, og endda fræs vi jammerligt; saaledes har vi det her i Norden, medens De naermere ved Solen lever i Barme og Herlighed! — er det ikke stammeligt? — Endnu har det aldrig lykkes mig at faae noget Tilfredsstillende at vide af nogen Rejsende, men da jeg kender Dem, har jeg de bedste Forhaabninger for naeste Vinter, foruden at det virkelig vil være mig kjær at see en Ven igien. Vi har i Vinter med megen Interesse seet Heidelberg i Panorama, jeg har hørt meget derom, og haaber at høre endnu mere, naar De kommer hjem. I Aften er det bedre, Søen er blaae; jeg sidder her i det Bævelse, hvor De sidde Gang spiste til Aften; jeg maae nu overlade det øvrige Papiir til min Syfter. Lev vel og tænk med Godhed paa

Deres forbundne

Solette Marie H.-L.

De maa ikke troe at jeg vil forsøge paa at undskyldte min mageløse Aartighed, jeg føler alt for vel at den er utilgivelig; Skamfuldhed over ikke for at have takket Dem, som jeg burde, for

al den Fornøielse De har forskaffet mig har endnu længere ladet mig udsætte det. Jeg kan ikke beskrive hvor megen Glæde jeg har af Deres skønne Foræringer og jeg beder Dem modtage min hjerteligste Tak derfor. Mine Coraller opvækker her Alles Beundring, da man slet ikke kender dem i denne Form, jeg skal stedse bevare dem som en kjær Erindring om Deres Venskab og om det skønne Land hvorfra de ere komne. Maatte jeg ret snart mundtlig kunne gjentage det. Det er ikke allene mit men Alles Ønske her i Huset. — Det har moret os meget at høre, at De har fundet en Bolette i fremmede Lande, men Vi ønskede meget at vide, om det er i det Udvoortes eller i Characteren at denne Eighed finder Sted¹⁾. Jeg har nylig hørt Præsten Rothe (som De formodentlig kender) tale med megen Interesse om Heidelberg, hvor De nu opholder Dem; han har studeret der i adskillige Aar. Han har ogsaa været i Paris, men han har kjædet sig meget i den Tid han var der, da han ikke kan lide de Franske. Jeg vil haabe at De vil finde Dem mere fornøiet, jeg synes dog at man ikke let maatte kunne kjæde sig paa et Sted, hvor der er saa meget at see. Jeg maae nu slutte, da Bolette ikke har levet mig mere Plads. Da jeg har glemt at tale om den lille røde Blomst, som næsten af alt har glædet mig meest, saa maae jeg endnu benytte denne lille Plads for at takke Dem ogsaa for den.

Lev vel og glem ikke Deres forbundne

Line H.-L.

(Modtaget i Kbhavn.)

Hamburg den 2. Aug. 1822.

Kjære Ven!

Neppe vidste jeg noget, som kunde interessere mig meer, end Efterretningen om Deres Ansættelse ved Sorøe Akademie. De være forbindtligt takket for denne Meddelelse. At opnaae sine Ønsker, i hvor billige de end ere, skeer ikke let i vore Dage. Jeg har ofte tænkt mig Deres Stilling, og taus, men derfor ikke mindre deeltagende, næret en Frygt, som Verdens Erfaring aftvinger. Nu er De belønnet for alle Deres Bestræbelser paa den hæderligste Maade. Slikt kan ikke andet end glæde enhver Rettsindig; hvor meget mere vil der møde Dem sand oprigtig Deeltagelse fra enhver, som kjenner Dem nærmere. Inden saa Dage er jeg saa lykkelig mundtlig at stadfæste mine velmeente Ønsker for Deres bedste Velgaaende.

¹⁾ Det var i Skikkelse og Tænkemåde — forresten en Datter af Minister Belnagel i Stuttgart, gift med Medicinalråd Schelling, Broder til Filosofen.

Hils Deres Kjæreste! Jeg forestiller mig levende, hvad Indtryk Deres nu bestemte Virkefreds maae have gjort paa Hende. At see min hengangne rettskafne Vens eneste Datter, som han elskede saa høit, at dese sin Skiabne med en værdig Mand, og at see dem dette Maal saa nær, har ogsaa for mig den største Interesse. Maae det altid gaae dem begge saa vel, som jeg ønsker det, da vil de opnaae hvad de Begge fortjene.

Formodentlig meddeler min Kone dem alle paa Rolighed, hvad jeg herfra indberetter. Altsaa intet om Hamburg, som De kjender bedre end jeg. Denne Dag har været frugtbar paa Breve, da her indtraf baade fra Rolighed og fra Paris. Min Søn lever vel paa sidste Sted og har inddeelt sin Tid, for grundig at studere Sprogene¹⁾. Han har paalagt mig at hilse Dem og takker for den Adresse De gav ham.

Jeg anbefaler mig i Deres venkfabelige Erindring, og henlever
Deres ærbødige

L. Hegermann-Lindencrone.

(NB. Fra nu af gif alle Breve til Sorø.)

Rolighed den 29. December 1823.

Kjære Ven.

Allerførst maa jeg bede Dem bringe tusinde Hilsener til Olivia, som vi haabe nu er i fuldkommen Bedring, og derpaa skride til at besvare Deres Brev af 18de hvilket jeg, beklæftet med Forberedelserne til Zule=Aften, opfatte, i den Hensigt at give mig Tid for at svare ret fornøftigt, hvilket i Grunden var meget ufornøftigt; thi jeg havde sikkert svært meget bedre Strax, da det forekom mig som om jeg havde saa meget at sige; nu derimod er en Deel af det, som, idet jeg læste Deres Brev, stod klart og levende for mig, blevet borte for mig, ligesom den Snee, der i Gaar opmuntrede Egnen, i Dag er smeltet — dog — denne Bignelse er uheldig, thi jeg vil langt fra ikke dermed sige at det,

¹⁾ Den ældste Søn Frits, en alvorlig og af Alle højt agtet ung Mand, den første danske Officer, som lod sit Liv i Dyrørskrigen 1848 ved Bau, i det han sprang op på et Gjærde, for at få Karlene frem, der standsede nogle Djeblikke ved den uprovede Fares Nærhed, var i 1822 — 3 tagen til Paris med daværende Løjtn. Westergaard for at studere især Fransk.

som jeg ikke har formaaet at holde fast, var Vand og Dunst, tvertimod føler jeg med Visshed at der var Sandhed deri; men De veed dog sikkert selv at man ofte kan beholde Resultatet af sin Anskuelse (især naar den, som Phantasiens Billeder, mere kommer som en Aabenbaring end opbygges ved Slutninger) uagtet Tankegangen, eller rettere Tankeglimtet selv, enten reent undslipper eller Omridsene dog blive saa svage og utydelige, at man ikke godt kan give dem igien for Andre. — Maaſtee har De ikke gjort denne Erfaring, thi med Mænd, hvem Tænksomhed er blevet til Natur, gaaer det vel anderledes til end med os; er det altsaa kun en Fruentimmeragtighed, saa undskyld den med de øvrige, som De sagtens vil møde her i dette Brev, og lad mig uden videre Fortale svare: — „Hvad jeg synes om tredie Deel af Vehl.'s Digte?“ Vel kan jeg ikke nægte at enhver Forandring i det hvortil knytter sig Erindringen om den Glæde, om de Følelser det først vakte hos mig, gaaer mig nær til Hjertet; dog synes mig at Digteren har Ret til enhver Forandring der er, eller, hvad der med Hensyn til ham er det samme, der synes ham en Forbedring; thi hvad vil det vel sige at Bogen er Publikums Eiendom? Dog vel ikke, naar vi tale om en virkelig stor Digter, den Tids, han lever i, de Menneſkers, som engang have givet deres jeg veed ikke hvor mange Mark for den, og hvis Dom over hans Værker dog aldrig kan være ganske uden Blanding af personligt Hensyn, fordi selv de Bedre, som elsker Digtet og Digteren, hænger ved ethvert Udtryk — iblandt vel ogsaa ved enhver Feil, naar det Hele har berørt en eller anden Stræng i deres Andre, og alt det, der af deres eget Hjertes Fylde har sammensmeltet sig med Digtet, synes at flygte naar Trylle-Ordet fattes, saaledes omtrent som Elskeren vil bevare enhver Solfregne i sin Elskedes Ansigt. — Dog, denne Ret vil De jo heller ikke nægte ham, og kun hvor hans Forandringer ikke ere Forbedringer bebreides de ham: — Hvo holder Vægtſkaalen her med sikker Haand? Hvo tør sige sig selv at ingen Ungdoms Erindring, der ligesom den første Kiærlighed aldrig ud-

døer, ingen Hensyn, kort intet Subjektivt, blander sig i Dommen og nedtvinger den ene Skaal meer end retfærdigt er? Og med disse Erindringer, de være i sig selv saa ædle, og os saa hellige, saa indflettede i vort inderste Væsen som muligt, har dog Digteren intet at gjøre, kun paa hans Værks muligste Fuldbendelse maa han tænke, og Eftertiden har jo lige saa fuldelig Krav paa hver Tøddel, der kunde forbedre hans Digt, som de, der i Livet staae ham nærmest, have det paa Opbevarelsen af det Gode, der er! — Men der hvor han virkelig har taget fejl, hvor hans Rettelser ere det Modsatte af Forbedringer? — Iblandt de utallige Vebredelser, man har gjort Zehl., ere de om Ukorrekthed, om Forsømmelse af at bruge Filen, blandt de hyppigste, og da flere Mennesker kunne bedømme Retskrivning end Poesie, have fra Skoledrenge til de meest graahærdede Recensenter anklaget ham som Majestatsforbrøder imod Sproget i denne Anledning: Hvad Under da, om alle disse vrangne Domme, de smaalige Angreb, alle de Krænkelser, som have forbitret ham Livet, have gydet en Funke Bitterhed i hans Indre, have berøvet ham en ringe Deel af den forrige Frimodighed, have givet ham Filen i Haanden i samme Dieblif, da de røvede ham den — Unbefangenheit, som fordres til et saadant Arbeid, da Haanden manglede den kraftige Sikkerhed, som Egeværget i Sindet allene giver, og han iblandt med en Ujevnhed ogsaa har bortfilet en Skønhed? — Hvo har Hierte til at bebreide ham det? — Vi fristes dog alt for let til at fordre guddommelig Ufeilbarhed af den, som en guddommelig Aabenbaring er gaaet igiennem, og til at bruge just det, vi meest skulde elske ham for, det han har stienket os, til Vaaben imod ham, i det vi glemme hvad han har beriget os med, for at erindre hvad vi endnu ville kræve. „Hvor der er stort Lys, er der stor Skygge“, saaledes omtrent siger jo Goethe i Gøtz von Berl. (jeg har den ikke ved Haanden, og veed ikke om jeg citerer ordret). Vi maae finde os i, at de, hvis Muldvarpe=Syn blindes af Lyset, betragte Skyggen i Forstørrelsesglas; men de, som have Die og Aand til at over=

see det Hele, maae tillige mindes at „et Menneske er kun et Menneske, og selv den bedste Helt er intet meer!“ erindre at i Kampen mellem det Høiere og det Slette dog, efter Naturens Løb, ædle Kræfter iblandt gaae til Grunde, ja selv enkelte Funker af Guddoms-Liden fordunkles, uden dog derfor at det Hele maa gives tabt. —

den 30te December.

Hvorfor siger jeg alt dette til Dem, som jo veed det meget bedre og klarere end jeg? — Derom spørger De med Rette; jeg veed jo ogsaa at, netop fordi de elsker Dehl. og hans Værker, dømmer De saa strengt, men ogsaa derfor har jeg baade Mod og Vist til at sige at jeg synes De dømmer for strengt. Vel skulde vi ikke for Digterens Skyld være ubillig mod Digtene og agte deres Tare ringe, men dog heller ikke omvendt. „Ogsaa du Brutus?“ var det første der faldt mig ind, da jeg læste Deres Brev, men Baggesen har engang brugt eller rettere misbrugt denne Replik og gjort mig kied af den, saa jeg vil ikke henvende den til Dem; men af samme Grund kan jeg ikke regne Dem det Udtryk „den ene Dehl.“ tilgode, ikke allene fordi Ovennævnte har brugt det, men fordi De maa føle, naar De har tilgivet Dehl. hans enkelte Feilgreb, hvor meget stort og herligt der dog er tilbage hos ham, som de Bedre ikke skulle „forlade“. — Og er der ikke blandt det tilkomne Nye meget som er smukt og vor Tak værd? som Følgerne af Thors Hammertab og Ridderen ved Kulsvierhytten, Digtet til Prinds Christian, da han havde sendt Dehl. et Uhr og en Lampe, og endnu en anden Sang til Pr. Chr. — Ogsaa nogle af Forandringerne synes mig heldige, naagtet de, som sagt, gør mig ondt. — At den moralske eller medicinske Anvendelse af Ellehoien frapperede mig ved første Giennemlæsning, kan jeg ikke nægte, men erindrer De ikke det usle Epigram over Correggio? Indhold: „Han drak Rildevand, da han var varm, forkølede sig og døde“, med den Moral: „Min Læser! drik aldrig Rildevand naar Du er varm!“ Troer De ikke at en dunkel Erindring derom har lynet gennem ham

da han nedskrev hiin Anvendelse? jeg for min Deel tvivler aldeles ikke om at den er, i det Mindste halv, ironisk, ogsaa hører det jo til den poetiske Bevægelighed at opfatte enhver Side af sit Emne, selv den profaiske, og skiemte dermed, og i denne philisteragtige Forklaring at fremstille vores moraliiserende og anatomerende Tidsalders Aand, synes mig, kunde nok ligne Dehl., hvilket ogsaa ligger tydeligt nok i det pudseerlige Ord: Kolden. —

Hvad Borg=Ruinerne angaaer, da vil jeg vel vogte mig for at sige noget mod Middel=Alderen, som jeg nok veed er Deres Elskerinde, tillige vil jeg undlade det af den gode Grund, at jeg kun veed meget lidet derom; dog synes mig, man kunde sige (hvad Dehl., da han var meest*) begejstret for det Gamle, sagde i Tidens Perspektiv), at Frastanden forandrer meget; i de stolte Borges dybe Grund vansmagtede, selv i Riddertidens bedste Dage, Trælle og Krigs=Fanger i det rædsomme Verliefs; jeg vil troe Dem paa Deres Ord, at disse Borge byggedes til at forsvare Folket, men da De tillige siger at det senere udartede, saa lader os, med lige Billighed, ogsaa blot see Ideen og ikke blot Udartningen i den nærværende Tids Forfatning; det er dog ogsaa skönt og poetiskt, at enhver kiender sine Pligtigheder, at Borger og Bonde ikke mere trænge til et Forsvar, der saa let forvanskes til Undertrykkelse, at Borgeren — „har selv en Hat!“ som der, synes mig, smukt og findrigt siges i det ene Vers, thi i dette Frihedens Symbol ligger dog Udviklingen af Tankegangen. Og skulde han ikke elske og begejstres for det Gode og Skønne som den ældre Tid havde forud, fordi han tillige seer ogsaa den nyere Tids Fortrin? Dette siger han ogsaa selv, at vi skulde samle os det Bedste af enhver Tid, og denne Samlen af Alt er det ikke netop det, som udgjør Digteren?

Undskyld denne vidtløftige Snak, som De maa henregne til de omtalte Fruentimmeragtigheder, tilligemed hvad Feil mod Logik eller Regler, som jeg ikke engang kiender af Navn, De støder paa, og husk paa, at De selv har forført mig dertil,

*) ? ?

ved at spørge om hvad jeg syntes; og det er i Sandhed kun til Dem, der ikke blot er en beføiet Dommer, men Dehleschlægers Ven som min, og som elsker Digtekunsten som alt Godt, at jeg har Mod og Lyst til at give min Snaakfomhed Tøilen i denne Anledning. Nu lev vel, kiære Ven, omfavn Olivia kiærligt fra mig og ønsk hende et glædeligt Nytaar og bedre Helbred end i den sidste Deel af dette Aar. Min Mand har faaet en Flaske Rosenborg=Vin til hende, men da den Bogn som Fru Rasbed ventede ikke er kommet endnu, er det vel bedst at sende den og den anden lille Pakke med Witter¹⁾, med hvem den vel gaaer sikkrere. Han var herude en Timestid i Formiddags, men var ikke at formaae til at gaae paa Comedie i vores Loge i Aften. — Nu slutter jeg for Alvor, et glædeligt Nytaar og Tak for det Gamle.

Deres hengivne L. H. L.

(**Forord.** I flere af de naastfølgende Breve forekomme forskjellige meget i det Enkelte gående Forfatter=Spektoreringer, som ikke kunne have almindelig Interesse; men jeg har intet Øjeblik betænkt mig på at optage dem alle som slet ikke uvigtige Prøver i psykologisk og literær Henseende. Ikke at tale om den personlige Værd i og for sig.)

26. October 1824.

Jeg er Dem, kiære Ven! ret af Hjertet forbunden for Deres Bemærkninger over Fortællingen. Hvad De saaledes siger mig, er mig altid saa indlysende og klart og veiledende saavel i Fremtiden som ved det, det bestemt angaaer. — Det Fragment af Beretningen om Baldemar og Knud, som Sara begynder Fortællingen med, er, som De maaskee har lagt Mærke til, ordret efter Saxo; jeg veed ikke om jeg nu ligesfuldt kan beholde disse Ord, skiondt der ikke siden bliver henviist til ham som den, hun havde sin historiske Kundskab fra? Rigtignok ere jo slige Traditioner, skiondt mundtligt meddeelte, ofte et Slags Bog=Sprøg, og det kunde vel tænkes at Sara søiede sine Ord saaledes; men jeg veed kun ikke, om det kan

¹⁾ En Pensionær hos mig, Søn af Kaptejn og Stadsmægler Witter.

gaae an at komme saaledes paa en Naade tyvagtig til dem. — En Kop The havde jeg dog gierne undt den gamle Sara, men efter det gamle Ordsprog, at hvor Intet er, har Keiseren sin Ret forloren, maa hun da undvære det som ikke var til i hendes Tid. I den samme Fortælling, Billedet, forekommer ogsaa Thevand: det er i Midten af det syttende Aarh. og foregaaer i Holland, maa det ogsaa der gaae ud? Efter det som De siger, kiære Ven, om det Tegm, som Bogtrykkeren nok forstaaer, kommer det mig for, som det var Deres Meening, at jeg kunde sende samme Manuscript, naar jeg har rettet i det, til Trykken uden at skrive det reent, hvilket rigtignok vilde være mig meget bekvemt med Hensyn til at jeg ønskede det Hele færdigt til Tulen. — Jeg lader da, som De meener, dette Bind bestaae af de fire Fortællinger, De nævner (som det inderlig glæder mig, De er fornøiet med). Vel har jeg tænkt mig et Slags indvortes Sammenhæng mellem Gæstefam. i Præsteg. og Søster Agnete; i denne Sidste var det min Meening at fremstille en Slags levende Sienganger, om jeg saaledes maa udtrykke mig, som ikke allene bliver udstødt fra den natlige Hvile i Graven, men for hvem den aldeles lukker sig, indtil det tilgivende Ord er udsagt og Kiærlighed har overvundet Hadet og Hævnen, som i Anna derimod en allerede hensovet. — Men hvis der skulde komme endnu et Bind frem, kan den, omarbejdet, ligesuldt blive et Sidestykke til hiin, og jeg vinder da, at første Bind¹⁾ kommer til at bestaae af blot Danske Fortællinger; thi Sankt Peder kan vel ogsaa betragtes som saadan, skøndt ingen vis Plet i Danmark er navngivet, hvor Fisterleiet findes. — Saa takker jeg Dem endnu engang det Bedste jeg formaaer for Deres gode Raad og den Uleilighed, som De saa venstabelig har gjort Dem med at giennemgaae saavel de foregaaende som især denne For-

¹⁾ blev til: „Danske Fortællinger.“ 1825. — Smf. Blätt. f. litt. Unterhaltung. 1827, Nr. 13. — Om „Faster Dorothea“ se Zeit. f. d. eleg. W. 1826, Nr. 152, og tales and legends. Edingburgh. 1826.

tælling! — Erindrer De, at De i Sommer gav mig Lov til at lade Dem see den Samtale mellem Ulfeldts og Sperling, hvori jeg ønskede et par Italienske Ord anbragte? Endskjøndt jeg har forandret mine Tanker i Henseende til det sidste Ønske, vil jeg dog bede Dem om jeg maatte sende Dem Samtalen selv; saaledes ønskede jeg ogsaa saa gjerne, at De læste det Sted hvor Elisabeth (Fortællingens vigtigste Person) træffer sammen med Ulfeldt, tilsidst, da han er fredløs og dødsfyg. — Jeg vilde overalt gjerne gjøre et kort Udtog af den hele Fortælling, og tilføie de to omtalte Dialoger; det Hele vilde udgøre en 5—6 Kvartfider, hvis De vilde have det Vensteb for mig at gaae det igiennem. Vel vil det kun blive som et Skelet, der hverken kan have Kolorit eller Runding, men De vil dog kunne bedømme Planen, o. s. v. Omendskjøndt jeg har aftalt med Sibbern at give ham det Hele om nogle Dage, naar jeg har gienemgaaet den Fortælling jeg fik fra Dem og reenskrevet et Par Blade, jeg har forandret i „Billedet“, vil jeg dog, da denne skulde være den sidste Fortælling i Bindet, let kunne rette et eller andet i den, naar det først er afgjort at der begyndes paa Trykningen. — Ingemann bliver strengt bedømt i Recensionen i Aftenbladet¹⁾, det er ellers, synes mig, godt skrevet og man maa derefter finde, at der virkelig er to Sujetter i det som gaae ved Siden af hinanden og svække hverandres Interesse; jeg saaer det nok at læse i disse Dage. — Tusinde Hilsener sendes Dem fra Enhver her. Cai takker meget for den korte Tid han saa glædelig har tilbragt hos Dem; havde han ikke havt den slemme Croqui at gjøre færdig, kunde han have nydt den Fornøielse et par Dage længere. Lev vel, kære Ven, og tænk imellem paa os her paa Kølighed.

Deres

forbundneste, hengivne Louise H. L.

¹⁾ Baldemar den Store og hans Mænd. Se Nyt Aftenblad, 1824, Nr. 42 o. flg. af Molbech.

Rolighed, den 13. November 1824.

Fortællingen kom saa hurtigt afsted i Fredags, at jeg ikke fik Tid til at tilføie et par Spørgsmaal, som jeg vilde giort Dem, kiære Ven! og som jeg derfor nu er saa fri at lade følge efter. — a) Ved at giennemgaae den sidste Gang faldt det mig ind, at det maaskee var for eensformigt, eller en Gientangelse af samme Motiv, at Madam Berghen to Gange bringer Gl. hen paa Palaiet for at adsprede hende fra Smerten over den forbrændte Haand! I det Tilfælde kunde jeg sammentrække det til een Gang, men derved synes mig den gradevise Nærmelse vilde tabe; jeg har nemlig tænkt mig det saaledes: Bærelsernes Pragt, Staldmesterens Overmod, o. s. v. give først Gl. en Ahnelse, en utydelig Formodning, om de ventede Personers Bigtighed og Anseelse, derpaa seer hun dem, deres Glands og Skønhed; den Erbødighed, der vises dem, giør et siebliffeligt men dybt Indtryk paa hendes lille Siæl, i det de hurtig som en forbigarende Sky paa Himlen vises hende og forsvinder for hendes Dine; hun beskæftiger sig nu med Billedet hun har opfattet, indtil hun atter bringes hen, seer Eleonora i kongelig Pragt under den straalende Dysekrone, og Ulfeld giøre sig det beqvemt, imedens de, hun var vant til med Erbødighed at betragte som de fornemste og mægtigste, staae ydmyg omkring ham; hun fatter nu at det underfulde Føeballads er deres Hiem, indtil hun tilsidst, fjerde Gang, kommer dem nærmere, taler med dem, o. s. v. — Paa denne Maade vindes ogsaa det, at Sperling fremtræder mere allene, som en selvstændig Person, en Ven, der besøger Greven, ikke som en Slags subordineret — hvad skal jeg kalde det? — Officiant i deres Følge, og altsaa vises i det Forhold, som han i Historien virkelig stod i til dem. At han virkelig ikke fulgte med Ulfeld til Haag, men reiste til dem kort efter og besøgte dem der, er vel af mindre Bigtighed, thi den Slags Sandhed kræves jo ikke.

b) om Christ. 4's Portrait ikke forekommer for ofte? Skjøndt jeg ikke vel seer, hvor det kunde undværes.

c) I Historien omtales ingensteds at Eleonora fører fra Toldboden, men da det ikke er sandsynligt at man har ladet hende gaae igiennem Byen til Slottet, har jeg ladet en Bogn hente hende der; at lade hende gaae havde jo rigtignok giort den Haardhed, hvormed hun behandlede, mere fremtrædende, men jeg synes det var for stærkt — ved den Heilighed maa jeg spørge, om det er en Feil imod Tids=Regningen at der i Haag ved Ulfeldts Ophold siges at have været en Mængde Karether samlede? og hvis det er, om det er af saa megen Vigtighed, at det derfor maa udelades, da det unægteligt er noget af det, som meest maatte imponere El. I Danmark var jo Karether først almindelige i Aarene 1664--1670, men om det var saaledes i Holland veed jeg ikke. — At der var en Mængde Karether samlede for at deres Gierre kunde see Eleonoras Dmngelse, da hun førtes fra Slottet, er historisk, som ogsaa at Ulfeldts Søster holdt i sin Bogn og slog en høj Ratter op. — Jeg har været uenig med mig selv, om jeg ikke skulde udelade den Episode om Christian Ulfeldts Mord paa Fuchs, men som en Følge og en Deel af deres Ulykke og af en fra Faderen arvet Hævnelyst, synes mig dog det hørte til at staae der. — Den Bye i Nærheden af Basel, hvor Ulfeldt opholdt sig og hvorfra han gif over Rhinen da han døde paa denne, kaldes de fleste Steder, som i Fortællingen, Stichen, kun hos Hoffmann om Danske Adelsmænd kaldes den Riechen, ligesom Birgitte Ulfeldts Mand, som de øvrige Steder kaldes Otto Kruse, bliver et Sted kaldet Otto Kraffe; men det gjør vel ikke videre til Sagen. — I nye Samlinger til den Danske Historie, udgivet 1794, siges at det Taarn, hvori Eleonora Ulfeldt sad fangen, var et kobbertaft Taarn ovenover Slottet, opbyggt under Christ. 4. i 1596, men hos Holberg (Danmarks Hist.) og i Ulfeldts egen Levnetsbeskrivelse nævnes det elendige Fængsel ved Langebro, som kaldes det blaae Taarn i den saakaldte Catholste Kirke. De latinske Ord, som Ulfeldt figer i den sidste Sammenkomst med El., som og noget af hvad han ellers der figer, har jeg fundet i et Brev fra ham til

Sperling, som stod i en gammel Journal for Pol., Nat. og Menneſtefundſkab og var udtaget af en Manuscriptſamling, ſom kaldtes den Chriſtensfenſte. — Endelig havde jeg ladet en Ildbrand, hvorved de maatte flygte hurtig og upaaklædt bort om Natten, foranledige Bartholins Sygdom og Død, men da jeg ſaae, at jeg i Gæſteſkamret i Præſteg. ogſaa havde betient mig af en Ildbrand, forandrede jeg det ſaaledes ſom det nu er. Og hermed takker jeg Dem endnu een eller rettere endnu tuſſinde Gange for Deres Ueilighed og det Venſkab, De har, at paatage Dem denne. De bedſte Hiſſener fra enhver iſær, jeg maa ſom ſædvanlig ſlutte i Haſt.

Deres forbundneſte L. H. L.

Den 10de Juni 1825.

Undſkyld, kiære Ven! at jeg endnu til Tilgift plager Dem med dette Ark i Tillid til den Godhed med hvilken De har ſeet det Øvrige igiennem. Jeg har længe tænkt paa, om jeg ikke kunde indrette Titelbladet ſaaledes, at jeg var nævnet for dem, ſom kiendte mig og ſom det kunde intereſſere, uden at være det for Uvedkommende, da det paa eengang faldt mig ind, om det kunde gaae an ſaaledes ſom jeg har gjort det; hav nu den Godhed at ſige mig Deres Mening derom. Fortæle er noget, ſom jeg altid har tænkt paa med Stræk og Bævelſe, og naar nu ovenikøbet ingen Forfatter er nævnt paa Titelbladet, hvem ſkulde ſaa træde frem og tiltale Publikum i egen Perſon? Jeg tænkte derfor blot, efter Titelbladet at lade den lille Tillegneſe følge, og efter Fortællingerne forſt det lille Digt „Løverne“ og til Slutning Anmærkningen, eller hvad det ſkal kaldes, til Læſeren. Jeg venter nu Deres oprigtige Mening, ſaa vel om dette Arrangement ſom om det ſelv, hvad der er ſagt. Jeg veed ikke, om De maatte finde at Løverne ville ſtaae upaſſende og ſom faldet ned af Skyerne der? Da jeg havde nedſkrevet det, faldt det mig ind, at det ſom en Henviſning paa, hvad der iſær kunde gjøre Læſning af Historien tiltrækkende for Danſke Læſere, ikke upaſſende kunde ſlutte ſig til Fortællinger, hvis Emne for ſtørſtedelen er taget af danſk Hiſtorie, da ydermere Løverne i

det Danske Vaaben omtales i en af Fortællingerne. Ved at lade de faae Linier til Caseren følge efter Fortællingerne, og ikke gaae forud for dem, forspildtes heller ikke den Overraskelse eller Uvished som der, for den i Historien mindre bevandrede Caser, kunde være ved Ulfeldts Fremtræden. Jeg veed ikke om det er et daarligt Forfatter=Åneb, som jeg her ganske oprigtig tilstaaer, men der er dog altid en Slags spændende Fornøielse i en saadan Uvished, og jeg veed ikke om der er noget Ondt deri, naar den ikke kubes paa noget Vedrøes Beføstning. Jeg har ogsaa havt Betænkelse, om det ikke feer paataget eller arrogant ud at kalde disse Fortæl. danske? hvad min Mening dermed er har jeg sagt i den lille Anmærkning, og beder Dem nu have det Venstabs for mig at sige mig Deres Tanker om alt dette.

Tusinde Hilsener sendes til Olivia og Dem selv fra os Alle; jeg veed ikke om Nogen faaer Tid til at skrive med denne Post; Line har stærkt foresat sig det. — Fra Mynster skal jeg hjælpe dem begge; han var her et Par Timers Tid i Forgaars; han har den Plan, hvis Intet kommer i Veien, i Ferierne at reise til Holsteen, Lübeck og Berlin, det er Skade at Stefens ikke meer er der. — De har vel faaet Den i Sydhavet, er den Episode om Gust. Adolph ikke smuk? Har De seet noget til en Bog af Brandis¹⁾, som ikke er at faae, hvori alle mulige Ting skal staae? — Nu lev vel, og vær forud takket for Deres Ueilighed.

Deres forbundneste P. H. L.

København den 2den Juli 1825.

Kiære Ven!

Allerførst maa jeg hiertelig takke Dem for Deres Breve og for Deres venstfabelige Raad! Uagtet det sidste Ark har været trykket over i 8 Dage, ligger de 5—6 sidste Sider af Manuscriptet tillige med Fortale osv. endnu i min Pult, skøndt

¹⁾ Ueber humanes Leben. Von J. D. Brandis. Schleswig, 1825. 335 S. Han var Dronning Maria S. Frederikkes Livlæge.

Seidelin, som trykker det, har havt Bud efter det. Deels er der opkommet mig en Tvivl, om det dog ikke skulde synes pretentiost eller affecteret at kalde Bogen Danske Fortællinger, og tillige, om der ikke, i Tilfælde at den beholdt denne Titel, maatte være to Titelblade, da Sibbern, dengang vi aftalte det Hele, meente at der endelig skulde staae „første Deel,“ paa denne; jeg troer fordi han havde aftalt med Deichmann, at han paa samme Maade som her skulde paatage sig at besørge Oplaget for en følgende Deel, hvis den skulde udfomme; men da de følgende Fortællinger, jeg har liggende, ikke alle ere danske (hverken foregaae i Danmark eller ved Danske), maatte der vel være først et Titelblad, hvorpaa stod „Fortællinger, første Deel“, og derefter det andet? Jeg tænker Olivia glæder mig snart igien med et Brev; beviis mig da den Tieneste at bede hende sige mig Svar herpaa; jeg veed nok, De har Andet at giøre, end at correspondere saa hyppigt med mig, derfor beder jeg om det paa den Maade, hvis hun dog ligesuldt skriver. — Sibbern er i Farum siden Fredag i forrige Uge og har i denne gaaet tre ja, jeg troer, fire Gange ind for at holde Forelæsninger, og saa lige tilbage, er det ikke stærkt? De blive der nok til hen i næste Uge. — Den anden Aarsdag, som har bragt mig til at holde Slutningen af Bogen tilbage (ved slige Leiligheder er det dog virkelig ikke det første, men det sidste Skridt, som er svært, thi uden dette var da de andre som ugiorte) — den Aarsdag er altsaa — tillige en Angstlighed for saaledes at præsentere mig for Publikum, som jeg vel hvergang har følt noget af, men, hvis jeg ellers erindrer rigtigt, aldrig saa meget som denne Gang; jeg veed ikke om det er fordi Bogen er tykkere, og saaledes — i det mindste hvad Formen angaaer — mindre seer ud som en Bagatelle, eller om jeg (hvad ellers var forkeert nok) er bleven mere — befangen — paa min gamle Alder, eller om det skulde ligge i Tordenluften i disse Dage. — Jeg føler at denne jildige Betænkelse og især den Frygt, eller Modbydelighed, som jeg denne Gang har for at sætte mit Navn paa Titelbladet, maa

synes latterlig for enhver, der veed at jeg flere Gange har ladet trykke under mit Navn, og endskiøndt jeg veed, eller i det Mindste troer at vide med mig selv (saa vidt som man ubetinget kan troe paa sin egen Dom om sig selv), at Grunden til denne Ængstlighed ikke er — Biererei (siden jeg dog her har begyndt at benytte mig af det tydske Tungemaal: det maa være et Slags sympatetisk eller magnetisk Attraction, fordi jeg skriver til Lectoren i dette Sprog). Alligevel føler jeg nok, at det seer livagtigt saaledes ud. Jeg troer dog, tildeels, at være kommet Oprindelsen dertil paa Spoer; jeg har læst endeel tydske Recensioner i det sidste Aarstid, og deriblandt over en Hærskare af Schriftstellerinnen, saa Haaret maatte reise sig paa Hovedet, deels over deres Mangde deels over det lette Underlag, om jeg maa udtrykke mig saaledes, af Ironie, ja af Persiflage, hvorpaa de fleste af de, tilsyneladende meget milde, Bedømmelser vare opbyggede, og som maaskee ofte med godtroende Forfængelighed ere bleven tagne for gode Varer. Hvergang kom jeg til at tænke paa — hvad siger jeg? — til livagtig at see for mine Dine de Damer, som De har fortalt mig om i Tydslands Hesperien¹⁾ — som Grevinde Ahlfeldt kaldte det — som trak deres Manuscripter op af Posten, ligesom andet Haand=Arbeide. Jeg veed ikke, om det er Forfængelighed, at jeg nødig vilde regnes til dem, men det veed jeg jo nok, at Navnet her ikke egentlig gjør noget til Sagen, og at Tingen blev den samme, om jeg traadte frem under et laant Navn. Havde jeg imidlertid ikke før begyndt at nævne mig, saa troer jeg at, om jeg endog havde givet efter for den Vnst eller Trang til at udtale sig, som vel egentlig er Marsagen til at man offentliggjør sine Arbeider, havde jeg vel neppe risikeret at lade det Navn, som min Mand og mine Børn ogsaa bære, ved mig komme paa Listen mellem de excentriske Fanny'ers, Louisers, Caroliners, og hvad de Alle hedde, de høitravende Damer, fra hvis Kammeratskab jeg, som

¹⁾ Dresden.

fagt, gjerne vilde undslaae mig. Jeg troer dog ikke det er Hovmodighed: det er slet ikke at jeg holder mig selv eller mit Arbeide for bedre end Hines, det er kun Maaden, de komme frem paa, og Maaden, de modtages paa, som er mig saa høist modbydelig. Undskyld al denne lange Snak og disse Betragtninger over mig selv, som maaffee tildeels ere smaalige og — nu meer end nok herom! Da, som De meget rigtig figer, de fleeste vel vilde kiende Tegnet, saa har jeg da besluttet at sætte mit lange Navn paa Titelbladet, saa meget mere, som det ogsaa er min Mand's Mening¹⁾ at jeg skulde giøre det. At Fred. III. stod i Anmrk. (nu Fortalen) var en Skrivefeil, som jeg takker Dem for at have giort mig opmærksom paa, i Fortællingen selv staaer rigtigt nok Frederik I. 3 Tilsegnelsen har jeg forandret de to omtalte Linier og suppleret dem med fire til. „Løverne“ henlægger jeg da til en anden Gang. At De vil fende Bogen til Atterbom og Fru Helweg er meget smigrende for mig (endskiøndt jeg ogsaa er gandske forstræffet derover). Det vil nu da sagnens ikke vare længe, inden jeg kan tilstille Dem Exemplarerne. Det er nok ellers ingen fordeelig Marstid at lade en Bog udkomme paa, midt om Sommeren. Lidt Inconsequents, er jeg bange for, der vil være i Corrigeringen, skiøndt, som jeg haaber, ingen egentlige Feil; men som f. Ex. Tilfældet var med lille og stort Par. Det moerer mig ellers at jeg der havde truffet det rigtige.

Sa vist er Hindenburg en særdeles cultiveret Person, jeg har ellers kun talt nogle Dieblikke med ham paa min Mand's Fødselsdag; men jeg har seet ham spille Rochester i Henrik den 5tes Ungdom, hvor han virkelig tog sig fordeelig ud ved Siden af en høist affecteret og sentimental — Biørn (til den Art maa han vist henregnes, hvor sød han end er), som hed Ltnt. Manzius og som af Mange blev høiligen beundret.

For at komme til min à-propos igien, saa glæder det mig

¹⁾ Gamle fortræffelige Hegermann havde sikkert sin Takt som en Kvinde og derhos, som Offiser af den gamle Skole og gedigen Nordmand, Mod til at sige og udføre sin Mening.

ret inderligt at De, og Rütten ogsaa, synes godt om Den i Sydhavet. Havde Dehl. dog blot ikke ladet Væseren faae den „lige saa varm som den kom af Pennen“, saa havde han vist skaaret de Bandskud o. s. v., som De taler om, bort. Det er ikke for dem af hans Venners Skyld, som nok kunne see det Gode, skøndt noget ringere og overflodigt er indblandet deri, men for dem som lade sig blinde af den Utafnemlighed der for- kaster og ringeagter en riig Gave, fordi Guldet ikke alle Steder er aldeles luttret for Slakker. — Ingemann har Tids nok! i sine bedste Dieblikke frembringer han dog intet saadant, han maatte give alle sine forte Riddere og hvide Prindsesser for disse Mennesker, om de og inellem ere altfor brogede.

Nu siger jeg Dem Farvel, kiære Ven! og da det, med Guds Hjælp, er sidste Gang jeg kommer med bemeldte For- tællinger, saa takker jeg Dem for alle gode Raad og for Deres Taalmodighed med mig; jeg ønsker, at i det Mindste de, hvis Dom er mig vigtigst, maa dømme mig saa skaansomt som De! Jeg veed jo nok at De er en Dommer, man kan forlade sig paa, og derfor har De havt saa megen Plage af mig, fordi alt hvad De har sagt mig har staaet saa klart og træffende for mig, men det gjør dog altid nogen Forffial at kiende For- fatteren og staae i nøie og venfsabeligt Forhold til denne: da bliver dog let dennes Individualitet og hele Liv som en Commentar over det Forfattede, som forklarende Noter, thi den, som veed med hvad Sindelag det er følt og udtænkt, som er mere vant til at læse i den Skrivendes Andre, griber lettere Betydningen af det, som vel er meent saaledes, men dog ikke altid staaer saa klart for en ganske Fremmed. Er det dog ikke saaledes, og ofte Aarsag til at en Forfatters Venner ugrundet beskyldes for Partifskhed?

Deres forbundne Louise H. L.

Kjære Herr Docter!

Kjøbenhavn, den 18. Octbr. 1825.

Endelig er jeg nu færdig med mine Militaire Sykler og Ma- nøvres for dette Efteraar. Min første Gierning er da at lykønske

Dem og Deres gode Frue. De har jo faaet en saa vakker lille Pige. Gud bevare hende sund og rask som Deres drabelige Søn, da er De fuldkommen Dannemand i systematisk Orden. Jeg kjender af Erfaring, hvad man gaaer igennem, førend Konen overstaar denne Døst. Alt er jo saare vel og Deres Frue fuldkommen rask. Jeg beder hengivenst at hilse. Naar Deres Fru Svigermoder retournerer, faae vi først den rette Beskrivelse over den engle Pige.

Min Lovise slap got fra hendes litteraire Arbeide. Jeg har bedt hende kun sparsomt at bruge Pennen, da jeg befrygter at hun anstrænger sig for meget; og der behøves kun en enkelt stræng Dommer, for at nedrive, eller svække det gode Indtryk og det Bifald, Fleertallet nder Arbeidet. — Jeg veed at min Kone har megen velgrundet Tillid til Deres Mening og Raad. Vær De oprigtig skarp, fraraad hvad De finder i mindste Maade mindre heldigt. Refensenterne skaane Damerne i Forsningen; men naar Kønnet træder oftere frem, tages fat paa de skarpe Hjørner, og slike Batailler maae man ikke udsætte sig for. Hvad er ikke hendt en Dehlschlager? I Aftes havde de Ludlams Hule, som man engang udpeeb, uagtet det flere Gange var givet med stort Bifald. I Aftes fik Stykket Bifald i høieste Grad. Jeg var ikke med i Komedien; men mine Fruentimmer havde endnu got deraf, da de kom hjem, og electrificerede mig med.

Formodentlig har De haft eller faaer De et Besøg af min Caj, som er commandert til Corføer. Han er bleven endnu længere end han var, da De saae ham sidst. Rekruterexercitien og Exerceerskolen har stræffet ham. — Den huslige Betsignelse, som De samler paa, kan med Liden blive talrig. Deres gode Forældre gav Dem et got Exempel. Men det gaaer meget ud over Konerne. Dog var aldrig min Kone raskere, end naar hun stjænkede mig en nye Arving; og jeg troer endnu, at hun fortryder paa den affaffede Bugge. — For et par Dage siden havde vi her Krigsrygter; men naturligviis ugrundede. Om vi ikke direkte kom i saadan Stilling, vilde allerede den indirekte Modvirkning være nderst byrdefuld. Vi ere bedst tiende med at gaae den uforandrede Gang, rolig og nøisom at slaae os igiennem. — Har den lille Slut god Stemme? Kan man vente en Sangerste? Nutiden vil Anlæg for Musik som et aldeles uundværligt Talent. — Biskoppens Søn har havt Bryllup og den ene Datter er confirmeret. Det er det Nyeste jeg veed. Høst mig er alt ved bedste Belgaaende; gid jeg stedse maae høre det samme om Dem og Deres os alle saa kjære Dmgivelse.

Deres ærbødige og hengivne H. K.

26. Januar 1826.

Kjære Ven!

Hvor gjerne vi havde seet Dem saavel hos Sanna B. som Nytaarsdag hos os selv, saa kan jeg godt begribe at Deres andre Venner havde samme Ønske, og at De maa deele den korte Tid mellem flere. Dog havde jeg gjerne ønsket at De havde været hos Saintaubains og kunde sat noget imod de Uttringer som Heiberg saa — jeg havde nær sagt lumskelig — kom frem med; dersom jeg ikke havde følt med mig selv at jeg ikke kunde binde an med ham, og tillige at naar der ikke kunde siges noget Træffende, som var indlysende for enhver der horte det, gjorde det mere Skade end Gavn at relevere hvad maaffee de Fleste ved Bordet ikke havde hørt eller forstaaet — naar jeg ikke havde følt dette, siger jeg, saa troer jeg neppe jeg havde kunnet tie dertil. Har De hørt at en ham Ubekjendt (ingen Boghandler) er kommet op til ham og har ubeseet lagt ham 300 Rdlr. paa Bordet for hans nye Vaudeville?

En af de første Dage, det frøs, bad vi Dehlenschläger herud til Middag, og sagde ham tillige at vi nok skulde være færdig til Comedie-Tid, da Dyveke blev givet, som jeg nok kunde vide han vilde see; han kom da ogsaa og sagde, at naar han ikke netop Løverdagen efter skulde læse netop over Dyveke og omtale den Forestilling, saa vilde han gjerne blevet (hans Forelæsninger skal være saa interessante i Aar). For Resten fandt jeg ham særdeles forandret og — ældet. Min Mand havde ogsaa strax gjort samme Bemærkning; det kommer mig for, som al hans Lyftighed er borte, det er ret traurigt; for Resten var han meget godmodig og venlig, og jeg blev meget forundret, da han ved Bordet gandske uventet hvidskede til mig at han havde skrevet to Syngestykker, som han gjerne vilde læse for mig naar vi en Dag vare allene; han spurgte om vi kunde være det den næste Søndag, men da det ikke var Tilfældet, sagde han at naar jeg en anden Gang vilde det, vilde han komme, og da jeg til min store Forundring traf ham og Lotte paa Cadet-Ballet (han havde skrevet Sangen), blev det aftalt, at han kom

paa Torsdag; jeg bad ham, ikke at læse dem for os hvis det var af Føielighed, da vi jo have saa meget andet Smukt af hans som han kunde læse og som jo er os ligesaa kjær, ja kjærere fordi vi kiende det, og lade det beroe til Stykket blev trykket, men det vilde han slet ikke høre noget om; han sagde at han havde havt saa megen Fortredelighed i den senere Tid, at man ikke kunde fortænke ham i at han ikke vilde, at Andre end hans Venner skulde kiende hans Arbejder førend de kom paa Scenen, men o. s. v.

Deres forbundneste L. H. L.

København, d. 1ste Marts 1826.

Kjære Ven!

Jeg synes meget godt om Amors Hævn¹⁾. Morten Suhl er fortræffelig, ikke blot hans Person og Repliker ere comiske, men Situationen, at hans virkelige Broder giver ham 100 Rdlr. for at han skal afstaae fra at være dette, og en Anden igien giver ham ligesaameget for at han skal udgive sig for at være hans, er meget moersom; den gamle Onkel synes jeg ogsaa er godt skildret; kun Elsterinden vilde ikke gandske vinde mit Hjerte, saaledes som Dehl.'s Fruentimmer ellers pleie at gjøre det; dog er det muligt, at det laae noget i min siebliffelige Stemning, fordi jeg blev angstlig tilmode over at vi uagtet al Forsigtighed blev afbrudt; men det forekom mig dengang, som hun var dog altfor pirrelig, og den Hævn hun tog vel stærk; muligt at jeg ved nærmere Bekjendtskab, naar jeg seer hende igien, kan bedre lade hende vederfares Ret. Hele Stykket er dog unægteligt meget interessant. Jeg finder Jonas i Portretet og Busten saa herlig skildret, saa original og grandios, saa elskværdig uagtet sin flemme Feil; selv i denne Nedstyrten i Pæthe er noget saa rørende; man tænker paa alt det Store og Elskværdige, som er gaaet til Grunde i denne Verden, paa den evige (og det Eviges) Spire, som med alt det ikke kan gaae under. Denne stormodige Diogenes

¹⁾ Et af de i foregående Brev omtalte foreløbige Stykker. Saaledes blev nævnedes nemlig „Overilselsen“ (se Nye poetiske Skrifter. 3. Deel. 1829.) i Manuskript.

— ved sin Tønde synes mig saa sanddrue skildret med saa menneskefiærlig en Bemød, den er næsten tragisk i en vis Henseende. De sagde i det Brev, hvor De først omtalte denne Karakter, at den var eiendommelig Danst: det gælder dog vel meest om den forgangne Tid? Rigtignok er Adels-Stoltheden, som De siger, ikke nu à l'ordre du jour, men den er dog kun ogsaa en enkelt Nygtemand i den falske Glæde som — er han ikke Baron? — som han omgiver sig med, og da han er en Mæcen, en Kiender af Kunstfager, synes mig dog ogsaa det er ikke saa urimeligt at han tillige vil være en Mand af Anseelse; han bliver da straffet tilgavns, men i hans værste Straffedomme, Sønderflagelsen af Busten og Ophængningen af Portrætet, er der dog noget meget comisk. Ogsaa Lømmermesteren og Verten ere virkelige Karakterer, og er ikke Louise inderlig elstværdig? Om, som De siger, hiin „Familie“ ikke er paa sin Plads, saa er det formodentlig Erindringen om vort ældste Monument af Fædres Tild og Sindelag, som gjorde at jeg med — hvad skal jeg kalde det? — Opbyggelse hørte paa de Replikker, hvor de omtale hvad de have seet i Kirken.

Hvad nu Dehl. selv angaaer, da er det, som jeg egentlig fandt sorgeligt, den — jeg troer jeg kunde kalde det — Forstenelse, med hvilken Mand, som jeg for Næsten ærer og holder af, kun lugte til de første Blomster, der har jeg kunde vel tildeels sige (i det Mindste om Nogle af dem) vakt deres Sands for det Skønne, og vragende lukke Dine og knibe Munden sammen for den Frugt, hvormed den samme Gartner nu vil qvæge dem. Overhovedet er der dog ingen saa partisk, som de der gjøre Profession af Upartiskhed, de ere saa bange for at sætte noget til af deres Selvstændighed og klare Omdømme, og (som De engang skrev) det er saa utaknemligt og skammeligt at de reent glemmer hvad og hvem der har bidraget til deres Udvikling; de troer de ere fødte med den! — Ogsaa det er vist sorgeligt, at Manden vi tale om skulde gjøre en saa smertelig Erfaring; jeg finder det meget træffende hvad de siger, at Blomsterne nu bære Frugt (saa træffende at jeg ovenfor har benyttet det);

men Digteren er jo som Orange-Træet der paa eengang bærer Blomster og Frugter, og i de to ovenfor omtalte Stykker udtaler sig dog ogsaa et blomstrende Sind. Dehlenschläger sagde eengang til mig, „man skulde ikke kiende Digteren selv, det er lige som at see bag ved Coulisserne“; hos mange Menneſker er det virkelig Tilfældet, de kunne ikke ſkiælne det Eiendommelige fra det Tilfældige, og ved at see paa de ſmaa menneſkelige Svagheder, som dog Ingen paa denne Jord er fri for, blive de ſvimmel og ſøefyge og kunne ikke nyde hvad der bydes dem — dog, tilgiv al denne vidtløftige Snafferads, det er jo en Fruentimmer=Synd. Førend jeg forlader denne Materie maa jeg dog ſige Dem, hvor meget jeg glæder mig over, at De, fiære Ben, med Deres hele varme Hierte holder faſt ved ham — ved ham ſelv som ved hvad han ſtaber. — Det er dobbelt glædeligt, fordi det er ſiældent, og jeg troer, Gud forlade mig det! meeſt ſiældent hos dem, som bedſt ſkulde kunne bedømme ſligt; men ſaa opveier dog ogsaa en eneſte tro og aandriig Ben et heelt Compagnie af Overløbere. Jeg er i Dag ſaa ofte blevet afbrudt, at jeg maafkee ikke burde bortſende dette uſammenhængende Tøi, men Louiſe er reifefærdig og heller, end ſlet ikke at ſkrive, vil jeg dog ſende det ſom det er, med alle¹⁾ Overſtregninger og Gjentagelſer. — Min Mand har bedet mig undſkyld hos Olivia at han ikke har faaet Tid til at ſkrive, maafkee maae jeg overdrage Dem at giøre det, da jeg heller ikke denne Gang kommer til det, han har endnu beſtandig ifinde at giøre det ſelv. De ſkulde ſee hvorledes min Mand, med alt det han har at giøre, nu hver Aften læſer med William, gaaer Lectierne igiennem med ham, hører dem o. ſ. v.; det gaaer nu ogsaa ſaa godt fremad, men er rigtignok et ſvært Taalmodighedsarbeide for en Mand af Aar; i Gaar Aftes f. Ex. da W. havde været hindret i at læſe om Formiddagen, kom min Mand ſlet ikke ind til The=Bandet og Aftensmaden og ſad med ham til Kl. 12; ſaa fik han da ogsaa + i Dag. Og det gaaer med den ſørſte

¹⁾ Der var dog kun meget få i hele Brevet.

Fornøielighed med dem. — I denne Maaned troer jeg Sibberns Skrift¹⁾ skal udkomme, jeg har ikke talt med ham selv derom, men Ludvig Ipfen²⁾ fortalte det. Jeg har læst Fogtm.'s Tale i Aftenbladet, den er jo meget god, lidt vel meget i Prædikeform, synes mig. Nu Farvel, kiære Ven, Alle hilse.

Deres forbundne Louise H. L.

Torsdag Aften d. 11. Octbr 1827.

Kiære Ven!

Vi var i forrige Uge ude hos Mynsters paa Forhaabningsholm, De boe deiligt der, og have Afgang til Wodrupgaard's Hauge. Mynster selv var ikke hjemme. Deres Broder var paa samme Tid i Stuen indenfor, og læste med Joachim, som Dagen efter skulde examineres for at komme ind i latin'sk Skole. Han stod sig fortræffeligt til samme Examen, Lotte Dehleschlæger sagde at han kunde næsten være kommet ind i samme Klasse, som hendes Broder Johannes er i, som er tre, fire Aar ældre. Gud veed om ikke Mynsters Børn udvikles altfor tidligt og lære altfor meget! Har De hørt noget om Ludvig Mynsters Comedier? Især ham var det vist godt at sætte en Dæmper paa, da han seer svagelig ud, ellers er det ret en fød Dreng. Joachim er en smuk og vakker Dreng, dog ligner ingen af dem Faderen; den lille Betty derimod, men med ganske brune Dine. Det er vanskeligt at træffe Middelveien mellem at lade Børn lære for lidt eller for meget; jeg troer næsten at det sidste er det stadeligste. De er vist neppe af den Meening, det er Herrerne siælden og mindst naar de ere Fædre og selv have lært meget.

De kiender jo en Herr Miller, som vil udgive en skandinavisk Aarsgave og som i Sommer har besøgt Biskop Tegnér og tillige været i Upsala, hvor han har seet Atterbom. Hvorledes er denne Miller? Hans Udvortes synes jeg ret godt om, men

¹⁾ o: Efterladte Breve af Gabriels.

²⁾ Sibberns Svoger, Pædagogen.

han skal have oversat Frithiofs Saga maadeligt. Han var her først, og da han ikke traf mig, skrev han mig til om en Novelle til bemeldte Nytaarsgave — jeg svarte ham siebliffelig at jeg Ingen havde. Siden kom han og vilde endelig have i det Mindste et lille Digt, og uagtet jeg blev ved at forfikkre ham, at jeg hverken havde eller fik noget, vilde han endelig høre om det om nogen Tid. Jeg sagde ham, hvad jeg ogsaa havde skrevet, at Riunge flere Gange havde anmodet mig om Bidrag til Hertha men at jeg har maattet afflaae det, at han gierne maatte komme igjen, men at han ikke maatte vente at faae noget. Jeg veed ikke om jeg skulde være en saadan Daare, at de Forbindtligheder han sagde mig i rigeligt Maal skulde have bestuuet mig, men jeg syntes, som sagt, ret godt om ham. —

Jeg tilføier endnu et par Stykker, da jeg blev afbrudt igaar Aftes og skøndt jeg ikke rigtig kan komme til min à propos igjen. Først vilde jeg gierne vide hvad Versart der Eid af Herder er skrevet i, jeg synes det er smukke Vers i hvad de saa end kaldes; det er jo ikke de samme som i Niebelungen-Lied? — Læser de Flyveposten? Det fornøiede mig at læse det første Nummer om Frithiof. Det syntes mig ganske overeensstemmende med hvad De engang sagde om dette, iøvrigt ret smukke, Digt og Helge. Steffens arbeider jo paa sex nye Noveller, hvori fire Nordmænd fremstilles, der opleve fire forskjellige Perioder i Tyskland: Den Schellingste, den Napoleonske (saaledes sagde Sibbern) og to til, og tilsidst mødes efter Napoleons Fald. Han arbeider Nat og Dag og fover kun fire Timer, ogsaa en physikalisk Geographie — troer jeg det var — arbeider han paa.

Deres hengivneste Louise H. L.

Først i Marts 1828.

Kiære Ven!

Min bedste Tak for Deres Tilladelse, at læse Deres Tale, jeg agter een af Dagene at gaae op til Mynsters (hvor jeg for længe, længe siden burde have været) og da beder jeg ham om den: vær vis paa at jeg paa ingen Maade skal misbruge Deres Tilladelse! Jeg skal nok ogsaa spørge ham, om

hvad han synes om Hauchs Stykker, jeg hørte, en anden competent Mand skal have sagt at det var fortræffeligt, men at det var ikke for Fruentimmer, formodentlig meente han, at til ret at nyde og paafionne Karakterfildringen, som jo skal være saa fortrinlig og overeensstemmende med Historien — er det ikke Tacitus? — maa man kiende denne. Jeg troer Manden har Ret; jeg finder Tiberius meget smukt skrevet og kraftigt tegnet, men den flaaer ikke saaledes an hos mig, jeg maa kalde det saaledes, som Dehlenschlägers og Fleres. Bajazet har jeg ikke læst heelt ud, men jeg kan ikke nægte at den interesserer mig mere end Tiber. Dehl. gjør grumme meget af begge Stykker, som De vel veed. Jeg troer ikke Sibbern gjør saa meget af dem. A propos om Sibbern! Hvad siger De om hans lille Afhandling om Engellændernes Anfald paa Sieland?¹⁾ Jeg troede ikke mine egne Dine, da jeg læste den: af lutter Upartiffhed har han ladet sig henrive til denne forunderlige, dog vistnok stikæve Anskuelse. Thi — endog al Patriotisme fraregnet — og er det nødvendigt at Philosopherne skulle abstrahere derfra — saa var dette Dog dog ogsaa, moralsk betragtet, unægtelig dableværdigt. Jeg har hørt sige at det skulde være Ironie, men er det saa, er det dog nok en Feil at han ikke har markeret det som saadan, og af Molbechs Anmærkning, efter den, seer man at heller ikke han har antaget det derfor. Sibbern er et saa godt og ædelt Menneske, at enhver maa agte og holde af ham; han er jo ogsaa fornuftig; Gud veed hvorledes han dog kommer til at sige imellem saadanne forunderlige Ting! Det ligger maaffee*) i, at han ikke har rigtigt Herredømme over Sproget, ligesom ellers meget begavede Mennesker kunne mangle Talegaver.

Gud fkee Lov at De, kiære Ven! vedbliver at være Dehlenschläger tro af Hjertet: det er i Sandhed en kraftig Foreningspunkt imellem os. Vist nok falde Mange fra, jeg troer, for en stor Deel, fordi de blive ligegyldige for Poesien

*) ??

¹⁾ Om Engellændernes Dog til Kjøbenhavn i 1807. Se Molbechs Nordisk Tidssk. f. Hist., Lit. og Konst II. Sml. Sibberns Breve 2, 172.

selv som næsten for alt Godt. Heiberg veed at pirre den for det meste fløve Sands, derfor er han yndet, jeg troer dog de yngre Studerende elske Dehlenschläger. At jeg fandt at denne sidste havde bedst ladet Heibergs første Kritik om Børingerne uændset var, fordi — til Dem være det i Fortrolighed sagt, thi jeg yttre ellers ikke min Meening om Dehl. saaledes — altsaa fordi jeg fandt at Heiberg havde Ret i Udskilligt. Den megen Musik skader f. Ex. Virkningen af Stykket, fordi den forhaler Gangen deri, og Harald har Vanskelighed med at udfylde den lange, fra hans Side stumme, Scene, medens de unge Piger synge og bringe ham Primel-Kransen, uagtet Nielsen spiller det fortræffeligt. Sungen til Harpen har ligeledes noget unaturligt (i et Sørgepil, ikke i en Opera) i Sorgens første Dieblif, ligesom ogsaa den Transparent der fremstiller Drømmen heller ikke rigtig vil behage mig, fordi den minder om Operaer og Casortis Balletter — dog er den jo et nødvendigt Motiv (meer end den lignende Drøm i Egmont), da man ellers ikke vilde kunne begribe at den tappre Harald lader Marie gaae i Fængsel ja maaskee i Døden for sig: thi nu stoler han paa den høiere Abenbarings Forjættelse. — Heller ikke finder jeg det rimeligt at Harald i det spændte Dieblif, da han gienkiender Elisabeth, anstiller mythologiske Billeder om Herkules. Dog er dette jo Smaating! Stykket selv holder jeg meget af, skjøndt jeg rigtignok, oprigtigt tilstaaet, ikke føler mig saaledes grebet af det som af de Eldre; men det kan jo ogsaa ligge i at jeg selv er ældre og mindre modtagelig, medens min hele Ungdoms varme Grindringer knytte sig til hine. Jeg vil vedblive i mit Skriftemaal: Dehlenschlägers første Svar tilfredsstiller mig ikke heller, endskjøndt det paa mange Steder tilsalte og rørte mig, og enkelte Linier deri mindede om Steder i Correggio, skjøndt anderledes med Hensyn til den haarde Dommer; men han gav sig dog paa enkelte Steder blot, naar han f. Ex. sagde at han havde beviist, hvad der dog ikke altid var det saa gandske, og naar han talte om den fiendtlige Tone i Litteraturen, thi Kritik er dog ikke Fiendtlighed, om han endogsaa kunde meene (hvad

jeg heller ikke tvivler om) at det var fiendtligt meent. Det var ikke klogt at ægge Heiberg, der altid, eller længe, har havt Mod paa at komme ham til Livs, og som, ihvor langt han kan staae under ham som Digter, dog vistnok er ham overlegen, naar det kommer an paa at demonstrere og forsvare Meninger. Jeg finder det naturligt at en stor Digter vanskeligt vil kunne udvikle, hvori hans Digtergaves Ypperlighed bestaaer, netop fordi Muses er ham en Elskerinde, som han hverken har Hierte eller Sikkerhed nok paa Haanden til at anatomere. Paa de følgende Kritiker, hvori H. listigen, lidt efter lidt, fradømte ham næsten Alt og næsten ligesom en Naadegave levede ham en ringe Deel, maatte han jo svare, og jeg synes det er lykkedes ham særdeles vel, som man ogsaa kan slutte af den opbragte Tone i H.'s Note til den fortsatte Kritik: thi der skal Noget til at bringe ham ud af Rivevægt! Jeg er ikke enig med mig selv, om det var at ønske at Dehl. og hans Muses Venner toge Deel i Striden. Heiberg er en farlig Modstander, selv for den Kraftigste, Modigste og meest Begavede, desuden vil — for at blive ved Deres Signelse — Slangen ikke allene snue sig om den der griber efter den og vende sin Braad mod ham (jeg veed vel at den der kæmper for den gode Sags Skyld vil agte ringe hvad han selv vover i denne Kamp), men, om den ogsaa skulde glide Modstanderen ud af Hænderne, vil den da ikke, jo mere den blev tirret, med fordoblet Kraft og Sneedighed vende sig mod den første Gienstand for dens Angreb? Heiberg har saa mange — kan jeg ikke kalde det: udvortes? — Gaver, hans Sprog er flydende, klart og smukt, hans Bittighed let og ofte træffende, og — hvad der især gjør Udslaget — han veed at iagttage en Slags Høflighed, som blænder og bestikker, fordi den af Mange — af de Fleste maaskee — antages for Moderation. For at være ham voxen, maatte den, der mødte ham, vel ikke stride med lige Vaaben, men dog kunne bevare den samme Kulde og Maadehold i Formen; men var det let, jeg havde nær sagt, var det muligt, for den der ikke allene i Dehl. elsker vor første Repræsentant for Poesien, for det Skønne og Gode

i Livet (dens Gien=Dpvækker), men tillige elsker ham som Menneske og føler hans Krænkelser dybt? som vel ogsaa ved denne Strid seer Anskuelse og Meeninger, der ere dybt begrundede i hans Underste og sammenvoxede dermed, angrebne i deres Grundvold? Idet Mindste maatte den, der skrev af et varmt Hjertes Fylde, med det Had til alt Ondt og Usandt som oprinder af en levende Kiærlighed til det Gode, være vis paa at han siden formaade selv at drøfte det Skrevne med en Kulde og Forsigtighed, som ellers ikke er en følelsesfuld og poetisk Natur eiendommelig. Det vil være vanskeligt at træffe den rette Middelvei i Tonen, thi hvad der udtales ret stærkt og kraftigt faaer saa let et Anstrøg af Videnskab, som gjør at man ikke fæster Lid til det, fordi det da mistænkes for Partisfthed. Lad Modstanderen have saa høiligen Uret som muligt; hvis det ikke siges ham med en Slags Skaansel, vil dog Mængden af de Samtidige ansee ham som angrebet og forurettet, men det er jo dog for at overbevise disse og tillige bestyrke sig i sin egen Overbeviisning, idet man udtaler den, at der skulde vidnes for den gode Sag; thi Modstanderen selv vil neppe lade sig overbevise, mens Efterverdenen, der staaer uden for Personligheder og sieblikkelige Indtryk, vel vil erkiende det Rette. Jeg stoler paa, kiære Ven! at De ikke bliver vred paa mig, fordi jeg i mit Hjertes Oprigtighed har udtalt min Meening! Jeg har sagt til Dem hvad jeg, som jeg har yttret, ikke vilde sige til Andre, fordi jeg veed at De er Dehl's. sande Ven og at De ogsaa har Venfskab for mig og kiender mit Sindelag, saa jeg behøver ikke at frygte for at misforstaaes hverken med Hensyn til min Yttring om ham eller i det Hele. For Resten veed jeg nok hvor lidet jeg, saavel som Fruentimmer som ogsaa ellers, har Stemme i litteraire Anliggender, det er egentlig ogsaa mere min Følelse end min Meening som jeg har fremsat og med hvilken jeg beder Dem overbære¹⁾! —

¹⁾ NB. Dette er lykkeligvis skrevet, inden Forfatterinden vidste at just jeg var optrådt imod Heibergs Ensidigheder; med al hendes Hjertes

Det glæder mig meget at Ingemanns Waldemar og hans Mænd har forstaaet ham den Glæde at reise til Dresden med sin Kone: det er en billig Giengield for den Fornøielse han har skienket Andre med denne Bog; jeg har nylig læst den anden Gang ret med Interesse. — Jeg hører nu at hvad Sibbern har skrevet virkelig er Ironie: saa undskyld da min eenfoldige Dom derom, han har virkelig holdt alt for gode Miner. Undskyld ogsaa min Snakksomhed, der har nødt mig til at tage et nyt Papiir, og tænk imellem med Venlighed paa os Alle.

Deres hengivne og forbundne

Louise H. L.

E. Sk.

Har De hørt Mad. Catalani udenlands? Ellers undrer det mig, at De ikke gjør en lille Tour herind.

Notighed d. 19de Juli 1828.

Kære Ven!

Først havde jeg bestemt at skrive forrige Postdag, for at takke Dem for Deres Brev og al den Ueilighed De atter har havt for min Skyld, men jeg opfatte det til i Dag for at bringe Dem min bedste Takskønning til Deres Fødselsdag paa Dagen selv. Maatte mine gode Onsker være ligesaa kraftige som oprigtige, da skulde De snart spore Virkningen. Saasnart jeg har et lille Haandarbeide (som jeg nu har travlt med til Bolettes Fødselsdag) færdigt, tager jeg fat paa Fortællingen og benytter Deres gode Raad. Det Træk om den lille Ribbing er historisk¹⁾: først erindrer jeg som Barn at have hørt det fortælle af Masheim²⁾ som et Sagn, senere har jeg læst det, men jeg er ikke i Stand til at erindre hvor. Jeg har

---

sjældne Styrke havde hun sikkert ikke kunnet nenne at udtale Sandheden således for mig, når det tillige havde været hende klart, at det var til mig hun udtalte den.

¹⁾ Allen erklærer (De tre n. Nigers Hist. 1867. 3, 1, S. 402) alt dette ikke blot for Overdrivelser men for rene Opdigtelser.

²⁾ Nordmanden Prof. Masheim, en bekjendt Læge, rejste i en ung Alder til Pyrmont med Kammerherre Lindencrone, til Gjørslev; † 1800.

føgt det hos Holberg, thi det kommer mig saa vist for, at jeg læste det i en Bog i Quartformat, og jeg synes endnu jeg seer paa hvad Sted paa Siden det stod. Hos Holberg fandt jeg det imidlertid ikke, rigtig nok var det i Rahbeks Udgave at jeg søgte, han har vel ikke udeladt noget? — Mon det dog ikke var tænkeligt, at en lille Dreng, opflammet eller snarere opmuntret ved sin Faders og sin kun et par Aar ældre Broders Exempel, kunde gaa uforfærdet i Døden, om hvilken hans barnlige Phantasie dog ingen klar Forestilling kunde have, og dog kunde have beholdt en Slags Frygt for — det kunde jo være sønlig Frygt — eller idet Mindste en Alhst til at vække sin Moders Brede, den han kiendte af Erfarenhed som noget Virkeligt? Og mon ikke slige tilsyneladende psychologiske Modsigelser have fundet Sted selv hos Personer, der have været mere i det Reene med deres egne Følelser, end det kan ventes hos et Barn?

At Christian II., dengang han var paa Kallundborg, engang kom fra sit Følge paa Jagten, at de søgte ham med Ængstlighed, og at han, da de fandt ham, foregav at han havde skjult sig for at sætte dem i Skræk, har jeg læst hos Sneedorf eller Holberg, jeg erindrer i dette Dieblik ikke hos hvilken af dem¹⁾, dog troer jeg den Sidste. Der staaer tillige, om jeg husker ret, at det var uvist, om han ikke havde havt ifinde at forsøge paa at undvige, og at han ikke oftere fik Tilladelse at ride uden Bevogtning. —

Jeg har længe ønsket at takke Dem ret hjertelig for det De skrev imod Heiberg²⁾; der kan vist ikke være Tvivl om, ikke allene at det er det bedste der er skrevet i denne Sag, thi det vilde vel ikke sige saa meget, men at det i enhver Henseende er fortræffeligt, og at virkelig alt hvad der siden-efter er skrevet var overflødigt. Jeg kan ikke troe at Mynster er af en anden

¹⁾ Krag fortæller, i Chr. III.'s Hist. 1 B. S. 333 (dansk Overt.), at Chr. II. således skjulte sig, men foregav, at han blot havde været usynlig ved Hjælp af en kunstig Sten, han fandt ved Stranden.

²⁾ Krit. Vdr. Litthst. Afd. Bd. 2, S. 3—75.

Meening; idet Mindste var det ikke Tilfældet, da de første Nummere¹⁾ vare komne ud. Jeg har ikke hørt Sibbern tale derom, undtagen at han var meget forlegen for at giætte Forfatteren, førend De havde nævnet Dem; engang sagde han mig, at nu vidste han med Visshed at det var Sophus Zahle der havde skrevet det; jeg taug, skiondt jeg i mit stille Sind ingen Tvivl havde om at det var Dem, og havde været overbediist derom fra Allerførst af. Forresten har jeg i den sidste Tid indgaaet at tale med Sibbern i denne Materie for hans egne Skrifters — eller hvad skal jeg kalde det? — Skyld, som jeg nu engang ingen ret Sands har for. Jeg veed ikke ret hvilket Stykke De mener af ham, som er saa fortrinligt — om det er det om Correggio, som jeg holder meest af, eller det Andet under samme Mærke, hvor den uheldige Idee om en Plads, Heiberg skulde søge paa Frederiksværks Comptoir, fremkaldte det comiste Svar om den ulykkelige Hændelse i Dyrehaugen, at Slangen havde slugt de to af Venderne. Jeg frygter for at det Sibbern har skrevet, som der er meest Ironie i, er ufrivilligt, nemlig at han kalder sine Satirer Contemplationer, thi det er dog mere en Betragten end en Opfatten og Fremstilling af Tingen fra sin comiste Side. Til Dem tør jeg vel nok yttre mig saaledes, thi De veed hvormeget jeg i det Hele statter Sibbern og holder af ham.

Hvorfor kommer de ikke til Byen i Ferierne? Det skulde De endelig! De har saa mange Venner her, som De ikke har seet saa længe; ihvor godt et Surrogat Breve end ere, saa er personlig Meddelelse dog noget ganske Andet. Fremfor Alle, saa har Wynnster saa lidet Tid til at skrive, og jeg vilde dog saa gierne at De skulde vedblive at staae ham nær i Meddelelse, som De gjør det i Aand og Tænkemaade. — Hrolf Krake er jo under Pressen, jeg har ikke hørt Slutningen, som Dehlsenschläger havde lovet mig, og ikke seet eller hørt til ham

¹⁾ af Stykket imod Heiberg i Kjøbenhavnsposten for Februar 1828.

tiden jeg kom herud, han har havt Kold=Feber og Lotte Dehl. har jo ligget af Feber og Guulstot paa Tølløse¹⁾.

Endelig døde da Thora Hansen, Gud være lovet, det er forfærdeligt, alle de forunderlige Afvigelser fra den sædvanlige Legemstilstand der var hos den Staffel.

Lev vel, kære Ven. Deres hengivne.

Louise H. L.

18de Juli 1829.

Kære gode Ven!

Saa længe har jeg opsat at takke Dem for Deres Brev, at jeg nu tillige kan bringe Dem min bedste Nykønstning til i Morgen. Ved Middagstid i Morgen klinker vi paa Deres Velgaaende med det Ønske, at De maa tilbringe Dagen ret fornøieligt som en god Begyndelse til et glædeligt Aar og at dette og mange paafølgende maa bringe Dem alt det Gode som vi Alle saa hiertelig unde og tilønske Dem. Dehlenschläger har jo været i Sorø! Han har da vel fortalt Dem om Festsighederne i Sverrig, jeg finder Tegners Digt²⁾ meget smukt; det var Skade at den Dag, de Svenske kom herover, netop var Caroline Amalies Fødselsdag, saa Dehl. ikke kunde modtage dem som han vel ellers havde gjort, jeg har ikke seet ham siden og ikke længe før. Frue Dehl. var her en Aften i Slutningen af Mai, siden den Tid har jeg ikke været vel, saa jeg har ikke været derhenne. Han havde vel sin Biographie med derude, som vi har hørt endeel af med megen Interesse? Ved at nævne Biographien kommer jeg til at tænke paa Winkel, han har ligget i denne Tid af Typhus; dog anfaae Hiorth det ikke for egentlig farligt. Sibberns er i Dag taget til Farum, Sibbern søger stærkt om Nyerups Embede som Provst paa Regentens, jeg vil ønske ham det; Professor S. Møller

¹⁾ Ejeren, Højesterets=Assessor Zeuthen, en åndrig elskværdig Mand, var Ven af Dehlenschlägers.

²⁾ Se Kbhavnspost, 1829; Nr. 100.

har søgt det, men skal have taget sin Ansøgning tilbage, jeg har ogsaa hørt Dehl. nævne (!) blandt de Søgende, ogsaa Professor Peterfen og Raff. Doctor Hohlenberg ønsker det nok meget, og man siger Geh. Walling gjør sig meget Umage for ham, og man har ogsaa troet at som Wallings Svigersøn vilde det lykkes ham; imidlertid har jeg dog hørt fra en sikker Haand at han vilde allerfjæst komme i Betragtning.

Kapitain Bungen¹⁾ har været meget syg, og er endnu, og vel for lang Tid, sengeliggende; det var, efter hvad Andr. Saintaubain siger, en Inflammation i Lungen, dog var Inflammationen selv ikke saa heftig som nogle nerveuse Tilfælde, der ledsagede den, gjorde den betænkkelig, de yttrede sig især ved en Urolighed og en saa umaadelig Ængstlighed at de holdt Blodet bestandig i den heftigste Bevægelse og derved forøgede Bryst-Tilfældet.

De har vel læst det Vers af Petit?²⁾ Mon han ikke har en lille Strue løs? Det var i det Mindste ikke godt at faae nogen Meening ud deraf. Det har undret mig meget at Inge-mann ikke har skrevet over Fru Estrup, jeg troede de vare saa gode Benner, desuden var det virkelig et sørgeligt Dødsfald, der nok kunde stemme til Veemod; jeg finder Wilsters Vers over hende smukt. —

Det var en gevaltig Epistel fra Hauch om Hrolf Brake³⁾. Begyndelsen var saa smuk, men ved Slutningen kom det mig for som om En, der først begynder med de kraftigste og sindigste Grunde at overbevise sin Modstander om hans Uret, vilde ende med at slaae ham i Næse og Mund uden videre Anledning. Han har vist nok Ret i, at en Recensent ikke skal være kold, men rolig bør han, som Enhver der skal dømme om Noget, dog vist være, og Hefstighed er ikke altid Barme,

¹⁾ Af Livjægerne, Broder til Fru St. Aubain, Grosserer, gift med Camilla Dupuy, Datter af den bekjendte Komponist; var Fader til Advokaten Edv. B—, Lægen Andr. B—, Kaptejnen Cam. B—, m. fl.

²⁾ Kbhavnspost, 1829; Nr. 103: Mit Farvel (til Sorø og Danmark).
Se

³⁾ Kbhavnspost. 1829; Nr. 106—7.

idet Mindste er den Sidste vist af en bedre Slags, naar den ikke er forenet med den Første. Hvor meget Uret Heiberg end vel har i mange Ting, især med Hensyn til Dehl., og hvor meget der end kan siges om ham selv, saa skulde han dog vel neppe omtales paa den fornemme næsten foragtelige Maade, som Hauch gjør det, og de Sidestak til hans Karakter har dog noget forhadet. Heiberg har dog skrevet Meget smukt, blot Ideen til den yndige Elverhøi, hvorved de gamle Kæmpeviser atter træder ind i vort Liv, om jeg maa udtrykke mig saaledes, er dog meget poetisk, han har ogsaa en forunderlig Taft til at sige i rette Tid, og paa en fyndig Maade, hvad man netop i det Øieblik kan opfatte; det er vel egentlig en Slags Klogskab, men altid dog en behagelig om end underordnet Gave. Jeg kan ikke nægte, at jeg finder hans Vaudeviller meget nationale, skøndt de, hvad der vel hører til Vaudevillens Særegenheder, tildeels kun tilhører Øieblikket.

Netop fordi De, kiære Ven, har behandlet ham med Billedlighed og med den Slags Agtelse, som en dannet Mand skulder saavel sig selv som sin Modstander, har Deres Bedømmelse vistnok gjort meest Virkning af Alt hvad der er skrevet imod ham. —

Lev De og Alle Deres saa vel som det ønskes af Deres hengivne og forbundne
 P. H. P.

b. 23de Sept. 1829.

Kiære Ven!

— — — Pigebørnene have vel sagt Dem hvor meget vi have glædet os ved at læse hvad De har skrevet om Grev Esfex¹⁾. Vi ere enige i det Ønske, at De fremdeles vilde skrive noget Historiskt. Om De ikke har Tid til et heelt Lands eller Riges Historie, saa synes mig næsten at enkelte Tidspunkter i Historien, naar de fremsættes med Klarhed og det Overblik som allene giver den rette Endelighed, vare meest

¹⁾ Krit. Bdr. Lithst. Afd. B. 3, S. 79—152.

interessante (i det Mindste for læge Folk, og vi snakker nu for vores Profit), saaledes som Schillers Tredivte Mars Krig eller Nederlandenes Historie. Jeg veed jo nok at der siges, at disse Bøger ikke skal være rigtig gode, og det kan jeg ikke heller bedømme, men jeg mener blot hermed, at enkelte Begivenheder eller Tider ligesom afrunde sig selv til særskilt Fremstilling; dog allermest holder jeg af saadanne personlige Skildringer, netop saaledes som De har givet os af den ulykkelige Esfer, og jeg troer at hvem der ikke vil skrive allene for de egentlige Lærde af Profession vilde gjøre den største Nytte paa denne Maade, thi en saadan Skildring, fremfat med Aand og Liv, griber dog allermest ind i det menneskelige Hjerte. Tilgiv at jeg saaledes giver min Besyv i med! De har nu givet os Smag derpaa og maa ikke undres, om vi gierne vilde have mere af det Slags.

Ku lev vel med alle Deres, som hilses ventligst fra Deres hengivneste

L. H. L.

P. S.

De har vel hørt, at Münster fik Dndt paa Prædikestolen i Søndags og maatte bryde af; det er dog blot blevet et Anfald af Koldfeber. —

Jeg finder Syngestykkerne²⁾ moersomme. Det fornøiede mig at see, at den Familie ved Roeskilde Kirke, De ikke kunde lide, er blevet excluderet. Jeg har ikke hørt tale om Stykkerne, jeg har da næsten Ingen seet i den senere Tid, som taler om Sligt. —

Det skal ikke være godt med Münster.

Kjøbenhavn d. 13de Oct. 1829.

Kiære Hjort!

De anseer mig vist for det utaknemmeligste af alle Mennesker, da jeg i saa lang Tid ikke har besvaret Deres venstabelige Brev,

²⁾ 3 Aften og 3dje Del af Dehl's Nye Poetiske Skrifter: Billedet og Busten samt Overveelsen. — „Familien 2c.“ var en Episode, hvis Udelabelse jeg havde stærkt tilrådet.

men jeg kan forfikkre at De da gjør mig Uret. Jeg modtog med inderlig Glæde dette Brevs paa at jeg ikke var forglemt ude hos Dem. Mine to Søstre har ret tilbragt en glad Tid i Sorø. Livet her hjemme vil ikke ret til at smage ovenpaa. Haane var bleven saa tyn og feed i Kinderne, at vi alle maatte lee deraf om Aftenen da hun kom hjem, nu har hun ikke været rast i nogle Dage, saa hun nok til Skam for os herhjemme bliver smal igien. Jeg synes nu at jeg godt kender de søde Børn ude hos Dem. Louise og Hanne taler daglig om dem og jeg hører saa gierne noget om dem. Gud give jeg dog eengang ret kunde faae fat paa dem især paa Johan som bestandig er min Favorit. Det forstaaer sig, jeg kender rigtignok ikke de andre to, men jeg synes at det er umueligt at noget Barn kan overgaae ham i Elskværdighed.

Jeg er i dette Dieblig kommen hjem fra Sibbens, hvor jeg har været fra i Gaar Aftes; jeg hørte der den berømte Madame Milber-Hauptmann, som De vist kender i det Mindste af Navn. Jeg kan ikke beskrive det Indtryk, hendes Sang gjør paa enhver der hører den, jeg har aldrig ahnet at man kunde synge saaledes; hun synger kun tybsk Musik og gjør ikke en eneste Ronlade, men hendes Stemme har en Kraft og Fylde som er gandske vidunderlig, og hun synger med saa megen Udtryk og Følelse at man knap kan udholde at høre derpaa. Mozart og Gluck ere hendes Yndlings-Componister, men hun sang ogsaa adskillige af Gøthes med Musik af en Componist der hedder Schubert, som De maaskee kender. Hun var recom-manderet til Sibbern af Frue Herz, han er færdig ved at springe til den syvende Himmel af Enthousiasme, hun er meget venlig og naturlig, man kan ikke andet end synes om hende, om hun ogsaa slet ikke kunde synge. Hun havde ogsaa et Brev med til Moder fra Steffens, vi bleve først meget fortvivlede over at vi skulde bede hende herhjem, det er ingen Spøg at binde an med en Prima Donna fra Berlin, som man til fæl complimentere paa Tybsk, men nu da vi har seet hende glæde vi os ordentlig dertil. Moder har bedet mig hilse Dem og spørge om De ikke kunde gjøre en lille Reise herind, hun kommer her enten paa Løverdag eller hvis hun ikke kan det paa Søndag eller Mandag. De maae endelig beslutte Dem dertil, det vil ikke fortryde Dem, det er Noget man virkelig bør høre. Kom nu endelig paa Løverdage, der gives bestemt ingen større Sangerinde nu i Verden, det maae De ikke forsømme.

Jeg skulde endelig gjøre tusinde Undskyldninger for dette forstyrrede Brev, jeg kan aldrig skrive Breve, og naar jeg nu dertil skriver til en høilærd Mand som jeg er bange for, saa gaaer det reent galt. Men det kan nu ikke være anderledes, og jeg vil hel-

lere prostituere mig lidt, end være uartig. Lev vel saa længe, gode
 Siort, og lad mig see De kommer.

Deres Kone H. L.

Kiøbenhavn d. 17de Oct. 1829.

Kiære Ven!

Jeg gratulerer til den lille Datters Daab og takker for
 Deres venkfabelige Godhed at De vil give hende mit Navn;
 man siger at Børn faaer en Forandring ved at komme i
 Kirken; jeg haaber at den lille Pige ikke vil aflægge sit fromme
 Sind derved, og i al Fald at det ikke maa tilskrives Navnet
 — dog alvorlig, jeg skønner med Taknemlighed paa, at Olivia
 og De saaledes har mig i kiærlig Erindring; hvor gierne var
 jeg kommet til Fadderstadsen, naar det paa nogen Maade havde
 været mig muligt. Gud veed om jeg aldrig skulde kunne drive
 det til at rive mig løs i tre Dage for at see Dem Alle i
 Deres Hjem: jeg havde i Foraaret halvt om halvt besluttet
 det, men da det gif saa galt med —s Reise, anfaae jeg det
 for et Vink af Skiæbnen at jeg skulde opgive det.

— Jeg har været to Gange indbudet til at see Carl den
 Store, men — —. Louise faae det i mit Sted, det bliver
 fortræffelig spilt, men saavidt jeg har hørt gjør det ikke syn-
 derlig Lykke, der var ikke fuldt da det blev spilt anden Gang.
 Jeg veed ikke hvor jeg var faldet paa at de blodige Haarlokker
 om Armene skulde udelades, maaskee fordi jeg ønskede det, men
 det er ikke Tilfældet¹⁾. — Jeg troer ikke at Madame Milder
 faaer Lov at give Alceste som hun havde bestemt og har med
 sig, eller nogle sceniske Fremstillinger, blot Concerter; det er
 stor Skade, thi efter hvad Steffens skriver, skal det være noget
 saa overordentligt, at man ikke nogentid har havt en saadan
 Nydelse. — Nu lev vel, kiære Ven, ogsaa dette Brev er sam-
 menjaget, saa jeg skammer mig derover, undskyld det venligst.

Deres hengivneste L. H. L.

¹⁾ Se Carl den Store, i 4de Handling. Smf. i Nye poet. Skr. 1829;
 2. Deel, S. 137.

18/10 29.

Kjære Ven!

Af Lines Brev med sidste Post har De erfaret at Madame Milder fra Berlin skulde komme til os paa Lørdag, og jeg havde virkelig sat mig det i Hovedet at De, hvis der var en Leilighed, vilde glæde os med Deres Nærværelse til den Aften, som jeg ret bildte mig ind skulde blive deilig; men nu er den fatale Omstændighed indtruffen, at William har faaet Skarlagens = Feber, og da jeg ikke veed om De har haft denne Sygdom, vil jeg dog søge om muligt at underrette Dem derom; jeg tænker at en eller anden Kudsk fra Sorøe vil være at opspørge. Jeg skrev i Morges til Madame M., underrettede hende derom, og henstillede til hende selv, om hun vilde komme eller ikke; hun bad at opsætte det til Sygdommen bedrede sig og har vel altsaa været bange. — Vi sende nu Bud til de Andre, Ludvig Ipsen, Abrahams, Van og Capitain Edv. Smith, som skulde sjunget firstemmige Ting. — Tænk Dem, hvor overrasket jeg blev, da der blev meldt: „Madam Milder fra Berlin“ — og et Brev leveredes. Da jeg ved at aabne det saae Steffens's Navn, troede jeg knap mine Dine, mere ved Leilighed om dette Brev; han ønskede at høre Noget fra Sorøe, fra Hjorts og Ingemanns, skriver han. — Madamen finder jeg meget elskværdig, hun skal synge saa himmelsk. De kender hende vel? — Nu Intet mere denne Gang, for at Brevet kan komme bort; hils Olivia venligt!

Deres hengivneste P. H. L.

Kbhvn. d. 25de Oct. 1829.

Kjære Ven.

Da De eengang har givet mig fri Afgang til Dem, saa er jeg saa fri uden videre at sende Dem et lille Digt som jeg vil bede Dem at have den Godhed for mig at giennemsee. Jeg har nummereret Strophenne deels for at De lettere kan betegne mig hvad der derved er at bemærke, deels fordi jeg ønskede den ene (den 9de) omfat og ikke har Tid at skrive det

om, thi det gaaer her med mig som med næsten Alt hvad der har Hensyn paa Formalingen, at „Maret er aldrig saa langt at Sule Aften jo er trang“, som Ordspøget figer. Jeg er ikke eenig med mig selv, hvorledes jeg vil lade det komme til Dronningen, dog troer jeg at jeg vil lade det afstrykke paa Silke (som jeg har hørt Studenterne lade deres Sang blive), da jeg ikke saa gjerne vilde have det i Noget af Bladene, og det var altsaa den høie Tid dermed. Hvis De sender det med Posten, troer jeg det kommer hurtigt og sikkert ufrankeret. Jeg maa blot tilføie angaaende i, som jeg har brugt som sædvanlig for j, at jeg først har erindret det efter jeg havde renskrævet det lille Digt; det er mig som et Klods ved Benet naar man skal løbe, naar jeg skal bruge det uvante Bogstav; finder De imidlertid at det maa ændres, saa er De saa god at sige mig det. Dehlenschläger bruger endnu bestandig det lille i. — Da jeg nævner Dehl., maa jeg fortælle at jeg nu har hørt hele Hrolf Krake; de sidste Sange ere rigtignok udmærket deilige og det Hele vist et fortræffeligt Digt, det kommer nu snart ud, den sidste Gang han læste var det Correctur-Ark han havde. Han var to Gange i kort Tid ude paa Rolighed. Han har laant mig en Bog om Goethe som De nok kender: „Ueber Goethe, literarische und artistische Nachrichten“, udgivet af Nicolovius. Det er alt hvad der er sagt og dømt om Goethe, hans Forældres Silhouetter, o. s. v. Det er for en Deel meget interessant. — I Gaar Aftes ankom jeg her til Hovedstaden¹⁾, og i Aften arriverer den øvrige Familie. Min Mand har været inde siden Exerceer-Tiden begyndte og har i de 6 Uger vist ikke i det Hele været 4 Dage tilfammen (naar jeg regner hver enkelt Time han har været der) ude hos os, og da vi aldrig vidste naar han eller Frits og Cai kom, vidste vi næsten heller aldrig om det var Formiddag eller Eftermiddag. Nu er Gud ske Lov den Forstyrrelsens Tid forbi.

¹⁾ en inde i Byen lejet Holig ligesoverfor Kongens Have, da Manden, som et Livregiments Sjæf, ikke længer havde Embeds-Holig i Kastellet.

Enkelte Gange er han kommet ud Kl. 11¹/₂ om Aftenen for at gaae ind igien med William næste Morgen Kl. 6¹/₂.

De har vel læst eller hørt at han er kommet i General Lorenz's Sted ved Livkorpset. Endskiøndt det jo naturligtvis interesserer ham meget at være kommet i dette Forhold, saa har det for Diebliffet givet ham en svær Deel at bestille. Han har nu ogsaa havt alle Rapporterne fra Høst=Manøvrene, efter at disse selv var tilende, derfor er det at han har været saa beskæftiget i denne Tid. Ved Festsighederne i Kirken og paa Slottet skal han være En af de fire Marchaller, eller Ceremonie=Mestere som de kaldes, hvortil han har faaet nogle drabelige Keufer=Støvler som gaaer langt over Knæerne, med lange Sporer (det er den bestemte Costume).

Vi blive vist meget fornøiede med denne Bolig, den er beqvem og smuk, naar den kun var istand. I Sal og Dagligstue staae endnu Malerens Stilladser og han vandrer meget stundesløs paa de løse Brædder. Et par Smaaaværelser, hvori Pigebørnene skulle være, er først hvidtede og murede i disse Dage og blive i Dag overmalede, i et andet skal Kaffeovnen først opsættes om et par Dage, men vi maae hielppe os, det er alt for utaaleligt at være saaledes adskilt. Til i Dag otte Dage maa da Stilladserne være borte, da de Bærelser er til Gaden og skulle altfaa illumineres.

Her høver man ikke om Andet end om Høitidelighederne, maatte det nu alt gaae af uden at Noget kom til Skade. Hvad jeg allerhøjest vilde høre og see, var naar Studenterne bringe deres Hoch, men det kommer jeg neppe til, vi vil forsøge paa at holde i en Vogn. De veed da at Deres Broder Sigfried er en af Anførerne — eller Repræsentanterne — hvad de skal kaldes, han skal i disse Dage have meget travlt med at stille Stemmerne ad og rangere dem, hvor de høre hen, det er heller ingen let Sag, der skal jo være omtrent 200 som synge. — For at komme til min à propos igien: er De saa venkfabelig og god, at rette, ikke allene paa hvad andre Feil der

maatte være, men ogsaa paa Interpunctionen? Det gaaer mig næsten med dette Vers ligesom den Somfrue, der sendte store malede Nytaarsvers til Sanna P. med Brandse og andre allegoriske Figurer og skrev underneden: „Undskyld i største Hast!“ Men jeg fik paa eengang Lyst til ogsaa at være med. Nu Lovvel, og bliv ikke vred at jeg saaledes saa ofte banker paa Deres Dør.

Deres hengivneste

Louise Hegermann.

Kbh. d. 7de Novbr. 1829.

Kære Ven!

Paa Madame Milders Begne takker jeg meget for Deres venstfabelige Tilbud¹⁾. Da jeg veed hun har travlt til sin Concert i Morgen, skrev jeg et par Ord til Sibbern og bad ham komme herhen for at underrette mig om hun vedblev sit Forsæt at reise paa Mandag. Det er ikke Tilfældet, hun har modtaget en Indbydelse fra Kirsteins til Onsdag, og formodentlig bliver hun og giver en Concert endnu, dersom hun er fornøiet med sin Modtagelse i Morgen Aften, og det tænker jeg har vel ingen Nød. Alle hendes Billetter ere solgte, paa en lille Galerie=Loge og en af de fletteste Parket=Loger nær, for Resten Alt, Parket, Parterre og Orchesteret med. Saasnart i Morgen er forbi, tænker jeg at jeg enten seer hende eller paa een eller anden Maade hører fra hende, og da skal jeg meddele hende Deres gæstfri Indbydelse; jeg sagde det for det første til Sibbern, som er der hver Dag. Han troede ikke at hun kom til at opholde sig meer end een Nat, men og, efter hvad hun sagde her i Mandags, at hun reiser den første Dag ikke længer end til Roeskilde og bliver der Natten over. — Fru Herz er vel, det var hende som havde givet hende Unbefalingsbrev med til Sibbern. Professor Shadow var ikke mere i

¹⁾ Næmlig, at hun på Rejsen til Odense langt bedre kunde ligge over hos os i Sorø istedenfor i et Bærtshus i en af Kjøbstederne.

Berlin, men jeg troer hun sagde i Düsseldorf; hans Skole gjør megen Lykke i Tydskland sagde hun, Professor Wach har nylig været dødsfng, men er nu kommet sig igien; de øvrige, De skrev om, kiendte hun ikke men lovede at hilse disse To; hun spurgte om De kiendte noget til hende, og jeg sagde hende at de havde hørt hende, hun spurgte ogsaa om hun ikke kom igiennem Sorøe, da hun gierne vilde besøge Dem; hun meente at De ogsaa kiendte en Søster af den ovennævnte Prof. Wach, som er gift i Berlin, men hendes Navn er det mig ikke muligt at huske. Det er en fiattet Beskeed jeg giver Dem, men her blev lidt Forstyrrelse; der var nemlig kommet Brev fra Guldbrand, som ikke var i Odense men paa sine Embedsreiser for at eftersee Apothekerne, imidlertid havde han skrevet til Adskillige i Odense og havde talt med nogle gode Musici, der ere Levninger af Ahlefeldts Capel, hvilke opholdt sig i Svendborg, og formaaet dem til at tage til Odense for at assistere ved Concerten, for Resten gav han en tydelig Beskrivelse over de tvende Vocaler, som der var at vælge imellem, og tillige en Fortegnelse paa de Familier, som det var godt at have Adresse til, og lovede naar han kom tilbage til Odense, som skeer om 10—12 Dage, at lade os det vide. — Det var jo en meget ordentlig Beskeed. Sibbern havde skrevet til Pal. Müller som havde anbefalet det til Rector Saxtorph, som er en ivrig Musik-Elsker og Forstander for det Musikalske Selskab i Odense. Madame Wilder var dog imidlertid ikke rigtig fornøiet med det. Hun vilde ikke synge uden hun var vis paa et anstændigt Honorar, under 200 à 300 Specier synger hun ikke, men hvem kunde forsikre hende det? Den eneste Maade var, som hun ogsaa sagde, ved en Subscription, men det paastod Sibbern var for silde og han kan vel have Ret deri, da de fleste jo skulde komme fra Herregaardene. Meeningen var at hun havde ventet at blive indbuden til at komme dertil og anmodet, som Mad. Catalani, om at give Concerten, imod at de forsikrede hende en vis Summa; det kunde vel ogsaa være skeet, dersom det fra først af havde været rigtigt indrettet, dog sandt er det

hvad Sibbern sagde, at de i Provindserne vil først høre Hovedstadens Dom, førend de veed hvad de skal meene, og uagtet de i Odense havde indbudet Madam Catalani, skal hendes Modtagelse der dog have været under al Kritik, hvor meget mindre vilde de nu forsikre Madam Milder, som de fleste formodentlig aldrig har hørt nævne, en saadan Sum? det er i det mindste Tilfældet her, at kun meget faa har vidst at hun var til; om Catalani havde de dog læst i Avisen, om hendes Diamanter og Keiseren af Rusland og jeg veed ikke hvad det var for Potentater, som havde beundret hende. Man vidste ogsaa længe forud inden Mad. C. kom hertil, men man kan dog ikke sige Madame Milder, der ikke ahner andet end hun er ligesaa bekendt her som i Tydskland, at det ikke er Tilfældet. Hvorom alting er, faa blev baade hun, Sibbern og Veninden Madame Niemann faa forstemt, at det gav en meget ubehagelig Standsnøng i Conversationen. Det bedste er, at Udfaldet af Concerten dog vist vil blive efter Ønske og at hun har faaet Billetterne affat. Hun var faa kion den Aften og faa yderst aimable, indtil disse uhykkelige Breve kom paa Tale. Gud veed hvem egentlig den Madame Niemann er som følger med, Skuespillerinde skal hun ikke have været, hun er en Deel ældre (skiondt Madame Milder selv ikke er ung, der har en Datter paa 22 Aar som er i Wien hos Faderen, og som hun i sex Aar ikke har seet), har egentlig mere litterair Dannelse end Madame Milder, og har læst flere engelske Bærker, ogsaa Shakespeare, i Original=Sproget. Nu Lev vel, saasnart jeg har hørt fra Madame Milder skal jeg skrive, men vil det ikke gænerø dem? Hun har Veninden og Pige med sig.

Venligst Deres L. H. L.

E. St.

Man mener jo nu at Professor Petersen bliver Provst paa Regentsen. Den allerbedste af Recruiterne ved Liv=Corpsen er Johannes Dehlenschläger, i Holdning, Exercits og Alt.

Nbh. d. 17de November 1829.

Kjære Ven!

Min bedste Tak for de tilsendte Avertissementer, det var moersomt at de netop kom idag, da Mad. Wilder kommer her i Aften. Hun var her en Formiddag i forrige Uge og Aftalen var først at hun vilde kommet i Søndags, i det Dieblif huffede hverken hun eller vi paa at Moschelles havde Concert, men da jeg hverken kunde faae Bredahl der accompagnerer hende her, og næsten heller Ingen til at høre paa hende, fik vi det omgiort til i Dag, skiondt det er temmelig nær ved hendes anden Concert. Hvad det er Jammerfæde at De heller ikke faaer Moschelles at høre, det skal være noget gandske overordentligt; Pigebørnene vare der, og vare henrykte. Isabella synes man idet Hele nok ikke godt om, man fortæller at Heiberg skulde selv have sagt, da han kom hjem derfra, at han havde kiedet sig, men om det er sandt veed jeg ikke. Madame Wilder havde giort et underligt Valg til sin første Concert, formodentlig fordi de Ting af Gluck og Mozart, som er hendes egentlige Fag, ikke havde giort Lykke da hun sang ved Hoffet; de fleste af dem som ellers ere hendes meest entusiastiske Tilbedere vare vrede over dette Valg; den behagede heller ikke egentlig, og hun har heller ikke den machinæssige Færdighed som især udfordres til den Slags Musik, og Udtrykket hvori hun har saa megen Styrke er her overflødig, det var vist egentlig mere Respect for hendes Navn og Ugtelse for hendes Person, end Behag i Tingen, der skaffede hende Applaus; kun det sidste Nummer, i sig selv en ubetydelig Schweitzer-Melodie, men deilig foredraget, gjorde Lykke og blev forlangt gientaget. Concerten paa Torsdag vil blive himmelsk, der er hun i sit Element. — Hun havde Brev fra Schleiermacher, Hitzig og jeg troer endnu fra et par Andre til Dehlensschläger, og det har frapperet hende meget, at han efter engang at have giort hende en Visit slet ikke videre har ændset hende eller en eneste Gang budet hende til sig for at høre hende synge, ikke til Selskab men blot simpelt, iblandt sine egne. Først for 8—

10 Dage siden hørte han hende hos Bruns og var meget rørt, men hun kom til at fornærme ham ved at sige i Anledning af Sovedrikken at det var Skade den delige Musik ikke havde en anden Text, hun meente just ikke dermed en bedre, men en alvorligere, hvortil det meste af Musikken bedre passede, men De kan nok tænke han blev vreed. Nu Farvel, hils Olivia 1000 Gange fra

Deres hengivneste Louise Hegermann.

Med næste Post skal jeg give Underretning om hvorvidt Mad. Møder tænker at benytte Deres Godhed.

(Så meget som muligt har jeg naturligvis bevaret det Egenommelige i Forfatterindens Brug af Tankestreges og Parenteser.)

b. 23de Januar 1830.

Kjære gode Ven!

Længe har jeg havt i Sinde at skrive Dem til men det har hidindtil ikke været Skæbnens Willie. Ikke lidet forundret blev jeg ved at see Ingemanns Roman forsvaret af — Dem, som ellers ikke pleier at ynde Ingemanns Musa, rigtig nok var det et meget betinget og moderat Forsvar, saa man ahnede at De i de ⁹⁹/₁₀₀ var eenig med Recensenten. Smidlertid — dog først maa jeg bede Dem ikke blive vreed at jeg kommer med min Besyv. De veed jo nok hvor megen Respect jeg har for Deres Dom og hvor glad jeg bestandig har været hver Gang De — hvad skal jeg kalde det — nobiliterede Riibenhavns-posten med et Bidrag, saa haaber jeg at De ikke vil tage mig det ilde op, naar jeg denne Gang har stor Eyst til — ikke at bryde en Landse med Dem — Himlen bevare mig, saa frigerst og duundristig er jeg ikke! — men, gandske sagte at komme frem med min smule Meening, et Slags Skriftemaal. Egentlig en „Dhrenbeichte“ er det, jeg vilde komme frem med, og nu trostlig skrider til at bringe Dem.

Skulde det virkelig være værdt at holde et beffiarmende Skjold over Noget der staaer paa saa svage Fødder, at den første Fordring dets Forsvarer har at gjøre er Skaansomhed?

Vel kan Enhver, og ethvert Menneſkeværk, trænge til Skaanſel, men hvad der ikke har en indre Gehalt, et Liv ſom holder Jordklimpen ſammen, vil dog om kort Tid styrte ſammen af ſig ſelv, endog uden Stød eller Angreb uden fra; har det derimod dette, da vil det nok kunne modſtaa. Dog, lad ſaa være at det var Synd at forfekte en Tilværelſe der bærer Spiren til ſin Undergang i ſig; men De fordrer Skaanſomhed paa Grund af — jeg har i dette Dieblik ikke Bladet ved Haanden, ſaa jeg ikke kan bruge de ſamme Ord, men Meeningen er, om jeg rigtig har forſtaaet det, at ſaa ſkulde det, at Ingemann har taget en anden, bedre Retning, og ſtræber efter noget Bedre og Sandere i ſine Digtninger end forhen, fortiene Agtelſe; nægtelig er denne Forandring meget tienlig for ham ſelv, men naar den kun yttres ſig i en vanmøgtig Stræben, maa man da ikke tænke paa Dehlensſchlägers vittige Ord: „I de ſkionne Kunſter er den gode Billie altid det fornemſte?“ Vel veed jeg, at hvad der paa det Sted ſtaaer ſom Ironie, ogſaa kunde ſiges ſom alvorlig Sandhed og være trøſteligt, men ſaa maatte det ogſaa være en alvorlig faſt Billie, og paa den følger da ſikkert altid Daad; men en daarlig Bog regner jeg ikke for ſaadan, fordi den gode i mine Tanker ikke kan fremſtaa uden en indre Følelſe af eller rettere Bevidſthed om Evne og Kraft til at naae det Maal der vinker efter Kamp og Stræben: men er det nu blot en formløs vaklende Higen, en Sky iſtedet for en Gvindinge, ſaa lad den forſvinde og blæſes ſammen af et kraftigt Vindpuſt. Skulde en Gnift af denne kraftige Billie (meer end en Gnift findes vel neppe hos Ing.) være for Haanden, gjorde han da ikke bedre i at nærme den i Stilhed, til den var iſtand til at varme i det den lyſte, end at forbruge den til et kort Fyrværkerie? Vel gjør det mig i en vis Henſeende ondt for ham, men jeg kan ikke nægte at jeg, da jeg læſte Recenſionen, fandt den fortræffelig, rigtignok ſtræng — haard, om De vil — men ubillig, uretfærdig, ſelv efter at jeg med ſtørſte Opmærkſomhed har giennemlæſt Deres Gien-drivelfe, kan jeg ikke indſee at den er. De veed, at det allerede

forud var min Meening; jeg skrev, troer jeg, til Olivia at jeg ikke kunde tænke mig en Eneſte af de Perſoner ſom virkelige Menneſter, men at de ſtod for mig ſom udpyntede Duffer, jeg har læſt den atter og finder det endnu mere ſaaledes. De nævner, kiære Ven, adſkillige ſom Exempler paa Karakter=Tejninger. Om der nogenſinde har exiſteret en Perſon ſom Grev Gerhard veed jeg ikke, men det forekommer mig, at om ſaa var, da var han ikke værd at opbevares, i alt Fald synes mig han ligner mere en plump, flau Vandjunker fra det attende Aarhundrede, ſaaledes ſom de hyppigen findes i Lyſtſpillene fra den Tid, end en Ridder fra Erik Blippings Dage, der ſkulde gribe ind i det bevægede Liv paa den Tid. Hertug Waldemar, med ſit Galſkab i Fængſlet og ſin Viſdoms=Ugle, kan jeg ikke faae til at geſtaltte ſig for mig. Og nu, Jomfru Inger — hoch und hehr! — Med ſine gyldne Spange og ſine Flætninger kunde hun klæde godt paa Bindet af en eller anden Taſchenbuch, men levende, i den virkelige Verden — jeg tvivler derom, tag mig det ikke ilde op! De meener at denne Bog i Tiden kunde blive Læsning for hvem der havde et barnligt Sindelag: mig er den ogſaa forekommet ſom en Børnebog, det vil ſige, ſnarere ſom ſkrevet af en Umyndig end for ſaadanne — dog, jeg udtaler maaſtee min Ulyſt til Bogen ſkarpere end jeg egentlig meener det, ſom blot Moerſkabsbog kan den være ret behagelig at læſe eengang, men jeg kan begribe at alt dette affecteerde Patriotiſke, de Anſtød mod Historien og den Tids Sæder, maatte i høieſte Grad indignere en Mand der er ſaa hjemme i dem ſom Molbeck — og det er dog ogſaa for galt med diſſe Soirées, o. ſ. v. — For Reſten er der Mange, blandt dem man i Almindelighed regner for cultiverede Folk, ſom læſer den med ſtor Opbyggelse — ja paa meget høie Steder. — Jeg har nu læſt Hauchs to ſidſte Tragedier og — det maa herud, ſkiondt jeg næſten er bange, De opſiger mig Huldſkab og Venſkab, men jeg maa frem med det — jeg kan ikke finde Smag i dem! Don Juan forekommer mig ſom det Unaturligſte og Urimeligſte jeg har læſt, den vil jeg ſlet ikke

tale om. Hvad Gregor den VII angaaer, er det jo unægteligt en original og dristig Idee at skrive en Tragedie som bestaaer af lutter Prædikener, kan man ogsaa troe at Mængden, især i de fanatiske Tider, kunde lade sig henrive derved, saa bliver det noget eensformigt bestandig at see den samme Virkning frembragt ved de samme Midler. Dog, det vil jeg forbigaae, men at de Personer (jeg husker nu ikke Navnene og har ikke Bogen) som, langt fra at have denne blinde Troe, ville bruge den og Gregor selv til Redskaber for deres Planer — er det tænkeligt at disse lade sig dreie ved et par Bibelsprog? Sandhedens Kraft kunde det ikke være, der slog dem,*) thi det er ikke den der taler igiennem Gregor, og for den vare de ikke heller tilgiængelige. — Endnu om een Ting hvori vore Meeninger ere afvigende havde jeg største Lyst at aflægge Skriftemaal, men Brevet er langt nok og Posttiden for Haanden, lad det derfor beroe til en anden Gang, at jeg meener Heiberg har de vel giættet. Nu Farvel! kiære gode Ven, bliv dog ikke vreed paa mig, at jeg kommer saa dristig og uforbeholdent med min ringe Meening, og tænk imellem med Godhed paa Deres Veninde

*) men Fordommens?

Louise H. L.

Kiære Ven.

d. 11te Februar 1830.

Alt længe har jeg havt i Sinde at benytte Deres venstfabelige Tilladelse og Opfordring til at udtale min Anskuelse angaaende Heiberg, og vil jeg da nu uden videre Fortale fortsætte mit Skriftemaal, dog ikke førend jeg hiertelig har takket Dem fordi De saa venstfabelig optog mine — „Meeningsfriheder og saadan noget“ — som Morgiane siger; og tillige beder jeg fremdeles om samme Godhed. Allerførst maa jeg tilstaae, at jeg ikke kan begribe hvorledes S — kan sammenlignes med Røgebue¹⁾); om de end have den lette flydende Dialog og det

¹⁾ Det er da ikke mig i Særdeleshed eller just Udsagn af mig alene som her beskrives.

ualmindelige dramatiske, eller theatraleske, Talent tilfældes (jeg meener dermed det Greb paa at fremstille hvad der tager sig ud paa Scenen), saa er dette dog kun Biting, og naar hos K. Alting er Unatur, Karakterer og Følelser, ja selv Fablen, saa finder jeg det hos S — ligesom grebet ud af Livet, speiltro Billeder, Portraiter til hvilke der vrimler af Originaler — som ogsaa have følt sig trufne, der have besyldt ham, ligesom for- dum Holberg blev anklaget af den Tids Daarer, for at have hadt bestemte Personer for Die. — Naar De, kiære Ven, ind- rømmer, at han er en „meget vittig Sathyriker“ og nævner det „yderst komiske“ i hans Vaudeviller, saa lader De ham vistnok vederfares Ret, men ligger der ikke under dette lette Spøg, som snart laaner Masken af Thalia snart af Momus, en dyb Ironi? F. Ex. i K. Salomon og Jørgen Hattemager: see vi ikke deri Rigdommens forunderlige forblindende Magt over Mængden? Den lave Egennyttets Troloshed, der spotter og vil bedrage, i det Dieblik den bringer sin Hylnding? (Ske at tale om det yderst comiske Indfald at lade det Allertrivialeste udtale sig i et høitideligt Chor.) Ogsaa Slutningen finder jeg poetisk og smuk: den gamle Herr Løve er virkelig en rigtig Mand, men han tilbeder ikke sit Mammon, derfor behersker han det, og der- for bliver det til Velsignelse i hans Haand, han gjør det unge Par lykkeligt.

Og nu Recensenten og Dyret! Det Betydningsfulde i Planen har Heberg selv udviklet i sin Bog eller Afhandling om Bau- devillerne; men Karaktererne? De forekomme mig saa sandtru opfattet, saa træffende og levende, at Holberg, hvis han endnu var til, kunde have fundet et aaudeligt Slægtskab med sine, kun anderledes paaklædt efter Nutidens Smag. Skulde han ikke have vedkiendt sig dette Slægtskab med den gamle Student der „i 30 Aar har læst til sin Examen, og bestandig synes, at har det varet saalænge, kan det blive de par Maaneder med“ — er han ikke saa levende fremstilt, at Enhver af os synes at støde paa en gammel Bekiendt? Og den fortræffelige Herr Ledermann, der er død for Alting undtagen for hans værdige

Staldbroders Roes, som han ved et Slags Instinct opfatter, som sniffer at der maatte ske en Uorden, for at de kunde faae den i Bladet; er Han og Klatterup, er Frue B— og Frøkenen i Aprils=Marrene, ere ikke den største Deel af Personerne deri, som i de Uadskillige, saae comisse Personer, opfattede og fremstillede med genialst Lune? Og hvorledes kan det hele da jiges at være tomt, naar forstiaellige mærkelige Momenter af Hverdagslivet (og der maa dog vel den comisse Digter hente sine Gemner og sine Personer?) ere grebne med sindrigt Valg eller rettere med en Digters Die og fremstillet for Bore? Ogsaa i de sidst nævnte Stykker finder jeg en dybere Betydning, en skarp men retfærdig Revselse af Dieblikkets herskende Daarligheder. Havde Heiberg ladet sine Vaudeviller komme frem som Lystspil, det Træffende, Lunefulde deri vilde ikke have forfeilet sin Virkning, men nu, da han gav dem en — hvad skal jeg kalde det — en Ynde meer, udsmykkede dem med lette velklingende Vers, med Valget — og det smagfuldeste meest passende Valg — af deilige Melodier, der ligesom en Kamme indfatter det brogede, muntre og lignende Billede af Livet — nu skal dette forringe Stykkernes Værd? Hvad vil overalt denne Rangforordning i Kunstens Rige sige, hvorfor er en Vaudeville ringere end ethvert andet Digt, naar den har poetisk Gehalt? Man er vant til at fordre mindre Indhold af det Slags Stykker, fordi Musikken hjælper dette frem, og det selv ved sin Tittel, eller meget mere ved det Slags Stykkers sædvanlige Værd, forkynder sig som noget underordnet; men naar det nu har dette Indhold, naar en dyb Betydning (og findes ikke den i den ægte træffende Satire?) skjuler sig under den skjælmste Maske? Hvad saa? Men at dette er Tilfældet, vil man føle ved at sammenligne H.'s Vaudeviller selv med de bedste af de sædvanlige Stykker af den Art, og derved, at den blotte Ræsoning deraf er i høi Grad underholdende. I Lystspillet skal jo, som jeg i det Mindste troer at have hørt det, Sujettet eller Fablen være det vigtigste, som i Sørgespillet Karakterens Udvikling; men naar nu foruden det høist komiske i Situationen,

ogfaa Karaktererne ere træffende Billeder af netop indenlandske Daarligheder, er det da ikke et Fortrin mere, og giver det dem ikke et mere nationalt Værd? Thi faa ofte som vi ville gienkiende hans comiste Personer her i Landet, faa vanskeligt ville de vel findes paa andre Steder, de have et aldeles fædrelandsk Physiognomie. Siges der, at det er kun øiebliklige, forbigaaende Daarligheder han afbilder, da spørger jeg, om det ikke altid maa være Tilfældet med Satirens Gienstande? Staaende Vatterligheder har dog ingen Nation, var det Tilfældet, da maatte jo Satirens Pile prælle af derpaa som mod en Malmstøtte, og derfor er nu vor Glæde over Holberg mere vakt ved Tradition, end ved en nu existerende virkelig Righeds Slag. Dog, jeg føler hvor mat jeg udtaler hvad der staaer saa levende for mig! Jeg veed ikke hvorledes min Fremstilling af min Meening om Heiberg er kommet til at see ud som en Apologie for Ham, som han ikke trænger til; thi hvad De har tilstaaet ham, det indrømmer ham en ikke endda saa liden Plads i Digter=Riget, og jeg troer, kiære, gode Ven, at De viskelig har Uret i at kalde ham en Døgn=Skribent¹⁾, thi den vittige Satyriker, den ægte comiste Forfatter skildrer vel Dieblikket, men forsvinder derfor ikke med Dieblikket, saalidet som et Portrait af Mesterhaand taber sit Værd fordi Graven dækker Originalen dertil, fordi vi maaskee ikke eengang have kiendt denne; har det lignet, da vil det Sande deri vedblive at leve, og heri er det, som jeg altfor ofte maaskee har gientaget, at Heiberg netop forekommer mig af Alle meest uliig Røgebue, hos hvem en total sminket Usandsfærdighed var Hovedtrækket. — Jeg veed vel at det egentlig*) er Heibergs Sindelag, hans Motiver, der siges til, men det er netop det, hvorover jeg troer vi ikke have Lov at fælde Dom; lad hans Værker blive dømt saaa strengt De vil, naar kun retfærdigt, men lad hans Person, hans Karakter blive udenfor Sagen. Slikt hører kun for en

¹⁾ Jeg erklærede mig dengang især om og mod Heibergs sjournalistiske Virksomhed, ikke især mod ham som Digter, men især som Kritiker.

*) ??

Høieres Domstol, der seer det Hele aldeles klart og affløret, middelbart dømmes han jo ogsaa her, i hans Lands Frembringelser. Naturligviis taler jeg blot om den offentlige Hentydning hertil; i en venstfabelig Meddelelse have vi jo den Frihed at udtale Enhver sin Meening uforbeholden, og De seer, kiære Ven, at jeg benytter den Tilladelse De har givet mig dertil. Naar der siges, at adskillige af hans Vaudeviller nu kun giver maadeligt Huus, da beviser det vel ikke synderligt imod dem, deels have vi jo seet Stykker, som vi erkiende eller i det Mindste ansee for Mesterværker, give næsten tomt Huus, og naar man betænker at disse Stykker ere spillede saa ofte, at næsten Enhver af dem, som jævnlig besøge Skuespilhuset, har seet dem 6—8 Gange ja maaskee mere, og tillige at Skuespillerne have spilt dem saa ofte, at de tilsidst blive sløvede for det Comiske deri og søge at erstatte det Livlige i Spillet ved Tilfætninger af Marrestreger, ja, at endelig en Deel af Rollerne ere doublerede, eller reent ud givne hen til de Yngre, flettere Skuespillere: saa kan det vel forklare Sagen, uden at kaste Skygge paa Stykkerne. Heiberg har selv ikke ønsket at de skulde spilles saa ofte eller saa længe, men ere de henlagte i nogen Tid, da ville de vel atter modtages med det forrige Tilløb, og læses vil de stedsse med — jeg kan sige — uimodstaaelig Fornøielse, thi selv de, der med en Slags aandelig aristokratisk Stolthed lade haant om dem, kunne saa nødigt de ville det ikke holde Tatteren tilbage, allene ved at nævne dem eller tænke paa dem. Naar De kalder ham en elegant Hofpoet, saa er jeg eenig med Dem, dersom De tager det i en god Betydning; skal det være en Anklage imod ham, saa lad os erindre, at vores Ven Adam har skrevet og skriver Langt flere Ting til Hoffets Personer, end han, og har, for at bruge et af Fru Reimers Udtryk, smurt tykkere paa end Heiberg, men Elegancen er det, som mangler der, og derfor gjør det mindre Nykke; vel er det ingen Bebreidelser for Dehl. at hans Musa ikke bejsælser ham til det Slags Digte, men naar han atter og atter søger derpaa, saa er det ikke, fordi han er over det Talent,

men fordi hans Talent er af en anden om og grandiosere Art; Villien har han dog dertil, og derfor skal den ikke foragtes, som det lykkes bedre. Saaledes kunde ogsaa Shakespeare kaldes en Hofpoet, thi Elisabeths Forherligelse gaaer dog for en stor Deel igiennem hans Værker. — De siger han er en borneret Kritiker, og derom kan jeg ikke dømme, thi det gaaer over min Horizont, da det jo for en stor Deel hører hen under Philosophien; dog Et maa jeg endnu tilføie, at en Mand, for hvis Person og Dom jeg veed De har lige faa dnh en Agtelse som jeg, fandt den Bemærkning om Hrolf Krake, at den gienkaldte Læseren Peer Paars, yderst træffende (skiondt han ellers meget misbilligede Kritiken af Stykket i det Hele) og forsikrede, at det netop var faldet ham selv ind flere Gange, førend Heiberg skrev det. — Jeg vilde ikke anføre denne Yttring endog blot i en snæver Kreds, dersom jeg ikke vedblev at ansee disse Linier som en „Ohrenbeichte“; ellers vilde jeg ansee det som et Slags Forraderie. Lad mig endnu tilføie, at jeg er overbevist om, at en Følelse af Taknemlighed og Hengivenhed mod Kongen giver hans Digte til og for denne deres bedste Vard; thi hvor meget man vil afdisputere ham Følelse, saa taler den altfor tydeligt og varmt giennem flere af det Slags Digte, navnlig i Prologten til Elverhøi, i den sidste delige Sang til Kongens Fødselsdag¹⁾, i hans ældre Skrifter, hans Marionet=Theater, som har en saa rørende Sandhed, at de ikke kunne, selv ved ofte gientagen Læsning, andet end vække Smil og Taarer, ja selv tildeels i hans Sulespøg — dog hermed være det nok. Ved Gud! Dehl.'s Digte ere mig dyrebare og hellige som før, jeg ærer og glæder mig inderligt over hans Musas Benners trofaste Kiærlighed, men jeg holder ikke af den Monarkiske Regiering i Kunstens Rige! Hvorfor vil²⁾ han, eller hans Benner, at han skal være Gue=Herster, hvorfor har han ikke Villighed til at erkiende og elske en vel ringere men dog betydelig Genius ved sin

¹⁾ Se d. flyv. Post. 1830. Nr. 13.

²⁾ Imod Inddragelse under denne Kategori „vil“ må P. S. drifte sig til at ercipere.

Side? Vel er det egentlig Heiberg, der har givet det første Slag, men er det ikke Dehl.'s fornemme Stolthed der har foranlediget det? Dog, det er vel maaskee en mundgaaelig menneffelig Skrøbelighed? Ogsaa Goethe siges jo at have den. — Nu, lev vel, undskyld min Frimodighed¹⁾ og min Vidtløftighed og vedbliv Deres sædvanlige Godhed for

Deres Veninde P. H. P.

d. 22de Febr. 1830.

Kiære Ven!

De feer hvor gjerne jeg følger Deres venstabelige Indbydelse til at fortsætte de Fragmenter af min æsthetiske Troesbekiendelse, som jeg alt for vidtløftigt har stræbet at udtale for Dem. Idet jeg endnu eengang takker Dem for Deres Taalmodighed maa jeg begynde med at anmærke, at jeg har udtrykt mig utydeligt angaaende D.'s Forhold imod Heiberg; jeg tænkte ikke derved paa noget nyelig sleet; hvad jeg egentlig sigtede til, var den, efter mine Tanker, fornemme Protections-Tone, hvormed han optog det vissefelig ikke noksom erkjendte Marionet-Theater. At D. tilsalte²⁾ ham i en faderlig Tone havde været billigt og smukt, naar han ikke tillige havde betragtet som et broget Børneværk dette Digt, der allene ved sin dybe Følelse og sin rene moralske Tendents har et høit Værd, ikke at tale om det ægte Humor og den forfriskende ungdommelige Munterhed som gaaer heelt igiennem det. Jeg har hørt at denne Maade at bedømme det paa har vaft den første Spire til Bitterhed hos H., og at han aldrig kan glemme det Indtryk denne uventede Miskiendelse havde gjort paa ham; det er jo muligt, at det ikke forholder sig saaledes, endffiondt det ikke synes urimeligt. Jeg veed ikke jeg har seet Uskyldigheden, som med stille men mægtig Kraft seirer over det Onde, hndi-

¹⁾ At just en Digterinde, med et så nobelt Sindelag, kunde tale Heibergs saavel som hans Digtingers Sag så varmt, skal stedse blive et interessant og lærerigt Gjenomen i vor Literatur.

²⁾ Som jeg tydeligt mindes, at Fru D. fik D. til at udtage 4 Vers af Tilseelsen i „Frederiksberg“, saaledes mindes jeg utydeligt, at Ens Råd også fik dette Digt beskåren.

gere fremstilt end ved Rosa i Pottemager Walter. Jeg eier ikke selv Bæringerne, men skal gjøre mig Umage for at laane dem og læse det omtalte Forsvar (det staaer vel formodentlig som Forerindring i Bogen?); jeg tvivler ikke paa at D. bedømmer H. med Billighed, jeg har ogsaa hørt mundtlige Udtæring af ham som bevise det; saaledes sagde han eengang her, at man kunde ikke nægte, der var noget nobelt ved Heiberg. Hiin feilagtige Dom (idet Mindste anseer jeg den saaledes) kan vel blot betragtes som et øieblikkeligt Misgreb, men D. er for ædel og tillige for forstandig til ikke at kunne indsee sin Modstanders fortrinlige Gaver, selv da naar denne søger at gjøre ham Fortred. — Da jeg nævner D.'s Forsvar (det Omtalte svæver for mig i dunkel Erindring), kommer jeg til at tænke paa hans Antikritik af Karl den Store; meget af den er vel rigtigt, alligevel forekommer det mig, at Recensenten dog beholder nogen Ret deri, at man alt for meget sporer en angstlig eller møisommelig Efterligning af Historiens Bogstav, meer end en Opfattelse, en aandelig Gienfødselse af Karl den Store. Ohlenschläger læser saa smukt, saa livfuldt, at man ved at høre det ikke savner Livet deri, men siden er det forekommet mig saaledes; men hvad jeg især troer er en væsentlig Feil, er Motivet til Drabet paa de 4000 Sachser; at en saadan Helt, der midt i sine Feil skulde vises os som den Store, lader sig forlede af sin Kone og af personlig Hævn til en saadan Grusomhed, gjør ham, som En (jeg troer det var Mynster, dog skal jeg ikke sige det for vist) udtrykte sig, til Karl den Lille. Ohl. siger, og det er vist nok meget rigtigt, at Regenten, den store Konge, er det vanskeligt at fremstille i et Sørgespil, kun for saa vidt han som Menneſte fremtræder, kan han vises saaledes; men mon her ikke var Anledning til at forene begge Dele? Naar en eller anden Grusomhed af Sachserne, som mindre nær berørte hans Faderherte, men mere gik paa det Offentlige (og et saadant Exempel vilde, om det end opdigtedes, ikke mangle moralsk ja paa en Maade ikke historisk Sandhed, hos et raat Folk og i en saa

barbarisk Tidſalder, hvor vel meget Eignende er foregaaet og har fremkaldt denne Blod=Daad) — naar en ſaadan Begivenhed fremkaldte den Overbeviisning hos ham, at kun dette Folks Udryddelſe var i Stand til at fremme Chriſtendommen og det Godes Herredomme, der ogſaa ſom Maalet for hans Beſtræbelſer kunde have en perſonlig Interesſe for ham, var det ikke ſmukkere og mere poetiſk — Meeningen deri, meener jeg, thi mange ſmukke Scener vilde vel derved miſtes? Men ſaa undgik vi at ſee den chriſtne Karl ſom Blodhævner, der paa Hedninge=Viis giengialder ſine Bennerſ Tab paa Tuſinde, tildeels Uſkyldige. — Albions Edelmogighed kunde derfor ligefuldt fremkalde hans Anger, naar han ſaae hvilke Dyder der kunde findes blandt dem han havde offret, og han ſaaledes ogſaa fra den Side ſelv henpegede paa de menneſkelige Bildfarelſer der netop nærmer ham til os, idet vi mindes at „Et Menneſte er kun et Menneſte, og ſelv den bedſte Helt er Intet meer“; men det Andet ſætter ham dog paa alt for lav en Hylde. —

Undſkyld at jeg ſaa driſtig udtaler mig om Litteraturens ſtørſte Mand, men De ſelv har opfordret mig, eller idet Mindſte løſt mit Tungebaand, og i Vennevold tør man jo tale frit. — Nu vil jeg med Deres Tilladelse gaae over til Deres førſte Brev. Det har altid forekommet mig (Goethes bekiendte Epigram uagtet), at Stoffet var et vigtigt Element af et Digt; imidlertid, blot at vælge eller ſammensætte et ſaadant Stof er dog vel et meget lidet Skridt paa Banen, og naar det ſaa godt ſom forſvinder og tilintetgjøres, eller i det Mindſte faaer et heelt andet Phyſiognomie, kan man da ikke ligne Digteren ved en Mand, hvis Skionſomhed vi vel priſe, naar han vælger ſig en ſunnt og elſkvardig Kone, men ſom vi dobbelt maatte dadle naar han miſhandler hende ſaaledes, at hun ikke allene bliver krum og ſtiav, men at endog hendes Træk ſaaledes forvandſtes og udſlettes og hendes hele Perſon forandres, ſaa hendes bedſte Venner ikke kunne gienkiende hende? Er det ikke et moraliſk Mord?

For Resten kan jeg aldrig bære mig for at lee, naar jeg skal til at skrive noget for at dadle Ingemann til Dem, medens De forsvare ham; i Grunden er det paa begge Sider en ædel Strid hvori vi vise vores Upartiskhed, thi jeg er vis paa, at jeg holder mere af ham, eller af hans Productioner, end De gjør det; hans Noveller, hans første Roman og enkelte af hans lyriske Digte holder jeg mere eller mindre, men dog tilsammen nok, af for at give ham Krav paa et Slags Taknemlighed; men da han ikke er saa ung Skribent, at en streng Dom kan affrække ham i det Hele, og han desuden har faaet, og vel mulig faaer endnu, især privat, Roes nok, saa troer jeg det er godt at hans Feil bliver ham foreholdt, isald han ellers har Aand nok til at opfatte Dadlen: da vil han maaskee kunne benytte den, og tage sig i Agt inden han oversvømmer os med flere Romaner. For Resten indseer jeg nok, at De har fuldkommen Ret i, at det Maal han nu har sat sig — eller hvad skal jeg kalde det? — den Vending hans Forfatterbane har taget — altid er et Skridt fremad.

d. 26de Februar.

Saa vidt var jeg kommet, men blev afbrudt, saa jeg ikke fik det med Posten sidst; tillad mig endnu at tilføie Et og Andet som jeg ikke fik sagt, og tag til Takke med en utydelig og forstyrret Udvikling af det som jeg virkelig ofte langt klarere har sagt mig selv, men som jeg ikke havde Veilighed at nedskrive strax, og hvortil nu ikke Ordene altid ere mig ved Haanden. — Endskiøndt jeg ikke tager mig paa at forsvare eller finde Behag i Alt hvad Heiberg skriver, og Eventyret i Rosenborg Hauge hører til det som mindst har tiltalt mig, maa jeg dog anmærke, i Anledning af, at hos Holberg Basis altid skulde være ædel, reen osv., at f. Ex. Leonores Stevne-møde i Sulestuen er vel saa anstødeligt som den unge Kones i Eventyret. Hos Leonore er det en virkelig decideret Utrofskab, hvad der, om jeg husker ret, endnu kun er Letfindighed hos den Anden, thi hun vil jo dog egentlig (?) mystificere den

Fremmede — dog, som sagt, jeg huffer ikke Stykket rigtigt¹). Leonores Forhold i Zulestuen bliver ikke fremstillet som noget Lustværdigt, men som noget der gaaer gandske ligefrem, næsten som det skulde være saa!

Hvad Walkendorff angaaer, da synes det mig ganske rimeligt og naturligt, at Chr. IV. kunde finde, han var straffet nok ved at staae for hele Forsamlingen som en Falskner, og saaledes vanæret i alle sine Undergivnes Nærværelse; og var det ikke overeensstemmende med Chr. IV.'s Karakter uventet at tilgive den han havde blottet og ydmyget? Et Bedragerie er vel altid nedværdigende og strafværdigt, men mig synes ikke at Walkendorffs var af den flemmeste Slags, han vilde ikke dermed tilvende sig nogen Fordeel, men kun fordølge den Ulykke, der i hans Fraværelse var skeet, af Frygt for Kongens Unaade. Brudegaven, som derved tilfaldt hans Broderdatter hvem den ikke tilkom, tænkte han vel neppe dengang paa, og den var vel heller ikke saa betydelig at den kunde være Gienstanden for hans Begjærlighed; blot Frygten for at tilstaae Sammenhængen havde bragt ham til at gribe til dette Bedragerie (Smykket, Kongens Fadder gave, var jo borte tillige med Barmet), det var vel en Brøde, men det kommer mig ikke for, at det kunde kaldes en Forbrydelse. — Hertil kommer endnu at Stykket, skrevet i en festlig og glædelig Anledning, ikke vel kunde ende med at Kongen straffede. Retfærdighed er vel i Grunden glædelig i sine Følger, men Tilgivelse og Naade er dog for Dieblirket mere Frydopvækkende; ved glædelige Anledninger løslades jo Fanger og Forbrydere, skal da ikke Digteren ved en saadan Fæst have Lov til at tilgive

¹) Ja, den Opfattelse kunde vel nok forsvares; men Charlotte vil dog vel især søge et Incitament for sin Følelse, og det skulde den ugifte Kone mindst trænge til. Forresten er Modsatningen imellem den gammeltdags og den moderne Kvinde meget rigtig iagttaget i Brevet, til den sidste Undskyldning. Charlottes spirende Utroskab er i al Fald et reparabelt Koketteri, den Andens en tør Synd. Men det frelser dog ikke dette Stykkes letfærdige Karakter.

sine? — Uvordelig talt, siger ikke ogsaa Chr. IV.: „Ha! Seer I hvorledes Mærkets Gierning søger Ulyst? Jeg burde straffe Jer, Jer Alle straffe, men jeg vil lade Naade gaae for Ret! — Det synes mig ikke at kunne kaldes Eigebyldighed ved Brøden. Det er for Næsten mærkværdigt, at begge de Gange Heiberg har fremstilt Chr. IV. har han, om jeg maa kalde det saaledes, fremkaldt ham for at gjøre en Overlelse god igien, fremstilt Ham angrende en Ungdoms Brøde. At vise os den store Konge i sin menneskelige Skrøbelighed afviger dog fra en Hofpoets Tragten efter at kaste et Stør over flige Svagheder, og er dog vist nok et moralsk Foretagende. — Jeg har været saa vidtløftig ved dette Stykke, at jeg maa fatte mig desto kortere ved de næste; først maa jeg dog fortælle at der ved sidste Forestilling af Elverhøi var saadan Rist om Billetterne, at Fredag Aften eller Lørdag Morgen var ikke en eneste til Parquet eller Pladsloge at faae, og Forestillings=Aftenen forlangte Loge=Væderne 5 Mk. for en Plads paa tredie Bank i Galleriet. Hele Huset var proppet fuldt — og saaledes har det været hver Gang det er spilt — jeg anmærker kun dette i Anledning af at hans Stykker skulle tabe i Tilløb. Eigesom i Kong Salomon et af Hovedhjulene for Verdensbegivenhederne fremstilles med grandios Ironie, repræsenteret ved en omreisende Jødes Hylдинг i en lille Kjøbstad, saaledes synes mig den Underviisnings= og Opdragelses=Manie der er en af vor Tids græsferende Sygdomme herlig repræsenteret i Aprilsnarrene. — Troer De virkelig ikke, at Bedragerier, lig dem der fremstilles ved den omtalte Examen deri, finder Sted i Virkeligheden? Jeg er overtydet om at det skeer, at Thalia ikke der engang behøvede at holde sit Huulspeil for disse Scener (som er hendes Rettighed), men blot et simpelt klart og uforandrende; i hinandens Paahør maatte de Paagældende vel gjøre det, da de blev opfordret dertil, og ikke kunde undslaae sig derfor, uden gandske at røbe sig for Mad. Nar. Og troer De virkelig ikke, kiære Ven! at det i de flettere Instituter, hvor maadelige Lærere antages for ringe

Betaling, blot gaaer ud paa Skindet? At der er en stiltiende Overenskomst om at bedrage, som de ligesaa godt i hverandres Paahør som ellers iværksætter? Som sagt, jeg er overbevist om at det er saaledes, og fortjener det ikke Tak og Erkiendtlighed, at et saadant skamløst Misbrug af Forældres Tiltro — og Rigegyldighed — fremstilles til Skræk og Advarsel? I Sandhed! det Slags Bedragerie er næsten værre, idet Mindste skadeligere, end Balkendorffs. —

Jeg kan aldrig troe at det har været Heibergs Meening at fremstille Sæktadettens og Carolines Lapserie som noget virkeligt poetisk, kun som Modspætning til de Andres Svangingerie frembringer det en poetisk Virkning i Diebliffet, men er dog i Grunden den anden Yderlighed af Daarskaben. — Naar alt det Ufulgte er sandt, forekommer det mig at Foreeningen deraf, det Hele, ogsaa maa være det. At Digterne skulde staae som en Skolemester og stave Moral for os, synes mig man har eenstemmig fritaget dem for; de skulde, har jeg forestillet mig, fremtrylle det Billede, de Skikkelser for os i en Heelhed, som svæver for deres egen Siæls Die — det forstaaer sig: reen maa denne Siæl være — men i de omtalte Stykker har jeg intet Anstødeligt fundet. — Dehl. sagde engang at kun et aldeles godt og ædelt Menneske kunde skildre den Lasterfulde, fordi kun et Saadant klart indsaae det Ondes og det Godes Natur. — Skulde den ægte Satyriker, den sande komiske Digter, der seer Svagheder, Daarskaber og Laster saa klart, virkelig kunne være ligegyldig for Moralens Fordringer? Det synes mig umuligt! — Den poetiske Diktferdighed i H.'s Stykker, især med Hensyn til at Enhver fremstilles paa sin rette Plads, uden forskjonnende Maske, og staaer aabenbare Skrifte for Publikum, bekræfter dette, saa synes mig¹⁾. —

¹⁾ I hvert Fald må man dog fastholde, at Et er en Digers røbede Tilfredshed ved at skildre noget Uffe-Uødt, et Andet hans personlige Interesse for at give det Ly i sit Indre.

Nu nok herom, det er tilde og jeg maa slutte; faaer jeg Tid i Morgen Formiddag, tilføier jeg maaſtee endnu et par Ord, hvis ikke, ſaa gientager jeg min Bøn om Deres Tilgivelse for min Vidtløftighed, hvormed jeg maaſtee har misbrugt Deres venſtabelige Taalmodighed, det er blot afbrudte Taaleſtumper jeg har ſammenjaget. — Hils Olivia kiærligt, jeg haaber hun har ſaaet den lille Kruffe.

Deres hengivne Veninde

Louise H. P.

Tillad mig, kiære Ven! endnu at tilføie, at naar der ſiges, Heiberg er moralsk ruineret, ſaa troer jeg viſſelig at det er Uret.

(Vi vare begge tilſtede, da ſligt engang påſtodes, hvorom 1) Forfatterinden ſå ſiden erklærede: „Det var jo muligt, at han har været det, men det forekommer mig, at han, i det han ſå ſelv er kommen efter Hvad og hvor Meget han formåer, har derpå med den rette Standpunkt tillige vunden en Sikkerhed og Ligevægt, ſom manglede ham iælange han endnu ſamlede om i Uviſhed om ſine egne Kræfter,“ — og 2) Jeg tilføiede at Ordet Ruin da kunde betyde både a) Skade og b) Tilintetgjørelſe, og — man viſſelig kun i dets forſte Betydning måtte kunne tillade En at hælde til hin Antagelſe. I alle Fald påſtod jeg, at Marionetteatret bar et ſå klart Præg af friſt og yndig Pœſi, at man viſſelig højeſt kunde betvivle hans Talents ſenere Renhed, men på ingen Måde dets tidligere.)

Og naar De ſaa endelig ſiger, kiære Ven! at vi ſnart vilde blive eenige hvis vi talte ſammen, ſaa er jeg ogſaa overbeviiſt derom; men mundtlig vilde jeg vel neppe have Mod til ſaaledes at modſige Dem. Da nu Iſen er brudt, ſaa lad mig endnu tilføie dette: det forekommer mig at De, idet De i det Enkelte lader H. vederfares Ret og erkender hans ſenere udviklede Fortrin, beſtandig vedbliver at betragte ham ſelv, ſom Forfatter og Menneſte, fra den ſamme Synſpunct ſom da den unge Kraft endnu ſøgte ſin Gienſtand, da hverken hans Talent eller hans Anſkuelſe var kommet til Modenhed. Dette er egentligt hvad jeg fra forſt af troede at burde til-

staae¹⁾, men hvad jeg endnu ikke har fundet Ord til tydeligt at udvikle. Lad nu ikke den Følelse af Urlighed, der saa at sige tvinger mig til at meddele Dem, hvori min ubetydelige Meening afviger fra Deres, forekomme Dem som Uforstammenhed. Jeg behøver vel ikke at gientage, at min Respekt for Deres Retfærdighed som for Deres Skarpsindighed og Klarhed er uforanderlig. For en Illusion kan selv den Viseste vel neppe sige sig aldeles fri. — Som Kritiker og Philosoph kan jeg ingen Meening have om H., det forstaaer jeg ikke. Hvad er det med den Hegelske Philosophie? Duer den ikke? Der vil vel nu snart begynde en Kamp paa ny, Heiberg er jo udæstet dertil; den sidste, mellem Ham og Wilster, førtes temmelig ridderligt, skøndt W. vel imellem, hvor det ridderlige Baaben Vittighed manglede ham, tog sin Tilflugt til at kaste Stene — Grovheder. Wilsters Vers skal virkelig have moeret H. selv meget. —

d. 3die August 1830.

Kære Ven!

Deres Brev modtog jeg midt i Kronprindsessegaden, vi lagde nemlig Mærke til at Postbudet, som vilde gaae ind i en Port, standsede da han saae Bognen, vi lod da holde og jeg fik Brevet, som jeg først nu (det var den 23de jeg fik det) takker Dem for. — Kommer De da slet ikke til Kiøbenhavn i disse Ferier? Jeg havde en hemmelig Ahnelse om, at De var fulgt ind med i Søndags og havde kunnet være med at spise Mathildes²⁾ Skildpadde, som i Morgen skal fortæres, hvorved De tillige havde faaet Mynster at see, men det var en falsk Ahnelse. — De havde da ogsaa truffet paa en gammel Bekendt, Kammerherrinde Kinstow fra Lauenborg³⁾. Har De nu læst

¹⁾ Jeg skulde formene, at denne Forestilling om min Anskuelse ikke var adæquat.

²⁾ Smf. et senere Brev i Rubrikken „Mine Pensionærer“.

³⁾ Ældste Datter af Gen. Krigs Komm. Astrup, en, engang rig, Ejer af Antvorskov, en Mand af det 18de Arh.s Skole og Stemning.

Dehl.s Trillinger eller Tvillinger? (jeg husker ikke hvilket af Delene det er). Han havde lovet at læse dem for os, men det er ikke skeet endnu, de roser det Stykke meget og meener det vil gjøre Lykke paa Scenen. —

Har De læst Noget af en fransk Forfatter, V. Hugo, som nu omtales og berømmes saa meget? Provst Strøm fortalte han havde læst „le dernier jour d'un condamné“, som havde interesseret ham særdeles; Lotte Reimer finder den ogsaa meget tiltrækkende; samme Forfatter, og det synes mig endnu mere mærkeligt for en Franskmænd, skal have skrevet en Roman af Griffenfeldts Historie, hvori da Gyldenløve og flere Danske Adelsmænd rigtig nok forekommer, men, saavidt jeg har hørt, er det dog nok ogsaa det eneste Danske derved, imidlertid er det dog allerede mærkeligt nok, at han veed at saadanne Personer have været til her og saa omtrent hvad der har tildraget sig med dem. — Jeg har i denne Tid, paa Nye, læst Tiecks Phantasmus med særdeles Fornøielse, det er virkelig en høist interessant Bog. Jeg saae forleden, jeg veed ikke selv hvor, nævnet „Dprøret i Evennerne“ af Tieck, 2 Dele, jeg synes kun jeg har læst Een, og jeg har længtes meget efter Slutningen. Rigtig nok maa jeg tilstaae, hvad Mynster eengang i Vinter sagde, at Walter Scott bedre og sandere forstaaer at skildre Religions=Sværmerie, man seer det tydeligt, at det er et troe Billede, men jeg kan dog ikke andet end henrives eller rystes ved Tiecks Skildringer. — Jeg veed ikke om De har kiendt en Lieutenant Smith (Jørgen S.) ved de Siællandske Sægere, idet Mindste erindrer Olivia ham vist, han saae altid saa daarlig ud, som om han havde Taring, hvortil hans mørke Dine og Haar og hans Ansigts Form, som et Dødnings=Hoveds, bidrog. Han er i denne Tid gaaet fra Forstanden og det i den Grad, at han maa bindes og Ingen tør komme ham nær; det er virkelig en sørgelig Roman. Han blev for omtrent et Aar siden forlovet med en Mad. F—, en engelsk Ræthemagers Enke; han var yderst lykkelig og sagde til hans Kammerater, at nu havde han naaet Maalet for alle fine

Dnster. Han havde elsket hende førend hun fik sin første Mand (thi, skiondt hun vel ikke var meer end Nogle og Tyve Aar, havde hun været to Gange gift før), men havde ikke kunnet erholde hendes Gienkiarlighed og kunde den Gang heller ikke tænke paa at gifte sig. Nu havde han opnaaet at kalde hende sin! Han gjorde nu Arrangements for at bytte¹⁾ sig en Bolig til og, ved at betale noget, mage det saaledes at han kunde flytte ind og — „føre Bruden hjem“. En Formiddag her i Foraaret kommer H—h op til ham, og da H—h selv netop paa den Tid flyttede, faldt Talen strax derom; han svarte først kort Nei, han flyttede ikke! Men da H—h vedblev at raade ham dertil, brast han paa eengang i Graad og udbrød — „Af Gud! har De da ikke hørt, at hun har flaaet op med mig?“ De kan tænke Dem at H—h blev forlegen, ja ullykkelig derved; Smith vedblev nu, at han havde en god Samvittighed, han havde ingen Skyld deri o. s. v., og forsøgte paa at fatte sig. Hun havde været sammen med ham og været meget venlig, men reisste til Koeskilde under Paaskud af at besøge en syg Veninde, og derfra skrev hun ham til og ophavede Forbindelsen. Alle ere enige om, at han er et meget stikkeligt Menneske; at han var — ikke smuk og maaftee heller ikke takkelig, vidste hun jo forud, da hun har kiendt ham fra sin Barndom. Han gif nu i nogen Tid og lod som han ikke brød sig om det, indtil han paa eengang forekom dem, som omgav ham, noget besynderlig. — For en 8 Dage siden gaar han ud paa Amager, hvor hun boer, forlanger at tale med hende, da hun nægter sig hjemme, trækker han blank, flaaer Døren op, hugger om sig og holder et Huus, saa Manden i Huset, der var med ved Borgernes Exercitse, da han kom hjem fandt sin ene Datter, der før havde havt Krampeflag, i saa heftig et Anfald, at hun nær var død deraf, og alle de Andre syge og halv dødsens af Stræk, skiondt Smith var længe borte. Han indgav nu Klage over voldeligt Indbrud o. s. v., og S. blev bevogtet i hans Bolig

1) Sjællandske Tægere lå, ligesom Tydske, dengang i Kaffellet.

i Kastellet, men Dagen efter undslap han dog, tog en Bogn og kørte derud, meget ordentlig paaflædt, kun havde han bare Been, han gjorde heller Intet, spurgte efter Enken, og da de sagde hun var syg, kørte han tilbage, og de Andre som i stor Skræk løb efter ham mødte ham paa Veien, men Huset hvor hun boede var imidlertid omringet af Politie til Forsvar. Da han nu næste Dag stod og raabte ud af sit Vindue — „tag det sidste, jeg har, for at bringe et Brev til Amager!“ blev de nødt til at bringe ham til Hospitalet, det militaire, og, da han slog dem noget frngteligt, at give ham Tvangs=Trøien paa. Formodentlig kommer han paa Bidstrup. Er det ikke ynkeligt? En anden hollsteensk Ltut. Smith, som ligeledes var gaaet fra Forstanden, fordi han i to Dueller efter hverandre havde dræbt sine to Modstandere, er den Eneste, der kan snakke ham til Rette. „Sæt Dem ikke imod at bindes!“ siger han til ham, „jeg vilde heller ikke, men saa bliver man først rolig og tænker sig om!“ Imidlertid er Røgen ikke tilfreds med denne Sammenkomst, den tydske Sm., som næsten allerede var kommet sig, skal ikke have godt deraf. Nu, Lev vel! Undskyld denne vidtløftige Snak, men det forekommer mig psychologisk mærkverdigt, især at den ene Gale bedst kan tæmme den Anden. — Dersom det ikke var alt for galt at skrive om lutter Gale, skulde jeg fortalt Dem Indholdet af et Brev min Mand fik forleden Dag fra en gal Major Barner. Udskriften var efter Navnet: „Chef for Muserue og 2det Liv Regiment“ — og det Indvendige svarede fuldkommen dertil. Han kaldte min Mand snart Engle Lindencrone snart Guds og Fredrik d. 6tes Hegermann. I et lille Hjørne stod — laan mig lidt.

Deres hengivneste Louise H. L.

Den 30. Mai 1831.

Kiere gode Ven!

Længe har jeg haft ifinde at ønske Dem Velkommen til Deres Hiem, imidlertid, i hvor velkommen De efter den almindelige Talebrug upaatvivelsig har været, kan man dog

egentlig ikke sige at De er vel kommet hjem, da saa megen Sygdom og Uro har mødt Dem fra første Dieblik af; jeg vil nu haabe at det meste er overstaaet og at en desto gladere Sommer venter Dem og Deres!

Vi tænke ofte paa Deres korte Ophold her og hvor glade vi vare ved at tale med Dem og hvor meget jeg altid havde at spørge Dem om; jeg har netop i disse Dage følt Savnet af ikke at kunne gjøre det, ved at læse de Bøger som De har glædet mig med at sende mig¹⁾. Det er næsten som i Goethes Levnet, man oplever deres Samliv med hinanden, og det har noget Vederqvægende, synes mig man kunde kalde det, maaskee rettere Husvalende, at see hvorledes disse ophøiede — Adels-Aander bestandig kom hinanden nærmere og udviklede sig, den Ene ved den Anden, erkjendte og elskede hverandres Fortrin, og betragtede Udviklingen den Ene af den Andens Værker ligesom Blomster-Elstæren, der spejder fra det Dieblik af, Planten skyder op af Jorden, indtil det, da han seer Hylsteret briste og Blomsten udfolde sig. — Alle hine herlige Ting ere ellers langsommere blevet til, med mere ikke blot Omhu, men mere Møie. end jeg havde troet. „Musers Søn har aldrig svædt“, siger Dehl. i sit Svar til B., det har maaskee bragt mig paa den Idee. At der skulde Besindighed og Overlæg til har jeg vel troet, men tillige at det gif hurtigere og lettere til. — Dehl. sagde ogsaa Noget derom, som jeg dengang ikke rigtig forstod, at de krympede og vred sig ved hver Frembringelse, især Goethe; imidlertid ligger det vel ogsaa deri, at Ideen til hvert enkelt Værk var saa omfattende at den gjorde forskiellige Sindsstemninger nødvendig, ligesom ogsaa de ædleste Frugter behøver megen Sol til at modnes i og de ædlere Træsorter, som Gegen, en længere Tid til at naae sin Væxt — dog tilgiv, dersom det er noget flaut Hverdags-Snak jeg opvarter med. Schiller siger et Sted i Brevene, som jeg netop læste idag, at der var Adskillige som han med Glæde lod nyde sine Frembringelser, men at Fornøielsen tabte sig naar de vilde

¹⁾ Schillers og Goethes bekjendte Brevveksling.

til at raisonnere derover. Gid det nu her ikke være Tilfældet med mig! — Een Ting gad jeg gierne ved Velighed have lidt Oplysning om af Dem. Sch. og Goethe ere begge affagte Fiender af Dilettant-Væsenet og have jo skrevet Afhandlinger derimod i die Propyläen, dog tale de om adskillige Frembringelser af flere Fruentimmer med Interesse, opmuntre dem dertil — saaledes f. Ex. med Agnes v. Lilien *), som G. omtaler med Deeltagelse ja med Agtelse og vil at hun skal udarbejde de, som han kalder dem, herlige Motiver i sidste Deel, saaledes med Sophie Mereau og flere, tildeels ogsaa Madame Staël Holstein, skiondt især Sch. ikke kan lide hendes Romaner. Jeg kan ikke blive klog paa, om de ikke regne dem til Dilettanterne. Egentlig synes mig at Fruentimmer yderst sjelden kunne blive mere, fordi der dog ere uendelig faa der tør lade Kunsten være sig det Første og Enefte — paa den anden Side har dog ogsaa Digteren, selv den som ikke bindes af nogetfømhelst borgerligt Forhold, altid noget der kræver en Deel af hans Kraft som af hans Følelse, og som ikke allene ikke directe tilhører Kunsten, men stundom modarbejder den Stemning, der er nødvendig til at producere; og derfor havde jeg ved næriere Eftertanke udfunden, at Resultatet af det indre Liv saavel hos det ene Køn som hos det andet, naar det fremkaldtes af en varm og alvorlig Følelse og fik Farve af Phantasien, kunde have sig til Kunst. Men nu kommer jeg til de Breve, hvor de begge tale om Frøken Imhoffs Digt (kiender De dette? Fru Helweg kiender De og det er jo hendes Pigenavn; dette lader til at være vidtløftigt, i flere Sange) og i den Anledning atter tale om Dilettantisme, ja paa en Maade grunde deres Paastand just paa dette Digt, som De selv befordrer for Dagen, ja som Goethe nøiagtig gjenneføer og retter. Er det dog ikke besynderligt? Sch. siger først et Sted: „dieser Tage hat mir die Imhoff die zwey lezten Gesänge ihres Gedichtes geschickt, die mir sehr große Freude gemacht haben. Es ist überaus zart und rein entwickelt, mit einfachen Mitteln und ungemeiner Anmuthigkeit“, og dog siden betragtes det som et

*) d. v. s. dens Forfatterinde, Fru v. Wollzogen.

Dilettant-Product hvilket Goethe saa høilig ivrer imod som det der tilintetgjør al ægte Kunst, og dog siger han paa et andet Sted: „Es soll mir recht lieb seyn, wenn unsere Frauenzimmer, die so ein hübsches Talent haben, auch wirklich avanciren“, og Sch. derimod atter: „Ich begreife wohl, daß Ihnen das Gedicht unserer Dilettantin (det samme nemlig, som han forhen omtalte) immer weniger Freude machen mag, je näher Sie es betrachten. Denn auch darin zeigt sich der Dilettantismus besonders, daß er, weil er aus einem falschen Princip ausgeht, nichts hervorbringen kann, das nicht im Ganzen falsch ist, also auch keine wesentliche Hülfe zuläßt. Mein Trost ist, daß wir bei diesem Werke den dilettantischen Ursprung ja ankündigen dürfen, und daß wir, indem wir eine Toleranz dafür beweisen, bloß eine Humanität zeigen, ohne unser Urtheil zu compromittiren“, o. s. v. Synes De ikke at der i dette Raisonnement er en Slags — Troløshed er vel for haardt, men dog en Uklarhed, som ikke passer til Schillers øvrige Væsen, og tillige en Inconsekvens, thi om endog det Sted, jeg har understreget, skulde gielde som et Særkiende paa Dilettantisme i Almindelighed, saa taler han jo her om det Digt, der har gjort ham „sehr große Freude“. Siig mig eensgang, naar De har Leilighed, Deres Meening herom, som om Dilettant-Væsenet i det Hele og hvad De heurægner dertil. Det er jo unægteligt at meget af den Fusten paa allestags Kunstner, hvorved disse blive blot til Midler til at gjøre sig bemærket ved, har gjort megen Skade, maaskee meer end Brændevinsdrik og Spil, men hvor trækkes Grændselinien?

Endnu eensgang, tilgiv al denne lange Snak, men, om jeg ikke tager stærkt feil, har De eensgang givet mig Tilladelse til imellem at forelægge Dem et Skriftemaal og et og andet Samvittigheds-Spørgsmaal; undskyld ogsaa at jeg paa et par Steder har slettet ud og skrevet oven over, skulde jeg skrive det om, blev det vel neppe færdigt, og saa er jeg saa fri at lade det løbe til Dem saaledes som det i en Fart er løbet mig ud af Pennen. Veed De noget om Mad. la Roche, som begge Vennerne have en saadan Skræk

for, især Schiller? Af et lille Anhang til Goethes Liv af ham selv, for de seenerer Aar, som Sibbern har laant mig, seer jeg at han, Goethe, har fuldendt Demetrius som Schiller, efterlod ufuldendt, er den trykket? Han taler saa meget om Achilleis, som han arbejder paa i 1800, kiender De den?

Dehlenschläger læste da for os ogsaa Slutningen af hans tydske Fisser, som jeg nok skrev til Olivia, og som vi fandt meget smuk. Han er nu atter i Tyskland efter 13 Aars Forløb, jeg forstrækkes over at høre det er saa længe siden, men ved at regne det efter er det virkelig saa. —

Nu lev vel, kiære Ven!

Deres hengivneste Louise H. P.

(Anmrk. Det var rigtignok den letteste Sag af Verden at „tillade at så oplivende Udstrømninger kom løbendes til mig.“ Der var en så harmonisk Sammensmeltning imellem And og Hjerte, Forstand og Fantasi, Ungdom og Aldersår hos Generalinde Heg. Lind., at hun aldrig udvikledes ganske i den Bestyrelse, hvori de fleste Mennesker blive det, hvor forskjellig Grad det endog selvsølgelig skeer i. Man kunde sige, at hun hele sit Liv forblev en Slags Puppe, hvoraf Sommerfuglen aldrig slagrede ud, men derhos heller ikke bortbøde kort efter eller sløj sin Vej. Og i denne Puppe blev Engelen boende, ved hvis livsaliggjørende Kraft hun med Iver og Udholdenhed nu på sin Viis deltog i sin hele større og mindre Omgivelses Vexel, Glæde og Sorg, Tilværelse og Undskyldelse. Hendes Kjærligheds Væld blev udtømmeligt, hendes Sjæl så ubesmittelig som man næppe kunde forestille sig. Derfor kunde hun se så skarpt, dømme så genialt, drømme så fjænt, spøge saa yndig naivt, tro så trofast, og tage så elskværdigen fejl: thi Syndefaldet havde ikke ganske, for hendes Vedkommende, fuldendt Spaltningen og dens opløsende Følger i hendes Indre. Det er Skade for vor Literatur, at ikke Mynster kom til at afmale hendes Portræt.)

København den 18. December 1832.

Kiære Ven!

Jeg har nu læst 3die Deel af „Briefe eines Verstorbenen“, ¹⁾ den har moeret og tildeels interesseret mig meget, den er under-

¹⁾ De spillede Briefe e. Verst., af Fyrst Bücker Muskau, kom første Gang ud i 1826. Muskau er et Standesherrskabt i Schlefien.

holdende og, som De sagde, ogsaa lærerig, et tempererende Middel, naar man har været incommoderet af den nyere franske Litteratur, hvilken, med Alt det, har noget tiltrækkende, men som ikke bekommer saa vel; dog er der Enkelte af Balzacs som jeg maa bede om Undtagelse for¹⁾. Men for at komme tilbage til „Brieve“ igien — hvad er det for en Slags Brinds? Det kan da ikke være En af Marschal Neys Sønner — (de kaldtes jo Brindsere af Moskau) — dertil er han ikke ung nok, og desuden er han jo en Tydsker. — Man faaer en temmelig tydelig Idee om Engelland, hvorved man ikke fristes til at ønske sig derhen; saaledes skildres dette Land ogsaa i Lord Pelham, en af de nyeste Romaner af En af de nyere Engelske Romanskrivere — jeg troer vist han hedder Lord Bolwer eller noget meget lignende. De har formodentlig læst den, eller en anden af denne Forfatteres Arbejder? Abrahams var engang i Efteraaret herude, og han ansaae Lord Pelham for det Fortrinligste i den nyere Litteratur af den Art. Jeg fandt den ret tiltrækkende, men dog, maa jeg tilstaae, ikke i den Grad som jeg havde ventet, og — lad mig nu ligesaa godt lade min Oprigtighed seire og tilstaae tillige, at det tildeels ogsaa er Tilfældet med de omtalte „Brieve“, som jeg, med hvor megen Fornøielse jeg end har læst dem, dog finder at være en — lidt kølig Bog. Jeg læste netop kort efter noget i Goethes Wilhelm Meister, der er dog noget gandske Andet oplivende og giennemvarmende deri. Tilgiv alle disse Fragmenter af Bemærkninger, som er saa forvirret strøet imellem hinanden, jeg har skrevet de foregaaende Linier inde i Stuen ved samme Bord, hvor 4—5 Mennesker sidde og tale om Alfens Ting, og jeg kan nu engang ikke lade være at høre efter, hvor gierne jeg vilde. —

Jeg nævnede de nyere franske Bøger, man kan dog ikke nægte de Franske en siælden Virtuositet i at behandle Sproget, man kan, synes mig, ordentlig forbauses over, hvor nydeligt de

¹⁾ Dette viser vistnok et meget klart Indblik. Se f. Ex. pære Goriot fra 1836 og flere.

kunne sige selv den simpleste Ting, og det er, med Alt det, meget fornuftigt; naar de kun ikke faa ofte valgte saadanne forunderlige, ofte affhyelige Tæmmer, hvilket med al deres Vit-tighed og Forstand dog vidner om Mangel paa rigtig sund Sands. De Oversættelser, som Tid efter anden er udkommen, beviser bedst hvor meget Aand der dog kan ligge i Behandlingen af Ordene, da det, som ofte paa Fransk har forekommet mig nydeligt, i Oversættelsen var aldeles Intet — rigtig nok har ogsaa somme af Oversættterne et siælden Talent til at udelade netop det — Zarteste og just det som det Hele egentlig dreier sig om; det har jeg mere end een Gang med Forundring seet. — De kiender vel „livre des cent-un“, troer jeg den hedder? Blandt disse Smaastrykker, skrevne for at ophjælpe Boghandleren, ere virkelig Adskillige fortrinlige, synes mig. — Er der kommet noget Nyt af Goethes Efterladenskab? Jeg længes efter Fortsættelsen af hans Levnet. Hauchs nye Tragedie har jeg endnu ikke læst. Hvad synes De om Malcolm? Et Spørgsmaal maa jeg dog gjøre, jeg seer i den senere Tid ofte det tydske Ord schwelgend oversat med svælgende — svælgende i Nydelsen o. s. v. — kan det gaae an? jeg troede det Ord kunde kun bruges om at nedsynke, eller har det maaskee faaet Borgerret?

Naar jeg nu har takket Dem for Deres venlige Brev, og sagt Dem, hvor meget det vilde glæde mig at see Dem engang igien paa Kølighed, saa vil jeg blot ønske Dem en glædelig Juul og al Lykke og Glæde i det nye Aar for Dem selv, fiære gode Ven, og alle Deres, og bede Dem engang imellem at tænke paa Deres gamle Venner herude som hidindtil, og som vi ret ofte tænke paa Dem og Deres.

Deres hengivne og forbundne Louise H. P.

Torsdag den 20. December 1832.

Kiære Ven!

Formodentlig har De alt af Lütkens erfaret en sorgelig Efterretning, der vil gaae Olivia lige saa nær, som den inderlig har bedrøvet os, og som De endelig selv maa forberede

hende forfigtig paa. Tine Saintaubain¹⁾ døde i Gaar Aftes Klokken henimod 8, efter faa Dages Sygdom. Hos Bunge's har 5 af Børnene lykkelig giennemgaaet Skarlagens = Feberen. For faa Dage siden, jeg troer i Løverdags Aftes, klagede L. over Halspine, men dog ikke paa nogen Maade, saa det foruroligede Frue Saintaubain; i Mandags havde jeg Marie derhenne, hun talte med Frue S. selv, som sagde at det var en Byld i Halsen, men som der nu var gaaet Hul paa, saa det nok vilde blive godt; imidlertid tiltog det, hun phantaserede bestandig, fik forgiæves Iglær o. s. v., fra i Gaar Morges laae hun ganske stille og sov saaledes hen. Saaledes at see et elstet Barn bortrykket i sin fulde Ungdoms Kraft og Blomstring er frygteligt. Min Mand var derhenne i Eftermiddag; da Mynster lidt efter kom, gif han for at lade ham tale allene med den stakkels Frue Saintaubain. Möhl, som var Lægen i Huset, var der, han sagde det var Skarlagens = Feber, som ikke var kommet til Udbrud men havde kasted sig paa Hiernen og Halsen.²⁾

Hav den Godhed at give Olivia den medfølgende Hat fra mig — og indlagte Brev; jeg nævner deri Intet om Tine, da De maaske vil lade Fødselsdagen gaae forbi, inden De siger hende det. Det kommer nu vel alt an paa Omstændighederne. Børnene have ikke faaet deres Presents færdige. De kan forestille Dem hvor meget det har rystet dem Alle, saa uventet at see hende bortrykket som de fra deres første Barndom af have levet med. Den sidste Gang jeg saae Tine var i Løverdags otte Dage, da hun var her for at lære at sye nogle Spidser paa Strimler; de vare bestemte til at sættes for en Kappe som hun brodeerte til Olivia, og vilde sende til Frue Lütken til at give hende paa hendes Fødselsdag; jeg veed ikke om hun fik den istand; Mandagen efter var hun her, men vilde ikke komme ind. Nu lev

¹⁾ Sml. ovenfor S. 131.

²⁾ Albertine S. var meget blodrig; hun var saa rødmsuset, som den over hende udbredte store Skjønhed nogenlunde kunde tillade.

vel, kiære Ven! Gud bevare Alt hvad vi have kiært, og give Styrke til dem der ere saa uhykkelige at miste deres Elskede.

Deres hengivneste Louise H. L.

Andreas Saintaubain var ikke vel i Dag, han var ogsaa om i Halsen, dog sagde han i Aften til min Mand, at han var bedre. — Bistoppen spurgte mig i Forgaars, om De havde faaet et Brev fra ham om at være Medarbejder i en tydsk Journal? ¹⁾

Helighed d. 5. Aug. 1833.

Kiære gode Ven!

Nu har vi da faaet vores Konge hjem igien ²⁾; Han skal, Gud ske Lov! see meget vel ud og virkelig ogsaa være fuldkommen frisk igien; jeg melder Intet om alle de Høitideligheder, som have fundet Sted, da der vil komme nok derom i alle Blade; ogsaa Boyes Sang ³⁾, som blev affjunget af Studenterne i Gaar (Søndag) Eftermiddag, vil vel ogsaa blive offentliggjort — jeg synes virkelig den er smuk. ⁴⁾

Jeg veed ikke, om jeg har skrevet Dem til, at jeg har taget fat paa de Noveller jeg har liggende, for at giennemsee og tildeels omarbejde dem? Den sidste, om Christian den Anden (Tørklædet), har jeg giennemgaaet efter de Anmærkninger, De har været saa god at meddele mig, og reenskrevet den; jeg har lagt den hen, da den nu nok kan blive saaledes. Dernæst har jeg taget fat paa den, som jeg har kaldet: Glück und Glas, wie bald bricht das. Efter Deres Bemærkning at Begyndelsen, nemlig de to, tre smaa Historiske Anekdoter, ikke hænger sammen med det Dvrige, hvilket jeg ogsaa selv nu indseer, har jeg omarbejdet den gandske, eller egentlig skrevet saa godt som en gandske Ny, da jeg blot har beholdt de omtalte Anekdoter og en Encste af Personerne uforandret, og derimod deels forandret

¹⁾ Både Tydske og Franske have villet være i Lav med Forf. til S. Erigena.

²⁾ fra Sogdomslejet på Louiselund.

³⁾ Se Kbhpost. 1833. Nr. 152. S. 607.

⁴⁾ Ja, Noget er endog så dejligt; men det Hele er for langt og gjens-tagende, 40 Linter, til en Modtagelsesfang efter en unlig Hjelbredelse.

de Øvrige, deels behøvet flere Nye. — Da De nu engang har forvænt mig med at give mig Tilladelse til at bede om Deres Dom og Deres venstabelige Bemærkninger, saa er jeg nu igien saa fri at spørge, om jeg naar jeg kan faae en Leilighed dertil maa sende Dem denne Fortælling, og om De da vil have det Venfkab og den Godhed, som sædvanligt at see den igiennem. Den har i nogen Tid været saa vidt færdig som den nu er, men da jeg har troet at den Tid, der er Frieri ved Akademiet, var den Dem meest beleilige, har jeg ikke før villet spørge derom. — Jeg længes efter at vide, hvad De synes om de Blicherste Noveller, de have vundet meget Bifald her i Byen; mig vil de ikke ret smage, jeg veed ikke om jeg engang før har ytret min Meening derom; der synes mig at herske en vis Blumphet og Plathed i dem, som vist ikke allene er et uheldigt Valg: det forekommer mig at være Forfatterens Natur, der udtaler sig derigennem, derfor bliver Alt det, der skal have en høiere eller ædlere Tendents, saa underlig forkeert, at man ikke veed om det skal være rigtig Alvor. Jeg har ikke hørt noget Menneffes Meening om anden Deel; men jeg begriber næsten ikke at man tør byde Publikum en Fortælling som Sordbærret eller den sildige Opvaagnen. Jeg er især begiærlig efter at høre hvad De synes om Præsten i Veilby; mig har den interesseret næst, maastee tildeels fordi jeg, som De nok erindrer, har havt fat paa samme Emne. Der er meget deri, som vist passer meget bedre til Tiden i hvilken det skeede, end min Indflædning deraf. Præstens Individualitet gjør det maastee ogsaa her sandsynligere, at man mistænker ham, men paa den anden Side har det noget ubehageligt at læse om en Præst, som flaaer med en Spade, saaledes at han ikke selv veed om han har dræbt den, han flaaer, og at han siger: „Jeg skal flaae Dig til Du ligger, Din Hund!“ og derefter: jeg skal hufte Dig det, eller ramme Dig — hvilket det nu er han siger; det er dog temmelig stærkt, thi man maatte næsten troe at han i det Dieblik havde noget slemt ifinde. I første Dieblik forekom det mig at være en meget heldig Idee med Somnambulismen, hvor-

efter han selv tilstod Mordet; men naar man rigtig eftertænker det, er det dog aldeles Uret af Dommeren, at han da dømmes ham som Morder; netop derved, og ved hans Ubladelse derom, bliver det jo klart, at om endogsaa Karlen er død af Slaget, saa er det en Vaades-Gjerning og intet Drab, og saa er det jo forstrækkeligt at han uden Videre dømmer ham. —

De to Dele, som er udgivet af Heiberg, finder jeg nydige og høist interessante, jeg gad ret vide, om de Alle ere af Een Forfatter? Enkelte af dem, Slægtskab og Djævelskab og Kong Hiort f. Ex., synes mig ligner Heiberg selv umiskjendeligt; derimod har jeg hørt dem, som kiender Frue Gyldeborg, sige at i den sidste, Mesalliancen, skal der være saa meget af hendes Anskuelse og en Deel som i det Hele ligner hende gandske¹⁾. — Har De læst Dronning Margretha af Dehlenschlager? Den er efter min Meening deilig.

Nu, lev vel, kære Ven! hilts Olivia tusinde Gange. Alle her hjemme hilse venligt.

Deres hengivneste Louise H. L.

København den 22. Aug. 1833.

Kære Ven.

Hermed følger da, efter Deres Tilladelse, den omtalte Fortælling. Først maa jeg bede Dem undskyldte, at jeg er saa uarstig at sende Dem den paa flere Steder overstregede og i det Hele slet skrevne Concept, men da den dog skal omskrives naar De har været saa god at gjøre Deres Bemærkninger til den, stode jeg paa at De var saa venstabelig at tilgive det. Der næst maa De ogsaa undskyldte at jeg har været forhærdet i mine Synder, hvad det angaaer at skrive i, istedetfor j, men det er en saa indgroet Vane, at jeg kom til at standse næsten ved hvert andet Ord, for at betænke mig, og jeg vilde hvert Dieblif tabe Traaden, saa jeg har tænkt med Jonas i de Bonner og Banner,²⁾

¹⁾ Lignende yttredes dengang af en anden Veninde af mig, som var nær Slægtning af Fru Gyllebourg.

²⁾ et i sin Tid prijet Stykke af P. A. Heiberg.

som siger: naar de Andre staae, saa kunne vi jo ogsaa staae — naar Dehlenschläger kan gjøre det, saa kan jeg jo ogsaa. Jonas siger rigtignok ogsaa „og naar de Andre skal hænges, saa kan vi jo ogsaa ligesaa godt blive hængt“ — saa jeg vel maa tilføie, at skal han, Dehl., dables for det, saa kan jeg jo ligesaa godt udsætte mig for Daddel. — Alvorlig talt, det er mig ikke muligt at komme ind i det med disse Fodder.

Hver Gang Sibbern og Dehl. har været her i Vinter og i Foraaret, har de havt mig fat angaaende Noveller, den sidste har endelig vilde havt,*) at jeg skulde give ham den som Bidrag til Prometheus; Sibbern vilde, at jeg skulde udgive et samlet Bind endnu; hidindtil har jeg tappert holdt ved min Beslutning, at jeg ikke meer vil lade noget trykke, men den sidste Gang Dehl. var her, da han blev ved gientagne Gange at bede mig derom, syntes mig selv at det var en Skam, at jeg saa ofte kunde lade ham bede mig, og jeg er ikke sikker paa mig selv, dersom han vedbliver at ønske det. Jeg har derfor noie gien-nemgaaet „Tørklædet“ efter Deres Rettelser og reenskrevet den, i Tilfælde at jeg i et svagt Dieblit skulde lade mig overtale — imidlertid er det blot en Mulighed, ingen Beslutning, og i alle Tilfælde vil jeg lade den gaae uden Navn.

De har vist, som jeg, glædet Dem over den Modtagelse, de Norske have givet Dehlenschläger, jeg synes det var to smukke Digte til ham — hans eget var ogsaa smukt og hierteligt, ikke fandt? Man ventede ham jo idag, han har havt slemt Veir i Nat. Men hvad vil Ingemann der? just lige efter Dehl.!

Vi selv, dem i Norge iberegnet,¹⁾ ere Alle vel! Den lille Pige er vaccineret, hun skal hedde Ottilia Louise, det første efter Daniel og hans Fader, som hedde Otto, det sidste efter Deres hengivne Veninde

Louise H. L.

*) bedre dog: villet have.

¹⁾ Deres yngste Datter, Hanne, havde ægtet en Søn af afdøde Konsul Pfachsen i Christianсанд, som var bleven Stijsøn af Faderens ældre Broder i Norge, Statsråden.

NB. Det er vel ikke en Feiltagelse, at Jean de France blev spillet paa den Tid, eller i det Mindste at Holbergs Stykker atter blev givne i Frederik den 5tes Tid? Jeg husker nok at de i lang Tid under Christian den 6te ikke blev givne — og vel, i det Hele, ingen Skuespil — men det kommer mig for, jeg har læst en Anmærkning hos Rahbek, at de under Fr. 5. kom frem igjen.

Jeg veed ikke, om de skulde finde Bibes Udeladelse, saavel i Anledning af Livvagtskarlen, P. 19—20, eller rettere af Fr. 5. og det danske Sprog, som og i Slutningen af Novellen, Pag. 61, uovereensstemmende, især hvad Sproget angaaer, med hans øvrige Individualitet? Jeg maa dog anmærke, at det er ikke fældten, at de mest ligefremme, joviale Naturer, naar de komme i Affect, udtrykke dem varmt og med en Art poetisk Bel-talenhed, forskjællig fra deres sædvanlige Maade, dette er navnlig især Tilfældet med de bedre Nordmand; jeg har ofte bemærket, at de ere mere tilbøielige til en Art Sværmerie, end man skulde vente af deres lystige, ligefremme Raffhed. — Jeg har, fiære Ven, som de seer, indsluttet Pagen og den gamle Frøken mere i Novellen, istedetfor, som i den forrige, blot at lade dem fremtræde og forsvinde. Jeg veed ikke, om De ogsaa her finder Mangel paa Begivenhed? Der skeer jo rigtignok Et og Andet, men jeg kan ikke nægte, at der ogsaa tales en Deel — imidlertid er det faldet mig ind, at Lessing et Sted siger, at f. Ex. i Molières Misanthrop bliver selve Talen Handling: kan det ikke ogsaa være Tilfældet i Novellen? naar f. Ex. det Talte indflyder paa en anden Persons Handling, eller idet Mindste hans Anskuelse og Beslutning? Kan det da ikke blive til et Motiv, et mindre Hiul, der tillige med de større driver Sagen fremad? De maa ikke troe, fiære Ven, at jeg anfører dette som en Apologie for de medfølgende Papirer; det er tvertimod mit inderligste Ønske at De ikke noget Sted vil lade Maade gaae for Ret, men stryge ud hvor De finder, det fortienet det; men jeg vil kun hermed give tilkiende, at hvor jeg har feilet, er det ikke af Uopmærksomhed paa det tidligere yttrede, men

efter hvad Diebliffet har indgivet mig at være paa sit Sted. Ideen i denne Novelle, at fremstille det Forglængelige i Livet ved Siden af det Bestaaende, var det min Meening at udtrykke faavel ved Personernes Handlinger og Skiebner, som ved deres Karakter og Ord — om det nu er blevet med de sidste som paa de gamle Robberstykker, hvor der hænger Sedler ud af Munden paa Personerne med Replikker eller Sententser, fordi Fablen ellers var utydelig — derom er De saa god at fælde Dommen, kiære Ven!

København d. 12te Dec. 1833.

Kiære gode Ven!

Vi fik da Dronning Margretha at see om Løverdagen, min Mand og jeg nemlig. Det gif i det Hele meget godt og tog sig, synes mig, meget godt ud, fik ogsaa meget Bifald. Da Sorø selv nu saaledes har umaget sig ind paa vor Skueplads, saa fiunder jeg, Professorene burde smukt ogsaa komme og see hvorledes det tager sig ud. —

At Lotte Phister har faaet en Datter for et par Dage siden,¹⁾ eller lidt mere, veed De da vel. — Her skal være foregaaet en underlig Scene i Søndags. Provst Clausen skulde døbe et Barn. Som han gaaer op imod Døbefonten, kommer en Haandværksvend, en Smeddesvend troer jeg, til ham og formaner ham til at døbe Barnet christeligt og ordentligt — ; han var i øvrigt hverken Fadder eller beslagtet med Barnet. — Clausen gif uden videre at indlade sig med ham og begyndte, men da han kom til det Sted om at forfage Diavelen, som Cl. ikke sagde ordret efter Ritualet, begyndte den Anden ikke allene at raabe at det ikke var rigtigt, men traadte hen ved Siden af Provsten og tog endog fat i denne, hvorpaa han da blev transporteret ud af Kirken af fire Kirkebetiente; om han blev arresteret vidste den der fortalte mig det ikke, men dersom det virkelig er saaledes foregaaet, som jeg har al Grund til at troe, da det var en paali-

¹⁾ Er nu gift med Hr. Adjunkt Anker i Ålborg.

delig Person som fortalte det, saa er det virkelig frappant at slikt kan skee i vore Dage. Heldigviis tabte Clausen ikke sin Fatning eller Lod sig i nogen Maade forstyrre.

Lev vel, kiære Ven, De hilses venligst fra Alle her, dog især fra
Deres hengivneste Louise Hegermann.

d. 8de Mai 1835.

Tak, kiære Ven, for Deres Brev, som jeg før havde besvaret, dersom der ikke var en Skiæbne over mig, som bestandig tvang mig til at opsætte eller forhale mine bedste Forfatter hvad Brevsfriverie angaaer, eller — hvis De ikke troer paa Skiæbnen — dersom der ikke var en Feil hos mig, som for- enede sig med de udvortes Omstændigheder til at fremvirke denne Opsattelsesfyge. At Materialernes maadelige Forfatning hører til disse udvortes Omstændigheder kan Olivia bevidne — dog, nok herom, at ikke Undskyldningerne skal komme til at optage hele Pladsen, saa der alligevel ingen Brev bliver af, og Et skal De dog have denne Gang, om det bliver aldrig saa lille, det har jeg svoret mig selv til, endskiøndt jeg ellers aldrig svarger. Jeg behøver da ikke at sige Dem, kiære Ven, hvormegit det glæder mig, at Olivia saa snart kom sig af den korte men heftige Sygdom,¹⁾ og at vi kunde være hende lidet til Opmuntring og Hielp derved. Jeg har, saavel af hendes eget Brev som giennem Moltkes, der havde besøgt hende i Sorøe, hørt at Reisen havde bekommet hende vel; heller ikke behøver jeg at forsikre Dem om, hvor kiære Deres venstabelige Linier var mig. Dernæst har jeg saa længe villet takke Dem saa hiertelig for al den Fornoielse, som Deres Læsebog gjør os; det er ingen lille Behagelighed, bestandig at have Noget at tage til, som man bestemt veed er godt. Det svimler for mig naar jeg tænker paa det Arbeide som den har kostet Dem, den uhyre Mængde Bøger De har maattet giennemlæse til det Brug — jeg veed nok at De vel kiendte den største Deel deraf forud og var fortrolig

¹⁾ der havde overfaldet hende i Kjøbenhavn på Rolighed.

dermed for egen Nydelse, men det maa dog læses paa en anden Maade, for at gjøre Udvalg deraf.

Jeg har truffet adskillige smukke Ting som var mig ube-
kiendte, deriblandt var „den 70de Fødselsdag“ af Bøff som
jeg aldrig før har læst, jeg veed ikke, om det gjorde Noget dertil,
at min Mand netop i Aar fyldte 70 og at vi ventede Hanne,
men den tiltalte mig særdeles. Siden jeg har talt om denne
Oveereensstemmelse, maa jeg dog bemærke, at min Mand —
det være sagt i god Tid — er meget raskere end Organisten. Det
er meget moersomt, hvor den gl. Gleim er kommet til Weimar,
begjærlig efter at see Goethe, læser for ved Hoffet, i en Musen-
Almanach, og — som han troer — en ung Jæger byder sig til at
afløse ham og først begynder meget findigt, men paa Engang for-
færder ham med Hexametre og Jamber imellem hinanden i den
vildeste og skønneste Flugt — dog jeg er gal, at jeg fortæller
Dem Indholdet af Deres egen Bog!

Lev nu vel, kære Ven! og tank imellem paa Deres gamle
Venner paa Kiolighed, deriblandt paa

Deres hengivneste Louise H. L.

Kjøbenhavn d. 2den September 1837.

Høifstærede Herr Professor.

Tak for Deres venstabelige Brev, Dagen før Deres Tilbagerejse
herfra. Det var os en sand Nydelse her paa Kiolighed at gjensee
Dem efter flere Aars Fraværelse. Kun Stude, at De havde saa
mange at dele Dem imellem, hvorved vi ikke fik saa godt af Dem,
som vi ønskede. Imedens paastionne vi de Gange, De med Deres
valtre Børn og den smukke unge Engælender¹⁾ saae ud til os. Jeg
haaber at De paa Hjemreisen slap fri for Regn, uagtet Veiret i de
Dage ikke var at stole paa, og at De ved Deres Hjemkomst har

¹⁾ Robert Hodgson, fra Sandwich, Søn af en stor Ejendomsbesidder,
kom især for bedre at lære levende Sprog og studere under min Vej-
ledning i mit Hus. Han blev senere Læge. — Jeg købte ham Som-
merbenklæder af såkaldet Kadelærred, som han syntes så godt om;
men da så min Ven S. Reichmann indførte ham som Rejsende i
Athenæum, hvor han ivrig læste Engælske Blade, meldte Kapl. Bendz
af Art., at flere Læsere havde klaget over at en Dreng var bleven
indført i Selskabet; han var nemlig kun liden af Vægt. Så mæg-
tigt var Pedanteriet endnu i August 1837 hos os.

forefundet Deres Frue og Børn ved sønstelig Velbefindende. Ved Deres utrættelige Virksomhed omfatter De mangfoldigt, som gaar frahaanden med en riendommelig Livlighed og Styrke; dertil sønfter jeg Dem vedvarende Helbred, og al den Tilfredsstillelse De attraaer. Hav den Godhed at hilse Deres Frue fra hver især af min Omgivelse. Sid alt Godt maa tilflyde Deres hele Huus; det er mit hjerteligste Ænske for dem Alle. — I Aften skal vi første Gang paa Comedie i denne Saison. Det minder om Esteraaret; og den vedvarende kjølige Luft har afflediget Sommeren, som varede kun kort.

Deres hengivneste J. Hegermann-Lindencrone.

d. 10de Juli 1838.

Kjære Ven!

Den, førend sin Ankomst, saa meget omtalte Storsyrste¹⁾ — egentlig var det jo mere hans Navnvarrelse end hans Person der blev omtalt — er da endnu bestandig syg og saa godt som usynlig for Alle andre end Kongen. I Gaar Aftes flyttede han fra Christiansborg Slot til Prindsesse Wilhelmines Palais paa Amalienborg, formodentlig have de fundet Luften i de store, længe ubeboede Gemakker paa Slottet raa, eller i det Mindste for kjølig for en Feberpatient; de har ogsaa hele Tiden lagt dygtig i Kaffelovnene der, imens man ellers var færdig at smelte; der skal ogsaa førend de kom været udluftet og været i Kaffelovnene næsten en heel Maaned. — Han skal just ikke, ved Couren, Dagen efter sin Ankomst, have gjort noget behageligt Indtryk, man fandt Ham meget alvorlig,²⁾ men da han allerede dengang var syg, kan man egentlig ikke bedømme Ham; min Mand talte kun kort med Ham, han fandt Ham ogsaa alvorlig, men syntes ganske godt om Ham for Resten.

Tusinde Hilsener fra Alle herude!

Deres hengivneste Veninde Louise H. L.

¹⁾ Den nuværende Keiser af Rusland kom til Kjøbenhavn den Sommer.

²⁾ Ja! Det var en dansk Skjædesynd at klage over, at en Mand seer „alvorlig“ ud. Når mangan En hos os i det rette Æjeblik havde seet alvorligere ud, så havde han måske ogsaa været det, og så var meget gaaen bedre af. Hvor ensidig har ikke denne Folks Utilfredshed med Alvoren indvirket på Litteraturen, især hos en og anden af vore Digtere.

Mange andre Forstjellige.

Kjøbenhavn d. 19de August 1830.

S. T.

Hr. Professor Hjort i Sorøe.

Deres m. H. af 3die d. M. tilligemed det med samme fulgte Arbeid¹⁾ har jeg igaar havt den Fornøielse at modtage. Jeg tillader mig ret meget at takke Dem for den mig ved Overføndelsen af begge Dele viste godhedsfulde Opmærksomhed.

Bisfeligen indeholde vore Sagaer²⁾ ypperlige Ting; Olaf Trygvessøns er vel en af de bedste og interessanteste, men mange af de andre indeholde ogsaa herlige Træk.

Deres Fremføtning om de to Partier om indbyrdes Underviisning forstaaer jeg ikke saa lige; — om Sagens Værd tillader jeg mig efterhaanden at mene at her kun er et Parti; thi saalunde kan jeg umuligen, i Modføtning af 3000 oplyste Præster og Skolelærere her i Landet der hvide og befordre den, kalde en Snees fære, fordomsfulde, eller i bedste Tilfælde eenfidedige Mænd, der end egenfjindigen, tildeels beviistligen (navnligen) uden at kjende den, haardnakket udgive sig for dens Fjender.

Ogsaa maa De tillade mig at jeg ikke kan være af Deres Mening, naar De taler om at Bestyrelsen af den Sag er deelt mellem Cancelliet og mig. Det er en aldeles feil Anføelse. Cancelliet har visfeligen, som det sig bør, ene og alene Bestyrelsen deraf³⁾. Kun af en faare liden Deel af Udførelsen

---

¹⁾ Mit foranste Program af 1829: Tanker til nøjere Eftertanke om lærd Underviisning og dens Formål.

²⁾ Blandt mange andre Stillinger var A— i nogle År Præsident i N. Oldstr. Selskab.

³⁾ Men A— gjorde et forfærdeligt Spæl med Skoletabellerne o. s. v., så at gamle Stemmann med al Ret kunde betitle ham „den røde Skolemejer“.

har jeg den Ære, under Cancelliet, at have, selvanden, Bestyrelsen og at bidrage saaledes min ringe Skjærv til denne vissefelig gode Sags Fremme.

At Højskolen¹⁾ ikke for Diebliffet kunde, eller rettere burde, blive anderledes indrettet end den nu er det, derom vilde De dese vor Overbeviisning, kjendte De Vocalsforhold og Omstændigheder. Det skal med Guds Hjælp vorde en kraftig men fremfor Alt grundigen opført Bygning.

I Deres Arbeid har jeg vissefelig fundet meget Godt; flere Puncter, jeg ei saa lige kan bifalde; een, der i høi Grad har undret mig. Det er Deres Anførte af en tydsk Forfatters Ord om Mathematik. De Ord see mærkelige ud, medens al Europa dybt erkjender, at vi have de Franske og ene de Franske at takke for den herlige, aandrige, grundige, høi=analytiske Bei, det mathematikke Studium i alle de Lande i hvilke man alvorligen dyrkede det (vissefelig hidtil ei i Danmark) tog i de sidste 40 Aar.

Med megen Høiagtelse

ærbødigst B. Abrahamson²⁾.

Cöpe d. 1. Juni 1839.

Velbaarne Hr. Professor.

De Psalmebøger, jeg meest har fundet benyttede og yndede i Almuens gudelige Forsamlinger her i Tjen, ere:

1. Troens rare Klenodie, i nogle aandelige Sange, forestillet af Hans Adolph Broxson, forhen Biskop i Kiber Stift. (Koster

¹⁾ Den ved Abrahamsons Iver stiftede Militære Højskole.

²⁾ Søn af den bekjendte Kapt. Werner A—; vakte Opsigt allerede da han tog Artilleri=Offisers=Examen, stræbte ivrigt fremad i fl. militære Stillinger og mange Småsendelser til fremmede Stater, tildels i Frederik VI.'s personlige Tjeneste; men ligesom han, behængt med Ordener og optagen i Adelsstanden, fra flere Sider tilhvidstedes et maxima moliris — og man erfor om et Forsøg på at styrte Franz Bülow — traf han sig tilbage til Odense i en Generalkrigskommissærspost, og døde kort før Grundloven gaves. Han virkede vist særdeles meget, men udvirkede vist kun meget lidet.

indbunden 4 Mark 12 Skilling Tegm.) Viborg 1834. Bekostet af nogle christelige Venner i Fyen og Jylland.

2. Dr. Hans Adolph Brorsons, fordm Biskop over Ribe=Stift, Svane=Sang. Kjøbenhavn 1838. Waahlfte Boghandel.
3. Nogle faa udvalgte og med Blod besprængte Blomster, opsamlende under Jesu Kors, dem især til Trost og Opmuntring, som i Sandhed elste vor Frelser, udgivne af Author Sal. Friderich Boye, fordm Evangelii Medtjener ved Trinitatis Menighed i Kbhvn. Efter fjerde Dplag med de af den salig Mand dertil bestemte Tillæg formeret, paany udgivet af Peter Larsen Stræppenborg. Paa Udgiverens Forlag, trykt hos Ove Thomsen i Odense, 1837.

Denne lille Bog, som har et Bibelsprog og Vers til hver Dag i Aaret, er bekjendt under Navn af: den lille Skatfiste.

4. De Troende Sjæles daglige Sang=Offer til hver Dag i Aaret; til Guds Børns daglige Opmuntring og Opbyggelse. Udgivet af M. S. Kjøbenhavn 1792. Trykt hos N. Christensen, boende foran i store Kongensgade Nr. 27. — Udgiverens Navn skal, saavidt jeg veed, være Holmboe.
- 5 og 6. Kingos og Pontoppidans Kirkepsalmbøger.
7. Psalmen: „Hvor salig er den lille Flok, som Jesus kjendes ved,“ findes i en norsk Psalmebog, kaldet „Harpen“, som især yndes af Brødre menigheden. (Forfatteren er Skolelærer N. J. Holm fra Nordflesvig; se P. Hjorts Gamle og Nye Psalmer. 1843. S. 100.)
8. En af de opvakte Fyenboer særdeles yndet Psalme er Nr. 197 i Guldbergs Psalmebog. (sml. Hjorts Saml. S. 232.)

„I Jesu søger jeg min Fred,
 Alt Verden har kun Smerte,
 Hans Bunder er mit Tilflugtssted,
 Der hviler sig mit Hjerte;
 Der kan jeg boe,
 I stille Roe,
 Der findes Alt det, som min Troe
 Saa længselfuld begjerte.

o. f. v.

9. En liden Samling af Sange, som bestaaer af Sexten Bryllups=sange eller Brudevers, Treende Sange i Anledning af Daaben, Treende om tre christelige Brødres salige Afsted fra Verden, og en og tyve andre forskjellige Sange, forfattede af Conrad Hansen, Skræder i Paarup Sogn.

Min Trøst, Lyst, Rigdom, Røe, Fryd og Fred
 Og Grunden til min Salighed
 Er Jesus den Korsfæstede,
 Han er for mig den Deiligste!

Trykt paa Forfatterens Bekostning hos S. Hempel i
 Odense. 1831.

10. Fire og tyve Andelige Sange, forfattede af N. N. Haastруп.
 Den Korsfæstede' er min Vre
 Og min Salighed skal være.

Sjette Dplag er trykt i Haderslev 1837, hos S.
 Seneberg, paa Forfatterens Bekostning.

Der gives en Deel ved Tradition udbredte Psalmer, af
 hvilke følgende ere mig bekjendte:

1. En gammel Psalme: „Min Brudgom er Guds Søn!“ er
 1837 givet i Trykken af Bøversvend Niels Johansen.
2. En Julepsalme, digtet af en Bondekarl, hvis Navn er mig
 ubekjendt, og, saavidt jeg veed, tilegnet hans Søster.

1.

Hør! o lyt til Engle=Nøsten!
 Du, som sørger, fat dog Trøsten
 Af de himmelsøde Ord,
 Som Guds Engle her paa Jord
 Om den store Juleglæde
 Bilde listig, yndig quæde,
 Saa husvafende og sødt:
 „Eder er en Frelser født!“

2.

Derved lad hver Tanke dvæle,
 Sa det ganste Sind besjæle!
 Gaae til Jesusbarnet ind
 Med et ham hengivent Sind!
 Han kan stille alle Smerter
 I de sønderknuste Hjerter,
 Han din Taare standse vil
 Med sin Almagts søde Smil.

3.

Gaae, ja, som du er, vær færdig,
 Troe ei, du er ikke værdig!

Biid, han selv vil pynte dig
 Dronningskjøn og ynderig
 I Netfærdighedens Kjøle,
 Straalende som tusind Sose.
 Gaee! da du den Klædning skjøn
 Faaer hos Guds den lille Søn!

4.

Gaee! o gaee til Krybberummet,
 Thi du har jo dog fornummet
 I det trange Hjertedyb
 Gudsdomsbarnet der i Svøb;
 Thi i Armod's ringe Hytte
 Mandelig vil han indflytte.
 Hjertets Fattigdom, ei glem,
 Er det rette Bethlehem. —

5.

O hvad vil du mere have?
 Dette Barn, din Zulogave,
 Er jo Himlens Herre fød,
 Er jo i dit Hjerte fød!
 Glæd dig da, du Herrens Moder!
 Underfuld han er din Broder,
 Ven og Brudgom, al din Trøst,
 Jesus, som dig har forløst.

o. s. v.'

3. En blandt Almenen meget yndet Pjalme, som skal være forfattet af Johan Ernst, en for mange Aar siden afdød Landsbyeskræder i Hjen.

1.

I Jesu blodig Saar
 Jeg stedse finder,
 At det mig saligt gaaer
 Uden al Ginder.
 Der kan jeg glæde mig
 Med andre Sjæle,
 Og ikke længer gaee :|
 I Skynd at døele.

2.

O kommer hver og een,
 Bliv ei tilbage!

Han Hjerterne som Steen
 Vil til sig drage;
 Han dennem smelte vil
 I Blod det røde;
 O kommer til hans Saar :: '
 De er' saa søde!

o. s. v.

Bønderne ere i Almindelighed langtrufne i al deres Færd. — Saaledes i det Jordiske, og saaledes ogsaa i det Aandelige. — De ynde for det meste lange Prædikener og lange Psalmer. Om det derfor endog kun i Særdeleshed er et enkelt Vers af en Psalme, som begejstrer dem, tage de gjerne hele Psalmen med, naar Tiden nogenlunde tillader det.

De Opvakte af begge Kjøn kunne, naar deres Hukommelse iøvrigt er nogenlunde god, særdeles Meget af de yndede Psalmer udenad: Enkelte Vers anvendes især af Bøynes saakaldte lille Skatfiste ved passende Leiligheder, og have altid paa rede Haand. Vil Noget f. Ex. spotte deres Troe eller Forsamlinger, kan han vente at faae Svar med det Vers af den lille Skatfiste til

9de Juni.

„Det er en Brand ndi Djævelens Næse,
 Naar Evangelium prædikes ret.
 O, hvor han stormer og susser og hvæser,
 Han kan ei taale at høre paa det.
 Dem han bereder al Trængsel og Sammer,
 Som Evangelium glade annammer.

eller til 17de Mai.

Beedst du, hvad Titler de Troende faaer?
 See, hvilke Daarer og Narre der gaar,
 Folk, som forstaae ei at leve!
 Men de skal falde sig Daarer igjen,
 Vandre med Satan til Helvede hen,
 Skjøndt man dem salige skreve. —

Ved Nytaarstide hilse de Opvakte hverandre med Slutningen af Bøynes Dedications-Vers:

Lev vel! lev evig vel,
 Lig tryk i Jesu Side,

Tag Kraft i Lammets Blod,
 Saalænge du skal stride!
 En Krone bier dig,
 Naar du af Tiden gaær.
 Lev vel! lev evig vel!
 Et glædeligt Nytaar!

Naar de i Forsamlinger bede sammen, istemme de stundom,
 fulde af glad Begeistring, Verset til 19de Sept.:

„Enige Hjerter kan Alting formaae,
 Naar de til Bonnen i Troen vill' gaae:
 Herren nødvendig maae høre. —
 Op da, I Troende! samlæs til Bøn,
 Dermed I Anden og Fader og Søn
 Største Fornøjelse gjøre! —“

Flere Gange har jeg hørt, at naar en Forsamling sluttes
 med: „Amen!“ har een af de Tilstedeværende begyndt paa
 følgende Vers af Brorson, hvilket da hele Forsamlingen jub-
 lende har istemmet:

„Syng Amen, mit Hjerte! Syng Amen mit inderste Hjerte!
 I Himmerigs Salighed endes din Vaande og Smerte.
 Der skal vi tilfammen,
 I Glæde og Gammen,
 Som Christi Brud prunkte med himmelske Brammen,
 Syng Amen! —“

Derpaa har en Anden begyndt (af Boyes til 1ste October):

„Amen! det Samme skal være min Sang,
 Det vil jeg synge med frydefuld Klang,
 Alle Guds Børn tilfammen!
 Lammet, ja Lammet, dets Vunder og Saar
 Væren og Prisen i Evighed faaer,
 Amen, Hallelujah! Amen!“

Endelig falder til Slutning en Tredie ind med Verset til
 5te August:

„Amen Hallelujah! Sejer og Væ
 Være min Frelser for dette sit Ord,
 Evig beskjemmet skal Satnaas være,
 Trods nu hans Pile, hans Lagn og hans Mord.
 Hvad kan mig skade min forrige Synd,
 Da den er sjunket i Saligheds Brynd. —“

Næsten i enhver Forjamling synges følgende 2 Psalmer, som alle Opvakte, jeg har kjendt, kunne udenad :

1.

(Af de troende Sjæles daglige Sangoffer, til 8de Januar.)

Baager og beder, benaabede Sjæle!
 Brudgommen kommer, før I det veed,
 Og vil sin Salighed Eder meddele;
 Er' I da færdig', har Lampen bered?
 Brænder den klart udi Andagtens Lue,
 Da skal I Jesum i Herlighed skue.

Baager, thi Døren kan hastig tilslukkes,
 Beder om Salvælsens Olje og Aand!
 At Eders Lampe dog ei skal udslukkes,
 Lad Bønnens Andagt staae stedse i Braud!
 Kommer saa Brudgommen, da er' I rede,
 At indgaae med Ham til Himmels Glæde.

Oja, hvad Lykke, hvad Fryd og hvad Glæde
 Skal vi da nyde i Brudgommens Favn,
 Naar vi med ham skal for Thronen hentræde,
 Og han os kalder, Enhver ved sit Navn!
 Da skal vi see hans forklarede Bunder,
 Hvorpaa vor Salighed evig sig grunder.

2

(Af Boyes lille Skatfiste til 18de og 31te Decbr.)

Jesús skal mit Hjerte have,
 Jesús hor' mit Hjerte til,
 Kom, o Jesu! tag den Gave,
 Seg det alt opoffre vil.

Mens det, Jesu! til din Vre,
 Satan passer nøje paa;
 Men vil du min Jesús være,
 Saa maae han tilbage staae!

Der er jo saa stor en Glæde
 I det nye Jerusalem,
 Hvi vil jeg da gaae og græde,
 Denne Stad er jo mit Hjem.

Kunde jeg kun bide, lide,
 Tiden bliver dog ei lang,
 Til jeg skal ved Lammets Side
 Synge Frydens Sejerssang. —

Om undergjørende Reliquier af Brorsøns Psalmebog har jeg aldrig hørt tale blandt de Dpvaakte her i Fyen, ligesaa lidt, som jeg har hørt dem tillægge nogen anden Bog saadan Kraft. Mirakel-Troe og Overtroe er i det Hele meget svagere hos de Dpvaakte, end hos den øvrige Almue, blant hvilken jeg heller ikke har hørt tale om saadanne hellige Bøger, med mindre man derhen vil regne den berøgtede Enprianus. Ved denne Heilighed kan jeg ikke undlade at omtale de Dpvaaktes Dom om den svenske Mirakelpige, som i nogen Tid har været paa Thorfenge. Saavidt jeg har hørt dem ytre sig om hende, har deres Dom næsten eenstemmig været omtrent saaledes:

„Det kan gjerne være, at Gud i sin store Barmhertighed har givet hende Mirakelkraft, for at aabenbare sin Magt og Naade for de Bantroe, der ikke kunne bære de jordiske Byrder, vor Kjære Herre har lagt paa dem; vi tør ikke søge Hjælp hos hende; vi kjende en sikker Hjælper i Nøden, og tør nok gaae til Ham selv.“ —

ærbødigst

H. Agerbek¹⁾.

(Da jeg rejste fra München til Rom.)

Franz Baader kömt nach 12 Uhr wieder hieher, aber nicht um Abschied zu nehmen, weil er an keine Scheidung glaubt.

In Rom bitte Hrn. Dr. Ringseis (im Gefolge unsers Kronprinzen) aufzusuchen und in meinem Namen zu grüßen.

Febr. 1818.

¹⁾ ufortiden Sognepræst til Øster-Hæsinge og Hillerslev i Fyen.

(Brev fra Fr. v. Baader om mig til B. Cousin.)

München d. 28. Februar 1820.

Mein Herr! Ich benötige die Abreise des Hrn. Hiort von Kopenhagen, Überbringers dieses Briefes, nach Paris, um Ihnen meinen Dank zu sagen für Ihre kleine philosophische Schrift, welche mir von Straßburg übersandt wurde. Ich zweifle nicht, daß diese Schrift in der Geschichte der Philosophie in Frankreich Epoche machen wird, weil sie der erste Schritt in der Wissenschaft ist, ein Nicht-Ich über unserm „Ich“ zu erkennen, und weil dieses „Nicht-Ich“ über unserm „Ich“ es eigentlich ist, welches die Eier legt, die wir nur auszubrüten haben.

Herr Hiort wird mir, hoffe ich, angenehme Neuigkeiten von Ihnen, mein Herr, überbringen¹⁾, und ich empfehle meinen Freund Ihrem Wohlwollen, mich selbst aber Ihrem freundlichen Andenken.

(Da jeg rejste fra München til Berlin.)

Sie erhalten hiemit W. Freund, im Falle ich Sie nicht mehr sehen sollte, den Brief an Hrn. Prof. Kores, gegen den ich Sie bitte, Sich nicht das geringste von meinem Plane einer Professur²⁾, so wie gegen Niemand sonst zu äussern. In Erlangen grüßen sie mir bestens Schelling, Schubert, Kanne. Ihr Stock ist in meiner Wohnung u. kann gegen meinen stündlich abgeholt werden. Gott sey mit Ihnen, und schreiben Sie mir von Erlangen aus.

Febr. 1821.

Ihr Bd.

Schwabing bei München d. 17. Sept. 1824.

Erw. Wohlgl. verehrliches Schreiben vom 1. September samt Ihrer Schrift habe ich vor wenigen Tagen erhalten, und danke Ihnen für letztre, die ich indeß schon vergangnen Winter in Berlin mit Vergnügen gelesen hatte. Mir ist dieser Scotus

¹⁾ Jeg finder, underligt nok, dette Brev i Hoffmanns Udgave af B.'s Sæmmtl. Bf.; de omtalte Hilsener kom jeg ikke til at bringe med tilbage til München om Efteråret, thi B. Cousin var på en Rejse, da jeg kom til Paris, og jeg afgav altså blot Brevet i hans Bolig.

²⁾ i preussisk Tjeneste.

Erigena wohl bekannt, und auch seine Irrthümer, welche ihm nicht mit Unrecht die Censur der Kirche zuzogen.

Sie haben in Ihrem Briefe durch Benennung Schleiermachers und Steffens jene beiden Unformen des Protestantismus (die ruchlose und die fromme od. pietistische) bezeichnet, in welchen dieser untergegangen — ist! worüber ich bei meinem letzten längren Aufenthalte im Norden mich genau unterrichtet, auch dem Könige in Berlin ein ausführliches Memoire über das Anti-evangelisch=worden=seyn der Evangelischen und über das wilde Feuer gab, das in dieser Confession (denn zur Kirche brachte sie's durch ihre Trennung von der Kirche nicht) nun vollends ausgekommen, und revolutionistisch das Begründende der Religion als das Hemmende angreifend, weiter nichts als eine der vielen negativen Manifestationen jenes Geistes, der stets verneint, worden ist. Als einen Theil dieses Memoirs muß ich Sie bitten meine so eben in Leipzig erschienenen: Bemerkungen über einige antireligiöse Philosopheme unsrer Zeit zu betrachten, welche Schrift jene dormalen unter protestantischen Theologen ziemlich allgemein herrschende hæresis unsrer Zeit rügt, nämlich jene Läugnung Gottes nicht im allgemeinen, sondern nach Jeder Seiner drei Persönlichkeiten, indem der Begriff der absoluten Autonomie des Menschen als atheistisch den Gesetzgeber oder Vater, die deistische Läugnung der Nothwendigkeit der Göttlichen Mitwirkung zur Erfüllung des Gesetzes den Sohn, endlich die materialistisch=pantheistische Apotheose der Materie und somit Confundirung des unheiligen und unreinen Weltgeistes mit dem heiligen und heiligenden Geist auch diesen letztern läugnet, womit also die Impietät vollendet, und es also wohl recht christlich ist, wenn wir christliche Staaten diese vollendete Gottesläugnerei nicht nur toleriren, sondern eine Menge Professoren für deren gründliche Verbreitung besolden sehen.

Da sich übrigens in benannter Schrift mehrere Druckfehler befinden, so setze ich Ev. Wohlgebornen hier ihre Anzeige mit der Bitte her, selbe, sobald Sie diese Schrift erhalten werden, zu bemerken:

- S. 7. Zeile 13—14, einer, lies: einem.
 — - — 16, das Sich ist einmal zu streichen.
 — 17. — 14, charté, I. clarté.
 — 19. — 2, diesem, I. diesen.
 — 28. — 14, seyn, I. haben.
 — 34. — 1 von unten, eine, I. seine.
 — 35. — 22, seines, I. ihres.
 — 38. — 2, beobachten, I. betrachten.
 — 39. — 13, diese, I. dieser Sakramentlichen.
 — 42. — 16, Idoloatrie, I. Idolatrie.
 — 52. — 8, die, I. diese.
 — 60. — 15, Weltweisen, I. Weltwesen.
 — - — 16, Strebens, I. Sterbens.
 — 61. — 5, die, I. der.

Als Fortsetzung dieser meiner Schrift habe ich so eben das sechste Heft meiner Fermenta dem Druck übergeben, welches den Ersten Band dieser Schrift schließt. Eine Schrift, welche, sie mögen sagen was und maulen wie sie wollen, einen neuen Wendepunkt der antireligiösen Philosophie zur religiösen fixirt, und dem, welcher zur Speculation Ruf hat, eine erfreuliche neue Bahn öffnet. Mit dem Kreuz im Herzen und mit dem Schwerdt im Munde bin ich denn auch leztthin öffentlich aufgetreten, und werde nicht nachlassen, bis ich nicht der Kirche wieder die ihr entfremdete Wissenschaft und Mystik zurück erbeutet haben werde. Das Studium der sogenannten Reformation und der mit ihr eingetretenen neuen Stellung der Wissenschaft zur Kirche und zum Staate gab mir schon vor mehreren Jahren die Ueberzeugung, daß die französische Revolution mit all ihren schlimmen und nichtschlimmen Folgen (denn jede Lüge und Bosheit muß am Ende Wahrheit und Güte fördern) nicht so fast*) eine Fortsetzung, als eine Erneuerung desselben Versuches (in einer andern Sphäre) war, welches natürlich im einen und andern Fall mißlang. Der Begriff einer Gegenreformation bot sich mir darum nicht nur so natürlich dar, als jener einer Contre-revolution (versteht sich keine im Ultra- od. Absolutisten-Sinn), sondern ich erkannte auch, daß eine solche Gegenreformation nur

*) fast er i det Bayerste = sehr.

durch eine Reunion der durch jene große Cabale entzweiten Religion und Wissenschaft herbeigeführt werden konnte.

Das Problem, welches im sechzehnten Jahrhundert von Seite der Kirche gelöst hätte werden sollen, war jenes der Fixirung einer neuen Stufe ihrer Intellectuellen Fortbildung gegen das reger wordne negative oder treibende Element, somit einer organischen Subjicirung (nicht mechanischen Deprimirung) des Letztern. Denn die Kirche soll wie der Staat dieselbe bleiben und doch fortwachsen, so wie jeder Organism nur frisch fortwächst indem er das Dogma seines Urbildes festhält. — Und nur wenn jenes treibende, negative Element sich von dem erhaltenden ab- od. gegen selbes selbstlich kehrend, trennt, wirkt es zerstörend, so wie sodann letzteres gleichfalls nicht mehr erhaltend, sondern aufhaltend rückwirkt, dem Verwefungstrieb den Versteinerungstrieb entgegensetzend. — Wenn aber schon dieses Problem für die Kirche im sechzehnten Jahrhundert nicht gelöst ward, und bis izt ungelöst blieb, so darf man darum doch an seiner Lösbarkeit nicht verzweifeln, ja man muß sich von der in unsern Zeiten dringender wordnen Nothwendigkeit der Lösung überzeugen, besonders auch davon, daß dieses Problem (der organischen Subjicirung des treibenden Elements unter das erhaltende) für den Staat nicht gründlich gelöst werden kann, falls es für die Kirche ungelöst bleibt. So wie es denn überhaupt nicht begreiflich wäre, daß der Lebensbaum der Kirche und des Staats nicht zugleich fortbestehen und fortwachsen könnte, und man ihn umhauen mußte, um ihn frisch wachsen zu machen, oder ihm alle Knospen und Triebe beschneiden, um ihn zu konserviren.

Fräulein Ringseis ist Frau geworden, und sie hat es also gemacht wie Sie, wozu meine Frau und Tochter (Julie) Ihnen mit mir herzlich Glück wünschen. Noch muß ich Ihnen melden, daß auf Veranlassung einer neuern Verfügung, daß nämlich die Mitglieder der hiesigen Akademie auch Vorlesungen halten, ich heuer über meine Fermenta zu lesen anfangen werde.

Gott erhalte und Segne Sie und Ihre Arbeiten!

Freund u. Diener Franz v. Baader.

Kjøbenhavn, 11. Marts 1837.

S. T.

Hr. Professor Hjort.

Selskabet til de skionne Videnskabers Forfremmelse beklager at det ikke kan opfylde Hr. Professorens Ønske om Understøttelse til Udgivelsen af Deres danske Skrifter, da Selskabet hverken anseer de i arede Skrivelse af 5. d. M. opgivne Skrifter for at være af det Slags, Selskabet er bestemt til at understøtte, eller tilstrækkeligen erindrer¹⁾ deres Indhold og Udførelse. Hvilket herved meldes Hr. Professoren til Gienfvar paa Deres Skrivelse af 20de f. M.

Erhødigst
C(orkild) Baden.

Slagelse 20de Octobr. 1831.

Deres Velbyrdighed ville gunstigt undskylde at jeg ikke har besvaret Deres sidste Breve, Årsagen er at jeg haabede at skulle finde en Leilighed til mundtlig at erklære mig over dem og at jeg er doven til at føre Correspondance, fordi jeg er bleven til et studerende Væsen, som hænger over Bøger fra Morgen til Aften, og bestandig lider under at Protocoller, Breve, Samlinger og Overløb af Mennesker afholde mig deraf — kunde jeg dog nyde den Lykke at erholde et litterarisk otium de faae Åar jeg kan have tilbage at leve. Jeg kunde vel lade være at skrive en Avis, som kiæder og plager mig; men lader jeg være med at skrive den, saa kan jeg ingen Bøger kiøbe. — Siden De troer at Deres Bog¹⁾ kan fremmes ved mit Bibliothek, saa er det til Deres Tjeneste; men sende Bøgerne til Dem kan jeg ikke; thi jeg sidder inde i min Stue, kommer ingensteds og

¹⁾ Med dette Andragende begyndte jeg at arbejde på mine „Kritiske Bidrag“; men de udkom først 25 År efter. Svaret finder jeg derved mærkeligt, at et Selskab for dansk æstetisk Literatur som Argument anfører, at det ikke tilstrækkelig mindes Indholdet af æstetiske Skrifter, der havde vakt en så stor Opsigt, som mine Domme om Ingemann og Baggesen virkelig strax valte. Desuden kunde man her let have set efter: corpora delicti forefandtes jo.

²⁾ min store Tydske Læsebog for Danstalende.

veed ikke, naar der er Feilighed til Sorøe; De maae selv lade dem hente; det bedste var om Hr. Wilster kom her til Slagelse og kunde være Commissionairen — lidt bange er jeg og faa for de løse Bind, da noget kunde let blive borte. — De har nu tredie Deel af Hammer om det ottomanniske Rige og 1 Bind af Niemeyers Beobacht.; Kuppels Reise og de to Jordomsfeilinger af Kogebue har jeg, men ikke v. Buchs Reise. Alle disse Bøger ere til Deres Tieneste, naar De vil lade dem hente i en Læder-taske, eller andet godt Futteral; thi der ere Robbere i disse Bærker og de ere dyre. Hav den Godhed med hver Afsending til mig at lade en Seddel følge med hvorpaa der staaer: disse Bøger sender jeg, disse har jeg endnu, og at forlange af Bud-det min Tilstaaelse for Modtagelsen, saaledes, som jeg udbeder mig Deres. — En saadan Orden er nødvendig, da ellers let noget kunde gaae i Skuddermudder, som vilde smerte mig. — Jeg ønsker Dem ret megen Held til Deres Skrift; jeg glæder mig over enhver Videnskabelig Hæderskrands der flettes for Sorøe. — Jeg bærer megen Agtelse for Dem — og jeg udbeder mig Deres Yndest.

Deres ærbødigste og hengivneste
H. Baftholm.¹⁾

Slagelse 13. Mai 1832.

Det er min Skyldighed at afgive Deres Velbyrdighed min Tilstaaelse for at jeg har faaet alle de Bøger tilbage, som De har laant af mig, paa det forste Bind af Hammers Geschichte des Osmanischen Reichs nær, som Hr. Wilster var saa god at tage med sig til Dem; men det haster ikke med Tilbage-sendelsen; naar jeg faaer den, saa vil jeg bede Dem at lade Dverbringeren affordre en Tilstaaelses-Seddel af mig, hvorved alt Bogforholdet mellem os bliver afgjort. De vil vel nu

¹⁾ Søn af den meget navnkundige Chr. Baftholm; han kom i Folkemunde for Lærdom ved sin teol. Attestats og var Præst i Slagelse i mange Aar, hvor han vakte en vis Opfigt ved den bekjendte Avis, han stiftede.

fnart lægge Haand paa Trykningen af Deres Tydske Chrestomathie; jeg forventer at den vil blive et interessant Værk, og indeholde en Oversigt af Tydsfflands berømteste Stykker, f. Ex. som Eschenburgs Bespielsammlung der schönen Litteratur fordum var.

Jeg takker for Efterretningen om at Sorøe Academie har faaet Spix og Martius Reise i Brasilien. Jeg har det ogsaa; hvor Værker af dette Slags indeholde en stor Skat af Belæring, men hvor det tillige er vanskeligt at faae den opbrugt! Jeg som studerer blot af Kiærlighed til Sandhed, og blot skriver offentlig, enten for at tiene Penge til Bøger, eller af en Pligtfølelse, som ved Udgivelsen af Sophrosyne uden Haab om at gavne meget, og uden at vente eller forlange Biesald, som jeg ikke bryder mig stort om, kan næsten græde ved at betragte mit lidet Bogforraad; thi hvormeget kan selv den flittigste læse?!) hvorlidet deraf forvandle til klar og tydelig Kundskab? hvormeget huske deraf? De Mennesker, som leve i Uvidenhed, ere ofte lykkeligere end den, som lever for at tænke og som føler sin Aand bestandig nedtynget af sin dyriske Natur. Men jeg gjør mig store Forventninger om det aandelige Liv hisset; De skal faae at see mine Phantasier derom paa Brent.

med sand Hoiagtelse

H. Baftholm.

1) Ved et Besøg sagde han ret melankolsk til mig: „Hvor meget kan De læse månedlig? Jeg regner to Bøger om Måneden, og lister mig sommetider til Lidt foruden; det bliver i det højeste 30 om Aret, og altså i et helt Decennium kun en 300! Tænk engang!“ — Jeg svarede: Jeg trænger kun til at læse få Bøger, men jeg læser det, jeg trænger til, i en stor Mængde; det er det gavnligste. — Den redelige Baftholm, svag af Helbred, var ganske læregribsk. Engang fortalte jeg ham, at jeg i München havde set endel Mumier, måske en hel Snes. Han skjælvede af Glæde ved at høre det. Ægte Ægyptere? råbte han, Næ! han trådte tæt ind på mig, og havde nær favnet mig om Halsen af Henrykkelse over, at der stod en så lykkelig i hans bepatricke Studerekammer lige hos ham.

Elagelse 15. Februar 1835.

Til

Høiædle og Velbyrdige
 Hr. Professor Hjort.

Det er min Skyldighed at aflægge Deres Velbyrdighed min forbindtligste Takfigelse for den tilsendte Foræring af Deres Tydske Læsebog. Jeg har endnu ikke kunnet faae Tid til at gjøre mig nøie bekiendt med den; men jeg maae efter det Overblik, som jeg har forstaaet mig derover, ansee den for et meget vigtigt Værk; jeg anseer det langtfra ikke for at være noget let eller ubetydeligt Arbeide saaledes at sammenfatte det ypperste af de berømteste Forfatteres Værker efter en hensigtsmæssig Plan. For mig, som ikke kan faae Tid til at læse meget i den skønne Litteratur, er det en eiendommelig Nydelse saaledes at blive meddeelt de mærkværdigste Prøver af dens nyeste Produkter. Jeg kan derfor ikke nok takke Dem for denne Gave.

Deres Velbyrdigheds
 forbundne og høiagtelsesfulde
 G. Bastholm.

Kiel d. 25de Sept. 1827.

At jeg saa sildig besvarer Deres ærede Skrivelse af 1ste May, og takker Dem for den ledsagende kiærkomne Gave, vil De, høiærede Hr. Doctor, allerede fuldeligen have undskyldt, naar jeg siger Dem, at Pakken først i disse Dage (d. 21. d.) kom mig tilhænde. Uden Tvivl har den i Kiøbenhavn i den lange Mellemtid ventet paa Velilighed. — Og nu altsaa min hiertelige Takfigelse for Deres Meddelelse, som i meer end een Henseende var mig glædelig. Thi som født Dansk, og med et Hierte, som altid endnu føler varmt for Danmarks — især aandelige — Vel og Hæder, tager jeg levende Deel i Danmarks videnskabelige Vdræt og Bestræbelser, og glædedes derfor og af Hr. Prof. Flor at erfare, hvorlunde mine egne Arbeider, skjønt skrevne i det tydske (mine Fædres) Sprog, og =

saa i Danmark havde fundet Benner. Og fra den anden Side havde jeg og læst Howizes og andres Skrifter hiint store philosophiske Emne angaaende, og ønsket ogsaa at kende Deres Skrivt, og det saa meget desmeere, som vi allerede vare sammentrufne i Philosophiens Historie hos den aandsfulde J. S. Erigena, der og syntes mig en lys og velgiørende Stjerne fra Osten i hine Tiders mørkere vestlige Nat. — Saa tog jeg nu og strax Deres Forsvar for Aandens og Frihedens Rettigheder i Haanden, og giennemlæste det i disse Dage med Glæde og stigende Interesse. Det har, hvad jeg med Sandhed kan sige, ikke lidet bidraget til at oplyse mig Problemet som saadant, og dette agter jeg allerede for en stor Binding i alle philosophiske Undersøgelser, dette: bestemtere og tydeligere at have indseet, hvorom der egentligen spørges. Og derom uden Tvivl ere vi altsaa enige, om ogsaa i mindre Grad om Problemets Oplosning selv. Dog vil jo vel og den tydeligere Indsigt i dets Natur i det mindste kunne føre os Maalet selv nærmere, og i dette Haab, ja i denne Overbeviisning, tillader jeg mig derfor og at meddele Dem nogle Bemærkninger, hvor- til Deres Skrivt har givet mig Anledning; dog ville de være korte og aphoristiske, da Tiden ikke vil tillade mig større Ud- førlighed, og da jeg tillige føler Trangten til dog strax at svare — og at svare Noget. — For det Første synes De mig, i de tvende første Hefter især, maaskee dog at have ud- trykt Dem noget haardere og saa at sige meere sfiærende, end just nødvendigt var, især da den (nu hensovne) Mand dog vist meente det ærligen, og da De selv i de dialektiske Baabens Brug, som i historisk-philosophisk Dannelse og Lær- dom, var Deres Modpart overlegen; dog havde han vel og selv udæstet til skarpere Strid — efterat han ved de første Modskrifter maaskee fandt sig ringeagtet og fornærmet? Rige- ledes havde jeg vel og et eller andet at erindre for den engelske Tvivler, selv ofte tvivlende, hvor andre paastaae at vide, og at f. e. Dog maa dette her indtil videre beroe, og komme vi altsaa til Tingen selv! Og her ere vi da og enige i mange

Hovedpunkter, især efter Deres Fremstilling i det sidste Hefte, som er rigt paa sande og skarpe Bemærkninger. En høist vigtig Betragtning synes mig i den hele Strid om Frihed og Nødvendighed fornemmelig denne: at man nemlig ikke tør tænke sig Friheden negativ som en blot Ubundenhed eller som en Tilstand, men som et positivt og levende og virkende Princip tillige, som Aandens inderste Kraft og Væsen, og at Tanken selv især er at tænke som det Frie, og ikke blot den udvortes saa kaldte Handling; — hvilket De og iblandt andre Steder har udtrykt meget bestemt S. 10 og S. 19 i sidste Hefte. Saa vist nemlig Aanden er — og er et Væsen — saa vist har den og en egen væsentlig Kraft, en Magt, et Herredømme, og behersker den og sine egne Tanker, sin enkelte Villie, sine psykologiske saa kaldte Motiver, og disse ere ikke selv absolute Aarsager, men kun Aarsager for saa vidt Aanden selv, det høiere Væsen, tillader eller forbyder eller overalt bestemmer dem til at kunne vorde Aarsager — og det igien saaledes, at Aanden hvert Dieblik kan indgribe i denne Causalitetskræfte, og forandre dens Gang, og saa at sige indaande det hele System et nyt Liv og en ny Siel. Og derfor er nu og f. Ex. Brutus Daad hans egen, og han selv tør ikke tænkes som blot Tilskuere af hine Motivers, den stoiske Philosophies og Seddelens, Virksomhed i hans Siel, og „Samvittigheden er noget meer, end en blot Avisberetning.“ Videre mener jeg altsaa og, at Frihedens egentlige Siel, som Leibnitz (Theod. III. § 288) siger, er Intelligentsien — eller Fornuften, som og De siger, og det begribeligen en Fornuft, som er theoretisk og praktisk tillige. Thi uden Erkiendelse, eller aandelig men tankefuld Troe, om De vil, dog vist ingen Frihed: ligesom paa den anden Side og*) Erkiendelsen eller Troen selv allerede er en virkende Kraft, en Handling eller en Daad og Dyd i Sielen. Den heele Undersøgelse om Friheden er altsaa tillige en Undersøgelse om Aandens Væsen, og altsaa om dens Forhold til Guddommen tillige. — Men her befinde vi os og ved Indgangen til det Allerhelligste, og hvilken Dødelig har vovet at

*) dog bedre: ogsaa.

opløste Sløvet, eller har kunnet det? Her altsaa endnu kun Spørgsmaal! I Guddommen selv for det første er dog ingen anden Frihed, end den gode, den sande, den aandelige selv, og denne er altsaa dog vel tillige den lovgivende og lovbundne i Gæt? Hvorledes forholder sig nu den endelige Aand til den uendelige, og hvorledes skulle vi tænke os en (aandelig) Frihed til det Onde? Hiin intilligible Frihed og Daad (hos Kant og Schelling) løser mig Gaaden saa meget mindre, som den selv endelig er blevet mig uforstaaelig. Tilfidsst altsaa ophører uden Tvivl hiin Modfættning mellem Frihed og Nødvendighed, som De og selv betegner som Væsen og Form. — Andre Punktter, jeg ikke ganske kan indrømme Dem, er endnu den dualistiske Betragtning af Siel og Legeme; uden en gienemført Spiritualismus (hvis jordiske, omvendte eller forkeerte, Gestalt Materialismen mig synes at være) veed jeg intet Raad. — Saa var vel og Leibnitz paa en Maade Determinist, uden at være Materialist. Endelig var og den redelige Spinoza dog vel meer end Jøde? Og med disse adspredte Tanker ville De for i Dag tage til Takke. Enheden i samme vil De selv let kunne udfinde, for saa vidt den maatte have Sted. Andre store Differenser mellem os — hvis de ere — vil Gud ikke tilregne den Sandhedelsskende.

Med oprigtig Høiagtelse

Deres hengivne
Berger¹⁾.

Kiøbenhavn d. 16de Decemb. 1823.

Høistærede

Hr. Doctor!

Deres Brev af d. 24. Nov. skulde ieg før have besvaret, dersom ieg havde haft Materie nok dertil; ieg har endnn kun

¹⁾ Søn af Husargeneral v. Berger, jur. Cand. ved Købns Universitet, siden ansat i Rentekammeret, Godsejer i Holsten, &c.; fra 1826 til 1833 Prof. Ord. i Filosofi og Astronomi i Kiel. Hans vigtigste Værk er Allg. Grundriß d. Wissenschaft. 4 Bind, 1817—27.

lidet, men vilde dog ikke bide længere. Da ieg nyelig havde læst Deres Brev, kom Dr. Wijnster op paa Bibliotheket, og da ieg spurgte ham om hans Dom om Deres Skrift, roste han det som indeholdende meget Godt, og tildeels Resultat af vanskelige Skrifters Læsning; de enkelte Steder, hvor Tanken ikke havde været Dem selv klar nok, og derfor heller ikke var blevet det for andre, kunde man jo gaae forbi. Ogsaa det Tydske Sprog roste han; dog troede han etsteds at have bemærket Imperf. gelang for gelangte¹). Prof. P. E. Müller sagde mig, at han endnu kun havde læst en Par Blade af Deres Bog, da den ikke var let at gaae til. Prof. S. Møller, som ieg for 8 Dage spurgde derom, sagde, at Dommene om den vare meget forskjællige, og at han endnu ei havde faaet den, men havde Løfte om at faae den fra Etatsr. Engelstoft, som selv slet ikke kunde lide den. Bornemann, som er meget bekiendt med nye philosophiske Skrifter og selv eier Hegels Logik, har ieg endnu ikke talt med. Bindeshøll, Notarius ved den theologiske Examen, er vel fornøiet med Deres Bog, og finder den slikt skrevet. Rohmann, en theologisk Student, som vandt ifior en academisk Præmie, har ogsaa læst den, og i Anledning deraf faaet en Tome af Jacob Böhmes Skrifter tillæans fra Bibliotheket; men han var for beskedden til at ville sige mig sin Dom om den, da han ikke var kyndig nok i den nye Philosophie. Islænderen Repp, som har filosofieret meget, og nu er bestjæftiget med at skrive en Disputats, hvortil han har laant Schellings Weltseele og mange gamle theologiske Bøger, havde endnu ikke faaet fat paa Deres. Mange andre, som ieg har spurgt derom, havde heller ikke læst den. Mottoet paa Titelbladet, sagde En, ieg huffer ikke hvem, som var ingen Elsker af Mystik, viser ret godt hvad man kan vente sig af Bogen. Ogsaa i Studenterforeningen skal mange ikke bryde sig om den, men sige: det er en mystisk Bog. Da den nye Tydske Philosophie just ikke er

¹) Ganske rigtigt! En Trykfejl foruden a. fl.

meget udbredt hos os, saa bliver det vel især derfra*), at interessante Domme kan ventes. Imidlertid skal jeg dog ikke forsømme at lade Dem det vide, om ieg skulde høre noget af Betyndehed derom. Hvad mig selv angaaer, da eier ieg Deres Skrift, og har haft literarisk Interesse af Adskilligt deri; men mange vigtige Steder forstaaer ieg slet ikke, da ieg ikke kiender Schellings Philosophie. — Jeg takker Dem for Løvet om Deres Tydske Grammatik. — Det fornøier mig, at min Fætter Yttkens Selskab interesserer Dem saa meget; ieg beder meget at hilse ham og Fogtmann. — Med Deres nye physiske Product¹⁾, som Deres Broder Carl har fortalt mig om, ønsker jeg Dem til Lykke.

Jeg er med megen Høiagtelse

Deres hengivne

*) Tydskland nemlig.

D. D. Bloch.

(Et par af disse Breve meddeles blot som Exempel på denne meget bekyndede Værdes overordentlige trofaste Tjenstagtighed.)

Kbhvn. d. 20. Aug. 1827.

Høislærebøl

Jeg sender Dem herved fra Univ. Bibl. den lærde Jurist Dirksens store Værk om de XII Tavlers Text, som De maaskee vil blive mere tilfreds med. Ifledetfor Gothofredi Corp. Gram. sender jeg Dem, da De kun nævner Festus og Nonius, hellere særskilte Udgaver af disse. Saa kan De læse Scaligers Noter til Festus, som ere meget berømte, og Merciers til Nonius, hvis Text er meget forberet. I Henseende til Inscriptionerne veed jeg ikke hvad jeg skal gjøre; det Bedste var, at De kom herind paa nogle Dage, og efterstaae Samlingerne her. Hvad De mener med Supplementet til Gruterus, veed jeg ikke; thi der ere jo adskillige større Samlinger i Folio, som indeholde Supplementer til Gruterus, f. Ex. Fabretti, Reinesii, Donii Inscriptioner, og flere. Men det er voveligt at sende Folianter, som let kan beskadiges og vanskelig cureres, saa langt bort; og vi kan ikke godt undvære dem, da de undertiden omspørres. Den ældre Udgave af Gruterus turde jeg ikke engang sende Dem, uden om jeg var vis paa, at den blev omhyggelig indpakket i en

¹⁾ Min d. 28. Nov. f. A. førstefødte Søn.

Kuffert, saa at den var fikker mod Regn. — De synes ganske at have glemte de nylig omfrevne 2 gamle Tydske Digte i Dvart, og Wielands Werke 18de, 20de, 24de B. og 4de Supplementbind, som De fik herfra ifjor.

Deres tjenstvillige Tjener

G. D. Bloch.

Kjøb. d. 28. Aug. 1827.

Høifstarede!

Ideen om Deres to Conjugationer¹⁾ forekommer allerede i Rasks Undersøgelse om det Islandske Sprogs Oprindelse, Kbhvn. 1818, som vandt Præmie af Vidensk. Selskab, S. 182-83, og han anfører for samme Mening Scheid, i Fortalen til Lenneps Etymologicon²⁾. Rasks Deling beroer paa de rene eller urene Endelser, og han regner dem paa uo blandt de sidste. Vater har i et af sine Skrifter oversat den hele lange Section om den Thrakiske Sprogstamme, hvori dette forekommer, og som Bopp nylig har roest for Grundighed og Skarpsindighed. Disse Noticer har jeg troet at burde meddele Dem, endsskjøndt de ikke kan bruges i Deres nu udkommende Skrift, som vel allerede er færdigt.

Zustitsraad Schönberg³⁾ har nylig gjort Bekjendtskab med mig, som fordem været havende min Discipel i Frue Skoles øverste Klasse efter den nye Forandring, hvilket jeg, da jeg kun i 4 Maaneder var Overlærer, og det er saa længe siden, reent havde glemt. Han spurgte mig, om jeg ikke havde faaet af Dem en Daase (han sagde, synes mig, at den var af Agat), som han havde leveret Dem i Neapel som Foræring til mig.

¹⁾ Se efterfølgende Anmærkning.

²⁾ At Scheid stemmer med det System er en af de Høiværks-Festtagelser som ikke sjælden foresalde. Scheid gjør i den Fortale et par gode Bemærkninger, men omhandler slet ikke Hovedsagen, nemlig de 2 Konjugationers Modsetning ved s= og v= Perfektet, og snatter kun om 1 ældgammel Konj. Rasks og Mit ere derimod væsentlig det samme; men jeg læste hans først længe efter. Aldeles uvæsentlig (og vist ikke rigtig) er Rasks Påstand, at Nummeret bør ombyttes.

³⁾ Den bekjendte danske Læge, som gjorde sig så navnkundig i Neapel.

Men da jeg svarede ham, at jeg ingen Daase havde faaet¹⁾, endfskjøndt jeg ellers var bekjendt med Dem, blev han ligesom noget forlegen, og sagde, at det saa maaskee maatte være en anden, som han havde leveret den. Lev vel.

Deres hengivne O. D. Bloch.

Anmrk. Jeg mærkede strax, da jeg skulde tiltræde min ny Post som Lektor i Sorø, at der i vor Literatur manglede alle tilstrækkelige Hjælpe midler ved en ordentlig Undervisning i Tydsk, og jeg ilede derfor, såsnart min Scotus Erigena var bleven færdig, med at forfatte en Grammatik og nogle Monografier, så godt det lod sig gjøre i temmelig Hast.

Da jeg i Foråret 1826 udarbejdede mit Skrift om de to tydske Konjugationer, underviste jeg på samme Tid en ung Pensjonær, Linde=Friedenreich, i latinfsk Grammatik, og det faldt mig da engang ind, som vi gjennemgik den tredje Konjugations store Mængde Verber, der næsten alle skulde hedde uregelmæssige, såfremt lego, legi skulde gjælde for Regel, at søge en Overensstemmelse med mine tydske Konjugationer. Efterhånden gjorde jeg flere Forsøg på en Opstilling, læste en stor Mængde Autors og gamle Grammatikere igjennem (hvorved jeg hyppig blev oppe til Kl. 2—3 om Morgenen), fandt at flere Eldre, f. Ex. Gerhard Boss, Ruddenman og vores Bang, havde gjort isolerede Jagttagelser lig mine, men slet ikke vare komne på Spor efter Grundføtningen om en Tvedeling. Af de Nyere var Zumpt den klareste, men der manglede ham dog ganske den naturfilosofiske Anskuelse af Principet, hvorfor han blev stående ved det Enkelte og Udvortes. Struve fik jeg desværre forsilde. Jeg udgav da i Forsonneren 1827 (Titelbladets Korrektur blev netop affendt på Sorø Akademis Indvielses=Dag, d. 21de Maj) mit „Udkast til en systematisk i Sprogformerne organiske Sammenhæng alene grundet Fremstilling af den latinfske Konjugationslære.“

Men dette bekom mig kun mådeligt. Den eneste Linguist, som modtog mit Udkast med Velvilje, var Niasmus Raft, og selv han var dog utilfreds med et og andet; især badlede han den Formalitet, at jeg havde sat den vanskeligeste Konjugation først. (Jeg satte den først, fordi den har noget langt mere Primitivt i sig end den anden, fordi dens Rodder afgive Stammen til utallige Ord i Latinen, og fordi den anden Konjugations Danninger ofte ere noget ganske anderledes Udvortes i sig selv.) Men

¹⁾ og jeg P. S. ikke heller.

Filologerne bleve meget vrede, næsten som om det var et Indbrud paa deres Bildbane at ville skrive om Latinen, og en af de fortrinligste af dem, min senere Ven Dr. Elberling i Slagelse, gif endog så vidt, at han sigtede mig for Plagiat hos Lydfkere, foruden at han påtalte meget andet som urigtigt. Jeg vil kun her indvende dette Ene, at for så vidt jeg havde fulgt vægte Væsemåder, så var det Filologiens og ikke min Skyld.

Umodent og Urigtigt var der vist i Bogen, men den var jo kun et Forsøg, „et Udkast“; Barket selv skulde med Tiden følge bagefter, naar først Hovedtanken var mig indrømmet. Men en sådan Modtagelse, som jeg fandt — uagtet man aldrig siden har gjendreven denne Hovedtanke eller dens Følgeslutninger — bevirkede alligevel, at jeg hidtil har opsat Bogens Udgivelse, skjønt alt Materiale for længe siden har været samlet, og mit Stema i mange Enkeltheder er bleven rettet og bedre ordnet. Jeg må kalde det en Skam for Skolemænd og for Filologer, at de ikke have anvendt mit Forslag, hvis Rigtighed og Gavnlighed dog engang vil blive begreben.

Et kort Udtoget vil jeg her meddele, da det jo er ganske uvist, om Borherre forunder mig Livet så længe, at jeg kan udførlig meddele en Fremstilling.

I.

Latinen har 2 korrelate Konjugationer.

A. Den Første indeholder 4 Slægter. I den 1ste af disse er Rodens Mærkebogstav en Guttural (h. e. g. q.), f. Ex. traho; i den anden en Labial (b. p. m.), f. Ex. scribo; i den 3die en Dental (d. t. l. r.) f. Ex. claudo; i den 4de Halvkonsonanten, den aspirerte Vokal, u, f. Ex. acuo.

B. Den Anden indeholder 3 Slægter. I den 1ste af disse træder i som Overgangs-Vokal imellem Roden og Flexionen, f. Ex. audio; i den 2den står e, f. Ex. fleo, i den 3dje a som sådan, f. Ex. am(a)o.

C. Denne Konjugationernes Modsatning viser sig også i Præs. Inf., f. Ex.

Første Konj. trahere, scribere, claudere, acuere.

Anden Konj. audire, flere, amare.

D. I a) nogle Verbers Rod har Liquida foran Gutturalen en Indflydelse, i b) andre finder en Omlyd Sted i Roden.

E. Flere Verber danne ifkun Fortidens Tider efter den ene af Konjugationernes Typus, men de andre Tider efter den

anden modfattes, hvorved forskjellige Arter el. Underslægter opstå i begge Konjugationer.

F. Nogle få Verber ere afvigende endnu på andre Måder, hvorved visse Undtagelser tilsidst fremstå, ligesom i alle andre Sprog.

II.

(A. B. C.)

Perfektum og Supinum ere især de Former, hvori Konjugationernes modsatte Karakter udtrykker sig.

I Første Konj.'s Perfektum er et s fremherskende efter Roden, i Andens et v. (Der er al Grund til at tro, at disse begge udspringe af de gamle Verber esum og fuo).

I dens 1ste Slægt smelter dette s sammen med Mærkebogstavet; i 2den har det den Indflydelse, at når h er Mærkebogstavet, bliver dette til p; i 3dje fortrænger det Mærkebogstavet ganske, når dette ikke er understøttet af en forangående Konsonant; i 4de slutter Flexionen sig umiddelbart til Roden, og både s'et og Mærkebogstavet forstummer aldeles, da u, som et v, er den højeste Aspirasjon af Labiales, og altså ingen stærkere kan indtræde ved Siden af. F. Ex.

Præs.	traho.	duco.	rego.	coquo.
—	scribo.	carpo.	sumo.	
—	claudio.	lædo.	trudo.	
—	acuo.	minuo.	suo.	
Perf.	traxi.	duxi.	rexī.	coxi.
—	scripsi.	carpsi.	sumsi.	
—	clausi.	læsi.	trusi.	
—	acui.	minui.	sui.	

I Anden Konj.'s 1ste Slægt træder v'et ligefrem imellem Roden og Flexionens Overgang — i, i 2den Slægt imellem den og Flexionens Overgang — e; i 3dje Slægt imellem den og Overgang — a. F. Ex.

Præs.	audio.	garrīo.	sævīo.
—	fleo.	neo.	compleo.
— (3. Perf.)	amat.	donat.	narrat.
Perf.	audivi.	garrivi.	sævivi.
—	flevi.	nevi.	complevi.
— (3. Perf.)	amavi.	donavi.	narravi.

Anmærkn. 1. Verberne uo skulde vel egentlig stilles under Anden Konj. sammen med Verberne io, eo, ao; men da dennes Perf. = Mærke v, lige så lidt som s'et, kan bane sig Plads inellem u og Flexionen i, så sættes de på uo dog rimeligst under Første Konj. — I

et par Verber, fluo og struo, bryder dog s'et frem, så at deres Perf. lyder fluxi, struxi, i Analogi med vivo, vixi. — I pluo er et par Gange også v'et slit ud, f. Ex. hos Plautus i pluvit og pluverat, ligesom det hos Ennius er fæet i fuvisset (se Gellius 12, 4). Smf. hos Lucretius både dissolauntur og dissolvuntur.

Til denne uo-Klasse hører ligefrem:

fuō. fui. futum. fuere.

thi fuo ligger i fuam, fuas o. f. v., futum i futurum, og fuere i de smtrufne fore, forem.

Ann. 2. I denne 2den Slægts Perf. = Endelse evi viser sig hyppig en Smtrækning, i det at en Mængde Rødder foran Aspirasjonen v ikke jormå, så at sige, at havde eller holde på Overgangs-e'et (hvilket allerede et Forsøg på at udtale habēvi, monēvi, terrēvi, o. f. v. viser); men i det e således elideres foran v, træder dette nu frem i sin nøgne Skikkelse som u, f. Ex. Præs. debeo, doleo, terreo, Perf. debui, dolui, terrui. (Og Scheid mente endogså (Proleg. XI.): „veteres dixisse docui pro docevi, debui pro debevi.“)

Ann. 3. I de e-Verber, hvis Rod allerede endes på v, forsvinder endogså dette u i Perf. f. Ex. caveo, ferveo, moveo have i Perf. blot cavi, fervi, movi. (I den anomale Perf. = Form ferbui fer man Overgangen.)

I Første Konj.'s Supinum er Flexionens umiddelbare Tilslutning fremherskende, i Anden den middelbare.

I Første Konj.'s 1ste Slægt går tillige Gutturalen over til c; i 2den holder Labialen Supinums så at sige Stangen; i 3dje flyder Dentalen og t sammen til s; i 4de holder u og t ligesåledes hinanden Stangen. F. Ex.

Præs.	traho.	duco.	rego.	coquo.
—	scribo.	carpo.	sumo.	
—	claudio.	lædo.	trudo.	
—	acuo.	minuo.	suo.	
Supin.	tractum.	ductum.	rectum.	coctum.
—	scriptum.	carptum.	sumtum.	
—	clausum.	læsum.	trumsum.	
—	acutum.	minutum.	sutum.	

Ann. locutus og secutus ere regelmæssige Former herefter.

I Anden Konj.'s Supinum ere Slægternes tre Vokaler Bindemidlet. F. Ex.

Sup.	auditum.	completum.	narratum.
hvoertil svarev:			
Præs. Inf.	audire.	complere.	narrare.

Ann. 1. Smf. Fortiderne quievi, quietum, suavi, suatum, til Verber i Første Konj.

Ann. 2. Men ligesom i Perf. af 2den Slægt en Smtrækning hyppig finder Sted, således også i Supinum, i det at (i 16 Verber) et kort i der bliver Supinums Danningsvokal istedenfor et langt e. F. Ex.

A. R.'s 2den Slægt: *debitum. dolitum. territum.*

Dette har formodentlig sin sidste Grund i, at i og a ere hver en af de 3 Grundvokaler, men e, ligesom o, fjønt meget tidligen, ere afledte el. brudne.

III.

(D.)

1) Ændring ved Liquida foran Guttural. Ɔ. Ɔ.			
<i>mergo.</i>	<i>mersi.</i>	<i>mersum.</i>	<i>mergøre.</i>
<i>spargo.</i>	<i>sparsi.</i>	<i>sparsum.</i>	<i>spargøre.</i>
<i>mulgeo.</i>	<i>mulsi.</i>	<i>mulsum.</i>	<i>mulgøre.</i>
<i>tergeo.</i>	<i>tersi.</i>	<i>tersum.</i>	<i>tergøre.</i>
<i>torqueo.</i>	<i>torsi.</i>		<i>torquere.</i>
2) Omlyd i Roden er hyppig i fufatte Verber. Ɔ. Ɔ.			
(af <i>rego.</i>)			
<i>corrigo.</i>	<i>correxī.</i>	<i>correctum.</i>	<i>corrigøre.</i>
(af <i>lego</i> og <i>specio.</i>)			
<i>negligo.</i>	<i>neglexi.</i>	<i>neglectum.</i>	<i>negligøre.</i>
<i>adspicio.</i>	<i>adspexi.</i>	<i>adsp̄ctum.</i>	<i>adspicøre.</i>
(af <i>carpo.</i>)			
<i>decerpo.</i>	<i>decerpsi.</i>	<i>decerptum.</i>	<i>decerptøre.</i>
(af <i>scando.</i>)			
<i>descendo.</i>	<i>descendi.</i>	<i>descensum.</i>	<i>deccendøre.</i>

Anm. At senere hen uregelmæssige Verber af ffdan Art, f. Ɔ. ago, egi, actum; facio, feci, factum; injicio, injeci, injectum o. f. v., tidligere have haft regelmæssige Fortider, sees af mange gamle Former, som: *faxi, adaxint, effexis, objexis* og *subaxet, accesset, percipsem*, o. f. v.

IV.

(E.)

De vigtigste af disse Arter ere følgende:

a) 3 Fortid alene følge mange Første Konj. Ɔ. Ɔ.			
<i>vincio.</i>	<i>vinxi.</i>	<i>vinc̄tum.</i>	<i>vinc̄re.</i>
<i>augeo.</i>	<i>auxi.</i>	<i>auctum.</i>	<i>augøre.</i>
<i>sorbeo.</i>	<i>sorpsi.</i>		<i>sorbøre.</i>
<i>ordior.</i>		<i>orsus.</i>	<i>ordiri.</i>
<i>video.</i>	<i>visi.</i>	<i>visum.</i>	<i>videre.</i>
<i>tædet.</i>		<i>tæsum.</i>	<i>tædere.</i>

- b) med indstødt Liquida. *ſ. Ex.*
finġo.	finxi.	fictum.	finġere.
pingo.	pinxi.	pictum.	pingere.
- c) Flexionens t smflynende med et Rod=t. *ſ. Ex.*
flecto.	flexi.	flexum.	flectere.
pecto.	pexi.	pexum.	pectere.
- d) med s'et fordoblet. *ſ. Ex.*
1. premo.	pressi.	pressum.	premere.
cedo.	cessi.	cessum.	cedere.
patior.		passus.	pati.
fateor.		fassus.	fatēri.
jubeo.	jussi.	jussum.	jubere.
2. uro.	ussi.	ustum.	urere.
gero.	gessi.	gestum.	gerere.
queror.		questus.	queri.
- e) s'et tilbagetrådt i Perfektum. *ſ. Ex.*
ago.	egi.	actum.	agere.
emo.	emi.	emtum.	emere.
edo.	edi.	esum.	edere.
verto.	verti.	versum.	vertere.
- f) Gammel Reduplikasjon beholdt i Perfektum. *ſ. Ex.*
1. cado.	cēcīdi.	casum.	cadere.
pendo.	pēpendi.	pensum.	pendere.
fallo.	fēfelli.	falsum.	fallere.
tundo.	tūtūdi.	tunsum.	tundere.
2. pungo.	pūpūgi.	punctum.	pungere.
tango.	tētīgi.	tactum.	tangere.
reperio.	rēpēri.	repertum.	reperire.
sto.	stēti.	statum.	stare.
- g) 3 Fortid alene følge flere Anden Konjugasjon. *ſ. Ex.*
1. arcesso.	arcessivi.	arcessitum.	arcessere.
(for quæso) quæro.	quæsivi.	quæsitum.	querere.
sperno.	sprevi.	spretum.	spernere.
(med smtrukken Fortid.)			
2. fremo.	fremui.	fremitum.	fremere.
molo.	molui.	molitum.	molere.
- (Anm. Det vil være at undersøge, hvorledes det skal forklares, at adskillige andre, end blot e--Verber, have et smtrukket Perf. vi.)
- Til a--Stagten, ligesom den løseste, el. nyeste, gå kun herst få under Fortid over.
3. sterno.	stravi.	stratum.	sternere.

h) med Optagelse i sig af sum's gamle Form. *ſ. Gr.*

nascor.	natus.	nasci.	
irascor.	iratus.	irasci.	
nosco.	novi.	notum.	noscere.
pasco.	pavi.	pastum.	pascere.

i) Overgående imellem Slægter og Klasser indbyrdes. *ſ. Gr.*

texo.	texui.	textum.	texere.
consulo.	consului.	consultum.	consulere.
salio.	salui.	saltum.	salire.
aperio.	aperui.	apertum.	aperire.
doceo.	docui.	doctum.	docere.
teneo.	tenui.	tentum.	tenere.
cubo.	cubui.	cubitum.	cubare.
veto.	vetui.	vetitum.	vetare.
reor.	ratus.		reri.

Ann. At a—Danninger stedse sættes tilfids i Ordningen, bestyrkes af de utallige afledte Verber på are. *ſ. Gr.* claudicare, damnare, tardare, mitigare, decollare, quaxare, tintinnare, græcari, stomachari, præstolari, versari, o. s. v.

V.

(F.)

Forvirrede. *ſ. Gr.*

meto.	messui.	messum.	metere.
metior.	mensus.		metiri.

Flere Formers Opfattelse fra dette Systemets Standpunkt vinder i Interesse. *ſ. Gr.* credo og perdo vise sig ligefrem som Samfatninger af do; Grunden, hvorfor se—Verberne så ofte mangle Fortider, er klar, da de, opståede af sum, betegne en ren Tilstand; Regelmæssigheden af ausim, for auserim, af ausi, indlyser; af de af Gamle Grammatikere opbevarede Former, *ſ. Gr.* hos Priscian (9, 8, S. 459.) connixi af conniveo, hos Charisius porceo, porxi og vageo, vaxi, (217, i Putzsch's Samling; smf. Nonius, af Pacuvius, 159, 34); et noxi af noceo kan ligge i noxa, noxia, noxius; conquexi er regelmæssigt af conquiscere; at gaudeo, o: gaudio, har regelm. Perf. gavisu og Dep. gavisus, forståes nu; det regelmæssige Perf. monēvi ligger i det smutruene monēris, for monēveris (af Pacuvius); olētum (stercus humanum) kommer af oleo, olēvi; et regelm. Perf. sponsi, af spondeo, ligger i sponsis, som Festus erklærer for = spononderis; frētus er ligefrem et dep. Partp. af et freor eller dets Rod, og defessus en regelm. Verbumsform af fat—iscere, iffe blot et Adjektiv.

Kjøbenhavn. d. 27. Marts 1829.

Høifstarede!

Jeg sender Dem fra Univ. Bibl. Ciaconii opuscula, hvori blandt den forlangte Inscription med Comentar findes, som ogsaa er indført i Grævii Thes. Ant. Rom. T. IV. pag. 1811. Hos Dressl staaer den i første Tome af hans Lat. Inscriptt. pag. 148-49; han siger: nos Grotefendi lectionem et supplementa exhibuimus (Lat. Gram. 2. pag. 292); alia habet Lanzi Saggio 1. p. 148. Af Gernhards Noter til Ciceros Cato den ældre cap. 13 anfører jeg Dem om Navnet Duilius følgende: „Ursinus monet, in antiquo libro legi Duellium, et ita scripsisse antiquos. In aliis Duellium vel Duellum reperitur.“ See ogsaa Quintil. Inst. Orat. I. 4. 15. Dressls Text stemmer ganste overeens med den indlagte.

Af de fra os laante Bøger maa De endelig med det første tilbagefende Gräters Bragur 4. 5. 6. 7. B. og Register-Bindet; thi Prof. Magnusen har spurgt om den hos os.

So vist er Lützens Tale¹⁾ interessant; den er mere indholdsrig, end de fleste Taler pleie at være. Secretair Thiele skal, siger man, giftes med en von Holten, faae mange Penge, og med hende reise til Stalien.

Hils Lütken og Fogtmann fra

Deres hengivne O. D. Bloch.

P. S. I Seebodes Neues Archiv für Pädagogik u. Philologie, 4. Jahrg. März 1829, Nr. 11, staaer en „Kurze historische Nachricht von der Academie in Soroe“ af Rector Friederichsen i Husum.

Kjøbenhavn d. 10. August 1830.

Høifstarede

Hr. Professor!

Da der i denne Tid er Ferier paa Univ. Bibl., hvilket i mine 17 Aar aldrig før har været, saa er jeg kommen i Tanke

¹⁾ Om det videnskabelige Liv. 1829. En af vore dengang første Mænd sagde til mig: Det er haardt med Lützens Sygelighed, men om han aldrig skrev mere, så vil hans Navn, ene paa Grund af den Tale, blive uforglemmeligt hos os.

om at besvare Deres Brev af 7de Dec. f. A., hvori De gratulerer mig til min ny Titel. Uden Tvivl har Niebuhrs Roes i hans Dedication af Constantinus Porphyrogenetes til Videnskaberne's Selskab og Thorlacius's anbefaling til Consistorium foranlediget dens Tilbeholdelse. Jeg gjorde vel denne, da han talte til mig derom, Indvendinger, og anførte blandt andet, at mit philologiske Studium ingen Frihed eller egentligt Liv†) havde haft, og at mine Arbejder for Lydske Lærde rigtig nok havde tjent til Græsk Litteratur's Fremme, men dog ved nogle hist og her anbragte Conjecturer ikke kunde give noget brillant Beviis paa Græsk Sprogkundskab; men han vilde ikke lade sig afdrage fra sin Mening. Han havde ventelig ogsaa den gode Hensigt dermed, at Titlen skulde blive mig et Slags Værn imod Rast's Despotie; men dette, som kunde høiligen behøves ††), har hidindtil kun viist sig meget lidt, saa at jeg i denne Henseende har tabt meget ved Th.'s Dod. Mit ny Embede giver neppe 100 Rdlr. mere i Indkomster, og skjøndt jeg skulde have lettere Arbejde, har jeg det nu værre end i Nyerups Tid; thi han kom flittig paa Bibliotheket, og havde Opmarksomhed paa dets Tarv, da derimod Rast neppe kommer der den halve Tid, og bruger endogfsaa denne meest til sine Correcturer og andre

---

†) Thi hvorfra skulde det komme, da jeg i 34 Aar har haft et meget trykkende og mit Studium hindrende magist Overhæng af tre bizarre Fruentimmer?

††) Nylig bebreidede han mig i meget bitre Toner en Ting, som jeg ved Eftertænkelse slet ikke bebreider mig selv, at jeg, som kom gaende fra Contoiret til Manuscriptkammeret med en Bog, som der skulde indlægges (tillad mig at fortælle Dem en noget plump Historie), og som gennem Glasdøren saae Rast betjene sig af en der staaende Vandpotte, dog gik derind og lagde Bogen fra mig. Jeg mener, at da jeg ikke saae andet ved at gaae derind, end jeg allerede havde seet gennem Glasdøren, saa havde det intet at sige at jeg gik derind. Jeg maatte snarere bebreide ham, at han vilde udsætte mig, som intet vidste derom, for det stødende Syn, at en ung Mand, som sjelden er to Timer i Rab paa Bibl., havde optaget en for ham upassende Skik efter den gamle svage Nyerup.

egne Arbeider. Peterfen, som fik min Plads, burde ogsaa have mit Arbeide; men da den Rundskab ex usu, som jeg har, feiler de andre, saa maa jeg gjøre meget meer end jeg skulde. Han har desuden Studium og Bogskriverie tilfælles med Raft, hvis Skolekammerat han er; og deres evige Snak og Disputering om Islandsk er mig meget kjedsommelig. Endnu maa jeg tale noget om min Titel. Først i November kom Engelstoft til mig paa Bibliotheket, og sagde, at Directionen havde ifinde at gjøre mig Livet behageligere; han bad mig derpaa at indlevere til dem en kort Udsigt over mit Liv fra den Tid af, da jeg blev Hører ved Latinskolen, hvilket jeg ogsaa gjorde paa 3 Quartfider. Har jeg nu siden den Tid levet bedre? Nei, intet mindre. Tvertimod har jeg iaar haft i Februar og Mai to slemme Sygdomme, som jeg i de 20 sidste Aar her i Byen ikke har haft Mage til. Den første havde nær kastet mig overende, men jeg holdt det dog ud, skjøndt med Nød, at passe Bibliotheket; den anden derimod, som bestod i en slem Havelse over Bristen af venstre Fod, holdt mig over tre Uger inde, da jeg efter Prof. Jacobsens Raad brugte baade indvortes og udvortes Medicamenter, og vilde endda have været mig dobbelt saa bekostelig, hvis Jacobsen havde modtaget de ham tilbudte 15 Rdlr.

Jeg har i denne Tid udgivet en lille Græsk Bog af et Haandskrift paa Univ. Bibl., som maastee Prof. Fogtmann har viist Dem, til hvem jeg sendte et Exemplar deraf med Studenten Holst, da han reiste til Sorøe i Examenstiden. Skjøndt jeg ellers har sendt flige Ting til Tydskland, vilde jeg dog en Gang probere at udgive et Skrift her, og tænkte tillige derved paa en Maade at forsvare min ny Titel; thi hvad derude udgives af andre, bliver her kun lidet bekjendt. Dog ere mine Arbeider for Kong. Bibl. ved Werlauffs Dpmærksomhed i hans Bog derom blevne mere bekjendt her, end hvad jeg har gjort for Univ. Bibl., da Ofts begyndte og standsede Fortsættelse af Myerups Lexicon vel ikke læses af mange. De havde høiligen fortjent af mig, at jeg skulde have sendt Dem min Piece, men

deels troede jeg, at det vilde være Dem nok at see den, da dens Indhold kun lidet vilde interessere Dem, deels vare de 30 Exemplarer, som Brunner istedetfor Salarium lod mig faae, alle borte. Et andet mindre Græsk Ineditum fra Univ. Bibl. af Michael Psellus den yngre: *Ἐρωτήματα φυσικά*, som jeg 1816 havde gjort færdig til Udgivelse, har jeg for ikke længe siden sendt til Seebode, og han har lovet mig snart at indrykke det i sit N. Archiv, og sendt mig derfor en forlangt Aargang af Brit. Bibl. = 8 Tlhr. Det er vel kun lidet, men dog plus, da jeg for det her udgivne kun har omtren 15 Rbdlr. minus.

Tillid til Deres Venstab og gamle Bekjendtskab giver mig det Haab, at De ikke tager eet og andet i dette Brev ilde op. Hils gode Venner!

O. D. Bloch.

Abhon., d. 18. April 1831.

Høifstarede

Hr. Professor!

De kom da ikke til mig efter Løfte, men jeg for min Person brød mig kun lidet derom, da hvad jeg vilde bede Dem om, at give Wunstler en Forestilling om min Stilling ved Bibliotheket, var for sildig at tale om. Jeg ventede Dem heller ikke vist, ifølge en Analogie med Prinds Brøndsted, som den sidste Dag formelig lod sig melde til at besøge mig, men kunde ikke naae det.

Min lille Hermippus, hvoraf jeg uformodentlig har faaet et Exemplar tilovers, kan De, om Dem saa synes, sætte ind paa Sorøes Bibliothek. Böttichers Lex. Tac. sender jeg Dem efter Løfte at laane i 4 Uger. Skriver De til Deres Broder Hans, da glem ikke at erindre ham om Baron Selbys Gjæld til Major Seidelin for et Bind af Skandinav. Self. Skrifter = 15 Mk. Jeg maa atter fra d. 13. April ligge inde for et høvent Been, som denne Gang ikke er det venstre men høire. Dog er Hævelsen ikke saa slem som ifjor.

Cancellieraad Thomsen fortalte mig igaar, at der i Old-

skriftselskabet er opkommet mundtlig Uenighed imellem Prof. Rast og Islænderne. — Dette var mig just ikke ubehageligt at høre, da de stolte Præstationer¹⁾, hvormed Selskabet er traadt frem i de sidste Tider, synes mig at være et frygteligt Phænomen, saa at man nok maa ønske at dets Høihed maa synke lidt ved indbyrdes Stridigheder.

O. D. Bloch.

Kjøbenhavn, d. 21de Marts 1835.

Tak for Deres venkfabelige Tilskrivt, og Deres gunstige Omdømme om min lille Katechismus, men hvad De beder mig om seer jeg mig ikke istand til at opfylde. Et nyt Opkog af de samme Tanker vil ikke smage mig, og som Følge deraf vel endnu mindre dem, for hvem det skulde skee. Det er min uforgribelige Mening at netop Ting af den Natur tabe deres Virkning ved at gjentages, og selv det Helligste profaneres i visse Maader ved idelig at gjentages. Man maa i mine Tanker, især i vore Tider, der have en saa aabenbar Tendents til sceptisk at tilintetgjøre ethvert Indtryk, være særdeles varsom med at fremkalde disse paa en saadan Maade. Hvad man af slike Ting har at sige, det sige man saa godt man kan een Gang og tie siden bomsstille; er der nogen Kjerne deri, vil den nok spire og netop ved sin Sjældenhed holde sig i Priis, er der ingen, hvortil da tørste paa Langhalmen? For at bekræfte dette med et Exempel som vi begge kjende, da see hen til Grundtvig, der i mine Tanker vilde have udrettet ulige mere for de Ideer, for hvilke han traadte i Skranterne, hvis han ikke af misforstaaet Iver for deres Udbredelse havde gjentaget dem i det Uendelige, eller — for at tage et Exempel der ligger vort nærværende Emne nærmere — til hvilken vammel Ret har ikke Almuens og Skolernes Oversvømmelse af Wallings store og gode Handlinger forvandlet Patriotismen, Danskheden

¹⁾ Ret interessant! Latinsk Bane istedenfor dansk Korrekthed: thi fransk præstation må på Dansk skrives med e. og s. (Prætenjion).

og Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse? Skal ikke Livet be-
 graves i Papir, maae Skribenterne være betænkte paa at skrive
 lidet. — Dette er vel ikke vore Dages herskende Synsmaade
 af litterair Virksomhed, da man anlægger det ene store Stutterie
 af Forfattere efter det andet under Navn af: Fædrelandet, Al-
 menløsning, Almenaand o. s. v., men jeg troer derimod at det
 ikke er saa langt fra at være Deres, Hr. Professor! efter
 Alt hvad jeg kjender til Dem i Ord og Skrivt. — Det følger
 af sig selv, at skjøndt jeg ikke selv har nogen Tilbøielighed til
 at omarbejde den Smule, De af min Katechismus maatte finde
 anvendelig til Deres Niemed, kan jeg ikke have noget imod, om
 De selv eller en Anden vilde vise mine Tanker den Ære at
 omstøbe dem i en anden Form; hvorhos jeg dog vil gjøre Dem
 opmærksom paa, at vor fælleds Bekjendte, Professor Flor i
 Kiel, allerede har optaget adskillige ordrette Stykker af Kate-
 chismussen i sin: Lehrbuch der dänischen Sprache, Kiel 1833,
 der tillige indeholder en dansk Læsebog for den flensvig-holsteenske
 Almue. — Naar De seer min Svoger¹⁾ og hans Familie, beder
 jeg at hilse. Min Compliment for Deres Frue.

Venstabeligt Blom.

d. 11te Juli 1829.

Kjære Ven!

Da jeg nu i otte Dage har været upasselig og holdt mig
 inde, har jeg hverken kunnet foretage noget ved den Sag,
 Deres Brev angaaer, eller svare derpaa. Det er uvist, om
 jeg seer Dehlenschlager for næste Fredag, men saa meget kan
 jeg dog melde, at den tydske Biographie bliver, saavidt jeg

¹⁾ Blom var gift med en Søster til min tro Ven Christian Lütken.
 Han var et yderst opvakt Hoved, meget medbølsom og underholdende
 og besjælet af en ægte folkelig And; således satte han igjennem hos
 den streng-korrekte Militærmand Kong Frederik VI., at en adelig
 Regimentskammerat (og Regimentet hed „Kongens Regiment“), som
 i en Strid med en Strøbermester var bleven slagen af denne med
 Stok, fik Kongens Samtykke til ikke at tage sin Affed, men at
 søge Opreisning ad sædvanlig civil Vej.

har kunnet erfare, gjennemlæst af Dehlenschläger med en Mand, der skal være¹⁾ det tydske Skrivisprog mægtig. Jeg haaber derfor, at om noget endda skulde staae tilbage at rette, vil det vel blot være af den Natur, at Correcturen i Breslau, der hvor Trykningen skeer, kan afhjælpe det. — Hils Deres Kone paa det flittigste! Ligeledes Hauch, at han med det første faaer at høre fra mig.

Deres hengivne (A.) Boye.

(Forord. Posten fra Kbhvn. kom i den Tid kun Søndag og Onsdag til Sorø; og da det var stærkt Snevejr, fik jeg først Brevet d. 13., medens jeg sad og spiste til Middag i mit Hjem. Da de femogtyveårs Jubilæer toge deres Begyndelse med denne Sammenkomst, så meddeles Brevet af den Grund her. Fem og tyve År senere levede endnu henved 30 af disse Mænd, hvoraf nogle og tyve atter samlede på Skydebanen. Blandt de tilstedeværende Examen Art.'s-Examinatorer fra 1811 var den 80årige Konferentsråd Werlauff. Da nu hans Skål med stort Liv blev drukken, drog Pudsensmageren Salicath det Brev frem, og forelæste det meget patetisk, hvori W— i 1836 nemlig havde undskyldt sin Udeblivelse den Gang med Alder og Svagelighed, hvilket jo valte megen Munterhed.)

Kjøge d. 10. Nov. 1836.

S. T. Hr. Professor P. Hjorth.

Sporon har igaar underrettet mig om at en stor Deel Embedsmænd, som deponerede i Aaret 1811 og altsaa nu ere 25 Aars gamle Studenter, vil efter Opfordring af en Committee, bestaaende af Justitsraad Salicath²⁾ med flere, samles paa Skydebanen Søndagen d. 13de November Eftermiddag Klokken 4, for under et Fæstmaaltid at kalde hiin Tid tilbage i Erin-

¹⁾ Læseren vil let gjette, at jeg havde attrået en eller anden Indskyldelse paa et tydsk Arbejde af Dehlenschläger, om hvilket Mistanke var bleven vakt hos mig, samt at denne Bested just ikke var en fuld Beroligelse. Men den Sten, man ikke kan løfte, den lader man ligge.

²⁾ Den bekjendte Højesteretsadvokat, Forfatter til det meget åndrige Skrift af *Intrepidus*, 1852, 14 S. Han besad et stort Talent til Fejlighedsdigte især i blandet Sprog, hvormed han ofte glædede Slagt og Venner.

dringen, og han har derhos anmodet mig om at lade dig dette vide, da han formoder, at du vil deeltage i Festsititeten.

Idet jeg herved efterkommer hans Anmodning, beder jeg undskyldt, at jeg ikke har anseet min Ret til at betitle Høistærende med „Du“ præskriberet, skjøndt vel flere end 20 Aar ere forløbne, siden jeg brugte dette Ord til dig, og i det glade Haab, at vort gamle Bekjendtskab ved denne Leilighed vil blive restaureret, tegner jeg mig venstabeligt

. Din hengivne Bror S. Brorson¹⁾.

Kjøbenhavn den 27. Decbr. 1827.

Kjære Hjort! De har gjort mig en saa sand og stor Fornøjelse ved Deres Brev, at jeg kun svagt kan gjengjælde den ved at opfylde Deres Begjering. Bøgerne ere til Deres Tjeneste saa længe De ønsker at benytte dem. Jeg sender dem i Dag til Sophie til videre Besørgelse, og jeg haaber at de snart maae komme Dem tilhørende²⁾.

Gid jeg havde noget glædeligt at tilføje for de højt sørgelige Efterretninger³⁾, De i denne Tid modtager fra de arme Saint Aubains, men desværre, hvad jeg kan fortælle Dem om vores Venner er heller ikke oplivende. Den gamle Schønheyder⁴⁾ er saa langt fra at forfremmes, at det meget meere er bleven ham betydet at han maae søge sin Afkeer, fordi han virkelig ikke længer formaaer at bestyre sit Embede. Under hvilke favours denne vil blive ham tildeelt veed Man endnu

¹⁾ En Svoger af Sporon, Byfoged i Kjøge, munter Studenterkammerat af os begge, såvel som af nuværende Geh. Konf.-Råd Adam Lensbaron Holsten-Cavijus til Holstenhus.

²⁾ hendes afdøde Broder Carl havde efterladt en smuk æstetisk Bogsamling.

³⁾ Af Skarlagensjeber døde Pøjt. i Landsenererne Fr. S— A— og hans Søster, den skjønnede livsglade Albertine Saint Aub. Sml. S. 387. Moderen Fru S— A— var Søster til Grosserer og Kapt. i Livjægerne Bunken og Datter af Grosserer Andr. B—; Faderen, Oberst de S— A— af Artilleriet, var Fodsejer i gamle Kalkbrønderi og boede der.

⁴⁾ Se S. 45.

ikke, rimeligviis bliver der ham tilstaaet 2000 Rdlr. Pension og et Commandeur-Kors, men hvad forslaae disse Penge i et Huus, hvor man er vant til at bruge det dobbelte og hvor Bedligholdelsen af Lyftstedet i Nærum maaskee koster over en Fjerdepart af denne Sum. Børnene ere meget bedrøvede.

Alt jeg under disse Omstændigheder ikke svigter dem kan De vel vide, men Opmuntring henter jeg mig ikke i det Huus som i fordums Tider. Lykkelig den som kan hefte sine Dine paa en opvoksende Ungdom! Synet af den affældige Alderdom med sine bedrøvelige Omgivelser tjener kun til at nedtrykke Sindet dybere og dybere! Af hvad jeg her siger maae De, kjære Hjort, iøvrigt ikke falde paa at troe at jeg er bleven en Slags Klynkemads som sidder med Hænderne i Skjødets og hylér over Verdens Nød og Sammer, tvertimod jeg foretager mig adskilligt, vel unyttigt iblandt, som f. Ex. endnu at søge Fingerfærdighed i Klaveerspil. Jeg glæder mig til nye Musik som et Barn, og jeg har naagt min Pungs lydelige Klage længtes efter Mad. Catalani trods den Bedste af hendes Tilbedere, hvoraf hun, baade hvad hendes Talent og udvortes Fortrin — hun er endnu en smuk Kone med en højt ædel Anstand — angaae, har utallige.

Min egen Meening om hendes Sang vil jeg fagtelig sige Dem ganske cene. Da jeg i Søndags traadte ind i Comediehuset, var jeg i en saa højtidelig Stemning, at jeg syntes alt havde et forandret deiligt Udseende, og mit Hjerte bankede saa stærkt af Kængsel efter det Uhorste, jeg skulde fornemme, at hendes første Toner reent tabtes for mig; men det varede ikke længe, thi jeg mærkede snart jeg havde hørt saadant før; vel ringere men dog lignende. Det Hele er en overordentlig stærk og klar Stemme, foreenet med en stor mekanisk Færdighed, den største vel Noget har hørt i Køb, Triller og Cadancer — men Sjelen mangler. Udtryk og Følelse søges forgjeves, og jeg troer ikke hun kan bringe Taaernerne i Djet paa nogen Dødelig som veed hvad Følelse betyder. Den fordømte kolde Musik hun havde valgt, som var

meer en Solfegge=Skole end ordentlig Harmonie og Melodie, forbedrede heller ikke Sagen, men ogsaa i den smukke God save the King savnede jeg Udtrykket, skjøndt jeg var fraspæert over at høre hendes Stemme overdøve det hele syngende Parterre, som af Begeistring paa den smukkeste og anstændigste Maade istemmede Choret, hvilket Klang overordentlig smukt og var det Bedste af det Hele. En Mærkværdighed er hun virkelig, og jeg vilde ikke undvære at have hørt hende for meget godt, som man siger.

Weises Meening har jeg seener hørt, han var heller ikke saa meget entusiastisk, han talte endog om ikke ganske rene Toner etc., men han hader den nyere italienske Skole og dens Forgudere indtil Partisthed. — I Aftes var han hos Bruns tilligemed Dagens Dronning og det hele diplomatiske Corps. Efter at alle Herrerne havde sagt hende smukke Ting, hvorefter de gik op og ned af Gulvet og saae paa hinanden, og efter at tarvelige Gulepresenter vare uddeelte, hvorved en slet syet ulden Skammel faldt i Sangerindens Lod, gik den mugne Mand bort uden at høre hende syng. Han er virkelig usorbederlig. — For Nationens Vres Skyld haaber jeg at en bedre Present er siden falden i hendes Lod; men vist er det at hele Familien har i længere Tid parlamentert med Conferentsraaden om en anstændig Gave paa 500 Rdlr., men at han hidtil har været ubevægelig.

Hvad De fortæller mig om Hauchs Arbejder har ret moret mig, jeg længes efter dem og har længtes efter dem i lang Tid. Jeg trænger ret til noget gediegent, thi jeg har i denne Vinter bestandig læst i Goethe, efter hvem intet ret vil smage. Ingemanns Baldemar har jeg ikke kunnet erholde nogetsteds. For at De ikke skal ende dette Aar med nogen Slags hadske Følelser mod en af Deres ældste Veninder, vil jeg ikke tale om det lidet jeg har mod Børingerne. Mundtlig turde jeg sige det, men alt skriftligt seer ud som Recension, hvortil jeg vist nok er for ringe; naar vi engang sees, gid snart, thi jeg kan sige med Sandhed at jeg ret ofte længes

efter og savner Dem af mit ganske Hjerte, kan De i den Henseende omvende mig.

Og nu lev vel, kjære Hjort! Modtag fra mig de kjerligste Byskjønninger for Dem, Deres Olivia og Deres saavel kongelige¹⁾ som ukongelige Børn, til det nye Aar. Min Moder, Schonheyders og Lanterne²⁾ hilse Dem paa det venligste. Inden jeg slutter, maae jeg bede Dem om Forladelse for det lange lange Brev fra den som med Glæde under-
skriver sig

Deres Veninde **Stine Bunzen**³⁾.

Kjøbenhavn d. 28. Jan. 1812.

Jeg takker Dem ret meget, ærede Hr. Professor, for Deres Uleilighed i Henseende til min aandelige Bespiisning. De givne Bink skal blive benyttede, saasnart en af mine Venner vil laane mig sit Navn til et af Bibliothekerne. Der-næst takker jeg endnu mere for Deres lille Besøg hos mig, og allermeest, af mit ganske Hjerte, fordi De medbragte den gode gamle Beyer⁴⁾ med alle de behagelige Erindringer fra hiin Tid.

Til Gjengjæld har jeg fremmet Fortepianosagen saa meget, som det stod i min Magt. Ved en lille Concert for to Fortepianoer, som fandt Sted i en Soirée hos Kammerdirecteuren⁵⁾, besøgede Olsen⁶⁾ et af de til Dem omtalte Instrumenter der-

1) en Spøg om min Søn Frederik. Han fødtes og døbtes d. 21. Maj 1827, Sorø Akademis Indvielsesdag, og Kong Frederik VI. stod ved Franz Bülow Fadder til ham.

2) Min Moders tvende ugifte Søstre.

3) Fruen Anna Christine Bunzen var en Datter af Overkrigs-Kom. Jakob B— (se S. 442) og Joh. Cath. Sandgaard. Hun fødtes 5. Juni 1778.

4) Dette var, som bemærket S. 225, Lotte Dehlenschlägers Kjøle navn til mig, hvilket så i Spøg engang imellem gjentoges i Omgangskredsen.

5) Geh. Råd Schonheyder, Søn af Biskop Sch—, der var Broder til Kammeradvokaten, forestod en Tid lang Rentekammeret.

6) Fortfatteren af Løse & Søns Musikaliehandel.

hen. Vi Fuffere prøvede det der og fandt det smukt, vel ikke som det engelske, men dog af en klangfuld Tone, som jo vil vinde ved videre Behandling. Touchen var lidt tung. I alle Tilfælde faaer De ikke det Instrument, som allerede har en Eger, men Olsen har givet mig sit Ord, at intet skal blive fendt Dem uden Wenskes Approbation. — Jeg havde ventet meget af en Sammenkomst med Wense ved en Dyrerug, hvortil vi Begge vare indbudne. Jeg vidste, den var god, og jeg haabede at forebringe Sagen for ham, medens den elegiske Stemning varede som hine Egenstaber vilde fremkalde, men det Hele glippede paa en tidligere tilfagt Fete. —

Vi have, siden De forlod Byen, levet i en Slags Be-leiringsstilstand. Politie og Patrouiller, Engter tændt i Maa-nessku, trefarvede Studenterhuer, Marsellaiser og andre Sager, som i Grunden ikke betyde det Ringeste, have afvevlet. Maa-skee er den Misfornojelse med Hans Majestæt af meere Be-tydning. Paa samme Tid som man modtog Lehmann med blottede Hoveder, medens Damerne bestroede hans Fængsel med Blomster, modtoges Kongen, da han med blottet Hoved traadte ind i Figaro, af Folk som uden at andse Ham rolig lode deres Hatte sidde. Egentlig var det jo usømmeligt og fælt.

Fra Sophie og Lucie¹⁾ kan jeg hilse Dem, de besøgte mig i Tirsdags. Dersom De, som disse Damer love, igjen i Paasten kommer til Byen, haaber jeg at see Dem. I alle Tilfælde vil De vist finde det ganske i sin Orden, at man maae besøge den Dame som af Hjertet underskriver sig

Deres hengivne

St. Bunken.

De maae skrive paa mine nedrige Dines og endnu nedri-gere Staalpenes Regning, at jeg i Dag skriver saa fælt og ulæseligt.

¹⁾ Se foregående Side.

den 10. Sept. 1845.

Høitærede Hr. Professor!

Kun fordi et Udebeholdende i flere Dage har hindret mig, er det, at jeg først nu sender Dem min bedste Taksigelse for de mig tilsendte Bøger (Justificationen har en kunnet skjule, at de begge ere sendte fra samme velvillige Haand) og for Deres venlige ledende Brev. Det er smukt af Dem at lade et saa klart Lys gaae op for den, som tildeels lever i Mørke. Mindre smukt finder jeg imidlertid, naar De paa samme Tid rækker mig ved at sige at jeg, ligesom De min lærde Herre! flaaer mig fra Romantiken til Politiken. Troer De, at jeg med det lille mig af Naturen medgivne Lys tør vove mig ind i saadanne Regioner, som kun kan gjennevandre ved videnskabelig Hjælp? Jeg søger ikke Erobring i Ideernes Rige. Lykkelig om en eller anden Idee vil komme mig inøde uden Bisit, for at jeg efter min Vis kan skue den Ansigt til Ansigt, og derpaa, hvis den er god for mig at leve med, at optage den hos mig. Alt Uklart og mig Uforstaaeligt forstyrer min Sjæls Røgeagt, som er mig saa dyrebar. — En anden Sag er det med den Smule Politik, jeg søger. Jeg maae orientere mig lidet paa det Gebeet, hvorpaa jeg lever. De Følelser og Sorger, som jeg deler med ethvert Individ i vor lille noble Nation, ere mig for stærke, jeg maae søge en Slags Afleder ved at see mig lidt nøjere om. Den Hjælp, De herved bringer mig, vil gjøre mig god Tjeneste. Naar De engang fra Deres forø'iste Paradiis, som Lanterne med saa megen Begeistring omtale, daler ned i vores røgede, taagede og ofte uhyggelige Kjøbenhavn, vil De, hvis Tilfældet fører Dem i Nærheden af Kongens Have, finde en Gade og en Dame som ikke fortjene de smukke Tillægsord, De — min adle Herre! — skænkede dem. I det mindste vil De der ikke finde nogen reine de Fruuquens, men kun en ganffe ydmyg Person, som bestandig vil kalde sig den af hende saa høitærede Professor Hjorts taknemmelige **Stine Bunkén.**¹⁾

¹⁾ Denne så andrige Dame holdt jeg for den genialeste danske Kvinde, jeg har haft den Ære at være kjendt med. Hun levede mange År

Det er virkelig nødvendigt at sende et P. S. med Undskyldning for mit slet skrevne Brev. Alt kommer af at jeg bestandig har Feber.

Kbh. d. 3die Februar 1829.

Derfom det ikke var af skyldig Respect for Dine „gamle Papirer“, kjære Hjort! vilde jeg have ondt ved at beholde de tre Solvstykke med uftadt Samvittighed; min Hukommelse figer mig intet videre, end at, om Noget skulde henstaae uliquideret fra hiin Frankfurter-Reise,¹⁾ maatte det være paa min Side, for den Godhed, hvormed Du som Postfører og som Cicerone tog mig under Dine Binger. Vidnesbyrdet for Creditor-Generensitet maa jeg derfor i ethvert Tilfælde sende med Protest tilbage.

Til Sommer haaber jeg endelig engang at faae Veilighed til at besøge mine Sorøiske Venner og besee deres Herligheder, et Academie uden Studenter, som vi her have Studenter uden Academie.

Med venlig Hilsen til Din Kone.

Din hengivne H. N. Clausen.

sammen med sin Moder, efterat denne var bleven Enke; siden bogde hun ene til sin Dødsdag. Hendes dybsindige And fandt i mange Ar Næring ved Studium og Grublen over Livets Opgave, som hendes Hjertes Blod Kjøling ved Sang og Klaverspil, hvilket hun med sjælden Smag og Færdighed udøvede. Med megen Taktfuldhed holdt hun sine urolige Tanker i Subjektivitetens Sfare, og selv Danmarks Fare, Slæder og Nød rev hende ligesålidt ud af denne, som hun tidligere var bleven loffet af Begejstring for Poesi og Konst, til at forsøge sig i objektiv Frembringelse. Den stærke Tanke gav hendes Liv Tilfredsstillelse. Hun fulgtes med Eiden, visse Hovedspørgsmål på Rigsdagen fyldte hende med Iver, hun blev i en høj Alder kjendt og fortrolig med den så redelige Politiker Spandet, og svarmede mod Livets Aften for mer end en stjøj Morgendroms henrykkende Billed. Hun døde i en Alder af over 80 Ar, 28. Okt. 1859, overvældet af Nytidens blandende Forvirring. Hendes Fader var den yngste af de tre Brødre Johan, Andreas og Jakob Bunken, fra Mellemflesvig, af hvilke den ældste, † som Dispacheur i Kbh. 1807, var Thomasine Ohl-Lembourgs Fader med A. B. Sandgaard.

¹⁾ Rejsende i et Kors i Året 1820, jeg fra Paris til München og Clausen fra Italien til Danmark, krydsede vi hinanden ved Tabel d'Hote i Heidelberg. Jeg gjorde en Afstikker med ham til Frankfurt, hvor han udlagde 3 Specier for mig.

5te Januar 1832.

Hermed følger, kjære Hjort! Kunstforeningens Hefte, som netop har blet paa en Sule-veilighed for at komme i Dine Haender. Med Contingentet skal jeg for Fremtiden indrette det, som Du onsker det. — Istedetfor at svare paa Dine anzüglische¹⁾ Yttringer om Anm. af Abrahamson (eller at gjengjælde dem med Hypotheker om „Meningens“ Forf.) vil jeg melde Dig, at Oberstl. har for et Par Uger siden indgivet en Ansøgning til Kongen igjennem Cancelliet, hvori han, paa Grund af det uhørte Attentat paa hans Virksomhed og hans Person, anholder om sin Entledigelse fra Underviisnings-Commissionen. Denne er ham nu tilstaaet — naturligviis med allerhøieste Taksigelse for hans Iver, Bedholdenhed og Uegennyttighed —, Normalstolen i Casernen er ophævet, og skal organiseres i Waisenhuset, og Biskoppen er indtraadt i den røde Biskops Sted i Comm. for indb. Underv. Dette er dog et smukt og opmuntrende Exempel, og det var Synd at fortryde paa den Bitterhed imod M—t, som Hofcirklerne²⁾ dele med Ingemann. — les extrêmes se touchent. Et glædeligt Nytaar for Dig og Kone og Børn fra

Din hengivne

H. N. Clausen.

den 6te Juni 1835.

Jeg skulde mene, kjære Ven! at Provst Smith i Stege var den rette Mand at henvende Dig til i det omskrevne Anliggende. Foruden de almindelige Requisiter har han Evne til smuk og varm Fremstilling, som kommer en levende og dannet æsthetisk Følelse til Hjælp. Jeg mindes ogsaa et valfert Skrift af ham for nogle Aar siden, som netop handlede om Kirkeaarets og Fests-Deconomiens Betydning.³⁾

¹⁾ Sml. også Mynsters Brev af 20. Decbr. 1831.

²⁾ I Anledning af dets fortrinlige Angreb på Abrahamsons „Rapport“= Uvæsen om indbyrdes Undervisning. — Om „Mening“ se Krit. B. Literærhist. Afd. 2. Bind.

³⁾ Jeg attræde en Medarbejder ved Stykket „Den kristelige Kirke“ i min Børneven, og fik tilsidst den meget findrige L. F. Luplau i Dalby i Sjælland. † 1838.

Dit Arbejde vil kunne blive af stor Vigtighed; men at bevare en vis Eenhed ved en saa stor Mangfoldighed vil ikke blive nogen let Opgave. —

Folket troe de kjære Soranere, at de skulde være saa uskyldige Smaa i Politikens Enemærker!

Mange Hilsener til Kone og Børn og alle gode Venner fra
Din H. N. Clausen.

d. 8de December 1835.

Det gjør mig hjertelig ondt, kjære Ven! at jeg ved min Henviisning til Stege skulde føre Dig paa glat Is. Jeg vil haabe, at Du atter har faaet Fodfæste andensteds. Dit Brev er befordret til Cand. M.,¹⁾ da jeg ikke tør rose mig af at regne ham blandt mine Clienter. Som en Augusti i Miniatur vilde jeg anbefale Dig Rheinwalds Handb. d. Archæologie. Saae vi ikke Dig engang herind i Sulen? Du hører til de sparsomme Gjæster, og alligevel vilde der være Udskilligt at hente for Dig i gamle Kjøbenhavn.

Mange Hilsener til Din kjære Kone og til alle gode Venner fra
Din hengivne H. N. Clausen.

Kjøbenhavn, d. 17. Junii 1829.

Da jeg ei erindrer om de holder Dagen i Sorøe, saa har jeg troet at det vilde være Dem kjærkomment, at faae medfølgende Anmeldelse af Dehlenschlägers første Udflugt til Sverrig. Kiærligheden blandt de Studerende i Lund var og er saa stor for ham, saa at Beskrivelsen staaer langt tilbage for hvad den var i Virkeligheden. Han tager nu ifølge Indbydelsen, i Begyndelsen af næste Uge, ledsaget af sine 2 Døttre over til Lund, for at bivaane de aarlige Høitideligheder ved Universitetet. Om trent om 14 Dage har Dehlenschläger i Sinde at reise ned til Sorøe, for at blive der i nogle Dage og læse sit Levnet for Dem og Prof. Hauch; men jeg maae bede Dem ei at tale no-

¹⁾ Provst Smiths Svar, se ndfr. Om samme Gjenstand skrev jeg til Cand. theol. Müller, den bekjendte alvorlige Historiker og Teolog. † 1851.

get om at han kommer, da der jo let kunde komme een eller anden Forhindring, f. Ex. hans aarlige Sommerforkjølelse, og han da blive forhindret i at reise. Hos Hoppes¹⁾ er der vel bestandigt Bærelser at faae, saa at, naar jeg skrev til ham nogle Dage i Forveien, de da kunde være istand til Dehl. kom. — For Deres og Deres Frues Godhed imod mig, medens jeg sidst var i Sorøe, takker jeg Dem mange Gange, og ønsker blot at jeg engang kan komme til at vise min Erkiendtlighed for Dem.

Deres arbødigste Johan Dahl.²⁾

E. St. Adskillige Justitsraader og nogle Andre raillere allerede over, at en Professor kunde vises saa stor Ære, da de formodentlig neppe vare blevne bemærkede derovre i Lund.

Kjøbenhavn, d. 30te Junii 1829.

Paa Løvedag agter Professor Dehlenshläger med sin ældste Datter Charlotte at gaae til Sorøe, hvor han vil forblive nogle Dage, for at læse sit Levnet for Dem, Prof. Hauch og Prof. Fogtmann. Han tager her fra Byen Kl. 4 om Morgenen med en Bonde, som Somfrue Holm³⁾ har lovet mig at skaffe. Da det formodentlig vil interessere Dem, saa har jeg ei villet undlade at meddele Dem det. I Søndags blev en stor Deel Skaaninger, omtrent 300, hvoriblandt var Tegné, Prof. Ugardh, o. fl. bevartede af en Deel Danske paa Bellevue. I en Skaal, Professor Ugardh udbragte for Danskerne, sagde han, „at i Dag var den sidste Steen lagt til Broen som fører over Drefund.“ Dog,

¹⁾ den daværende Gæstgiver i Sorø. Da der i et Selskab i Sorø ikke lange iforveien var påseret den Historie, at, da Adj. Raalund i en Leg, hvor man skulde angive en unævnt Person's Karaktertræk med to Bogstaver til Begyndelse, der vare de samme som hans borgerlige Navn begyndte med, opgav: „Gnavent = Humeur“, hele Selskabet med 1 Stemme udbrød: Gæstgiver Hoppel så begriber man nok, at Dehlenshlägers Benner i Sorø indrettede et andet Logis for ham.

²⁾ Den nu meget bekendte Forlægger og Boghandler i Christiania, dengang Fuldmægtig hos Gyldenstål.

³⁾ En Søster til Boghandleren i Sorø, og i hans Sygdom Medbestyrerinde af Forretningen.

denne liden Fæst vil formodentlig Prof. Dehlenschläger¹⁾ selv fortælle Dem en Deel om.

Deres ærbødigst hengivne Johan Dahl.

Christiania 5. Maii 1833.

Deres ærede Brev af 22de April har jeg havt den Fornøielse at modtage, hvorved der er paalagt mig at opgive nogle Blade²⁾, som kan characterisere Tænkemaaden etc. her i Landet. Det er temmelig vanskeligt, da denne er saa blandet, at flere Blade maa hjælpe til at optage de forskjellige umodne og umotiverede Opfater, som her i riig Mængde blive producerede; det Blad, som imidlertid er det meest læste, er Christiania Morgenblad, det er et Kiøbenhavnsposts Postkammer og optager Alt, som er skrevet i en nogenlunde sømmelig Tone; det er tillige det eneste som under Storthingstiden leverer Debatterne i nogenlunde Orden. Ved Siden af dette er det nødvendigt, at De holder det i forrige Aar begyndte Blad „Bidar“. Dette udgives af det norske Studenterforbund ved af dette valgte Redactører; for Diebliffet ere disse Cand. jur. Schweigaard, Stud. theol. Welhaven, Stud. jur. Munch³⁾, Lector jur. Hielm og Lector jur. Moxfeldt. Forhen har Lector jur. Stang⁴⁾ været med, men da Bladet blev befyldt for at

¹⁾ Sml. Dhl.'s Erindringer (4, 82.), hvor denne Begivenhed dog kun nævnes; derimod beskrives den i Kbhavns Post Nr. 102, S. 416. Dehlenschläger kom uheldigvis først sent tilstede, da han ikke havde kunnet undlade sin Opvartning på Sorgenfri til (doværende) Prinds Christians Gemalinde Car. Amalies Fødselsdag, hvor han så blev til Taffels, der jo varede meget længe; men en smuk „Silfen til de svenske Venner“ havde han itide digtet, og den blev afslungen ved Fæsten. Saml. I. Høg. Lind. S. 347.

²⁾ Til Udvalg for Læsefalsen ved Sorø Akademi.

³⁾ Allesammen de i Kiøbenhavn så vel bekendte norske Notabiliteter.

⁴⁾ Det er ham der, i en modnere Alder som Statsmand, fik Navnet „Kong Stang“. Det var den næstsidste Gang, han var i Regjeringsen; nu er han atter (med sin Søn til Hjælper) Statens første Styre. Hvilken Anseelse han stod i endnu tredive Aar efter, det fik jeg et morsomt Exempel på, da jeg i 1861 besøgte Norge. Handelsfæsviis blev jeg, kort efter Ankomsten, forestillet for ham i den Gade,

være for danskt fundet (!!), saa traadte han ud, og fik Mogensfeldt, som er en fornuftig Patriot, ind i sit Sted. I Udgiverne vil De see de dygtigste af de norske Studerende; den først Nævnte, Schweigaard, er den brillanteste Student ved Universitetet og i alle Henseender en udmærket fielden kundskabsrig Mand.

I Vidar er der mere videnskabelig Tone end i noget andet Blad; jeg haaber næsten, at Gylbendalske Boghandling endnu har et Exemplar tilbage, som jeg har nedsendt, dette skal blive Dem tilsendt til Giennemsyn. Morgenbladet vil omtrent koste aarlig 12 til 13 Rd. Dansk. Vidar 4 Rd. 3 Mk. à 5 Rd. Af Welhaven vil om nogen Tid udkomme et lidet Skrift imod Henrik Bergeland, et forulykket Genie, som under en paataget Republicanisme troer at være en stor Digter. Foruden ham selv troer ogsaa hans Fader, den altfor bekendte Provst, det ogsaa. For omtrent et Aar siden skrev Welhaven sit første Skrift imod Sønnen¹⁾. Dette blev besvaret af Provsten selv i et temmeligt udførligt Skrift, som hedder Retfærdig Bedømmelse af H. Bergeland som Digter og Menneſke. Imod dette og imod den hele Norskheds-Tone er det nu, at Welhaven rustet sig igjen; om kort Tid vil hans Bog udkomme. Naar den bliver færdig, skal jeg tilsende Dem dem alle tre. Da der især i Provstens Skrift er mange Udfald paa Danmark, saa vil det formodentlig i en endnu høiere Grad interessere end ellers. Profesfor Heiberg og David have begge erholdt Exemplarer af det hidindtil udkomne, men de har ikke endnu anmeldt dem i Maanedsskriftet. Hvis De nu ved Giennemlæsningen finder dem interessante, vil De da ikke gjøre det? Det vilde tillige være en Opmuntring for Welhaven at en

---

hvor Athenæum lå. Vi sadt i Samtale, og han gik en eller to Gange op og ned ad Gaden med mig, inden vi skilttes ad. Men nu hørte jeg strax efter i flere Dage Folk fortælle eller spørge om denne hans Spadseregang forbi Athenæum, hvad han vel der havde talet om, o. s. v., o. s. v.

¹⁾ Welhavens samlede Skrifter 1867. S. 15 til 152.

dygtig Mand i Udlandet tog Partie med ham, skøndt han er nok Karl for at rede for sig selv.

Siden October f. A. har jeg været Boghandler her i Byen, og efter Begyndelsen at domme vil det gaae mig godt, jeg har en god Mængde Bestillinger og disse ere af de saakaldte faste, da det er Byens offentlige Indretninger og Universitetets Lærere, som de fleste ere fra. Kunde De ei have Lust at besøge Norge? Det er en kort Rejse, som De kan gjøre paa to til tre Uger, i hvilken Tid De kan faae enkelte af de frappanteste Prospecter i Tellemarken at see, samt Krogkleven, Kongsberg Sølvværk, etc. Den norske Natur er dertil høist forstiekelig fra den sydligere, idetmindste den Tydske, som jeg har sect. Kunsten vil De ikke faae meget at see af, men Naturen er her kunstig nok. Prof. Dehlsenschläger har lovet at komme herop i Sommer, det vil blive en anden Rund'ist Rejse for ham, skøndt han vel neppe bliver kronet her.

Med Hensyn til Forsendelsesmaaden af Bladene, saa skal de ugentlig saa længe Sommeren varer blive nedsendte med Dampflibet, naar derimod Vinteren begynder eller Dampskibsfarten ophører, med de jævnlige herfra gaaende Skibe. Gyldeudvalf Boghandling bliver Expediteuren i Kiøbenhavn.

Deres Frue bedes mange Gange hilset fra Deres ærbedigste og hengivne

Johan Dahl.

Kbhvn. d. 6. Juli 1841.

Den paa mig trukne Bregel har jeg accepteret og med Indlagte salderet. Det er rigtignok kun med Papiir, hvis Cours De selv maae bestemme, men jeg haaber, at det ei vil bliw sat i Klasse med Assignater¹⁾.

Undskyld iøvrigt disse Bemærkninger Form, men da jeg

¹⁾ Jeg havde nemlig udbedet mig hans kritiske Bemærkninger til min Danmarks Beskrivelse, især den statistiske Del, i den D. Børnevæns 2den Udgave.

havde opsat Gjennemlæsningen af Deres Skrift for længe, tillod Tiden mig ikke Andet, end at nedskrive de kritiske Bemærkninger saaledes som de ved Gjennemlæsningen have paa-
trængt sig mig.

Skulde der være et eller andet specielt Punct, om hvilket De endnu maatte ønske yderligere at høre min Mening, saa opgiv mig det. Jeg skal — idetmindste ved at svare hurtigt — vise Dem, hvor gjerne jeg er Dem til Tjeneste.

Venligst
C. N. David.

Hørlustholm d. 1. August 1832.

Min kjære Hiort!

Du har stedse viist mig et trofast Venkab, og indtil den sidste Tid givet mig mange Prøver paa Din Hengivenhed. Jeg har saaledes ofte følt mig opfordret til at skrive til Dig og i det Mindste med et Par Ord udtrykke Dig min Erkjendtlighed; men stedse er der kommet Noget i Veien. Imidlertid følte jeg meget vel, at mine mange Forretninger ikke kunde undskyldte mig tilstrækkeligt, og denne Følelse avlede Samvittighedsnag. Da Du nu for kort Tid siden igjen viste Dig saa venstabelig og saa betænkfuld, at gjøre Dig den Uleilighed at sende mig en Stafet, for at forkynde Ankomsten af Ørsted, Kantsler Spies o. Fl., saa besluttede jeg at skrive Dig til eller ogsaa erklære mig selv for en Kjeltring. Dog — jeg fik Feber, Examensforretningerne var det mig næsten umueligt at overkomme, og, da man aldrig mangler en indvortes Talsmand, fik jeg Dilation ved den Erklæring, jeg havde truet mig selv med. I Gaar Aftes vare Examensforretningerne endte, og nu skriver jeg Dig til med Krarup, som har besøgt mig, for at bede Dig at tilgive en Uegenhed, som jeg med Sandhed kan sige er blot tilskyndende, og for at bede Dig at modtage min hjerteligste Tak for alle gamle og nye Prøver paa Din saa uegennyttige og høimodige Trofasthed. Vær

overbevist om, at jeg ønsker Dig alt takkeligt Godt, og at jeg holder uendeligt meget af Dig.

Gustav Dichman¹⁾.

P. S. Det vilde være en Skam, om Du, foruden den Uleilighed at besørge en Stafet til Fordeel for mig, ogsaa skulde have Omkostninger. Tillad derfor, at Krarup, som jeg oftere seer, betaler hvad det har kostet. Jeg glemte desværre at spørge Stafetten derom, og antog i Distraction uden videre, at Rectorerne havde den Ret at sende Stafetter.

P. S. Nr. 2. Hils Krarup, min herlige Krarup, og tak ham paa mine Vegne for sit Besøg. Denne Bøn er ikke urimelig, da Du, naar Du har læst disse Linier, vil have hørt fra mig, senere end han.

D.

Erlangen d. 11. Nov. 1825.

Ew. Wohlgeboren

erlauben mir wohl eine kleine Anfrage.

Herr Professor Geyer aus Upsala, der mit Frau von Silfverstolpe und Herrn Lindblad uns hier besuchte, sagte mir, daß bei Ihnen verschiedene für uns bestimmte schwedische Bücher lägen²⁾, nemlich Geyers schwedische Geschichte Bd. I., Atterbom's Lyfsalighetens—D, Tegnér's Frithiofs saga und einige andere.

Mir liegt besonders daran Geyers Geschichte zu erhalten und ich bin deshalb so frei Sie, Herr Professor, gehorsamst zu bitten, diese Bücher entweder durch Gelegenheit anher zu senden, oder die Gefälligkeit zu haben, mir irgend einen Aufschluß über die durch Geyer erhaltenen Nachrichten darüber zu geben.

Ich grüße Sie herzlichst und bin mit vollkommener Hochachtung

Euer Wohlgeboren

gehorsamster

D. Engelhardt,

Professor der Theologie.

¹⁾ Adj., Overlærer, Rector på Herlufsholm i 1822, 32, 33; † 1853. Sml. Krit. Vdr. Litst. Afb., B. 2 Indl. XL og XLVIII—IX.

²⁾ De lå naturligvis ikke hos mig; men tilbøds sendtes de siden igjennem mig.

Erlangen d. 18. Dec. 1825.

Verzeihen Sie es der Menge von Geschäften, verehrter Freund, welche mich als dermaligen Prorector belasten, daß ich Ihren lieben Brief nicht früher beantwortet habe. Ich danke zuerst herzlich für die Güte, mit der Sie der Anzeige Ihres Buches erwähnten. Die Anzeige war meine Schuldigkeit; denn das Buch enthielt so treffliche und gründlich belegte Ansichten, daß der Kirchenhistoriker davon Notiz nehmen und der deutschen Lesewelt geben mußte. Daß meine beiläufige Bemerkung, den Dionysius betreffend (sie entfuhr mir, weil ich mich so viel mit diesem Schriftsteller beschäftigt habe), das einzige war, was Vater*) aus der ganzen Recension aushob, ist mir sehr verdrießlich gewesen, und ich theile natürlich ganz Ihre Ansicht darüber, eben so wie über Schmid's Buch¹⁾, wenn es nicht als eine Sammlung oder Zusammenstellung, sondern als ein eignes historisches Werk betrachtet werden will. Was den Hauptpunct Ihres Briefes betrifft, so ist Schelling Gott sey Dank sehr wohl, und in ununterbrochener Arbeit beschäftigt. Zu welcher Zeit das Resultat dieser Arbeiten dem Publicum mitgetheilt werden wird, ist jedermann unbekannt; er beobachtet darüber ein beharrliches Stillschweigen. Frau von Schelling genießt gleichfalls der besten Gesundheit. Die zwei Knaben sind in Württemberg zur Erziehung. Zwei Mädchen, herrliche Kinder, und der jüngste Knabe sind hier. Schelling ist ein sehr glücklicher Vater; denn er ist auch mit seinen Söhnen in Württemberg sehr zufrieden. — Wir fürchten etwas, daß der neue König, der viel auf Schelling hält, uns ihn vielleicht entführe. Doch ist darüber noch gar nichts Bestimmtes bekannt. — Die Freunde, an die Sie mir Grüße aufgetragen, grüßen herzlich wieder, Schelling voran, dann Schubert, von dem ein Buch über allgemeine Naturgeschichte demnächst die Presse verlassen wird und der sich zu einer naturhistorischen Reise nach

*) sml. S. 132.

1) H. Schmid. Der Mysticismus des Mittelalters in seiner Entstehungsperiode dargestellt. 1824.

Rizza rikstet, Pfaff, der alte heitre innige Freund, und Graf Platen, der sich seit Sie ihn nicht gesehen under den Dramatikern Deutschlands einen großen Namen gemacht hat.

Ich selbst gedenke, wenn die Regierung es erlaubt, nächstes Jahr eine Reise nach Schweden und England zu machen. Die lieben schwedischen Freunde, die ich gesehen, haben mir große Lust nach ihrem Vaterlande eingeflößt. — Vielleicht habe ich dann Gelegenheit, auch Sie wiederzusehen.

Leben Sie wohl und haben Sie für Ihren freundschaftlichen Brief nochmals den herzlichsten Dank. Sie werden ein frankirtes Billet von mir erhalten haben, dessen Inhalt erledigt ist. Atterbom hat seine Lyksal.—O selbst, u. Palmblad hat Geyer, Minnes=Ord öfwer Kernell, &c. gesandt.

Nochmals Adio.

Zhr. D. Engelhardt.

Upsala d. 10. Juli 1841.

Bäste Herr Professor!

Jag har mycket att hos Hr. Professorn afbedja. Tvenne bref, åtföljda af vänskapliga framsändningar har jag länge, allt för länge lemnet obesvarade. Det synes som jag hvarken vetat att värdera dessa vänskapsprof, ej heller bevarat något minne af de glada dagarna i Sorøe, för 16 år tillbaka, i Herr Professorns hus. Likväl är detta minne ännu friskt som vore det från gårdagen, och innevarande sommars vackra, löfrika vegetation återkallar i min hogkomst Sorøes härliga Bokar. — Hvad de sända skrifterna angår, så har jag om dem att citera ett bättre vittnesbörd än mitt eget, min hustrus och mina barns, som af dem hämtat både nöje och uppbyggelse¹⁾. Kommer nu min tacksägelse för allt detta sent, så är den derføre ej mindre uppriktig, och till ursäkt för mitt drojsmål kan jag anföra att jag först nyligen blifvit ledig från bråket af en snart halfannanårs

¹⁾ nemlig min Børneven og min Psalmesamling.

lång Riksdag, som lika länge skiljt mig från alla mina vanliga, och mest älskade sysselsättningar. — Jag vore skuldig att svare äfven på Hr. Professorns politiska reflexioner, men jag återvänder ogärna till dagens politik och dess fenomen. Ehurn jag ej derføre känner det förakt, som många af våra lärda affektera. Har man sett in i detta väsende, har man varit nödsakad att deltage deri, så lärer man ej kunna för sig dölja, att någon ting passerar ock tilldrager sig, som är värdt uppmärksamhet och begrundande. All tanke framkallar tanke, och hvad vi ha för ögonen är likväl intet annat än ett tankens arbete i massorna. Med allt skum och dån och väder föregår här likväl någon ting på djupet, som både Filosofen och Regenten gjorde väl i att beakta. — I allmänhet skulle man häraf kunna draga den slutföljd, att om det allmänna sålunda ostridigt vinner allt mer betydelse äfven för folket, det också de facto allt mera deltager deri, hvarføre samhällsformerna ha att rätta sig derefter. — Men jag inskränker mig till tvänne anmärkningar, den ena med afseende på Hr. Professorns sedanaste litterära verksamhet, den andra i anledning af Hr. Professorns yttrande i sista brefvet. Först — att ju mer vår tid står i andeligt födsloarbete, ju viktigare är det att ej blott fuskare i förlossningskonsten dermed befatta sig, hvarføre Folkskrifter mer än förr fordra sin man, så att det är ett glädjande tidens tecken, att personer af verklig bildning dermed befatta sig. För det andra, att tankan är af ålder så odalfri i Norden, att ett Schutz- und Trutz-Bund¹⁾ mellan de Skandinaviska Rikena till försvar mot Barbari och förtryck är, hoppas jag, redan ingånget. Jag slutar med en tillönskan af allt godt, och en hälsning till mina Danska vänner, ibland hvilka jag väl äfven får räkna Hr. Professorns älskvärda fru. Jag har i dessa dagar firat års-

1) Se Krit. Bdr. Politiff Afd. S. 106. Af P. Hjort.

dagan af ett 25 årigt lyckligt äktenskap, som skänkt mig tre söner (den äldste redan 24 år gammal) och en dotter, alla, Gud ske lof, friska och lofvande. Från vännen Atterbom kan jag hälsa. Han lefver under sommarn på landet och mår då som bäst. Sjelf står jag just på väg till min födelsebygd Wermland, der jag och min hustru ämna förfriska oss med anblicken af vårt hemlands skogar, sjöar, elfver och berg och uppsöka gamla vänner. Lef väl!

Vänskapligen E. G. Geijer.

Kjöbenhavn d. 25. Mai 1840.

De har aabent udtalt Dem i Deres Skrivelse, og De vil finde det naturligt, at jeg ligesaa aabent svarer Dem¹⁾. Jeg vil da ikke fordølge Dem, at det har undret mig efter de Samtaler, jeg havde med Dem herinde i Byen, hvori De kun klagede over for megen Theoretiseren, nu at see Dem udtale en almindelig Misbilligelse over hele Bladet, og jeg kan ikke tilbageholde den Ytring, at en øiebliffelig Forstemning over en enkelt Artikel sikkert har faaet en for stor Indflydelse paa Deres Dom. Idet jeg paa Redactionens Begne takker Dem for de i Deres Skrivelse indeholdte venstfabelige Raad, der stedse ville være os særdeles kiære at modtage, om vi end ikke, naar de ere udtalte som en almindelig Fordømmelsesdom over vor hele Færd, see os istand til at indrykke dem, tillader jeg mig at gjøre Dem opmærksom paa, at det af Dem anførte Exempel indeholder tvende Misforstaaelser: vi have aldrig klaget over, at Christensen blev sat under Tiltale for en formeentlig Overtrædelse af Presseanordningen, og Splid i Familierne have vi kun fremstillet som en af de sørgelige men nødvendige Consequentser af det Princip, der udtalte sig i det enkelte

¹⁾ Dette er det fuldstændige Brev, hvoraf et Stykke er astrykt i Krit. Bidr. Polit. Afd. 1852. S. 200. Hvad jeg i Svaret derpå to Dage efter udtalte siden (sam. St. 201) er endnu efter 27 År stedse min uforandrede Anskuelse. Ikke at virke i dansk Politik med min da-værende Ven Gjørdvad har stedse været mig et smerteligt Tab.

Factum, hvis der derved var etableret et Princip, som vi benegtede.

Hvis De vil lade Deres Brev indrykke andensteds, staaer dette Dem naturligtvis frit for, dog skal jeg til Deres private Underretning henstille til Dem, om De ikke i alt Fald maatte finde Dem foranlediget til at udsætte det i 8 à 10 Dage, da det nærværende Dieblif, hvor der have fundet Gadeoptøier Sted, der af visse Folk tilskrives Pressen, er saa kritisk, at man endogsaa har begyndt at tale om Censur for alle Skrifter under fire Ark, og jeg ikke behøver at sige Dem, at man i Deres Brev vil finde et meget klækkomment Paaskud, som jeg er overbevist om Ingen nødigere end De vil have givet.

Deres hengivne

Jens Finsteen Gjedwad.

Frankfurt a. M. 27. Sept. 1846.

(Ew. Wohlgebornen *)

sage ich den verbindlichsten Dank für das gütige Anerbieten¹⁾ mir bei den Vorarbeiten zu dem deutschen Wörterbuch Beistand zu leisten. Erlauben Sie mir, sobald ich wieder in meiner Heimath sein werde, Ihnen deshalb meine Wünsche mitzutheilen²⁾.

Mit der Versicherung der aufrichtigsten Hochachtung

Ew. Wohlgeboren

ganz ergebenster

Wilhelm Grimm.

*) man husse, det er Dativ.

¹⁾ Jeg gjorde begge Grimmerne det Tilbud, da vi i September 1845 traf sammen ved den store Germanisforsamling — man kunde gjerne sige: schlv.=holsteinske Rådsforsamling, thi det var den dem Geiste nach — ligesom så mange Andre at gennemgå en eller anden Forfatter for dem til deres store Lexikon. Men jeg hørte aldrig siden et Ord fra disse, af Patriotisme oftere ganske omtågede, ellers så herlige Mand.

²⁾ Til Sammenligning vil jeg hidsette den smukke Taf, som jeg har fået af en anden tydsk Lexikograf, Prof. Firmenich-Michartz fra Köln, Forfatter af den store Samling „Germaniens Völkersimmen“, Berlin 1866. Han skriver i Slutsvort, III, 900: „Meinem hochverehrten Freunde Prof. W. Hjort in Kopenhagen bin ich für seine

Nestor d. 20. Decbr. 1841.

Høiagtede Hr. Professor!

For Deres ligesaa interessante som genialste Skrift takker jeg Dem paa det Inderligste, og De har sandeligen skjænknet mig en sand Fornøielse ved dets Læsning¹⁾.

Jeg skylder Dem nu, Hr. Professor! en lille Oplysning med Hensyn paa mit gjennem Hauch til Dem yttrede Ønske om Deres Videtur i den Striid, jeg har med Hr. Ploug. Hvad jeg navnlig ønskede, var nemlig i Dem at turde see en Art af Dommer mellem begge os Stridende. Ploug havde bedømt D. H. G. paa en Maade, jeg paastod han var ube-
føiet til, fordi jeg erklærede, at D. H. G. ei kunde bedømmes som Statsmand, da de autentiske Midler manglede dertil (dette kunde Ingen bedre vide end jeg). Jeg tvivlede imidlertid ikke om, at jo Ploug vilde prøve derpaa, og, om han kunde, aldeles bryde Staven over D. H. G. Den Dialektik, han til dette Meed vilde betjene sig af, kunde blænde Dinene paa den store Mængde. Mig var det derfor om at gjøre, at en Mand med Authoritet opstod og erklærede paa hvilken Side Sandheden laa, ikke i Faveur af D. H. G., men til Erkjendelse af, at de Midler, hvoraf Ploug kunde øse, og den Maade, hvorpaa han brugte dem, ei kunde lede til Resultater hvoraf en Dom kunde affiges. Dertil troede jeg ikke, der egenlig behøvedes nogen critisk Historiker, kun en Mand med et saa fundt Die og en saa gediegen Authoritet, som De er i Besiddelse af²⁾.

Seer De, høiagtede Hr. Professor! Saaledes var min Anskuelse i en Sag, der ligger mig saa nær om Hjertet, som Søn ved Hjertet af en yderst ædel — miskjendt og mishandlet Fader, der ikke skrev sin Biographie, fordi Taknemlighed holdt

bereitwillige Nachhilfe in zweifelhaften Fällen sehr dankbar, und werde des freundlichen Besuches, womit der wackere und liebenswür-
dige Greis mich in Kbn erfreute, stets eingedenk sein."

¹⁾ „Tvende Taler“, oplyste med histor. og literære Anmærkn. 1840.

²⁾ Denne Titulus, jeg her bearedes med, var dog måste kun grundet i en personlig Ensidighed.

Pennen fra Papiret. Dog mere herom, naar vi engang sees i Sorøe.

Nu har Nathanson og P. Müller talet min Faders Sag, den 1ste paa en Maade directe, den 2den ved at vise jeg havde Ret, naar jeg paastod Rilderne fattedes til hiin Historie. Selv har jeg i „Nok et Par Ord“ viist Hr. Plougs Forvaansning af Sagen i Fædrelandet. Jeg betragter nu Alt forsaavidt paa det Rene, som det indtil videre kan komme.

Min Broder søn beder Dem venligt hilse! De har ønsket, han skulde gennemsee en anatomisk-medicinsk Artikel i deres Læsebog, dertil er han villig; men Bogen har han ikke. Vilde de behage at sende ham den, skal De i foie Tid faae den tilbage. Tillad mig at forsikre Dem om den Høiagtelse og Erkjendtlighed hvormed jeg har den Ære at være

Deres ærbødigste

Høegh-Guldberg.¹⁾

Upsala d. 1. Juni 1822.

Välborne Herr Doctor!

Alltför länge efter min återkomst hem har jag dröjt att tacka Dem för den vänskapsfulla uppmärksamhet, som De visade mig under mitt vistande i Köpenhamn förlidne sommar. Men om jag dröjt att uppfylla denna plikt, har den dock icke varit förgäten. Hur skulle jag också ett ögonblick kunna förgäta den, då jag har Dem till en stor del att tacka för det, att mitt vistande i Köpenhamn är det angenämaste minne från min resa. — Jag öfverenskom för längre tid sedan med Atterbom att vi gemensamt skulle skriva; men under trägnare göromål, i synnerhet för honom, har detta tid efter annan blifvit uppskjutet, tills lågenhet nu yppat sig att med en af våra gemensamma vänner, Juris Dr. och Akad. Adjuncten Collin, få bref öfverförda, ehuru brådskan gör att jag för denna gång måste göra det helt kort.

¹⁾ föd 1777, Föjtn. i det 13de År, 1790, pensj. i d. 73de År, 1850; Oldingen bier nu på Herren. Han var, især som Kavallerist, meget agtet for sin Dygtighed.

Emedan Atterbom sjelf skrifvit, torde han väl hafva lemnat underrättelser om sina närvarande sysselsättningar; men jag fruktar dock att han kanske målat för mycket svart, emedan han någon tid varit mera sjuklig än vanligt, då hans sinne också alltid är mycket dystert. Han har denna vår på befallning hållit de ordinaira föreläsningarne i Historien, i stället för Prof. Geijer och har derigenom blifvit tvungen att afbryta en större poetisk composition, hvilket på det högsta smärtat honom. Det är ett Romantiskt Drama, kalladt „Lycksalighetens Ö“, hvartill den sköna Folksagan af samma namn gifvit anledning. Såsom det blir det vidlöftigaste dramatiska Svenska arbete, så blir det ock utan jämförelse det skönaste, och har framför Hans öfriga, i synnerhet äldre, Skaldestycken, ett utmärkt företräde genom språkets större ledighet och klarhet, som skulle göra det allmänt läst, om ej ämnet vore djupare taget och planen sinnrikare anlagd, än att mängden af läsare hos oss skulle kunna riktigt fatta det hela. Detta är också orsaken hvarföre Atterboms Publicum alltid måste bli inskränkt inom en mindre krets, näml. de mera bildade af Nationen, då deremot andra honom underlägsna genier läsas och beundras öfver hela landet, genom alla stånd ock åldrar.

Den berömdaste bland alla, och som nu just är Nationens Älsklings-Skald, är Tegnér, hvilken nyligen utgifvit en Romans: „Axel“, utmärkt, såsom hans öfriga arbeten, genom en högst färgrik och pragtfull diction, största bildrikhet och flere sköna poetiska idéer, men i det hela, såsom composition ej af något särdeles högt värde. Det oaktadt har den varit läst med en förtjusning, som ej står att beskrifva. Han har nu vunnit en så allmän aktning och tillgifvenhet som skald, att han gärna kan få ge ut ett eller annat dåligare arbete, utan at förlora den. Flere af hans lyriska stycken berättiga honom också dertill, men i synnerhet en i romanser (såsom Oehlschlägers Helge) utförd bearbetning af Frithiofs Saga, hvilket i sin art är det skönaste vi ha på vårt språk, och kanske på hvilket språk som helst uöfver-

träffligt. Jag är ledsen att sista häftet af Tidskriften Iduna, hvori de sista Sångerna af detta epos är infördt, ej ännu utkommit. Jag skulle då bifogat det vid detta bref. Nu måste det till en annan gång uppskjutas. Tegnér's lynne, såsom skald, synes mest beslägtadt med vår samtid, och han är i skaldekonsten en verklig forntida kämpe, utan att sakna den större mildhet, som ofta hos dem låg begrafven under den hårda och kraftiga ytan. Hos oss har nu ett rasen att skriva epopeer kommit öfver alla poeter.

Utom Tegnér's ofvannämnda Frithiof (den enda lyckade) har Stats Rådet Grefve Sköldebrand inom få år fulländat 2 ganska voluminösa, den ena „Odin“, den andra „Gustaf Eriksson“, hvilka oaktadt partiela skönheter, säkert af ganska få blefva genomlästa, och kanske endast komma att pröfva Recensenternas tålmod. Franzén, som skrivit sköna Romanser och Visor, og genom sitt milda lynne och alldelles idylliska förhållande inom en högst älskvärd familj, med hvilken han lefver såsom Kyrkoherde i en provins, just tyckes vara bestämd att författa en Svensk Luise eller Hermann och Dorothea, äflas i stället att på tämligen tunga Hexametrar måla Gustaf II Adolph i Tyskland. Han har tryckt 2ne fragmenter deraf, såsom prof, i Tidskriften Svea, och derigenom endast visat, att han på ett för sig främmande ämne förslöser den herrligaste kraft. En annan skald, Ling, arbetar på en hjeltedigt Asarne, hvaraf en del redan utkommit, men större delen ännu är utgifven. Äfven han är amnad till något bättre, än att misslyckas på denna för vår tids skalder vanskelige uppgift. —

I allmänhet har innevarande år varit utmärkt af flere goda arbetens utgifvande. Deribland dock icke räknad den „berättelse om vettenskapernes tillstånd“, som K. Vetenskaps Akademien, efter den Franskas, sin förebilds, exempel utgifvit. Sedan nu Svenska Akademien genom den bättre bildning, som småningom begynt sprida sig, råkat något i förgätenhet, har Vetenskaps Akademien genom Berzelius blifvit organiserad på nytt efter den Franska, med

alla tilhörande klassafdelningar, distinctioner, m. m., hvarigenom den snart förvandlar sig till en regeringens institution, i stället för at blott vara en association af vetenskapsmän til gemensamt arbetande för ett och samma mål. Vissa af Akademiens Ämbetsmän, deribland först dess Sekreterare Berzelius, ha afgifvit berättelser om vetenskapernas närvarande tillstånd, hvilka icke gifva anledning till några särdeles förhoppningar, grundade på denna nya organisation. I synnerhet är Berzelii egen, som är Chemien, Physiken, Geologien etc., ingalunda svarande mot mannens berömda namn. Särdeles är den bitterhet och det förakt, hvarmed han yttrar sig om all annan vetenskaplig bildning än den, som vinnes ur smältdigeln eller genom den matematiska calculen, karakteristisk för denna praktiska schola, som sedan Napoleons tid blomstrar i Frankrike och sedan spridt sig till alla länder. I denna opposition ligger tillika motsatsen mellan dessa vetenskaps Akademier och de egentliga universiteterna, hvilka de förra i sin inbilskhet anse på sin höjd böra tolereras, just derföre att deras syftning är mer universel. Så ha äfven för närvarande våra Universiteter häftiga fiender i de liberala publicisterna, för hvilka Tidningslitteraturen är den högsta, mest i statslifvet ingripande, och derföre den enda, som staten är skyldig att understödja. Dertill kommer också ytterligare att Upsala Universitet varit den enda punkt, hvarifrån något motstånd med kraft blifvit gjordt mot detta försök att förvandla Statens, Religionens och den humanistiska bildningens viktigaste angelägenheter till föremål för Tidningssquallret. Att detta motstånd, som gjorts mer öppet och ärligt än anfallena, verkat något godt, det torde väl vid nu snart instundande Lagtima Riksdag visa sig. Ehuru vår Repräsentation är grundad på Stånd, hafva dock många förträffliga hufvuden och utmärkta Talare under de förbigångna Riksmöten uppträdt och utvecklats sig, så att man kan hoppas att de vid de nästa förekommande viktiga angelägen-

heter skola blifva behandlade, ej blott med ärlighet och välmening, utan och med en skicklighet som genom öfning blifvit i högre grad utvecklad. Med detta lär väl ikke röra Dem särdeles.¹⁾ Dock må De förlåta att jag blifvit förd till ämnen, som för oss äro af största intresse.

Våra Sommarferier begynnas nu snart, och hvar och en beger sig till sin hembygd, för att i kretsen af sin slägt och den sköna naturen (hvars lif i år tidigare och yppigare utvecklat sig än något år som jag kan minnas) andas ut efter ett trängare arbete och åter öppna sinnet, från det mera abstracta afvändt, till det ljufvaste i verkliga lifvet. Atterbom reser till Øster Götthland, för att innan hösten, då han hit återkommer, ha sin Lycksalighets Ö färdig. Innan kort blir här troligen en ordinär syssla för honom ledig. Det blir dock något, som han har obestridelig rätt, att erhålla, och ingen nåd.

Hosföljande lilla skrift,²⁾ ur Idunas 9de häfte särskildt aftryckt, tar jag mig friheten att till Dem öfversända. Jag har ingenting annat nytt till hands. — Af Prof^t. Oehlenschlägers skrifter äro breffvena, som innehålla hans resa, och Freyas Altar nyligen utkomna på svenska. De äro dock icke särdeles väl öfversatta; annars skulle jag öfversändt ett exemplar. Anmäl för Honom min vördnadsfulla hälsning. — Vidare redogörelse för våra sysselsättningar och planer kan komma en annan gång, om De ej afskräcket af detta första rhapsodiska prof. Det skall bli mig en hjertlig fägnad att få underrättelse, att De fått den plats De önskade sig vid Sorøe, och få höra huru långt Det litterära arbete — öfver konstens historia³⁾ — framryckt, hvaraf De meddelade mig

¹⁾ Ja, det kunde han tro dengång; thi nu ere vi rigtignok komne med!

²⁾ Hertig Fredrik af Normandie. Stockholm. 1822. 72. S.

³⁾ Ligger endnu in nøse i min Skuffe. Brudstykker deraf ere komne i Krit. Vdr. Konst=Ufd og andenstedes. En Ufdeling håber jeg at levere i min store Rejse Beskrivelse, om Gud vil.

en kort öfversigt, under våra gemensamma promenader omkring Danmarks sköna hufvudstad. Jag innesluter mig i Deras erinran, och lefver med högaktning och vänskap Deres

ödmjukaste tjänare

Gust. Wilh. Gumælius.

Paris d. 1. August 1822.

Auf Ihren gütigen Brief vom 1. Mai, mein hochverehrter Freund, würde ich früher geantwortet haben, hätte ich nicht vorher alle Mittel erschöpfen wollen, um mich über das Hierseyn der von Ihnen erwähnten Schrift des Scotus Erigena zu versichern. Seine ungedruckte Abhandlung *De visione Dei*, mit dem Anfang: *Omnes sensus corporei ex conjunctione nascuntur animæ et corporis*, ist weder in dem alten Fonds der Handschriften der Königl. Bibliothek, noch in den neu dazugekommenen Supplementen. Da sie indessen Mabillon in einer Handschrift des Cistercienserklosters Clermarès bei Saint-Omer gefunden und gebraucht hat (Siehe Fabricius *Bibliotheca latina mediæ et infimæ ætatis*, edit. Mansi tom. III Patavii 1754. 4.º pag. 137), hoffte ich, daß sie in irgend eine andere hiesige Bibliothek hätte gerathen können. Darum, ehe ich Ihnen schrieb, habe ich in Bibliothèque Mazarine, de l'Arsenal, de l'Institut und Ste Geneviève die nöthige Nachfrage thun wollen; und jetzt erst, theuerster Freund, kann ich Ihnen bestimmt versichern, daß Erigena's Abhandlung sich nicht in Paris, oder doch gewiß in keiner unserer öffentlichen Bibliotheken vorfindet. Wäre sie hier, so würde ich mir ein Vergnügen daraus gemacht haben, sie abzuschreiben, oder abschreiben zu lassen (es fehlt uns dazu an dienstbaren Geistern nicht), und sie Ihnen zu senden.

In Italien war ich zweimal, seitdem wir die Freude hatten, Sie hier zu sehen. Einmal 1820, vier Monate lang, über Lyon, Chambery, Turin, Mailand, Venedig, Bologna; das zweite Mal voriges Jahr viel kürzere Zeit, über Marseille, wo ich mich nach Genua einschiffte, und von da über Grenoble und Lyon hieher zurückgieng. Beide Male um in den dortigen Bibliotheken nach ungedruckten Byzantinern zu suchen (*turpe est*,

difficiles habere nugas), nicht ganz ohne Erfolg; und bei beiden Reisen habe ich oft an die Gespräche gedacht, welche wir de modo peragrandæ Ausoniæ in Paris führten, und Ihre freundlichen Weisungen nach Kräften benutzte.

Recht sehr bin ich Ihnen verbunden, mir Hn. von Lindencroner's Bekanntschaft¹⁾ verschafft zu haben. Leider kann ich ihn nicht so oft sehn als ich wünschte, da ich jetzt im Sommer meistens auf dem Lande wohne. Er wird die Güte haben, diesen Brief zu besorgen; daher wage ich nicht, ihn allzugroß zu machen. Tausend freundliche Grüße von Hn. Walte Brun, der immer noch mit Eifer und Erfolg an dem vielgelesenen Journal des débats arbeitet, so wie an mehreren trefflichen geographischen Zeitschriften und Werken. Empfehlen Sie mich gefälligst Hn. Hn. von Münter, Schov, Molbeck, falls Sie diese kennen und treffen. (Des letztern philologische Zeitschrift habe ich erhalten, werde ihm auch bei der ersten Gelegenheit schreiben und danken). Erfreuen Sie mich bald wieder mit einem gütigen Zeichen Ihrer Erinnerung, und erhalten Sie mir Ihre wohlwollende Freundschaft.

Unwandelbar der Ihre.

K. S. Hase.²⁾

Kjøbenhavn 23. April 1835.

Min gode Professor!

At De benytter noget af min Exempelsamling³⁾ til Bogen, De agter at udgive, kan jeg aldeles Intet have imod; thi det er mig en Ære, og jeg haaber, Dem ingen Skam. Det vare gode Tider, da jeg kunde skrive Bøger, da gif Timerne faa hurtigt, da adspredtes alle Betynmringer og man udrettede dog vel ogsaa herved Noget. De Tider ere ikke mere, nu er Synet svækket, og pituita⁴⁾ molesta est, dog fløe Fingrene endnu til at skrive i adskillige

¹⁾ Se ovenfor Side 317.

²⁾ En bekendt Filolog, især Græker; dengang Konservator ved det store kongel. Bibliotek i Paris.

³⁾ Exempels. til Brug ved Religionsunderviisningen for Ungdommen. 1815.

⁴⁾ o: Skim.

curiøse Materier; thi Herren har altid været curiøs. Deres Brev om Bogens Understøttelse har jeg leveret min meget for- maaende Ven —. Men Riget fattes Penge, som Matrosen for- klarede C. 4.'s Symbolum R. F. P., der staaer paa Holmens Kirke. — Dog kan man nok lede noget op, naar man adres- ferer sig til den Kette. Har De ei Adresse til General Bülow¹⁾ eller til Conferentsraad Collin? De kunne skaffe Geld. — Vil De have et Motto til Bogen? Hvad synes Dem da om et Sted i Anders Vedels Fortale til sin Oversættelse af Saxo Grammatico, som lyder saaledes: „Og intet er gaffulligere, end at man læser saadanne Exempel, ligerviis som de ere antegnede, hvert udi sin Kronike, med alle omstendige Wilkaar og Lei- lighed, som dermed er tilgaaet, fra det første Ophaff indtil den sidste Ende og Udgang. Thi hvad som saaledes læses, det forstaaes og begribes letteligere, og beholdes udi bedre Husom- melse, at man kan vide med disj større Besfeed, og tale derom for andre, og gjøre sig det selff, hver udi sin Stat og Befal- ning, nyttigt og gaffulligt.“ Vil De nu heller have Noget, De har opfundet selv, saa gjør efter Deres Willie.

Skulde De see Holberg derude, formeld ham da tjenstligst Salutens Helsen fra en af hans flittigste Læsere og største Be- undrere. — Sig ham, at jeg tænker, at man har sagt til ham, da han gav sit Baroniskab til Sorø: Dobre podolsky! men at han, da man ei indbød²⁾ ham til Taffelet ved Indvielsen af Academiet, havde Ret til at sige: Skabhalsiasky!

Jeg har fornøjet Bekjendtskabet med deres fortreffelige Moder og mange Erindringer om de 14 lykkelige Aar, vi levede sammen.³⁾ Det er en Glæde for hende at være her,⁴⁾ hvor

¹⁾ Sml. Bülows gunstige Svar under Afdelingen D. D. Børneven.

²⁾ Under den demokratiske Ånds Udvikling gjennem det 19. Aarh. er Anek- doten om det kornarmelige i denne Forbigåelse steds hyppigere bleven udspilt som Trumf, ikke blot, som her, af en adel And bleven anført som Tegn på hine Tidens uendelige Børnerthed. Da nu endogå en højt anset Historiker, N. M. Petersen, er bleven forledet af en uhjemlet Notits derom, til at stemple en stæv Skildring deraf med sit Navn, så skal jeg dog i et Tillæg behøje Spørgsmalet.

³⁾ da Holm og min Fader begge vare Præster ved Holmens Kirke.

⁴⁾ da nu sex Sønner efter hinanden vare dimitterede fra Ribe Skole til

alle møde hende med saa megen Agtelse og Kiærlighed, som hun i alle Henseender fortjener. Nu er da hendes Niels kommen til Sjælland,¹⁾ og Wilhelm faaer vist sit Laud.²⁾ Sligt frynder Moderhertet og lægger Aar til hendes Alder. Gid De maa være ligesaa munter, som da De gif paa fransk Comodie og jeg derfor kaldte Dem Pierre.

très humble Serviteur

A. K. Holm.

Sots d. 10. October 1842.

Høifstarede Hr. Collega!

Med Hensyn paa Deres arede Anmodning om at oversætte en eller anden berømt tydsk Psalme³⁾ til den nye Udgave af Deres Psalmesamling, kunde det maaskee synes vrangvilligt, naar jeg beder Dem have mig undskyldt. Men Sagen er den, at ligesaa gjerne jeg vil udtale paa min Viis hvad jeg føler mig inderlig opfordret til, ligesaa nødig paatager jeg mig at give Andres Tanker og Følelser Form, og enhver Oversættelse er mig i Almindelighed en Plage. Desuden troer jeg, at de heldigste og omhyggeligste Oversættelser næsten altid kunne ventes af de Talenter, der ikke selv ere productive i samme Retning.

Deres ærbødige

B. S. Ingemann.

Kbhvn d. 17de Jan. 1826.

Efter Dit og Pedersens⁴⁾ Ønske vil jeg benytte et roeligt Dieblif til at udvikle Marsagerne til at vort gode Selskab for Musikkens Udbredelse er gaaet ind igjen; men da

---

Universitetet, flyttede min Moder til Kjøbenhavn, hvor hun så døde 1847.

¹⁾ til Tømmerup Kald ved Lerchenborg befordredes min Broder Niels i 1835.

²⁾ Den Yngste; er nu Kommitteret i Gen. Post=Dir., Kom. af Dbrg. m. m.

³⁾ som jeg i så Fald nærmere tilbød ham at udvalge sig af mine gjorte så omfattende Samlinger.

⁴⁾ daværende Musikk lærer og Organist Fr. Pedersen, en dengang meget anset Kapelmusikus.

endeel af disse ikke letteligen vilde lade sig strængt juridisk bevise, maae disse Efterretninger ikkun blive for Dig og Pederfen¹⁾. — Allerede ved Pederfens Bortgang (til Sorø i 1822) maatte Selstabet naturligviis lide et Stød, som det vanskelige kunde forvinde eller paa anden Maade faae Skadesløsholdelse for. Hans Iver for Sagen var ikke letteligen at vente hos nogen Anden, og altsaa maatte saavel Dirigeringen af Synge-musikken som Forholdet imellem Sang-Directeuren og Foght (der var et meget udannet, temmelig enfoldigt og meer og meer til Drik forfaldende Væsen) kuns ved af sand Iver for Selstabet fremvirket Selopoffrelse og Moderation kunne holdes opret paa en taalelig Fod, og dog lide betydeligen. Zinck, der var desværre næsten vel den Æneste i Byen, som kunde overtage Sang-directionen, kunde vel i Henseende til Musikkhyndighed erstatte Pederfen, men manglede aldeles den nødvendige Iver for Sagen, ja endog, hvad der i visse Henseender ellers kunde bødet paa Savnet deraf, blot nogenlunde Energie, hvorved, og ved Hjælp af adskillige af de musicerende Medlemmers endnu usvækkede Lyft, Sagen endnu nogenlunde kunde have været holdt sammen. Uagtet al Anstrængelse fra flere af de Deeltagendes og Directeurernes Side var det ikke mueligt at faae Bugt med hans Brølevorenhed, og ved hver Syngeprøve gik i Almindelighed $\frac{3}{4}$ til 1 Time hen med Snak, forinden Zinck kunde bevæges til at sætte sig paa Stolen. Meget bidrog hertil ogsaa at G— (der tilforn arbejdede idetmindste tilsyneladende ivrigt, og var, som hans Veninde Mad. Goldschmidt kaldte ham, en fortræffelig musikalsk Pakesjel) fra det Dieblif, han af Selstabet blev honoreret for sin Umage, blev saa treven, at

¹⁾ Men da de nu ere over 40 År gamle, og da Brevskriveren, min kjære Skole- og Studenterkammerat, den for sin strenge Samvittighedsfuldhed siden så navnkundige Konferentsråd General-Decisor Karl Kirstein, er afgåen ved Døden, så tør jeg nok optage Brevet nu. Sin overordentlige Skropuløstet bestyrkedes han meget i ved Minde om et Vådestud, hvorved i hans Drengear en gammel Lugekone i deres Have, ved „Nøjsomhed“ på Strandvejen, mistede Livet.

der næsten ikke var noget at udrette med ham, hvilket da ogsaa gav idelig Anledning til Stiklerier og Skjænderier mellem ham og Zinck, som næsten endnu mere trattede de syngende Medlemmer, især Damerne, end den lange Tid, de maatte vente paa Begyndelsen af Prøverne. Det samme ubehagelige Forhold fandt Sted mellem Zinck og Foght, og udartede endog ofte til uanstændige Grovheder, som maatte affrække Damerne fra Deeltagelse, ligesom hertil ogsaa maatte bidrage, at Generalprøvernes Begyndelse forsinkedes ligesaa længe som Syngeprøvernes, og altsaa paa den anden Side maatte udtrækkes saa langt, at endeel af Medlemmerne blev forsinket med Hensyn til deres Spisetid, og endeligen at Foght sædvanligen om Aftenen, især til Concertens 2den Deel, var saa drukken, at han ofte, istedetfor at dirigere, bragte Confusion i Orkestret, saa at de Syngende stode som med Livet i Hænderne (navnligen eengang maatte Fr. Schwarzen om Aftenen vel henved 5 Minuter synge en Solo aldeles uden Orchester). Ikkun disses egen Sikkerhed holdt det Hele taaleligen sammen. Havde Selskabet nu fra dets første Færd af allerede havt mange Fjender, deels i Klubberne, der frygtede at deres Concerter, og dermed de selv, skulde blive ruinerede derved, deels ved Theatret, hvis Musikudførelser bleve satte betydeligen i Skjygen ved Selskabets, deels blandt den nyere Musiksmags Forsagtere og dette Parties drabelige Hovedsmand, Hr. Siboni: saa maatte dette naturligtviis give alle disse uadvortes Fjender herlig, og tildeels grundet, Anledning til at dadle Selskabets Præstationer, og derved baade at nedsatte Selskabets Værd og gjøre dets virksomme Medlemmer Deeltagelsen ubehagelig. Denne Leilighed blev da ogsaa godt benyttet, og Bedkommendes Bemærkninger krydrede med smaa Fortællinger om, at Selskabet med Hensyn til dets Medlemmer ikke mere var hvad det havde været, og at det var uanstændigt for anstændige Damer at synge for saa danne Tilhøvere, hvoriblandt — paa Opfordring — dog Ingen var istand til at nævne Exempler paa mindre anstændige.

Endeligen bidrog endnu meget og maastee næsten meest

af alt til Selskabets Fald, at Siboni, som havde faaet Directionen af Concerterne i Harmonien, havde givet Folk Smag paa Nummer = Concerter og de Rosfiniske Musik = Leslierer. Baade maatte dette som noget Nytt purre, og som noget blot Sandfælt behage de Tilhørere, der ikke føle hvad Musik er eller kan være, men blot gaaer ud paa en sandfælig Nydelse derved, og disse udgjøre vel en meget stor Deel af de saakaldte Musikyndere. Dertil kom, at Siboni havde vidst at sætte sig i Credit og Faveur ved Hoffet og i de fornemmere Cirkler, og vidst i disse, hvor Mange vare glade ved ikke at have nødig selv at have nogen Mening, at forskaffe sin Mening en saadan Indflydelse, at Flere i den fornemmere Cirkel begyndte at stamme sig ved at have kunnet være Medlemmer af et en saa reel Hensigt havende Selskab som „Musikkens Udbredelse“, hvilket det kaldtes (stundom ogsaa høist vittigt for „Musikkens Udryddelse“); og skjøndt vel Musikken ikke taber noget ved at flige Medlemmer ikke yde den Bistand, saa giver det dog altid den offentlige Mening et Stød, og har navnlig derved skadet Selskabet, at flere Damer af den bedre Klasse, f. Ex. Frøken Manthey o. fl., paa den Maade ere blevne bevægede eller nødte til Frasald, hvilket igjen har bevirket, at det blev vanskeliggere og vanskeliggere at rekrutere det nødvendige Syngepersonale, og saameget des vanskeliggere, som Zinck ikke har den Slags Bekjendtskaber, der kunde sætte ham istand til at medvirke til Rekruteringen. Denne Mangel gjorde, at allerede ifjor ingen Concerter kom istand, og at Directionen, iaar i en til den Hensigt tilfagt Generalforsamling, efter som den ikke saa sig istand til at opfylde sin Bestemmelse ved at foranstalte Concerter som den kunde være bekjendt, erklærede, at den onskede at fratræde, og maatte overlade til Selskabet, om det vilde vælge en nye Direction eller hæve Selskabet, hvilket sidste ved Stemmeslæthed da blev besluttet, hvorhos det bestemtes, at Musikalierne og Selskabets øvrige Eiendomme, med Undtagelse af Indretningen paa Hoftheatret, som skulde forblive til offentlig Afbenyttelse, skulde sælges og Indtægten tilligemed den forhaanden værende Klasse-

beholdning gives til en offentlig Stiftelse, hvilket formodent-
 ligen bliver Bombebesøgen. Naar Salget vil gaae for sig,
 saavel som flere nærmere Bestemmelser, vil nok blive Gjenstan-
 den for en nye Generalforfamling's Raadslagning. Skulde
 der endnu være mere, som I ønsker at vide, staaer jeg rede
 til at give alle nærmere Oplysninger, ligesom ogsaa om noget
 heri skulde være dunkelt, da jeg ikke kan faae Tid, at gennem-
 læse hvad jeg har skrevet. Hils Din Kone og Pedersen med
 andre Sorøste Venner og Bekjendte fra

Din Carl Kirstein.

Kjøbenhavn den 28. December 1839.

Høifstarede Hr. Professor.

Idet jeg takker Dem for den lille mig tilstillede Artikel,
 som er optaget i „Fædrelandet“ for idag*), og hvori jeg af
 Respect for Dem ikke turde udslette den rigtignok lidt abrupte
 Slutnings Flankemanøver, maa jeg tage mig den Frihed at
 sige Dem, at De paa ingen Maade slipper mig for saa godt
 Kjøb. Der er faa, paa hvis kraftige Bistand jeg fra først af
 har gjort saa sikker Regning som paa Deres, og den forekom-
 mende og velvillige Maade, hvorpaa De modtog mig, da jeg
 havde den Fornøielse at besøge Dem i Sorøe, har naturlig-
 viis ikke kunnet andet, end bestyrke mig i dette Haab. Jeg
 maa derfor ret instændigen bede Dem om at lade dette
 ret i fuld Maade gaae i Opsyldelse, og skal som en Billig-
 hedsgrund, der kunde tale for mig, navnlig henviser til den —
 sit *venia verbo* — Energi, hvormed jeg aldeles uforberedt
 fremtvang den sieblikkelige Udgivelse af „Fædrelandet“. Navn-
 ligen er det (cfr. Subscriptionsindbydelsen) den litteraire Ar-
 tikel, hvorved vi trænge til Bistand, og som jeg derfor maa
 anbefale til Deres Godhed. En Artikel, som sikkert vilde have
 den høieste Interesse og som Ingen kunde skrive saa godt, som
 De, vilde være en almindelig Oversigt over vor Novellelitteratur,
 over dens Character og Historie, dens Forhold til vor ældre
 Litteratur og vor hele nyere Livsudvikling, til den franske, engel-

ffe og tydste, til de Betingelser, hvorunder disse ere fremkomne og hvorved de ere blevne beherskede, o. s. v. Jeg vilde glæde mig meget, dersom dette eksempelviis gjorde Forslag skulde smage Dem saa godt, at De vilde gjøre Dem en lille Ferieforføielse af at udføre det; „Fædrelandets“ litteraire Virksomhed kom da til at begynde under gode Auspicier.

Efter Deres Anviisning talte jeg i Sorøe med Hendriksen, og navnlig ogsaa om Madvig; han gav de bedste Røster. Maaskee De vilde erindre ham derom, og bede ham udvide den belovede Anmeldelse af M.'s sidste Værk til en heel Fremstilling af hans philologiske Virksomhed, dennes Standpunkt og Betydning i Videnskaben. Dette vilde være et Retfærdighedens Værk; thi jeg troer, som De yttrede, at man hos os slet ikke veed, hvad vi have i ham!

Endnu eet. Jeg troer ikke letteligen at have haft saamegen Nytte af noget mindre Arbeide, som af Deres Bekjendelser om Kjøbenhavnsposten¹⁾; gjør mig den Tjeneste, hvis De engang skulde ville glæde mig med et Brev, med Deres sædvanlige Klarhed og Bestemthed at sige mig, hvad De har at udsætte paa „Fædrelandet“. De kan være vis paa at finde et aabent Ore, et uhildet og taknemmeligt Sind.

Tilgiv nu min Paatrængenhed, men De har selv givet mig Lov til at behandle Dem som en Bundsforvandt.

Deres

*) Nr. 18 S. 151.
 Extrablad.

hengivne

Orla Lehmann.

Kjøbenhavn d. 10. Decbr. 1841.

Synsfeltat med Bestemmelserne for Udvidelsen af „Dagens“ Feuilleton fra tilstundende Nytaar af, tillader jeg mig at henvende mig iblandt flere af vore talentfulde Forfattere ogsaa til Dem, Hr. Professor, med Anmodning om Bidrag, og jeg har

¹⁾ Se Krit. Bdr. Polit. Afd. S. 175—88. Kbh. Post 1837, No. 266.

i denne Henseende den Fordeel, at De tidligere, i April d. A., har givet mig Udsigt til Deres Understøttelse, naar Sommeren var tilfende.

De vil vist give mig Medhold i den Overbeviisning, at det er særdeles gavnligt, at de kjøbenhavnske Blade indrømme de litteraire Interesser nogen større Plads, og en saadan Udvidelse vil i det tilstundende Aar blive „Dagens“ Feuilleton til Deel. Men De vil vist ogsaa med mig være enig i det Dnskelige i, at alt Litterairt blev holdt udenfor den politiske Partistrid; thi det er denne Overbeviisning, der har ladet mig overtage Redactionen af den litteraire Artikel ved et Blad, med hvis politiske Anskuelser og Fremgangsmaader jeg kun lidet sympathiserer.

Hvis De nu, Hr. Professor, har Villie til at understøtte min Virksomhed med Deres Pen, saa troer jeg strax at have fundet en Leilighed, hvorved De kan vise mig denne Ære. Thi efter i dette Dieblik at have gennemlæst Mag. Hammersichs Brochure om det mundtlige Foredrag, udbrød jeg næsten uvilkaarligt: „Hvad mon Prof. Hjort siger til Alt dette?“ og dersom De (som jeg formoder) har i Sinde at meddele Dem offentligt herom, skulde jeg regne mig det til en sand Ære, at min Feuilleton blev Stedet, hvor dette findrige Skrift fandt sin dngtigste Dommer.

Jeg vil nu smigre mig med dette Haab, indtil jeg har den Ære at modtage Deres Svar.

Jeg forbliver

med oprigtig Høiagtelse

Hjørnet af Vandkunsten og Frederiks-
holms Canal Nr. 182.

Deres hengivne

S. Levin.

Mein Herr!

Schwerin den 10ten April 1831.

Ich muß vor Ihnen undankbar und nachlässig erscheinen, weil ich Ihre freundliche Zuschrift bisher mit Schweigen belohnt habe; und doch möchte ich mich von den beiden genannten Un-

tugenden ganz frei sprechen. Auch ist mir meine Nachlässigkeit selbst unbegreiflich, da ich nie zu fehlen pflege, wo es darauf hinansgeht, geistige Bande immer enger zu schlingen. Aber — aus dem reichen Berlin heimgekehrt, wartete meiner eine ersehnte Lebensbeschäftigung, die mich aus dem stillen Kreise freundlicher Mäsen in das bewegte Leben einer großen Schule warf. Da ich mich den ethnographisch-sprachlichen Studien vorzugsweise hingegeben hatte, so übertrug man mir hier eine Unmasse von Lehrgegenständen, die mir freilich alle lieb sind, mir aber bis jetzt eine schwere Last aufgebürdet haben. Dabei kann meine praktische Thätigkeit es nicht unterlassen, sich ernsthaft um das gesammte Unterrichtswesen zu bekümmern. Dies hatte mich im verflossenen Jahre in einen Strudel von Geschäften gezogen, aus dem ich erst jetzt auftauche; vor Allem beschäftigte mich die Stiftung und Einrichtung einer großen Sonntagschule. Kann mich dies bei Ihnen entschuldigen, so soll es mich freuen; — sonst ist es meine Sache nicht, mich zu entschuldigen, wo ich gefehlt habe, und ich sage lieber: Pater peccavi!

Daß eine Bücher-Anzeige so¹⁾ Ihre Aufmerksamkeit auf mich gelenkt hat, daß Sie mich mit einem Ihrer Werke erfreuen, beschämt und ermuthigt mich zugleich. Ich sage Ihnen meinen herzlichsten Dank. Ich verstehe leider das Dänische noch nicht; jedoch habe ich aus vielen, mir verständlichen Andeutungen ersehen, daß wir Deutschen uns schämen müssen, in der eignen Sprachlehre hinter Nichtdeutschen zu stehen. Wir haben zwar viele gediegene Werke über deutsche und allgemeine Sprachforschung — aber dies Alles ist noch nicht ins Leben gedrungen; ein sehr großer Theil unserer Schulmänner sträubt sich noch immer gegen die etymologische Forschung und begnügt sich in syntaktischen Verhältnissen mit sogenannten philosophischen Regeln, die schier nach vorgefaßten „glücklichen“ Ansichten aus der Luft gegriffen sind. Sie verstehen mich; Sie kennen

¹⁾ Udaaf Tidet kan der med klart Dje læses Meget.

das geistige Leben unserer Grimm; ich will nur angedeutet haben, daß ich den Deutschen eine so gründliche und wissenschaftliche Grammatik gönne, als die Ihrige für Dänen ist; — Heyse ist noch immer ein trockner Empiriker. Ich freue mich über die Wahrnehmung, daß wir beide glauben, eine tüchtige Sprachlehre könne nur historisch sein; die Philosophie kommt dann von selbst. Warum dies oder jenes so und nicht anders sei, da sitzt, meiner Meinung nach, der Knoten. Auch was Sie mir schriftlich mittheilen hat meinen ganzen Beifall; nur möchte ich die Beweisführung von Ihnen lesen. Ich möchte historisch durchgeführt sehen und etymologisch begründet, daß unsere Rectionslehre die richtige ist. Mit manchen Dingen bin ich im Klaren, z. B. mit der Rection von begegnen, bitten, freuen, u. s. w., aber vieles fehlt mir noch.

Leider ist unser Grimm, den ich im verflossenen Sommer in Göttingen sah, aus seiner freundlichen Muße in Cassel gerissen und in Göttingen ein Packesel von Bibliothekar geworden; er ist darüber sehr verstimmt; er möchte lieber der deutschen Sprache helfen, als Bücher-Kataloge machen. — Sie sind in einem halben Jahre reicher an Kenntnissen und Einsichten geworden, und ich würde mit meinen Ansichten über ihre Resultate vielleicht post festum kommen, wenn ich ihnen darüber etwas mittheilte. Ich erlaube es mir einmal, mich thätig für Ihre Freundlichkeit dankbar zu bezeigen. Sollte ich Ihnen bis dahin sonst dienen können, so werde ich mich eine wahrhafte Freude dadurch bereiten. Ihrer Freundschaft und Zuneigung empfehle ich mich mit Achtung

G. F. Lisch

Collaborator¹⁾ am

Gymnasium Fridericianum.

¹⁾ 1 —, som nu er Geheime-Archiv-Rath i Mecklenborg, og Ald. af Dbrg. o. fl. a. D., er vel den dngtigste tydske Oldsøfster, en meget agtet Skribent, bl. A. anset for sin Fortjeneste af Sten-, Bronze- og Jernalderens Belysning, m. m.

Tillæg og Rettelser.

(Som typografisk Terminologi anseer jeg Rubrikken „Trykfejl“ for uretfærdig imod Bogtrykkeren, da den forudsætter, at Manuskript og Korrigering have været aldeles fejlfrie. Egentlige Trykfejl, som „naturlig, Høiværdighed“ etc., forbigår jeg derfor aldeles.)

- S. 14. L. 1. f. n. Ordets, læs: Ordet.
 — 15. - 12. f. n. To Stavelser mangle; f. E. kjerligt el. trofast.
 — 70. - 1. de, læs: De.
 — 97. - 7. En Parentes sættes efter Gåseøjnene (foran: „med“).
 — 100. - 24. *πράγμα*, læs: *πράγμα*.
 — 129. - 3. lidet, bedre: lidt.
 — 135. - 14. f. n. om, læs: som.
 — 139. - 15. „Heibergs Bog.“ Om den mennefskelige Frihed. Kiel. I Universitets-Boghandlingen. 1824. 104 S.
 — 147. - 4. f. n. „Adam og Eva.“ Smlign Mynsters Dom om dette Digt under Gjengangerbrevens Dmtale i Mbftr. f. Lit. (Bl. Str. 2, 381): „Opfindelsen er monoton, og Udførelsen, uagtet enkelte smukke Steder, i det Hele langtrukken og mat. Grundaccorden synes at være et Forsøg paa, hvad der kommer ud, naar man vil forene Fromhed og Ustyld i een Tone med Begierlighed og Frækhed.“
 — 154. - 1. hvilken, læs: hvilke.
 — 156. - 12. souterne, læs måske: souterne.
 — 157. - 17. Spectakelstykke, læs: —kker.
 — 161. - 8 og 9. Det ene „fra ham selv“ går ud.
 — 162. - 12. frie, læs: fri.
 — 177. - 1. de, læs: De.
 — 183. - 17. „overdrevet Lovtale“. Man erindre, at Adam Homo og meget Andet af denne åndrige og så smagfulde Digter først udkom 6—7 År efterat denne Dyrking var falden i et Brev.
 — 188. - 15. Om Takadressen sml. Breve fra Mynster. S. 173.
 — 241. - 1. f. n. siffer. læs: sikkert.
 — 272. - 3. f. n. Sendschreiben står hos U— og U— 1829; i Sæmmtl. Wf. I., Band 2.
 — 296. - 8. f. n. Når jeg, efter mer end en Mennefsalder, ikke langer lyder et pålagt Bud om Tavsshed, så antager jeg at jeg derfor ikke bryder det.
 — 302. - 20. dem, læs: denn.
 — 324. - 7. f. n. croqui, læs: croquis.
 — 348. - 2. f. n. Se, går ud.
 — 361. - 7. f. n. i det, læs: idet (at).
 — 363. - 16. de, læs De.
 — 386. - 5. f. n. 1832, læs: 1827. — sml. S. 436.
 — 409. - 5. rudslos. — Da jeg erfarer, at dette Ords første egentlige Betydning, hvori det her er brugt, er mindre kjendt, så tilføjes, at Heinsius angiver den ved: „unachtsam, sorg= „los, unbedachtsam, ubesonnen“, og Sanders ved: „sorg= „los, unvorsichtig in Bezug auf etwaige schlimme Folgen.“
 — 444. - 2. „bevare en vis Eenhed.“ Dette efterstræbte jeg derved, at jeg beholdt Part i alle Udcast, og fik den sidste Gjennemgang til min Rådighed.

S. 464. L. 24. „ei indbød“:

Allerede i Aret 1821, da Regjeringen havde bekjendtgjort sin Henfigt, påny at gjenoprette Sorø Akademi, hørte man forskjellig Snak om denne Stiftelses Midler, f. Ex. at Arvinger efter Holberg vilde gjøre deres formentlige Ret gjældende, hvis ikke, &c.; man navngav endog sådanne, m. m. Samtidig dermed opfogtes Anekdoten om den latterlige Fornærmelse mod den Mand, som havde „stiftet“ det sidste Akademi fra 1747, at han var bleven ubeluffet fra Kongens Taffel. Ikke få troede disse Historier. Selv Ohlenschläger f. Ex. sigtede dertil i den lystige Vise, han skrev til mit Bryllup:

„Hvad Pebersvend har sammenspart
 Bor Gætemand fortære.“

og iforvejen:

„Ehi, uden ham, sad ikke her
 Bor Hjort med samt sin Qvinde.“

Også husker jeg, at en ret ordentlig Videnskabsmand blev meget forundret over at høre, at Sorø Akad. havde ejet betydeligt Fordegods i Jylland, der siden var ombyttet ligesom Herlufsholms. Noget efter Gjenoprettelsen kom min Studenterkammerat Stiftamtmand Schjdt fra Bergen og bad mig vise sig Stiftelsen, og han talte da i samme And: Alt Dette skulde egentlig stå i Bergen! Og hvor kunde det være, at man ved Afståelsen i 1814 rent havde glemt disse en Nordmands Godser, &c. —

Nylig har nu N. M. Petersen i sit udmærkede Værk om Dansk Litteratur, fortalt følgende apokryfiske Anekdote (IV. 703): „Holberg ønskede, at Kongen og Hoffet vilde bære Indvielsesfesten med deres Nærvarrelse. Hans Ønske blev oplydt. Alt blev paa hans Bekostning indrettet paa det prægtigste til Hoffets Modtagelse og Beværtning. Middagstallet var serveret, og den høifortjente Lærde lavede sig til at efterkomme sin Pligt som Vært, da det vigtige Spørgsmaal blev debatteret blandt Hoffets Herrer, om en Mand, der ikke var af høj Adel, kunde spise med Hans Majestæt og Hoffet ved eet Bord? Det blev afgjort benægtende. Derpaa levede Hoffet højt paa Stifterens Bekostning, og den ædle Vært maatte trække sig tilbage til et Sideværelse og spise alene.“

Hvoraf er nu denne så grundige Lærde bleven forledt til en så usand Skildring, ja endogså til at besmykke sin Tale med en Overflou'ist Vaskeplet, i det at han kalder Holberg Sorø Akademis — Stifter? (Seg vil inderlig håbe, at der ikke skal findes mere af denne

Tønde i hans så fortrinlige Værk.) Lidt Undskyldning kunde det vel være for Folketraditionen, men ikke for en N. M. Petersen, at Prof. Lysholm ved Sorø Akad. i sin Vigtale over Holberg sammenligner Holberg som den 2den Stifter med Absalon som den 1ste Stifter.

Pet. beråber sig på J. Møllers Vinemosehøne; men hos den redelige J. M. — var det sommetider skvalt med Kritikken, lad os derfor søge om dennes Kilde. Den var den brunsvigiske Oberst Niedmanns Denkværdigkeiten und Reisen (Braunschweig, 1830. S. 44), hvor ganske rigtig denne Anekdote næsten ordret fortælles (også: „hatte aus eigenem Vermögen die große Ritterakademie zu Soroe errichtet“). Obersten bragte i Vinteren 1806—7 sin afdøde Hertugs Elefantorden tilbage til København, opholdt sig fra 13. til 19. Jan. og beklagede, daß die Dänen es so wenig verstehen, die echt-komischen Schauspiele ihres Holberg wiederzugeben, samt hørte denne „Anekdote“ fortælle. —

Men alt dette er i sig selv højst usandsynligt ja til dels umueligt. Det Hele falder allerede ved den bagvendte Forestilling om, at Holberg var „Stifteren“ og som sådan indbød Konge og Hof til sit Bord. Thi: Hvor? I Sorø By havde Holberg ingen Gård, tilleje var ingen passende at få, altså måtte det højtidelige Gilde tænkes holdt på selve Akademiet, og man har vel tænkt sig — om man tænkte derover? — at denne Stifter kunde jo nemt holde Festen i det af ham „oprettede“ Akademies Bygning. Men den, som indser, at et Lokale var den første Betingelse og véd at sådant ikke fandtes, må da spørge: Skulde så Kongen have lånt Akademibygningen ud til den nybagte Baron til en sådan Fest? Skulde Kongen, Ministrene, Hofmarskalken, Overhofmesteren for Akademiet have modtaget sådan en Indbydelse af en sådan Adelsmand, og være tagne derud uden at betænke, til Hvem de toge? Og skulde de alle sammen have været så sandsesløse lige til det sidste Øjeblik, at det først da kunde falde nogen ind at holde Råd („debatere“) om, hvorvidt Værten, hvis Indbydelse man allernådigst og venligst havde modtaget, kunde sidde ved sit eget Bord? — Nej; den hele Fortælling er en, vor Nutid så vel bekendt, københavnske-fordrejende Udfsmykkelse af den Kjendsgjerning, at Holberg „ikke indbødes“ til Kongens Taffel efter Indvielsesfestens Afholdelse.

En ganske anden Mening om disse Bedkommendes Forestillinger vækkes også af samtidige Beretninger, end af den Snak, 60 År efter, som den gode Oberst er bleven opvartet med.

Til Hamborger Korrespondent (1747. Nr. 113) skrives d. 15. Juli fra Kjøbenhavn: (Dronningen, som ligger i Barfælseng med Prinds. Wilhelmine Caroline, befinder sig i højeste Velgaende) „Ihre Königl. Majest. werden die „bevorstehende Woche über auf hiesigem Residenzschlosse „verbleiben; die andere Woche aber, nebst den vornehmsten „Ministern vom ersten Range und einigen von der Geist- „lichkeit, eine Tour nach Soroe machen, um der am 26sten „dieses vestgestellten solennen Einweihung dieser Ritterl. „Academie in höchster Person benzuwohnen. Des Hn. „Grafen von Neuf Excell. werden in eigener Person die „Einweihungs-Oration halten.“

Dg under 29. Juli (Nr. 120) skrives fremdeles: „Am Dienstage, des Abends um 6 Uhr, sind Se. Majestät „der König unter Lösung der Canonen zu Soroe eingetroffen. „Als Se. Majestät vor dasigem Forst-Amte (o: Skoddistriktets „Grønde) ankamen, fanden Sie daselbst den Herrn Grafen „von Neuf, nebst einem aus diesem Amte gezogenen „Jäger = Corps, vor, welche Höchstdieselbe empfangen; „vor der Stadt aber paradirte ein Commando von des „Herrn General-Lieutenants von Raas Cavallerie-Regi- „ment mit Pauken und Trompeten. — An der Mittwoch, „als dem zu Einweihung der Academie bestimmten Tage, „hielte zuerst der Herr Professor v. Haven über die Worte „in den Sprüchwörtern Salomons, Cap. 16, 16., Nimm „an die Wahrheit, denn sie ist besser als Gold, und „Verstand haben ist besser denn Silber, eine Intimations- „Predigt. Nachdem dieselbe geendigt war, wurde unter „einer schönen Instrumental-Musik, und unter dreymaliger „Abfeuerung der aufgepflanzten 9 Canonen, das Ledeum „gesungen. Se. Majestät der König erhoben sich dann „nach der Academie, um die Rede des Herrn Grafen „anzuhören, welche von dessen Stärke in einer männlichen „Beredsamkeit zeugte, und ernannten ihn hierauf zu Dero „Geheimen Rath. Die Foundation der Academie wurde „von dem Herrn Inspector Kraft verlesen.“

Slutteligen skrives fra Kbh. under 12. Aug. (Nr. 128): „Von letzterer Sr. Königl. Majestät Reise aufs „Land ist annoch zu berichten, daß, als Höchstdieselben „den 29. Juli zu Gießfeld, einem dem Herrn Geheimen „Conferenzrath von Ahlesfeld zugehörigen Gute, eingetroffen, „Selbe von Sr. Excellenz mit einem Mittagsmahl, unter „Lösung einiger Canonen und unter Pauken und Trom- „petenschall, zu höchstem Wohlgefallen bewirthe, nach „aufgehobener Tafel aber in des Herrn Geheimen Confe- „renzraths kleinen Garten mit allerhand Erfrischungen

„bedient, van dort auf eine Entenjagd, und sodann nach „Sr. Excellenz großem Garten geführt wurden, wo „mittlerweile in einem prächtigen türkischen Gezelt eine „treffliche Collation zubereitet war, die hierauf, so wie „vorthin das Mittagmahl, unter Abfeuerung der Canonen „eingenommen ward.“

„Diesen nächst verwichenen Donnerstag geruheten „Höchstgedachte Se. Majestät sich, nebst wenigen von „Dero Ministern und Generals, auf des Herru Geheimen „Raths von Plessen Lusthose, von dem Herrn General „und Commandanten hiesiger Hauptstadt von Scholten „bewirthen zu lassen.“

Overveier man nu ligeoverfor disse Sviter af Louis quatorze-Væsenet el. Uvæsenet, som indtraf på en Tid, hvor „ein geschicktes Frauenzimmer aus Wagrien“ sang til Fred. V.'s Krøning:

„Wenn Purpur, Kette, Stern und Seide

Sich zu der Männer Thaten fügt,

Wenn Stein und köstliches Geschmeide

Auf schön gekränzten Locken liegt:

Denn darf man bey der Schaar erhöhter Knechte stehn

Und unsers Gottes Bild in Seiner Andacht sehn!

at det ikke var Idealet R. H., som vi beundre og elste og aldrig nok kunne gjennemgaa, men kun en Rjøbenhavns Professor, der vel var langt mere udmærket Sribent, end han hos mange galdt for, men dog tillige en Komedieskriver, hvis Stykker i de foregående 20 År havde været forbudne, som i 1740 havde kjøbt sig en liden Herregård og fem År derefter to andre til, som efter tvivlrådige Ventileringer om Anvendelsen af sin Formue efter hans Død besluttede at stjenke den til det Akademi i Sorø, Kongen just nu vilde gjenoprette, og som til samme Tid fik denne Gave oprettet til et Friherstabs (thi det er vel at mærke, at Baroniets Oprettelse af Holbergs Ejendomme og Bekræftelsen på disses Overdragelse til Stiftelsen som evig Eje findes i et vg samme Kgl. Brev, udstedt fire Måneder (6. Marts 47) før Indvielsen fandt Sted (sm. For Hist. og Statistik af S. Collin. 1822. I., 22.):

Så vil man uden tvivl erkjende, at hin Ifke=Indbydelse må bedømmes på en ganske anden Måde, end skeet er i hin Anekdote, som Møller og Petersen aldrig burde have repeteret uden for at gjendrive den. Når det da ikke måtte misforstås, kunde hele Forhandlingen vel kaldes et Magestykke, og det et meget fornuftigt.

De oerævnte Beretninger om Sorø Festen, bekræftes ganske og forsøges tildels af flere kbhavnske Aviser

fra 1747, især Kjøbenhavns maanetlig Post = Rytter, Extraordinaire Relationer, (Høpfners) Kjøbenhavns Post = Rytter, og Kjøbenhavns Extraordinaire Relation, af hvilke jeg tilføjer:

1. Greven af Neufes „ziirlige“ Tale holdtes på Dansk.

2. d. 7. Juli udstedtes Fundatsen og beskikkedes denne Grev Henrich VI. af Neuf, Herre til Plauen, til Ober-Hof-Mester, Landsdommer Peder Kraft til Inspektør, Dr. jur. J. A. Cold t. Prof. juris, Mag. J. Kraft t. Prof. Matheseos, Mag. P. Nysholm t. Prof. eloquentiæ, og L. F. Wadstier t. Prof. historiarum.

3. Strax efter Gudstjenesten forføjede D. K. Maj. sig med samtlige Ministres op på den Sal, hvor Tronen var opsat; disse sidste, som vare 16 (blå og hvide) Riddere, rangerede sig omkring Tronen. Efter Talen a) gif Kongen med tilstedeværende Ministres til Taffels, og b) de øvrige „carakteriserede Personer blev „af Greven magnifique tracteret.“ (Ingen har den mindste Antydning om den oversete Professor og Friherre, Stiftelsens ny Belgjører.)

4. Efter Taffelet befå Kongen Akademisternes Bærelser, Professorernes „Residenter“ (Auditorier?) og Biblioteket, og var med alting meget fornøjet.

5. Både Middag og Aften blev der blæst til Taffels.

6. På Sorø Sø lå 3 Både, bragte fra Korsør og Skjelsfjor, og vajede deres „Flagger“, hvori sås Kongens Navn og Våben.

Det må efter alt dette antages, at H — nok er bleven indbuden med hine Andre af Overhofmesteren, men at han — i sin berettigede Stemning langt forud for Tiden — er bleven fortørnet over ikke at være bleven stædt til Kongens eget Taffel. I al Fald skulde jeg mene, at Kritikken altfor meget har glemmt, hvorledes den så ligefremme Frederik V. begyndte sin Regering med Befrielsen fra Tænker, og at han havde Ministre som Greverne Schulin, J. E. Holstein, den store Duder af dansk Historie, o. Fl. til sine Rådgivere.

At Holbergs Behandling var krænkende, ja meget utaknemmelig, vil nu vist Ingen vove at negte, men for det første må der på det stærkeste ankes over, at Fortællingen så plumpt forvansktes, og for det andet må det påslæes, at langt mere hele Tidssalderen bærer Skylden end nogen enkelt Personlighed.

Et Bevis, om det havde behøvedes, er tabt. Da jeg første Gang, for endel År siden, hørte denne Snat

om at Holberg skulde have indbudt Kongen og Hoffet til Indvielsesfesten, at de havde levet højt på hans Bekostning *ic.*, henvendte jeg mig til Overhofmarskal Levetzau om Hoffurens Regnskaber, hvoraf simpelthen vilde være fremgaaet, at Kongen el. Akademiet, men ikke Holberg, havde bekostet Indvielsesudgifterne; men han svarede, efter en Undersøgelse, at de vare tabte ved Christiansborgs Brand, men at han forresten ikke i mindste Måde kunde antage, at Frederik V. havde ladet sig beværte af Professor Holberg.

En vis Undskyldning for Kongen, Overhofmarskal A. G. Moltke og hele Tænkemåden kunde måske findes i et Træk, som henved 80 Aar senere indtraf med En af Holbergs ikke mange Jævnlinge i Danmark. Det er mig fortalt af den nysafdøde Historiemaler Etatsråd Lund. Da Thorvaldsen kom hjem første Gang i 1819, vilde Frederik VI. så gjerne ære ham ved at se ham ved sit Bord, men Etiketten forbød at indbyde en, som kun var Professor, men så foreslog Overhofmarskal Hauch, at man kunde forfremme ham til Etatsråd, og så gif det med Indbydelsen.

Og nu tilsidst vil jeg slutte med, at Tradissionen i Sorø By heller Intet har vidst om Holbergs „Dasse eller Bekostning“, men vel om hans billige Harme over Krænkelsen at forbigåes (hvis han blev det). Geh.-Råd Stemann og Kjøbmand Chr. Poulsen, en Fader til den almenbekjendte Godsforvalter Etatsråd S. R. Povelsen, have begge talt med Sorø Indvånere, som havde oplevet hin Indvielsesfest og hin Holbergs store Fornærmethed, og Geh.-Råden har igjen fortalt mig, at Holberg var kjert dygtig vred — og Holberg skriver selv i Epistlerne (?), at man kan læse i hans Afsyn, hvad han tænker — bort efter Indvielsen, da han ikke tilfjædes til Taffelet, i den sædvanlige lille gule Kariol, som han plejede selv at kjøre. Her over Byens gammeltdags Stenbro var Bogmen hoppet i vældige Spring.

NB. Afstilligt synes kun at være Fejl, men er det ikke, da flere Forf. i den lange Arrække ændrede deres Måde at skrive på. Afstilligt er Daglig Tales Overførelse i Brevet, *f. Ex. Vex S. 256.* Hauch bortkastede oftere *e* i Enden (Bedrageri), skiftede Vokal (fortræffelig for fortrefelig, Kunst for Konst), *ic.* Sålædes også P. Hegerm.-Vinden. Flere bortkastede oftere Komma og optog Meget, ligesom denne Forfatterinde, som et flerleddet Adverbium, en Friggjærelse som jeg meget vilde nyde, når man blot ikke i strengere Skrifter vilde misbruge den og forsøge Utydeligheden. Til denne fri Kommatering vilde den „rette“ forholde sig ligesom Logikens Tanke-Gang til Poesiens Tanke-Flugt.